

Biblia Minima

Conspectus

Haec est selectio diligenter curata textuum Graecorum antiquorum quae destinata est ut doctrinam Iesu et scripta quae docuit, ad quae se rettulit, et quae implevit optime comprehendat. Propositum nostrum est tibi repraesentationem quam proxime exactam Graeci originalis praebere in forma moderna et legibili.

Recusatio

Haec translatio ex originali Graeco Septuaginta et textibus Byzantinis cum magnis linguae modellis creata est. Qua de causa multa artis culturaeque et grammaticae linguae originalis vestigia continet, sed etiam errores continere potest. Si quid mirum videtur, quaeso textum Graecum originale inspice. Si errorem invenis, quaeso eum ad jesusislord@joshuabible.com mitte.

Licentia

Licentiam habes hanc interpretationem ex parte vel totam reproducendi et distribuendi. Non licet tibi eam mutare vel vendere. Si errorem inveneris, quaeso mitte epistulam electronicam ad jesusislord@joshuabible.com ut eum corrigere et editionem renovatam tibi praebere possimus.

Genesis

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40 | 41 | 42 | 43 | 44 | 45 | 46 |
47 | 48 | 49 | 50

Evangelium secundum Matthaeum

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28

Exodus

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40

Evangelium secundum Marcum

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Numeri

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36

Evangelium secundum Ioannem

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21

Deuteronomium

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34

Epistula Ioannis

1 | 2 | 3 | 4 | 5

Iosue

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24

Genesis

1

In principio fecit Deus caelum et terram. Terra autem erat invisibilis et incomposita, et tenebrae super abyssu, et spiritus Dei ferebatur super aquas. Et dixit Deus: Fiat lux, et facta est lux. Et vidit Deus lucem, quod bona esset, et separavit Deus inter lucem et tenebras. Et vocavit Deus lucem diem, et tenebras vocavit noctem. Et factum est vespera, et factum est mane, dies una.

Et dixit Deus: Fiat firmamentum in medio aquae, et sit dividens inter aquam et aquam, et factum est ita. Et fecit Deus firmamentum, et separavit Deus inter aquam quae erat sub firmamento et aquam quae erat supra firmamentum. Et vocavit Deus firmamentum caelum, et vidit Deus quia bonum esset, et facta est vespera, et factum est mane, dies secundus.

Et dixit Deus: Congregetur aqua quae sub caelo est in

congregationem unam, et appareat arida. Et factum est ita. Et congregata est aqua quae sub caelo erat in congregationes suas, et apparuit arida. Et vocavit Deus aridam terram, et systemata aquarum vocavit maria, et vidit Deus quod bonum. Et dixit Deus: Germinet terra herbam graminis seminantem semen secundum genus et secundum similitudinem, et lignum fructiferum faciens fructum, cuius semen eius in eo secundum genus super terram. Et factum est ita. Et protulit terra herbam graminis seminantem semen secundum genus et secundum similitudinem, et lignum fructiferum faciens fructum, cuius semen eius in eo secundum genus super terram, et vidit Deus quod bonum esset. Et factum est vespera, et factum est mane, dies tertius.

Et dixit Deus: Fiant luminaria in firmamento caeli ad lucem super terram, ad dividendum inter medium diei et inter medium noctis, et sint in signa et in tempora et in dies et in annos. Et sint in luminaria in firmamento caeli, ut luceant super terram, et factum est ita. Et fecit Deus duo luminaria magna, luminare magnum in principia diei, et luminare minus in principia noctis, et stellas. Et posuit eos Deus in firmamento caeli, ut lucerent super terram, et regere diem et noctem, et dividere inter medium lucis et inter medium tenebrarum, et vidit Deus quod bonum. Et facta est vespera et factum est mane, dies quarta.

Et dixit Deus: Exducant aquae reptilia animarum viventium, et volatilia volantia super terram secundum firmamentum caeli. Et

factum est sic. Et fecit Deus cete magna, et omnem animam animalium repentium, quae eduxerunt aquae secundum genera sua, et omne volatile pennatum secundum genus suum, et vidit Deus quod bona essent. Et benedixit eos Deus, dicens: Crescite et multiplicamini, et implete aquas in maribus, et volatilia multiplicentur super terram. Et factum est vespera, et factum est mane, dies quinta.

Et dixit Deus: Proferat terra animam viventem secundum genus suum, quadrupedia, et reptilia, et bestias terrae secundum genus suum. Et factum est ita. Et fecit Deus bestias terrae secundum genus, et pecora secundum genus eorum, et omnia reptilia terrae secundum genus; et vidit Deus quod bona essent.

Et dixit Deus: Faciamus hominem ad imaginem nostram et secundum similitudinem nostram, et dominantur piscibus maris et volatilibus caeli et pecoribus et omni terrae et omnibus reptilibus quae repunt super terram. Et creavit Deus hominem ad imaginem Dei; masculum et feminam creavit eos. Et benedixit eos Deus, dicens: Augescite et multiplicamini, et implete terram, et dominamini eius, et regite pisces maris et volatilia caeli et omnia pecora et omnem terram et omnia reptilia reptantia super terram. Et dixit Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam sativam seminantem semen, quae est super omnem terram, et omnem arborem, quae habet in se fructum seminis sativi; vobis erit in cibum. Et omnibus bestiis terrae, et omnibus avibus caeli, et omni reptili repenti super terram, quod habet in se ipso animam vitae, omnem herbam viridem in

cibum dedi, et factum est ita. Et vidit Deus omnia quae fecit, et ecce bona valde. Et factum est vespera, et factum est mane, dies sextus.

2

Et consummati sunt caelum et terra, et omnis mundus eorum.

Et complevit Deus in die sexta opera sua, quae fecit, et cessavit die septima ab omnibus operibus suis, quae fecit. Et benedixit Deus diem septimum, et sanctificavit eum, quia in eo cessavit ab omnibus operibus suis, quae inceperat Deus facere.

Hic liber generationis caeli et terrae, quando factum est, quo die fecit Dominus Deus caelum et terram. et omne viride agri antequam fieret super terram, et omnis herba agri antequam oriretur; non enim pluerat Deus super terram, et homo non erat qui eam operaretur. Fons autem ascendebat e terra et irrigabat omnem superficiem terrae. Et formavit Deus hominem pulverem de terra, et inspiravit in faciem eius spiramentum vitae, et factus est homo in animam viventem.

Et plantavit Deus paradisum in Eden ad orientem, et posuit ibi hominem quem formavit. Et germinare fecit Deus adhuc ex terra omnem arborem pulchram ad aspectum et bonam ad escam, et arborem vitae in medio paradisi, et arborem sciendi bonum et malum. Fluvius autem egreditur ex Eden ad

irrigandum paradisum; inde separatur in quattuor capita. Nomen uni Phison; hic est qui circuit omnem terram Hevilath, ibi ubi est aurum. Aurum autem terrae illius bonum est, et ibi est carbunculus et lapis viridis. Et nomen flumini secundo Gihon; hic est qui circulat omnem terram Aethiopiae. Et flumen tertium Tigris, hic procedens contra Assyrios; flumen autem quartum, Euphrates. Et accepit Dominus Deus hominem quem formavit, et posuit eum in paradiso deliciarum, ut operaretur illum et custodiret. Et imperavit Dominus Deus Adae, dicens: De omni arbore quae in paradiso est edendo comedes. Ab ligno autem cognoscendi bonum et malum non comedetis ex eo; qua autem die comederitis ex eo, morte moriemini.

Et dixit Dominus Deus: Non bonum est hominem solum esse; faciamus ei adiutorem secundum eum. Et formavit Deus etiam ex terra omnia animalia agri et omnia volatilia caeli, et duxit ea ad Adam ut videret quid vocaret ea, et omne quod vocavit Adam animam viventem, hoc nomen ei erat. Et vocavit Adam nomina omnibus pecoribus, et omnibus volatilibus caeli, et omnibus bestiis agri; Adae autem non inventa est adiutor similis ei. Et immisit Deus ecstasin super Adam, et dormivit, et tulit unam de costis eius, et replevit carnem loco eius. Et aedificavit Deus costam, quam cepit ab Adam, in mulierem, et duxit eam ad Adam. Et dixit Adam: Hoc nunc os ex ossibus meis et caro ex carne mea; haec vocabitur mulier, quia ex viro suo sumpta est. Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem, et adhaerebit ad mulierem suam, et erunt duo in carne una. Et erant ambo nudi, Adam et uxor eius, et non erubescabant.

3

Serpens autem erat prudentissimus omnium bestiarum quae super terram erant, quas fecit Dominus Deus, et dixit serpens mulieri: Quid est quod dixit Deus, Non edatis de omni ligno paradisi? Et dixit mulier serpenti: De fructu ligni paradisi edemus, De fructu autem arboris, quae est in medio paradisi, dixit Deus, non comedetis ex eo, neque tangetis eum, ne moriamini. Et dixit serpens mulieri: Non morte moriemini, Sciebat enim Deus quod, qua die ederetis ex eo, aperientur oculi vestri, et eritis sicut dei, cognoscentes bonum et malum. Et vidit mulier quod bonum esset lignum in cibum, et quod gratum esset oculis ad videndum, et pulchrum esset ad intellegendum, et capiens de fructu eius comedit, et dedit etiam viro suo cum ea, et comederunt. Et aperti sunt oculi amborum, et cognoverunt quod nudi essent, et consuerunt folia ficus, et fecerunt sibi perizomata. Et audierunt vocem Domini Dei ambulantis in paradiso vespere, et absconderunt se Adam et mulier eius a facie Domini Dei in medio ligni paradisi. Et vocavit Dominus Deus Adam, et dixit ei: Adam, ubi es? Et dixit ei: Vocem tuam audiui ambulantis in paradiso, et timui quia nudus sum, et me abscondidi. Et dixit ei Deus: Quis nuntiavit tibi quod nudus es? Nonne ab arbore, de qua praecepi tibi huius solius non edere, ab ea comedisti? Et dixit Adam: Mulier, quam dedisti mecum, haec mihi dedit de arbore, et edi. Et dixit Dominus Deus mulieri: Quid hoc fecisti? Et dixit mulier: Serpens decepit me, et edi.

Et dixit Dominus Deus ad serpentem: Quia fecisti hoc, maledictus es prae omnibus pecoribus et prae omnibus bestiis quae sunt super terram; super pectus tuum et ventrem tuum gradieris, et terram comedes omnibus diebus vitae tuae. Et inimicitiam ponam inter te et mulierem, et inter semen tuum et semen eius; ipse servabit caput tuum, et tu servabis calcaneum eius. Et mulieri dixit: Multiplicans multiplicabo dolores tuos et gemitum tuum; in doloribus paries filios, et ad virum tuum aversio tua, et ipse tui dominabitur. Ad Adam autem dixit: Quia audivisti vocem uxoris tuae, et comedisti de arbore de qua praecepi tibi ne comederes ex ea, maledicta erit terra in operibus tuis; in doloribus comedes ex ea omnibus diebus vitae tuae. Spinās et tribulos orietur tibi, et edes herbam agri. In sudore vultus tui manducabis panem tuum, donec revertaris in terram de qua sumptus es, quia terra es, et in terram reverteris. Et vocavit Adam nomen uxoris suae Vita, quia ipsa mater omnium viventium est. Et fecit Dominus Deus Adae et mulieri eius tunicas pelliceas, et induit eos.

Et dixit Deus: Ecce Adam factus est sicut unus ex nobis ad cognoscendum bonum et malum; et nunc, ne quando extendat manum suam et capiat de arbore vitae et comedat, et vivat in aevum. Et emisit eum Dominus Deus ex paradiso deliciarum, ut operaretur terram ex qua sumptus est. Et eiecit Adam, et habitare fecit eum e regione paradisi deliciarum, et ordinavit cherubim et flammeam rhomphaeam vertentem custodire viam ligni vitae.

4

Adam autem cognovit Evam uxorem suam, et concipiens peperit Cain, et dixit: Acquisivi hominem per Deum. Et addidit parere fratrem eius Abel, et factus est Abel pastor ovium, Cain autem erat colens terram. Et factum est post dies ut Cain afferret de fructibus terrae sacrificium Domino, Et Abel attulit et ipse de primogenitis ovium suorum et de adipibus eorum, et respexit Deus ad Abel et ad dona eius. Super autem Cain et super sacrificiis eius non attendit, et contristatus est Cain valde, et concidit facies eius. Et dixit Dominus Deus ad Cain, cur tristis factus es, et cur cecidit facies tua? Nonne si recte obtuleris, recte autem non diviseris, peccavisti? Tace, ad te conversio eius, et tu dominaberis ei.

Et dixit Cain ad Abel fratrem suum: Transeamus in campum. Et factum est, cum essent in campo, surrexit Cain contra Abel fratrem suum et occidit eum. Et dixit Dominus Deus ad Cain: Ubi est Abel frater tuus? Et dixit: Non scio; num custos fratris mei sum ego? Et dixit Dominus: Quid fecisti? Vox sanguinis fratris tui clamat ad me ex terra. Et nunc maledictus es tu a terra, quae aperuit os suum ad recipiendum sanguinem fratris tui ex manu tua. Quando terram coles, non addet vim suam ut tibi det, gemens et tremens eris super terram. Et dixit Cain ad Dominum Deum: Maior est causa mea quam ut dimitti possim. Si eicis me hodie a facie terrae, et a facie tua celabor, et ero gemens et tremens super terra, et erit ut omnis qui invenit me occidet me.

Et dixit ei Dominus Deus: Non ita; omnis qui occiderit Cain, septem vindictas solvet. Et posuit Dominus Deus signum Cain, ne occideret eum omnis qui inveniret eum. Exivit autem Cain a facie Dei et habitavit in terra Naid contra Eden.

Et cognovit Cain uxorem suam, et concipiens peperit Enoch. Et erat aedificans civitatem, et vocavit civitatem ex nomine filii sui Enoch. Factum est autem Enoch Gaidad, et Gaidad genuit Maleleel, et Maleleel genuit Mathusala, et Mathusala genuit Lamech.

Et accepit sibi Lamech duas uxores; nomen uni Ada, et nomen secundae Sella. Et peperit Ada Jobel; hic erat pater habitantium in tentoriis pecuariorum. Et nomen fratris eius Iubal; hic erat qui invenit psalterium et citharam. Sella autem et ipsa peperit Tubal, qui erat faber aerarius et ferrarius, mallei percussor. Soror autem Tubal erat Noema. Dixit autem Lamech uxoribus suis, Adah et Sellah: Audite vocem meam, uxores Lamech, auribus accipite verba mea, quia virum occidi propter vulnus meum, et iuvenem propter livorem meum. Quod septies vindicatum est ex Cain, ex Lamech autem septuagies septies.

Cognovit autem Adam Evam uxorem suam, et concipiens peperit filium, et nominavit nomen eius Seth, dicens: Suscitavit enim mihi Deus semen alterum pro Abel, quem occidit Cain. Et Seth natus est filius, nominavit autem nomen eius Enos; hic speravit invocare nomen Domini Dei.

5

Hic liber generationis hominum, quo die fecit Deus Adam, secundum imaginem Dei fecit eum. Masculum et feminam fecit eos, et benedixit eos, et vocavit nomen eorum Adam, quo die fecit eos. Vixit autem Adam triginta et ducenta annos, et genuit secundum ideam suam et secundum imaginem suam, et vocavit nomen eius Seth. Facti sunt autem dies Adam, quos vixit postquam genuit Seth, anni septingenti, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Adam, quos vixit, triginta et nongenti anni, et mortuus est. Vixit autem Seth ducentos quinque annos, et genuit Enos. Et vixit Seth, postquam genuit Enos, septem annos et septingentos, et genuit filios et filias. Et fuerunt omnes dies Seth duodecim et nongenti anni, et mortuus est. Et vixit Enos annos centum nonaginta, et genuit Cainan. Et vixit Enos postquam genuit Cainan quindecim annos et septingentos, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Enos anni quingenti et nongenti, et mortuus est. Et vixit Cainan centum septuaginta annos, et genuit Mahalalel. Et vixit Cainan, postquam genuit Mahalalel, quadraginta et septingentos annos, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Cainan decem anni et nongenti, et mortuus est.

Et vixit Mahalalel centum sexaginta quinque annos, et genuit Jared. Et vixit Mahalalel postquam genuit Jared annos octingentos triginta, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Maleleel anni octingenti nonaginta quinque, et mortuus est.

Et vixit Iared centum sexaginta duo annos, et genuit Enoch. Et vixit Iared, postquam genuit Enoch, octingentos annos, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Iared duo et sexaginta et nongenti anni, et mortuus est. Et vixit Enoch centum sexaginta quinque annos, et genuit Mathusalam. Placuit autem Enoch Deo, postquam genuit Mathusalam, ducentis annis, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Enoch quinque et sexaginta et trecenti anni. Et placuit Enoch Deo, et non inveniebatur, quia transtulit eum Deus. Et vixit Mathusala centum sexaginta septem annos, et genuit Lamech. Et vixit Mathusala, postquam genuit Lamech, octingentos et duos annos, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Mathusala quos vixit novem et sexaginta et nongenti anni, et mortuus est. Et vixit Lamech centum octoginta octo annos, et genuit filium. Et nominavit nomen eius Noe, dicens: Hic requiescere nos faciet ab operibus nostris et a doloribus manuum nostrarum et a terra quam maledixerit Dominus Deus. Et vixit Lamech postquam genuit Noah quingentis sexaginta quinque annis, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Lamech septingenti quinquaginta tres anni, et mortuus est. Et erat Noe annorum quingentorum, et genuit tres filios: Sem, Cham, Iapheth.

6

Et factum est quando coeperunt homines multi fieri super terram, et filiae natae sunt eis. Videntes autem filii Dei filias hominum quod pulchrae essent, acceperunt sibi uxores ex

omnibus quas elegerunt. Et dixit Dominus Deus: Non permanebit spiritus meus in hominibus istis in aeternum, propter id quod sint carnes; erunt autem dies eorum centum viginti anni. Gigantes autem erant super terram in diebus illis et post illud, ut utique introibant filii Dei ad filias hominum et generabant illis; illi erant gigantes ab aevo, homines nominati.

Videns autem Dominus Deus quod multiplicatae sunt malitiae hominum super terram, et omnis cogitat in corde suo diligenter ad mala omnibus diebus, Et consideravit Deus, quia fecit hominem super terra, et cogitavit. Et dixit Deus: Delebo hominem, quem feci, a facie terrae, ab homine usque ad pecus, et a reptilibus usque ad volatilia caeli, quia paenituit me quod feci eos.

Noah autem invenit gratiam coram Domino Deo. Hae autem sunt generationes Noe. Noe homo iustus, perfectus in generatione sua, Deo placuit. Genuit autem Noe tres filios: Sem, Cham, Iapheth. Corrupta est autem terra coram Deo, et repleta est terra iniquitate. Et vidit Dominus Deus terram, et erat corrupta, quia corruperat omnis caro viam suam super terram. Et dixit Dominus Deus ad Noe: Tempus omnis hominis venit coram me, quia repleta est terra iniustitia ab eis, et ecce ego corrumpam eos et terram.

Fac igitur tibi arcam ex lignis quadratis; nidos facies in arca, et bituminabis eam intus et foris bitumine. Et sic facies arcam: trecentorum cubitorum longitudo arcae, et quinquaginta

cubitorum latitudo, et triginta cubitorum altitudo eius. Congregans facies arcam, et in cubitum consummabis eam desuper; portam vero arcae facies ex lateribus; inferiora, biforata et triforata facies eam. Ego autem ecce adduco cataclysmum, aquam super terram, ad corrumpendam omnem carnem in qua est spiritus vitae sub caelo, et quaecumque sunt super terram morientur.

Et statuam pactum meum tecum, intrabis autem in arcam tu, et filii tui, et uxor tua, et uxores filiorum tuorum tecum. Et ex omnibus pecoribus, et ex omnibus reptilibus, et ex omnibus bestiis, et ex omni carne bina ab omnibus introduces in arcam, ut nutrias tecum; masculus et femina erunt. Ab omnibus avibus volatilibus secundum genus, et ab omnibus pecoribus secundum genus, et ab omnibus reptilibus reptantibus super terram secundum genus eorum, duo duo ab omnibus intrabunt ad te ut nutriantur tecum, masculus et femina. Tu autem capies tibi ab omnibus cibis quos edetis, et congregabis ad te, et erit tibi et illis ad edendum. Et fecit Noe omnia quanta mandavit ei Dominus Deus; sic fecit.

7

Et dixit Dominus Deus ad Noe: Intra tu et omnis domus tua in arcam, quia te vidi iustum coram me in generatione hac. De animalibus autem mundis introduc ad te septem septem, masculum et feminam; de animalibus autem non mundis duo

duo, masculum et feminam. Et de avibus caeli mundis septem septem masculum et feminam, et de omnibus avibus non mundis duo duo masculum et feminam, ut nutriatur semen super omnem terram. Adhuc enim post dies septem ego inducam pluviam super terram, quadraginta diebus et quadraginta noctibus, et delebo omne quod exsistit, quod feci, a facie universae terrae. Et fecit Noe omnia, quanta mandavit ei Dominus Deus. Noe autem erat annorum sexcentorum, et cataclysmus aquae factus est super terram. Intravit autem Noe et filii eius, et uxor eius, et uxores filiorum eius cum eo in arcam propter aquam diluvii. Et ab avibus mundis, et ab avibus non mundis, et ab pecoribus mundis, et ab pecoribus non mundis, et ab omnibus repentibus super terram, bina intraverunt ad Noe in arcam, masculus et femina, sicut mandavit Deus Noe. Et factum est post septem dies, et aqua diluvii facta est super terram. In anno sexcentesimo vitae Noe, mensis secundi, die septima et vicesima mensis, die hac ruptae sunt omnes fontes abyssi, et cataractae caeli apertae sunt. Et facta est pluvia super terram quadraginta dies et quadraginta noctes. In die hac intravit Noe, Sem, Cham, Iapheth, filii Noe, et uxor Noe, et tres uxores filiorum eius cum eo, in arcam. Et omnia animalia fera secundum genus suum, et omnia pecora secundum genus suum, et omne reptile movens super terram secundum genus suum, et omne volatile alatum secundum genus suum, Intraverunt ad Noe in arcam, bini bini masculus et femina ab omni carne, in qua est spiritus vitae. Et ea quae intrabant, masculus et femina ab omni carne, intraverunt sicut mandavit Deus Noe, et clausit Dominus Deus arcam extrinsecus eius.

Et factum est diluvium quadraginta dies et quadraginta noctes super terram, et multiplicata est aqua, et levavit arcam, et elevata est a terra. Et praevalebat aqua et multiplicabatur valde super terram, et ferebatur arca super aquam. Aqua autem praevaluit valde super terram, et texit omnes montes altos qui erant sub caelo. Quindecim cubitis superius exaltata est aqua, et operuit omnes montes altos. Et mortua est omnis caro quae movebatur super terram avium, et pecorum, et bestiarum, et omne reptile quod movebatur super terram, et omnis homo. Et omnia quaecumque habent spiraculum vitae, et omne quod erat super arida, mortuum est. Et delevit omnem existentiam quae erat super faciem terrae, ab homine usque ad pecus, et reptilia, et aves caeli, et deleta sunt a terra, et relictus est solus Noe, et qui cum eo erant in arca. Et elevata est aqua super terram diebus centum quinquaginta.

8

Et recordatus est Deus Noe, et omnium bestiarum, et omnium pecorum, et omnium volatilium, et omnium reptilium repentium, quaecumque erant cum eo in arca, et adduxit Deus spiritum super terram, et cessavit aqua. Et coopertae sunt fontes abyssi, et cataractae caeli, et cohibita est pluvia de caelo. Et cedebat aqua eundo ab terra, et minuebatur aqua post centum quinquaginta dies. Et sedit arca mense septimo, die septima et vicesima mensis, super montes Ararat. Aqua autem diminuebatur usque ad decimum mensem. Et in decimo mense,

prima die mensis, visae sunt capita montium. Et factum est post quadraginta dies ut Noe aperiret fenestram arcae, quam fecerat. Et misit corvum, et egressus non reversus est donec siccaretur aqua a terra. Et misit columbam post se, ut videret si cessaverat aqua a terra. Et cum non invenisset columba requiem pedibus suis, reversa est ad eum in arcam, quia aqua erat super omnem faciem terrae, et extendens manum accepit eam, et introduxit eam ad se in arcam. Et moratus adhuc septem dies alteros, iterum emisit columbam ex arca. Et reversa est ad eum columba ad vesperum, et habebat folium oleae festucam in ore suo, et cognovit Noe quod defecissent aquae a terra. Et morans adhuc dies septem alteros, iterum emisit columbam, quae non addidit revertendi ad eum adhuc. Et factum est in anno sexcentesimo primo vitae Noe, mense primo, die primo mensis, ut deficeret aqua a terra. Et revelavit Noe tectum arcae quam fecerat, et vidit quod defecisset aqua a facie terrae. In secundo autem mense exsiccata est terra, septima et vicesima die mensis.

Et dixit Dominus Deus ad Noe dicens, Exi ex arca tu, et uxor tua, et filii tui, et uxores filiorum tuorum tecum, Et omnia animalia fera quaecumque sunt tecum, et omnis caro ab avibus usque ad pecora, et omne reptile quod movetur super terram, educ tecum, et crescite et multiplicamini super terram. Et exivit Noe, et uxor eius, et filii eius, et uxores filiorum eius cum eo. Et omnes bestiae, et omnia pecora, et omne volatile, et omne reptile movens super terram secundum genus suum, exierunt ex arca.

Et aedificavit Noe altare Domino, et accepit de omnibus

pecoribus mundis, et de omnibus avibus mundis, et obtulit holocaustum super altare. Et odoravit Dominus Deus odorem suavitatis. Et dixit Dominus Deus cogitans: Non addam amplius maledicere terram propter opera hominum, quia inclinata est mens hominis diligenter ad mala a iuventute sua; non addam ergo amplius percutere omnem carnem viventem, sicut feci. Omnibus diebus terrae, semen et messis, frigus et calor, aestas et ver, dies et nox non cessabunt.

9

Et benedixit Deus Noe et filios eius, et dixit eis: Crescite et multiplicamini, et implete terram, et dominamini eius. Et tremor et timor vester erit super omnes bestias terrae, super omnia volatilia caeli, et super omnia quae moventur super terram, et super omnes pisces maris; in manus vestras dedi. Et omne reptile quod est vivens vobis erit in cibum; sicut olera herbarum dedi vobis omnia illa. Excepto carnem cum sanguine animae non comedetis. Et enim sanguinem vestrum animarum vestrarum ex manu omnium bestiarum exquiram ipsum, et ex manu hominis fratris exquiram animam hominis. Qui effundit sanguinem hominis, pro sanguine eius effundetur, quia in imagine Dei feci hominem. Vos autem crescite et multiplicamini et implete terram et dominamini eius.

Et dixit Deus ad Noe et ad filios eius cum eo dicens Et ecce ego statuo foedus meum vobiscum, et cum semine vestro post vos, et

cum omni anima vivente vobiscum, ab avibus, et ab pecoribus, et cum omnibus bestiis terrae, quaecumque sunt vobiscum ex omnibus qui exierunt de arca. Et statuam pactum meum vobiscum, et non morietur omnis caro amplius ab aqua diluvii, et non erit amplius diluvium aquae ad delendam omnem terram. Et dixit Dominus Deus ad Noe: Hoc signum foederis, quod ego do inter me et vos, et inter omnem animam viventem, quae est vobiscum in generationes aeternas. Arcum meum pono in nube, et erit in signum foederis inter me et terram. Et erit, cum congregavero nubes super terram, videbitur arcus in nube. Et memorabor foederis mei, quod est inter me et vos, et inter omnem animam viventem in omni carne, et non erit amplius aqua in diluvium, ut deleat omnem carnem. Et erit arcus meus in nube, et videbo ad recordandum foedus aeternum inter me et terram, et inter omnem animam viventem in omni carne, quae est super terram. Et dixit Deus Noe: Hoc signum foederis, quod posui inter me et inter omnem carnem, quae est super terram.

Erant autem filii Noe, qui exeuntes ex arca, Sem, Cham, Iafeth. Cham autem erat pater Chanaan. Tres hii sunt filii Noe; ab his dispersi sunt super omnem terram. Et coepit Noe, homo agricola terrae, et plantavit vineam. Et bibit ex vino, et inebriatus est, et nudatus est in domo sua. Et vidit Ham, pater Chanaan, nuditatem patris sui, et egressus nuntiavit duobus fratribus suis foris. Et sumentes Sem et Iapheth vestimentum, imposuerunt super utrumque humerum suum, et ambulaverunt retrorsum, et operuerunt nuditatem patris sui; facies autem eorum aversa erat, et nuditatem patris sui non viderunt. Evigilavit autem Noe

a vino, et cognovit quanta fecit ei filius eius iunior. Et dixit: Maledictus Chanaan, servus erit fratribus eius. Et dixit: Benedictus Dominus Deus Sem, et erit Chanaan servus eius. Dilatet Deus Japheth, et habitet in domibus Sem, et fiat Canaan servus eius.

Vixit autem Noe post diluvium annos trecentos quinquaginta. Et facti sunt omnes dies Noe nongenti quinquaginta anni, et mortuus est.

10

Hae autem sunt generationes filiorum Noe, Sem, Cham, Iapheth, et nati sunt eis filii post diluvium.

Filii Iapheth: Gamer et Magog et Madoi et Iouan et Elisa et Thobel et Mosoch et Theiras. Et filii Gomer: Ashkenaz et Riphath et Togarmah. Et filii Jovan: Elisha, et Tharseis, Kittim, Rhodii. Ex his separatae sunt insulae gentium in terra eorum, unusquisque secundum linguam in tribubus eorum et in nationibus eorum.

Filii autem Ham: Chus et Mesraim, Phud et Chanaan. Filii autem Chus: Saba, et Evila, et Sabatha, et Regma, et Sabathaca; filii autem Regma: Saba, et Dadan. Cush autem genuit Nimrod; hic coepit esse gigas super terram. Hic erat gigas venator coram Domino Deo; propter hoc dicent: Sicut Nimrod, gigas venator coram Domino. Et factum est principium regni eius Babylon et

Orech et Archad et Chalanne in terra Senaar. Ex terra illa exivit Assur, et aedificavit Nineven, et Rooboth civitatem, et Chalach. et Dasah inter Nineven et inter Chalach; haec est urbs magna. Et Mesraim genuit Ludim, et Naphtali, et Enemetim, et Labim. et Pathrusim et Casluhim, unde exiverunt Philistiim, et Caphtorim. Canaan autem genuit Sidonem primogenitum eius, et Hittaeum, et Iebusaeum et Amorrhaeum et Gergesaeum et Hivaeum, et Aroukaeum, et Asennaeum, et Aradium, et Samaraeum, et Amathi. Et post hoc dispersae sunt tribus Chananaorum. Et facti sunt fines Chananaei a Sidone usque ad Gerara et Gazam, usque ad Sodomam et Gomorram, Adamam et Seboim usque ad Lasam. Hi filii Ham, in tribubus eorum, secundum linguas eorum, in regionibus eorum, et in nationibus eorum.

Et Sem natus est, et ipsi patri omnium filiorum Eber, fratri Iapheth maioris. Filii Sem: Elam et Assur et Arphaxad et Lud et Aram et Cainan. Et filii Aram: Uz, et Ul, et Gater, et Mosoch. Et Arphaxad genuit Cainan, et Cainan genuit Sala, Sala autem genuit Eber. Et Ebero nati sunt duo filii; nomen uni Phaleg, quia in diebus eius divisa est terra, et nomen fratri eius Iectan. Joktan autem genuit Elmodad et Saleth et Sarmoth et Jerach, et Hadoram, et Abimael, et Diklah, et Obal et Abimael et Saba et Ophir et Euilah et Jobab, omnes hi filii Iectan. Et facta est habitatio eorum a Masse usque ad Saphera, montem orientis. Hi filii Sem in tribubus eorum, secundum linguas eorum, in regionibus eorum et in gentibus eorum. Hae sunt tribus filiorum Noe secundum generationes eorum, secundum nationes eorum; ab his dispersae sunt insulae gentium super terram post

diluvium.

11

Et erat omnis terra labium unum, et vox una omnibus. Et factum est cum moverentur ab oriente, invenerunt planitiem in terra Senaar, et habitaverunt ibi. Et dixit homo ad proximum suum: Venite, faciamus lateres et coquamus eos igni. Et factus est illis later pro lapide, et bitumen erat illis pro luto. Et dixerunt: Venite, aedificemus nobis civitatem et turrim, cuius caput erit usque ad caelum, et faciamus nobis nomen, antequam dispergamur super faciem omnis terrae. Et descendit Dominus videre civitatem et turrim, quam aedificaverunt filii hominum. Et dixit Dominus: Ecce genus unum et labium unum omnium, et hoc coeperunt facere; et nunc non deficiet ab eis omnia quaecumque conentur facere. Venite, et descendentes confundamus eorum illic linguam, ut non audiant unusquisque vocem vicini. Et dispersit eos Dominus inde super faciem omnis terrae, et cessaverunt aedificare civitatem et turrim. Propter hoc vocatum est nomen eius Confusio, quia ibi confudit Dominus labia universae terrae, et inde dispersit eos Dominus super faciem universae terrae.

Et hae sunt generationes Sem, et erat Sem filius centum annorum, quando genuit Arphaxad, anno secundo post cataclysmum. Et vixit Sem, postquam genuit Arphaxad, annos quingentos, et genuit filios et filias, et mortuus est. Et vixit

Arphaxad centum triginta quinque annos et genuit Cainan. Et vixit Arphaxad, postquam genuit Cainan, annos quadringentos, et genuit filios et filias, et mortuus est. Et vixit Cainan centum et triginta annos, et genuit Sala, et vixit Cainan, postquam genuit Sala, annos trecentos triginta, et genuit filios et filias, et mortuus est. Et vixit Sala centum triginta annos et genuit Eber. Et vixit Sala, postquam genuit Eber, trecentos triginta annos, et genuit filios et filias, et mortuus est. Et vixit Eber centum triginta quattuor annos et genuit Phaleg. Et vixit Eber, postquam genuit Phaleg, annos ducentos septuaginta, et genuit filios et filias, et mortuus est. Et vixit Phaleg centum triginta annos, et genuit Ragau. Et vixit Phaleg, postquam genuit Ragau, ducentos novem annos, et genuit filios et filias, et mortuus est. Et vixit Ragau centum triginta duo annos, et genuit Seruch. Et vixit Ragau, postquam genuit Seruch, ducentos septem annos, et genuit filios et filias, et mortuus est. Et vixit Seruch centum triginta annos et genuit Nahor. Et vixit Seruch, postquam genuit Nahor, annos ducentos, et genuit filios et filias, et mortuus est. Et vixit Nahor centum septuaginta novem annos, et genuit Terah. Et vixit Nahor, postquam genuit Terah, annos centum viginti quinque, et genuit filios et filias, et mortuus est. Et vixit Tharra septuaginta annos, et genuit Abram et Nahor et Arran.

Hae autem sunt generationes Thara. Thara genuit Abram et Nachor et Arran, et Arran genuit Lot. Et mortuus est Haran coram Thara patre suo in terra in qua natus est, in regione Chaldaeorum. Et acceperunt Abram et Nachor sibi uxores: nomen uxoris Abram Sara, et nomen uxoris Nachor Melcha, filia

Arran; et pater Melchae et pater Ieschae. Et erat Sarai sterilis, et non parturiebat. Et accepit Thara Abram filium suum, et Lot filium Arran, filium filii sui, et Saram nurum suam, uxorem Abram filii sui, et eduxit eos ex terra Chaldaeorum, ut irent in terram Chanaan, et venerunt usque Charran, et habitavit ibi. Et facti sunt omnes dies Tharrae in terra Charran ducenti quinque anni, et mortuus est Tharra in Charran.

12

Et dixit Dominus ad Abram: Exi ex terra tua, et ex cognatione tua, et ex domo patris tui, et veni in terram quam tibi monstrabo. Et faciam te in gentem magnam, et benedicam te, et magnificabo nomen tuum, et eris benedictus. Et benedicam benedicentes te, et maledicentes te maledicam, et benedicentur in te omnes tribus terrae. Et ivit Abram, sicut locutus est ei Dominus, et ivit cum eo Lot. Abram autem erat annorum septuaginta quinque, quando exivit ex Haran. Et accepit Abram Saran uxorem suam, et Lot filium fratris sui, et omnia bona eorum quaecumque acquisiverant, et omnem animam quam acquisiverant ex Charran, et exierunt ut irent in terram Chanaan. Et transivit Abram terram in longitudinem eius usque ad locum Sychem, ad quercum altam; Chananaei autem tunc habitabant terram. Et visus est Dominus Abram, et dixit ei: Semini tuo dabo terram hanc. Et aedificavit ibi Abram altare Domino qui visus est ei. Et discessit inde in montem ad orientem Bethel, et statuit ibi tentorium suum, Bethel ad mare et Angai ad

orientem, et aedificavit ibi altare Domino, et invocavit nomen Domini. Et discessit Abram, et profectus castra posuit in deserto.

Et facta est fames super terram, et descendit Abram in Aegyptum ut peregrinaret ibi, quia praevaluerat fames super terram. Factum est autem, quando appropinquavit Abram ut intraret in Aegyptum, dixit Abram Sarae uxori suae: Scio ego quod mulier pulchra facie es. Erit igitur, ut cum viderint te Aegyptii, dicent quod mulier eius est haec, et occident me, te autem servabunt. Dixi igitur quod soror eius sum, ut bene mihi fiat propter te, et vivet anima mea propter te. Factum est autem, quando intravit Abram in Aegyptum, videntes Aegyptii mulierem eius, quod pulchra erat valde. Et viderunt eam principes Pharaonis, et laudaverunt eam apud Pharaonem, et introduxerunt eam in domum Pharaonis. Et Abrae bene usi sunt propter eam, et facta sunt ei oves, et vituli, et asini, et servi, et ancillae, et muli, et cameli. Et afflixit Deus Pharaonem plagis magnis et malis, et domum eius, propter Sarai uxorem Abram. Vocavit autem Pharaos Abram et dixit: Quid hoc fecisti mihi, quia non nuntiavisti mihi quod mulier tua est? Quare dixisti quod soror mea est? Et accepi eam mihi uxorem. Et nunc ecce mulier tua coram te; accipiens discede. Et mandavit Pharaos viris de Abram ut dimitterent eum, et uxorem eius, et omnia quaecumque erant ei.

13

Ascendit autem Abram ex Aegypto ipse, et uxor eius, et omnia eius, et Lot cum eo, in desertum. Abram autem erat valde dives pecoribus, argento et auro. Et ivit unde venerat in desertum usque Bethel, usque ad locum ubi erat tabernaculum eius prius, inter Bethel et inter Angai, In locum altaris, ubi fecit ibi initium, et invocavit ibi Abram nomen Domini. Et Lot, qui cum Abram iter faciebat, habebat oves et boves et tentoria. Et non capiebat eos terra ut habitarent simul, quia erant possessiones eorum multae, et non capiebat eos terra ut habitarent simul. Et facta est pugna inter pastores pecorum Abram et inter pastores pecorum Lot; Chananaei autem et Pherezaei tunc habitabant terram. Dixit autem Abram ad Lot: Non sit pugna inter me et te, et inter pastores meos et pastores tuos, quia fratres sumus. Nonne ecce omnis terra coram te est? Separa te ab me: si tu ad sinistram, ego ad dextram; si autem tu ad dextram, ego ad sinistram. Et elevans Lot oculos suos, vidit omnem regionem circum Iordanem, quae omnis erat irrigata, antequam Deus destrueret Sodomam et Gomorram, sicut paradisus Dei et sicut terra Aegypti, usque Zogoram. Et elegit sibi Lot omnem regionem circum Iordanem, et discessit Lot ab oriente, et separati sunt unusquisque a fratre suo. Abram autem habitavit in terra Chanaan, Lot autem habitavit in urbe regionum circumiacentium, et tentorium fixit in Sodomis. Homines autem qui in Sodomis erant mali et peccatores coram Deo valde. Deus autem dixit ad Abram post separationem Lot ab eo: Leva oculos tuos, et vide a loco ubi nunc tu es ad septentrionem et austrum et orientem et mare, Quia omnem terram quam vides, tibi dabo eam et semini tuo in aeternum. Et faciam semen tuum sicut arenam terrae; si quis

potest numerare arenam terrae, etiam semen tuum numerabitur. Surgens, transi terram in longitudinem eius et in latitudinem, quia tibi dabo eam et semini tuo in aevum. Et Abram, motis tentoriis, veniens habitavit apud quercum Mamre, quae erat in Hebron, et aedificavit ibi altare Domino.

14

Factum est autem in regno Amarphal regis Sennaar, et Ariocho regis Ellasar, Chedorlaomer rex Elam, et Thargal rex nationum, fecerunt bellum cum Balla rege Sodomorum, et cum Barsa rege Gomorrhæ, et cum Sennaar rege Adamae, et cum Symobor rege Seboeim, et cum rege Balak; haec est Segor. Omnes hi consenserunt ad vallem salinariam; haec est mare salium. Duodecim annos ipsi Chodorlahomori serviverunt, tertio autem decimo anno defecerunt. In anno autem quarto decimo venit Chedorlaomer et reges cum eo, et ceciderunt gigantes qui erant in Ashtaroth et Carnaim, et nationes fortes simul cum eis, et Ommaeos qui erant in Saue civitate. Et Chorraeos in montibus Seir, usque ad terebinthum Pharan, quae est in eremo. Et reversi venerunt ad fontem iudicii; haec est Cades; et ceciderunt omnes principes Amalec, et Amorrhæeos habitantes in Asasonthamar. Exivit autem rex Sodomorum, et rex Gomorrae, et rex Adamae, et rex Seboim, et rex Balac (haec est Segor), et paraverunt se illis in proelium in valle salsa. ad Chedorlaomer regem Elam, et Tidal regem nationum, et Amraphel regem Sennaar, et Ariocho regem Ellasar: quattuor reges ad quinque. Vallis autem salsa

puteos bituminis habebat; fugit autem rex Sodomorum et rex Gomorrhae, et inciderunt ibi, qui vero relictis erant in montes fugerunt. Ceperunt autem omnem equum Sodomorum et Gomorrae, et omnia cibaria eorum, et abierunt. Ceperunt autem et Lot, filium fratris Abram, et sarcinas eius, et abierunt; erat enim habitans in Sodomis.

Adveniens autem quidam ex rescissis nuntiavit Abram Hebraeo; ipse autem habitabat apud quercum Mambre Amorrhaei, fratris Eschol et fratris Aunan, qui erant foederati Abram. Audiens autem Abram quod captivus ductus esset Lot frater eius, numeravit proprios domesticos suos trecentos decem et octo, et persecutus est post eos usque Dan. Et cecidit super eos nocte ipse et servi eius, et percussit eos, et persecutus est eos usque Choba, quae est in sinistra Damasci. Et reduxit omnem equum Sodomorum, et Lot nepotem suum reduxit, et omnia bona eius, et mulieres, et populum. Exivit autem rex Sodomorum in occursum ei, postquam reversus est ab caede Chodorlahomor et regum qui cum eo erant, in vallem Saveh; haec erat campus regum.

Et Melchizedek rex Salem protulit panes et vinum; erat autem sacerdos Dei altissimi. Et benedixit Abram, et dixit: Benedictus Abram Deo altissimo, qui creavit caelum et terram. Et benedictus Deus altissimus, qui tradidit inimicos tuos subiectos tibi, et dedit ei Abram decimam ex omnibus. Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi viros, equum autem accipe tibi. Dixit autem Abram ad regem Sodomorum, extendo manum

meam ad Dominum Deum altissimum, qui creavit caelum et terram, Si a filo usque ad corrigiam calceamenti accipiam ex omnibus tuis, ne dicas quod ego ditavi Abram. Praeter quae comederunt iuvenes, et portionem virorum qui simul profecti sunt cum me, Eschol, Aunan, Mambre, hi capient portionem.

15

Post autem verba haec factum est verbum Domini ad Abram in visione, dicens: Ne timeas, Abram; ego protego te, merces tua multa erit valde. Dicit autem Abram: Domine Dominus, quid mihi dabis? Ego autem discedo sine liberis; filius autem Masek domesticae meae, hic Damascus Eliezer. Et dixit Abram: Quoniam mihi non dedisti semen, is autem qui domi natus est meus hereditabit me. Et statim vox Domini facta est ad eum, dicens: Non hereditabit te hic, sed qui exibit ex te, hic hereditabit te. Eduxit autem eum foras, et dixit ei: Aspice quidem in caelum, et numera stellas, si poteris enumerare eas. Et dixit: Sic erit semen tuum. Et credidit Abram Deo, et reputatum est ei in iustitiam. Dixit autem ad eum: Ego sum Deus qui eduxi te ex terra Chaldaeorum, ut darem tibi terram hanc in hereditatem. Dixit autem: Dominator Domine, secundum quid cognoscam quia hereditabo eam? Dixit autem ei, sume mihi vitulam triennem, et capram triennem, et arietem triennem, et turturem, et columbam. Tulit autem sibi omnia haec, et divisit ea per medium, et posuit ea e regione altera contra alteram; aves autem non divisit. Descenderunt autem aves super corpora,

super divisiones eorum, et consedit cum eis Abram. Circa solis occasum autem ecstasis incidit in Abram, et ecce timor tenebrosus magnus incidit in eum. Et dictum est ad Abram: Sciens scies quod peregrinum erit semen tuum in terra non propria, et servituti subicient eos, et male tractabunt eos, et humiliabunt eos quadringentis annis. Nationem autem cui servierint ego iudicabo; post haec autem exhibunt hinc cum suppellectile multa. Tu autem abibis ad patres tuos in pace, nutritus in senectute bona. Quarta autem generatione revertentur huc, nondum enim impleta sunt peccata Amorrhaeorum usque nunc. Cum autem sol factus esset ad occasum, flamma facta est, et ecce clibanus fumans et lampades ignis, quae transierunt per medium divisorum horum. In die illa disposuit Dominus Abram foedus, dicens: Semini tuo dabo terram hanc, a fluvio Aegypti usque ad fluvium magnum Euphraten. Kenaeos et Kenezaeos et Kedmonaeos, et Hittitas, et Perizzitas, et Rephaim, et Amorrhaeos, et Chananaeos, et Euaeos, et Gergesaeos, et Iebusaeos.

16

Sarai autem, uxor Abram, non peperit ei; erat autem ei ancilla Aegyptia, cui nomen Hagar. Dixit autem Sara ad Abram: Ecce conclusit me Dominus ne parerem; intra ergo ad ancillam meam, ut filios obtineam ex ea. Audivit autem Abram vocem Sarae. Et accipiens Sara uxor Abram Agar Aegyptiam ancillam suam, post decem annos quibus habitavit Abram in terra

Chanaan, dedit eam Abram viro suo in uxorem. Et inivit ad Hagar, et concepit, et vidit quod in utero habet, et contempta est domina coram ea. Dixit autem Sara ad Abram: Iniuriam patior ex te. Ego dedi ancillam meam in sinum tuum; videns autem quod in ventre habet, inhonoratus sum coram ea. Iudicet Deus inter me et te. Dixit autem Abram ad Saram: Ecce ancilla tua in manibus tuis; utere ea quomodo tibi placitum sit. Et afflixit eam Sara, et fugit a facie eius.

Invenit autem eam angelus Domini ad fontem aquae in deserto, ad fontem in via Sur. Et dixit ei angelus Domini: Agar, ancilla Sarae, unde venis et quo vadis? Et dixit: A facie Sarae dominae meae ego fugio. Dixit autem ei angelus Domini, revertere ad dominam tuam, et humiliare sub manibus eius. Et dixit ei angelus Domini, multiplicans multiplicabo semen tuum, et non numerabitur prae multitudine. Et dixit ei angelus Domini: Ecce tu in utero habes, et paries filium, et vocabis nomen eius Ismael, quia audivit Dominus humiliationem tuam. Hic erit rusticus homo, manus eius super omnes, et manus omnium super eum, et coram omnibus fratribus eius habitabit. Et vocavit nomen Domini qui loquebatur ad eam: Tu es Deus qui videt me, quia dixit: Etenim coram vidi eum qui apparuit mihi. Propter hoc vocavit puteum, Puteum ubi coram vidi; ecce inter Cades et inter Barad. Et peperit Hagar Abram filium, et vocavit Abram nomen filii sui, quem peperit ei Hagar, Ismael. Abram autem erat annorum octoginta sex, quando peperit Hagar Abram Ismaelem.

17

Factum est autem Abram annorum nonaginta novem. Et apparuit Dominus Abram, et dixit ei: Ego sum Deus tuus; place coram me, et esto inculpatus. Et ponam testamentum meum inter me et inter te, et multiplicabo te valde. Et cecidit Abram super faciem suam. Et locutus est ei Deus dicens: Et ego, ecce foedus meum tecum, et eris pater multitudinis gentium. Et non vocabitur adhuc nomen tuum Abram, sed erit nomen tuum Abraham, quia patrem multarum gentium te posui. Et augebo te valde valde, et ponam te in nationes, et reges ex te exhibunt. Et statuam pactum meum inter te et inter semen tuum post te in generationes eorum, in pactum aeternum ut sim Deus tuus et seminis tui post te. Et dabo tibi et semini tuo post te terram quam incolis, omnem terram Chanaan, in possessionem aeternam, et ero illis Deus. Et dixit Deus ad Abraham: Tu autem pactum meum servabis, tu et semen tuum post te, in generationes eorum. Et hoc pactum quod servabis inter me et vos, et inter semen tuum post te in generationes eorum: circumcidetur vester omnis masculus. Et circumcidemini carnem praeputii vestri, et erit in signum foederis inter me et vos. Et puer octo dierum circumcidetur vobis, omnis masculus in generationes vestras, et domi natus et argenteo emptus ab omni filio alieno, qui non est ex semine tuo, Circumcisione circumcidetur domigenus domus tuae et argenteo emptus, et erit pactum meum in carne vestra in pactum aeternum. Et masculus incircumcisis, qui non circumcidetur carnem

praeputii sui die octavo, exstirpabitur anima illa de gente sua, quia pactum meum dissipavit. Et dixit Deus ad Abraham: Sara mulier tua non vocabitur nomen eius Sara; Sarra erit nomen eius. Benedicam autem eam, et dabo tibi ex ea filium, et benedicam eum, et erit in gentes, et reges gentium ex eo erunt. Et cecidit Abraham super faciem suam et risit, et dixit in mente sua dicens: Si centum annorum fiet filius? Et si Sarah nonaginta annorum pariet? Dixit autem Abraham ad Deum: Ismael hic vivat coram te. Dixit autem Deus ad Abraham: Ita, ecce Sarah uxor tua pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Isaac, et statuam pactum meum cum eo in pactum aeternum, ut sim ei Deus et semini eius post eum. De Ismaele autem, ecce audivi te, et ecce benedixi eum, et augebo eum, et multiplicabo eum valde; duodecim gentes generabit, et dabo eum in gentem magnam. Pactum autem meum statuam cum Isaac, quem pariet tibi Sarah tempore hoc, in anno altero. Finivit autem loquens ad eum, et ascendit Deus ab Abraham.

Et accepit Abraham Ismaelem filium suum, et omnes domesticos suos, et omnes argento emptos, et omne masculum ex viris qui erant in domo Abraham, et circumcidit praeputia eorum in tempore diei illius, sicut locutus erat ei Deus. Abraham autem nonaginta novem annorum erat, quando circumcidit carnem praeputii sui. Ishmael autem filius eius erat annorum tredecim, quando circumcisa est caro praeputii eius. In tempore autem diei illius circumcisis est Abraham, et Ismahel filius eius, et omnes homines domus eius, et domestici eius, et argento empti ex alienigenis gentibus

18

Apparuit autem ei Deus ad quercum Mambre, sedente eo super ostium tabernaculi sui meridie. Suspiciens autem oculis suis vidit, et ecce tres viri stabant super eum, et videns cucurrit in occursum eorum ab ostio tabernaculi sui, et adoravit in terram. Et dixit, Domine, si ergo inveni gratiam coram te, ne transeas servum tuum. Sumatur igitur aqua, et lavent pedes vestros, et refrigerate sub arbore. Et accipiam panem, et comedetis. Et post hoc ibitis in viam vestram, propter quod declinastis ad servum vestrum. Et dixit, sic fac, sicut dixisti. Et properavit Abraham ad tentorium ad Sarram, et dixit ei: Propera, et subige tria metra similae, et fac subcinericios panes. Et ad boves cucurrit Abraham, et accepit vitulum tenerum et bonum, et dedit servo, et festinavit facere illud. Cepit autem butyrum et lac et vitulum quem fecit, et posuit coram eis, et comederunt; ipse autem adstabat eis sub arbore.

Dixit autem ad eum: Ubi est Sara, uxor tua? Ille autem respondens dixit: Ecce in tabernaculo. Dixit autem: Revertens veniam ad te secundum tempus hoc in horas, et habebit filium Sarra mulier tua. Sarra autem audivit ad portam tabernaculi existens post eum. Abraham autem et Sarah seniores erant, provecti diebus; defecerat autem Sarae fieri quae muliebria sunt. Risit autem Sarra in se ipsa dicens: Nondum quidem mihi factum est usque ad nunc, dominus autem meus senior est. Et dixit Dominus ad Abraham: Quid est quod risit Sarah in se ipsa,

dicens: Num vero pariam? Ego autem senui. Non impossibile erit apud Deum verbum; in tempus hoc revertar ad te in horas, et erit Sarrae filius. Negavit autem Sarra dicens: Non risi, timuit enim. Et dixit ei: Non ita, sed risisti.

Exsurgentes autem inde viri despexerunt super faciem Sodomorum et Gomorrhae. Abraham vero comitabatur cum eis, prosequens eos. Dominus autem dixit, Non celabo ego ab Abraham servo meo quae ego facio. Abraham autem fiet in nationem magnam et multam, et benedicentur in eo omnes nationes terrae. Sciebam enim quod mandabit filiis suis et domui suae post eum, et custodient vias Domini facere iustitiam et iudicium, ut adducat Dominus super Abraham omnia quaecumque locutus est ad eum. Dixit autem Dominus: Clamor Sodomorum et Gomorrae multiplicatus est ad me, et peccata eorum magna sunt valde. Descendens igitur videbo si secundum clamorem eorum qui ad me venit consummantur; si autem non, ut sciam. Et aversi inde viri venerunt in Sodomam, Abraham autem adhuc erat stans coram Domino. Et accedens Abraham dixit: Ne perdas iustum cum impio, et erit iustus sicut impius. Si sint quinquaginta iusti in civitate, perdesne eos? Nonne dimittes omnem locum propter quinquaginta iustos, si sint in ea? Nequaquam tu facies sicut verbum hoc, ut occidas iustum cum impio, et erit iustus sicut impius; nequaquam! Qui iudicas omnem terram, non facies iudicium? Dixit autem Dominus: Si sint in Sodomis quinquaginta iusti in civitate, dimittam totam civitatem et omnem locum per eos. Et respondens Abraham dixit: Nunc coepi loqui ad Dominum meum, ego autem sum

terra et cinis. Si autem defuerint quinquaginta iusti ad quadraginta quinque, num perdes propter quinque omnem civitatem? Et dixit: Non perdam, si invenero ibi quadraginta quinque. Et addidit adhuc loqui ad eum, et dixit: Si autem inventi sint ibi quadraginta, et dixit: Non perdam propter quadraginta. Et dixit: Nonne, Domine, si loquar? Si autem inventi sint ibi triginta? Et dixit: Non perdam propter triginta. Et dixit, Quoniam habeo loqui ad Dominum, si autem inventi sint ibi viginti? Et dixit, Non perdam, si invenero ibi viginti. Et dixit: Nonne quid, Domine, si loquar adhuc semel? Si autem inveniantur ibi decem? Et dixit: Non perdam propter decem. Abiit autem Dominus, ut cessavit loqui Abrahae, et Abraham reversus est in locum suum.

19

Venerunt autem duo nuntii Sodomam vespere. Lot autem sedebat apud portam Sodomorum; videns autem Lot, surrexit in occursum eorum, et adoravit facie super terram. Et dixit: Ecce, domini, declinate in domum servi vestri et manete et lavate pedes vestros, et mane surgentes ibitis in viam vestram. Et dixerunt: Non, sed in platea manebimus. Et coegit eos, et declinaverunt ad eum, et intraverunt in domum eius, et fecit eis potum, et azymos coxit eis, et comederunt. Ante dormitionem autem, viri urbis, Sodomitae circumdederunt domum, a iuvene usque ad seniolem, universus populus simul. Et exclamabant Lot, et dicebant ad eum: Ubi sunt viri qui ingressi sunt ad te

nocte? Educ eos ad nos, ut cognoscamus eos. Exivit autem Lot ad eos ad vestibulum, portam autem clausit post se. Dixit autem ad eos: Nullo modo, fratres, ne male feceritis. Sunt autem mihi duae filiae, quae virum non cognoverunt; educam eas ad vos, et utimini eis sicut vobis placuerit, solum in viros istos ne quid iniusti feceritis, quorum causa sub tegmen trabium mearum intraverunt. Dixerunt autem ei: Absta ibi! Intrasti peregrinari, non et iudicium iudicare? Nunc ergo te male tractemus magis quam illos. Et urgebant virum Lot vehementer, et appropinquaverunt ad frangendam portam. Extendentes autem viri manus, intraxerunt Lot ad se ipsos in domum, et portam domus clauserunt. Viros autem qui erant ad ianuam domus percusserunt caecitate a minimo usque ad maximum, et defecerunt quaerentes ianuam. Dixerunt autem viri ad Lot: Sunt tibi hic generi, aut filii, aut filiae? Aut si quis tibi alius est in civitate, educ ex loco hoc, Quia nos perdimus locum hunc, quia elevatus est clamor eorum coram Domino, et misit nos Dominus delere eam. Exiit autem Lot, et locutus est ad generos suos qui acceperant filias suas, et dixit: Surgite, et exite ex loco isto, quia delet Dominus civitatem. Visum est autem iocari coram generis suis. Quando autem aurora facta est, urgebant nuntii Lot, dicentes: Surgens cape uxorem tuam et duas filias tuas quas habes, et exi, ne et tu pereas cum iniquitatibus civitatis. Et turbati sunt, et apprehenderunt angeli manum eius, et manum uxoris eius, et manus duarum filiarum eius, cum parceret Dominus ei.

Et factum est quando eduxerunt eos foras, et dixerunt: Salvans

salva animam tuam, ne circumspicias retro, neque stes in omni regione circumiacente; in montem te salva, ne umquam corripiaris. Dixit autem Lot ad eos: Precor. Domine, quoniam invenit servus tuus misericordiam coram te, et magnificasti iustitiam tuam quam facis super me ad vivendam animam meam, ego autem non potero salvari in montem, ne umquam comprehendant me mala et moriar. Ecce urbs haec prope est ut confugiam illuc, quae est parva, et ibi salvabor; nonne parva est? et vivet anima mea propter te. Et dixit ei: Ecce miratus sum faciem tuam et propter verbum hoc non evertam civitatem de qua locutus es. Festina igitur ut illic salveris, non enim potero facere rem ullam, donec venias illic. Propter hoc vocavit nomen civitatis illius Segor. Sol exivit super terram, et Lot intravit in Segor. Et Dominus pluit super Sodomam et Gomorram sulphur et ignem a Domino ex caelo. Et evertit civitates has, et omnem regionem circumiacentem, et omnes habitantes in civitatibus, et ea quae oriuntur ex terra. Et respexit uxor eius retro, et facta est statua salis. Surrexit autem Abraham mane in locum, ubi steterat ante Dominum. Et respexit super faciem Sodomorum et Gomorrae, et super faciem regionis circumiacentis, et vidit, et ecce ascendebat flamma ex terra velut vapor fornacis. Et factum est cum deleret Deus omnes civitates regionis circumiacentis, recordatus est Deus Abrahami, et emisit Lot ex medio destructionis, cum everteret Dominus civitates in quibus habitabat Lot.

Ascendit autem Lot ex Segor, et sedebat in monte ipse et duae filiae eius cum eo; timuit enim habitare in Segor, et habitavit in

spelunca ipse et duae filiae eius cum eo. Dixit autem maior ad minorem: Pater noster senior est, et nemo est super terram qui intrabit ad nos, sicut decet in omni terra. Veni et potemus patrem nostrum vino, et cubemus cum eo, et suscitemus ex patre nostro semen. Potaverunt autem patrem suum vino in nocte illa, et ingressa maior dormivit cum patre suo in nocte illa, et non scivit in dormiendo eum et in surgendo. Factum est autem in crastino, et dixit maior ad minorem: Ecce cubui heri cum patre nostro; potemus eum vino et in nocte hac, et ingressa cubato cum eo, et suscitemus ex patre nostro semen. Potaverunt autem et in illa nocte patrem suum vino, et ingressa minor dormivit cum patre suo, et non scivit quando dormivit ille et quando surrexit. Et conceperunt duae filiae Lot ex patre suo. Et peperit senior filium, et vocavit nomen eius Moab, dicens: Ex patre meo; hic pater Moabitarum usque ad hodiernum diem. Peperit autem et iunior filium, et vocavit nomen eius Amman, dicens: Filius generis mei; hic pater Ammanitarum usque ad hodiernum diem.

20

Et movit inde Abraham in terram ad Austrum, et habitavit inter Cades et Sur, et peregrinatus est in Geraris. Dixit autem Abraham de Sarah uxore sua: Soror mea est. Timuit enim dicere: Uxor mea est, ne forte occiderent eum viri civitatis propter eam. Misit autem Abimelech rex Gerarorum, et accepit Sarah. Et intravit Deus ad Abimelech per somnum nocte, et dixit: Ecce tu

morieris propter mulierem quam accepisti; haec autem est cohabitans cum viro. Abimelech autem non tetigit eam, et dixit: Domine, gentem ignorantem et iustam perdes? Nonne ipse mihi dixit: Soror mea est? et haec mihi dixit: Frater meus est? In puro corde et in iustitia manuum feci hoc. Dixit autem ei Deus secundum somnum: Et ego cognovi quod in puro corde fecisti hoc, et peperci tibi ne peccares in me; propter hoc non permisi te tangere eam. Nunc autem redde mulierem homini, quia propheta est, et orabit pro te, et vives; si autem non reddis, scies quia morieris tu et omnia tua. Et surrexit mane Abimelech, et vocavit omnes servos suos, et locutus est omnia verba haec in aures eorum; timuerunt autem omnes homines valde. Et vocavit Abimelech Abraham et dixit ei: Quid hoc fecisti nobis? Numquid peccavimus in te, quia adduxisti super me et super regnum meum peccatum magnum? Opus quod nemo faciet, fecisti mihi. Dixit autem Abimelech ad Abraham: Quid intuitus fecisti hoc? Dixit autem Abraham: Dixi enim: Non est pietas in loco hoc, meque occident propter uxorem meam. Et enim vere soror mea est ex patre, sed non ex matre; facta est autem mihi in uxorem. Factum est autem, quando eduxit me Deus ex domo patris mei, et dixi ei: Hanc iustitiam facies in me: in omnem locum quo si intraverimus ibi, dic me fratrem tuum esse. Tulit autem Abimelech mille didrachma, et oves, et vitulos, et servos, et ancillas, et dedit Abrahae, et reddidit ei Sarram, uxorem eius. Et dixit Abimelech ad Abraham: Ecce terra mea coram te; ubi tibi placet, habita. Illi autem Sarae dixit: Ecce, dedi mille didrachmas fratri tuo; haec erunt tibi in honorem faciei tuae et omnibus cum te, et omnia verum dic. Oravit autem Abraham ad Deum, et

sanavit Deus Abimelech, et uxorem eius, et ancillas eius, et pepererunt. Quia Dominus claudendo conclusit extrinsecus omnem vulvam in domo Abimelech propter Sarah, uxorem Abraham.

21

Et Dominus visitavit Sarram, sicut dixit, et fecit Dominus Sarrae, sicut locutus est. Et concipiens peperit Abrahae filium in senectute, in tempore quo locutus est ei Dominus. Et vocavit Abraham nomen filii sui nati sibi, quem peperit ei Sara, Isaac. Circumcidit autem Abraham Isaac die octavo, sicut mandaverat ei Deus. Et Abraham centum annorum erat, quando natus est ei Isaac filius eius. Dixit autem Sarah: risum mihi fecit Dominus; quisquis enim audierit, congaudebit mihi. Et dixit: Quis annuntiabit Abrahamo quia lactat infantem Sara? Quia peperit filium in senectute mea. Et crevit puer et ablactatus est, et fecit Abraham convivium magnum quo die ablactatus est Isaac filius eius. Videns autem Sarra filium Agar Aegyptiae, qui natus est Abrahamo, ludentem cum Isaac filio suo, Et dixit ad Abraham: Eice ancillam hanc et filium eius, non enim hereditabit filius ancillae huius cum filio meo Isaac. Durum autem apparuit verbum valde coram Abraham de filio eius. Dixit autem Deus Abrahamo: Non durum sit coram te de puero et de ancilla; omnia quaecumque dicat tibi Sara, audi vocem eius, quia in Isaac vocabitur tibi semen. Et filium ancillae huius in gentem magnam faciam, quia semen tuum est. Surrexit autem Abraham

mane, et accepit panes et utrem aquae, et dedit Agar, et imposuit super humerum eius puerum, et misit eam. Profecta autem errabat in deserto, ad puteum iuramenti. Defecit autem aqua ex utre, et iecit puerum subter unam abietem. Profecta autem sedebat e regione eius procul, velut arcus iactum; dixit enim: Non videam mortem pueri mei. Et sedit e regione eius; clamavit autem puer et flevit. Audivit autem Deus vocem pueri ex loco ubi erat, et vocavit angelus Dei Agar ex caelo, et dixit ei: Quid est, Agar? Noli timere, audivit enim Deus vocem pueri ex loco ubi est. Surge et accipe puerum, et tene illum manu tua; in gentem enim magnam faciam illum. Et aperuit Deus oculos eius, et vidit puteum aquae viventis, et ivit, et implevit utrem aquae, et potavit puerum. Et erat Deus cum puero, et crevit, et habitavit in deserto; factus est autem sagittarius. Et habitavit in deserto, et accepit ei mater eius uxorem e terra Pharan Aegypti.

Factum est autem in tempore illo, et dixit Abimelech, et Ochozath consiliarius eius, et Phichol princeps exercitus eius, ad Abraham, dicens: Deus tecum est in omnibus quae facis. Nunc igitur iura mihi per Deum te non nociturum esse mihi, neque semini meo, neque nomini meo, sed secundum iustitiam quam feci tecum, facies mecum, et cum terra in qua tu habitasti. Et dixit Abraham: Ego iurabo. Et reprehendit Abraham Abimelech de puteis aquae, quos abstulerunt servi Abimelech. Et dixit ei Abimelech: Non cognovi quis fecerit tibi verbum hoc, neque tu mihi nuntiasti, neque ego audivi, nisi hodie. Et accepit Abraham oves et vitulos, et dedit Abimelech, et disposuerunt ambo foedus. Et statuit Abraham septem agnas ovium solas. Et dixit

Abimelech ad Abraham: Quid sunt septem agnae ovium istarum quas statuisti solas? Et dixit Abraham: Septem agnellas accipies a me, ut sint mihi in testimonium quod ego fodi puteum hunc. Propter hoc nominavit nomen loci illius Puteus Iuramenti, quia ibi iuraverunt ambo. Et pepigērunt foedus in puteō iūrāmentī. Surrēxit autem Abimelech, Ochozath cōsiliārius eius, et Phichol dux exercitūs eius, et reversī sunt in terram Philistīnōrum. Et plantavit Abraham agrum ad puteum iuramenti, et invocavit ibi nomen Domini, Deus aeternus. Habitavit autem Abraham in terra Philistinorum dies multos.

22

Et factum est post verba haec, Deus tentavit Abraham, et dixit ei: Abraham, Abraham. Et dixit: Ecce ego. Et dixit: Sume filium tuum dilectum, quem dilexisti, Isaac, et vade in terram altam, et offer eum ibi in holocaustum super unum montium quorum tibi dixerō. Surgens autem Abraham mane stravit asinum suum, assumpsit autem secum duos servos et Isaac filium suum, et cum scisset ligna in holocaustum, surgens ivit et venit ad locum quem dixit ei Deus die tertio. Et suspiciens Abraham oculis suis, vidit locum a longe. Et dixit Abraham servis suis: Sedete hic cum asino; ego autem et puer ibimus usque illuc, et adorantes revertemur ad vos. Tulit autem Abraham ligna holocausti et imposuit Isaac filio suo; tulit autem in manibus et ignem et gladium, et ierunt duo simul. Dixit autem Isaac ad Abraham patrem suum: Pater. Ille autem dixit: Quid est, fili? Dixit autem:

Ecce ignis et ligna; ubi est ovis illa in holocaustum? Dixit autem Abraham: Deus videbit sibi pecudem in holocaustum, fili. Profecti autem ambo simul, Venerunt ad locum quem dixit ei Deus, et aedificavit ibi Abraham altare, et posuit ligna, et vinctum Isaacum filium suum posuit eum super altare supra ligna. Et extendit Abraham manum suam ad accipiendam gladium, ut mactaret filium suum. Et vocavit eum Angelus Domini e caelo, et dixit: Abraham, Abraham. Ille autem dixit: Ecce ego. Et dixit: Ne mittas manum tuam super puerum neque facias ei quicquam; nunc enim cognovi quod timeas tu Deum, et non pepercisti filio tuo dilecto propter me. Et respiciens Abraham oculis suis vidit, et ecce aries unus tenebatur in planta Sabek cornibus. Et ivit Abraham, et accepit arietem, et obtulit eum in holocaustum pro Isaac filio suo.

Et vocavit Abraham nomen loci illius, Dominus vidit, ut dicant hodie: In monte Dominus visus est. Et vocavit Angelus Domini Abraham secundo e caelo, dicens, Per meipsum iuravi, dicit Dominus, quia fecisti rem hanc, et non pepercisti filio tuo dilecto propter me, Profecto benedicens benedicam te, et multiplicans multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli et sicut arenam quae est ad litus maris, et hereditabit semen tuum civitates adversariorum. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae, quia oboedivisti voci meae. Aversus est autem Abraham ad pueros suos, et exsurgentes ierunt simul ad puteum iuramenti. Et habitavit Abraham ad puteum iuramenti.

Factum est autem post verba haec, et nuntiaturum est Abrahamo,

dicentes: Ecce peperit Melcha et ipsa filios Nachor fratri tuo. Uz primogenitum, et Buz fratrem eius, et Kamuel patrem Syrorum, et Hazad, et Azau, et Phaldes, et Jeldaph, et Bethuel. Bethuel autem genuit Rebeccam. Octo hi filii, quos peperit Melcha Nachori fratri Abrahae. Et concubina eius, cui nomen Reuma, peperit et ipsa Tabek et Taam et Tochos et Mocha.

23

Facta est autem vita Sarrae anni centum viginti septem. Et mortua est Sarra in civitate Arboc, quae est in valle; haec est Hebron in terra Chanaan. Venit autem Abraham plangere Sarram et lugere. Et surrexit Abraham a mortuo suo, et dixit Abraham filiis Heth dicens, Incola et peregrinus ego sum apud vos, date mihi ergo possessionem sepulcri apud vos, et sepeliam mortuum meum a me. Responderunt autem filii Heth ad Abraham, dicentes: Ne, domine. Audi autem nos, rex a Deo tu es inter nos; in electis sepulcris nostris sepeli mortuum tuum. Nemo enim nostrum prohibebit sepulcrum suum a te, quo minus sepelias mortuum tuum ibi. Surgens autem Abraham adoravit populum terrae, filios Heth. Et locutus est ad eos Abraham, dicens: Si habetis in anima vestra, ut sepelire mortuum meum a facie mea, audite me, et loquimini de me ad Ephron filium Zohar. Et det mihi speluncam duplicem, quae est ei, quae est in parte agri eius; argento digno date mihi eam in vobis in possessionem sepulcri. Ephron autem sedebat in medio filiorum Heth; respondens autem Ephron Hittaeus ad Abraham

dixit, audientibus filiis Heth et omnibus ingredientibus in civitatem, dicens: Apud me sis, domine, et audi me: agrum et speluncam quae in eo est tibi do; coram omnibus civibus meis dedi tibi, sepeli mortuum tuum. Et adoravit Abraham coram populo terrae. Et dixit ad Ephron in aures coram populo terrae: Quoniam apud me es, audi me: argentum agri accipe a me, et sepeliam mortuum meum ibi. Respondit autem Ephron Abrahamo, dicens Non, domine, audivi enim terram quadringentorum didrachmorum argenti, sed quid utique esset hoc inter me et te; tu autem mortuum tuum sepeli. Et audivit Abraham Ephronem, et restituit Abraham Ephroni argentum quod locutus est in aures filiorum Heth, quadringenta didrachma argenti probati apud mercatores. Et stetit ager Ephron, qui erat in duplo spelaeo, quod est secundum faciem Mambre, ager et speleum, quod erat in eo, et omnis arbor, quae erat in agro, et omne quod est in finibus eius in circuitu Abrahamo, in possessionem coram filiis Heth, et omnibus introeuntibus in civitatem. Post haec sepelivit Abraham Sarram uxorem suam in spelunca agri duplicis, quae est e regione Mambre; haec est Hebron in terra Chanaan. Et confirmatus est ager et spelunca quae erat in eo Abrahamo in possessionem sepulcri a filiis Heth.

24

Et Abraham erat senior proventus dierum, et Dominus benedixit Abraham secundum omnia.

Et dixit Abraham servo suo seniori domus suae, principi omnium suorum, pone manum tuam sub femur meum. Et adiuro te per Dominum Deum caeli et Deum terrae, ne accipias uxorem filio meo Isaac de filiabus Cananaeorum, inter quos ego habito. Sed in terram meam, ubi genitus sum, ibis, et ad tribum meam, et accipies uxorem filio meo Isaac inde. Dixit autem ad eum servus: Ne forte non velit mulier ire mecum in terram hanc, num revocabo filium tuum in terram unde existi? Dixit autem ad eum Abraham: Attende tibi, ne avertas filium meum illuc. Dominus Deus caeli et Deus terrae, qui accepit me de domo patris mei et de terra in qua natus sum, qui locutus est mihi et qui iuravit mihi dicens: Tibi dabo terram hanc et semini tuo, ipse mittet Angelum suum coram te, et accipies uxorem filio meo inde. Si autem mulier nolit ire tecum in terram hanc, mundus eris a iureiurando meo; solum filium meum ne revertas illuc. Et posuit servus manum suam sub femur Abraham, domini sui, et iuravit ei de verbo hoc. Et accepit servus decem camelos de camelis domini sui, et de omnibus bonis domini sui secum, et surgens ivit in Mesopotamiam in civitatem Nahor. Et camelos accubare fecit extra urbem apud puteum aquae ad vesperum, quando exeunt mulieres aquam haurientes.

Et dixit: Domine, Deus domini mei Abraham, prospera fac coram me hodie, et fac misericordiam cum domino meo Abraham. Ecce ego sto super fonte aquae, filiae autem habitantium civitatem exeunt ad hauriendam aquam. Et erit virgo cui ego dixero: Inclina hydriam tuam, ut bibam, et dixerit mihi: Bibe tu, et camelos tuos potabo, donec cessaverint bibentes, hanc parasti

puero tuo Isaac, et in hoc cognoscam quod fecisti misericordiam cum domino meo Abraham.

Et factum est antequam complevit eum loquentem in mente sua, et ecce Rebecca exibat, quae nata erat Bathueli, filio Melchae uxoris Nachor, fratris autem Abrahae, habens hydriam super humeros suos. Haec autem virgo erat pulchra aspectu valde; virgo erat, vir non cognovit eam. Descendens autem ad fontem, implevit hydriam eius et ascendit. Cucurrit autem servus in occursum eius, et dixit, Da mihi bibere paulum aquae ex hydria tua. Illa autem dixit, Bibe, domine, et festinavit et demisit hydriam super brachium suum, et potum dedit ei, donec cessavit bibere. Et dixit: Et camelis tuis aquam hauriam, donec omnes bibant. Et festinavit et exhausit hydriam in labrum, et cucurrit ad puteum haurire iterum, et hausit aquam omnibus camelis. Vir autem observabat eam et silentium tenebat, ut cognosceret utrum prosperum fecisset Dominus viam eius an non. Factum est autem, quando cessaverunt omnes cameli bibentes, accepit homo inaures aureas per drachmam ponderis et duo armillas super manus eius, decem aureorum pondus eorum. Et interrogavit eam et dixit: Filia cuius es? Nuntia mihi, si est apud patrem tuum locus nobis manendi. Illa autem dixit ei: Filia Bathuelis sum, quem Melchas Nachori peperit. Et dixit ei: Et paleae et pabula multa apud nos sunt, et locus ad divertendum. Et bene placitus homo adoravit Dominum Et dixit: Benedictus Dominus Deus domini mei Abraham, qui non reliquit iustitiam suam et veritatem a domino meo; me autem prosperavit Dominus in domum fratris domini mei. And the servant, having

run, announced these words in the house of her mother. Rebecca autem frater erat, cui nomen Laban, et cucurrit Laban ad hominem foris ad fontem. Et factum est quando vidit inaures et armillas in manibus sororis eius, et quando audivit verba Rebecca sororis eius dicentis: Sic locutus est mihi homo, et venit ad hominem stantem super camelos apud fontem. Et dixit ei: Huc intra, benedicte Domini; cur stas foris? Ego autem praeparavi domum et locum camelis. Intravit autem homo in domum, et exoneravit camelos, et dedit paleas et pabula camelis, et aquam ad lavandos pedes eius, et pedes virorum qui cum eo erant. Et posuit coram eis panes ad edendum, et dixit, Non edam, donec loquar verba mea, et dixit, Loquere.

Et dixit: Servus Abrahami ego sum. Dominus autem benedixit dominum meum valde, et exaltatus est, et dedit ei oves et vitulos et argentum et aurum, servos et ancillas, camelos et asinos. Et peperit Sarra, uxor domini mei, filium unum domino meo postquam senuit, et dedit ei omnia quae erant ei. Et iuravit me dominus meus dicens: Non accipies mulierem filio meo de filiabus Chananaeis, in quibus ego peregrinus sum in terra eorum. Sed in domum patris mei ibis, et in tribum meam, et accipies uxorem filio meo inde. Dixi autem domino meo: Ne forte non ibit mulier mecum. Et dixit mihi: Dominus Deus, cui bene placui coram eo, ipse mittet Nuntium suum tecum, et prosperabit viam tuam, et accipies uxorem filio meo ex tribu mea et ex domo patris mei. Tunc innocens eris a maledictione mea, quando enim si veneris in tribum meam, et non tibi dent, et eris innocens a iureiurando meo. Et veniens hodie ad fontem

dixi: Domine Deus domini mei Abraham, si tu prosperas viam meam in qua nunc ego eo, Ecce ego sto ad fontem aquae, et filiae hominum civitatis exeunt ad hauriendam aquam, et erit virgo cui ego dicam: Pota me ex hydria tua paulum aquae, et dicat mihi: et tu bibe, et camelis tuis aquam hauriam, haec est mulier quam praeparavit Dominus servo suo Isaac, et in hoc cognoscam quod fecisti misericordiam domino meo Abraham. Et factum est, antequam finissem loquens in mente mea, statim Rebecca exhibat, habens hydriam super humeros, et descendit ad fontem, et hausit aquam; dixi autem ei: Da mihi bibere. Et festinans deposuit hydriam super brachium suum a se ipsa, et dixit: Bibe tu, et camelos tuos potabo. Et bibit, et camelos potavit. Et interrogavi eam, et dixi: Filia cuius es? Nuntia mihi. Illa autem dixit: Filia Bathuelis sum, filii Nachoris, quem peperit ei Melcha. Et posui ei in aures, et armillas circa manus eius. Et bene placitus adoravi Dominum, et benedixi Dominum Deum domini mei Abraham, qui prosperum me fecit in via veritatis ut acciperem filiam fratris domini mei filio eius. Si igitur vos misericordiam et iustitiam erga dominum meum facitis, sin autem minus, nuntiate mihi, ut me vertam ad dextram aut sinistram.

Respondens autem Laban et Bethuel dixerunt: A Domino exivit res haec; non poterimus tibi contradicere malum aut bonum. Ecce Rebecca coram te est; eam capiens discede, et sit mulier filio domini tui, sicut locutus est Dominus. Factum est autem cum audivisset servus Abrahae verba eorum, adoravit super terram Domino. Et cum servus protulisset vasa argentea et aurea et vestimenta, dedit Rebeccae, et dona dedit fratri eius et

matri eius. Et comederunt et biberunt, et ipse et viri qui cum eo erant, et dormierunt. Et surgens mane dixit: Emittite me, ut abeam ad dominum meum. Dixerunt autem fratres eius et mater: Maneat virgo nobiscum dies quasi decem, et post haec discedet. Ille autem dixit ad eos: Nolite me retinere, cum Dominus prosperum fecerit viam meam; dimittite me, ut vadam ad dominum meum. Illi autem dixerunt, Vocemus puellam, et interrogemus os eius. Et vocaverunt Rebeccam, et dixerunt ei: Ibisne cum homine hoc? Illa autem dixit: Ibo. Et dimiserunt Rebeccam sororem suam et possessiones eius et servum Abrahami et eos qui cum eo erant. Et benedixerunt Rebeccam et dixerunt ei: Soror nostra es, fias in milia myriadum, et hereditet semen tuum urbes adversariorum. Surgens autem Rebecca et ancillae eius, ascenderunt super camelos, et ierunt cum homine, et assumens servus Rebeccam abiit.

Isaac autem transiebat per desertum secundum puteum visionis; ipse autem habitabat in terra ad Austrum. Et egressus est Isaac ad colloquendum in campo sub vesperam, et elevatis oculis vidit camelos venientes. Et aspiciens Rebecca oculis vidit Isaac, et desiliit de camelo. Et dixit servo: Quis est homo ille ambulans in campo in occursum nobis? Dixit autem servus: Hic est dominus meus. Illa autem accipiens pallium induit. Et narravit servus Isaac omnia verba quae fecit. Intravit autem Isaac in domum matris suae, et accepit Rebeccam, et facta est uxor eius, et amavit eam, et consolatus est Isaac de Sara matre sua.

Addens autem Abraham accepit uxorem, cui nomen Chettura. Peperit autem ei Zombran et Iezan et Madal et Madiam et Iesbok et Soie. Iezan autem genuit Saba et Dedan; filii autem Dedan: Asshurim et Letushim et Leummim. Filii autem Midian: Gepher, et Apher, et Enoch, et Abida, et Eldaag; omnes hi erant filii Keturah. Dedit autem Abraham omnia bona sua Isaac, filio suo. Et filiis concubinarum suarum dedit Abraham dona, et emisit eos ab Isaac filio suo, adhuc vivente se, ad orientem in terram orientis. Haec autem sunt anni dierum vitae Abraham quos vixit, centum septuaginta quinque anni. Et deficiens mortuus est Abraham in senecta bona senex et plenus dierum, et additus est ad populum suum. Et sepelierunt eum Isaac et Ismahel, filii eius, in speluncam duplicem, in agrum Ephron filii Saar Hettaei, qui est coram Mambre, agrum et speluncam, quam acquisivit Abraham a filiis Heth, ibi sepelierunt Abraham et Sarram uxorem eius. Factum est autem post mortem Abraham, benedixit Deus Isaac filium eius, et habitavit Isaac apud puteum visionis. Hae autem sunt generationes Ismael filii Abraham, quem peperit Agar Aegyptia, ancilla Sarrae, Abrahae. Et haec sunt nomina filiorum Ismael secundum nomina generationum eius: primogenitus Ismael Nabaioth, et Kedar, et Nabdeel, et Massam, et Masma, et Duma, et Massa, Et Choddan, et Thaiman, et Ietur, et Naphes, et Kedma. Hi sunt filii Ismael, et haec nomina eorum in tentoriis eorum et in castris eorum, duodecim principes secundum gentes eorum. Et hi sunt anni vitae Ismael,

centum triginta septem anni, et deficiens mortuus est, et additus est ad gentem suam. Habitavit autem ab Havilah usque ad Sur, quae est contra faciem Aegypti, usque dum venias ad Assyrios; contra faciem omnium fratrum suorum habitavit.

Et hae sunt generationes Isaac filii Abraham: Abraham genuit Isaac. Erat autem Isaac annorum quadraginta quando accepit Rebeccam, filiam Bathuel Syri ex Mesopotamia Syriae, sororem Laban Syri, sibi in uxorem. Precabatur autem Isaac Dominum de Rebecca uxore sua, quia sterilis erat; audivit autem eum Deus, et concepit in utero Rebecca uxor eius. Saliebant autem infantes in ea, dixit autem, si ita mihi futurum est, ut quid mihi hoc? abiit autem interrogare a Domino. Et dixit Dominus ei: Duae gentes in utero tuo sunt, et duo populi ex ventre tuo separabuntur, et populus populum superabit, et maior serviet minori. Et impleti sunt dies ad parendum eam, et ecce erant gemini in ventre eius. Exivit autem primogenitus rufus, totus quasi pellis hirsutus, et nominavit nomen eius Esau. Et post hoc exivit frater eius, et manus eius prehensa calcaneum Esau, et vocavit nomen eius Iacob. Isaac autem erat annorum sexaginta, quando peperit eos Rebecca. Aucti sunt autem iuvenes, et erat Esau homo sciens venari, agrestis; Iacob autem homo simplex, habitans domum. Amavit autem Isaac Esau, quia venatio eius cibus ei erat; Rebecca autem amabat Iacob.

Coxit autem Iacob coctionem, venit autem Esau ex campo deficiens. Et dixit Esau ad Iacob: Ciba me de coctura rubra hac, quia deficio. Propter hoc vocatum est nomen eius Edom. Dixit

autem Iacobus ad Esau: Vende mihi hodie primogenita tua. Et dixit Esau: Ecce ego eo moriturus sum, et ut quid mihi haec primogenita? Et dixit ei Iacobus: Iura mihi hodie. Et iuravit ei. Vendidit autem Esau primogenita sua Iacobo. Jacob autem dedit Esau panem et cocturam lentis; et comedit et bibit, et surgens abiit; et contempsit Esau primogenita.

26

Factum est autem fames super terram, sine fame illa priore quae facta est in tempore Abrahae; ivit autem Isaac ad Abimelech regem Philistinorum in Gerara. Apparuit autem ei Dominus et dixit: Ne descenderis in Aegyptum, sed habita in terra quam tibi dixero. Et peregrinare in terra hac, et ero tecum, et benedicam te; tibi enim et semini tuo dabo omnem terram hanc, et statuam iuramentum meum, quod iuravi Abrahae patri tuo. Et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli, et dabo semini tuo omnem terram hanc, et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae. Pro quibus obedivit Abraham pater tuus voci meae, et custodivit praecepta mea, et mandata mea, et iudicia mea, et leges meas. Habitavit autem Isaac in Geraris. Interrogaverunt autem viri loci de Rebecca uxore eius, et dixit: Soror mea est. Timuit enim dicere: Uxor mea est, ne forte occiderent eum viri loci propter Rebeccam, quia pulchra aspectu erat. Factum est autem ut longum tempus ibi maneret, et inclinatus Abimelech rex Gerarorum per fenestram vidit Isaac ludentem cum Rebecca uxore sua. Vocavit autem Abimelech

Isaacem, et dixit ei: Ergo quidem mulier tua est? Quid quod dixisti: Soror mea est? Dixit autem ei Isaac: Dixi enim: Ne umquam moriar per eam. Dixit autem ei Abimelech: Quid hoc fecisti nobis? Paene dormivit aliquis ex genere meo cum uxore tua, et induxisti utique super nos ignorantiam. Imperavit autem Abimelech omni populo suo, dicens: Omnis qui tetigerit hominem hunc et uxorem eius, morte reus erit. Seminavit autem Isaac in terra illa, et invenit in anno illo hordeum centuplum reddentem; benedixit autem eum Dominus. Et elevatus est homo, et progrediens maior factus est, donec magnus factus est valde. Factum est autem ei pecora ovium et pecora boum et agricultura multa. Aemulaverunt autem eum Philistiim. Et omnia putea, quae foderunt servi patris eius in tempore patris eius, obstruxerunt ea Philistiim et impleverunt ea terra. Dixit autem Abimelech ad Isaac, vade a nobis, quia potentior nobis factus es valde. Et abiit inde Isaac et devertit in valle Gerarorum et habitavit ibi.

Et iterum Isaac fodit puteos aquae, quos foderunt servi Abraham patris eius, et obstruxerunt eos Philistiim post mortem Abraham patris eius, et vocavit iis nomina secundum nomina quae nominavit pater eius. Et foderunt servi Isaac in valle Gerarorum, et invenerunt ibi puteum aquae viventis. Et pugnaverunt pastores Gerarum cum pastoribus Isaac, dicentes aquam eorum esse, et vocaverunt nomen putei Iniuria; iniuriam enim ei fecerunt. Profectus autem inde fodit puteum alterum, et contenderunt etiam de illo, et vocavit nomen eius Inimicitia. Profectus autem inde, fodit puteum alterum, et non

pugnaverunt de eo, et nominavit nomen eius Eurychoria, dicens: Quoniam nunc dilatavit Dominus nobis, et auxit nos super terram.

Ascendit autem inde ad puteum iuramenti. Et apparuit ei Dominus in nocte illa, et dixit: Ego sum Deus Abraham patris tui; ne timeas, cum te enim sum, et benedicam te, et multiplicabo semen tuum per Abraham patrem tuum. Et aedificavit ibi altare, et invocavit nomen Domini, et fixit ibi tentorium suum; foderunt autem ibi pueri Isaac puteum in valle Gerarorum. Et Abimelech ivit ad eum a Geraris, et Ochozath consiliarius eius, et Phicol dux exercitus eius. Et dixit eis Isaac: Ut quid venistis ad me? Vos autem odistis me et misistis me a vobis. Illi autem dixerunt: Videntes vidimus quia erat Dominus tecum, et diximus: Fiat tunc inter nos et te, et faciemus tecum foedus, Ne facias nobiscum malum, quemadmodum non abominati sumus te, et quo modo usi sumus tibi bene, et dimisimus te cum pace; et nunc benedictus es tu a Domino. Et fecit illis convivium, et ederunt et biberunt. Et surgentes mane, iuravit unusquisque proximo suo, et emisit eos Isaac, et abierunt ab eo cum salute. Factum est autem in die illa, et advenientes servi Isaac nuntiaverunt ei de puteo quem foderunt, et dixerunt: Non invenimus aquam. Et vocavit illud Iusiurandum; propter hoc vocavit nomen civitati illi Puteus Iusiurandi, usque ad hodiernum diem.

Erat autem Esau annorum quadraginta, et accepit uxorem Judith, filiam Beoch Hettaei, et Basemath, filiam Elon Hettaei. Et erant molestae Isaco et Rebeccae.

Factum est autem, postquam Isaac senuisset et hebetati essent oculi eius ad videndum, vocavit Esau filium suum maiorem natu et dixit ei: Fili mi. Et ille dixit: Ecce ego. Et dixit: Ecce senui, et non scio diem mortis meae. Nunc igitur sume instrumentum tuum, pharetram et arcum, et egredere in campum, et vena mihi praedam. Et fac mihi cibos, sicut amo ego, et affer mihi, ut edam, ut benedicat te anima mea antequam moriar. Rebecca autem audivit Isaacum loquentem ad Esau filium suum; profectus est autem Esau in campum venari venationem patri suo. Rebecca autem dixit ad Iacob filium suum minorem: Ecce, audivi patrem tuum loquentem ad Esau fratrem tuum, dicentem, Affer mihi venationem, et fac mihi cibos, ut edens benedicam te coram Domino antequam moriar. Nunc igitur, fili mi, audi me sicut ego tibi praecipio. Et profectus ad oves, cape mihi inde duos haedos teneros et bonos, et faciam eos cibaria patri tuo, sicut amat. Et inferes patri tuo, et edet, ut benedicat te pater tuus antequam moriatur. Dixit autem Iacobus ad Rebeccam matrem suam: Esau frater meus vir hirsutus est, ego autem vir glaber sum. Ne umquam tangat me pater, et ero coram eo quasi contemnens, et adducam super me ipsum maledictionem, et non benedictionem. Dixit autem ei mater: Super me sit maledictio tua, fili; solum audi vocem meam, et profectus affer mihi. Profectus autem accepit et attulit matri, et fecit mater eius edulia, sicut amabat pater eius.

Et accipiens Rebecca stolam Esau, filii sui senioris, bonam, quae erat apud eam in domo, induit Iacob, filium suum iuniorem. Et pelles haedorum circumposuit super brachia eius et super nuda colli eius. Et dedit cibos delicatos et panes quos fecit in manus Iacob filii eius. Et intulit patri suo, dixitque: Pater. Ille autem dixit: Ecce ego; quis es tu, fili? Et dixit Iacobus patri: Ego Esau primogenitus tuus sum. Feci sicut locutus es mihi. Surgens sede et comede de venatione mea, ut benedicat me anima tua. Dixit autem Isaac filio suo: Quid hoc est, quod celeriter invenisti, o fili? Ille autem dixit: Quod tradidit Dominus Deus tuus coram me. Dixit autem Isaac ad Iacob: Accede mihi, et palpabo te, fili, si tu es filius meus Esau, an non. Accessit autem Iacob ad Isaac patrem suum, et palpavit eum, et dixit: Vox quidem vox Iacob, manus autem manus Esau. Et non cognovit eum, erant enim manus eius sicut manus Esau fratris eius pilosae, et benedixit eum. et dixit, Tu es filius meus Esau? Ille autem dixit, Ego. Et dixit: Adfer mihi, et edam de venatione tua, fili, ut benedicat te anima mea. Et attulit ei, et edit, et intulit ei vinum, et bibit. Et dixit ei Isaac pater eius: Accede mihi et osculare me, fili. Et accedens osculatus est eum, et odoravit odorem vestimentorum eius, et benedixit eum, et dixit: Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni, quem benedixit Dominus. Et det tibi Deus de rore caeli et de pinguedine terrae, et multitudinem frumenti et vini. Et serviant tibi gentes, et adorent tibi principes, et fias dominus fratris tui, et adorabunt tibi filii patris tui; qui maledicens te, maledictus, qui autem benedicens te, benedictus.

Et factum est postquam cessavit Isaac benedicere Iacob filium

suum, et factum est, cum exiisset Iacob a facie Isaac patris sui, et Esau frater eius venit a venatione. Et fecit et ipse edulia, et obtulit patri suo, et dixit patri: Surgat pater meus, et edat de venatione filii sui, ut benedicat me anima tua. Et dixit ei Isaac pater eius: Quis es tu? Ille autem dixit: Ego sum filius tuus primogenitus Esau. Obstupuit autem Isaac stupore magno valde, et dixit: Quis igitur est qui venatus est mihi venationem et intulit mihi, et comedi ex omnibus antequam venires tu? Et benedixi eum, et benedictus erit. Factum est autem, cum audivisset Esau verba patris sui Isaac, clamavit voce magna et amara valde, et dixit: Benedic etiam mihi, pater. Dixit autem ei: Veniens frater tuus cum dolo accepit benedictionem tuam. Et dixit: Iuste vocatum est nomen eius Iacob, supplantavit enim me ecce secundum hoc; et primogenita mea accepit, et nunc accepit benedictionem meam. Et dixit Esau patri suo: Non reliquisti mihi benedictionem, pater? Respondens autem Isaac dixit Esau: si dominum eum feci tuum, et omnes fratres eius feci servos eius, frumento et vino sustinui eum; tibi autem quid faciam, fili? Dixit autem Esau ad patrem suum: Non benedictio una tibi est, pater? Benedic ergo et me, pater. Compuncto autem Isaac, clamavit voce Esau et flevit. Respondens autem Isaac pater eius dixit ei: Ecce a pinguedine terrae erit habitatio tua, et a rore caeli desuper. Et super gladio tuo vives, et fratri tuo servies; erit autem, quando destrues et solves iugum eius a collo tuo.

Et inimicitias gerebat Esau Iacobo de benedictione, quam benedixerat eum pater eius; dixit autem Esau in mente sua: Appropinquant dies luctus patris mei, ut occidam Iacobum

fratrem meum. Nuntiata sunt autem Rebeckae verba Esau filii eius maioris, et mittens vocavit Iacob filium eius minorem, et dixit ei: Ecce Esau frater tuus minatur tibi te occidere. Nunc ergo, fili, audi vocem meam, et surgens fuge in Mesopotamiam ad Laban fratrem meum in Haran. Et habita cum eo dies aliquas, donec ira avertatur, et iram fratris tui a te, et obliviscatur quae fecisti ei, et mittens accersam te inde, ne umquam orba fiam a duobus vestrum in die una. Dixit autem Rebecca ad Isaac: Taedium habeo vitae meae propter filias filiorum Heth; si accipiet Iacob uxorem de filiabus terrae huius, ut quid mihi vivere?

28

Convocato autem Isaac Iacobum benedixit eum et praecepit ei dicens: Non accipies uxorem ex filiabus Chananaearum. Surgens fuge in Mesopotamiam, in domum Bathuelis patris matris tuae, et sume tibi inde uxorem ex filiabus Laban fratris matris tuae. Deus autem meus te benedicat, et te augeat, et te multiplicet, et eris in congregationes nationum. Et det tibi benedictionem Abraham patris mei, tibi et semini tuo post te, ut heredites terram peregrinationis tuae, quam dedit Deus Abraham. Et misit Isaac Iacobum, et ivit in Mesopotamiam ad Laban filium Bathuelis Syri, fratrem Rebeckae matris Iacobi et Esau.

Vidit autem Esau quod benedixit Isaac Iacobum, et misit eum in Mesopotamiam Syriae, ut acciperet sibi uxorem inde, cum

benediceret eum, et mandavit ei, dicens: Non accipies uxorem ex filiabus Cananaeorum. Et Iacob patrem et matrem suam audivit, et in Mesopotamiam Syriae ivit. Videns autem et Esau quod malae essent filiae Chanaan coram Isaac patre suo, Ivit Esau ad Ismahelem, et accepit Maeleth, filiam Ismahelis filii Abrahae, sororem Nabaioth, ad uxores suas uxorem.

Et egressus est Iacob a puteo iuramenti, et perrexit in Haran. Et occurrit loco, et dormivit ibi, occiderat enim sol, et tulit de lapidibus loci, et posuit ad caput suum, et dormivit in loco illo. Et somniavit, et ecce scala fixa in terra, cuius caput pervengebat ad caelum, et nuntii Dei ascendebant et descendebant super eam. Dominus autem sustentabatur super ea, et dixit: Ego sum Deus Abraham patris tui, et Deus Isaac. Ne timeas. Terram super qua tu dormis, tibi dabo eam, et semini tuo. Et erit semen tuum sicut arena terrae, et dilatabitur super mare, et Africum, et Aquilonem, et super orientem, et benedicentur in te omnes tribus terrae, et in semine tuo. Et ecce ego sum tecum, custodiens te in omni via, quocumque ieris, et reducam te in terram hanc, quia non te derelinquam, donec fecero omnia quae locutus sum tibi. Et excitatus est Iacob ex somno suo, et dixit: Est Dominus in loco hoc, ego autem non sciebam. Et timuit et dixit: Quam terribilis locus hic! Non est hoc nisi domus Dei, et haec porta caeli. Et surrexit Iacobus mane, et accepit lapidem quem posuerat ibi ad caput suum, et statuit eum columnam, et fudit oleum super summum eius. Et vocavit nomen loci illius Domus Dei; et Oulam-luz erat nomen civitati prius. Et votum vovit Iacobus, dicens: Si fuerit Dominus Deus mecum, et custodierit

me in via hac qua ego vado, et dederit mihi panem ad edendum et vestimentum ad induendum, et me cum salute in domum patris mei avertat, et erit Dominus mihi in Deum. Et lapis hic, quem statui columnam, erit mihi domus Dei, et omnium quae si mihi dederis, decimam decimabo ea tibi.

29

Et elevans Iacob pedes ivit in terram orientis, ad Laban filium Bathuelis Syri, fratrem autem Rebeckae, matris Iacob et Esau. Et videt, et ecce puteus in campo; erant autem ibi tria greges ovium quiescentes super eo, ex illo enim puteo potabant greges; lapis autem magnus erat super ore putei. Et congregabantur ibi omnes greges, et devolvebant lapidem ab ore putei, et adaquabant oves, et restituebant lapidem super os putei in locum suum. Dixit autem eis Iacobus: Fratres, unde estis vos? Illi autem dixerunt: Ex Charran sumus. Dixit autem eis: Cognoscitis Laban filium Nachor? Illi autem dixerunt: Cognoscimus. Dixit autem eis, Sanus est? Illi autem dixerunt, Sanus est, et ecce Rachel filia eius venit cum ovibus. Et dixit Iacob: Adhuc dies magna est, nondum hora est congregari pecora; potatis oves et abeuntes pascite. Illi autem dixerunt: Non poterimus, donec congregentur omnes pastores, et devolvant lapidem ab ore putei, et adaquemus oves. Adhuc eo loquente ad eos, et ecce Rachel filia Laban veniebat cum ovibus patris sui, ipsa enim pascebat oves patris sui. Factum est autem, ut vidit Iacob Rachelem, filiam Laban fratris matris suae, et oves Laban fratris

matris suae, et accedens Iacob devolvit lapidem ab ore putei, et adaquabat oves Laban fratris matris suae. Et osculatus est Iacob Rachelem, et clamans voce sua fleuit. Et nuntiavit Racheli, quod frater patris eius esset, et quod filius Rebeccae esset, et cucurrit ac nuntiavit patri suo secundum verba haec. Factum est autem, ut audivit Laban nomen Iacob filii sororis suae, cucurrit in occursum ei, et complexus eum osculatus est, et introduxit eum in domum suam, et narravit Laban omnia verba haec. Et dixit ei Laban: Ex ossibus meis et ex carne mea es tu. Et erat cum eo mensem dierum.

Dixit autem Laban ad Iacob: Quia enim frater meus es, non servies mihi gratis; indica mihi quae merces tua est. Laban autem duas filias habebat: nomen maiori Leia, et nomen minori Rachel. Oculi autem Leiae debiles erant, Rachel autem erat pulchra forma et valde decora aspectu. Amavit autem Iacob Rachel, et dixit: Serviam tibi septem annos de Rachel filia tua iuniore. Dixit autem ei Laban: Melius est dare me eam tibi quam dare me eam viro alteri; habita mecum. Et servivit Iacobus pro Rachel septem annos, et erant coram eo quasi dies pauci propter amorem eius erga eam. Dixit autem Iacob ad Laban, da mihi uxorem meam, impletae sunt enim dies ut ingrediar ad eam. Congregavit autem Laban omnes viros loci, et fecit nuptias. Et facta est vespera, et accipiens Liam filiam suam, introduxit eam ad Iacob, et intravit ad eam Iacob. Dedit autem Laban Leae, filiae suae, Zelphan ancillam suam ei ancillam. Factum est autem mane, et ecce erat Lea. Dixit autem Iacob ad Laban: Quid hoc fecisti mihi? Nonne de Rachel servivi apud te? Et quare

decepisti me? Respondit autem Laban: Non est sic in loco nostro dare minorem ante maiorem. Perfice igitur septimam huius, et dabo tibi et hanc pro opere quod operaris apud me adhuc septem annos alios. Fecit autem Iacob sic, et implevit septem haec, et dedit ei Laban Rachel filiam suam uxorem. Dedit autem Laban Ballam, ancillam suam, filiae suae ut ancillam. Et intravit ad Rachel; amavit autem Rachel magis quam Leah, et servivit ei septem annos alios.

Videns autem Dominus Deus quod odio haberetur Lea, aperuit matricem eius; Rachel autem erat sterilis. Et concepit Leah, et peperit filium Iacobo; vocavit autem nomen eius Ruben, dicens: Quia vidit Dominus humiliationem meam, et dedit mihi filium, nunc ergo amabit me vir meus. Et concepit iterum, et peperit filium secundum Iacobo, et dixit: Quia audivit Dominus quia odio habeor, et dedit mihi et hunc. Et vocavit nomen eius Simeon. Et concepit adhuc, et peperit filium, et dixit: In hoc nunc tempore ad me erit vir meus, peperit enim ei tres filios. Propter hoc vocavit nomen eius Levi. Et concipiens adhuc peperit filium, et dixit: Nunc adhuc hoc confitebor Domino. Propter hoc vocavit nomen eius Iudam, et desiit parere.

30

Videns autem Rachel quod non pepererat Iacobo, aemulata est Rachel sororem suam, et dixit Iacobo: Da mihi filios; si autem non, moriar ego. Iratus autem Iacob Racheli dixit ei: Num pro

Deo ego sum, qui privavit te fructu ventris? Dixit autem Rachel ad Iacob: Ecce ancilla mea Balla; intra ad eam, et pariet super genua mea, et aedificabor ego quoque ex ea. Et dedit ei Balla ancillam suam uxorem, et intravit ad eam Iacob. Et concepit Balla, ancilla Rachel, et peperit Iacob filium. Et dixit Rachel: Iudicavit mihi Deus, et audivit vocem meam, et dedit mihi filium; propter hoc vocavit nomen eius Dan. Et concepit adhuc Balla ancilla Rachel, et peperit filium secundum Iacob. Et dixit Rachel: Contendit pro me Deus, et luctata sum cum sorore mea, et praevalui. Et vocavit nomen eius Nephtali. Vidit autem Leia quod stetit parere, et accepit Zelphan ancillam suam, et dedit eam Iacobo uxorem, et intravit ad eam. Et concepit Zelpha, ancilla Leiae, et peperit Iacobo filium. Et dixit Leah: In fortuna! Et nominavit nomen eius Gad. Et concepit adhuc Zelpha, ancilla Leae, et peperit Iacob filium secundum. Et dixit Leah: Beata ego, quia beatam me vocabunt mulieres. Et vocavit nomen eius Asher. Ivit autem Ruben in diebus messis tritici, et invenit mala mandragorarum in agro, et attulit ea ad Leam matrem suam. Dixit autem Rachel Leae sorori suae: Da mihi de mandragoris filii tui. Dixit autem Lea: Non sufficiens tibi quia accepisti virum meum? Num et mandragoras filii mei accipies? Dixit autem Rachel: Non sic; dormiat cum te noctem hanc pro mandragoris filii tui. Intravit autem Iacobus ex agro vespere, et exivit Lea in occursum eius, et dixit: Ad me intrabis hodie; conduxi enim te pro mandragonibus filii mei. Et dormivit cum ea noctem illam. Et audivit Deus Leiam, et concepit ac peperit Iacobo filium quintum. Et dixit Leah: Dedit mihi Deus mercedem meam, pro eo quod dedi ancillam meam viro meo, et vocavit nomen eius

Issachar, quod est merces. Et concepit adhuc Lea, et peperit filium sextum Iacobo. Et dixit Leah: Donum bonum mihi dedit Deus hoc tempore; nunc eliget me vir meus, nam sex filios ei peperit. Et vocavit nomen eius Zabulon. Et post hoc peperit filiam, et vocavit nomen eius Dina. Recordatus est autem Deus Rachelis, et exaudivit eam Deus, et aperuit eius vulvam. Et concipiens peperit Iacobo filium; dixit autem Rachel: Abstulit Deus meus opprobrium. Et vocavit nomen eius Ioseph, dicens: Addat Deus mihi filium alterum.

Factum est autem, ut peperit Rachel Ioseph, dixit Iacob ad Laban: Dimitte me, ut abeam in locum meum et in terram meam. Redde mulieres meas et pueros meos, de quibus servivi tibi, ut abeam; tu enim scis servitutem quam servivi tibi. Dixit autem ei Laban: Si inveni gratiam coram te, divinavi utique; benedixit enim me Deus super tuo adventu. Specifica mercedem tuam mihi, et dabo. Dixit autem Iacob: Tu cognoscis quae servivi tibi, et quanta erant pecora tua mecum. Parva enim erant quaecumque tibi ante me, et crevit in multitudinem, et benedixit te Dominus Deus ad pedem meum; nunc ergo quando faciam ego quoque mihi domum? Et dixit ei Laban: Quid tibi dabo? Dixit autem ei Iacob: Non dabis mihi quicquam; si feceris mihi verbum hoc, iterum pascam oves tuas et custodiam. Transeant omnia pecora tua hodie, et separa inde omne pecus fuscum in agnis, et omne maculosum et respersum in capris; erit mihi merces. Et audiet mihi iustitia mea in die crastino, quia est merces mea coram te: omne quod si non sit maculatum et varium in capris, et fuscum in agnis, furatum erit apud me. Dixit

autem ei Laban: Esto secundum verbum tuum. Et separavit in die illa hircos maculosos et varios, et omnes capras maculosas et varias, et omne quod erat fuscum in agnis, et omne quod erat album in eis, et dedit per manum filiorum suorum. Et removit viam trium dierum inter eos et Iacob. Iacob autem pascebat oves Laban quae relictæ erant. Tulit autem sibi Iacob virgam styracinam viridem et nucis et platani, et decorticavit eas Iacob decorticationibus albis, et detrahens viride, apparebat in virgis album quod decorticavit, varium. Et posuit virgas, quas decorticavit, in canalibus aquariorum aquae, ut cum venirent oves bibere, coram virgis venientibus earum ad bibendum, conciperent oves ad virgas. Et concipiebant oves in virgas, et pariebant oves candidas et varias et cinereas maculatas. Agnos autem separavit Iacob, et statuit ante oves arietem variegatum, et omne varium in agnis, et separavit sibi greges secundum se, et non miscuit ea in oves Laban. Factum est autem in tempore quo concipiebant oves in utero accipientes, posuit Iacob virgas coram ovibus in canalibus, ut conciperent eas secundum virgas. Quando autem oves pepererunt, non posuit; factum est igitur ut oves insignitæ Laban essent, insignitæ vero Iacob. Et ditatus est homo valde valde, et facta sunt ei pecora multa, et boves, et servi, et ancillæ, et cameli, et asini.

31

Audivit autem Iacob verba filiorum Laban dicentium: Accepit Iacob omnia patris nostri, et ex his patris nostri fecit omnem

gloriam hanc. Et vidit Iacob faciem Laban, et ecce non erat ad eum sicut heri et tertia die. Dixit autem Dominus ad Iacob: Revertere in terram patris tui et ad cognationem tuam, et ero tecum. Missus autem Iacob vocavit Leam et Rachel in campum, ubi erant greges. Et dixit eis: Video ego faciem patris vestri, quia non est ad me sicut heri et tertiam diem; Deus autem patris mei erat cum me. Et ipsae scitis quod in omni fortitudine mea servivi patri vestro. Pater autem vester decepit me, et mutavit mercedem meam decem vicibus, sed non dedit ei Deus ut noceret mihi. Si ita dicat, varia erunt merces tua, et parient omnes oves varia; si autem dicat, alba erunt merces tua, et parient omnes oves alba. Et abstulit Deus omnia pecora patris vestri et dedit mihi ea. Et factum est quando oves concipiebant in utero, et vidi oculis meis in somno, et ecce hirci et arietes ascendentes super oves et capras erant candidissimi et varii et cinereo colore aspersi. Et dixit mihi Angelus Dei in somno, Iacob; ego autem dixi, quid est? Et dixit: Leva oculos tuos et vide hircos et arietes ascendentes super oves et capras, maculosos et varios et cinereos respersos; vidi enim omnia quae tibi Laban facit. Ego sum Deus qui apparui tibi in loco Dei, ubi unxisti mihi ibi columnam et vovisti mihi ibi votum. Nunc ergo surge et exi ex terra hac et vade in terram nativitatis tuae, et ero tecum. Et respondentes Rachel et Leah dixerunt ei: Nonne est nobis adhuc pars aut hereditas in domo patris nostri? Nonne ut alienae computatae sumus ei? Vendidit enim nos, et consumendo devoravit argentum nostrum. Omnes divitias et gloriam, quas abstulit Deus patris nostri, nobis erunt et filiis nostris; nunc ergo quaecumque tibi dixit Deus, fac. Surgens autem Iacob accepit

uxores suas et liberos suos super camelos, Et abduxit omnes possessiones suas, et omnem sarcinam suam, quam acquisiverat in Mesopotamia, et omnia sua, ut abiret ad Isaac patrem suum in terram Chanaan. Laban autem ivit tondere oves suas, Rachel vero furata est idola patris sui. Celavit autem Iacob Laban Syrum, non nuntiando ei quod fugeret. Et fugit ipse et omnia sua, et transiit flumen, et contendit in montem Galaad. Nuntiatum est autem Laban Syro die tertio, quia fugit Iacob. Et acceptis fratribus suis secum, persecutus est eum viam septem dierum, et comprehendit eum in monte Galaad. Venit autem Deus ad Laban Syrum secundum somnium noctis et dixit ei: Custodi te ipsum, ne umquam loquaris cum Iacob mala. Et comprehendit Laban Iacobum; Iacob autem fixit tentorium suum in monte, Laban autem constituit fratres suos in monte Galaad. Dixit autem Laban ad Iacobum: Quid fecisti? Cur secreto fugisti et furatus es me et abduxisti filias meas ut captivas gladio? Et si annuntiasses mihi, emississem te cum laetitia et cum musicis et tympanis et cithara. Et non dignus habitus sum osculari filios meos et filias meas; nunc autem stulte egisti. Et nunc valet manus mea ad malum faciendum tibi, sed Deus patris tui heri dixit ad me, dicens: Custodi te ipsum, ne umquam loquaris cum Iacob mala. Nunc igitur profectus es, desiderio enim desiderasti abire in domum patris tui; cur furatus es deos meos? Respondens autem Iacobus dixit ad Laban: Timui enim; dixi enim: Ne forte auferas filias tuas a me et omnia mea. Et dixit Iacob: Apud quem inveneris deos tuos, non vivet coram fratribus nostris; cognosce quid sit apud me ex tuis, et cape. Et non cognovit apud eum quicquam; non sciebat autem Iacob

quod Rachel uxor eius furasset eos. Ingressus autem Laban scrutatus est in domum Leae, et non invenit, et egressus est ex domo Leae, et scrutatus est domum Iacob, et in domo duarum ancillarum, et non invenit, ingressus est autem et in domum Rachel. Rachel autem cepit idola et iniecit ea in sagmata cameli et insedit eis. Et dixit patri suo: Ne graviter feras, domine; non possum surgere coram te, quia consuetudo mulierum mihi est. Scrutatus est Laban in tota domo, et non invenit idola. Iratus est autem Iacob, et pugnavit cum Laban; respondens autem Iacob dixit ad Laban: Quid iniuria mea? et quid peccatum meum, quia persecutus es post me? et quod scrutatus es omnia vasa domus meae, quid invenisti ex omnibus vasis domus tuae? pone hic coram fratribus tuis et fratribus meis, et iudicent inter nos duos. Viginti anni mihi sunt apud te, oves tuae et caprae tuae non orbabantur, arietes ovium tuarum non devorabam. Bestiarum laceratum non attuli tibi; ego rependebam ex meipso furta diei et furta noctis. Factus sum die concrematus calore et gelu nocte, et recedebat somnus meus ab oculis meis. Haec viginti anni mihi sunt in domo tua: servivi tibi quattuordecim annis pro duabus filiabus tuis, et sex annis in ovibus tuis, et fraudasti mercedem meam decem vicibus. Si non Deus patris mei Abraham et timor Isaac mihi adfuisset, nunc utique vacuum me dimisisses; humiliationem meam et laborem manuum mearum vidit Deus, et reprehendit te heri.

Respondens autem Laban dixit ad Iacob: Filiae, filiae meae sunt, et filii, filii mei sunt, et pecora, pecora mea sunt, et omnia quaecumque tu vides, mea sunt; et filiarum mearum, quid

faciam his hodie aut liberis earum, quos pepererunt? Nunc igitur veni, faciamus foedus ego et tu, et erit in testimonium inter me et te. Dixit autem ei: Ecce nemo nobiscum est, vide Deus testis inter me et te. Iacob autem, sumpto lapide, statuit eum columnam. Dixit autem Iacobus fratribus suis, colligite lapides, et collegerunt lapides, et fecerunt acervum, et comederunt ibi super acervo, et dixit ei Laban, acervus hic testatur inter me et te hodie. Et vocavit eum Laban acervum testimonii, Iacob autem vocavit eum acervum testem. Dixit autem Laban ad Iacob: Ecce acervus hic et stela quam statui inter me et te. Testatur acervus hic, et testatur stela haec. Propter hoc vocatum est nomen: Acervus testatur. Et visionem, quae dicta est, aspiciat Deus inter me et te, quia separabimur alter ab altero. Si humiliabis filias meas, si accipies mulieres ad filias meas, vide: nemo nobiscum est videns; Deus testis est inter me et te. Si enim ego non transeo ad te, neque tu transeas ad me collem hunc et columnam hanc in malitiam. Deus Abraham et Deus Nahor iudicet inter nos, et iuravit Iacob per timorem patris sui Isaac. Et immolavit sacrificium in monte, et vocavit fratres suos, et comederunt et biberunt, et dormierunt in monte.

32

Surgens autem Laban mane, osculatus est filios et filias suas, et benedixit eos, et conversus Laban abiit in locum suum.

Et Iacobus abiit in viam suam, et suspiciens vidit castra Dei

posita, et occurrerunt ei Angeli Dei. Dixit autem Iacob, quando vidit eos: Castra Dei haec sunt, et vocavit nomen loci illius Castra.

Misit autem Iacob nuntios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir, in regionem Edom. Et mandavit eis dicens: Sic dicetis domino meo Esau: Sic dicit servus tuus Iacob: Cum Laban peregrinatus sum et moratus sum usque nunc. And there became to me oxen, and donkeys, and sheep, and servants, and maidservants, and I sent to announce to my lord Esau, so that your servant may find favor before you. Et reversi sunt nuntii ad Iacob, dicentes: Venimus ad fratrem tuum Esau, et ecce ipse venit in occursum tuum, et quadringenti viri cum eo. Timuit autem Iacob valde et angebatur, et divisit populum qui cum eo erat, et boves, et camelos, et oves, in duo castra. Et dixit Iacob: Si venerit Esau in castra una et percusserit ea, erunt castra secunda ad salvandum. Dixit autem Iacob: Deus patris mei Abraham, et Deus patris mei Isaac, Domine, tu qui dixisti mihi, Discede in terram generationis tuae, et bene tibi faciam,' Sufficiat mihi ab omni iustitia et ab omni veritate quam fecisti servo tuo; nam in virga mea hac transivi Iordanem hunc, nunc autem factus sum in duo castra. Erue me e manu fratris mei, e manu Esau, quia timeo eum, ne forte veniens percutiat me et matrem cum liberis. Tu autem dixisti, bene te faciam, et ponam semen tuum sicut arenam maris, quae non numerabitur prae multitudine. Et dormivit ibi noctem illam, et accepit quae ferebat dona, et misit Esau fratri suo. capras ducentas, hircos viginti, oves ducentas, arietes viginti camelas lactantes et

infantes earum triginta, boves quadraginta, tauros decem, asinos viginti, et pullos decem. Et dedit ea servis suis, gregem secundum singulos. Dixit autem servis suis: Praecedite ante me, et intervallum facite inter gregem et gregem. Et mandavit primo, dicens: Si tibi occurrerit Esau frater meus, et interrogaverit te, dicens: Cuius es? et quo vadis? et cuius sunt haec quae praecedunt te? Dices, Servi tui Iacobi dona misit domino meo Esau, et ecce ipse post nos est. Et imperavit primo, et secundo, et tertio, et omnibus qui praecedebant post greges hos, dicens: Secundum verbum hoc loquimini Esau, cum invenerit vos. Et dicetis: Ecce servus tuus Iacob venit post nos. Dixit enim: Placabo faciem eius in donis quae praecedunt eum, et post hoc videbo faciem eius; forsitan enim accipiet faciem meam. Et dona praecedebant eum, ipse autem dormivit noctem illam in castris. Surgens autem nocte illa, accepit duas uxores et duas ancillas et undecim liberos suos, et transiit vadum Iaboch. Et accepit eos, et transiit torrentem, et transduxit omnia sua.

Relictus est autem Iacob solus, et luctatus est homo cum eo usque mane. Vidit autem quod non posset adversus eum, et tetigit latum femoris eius, et obstupefecit latus femoris Iacob dum luctaretur cum eo. Et dixit ei: Mitte me, ascendit enim aurora. Ille autem dixit: Non te mittam, nisi me benedixeris. Dixit autem ei: Quid est nomen tuum? Ille autem dixit: Iacob. Et dixit ei: Non vocabitur adhuc nomen tuum Iacob, sed Israel erit nomen tuum, quia praevaluisti cum Deo, et cum hominibus potens eris. Rogavit autem Iacobus et dixit: Nuntia mihi nomen tuum. Et dixit: Cur hoc interrogas tu nomen meum? Et benedixit

eum ibi. Et vocavit Iacob nomen loci illius Species Dei, vidi enim Deum facie ad faciem, et salva facta est anima mea. Ortus est autem ei sol, quando transiit formam Dei; ipse autem claudicabat femore suo. Propter hoc non edant filii Israel nervum qui obtorpuit, qui est super latitudine femoris, usque ad diem hanc, quia tetigit latitudinem femoris Iacob nervi qui obtorpuit.

33

Suspiciens autem Iacob oculis suis vidit, et ecce Esau frater eius veniens, et quadringenti viri cum eo, et divisit Iacob pueros super Leam et super Rachel et duas ancillas. Et posuit duas ancillas et filios eorum in primis, et Leah et pueros eius post, et Rachel et Ioseph extremos. Ipse autem processit ante eos et adoravit super terram septies, donec appropinquaret fratri suo. Et cucurrit Esau in occursum illi, et comprehendens eum cecidit super collum eius, et osculatus est eum, et flebant ambo. Et aspiciens Esau vidit mulieres et pueros, et dixit, quid haec tibi sunt? ille autem dixit, pueri, quibus misertus est Deus servum tuum. Et appropinquaverunt ancillae et liberi earum, et adoraverunt. Et accessit Leah et filii eius, et adoraverunt; et post haec accessit Rachel et Ioseph, et adoraverunt. Et dixit, Quid haec tibi sunt, omnia castra haec quibus occurri? Ille autem dixit, Ut inveniat servus tuus gratiam coram te, domine. Dixit autem Esau: Sunt mihi multa, frater; sint tibi tua. Dixit autem Iacobus: Si inveni gratiam coram te, accipe dona per manus

meas; propter hoc enim vidi faciem tuam sicut aliquis videret faciem Dei, et complacueris mihi. Cape benedictiones meas quas attuli tibi, quia misertus est mei Deus, et est mihi omnia; et coegit eum, et accepit. Et dixit, Profecti, eamus in rectam. Dixit autem ei: Dominus meus scit quod pueri teneriores sunt, et oves et boves lactant super me; si ergo persequar eos diem unum, morientur omnia pecora. Procedat dominus meus ante servum suum; ego autem confortabo in via secundum otium itineris quod ante me est et secundum pedem puerorum, donec veniam ad dominum meum in Seir. Dixit autem Esau: Relinquam tecum de populo qui mecum est. Ille autem dixit: Cur hoc? Sufficiens est quod inveni gratiam coram te, domine. Conversus est autem Esau in die illa in viam suam in Seir. Et Iacobus profectus est in Tentoria, et fecit sibi ibi domos, et pecoribus suis fecit tentoria; propter hoc vocavit nomen loci illius Tentoria.

Et venit Iacob in Salem, civitatem Sechimorum, quae est in terra Chanaan, quando rediit ex Mesopotamia Syriae, et castra posuit ante faciem civitatis. Et acquisivit portionem agri, ubi statuit ibi tentorium suum, ab Emmor patre Sychem, centum annorum. Et statuit ibi altare et invocavit Deum Israel.

34

Egressa est autem Dina, filia Leae, quam peperit Iacobo, ut videret filias regionis. Et vidit eam Sychem, filius Emmor Evaeus, princeps terrae, et capiens eam dormivit cum ea, et

humiliavit eam. Et animum advertit ad animam Dinae filiae Iacob, et amavit virginem, et locutus est ad cor virginis. Dixit Sychem ad Emmor patrem suum dicens: Accipe mihi puellam hanc in uxorem. Jacob autem audivit quod filius Emmor contaminavit Dinam filiam eius; filii autem eius erant cum pecoribus eius in campo; tacuit autem Jacob usque ad venire eos. Exivit autem Emmor pater Sychem ad Iacob, ut loqueretur ei. Filii autem Iacob ex agro venerunt; cum autem audivissent, compuncti sunt viri, et valde dolorosum eis erat, quia rem turpem in Israel fecit, cum filia Iacob concubuerit, et non sic erit. Et locutus est Emmor ad eos, dicens: Sychem filius meus elegit anima filiam vestram; date ergo eam ei uxorem. Et connubia facite nobiscum; filias vestras date nobis, et filias nostras accipite filiis vestris. Et in nobis habitate, et terra ecce lata coram vobis est; habitate, et mercamini in ea, et possessiones acquirite in ea. Dixit autem Sychem ad patrem eius et ad fratres eius: Inveniam gratiam coram vobis, et quodcumque dixeritis, dabimus. Multiplicate dotem valde, et dabo sicut dixeritis mihi, et dabitis mihi puellam hanc in uxorem.

Responderunt autem filii Iacob Sichem et Emmor, patri eius, cum dolo, et locuti sunt eis, quia polluerunt Dinam, sororem eorum. Et dixerunt illis Simeon et Levi, fratres Dinae: Non poterimus facere verbum hoc, dare sororem nostram homini qui habet praeputium; est enim opprobrium nobis. Solum in hoc assimilabimur vobis, et habitabimus apud vos, si fietis sicut nos, in eo ut circumcidatur vestrum omne masculinum. Et dabimus

falias nostras vobis, et de filiabus vestris accipiemus nobis uxores, et habitabimus apud vos, et erimus tamquam genus unum. Si autem non audieritis nos ut circumcidamini, accipientes filiam nostram abibimus. Et placuerunt verba coram Emmor et coram Sychem, filio Emmor. Et non moravit iuvenis facere verbum hoc, incumbibat enim filiae Iacob; ipse autem erat gloriosissimus omnium in domo patris eius. Venit autem Emmor et Sychem filius eius ad portam civitatis eorum, et locuti sunt ad viros civitatis eorum dicentes, Homines isti pacifici sunt; cum nobis habitent super terram et negotientur eam. Terra autem, ecce, lata est coram eis. Falias eorum accipiemus nobis uxores, et filias nostras dabimus eis. In hoc solum assimilabuntur nobis homines ad habitandum nobiscum, ut simus populus unus, si circumcidatur omne masculinum nostrum, sicut et ipsi circumcisi sunt. Et pecora eorum et quadrupeda et possessiones eorum nonne nostra erunt? Solum in hoc similes fiamus eis, et habitabunt nobiscum. Et audierunt Emmor et Sychem filius eius, omnes qui negotiabantur in porta civitatis eorum, et circumcisa est caro praeputii eorum, omnis masculus.

Factum est autem in die tertia, quando erant in dolore, ut duo filii Iacob, Simeon et Levi, fratres Dinae, caperent unusquisque gladium suum, et intrarent in civitatem secure, et occiderent omne masculinum. Illum et Emmor et Sychem filium eius occiderunt in ore gladii, et ceperunt Dinam ex domo Sychemi, et exierunt. Filii autem Iacob intraverunt super vulneratos, et diripuerunt civitatem in qua polluerunt Dinam sororem eorum.

Et oves eorum, et boves eorum, et asinos eorum, quaecumque erant in urbe, et quaecumque erant in campo, ceperunt. Et omnia corpora eorum, et omnem impedimentam eorum, et mulieres eorum captivas ceperunt, et diripuerunt quaecumque erant in civitate et quaecumque erant in domibus. Dixit autem Iacob ad Simeon et Levi: Odiosum me fecistis, ita ut malus sim omnibus habitantibus terram, et Chananaeis et Perizaeis. Ego autem paucus sum numero, et congregati super me concident me, et delebor ego et domus mea. Illi autem dixerunt: Sed tamquam meretrice utentur sorore nostra?

35

Dixit autem Deus ad Iacob: Surgens ascende in locum Bethel, et habita ibi, et fac ibi altare Deo qui apparuit tibi, cum fugeres a facie Esau fratris tui. Dixit autem Iacobus domui suae et omnibus qui cum eo erant: Tollite deos alienos qui vobiscum sunt e medio vestri, et purificamini, et mutate vestes vestras. Et surgentes ascendamus in Bethel, et faciamus ibi altare Deo qui audivit me in die afflictionis, qui erat mecum, et salvavit me in via qua ambulavi. Et dederunt Iacobo deos alienos qui erant in manibus eorum et inaures quae erant in auribus eorum, et abscondit ea Iacobus sub terebinthum quae erat in Sichimis, et perdidit ea usque ad hodiernum diem. Et exiit Israel ex Sichimis, et factus est timor Dei super civitates quae in circuitu eorum erant, et non persecuti sunt filios Israel. Venit autem Iacob in Luzam, quae est in terra Chanaan, quae est Bethel, ipse et omnis

populus qui erat cum eo. Et aedificavit ibi altare, et vocavit nomen loci Bethel, ibi enim apparuit ei Deus, cum fugeret a facie Esau fratris sui.

Mortua est autem Deborra, nutrix Rebeckae, et sepulta est inferius Bethel sub quercu, et vocavit Iacob nomen eius Quercus Luctus. Apparuit autem Deus Iacobo adhuc in Luza, quando venit ex Mesopotamia Syriae, et benedixit eum Deus. Et dixit ei Deus: Nomen tuum non vocabitur amplius Iacob, sed Israel erit nomen tuum. Et vocavit nomen eius Israel. Dixit autem ei Deus: Ego sum Deus tuus; cresce et multiplicare. Nationes et congregationes nationum erunt ex te, et reges ex lumbis tuis exhibunt. Et terram, quam dedi Abraham et Isaac, tibi dedi eam; tibi erit, et semini tuo post te dabo terram hanc. Ascendit autem Deus ab eo ex loco, ubi locutus est cum eo. Et statuit Iacobus columnam in loco, quo locutus est cum eo Deus, columnam lapideam, et libauit super eam libationem, et fudit super eam oleum. Et vocavit Iacob nomen loci, in quo locutus est cum eo ibi Deus, Bethel. Profectus autem Iacob ex Bethel fixit tentorium suum ultra turrim Gader. Factum est autem, cum appropinquasset ad Chabratha ut veniret in Ephrathah, peperit Rachel et laboravit difficile in partu. Factum est autem, cum aspere eam parere, dixit ei obstetrix: Animum habe, etenim hic quoque tibi est filius. Factum est autem, cum dimitteret animam, moriebatur enim, vocavit nomen eius filius doloris mei; pater autem vocavit nomen eius Benjamin. Mortua est autem Rachel, et sepulta est in via hippodromi Ephratah; haec est Bethlehem. Et statuit Iacob columnam super monumentum eius; haec est

columna super monumentum Rachel usque ad diem hanc. Factum est autem, quando habitavit Israel in terra illa, ivit Ruben et dormivit cum Balla, concubina patris sui Iacob, et audivit Israel, et malum apparuit coram eo. Erant autem filii Iacob duodecim.

Filii Leah: primogenitus Jacob Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulun. Filii autem Rachel: Ioseph et Benjamin. Filii autem Ballae, ancillae Rachel: Dan et Nephthalim. Filii autem Zilpah ancillae Leah, Gad et Asher, hi filii Jacob qui nati sunt ei in Mesopotamia Syriae. Venit autem Iacob ad Isaac patrem suum in Mambre, in civitatem campi; haec est Hebron in terra Chanaan, ubi peregrinati sunt Abraham et Isaac. Facti sunt autem dies Isaac, quos vixit, anni centum octoginta. Et deficiens Isaac mortuus est, et additus est ad genus suum senior et plenus dierum, et sepelierunt eum Esau et Iacob, filii eius.

36

Hae autem sunt generationes Esau; ipse est Edom. Esau autem accepit uxores sibi ex filiabus Chananaorum: Adah, filiam Ailom Chettaei, et Olibemah, filiam Ana filii Sebegon Euaei. Et Basemath, filiam Ismael, sororem Nabaioth. Peperit autem ei Ada Eliphaz, et Basemath peperit Raguel. Et Olibema peperit Ieous et Ieglom et Core; hii filii Esau qui nati sunt ei in terra Chanaan. Cepit autem Esau uxores suas et filios suos et filias suas et omnia membra domus suae et omnes possessiones suas

et omnia pecora et omnia quaecumque acquisivit et omnia quaecumque sibi comparavit in terra Chanaan, et ivit Esau e terra Chanaan a facie Iacobi fratris sui. Erant enim eorum possessiones multae ad habitandum simul, et non poterat terra peregrinationis eorum ferre eos a multitudine possessionum eorum. Habitavit autem Esau in monte Seir; Esau ipse est Edom. Hae autem sunt generationes Esau, patris Edom, in monte Seir. Et haec sunt nomina filiorum Esau: Eliphaz filius Adae uxoris Esau, et Raguel filius Basemath uxoris Esau. Facti sunt autem filii Eliphaz: Thaiman, Omar, Sophar, Gothom et Kenaz. Thamna autem erat concubina Eliphaz, filii Esau, et peperit Eliphaz Amalec; hi filii Adas, uxoris Esau. Hi autem filii Raguel: Nahoth, Zare, Some, et Moze; hi erant filii Basemath, uxoris Esau. Hi autem filii Olibemas, filiae Ana filii Sebegon, uxoris Esau; peperit autem Esau Ieous et Ieglom et Kore. Hi principes filiorum Esau, filii Eliphaz primogeniti Esau: princeps Thaiman, princeps Omar, princeps Sophar, princeps Kenez. dux Korah, dux Gothom, dux Amalec; hi duces Eliphaz in terra Idumaea, hi filii Adae. Et hi filii Raguel, filii Esau: dux Nahoth, dux Zare, dux Some, dux Moze; hi duces Raguel in terra Edom, hi filii Basemath, uxoris Esau. Hi autem filii Olibemas uxoris Esau: dux Ieous, dux Ieglom, dux Core; hi duces Olibemas filiae Ana uxoris Esau. Hi filii Esau, et hi duces eorum; hi sunt filii Edom. Hi autem filii Seir Horrhaei, inhabitantis terram: Lotan, Sobal, Sebegon, Ana, Et Deson, et Asar, et Rison: hii duces Chorraei, filii Seir, in terra Edom. Facti sunt autem filii Lotan: Chorri et Heman; soror autem Lotan erat Thamna. Hi autem filii Sobal: Golam, et Manahath, et Gaibel, et Zophar, et Omar. Et hi filii

Sebegon: Aie et Ana. Hic est Ana, qui invenit Iamin in deserto, quando pascebat iumenta Sebegon patris sui. Hi autem filii Anae: Deson, et Olibema filia Anae. Hi autem filii Deson: Amadah et Asban et Ithran et Harran. Hi autem filii Asar: Balaam, et Zoukam, et Ioukam. Hi sunt filii Rison: Os et Aran. Hi autem duces Chorri: dux Lotan, dux Shobal, dux Zibeon, dux Ana, Dux Deson, dux Asar, dux Rison; hi duces Chorri in ducatus eorum in terra Edom.

Et hi reges qui regnaverunt in Edom, antequam regnaret rex in Israel. Et regnavit in Edom Balak filius Beor, et nomen civitatis eius Dennaba. Mortuus est autem Balak, et regnavit pro eo Jobab filius Zara ex Bosorra. Mortuus est autem Jobab, et regnavit pro eo Asom ex terra Thaimanon. Mortuus est autem Asom, et regnavit pro eo Adad filius Barad, qui cecidit Midian in campo Moab, et nomen civitatis eius Gethaim. Mortuus est autem Adad, et regnavit pro eo Samada ex Masrekah. Mortuus est autem Samada, et regnavit pro eo Saul ex Rooboth, quae apud fluvium est. Mortuus est autem Saul, et regnavit pro eo Ballenon filius Achobor. Mortuus est autem Ballenon filius Achobor, et regnavit pro eo Arad filius Barad, et nomen civitati eius Phogor; nomen autem uxori eius Metebeel, filia Matraith filii Maizoob. Haec nomina ducum Esau, in tribubus eorum, secundum locum eorum, in regionibus eorum, et in nationibus eorum: dux Thamna, dux Gola, dux Jether, dux Olibemas, dux Helas, dux Finon, dux Kenez, dux Thaiman, dux Mazar, dux Magediel, dux Zaphoin; hi duces Edom in aedificatis in terra possessionis eorum. Hic Esau pater Edom.

Habitavit autem Iacob in terra, ubi peregrinatus est pater eius, in terra Chanaan; hae autem sunt generationes Iacob. Joseph autem decem et septem annorum erat, pascens oves patris sui cum fratribus suis, cum esset iuvenis, cum filiis Ballas et cum filiis Zelphas, uxorum patris sui; detulit autem Joseph vituperationem malam ad Israel patrem eorum. Jacob autem diligebat Joseph prae omnibus filiis suis, quia filius senectutis erat ei; fecit autem ei tunicam variam. Fratres autem eius videntes quod pater eum ex omnibus filiis suis amaret, oderunt eum, nec poterant ei quicquam pacificum loqui. Somnians autem Ioseph somnium, nuntiavit illud fratribus suis. Et dixit eis: Audite somnium hoc quod somniavi. Putavi vos ligare manipulos in medio campo, et surrexit meus manipulus et erectus est; conversa autem manipuli vestri adoraverunt meum manipulum. Dixerunt autem ei fratres eius: Num regnans regnabis super nos, aut dominans dominaberis nostri? Et addiderunt adhuc odisse eum propter somnia eius et propter verba eius. Vidit autem somnium alterum, et narravit illud patri suo et fratribus suis, et dixit: Ecce somniavi somnium alterum: sicut sol et luna et undecim stellae adorabant me. Et increpavit eum pater eius, et dixit ei: Quid est somnium hoc quod somniasti? Num ergo venientes veniemus ego et mater tua et fratres tui adorare te super terram? Aemulaverunt autem eum fratres eius, pater vero eius servavit verbum. Profecti sunt autem fratres eius pascere oves patris eorum in Shechem. Et

dixit Israel ad Ioseph: Nonne fratres tui pascunt in Sychem? Veni, mittam te ad eos. Dixit autem ei: Ecce ego. Dixit autem ei Israel, profectus vide, si sani sint fratres tui, et oves, et renuntia mihi, et misit eum ex valle Hebron, et venit in Shechem. Et invenit eum homo errantem in campo; interrogavit autem eum homo dicens: Quid quaeris? Ille autem dixit: Fratres meos quaero; nuntia mihi ubi pascunt. Dixit autem ei homo: Discesserunt hinc; audiavi enim eos dicentes: Eamus in Dothaim. Et ivit Ioseph post fratres suos, et invenit eos in Dothaim.

Praevidērunt autem eum ē longinquō, ante quam appropinquāret ad eōs, et cōsilia mala cēpērunt ut eum occiderent. Dixit autem unusquisque ad fratrem suum: Ecce somniator ille venit. Nunc igitur venite, occidamus eum et iaciamus eum in unum de lacubus, et dicemus: Bestia maligna devoravit eum, et videbimus quid erunt somnia eius. Audiens autem Ruben, eripuit eum ex manibus eorum, et dixit: Non percutiamus eum in animam. Dixit autem illis Ruben: Ne effundatis sanguinem; mittite eum in unam ex lacubus istis qui in deserto sunt, manum autem ne inferatis ei, ut eripiat eum ex manibus eorum et reddat eum patri eius. Factum est autem, quando venit Ioseph ad fratres suos, exuerunt Ioseph tunicam variam quae erat circa eum. Et cum cepissent eum, iecerunt in lacum; lacus autem vacuus erat, aquam non habebat. Sederunt autem ut ederent panem, et elevantes oculos viderunt, et ecce viatores Ismaelitae veniebant ex Galaad, et cameli eorum onerati erant thymiamatis et resina et stacte. Ibant autem ut deducerent in Aegyptum.

Dixit autem Iudas ad fratres suos: Quid utile est, si occidamus fratrem nostrum et celemus sanguinem eius? Venite, vendamus eum Ismaelitis istis; manus autem nostrae non sint super eum, quia frater noster et caro nostra est. Audierunt autem fratres eius. Et praeteribant homines Madianitae mercatores, et extraxerunt et adduxerunt Ioseph ex lacuna, et vendiderunt Ioseph Ismaelitis viginti aureis. Et deduxerunt Ioseph in Aegyptum. Reversit autem Ruben ad lacum, et non videt Iosephum in laco, et scidit vestimenta sua. Et reversus est ad fratres suos, et dixit, Puer non est; ego autem quo eo adhuc? Accepta autem tunica Ioseph, mactaverunt haedum caprarum, et inquinaverunt tunicam sanguine. Et miserunt tunicam variam, et intulerunt patri eorum, et dixerunt: Hunc invenimus; cognosce si tunica filii tui est, aut non. Et cognovit eum, et dixit: Tunica filii mei est; bestia mala devoravit eum, bestia rapuit Ioseph. Scidit autem Iacob vestimenta sua, et imposuit saccum super lumbos suos, et luxit filium suum dies multos. Congregati sunt autem omnes filii eius et filiae, et venerunt ut consolarentur eum, sed noluit consolari, dicens: Descendam ad filium meum lugens in infernum. Et flevit eum pater eius. Madianitae autem vendiderunt Ioseph in Aegyptum Petephrae, eunucho Pharaonis, archimagiro.

38

Factum est autem in tempore illo ut descenderet Iudas a fratribus suis, et pervenit ad hominem quendam Adullamitem,

cui nomen erat Hiras. Et vidit ibi Iudas filiam hominis Chananaei, cui nomen erat Saua, et accepit eam, et intravit ad eam. Et concepto peperit filium, et vocavit nomen eius Er. Et concepto peperit filium iterum, et vocavit nomen eius Aunan. Et addita peperit filium, et vocavit nomen eius Selom; haec autem erat in Chasbi, quando peperit eos. Et accepit Iudas uxorem Er primogenito suo, cui nomen Thamar. Factum est autem Er, primogenitus Iudae, malus coram Domino, et occidit eum Deus. Dixit autem Judah ad Onan: Intra ad uxorem fratris tui, et duc eam in matrimonium, et suscita semen fratri tuo. Cognoscens autem Aunan quod non ipsi esset semen, factum est ut, quando intrabat ad uxorem fratris sui, effunderet super terram, ne daret semen fratri suo. Malum autem apparuit coram Deo, quia fecit hoc, et morte affecit etiam hunc.

Dixit autem Iudas Thamar nurui suae: Sede vidua in domo patris tui, donec magnus fiat Selom filius meus, dixit enim: Ne forte moriatur et hic, sicut et fratres eius. Profecta autem Thamar sedebat in domo patris sui. Multiplicati sunt autem dies, et mortua est Saua uxor Iudae, et consolatus Iudas ascendit ad tondentes oves suas, ipse et Hiras pastor eius Odollamites, in Thamna. Et nuntiatum est Thamar nurui eius, dicentes: Ecce socer tuus ascendit in Thamna tondere oves suas. Et ablatis vestimentis viduitatis a se ipsa, induit pallium aestivum, et se ornavit, et sedit ad portas Ainan, quae est in transitu Thamna; vidit enim quod magnus factus esset Selom, ipse autem non dederat eam ipsi uxorem. Et videns eam Iudas putavit eam meretricem esse, operuerat enim faciem suam et non cognovit

eam. Declinavit autem ad eam viam et dixit ei: Sine me intrare ad te, non enim cognovit quod nurus eius esset. Illa autem dixit: Quid mihi dabis, si intraveris ad me? Ille autem dixit: Ego tibi mittam haedum caprarum ex ovibus meis. Illa autem dixit: Si dederis mihi arrhabonem, donec mittas. Ille autem dixit, quem arrhabonem tibi dabo? Illa autem dixit, anulum tuum, et monile, et virgam tuam quae in manu tua est. Et dedit ei, et intravit ad eam, et in utero concepit ex eo. Et surgens abiit, et deposuit velamen suum a se, et induit vestimenta viduitatis suae. Misit autem Iudas haedum ex capris per manum pastoris sui Adullamitae, ut reciperet a muliere pignus, et non invenit eam. Interrogavit autem viros illos ex loco: Ubi est meretrix illa quae fuit in Ainan super via? Et dixerunt: Non erat hic meretrix. Et reversus est ad Iudam, et dixit: Non inveni, et homines qui ex loco sunt dicunt non esse hic meretricem. Dixit autem Iudas: Habeat ea, sed ne umquam derideamur; ego quidem misi haedum hunc, tu autem non invenisti. Factum est autem post tres menses ut nuntiaretur Iudae, dicentes: Fornicata est Thamar nurus tua, et ecce in utero habet ex fornicatione. Dixit autem Iudas: Educite eam, et comburatur. Haec autem, cum duceretur, misit ad socerum suum dicens: Ex homine, cuius haec sunt, ego in utero habeo. Et dixit: Cognosce cuius sit anulus et monile et virga haec. Agnovit autem Iudas, et dixit, iustificata est Thamar magis quam ego, quia non dedi eam Selom filio meo, Et non addidit ultra ut cognosceret eam. Factum est autem, quando parturiebat, ecce erant gemini in utero eius. Factum est autem, cum pareret ea, unus protulit manum; capiens autem obstetrix, ligavit super manum eius coccineum, dicens: Hic exhibit prior. Ut

autem manum collegit, et statim frater eius exivit, illa autem dixit: Quid divisum est propter te septum? Et vocavit nomen eius Phares. Et post hoc exivit frater eius, super cuius manu erat coccinum, et vocavit nomen eius Zara.

39

Joseph autem deductus est in Aegyptum, et acquisivit eum Petephres, eunuchus Pharaonis, archicoquus, vir Aegyptius, ex manibus Ismaelitarum, qui deduxerunt eum illuc. Et erat Dominus cum Ioseph, et erat vir prospere agens, et factus est in domo apud dominum suum Aegyptium. Sciebat autem dominus eius quod Dominus erat cum eo, et quaecumque faceret, Dominus prosperabat in manibus eius. Et invenit Ioseph gratiam coram domino suo, et placuit ei. Et constituit eum super domum suam, et omnia quanta erant ei dedit per manum Ioseph. Factum est autem, postquam constitutus est super domum eius et super omnia quanta erant ei, et benedixit Dominus domum Aegyptii propter Ioseph, et facta est benedictio Domini in omnibus bonis eius in domo et in agro eius. Et permisit omnia quae erant ei in manus Ioseph, et non sciebat eorum secundum se nihil praeter panem quem edebat ipse. Et erat Ioseph pulcher forma et decorus aspectu valde. Et factum est post verba haec, et iniecit mulier domini eius oculos suos super Ioseph, et dixit: Dormias mecum. Ille autem noluit, dixitque ad uxorem domini sui: Si dominus meus nihil per me cognoscit in domo sua, et omnia quaecumque sunt ei dedit in manus meas, Et nihil me

superat in domo hac, neque quicquam a me exceptum est, praeter te, quia tu uxor eius es; et quomodo faciam verbum malum hoc, et peccabo coram Deo? Quando autem loquebatur ad Ioseph diem ex die, et non oboediebat ei ut dormiret cum ea, ut concumberet ei. Factum est autem talis quidam dies, et intravit Ioseph in domum ut faceret opera sua, et nemo erat eorum qui in domo intus erant. Et apprehendit eum vestimentis, dicens, Cuba mecum, et relictis vestimentis suis in manibus eius fugit, et exiit foras. Et factum est, cum vidisset quod relictis vestimentis suis in manibus eius fugisset et exisset foras, Et vocavit eos qui erant in domo, et dixit eis dicens: Videte, introduxit nobis puerum Hebraeum ut illuderet nobis; intravit ad me dicens: Dormi mecum, et clamavi voce magna. Cum autem audivisset quod exaltavi vocem meam et clamavi, relictis vestimentis suis apud me fugit et exivit foras. Et relinquit vestimenta apud se, donec venit dominus in domum suam. Et locuta est ei secundum verba haec, dicens: Intravit ad me servus Hebraeus, quem introduxisti ad nos, illudere mihi, et dixit mihi: Dormiam cum te. Cum autem audivisset me exaltasse vocem meam et clamavisse, relictis vestimentis suis apud me fugit et foras exiit. Factum est autem, ut audivit dominus verba uxoris suae, quanta locuta est ad eum, dicens: Sic fecit mihi servus tuus, et iratus est magna ira.

Et accipiens dominus Ioseph, iniecit eum in munitionem, in locum in quo vincti regis ibi tenentur. Et erat Dominus cum Ioseph, et effudit super eum misericordiam, et dedit ei gratiam coram principe custodum carceris. Et dedit princeps carceris

carcerem in manum Ioseph, et omnes captos qui erant in carcere, et omnia quae faciebant ibi, ipse faciebat. Non erat princeps carceris cognoscens per eum quicquam, omnia enim erant per manum Ioseph, propter id quod Dominus cum eo erat, et quaecumque ipse faciebat, Dominus prosperum reddebat in manibus eius.

40

Factum est autem post verba haec, peccavit archipincerna regis Aegypti et archipanifex domino eorum regi Aegypti. Et iratus est Pharaon super duobus eunuchis suis, super pincernarum principe et super pistorum principe. Et posuit eos in custodiam in carcerem, in locum ubi Ioseph constrictus erat. Et archicarcerarius composuit Ioseph eos, et adstitit eis; erant autem dies in custodia. Et viderunt ambo somnium in una nocte, visio autem somni pincernae principis et pistoris principis, qui erant regis Aegypti et qui erant in carcere, erat haec. Intravit ad eos Ioseph mane, et vidit eos, et erant turbati. Et interrogabat eunuchos Pharaonis qui erant cum eo in custodia apud dominum eius, dicens: Quid est quod facies vestrae tristes sunt hodie? Illi autem dixerunt ei: Somnium vidimus, et qui interpretetur non est. Dixit autem illis Ioseph: Nonne per Deum interpretatio eorum est? Narrate ergo mihi. Et narravit archioiochochus somnium suum Iosepho, et dixit: In somno meo erat vitis ante me. In vite autem tres radices erant, et haec florens protulerat surculos, maturi erant botri uvarum. Et calix

Pharaonis in manu mea erat, et cepi uvam, et expressi eam in calicem, et dedi calicem in manum Pharaonis. Et dixit ei Ioseph: Haec est interpretatio eius: tres rami tres dies sunt. Adhuc tres dies, et recordabitur Pharaonis officii tui, et restituet te ad principatum pincernarum tuum, et dabis poculum Pharaoni in manum eius secundum officium tuum prius, sicut eras pincerna. Sed memento mei propter te ipsum, quando bene fiet tibi, et facies mihi misericordiam, et recordaberis mei apud Pharaonem, et educes me ex carcere hoc. Quod furto furatus sum ex terra Hebraeorum, et hic nihil feci, sed iniecerunt me in lacum hunc. Et vidit archimagirus quod recte interpretatus esset, et dixit Iosepho: Ego quoque vidi somnium, et putabam me tria canistra panis ferre super capite meo. In canistro autem superiore ex omnibus generibus, quae Pharaonis edit, opus pistoris erat, et volucres caeli comedebant ea ex canistro superiore capitis mei. Respondens autem Ioseph dixit ei: Haec est interpretatio eius: tria cana tres dies sunt. Adhuc tribus diebus, et auferet Pharaonis caput tuum a te, et suspendet te super ligno, et comedent aves caeli carnes tuas a te. Factum est autem in die tertio, dies nativitatis erat Pharaonis, et fecit potum omnibus servis suis, et recordatus est officii pincernae et officii pistoris in medio servorum suorum. Et restituit archipincernam ad officium eius, et dedit poculum in manum Pharaonis. Archisitopoeum autem suspendit, sicut interpretatus est eis Ioseph. Et non recordatus est archipincerna Ioseph, sed oblitus est eius.

41

Factum est autem post duos annos dierum ut Pharaon videret somnium: putabat se stare super flumen. Et ecce quasi ex fluvio ascendebant septem boves, pulchrae forma et electae carnibus, et pascebantur in Achei. Aliae autem septem boves ascendebant post has ex fluvio, turpes forma et tenues carnibus, et pascebantur apud boves super ripam fluvii. Et devoraverunt septem boves foedae et tenues carne septem boves pulchras forma et electas carne, surrectus est autem Pharaon. Et somniavit secundum, et ecce septem spicae ascendebant in culmo uno, electae et bonae. Et ecce septem spicae tenues et vento corruptae oriebatur cum eis. Et devoraverunt septem spicae tenues et vento corruptae septem spicas electas et plenas; surrexit autem Pharaon, et erat somnium. Factum est autem mane, et turbata est anima eius, et mittens vocavit omnes interpretes Aegypti et omnes sapientes eius, et narravit eis Pharaon somnium suum, et non erat qui nuntiaret illud Pharaoni. Et locutus est archioiochoos ad Pharaonem, dicens: Peccatum meum rememoro hodie. Pharaon iratus est servis suis, et posuit nos in custodia, in domo magistri coquorum, me et magistrum pistorum. Et vidimus somnium ambo in nocte una, ego et ipse; unusquisque secundum suum somnium vidimus. Erat autem ibi nobiscum iuvenis servus Hebraeus archimagiri, et narravimus ei, et interpretatus est nobis. Factum est autem, sicut interpretatus est nobis, ita et accidit: me quidem restitutum esse in principium meum, illum vero suspensum esse. Misso autem

Pharao, vocavit Iosephum, et eduxerunt eum e carcere, et raserunt eum, et mutaverunt stolam eius, et venit ad Pharaonem. Dixit autem Pharao ad Ioseph: Somnium vidi, et qui interpretetur non est illud; ego autem audivi de te dicentium quod tu, audiens somnia, interpreteris illa. Respondens autem Ioseph Pharaoni dixit: Sine Deo non respondebitur salutare Pharaonis. Locutus est autem Pharao ad Ioseph dicens: In somno meo putavi me stare apud ripam fluminis. Et sicut ex flumine ascendebant septem boves pulchrae forma et electae carnibus, et pascebantur in Achei. Et ecce septem boves aliae ascendebant post eas ex flumine, malae et foedae specie, et macrae carne, quales non vidi tales in omni terra Aegypti foediores. Et devoraverunt septem boves foedae et macrae septem boves primas pulchras et electas. Et intraverunt in ventres eorum, nec manifestae factae sunt quod intraverunt in ventres eorum, et aspectus eorum turpes erant sicut et ab initio; excitatus autem dormivi. Et vidi iterum in somno meo, et ecce septem spicae ascendebant in culmo uno, plenae et pulchrae, Alii vero septem spicae tenues et vento corruptae oriebantur iuxta eas. Et devoraverunt septem spicae tenues et vento corruptae septem spicas bonas et plenas; dixi ergo interpretatoribus, et non erat qui reportaret mihi id.

Et dixit Ioseph Pharaoni, somnium Pharaonis unum est; quaecumque Deus facit, ostendit Pharaoni. Illae septem boves bonae septem anni sunt, et illae septem spicae bonae septem anni sunt; somnium Pharaonis unum est. Et septem boves tenues, quae ascendunt post eas, septem anni sunt, et septem

spicae tenues et vento corruptae septem anni sunt; erunt septem anni famis. Verbum autem quod dixi Pharaoni: quaecumque Deus facit, ostendit Pharaoni. Ecce septem anni veniunt abundantiae magnae in omni terra Aegypti. Venient autem septem anni famis post haec, et obliviscentur plenitudinis futurae in tota Aegypto, et consumet fames terram. Et non cognoscetur abundantia super terram propter famem futuram post haec, fortis enim erit valde. De eo autem quod duplicatum sit somnium Pharaonis bis, quia verum erit verbum quod a Deo est, et festinabit Deus facere illud. Nunc igitur considera hominem prudentem et intelligentem, et constitue eum super terram Aegypti. Et faciat Pharao et constituat toparchas super terram, et colligant omnia genimina terrae Aegypti septem annorum prosperitatis. Et congregent omnia cibaria septem annorum venientium bonorum horum, et congregetur frumentum sub manu Pharaonis; cibaria in civitatibus custodiantur. Et erunt cibaria custodita terrae in septem annos famis, quae erunt in terra Aegypti, et non delebitur terra in fame. Placuit autem verbum coram Pharao et coram omnibus servis eius.

Et dixit Pharao omnibus servis suis, num inveniemus hominem talem, qui habet spiritum Dei in se? Dixit autem Pharao ad Ioseph: Quoniam ostendit Deus tibi omnia haec, non est homo prudentior et intelligentior te. Tu eris super domum meam, et ad os tuum oboediet omnis populus meus; solo throno te superabo. Dixit autem Pharao ad Ioseph: Ecce constituo te hodie super omnem terram Aegypti. Et circumemens Pharao anulum de

manu sua, circumposuit eum super manum Ioseph, et induit eum stolam byssinam, et circumposuit torquem aureum circa collum eius. Et ascendere fecit eum super currum secundum suum, et proclamavit ante eum praeco, et constituit eum super totam terram Aegypti. Dixit autem Pharaos ad Ioseph: Ego Pharaos; sine te non tollet quisquam manum suam super omnem terram Aegypti. Et vocavit Pharaos nomen Ioseph Psontomphanech, et dedit ei Aseneth filiam Petephre sacerdotis Heliupoleos ei in uxorem. Ioseph autem erat triginta annorum, quando stetit coram Pharaos rege Aegypti. Exivit autem Ioseph a facie Pharaonis et pertransiit omnem terram Aegypti. Et terra fecit manipulos in septem annis prosperitatis. Et congregavit omnia cibaria septem annorum, in quibus erat abundantia in terra Aegypti, et posuit cibaria in urbibus; cibaria camporum urbis quae circum eam erant posuit in ea. Et congregavit Ioseph frumentum sicut arenam maris, multum valde, donec numerari non poterat; non enim erat numerus.

Iosepho autem facti sunt duo filii ante adventum septem annorum famis, quos peperit ei Aseneth filia Petephre sacerdotis Heliopoleos. Vocavit autem Ioseph nomen primogeniti Manasse, quod oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum, et omnium eorum patris mei. Nomen autem secundi vocavit Ephraim, quia auxit me Deus in terra humiliationis meae. Praeterierunt autem septem anni prosperitatis qui facti sunt in terra Aegypti. Et coeperunt septem anni famis venire, sicut dixit Ioseph, et facta est fames in omni terra; in omni autem terra Aegypti erant panes. Et esurivit omnis terra Aegypti; clamavit

autem populus ad Pharaonem de panibus. Dixit autem Pharaon omnibus Aegyptiis: Ite ad Iosephum, et quod si dixerit vobis, facite. Et fames erat super faciem omnis terrae; aperuit autem Ioseph omnes horrea, et vendebat omnibus Aegyptiis. Et omnes regiones venerunt in Aegyptum ad emendum apud Iosephum, praevaluerat enim fames in omni terra.

42

Videns autem Iacob quod sit venditio in Aegypto, dixit filiis suis: Cur negligitis? Ecce audivi quod est frumentum in Aegypto; descendite illuc et emite nobis pauca cibaria, ut vivamus et non moriamur.

Descenderunt autem decem fratres Ioseph emere frumentum ex Aegypto. Benjamin autem, fratrem Ioseph, non misit cum fratribus eius; dixit enim: Ne forte accidat ei malum. Venerunt autem filii Israel ad emendum cum venientibus, erat enim fames in terra Chanaan. Ioseph autem erat princeps terrae; hic vendebat omni populo terrae. Venientes autem fratres Ioseph adoraverunt eum in faciem super terram. Videns autem Ioseph fratres suos cognovit et alienabat se ab eis, et locutus est eis dura, et dixit eis: Unde venistis? Illi autem dixerunt: Ex terra Chanaan emere cibos. Recognovit autem Ioseph fratres suos, ipsi autem non recognoverunt eum. Et recordatus est Ioseph somniorum suorum quae vidit ipse, et dixit eis: Exploratores estis; cognoscere vestigia terrae venistis. Illi autem dixerunt:

Non, domine; servi tui venimus emere cibos. Omnes sumus filii unius hominis, pacifici sumus; non sunt servi tui exploratores. Dixit autem eis: Non, sed venistis videre vestigia terrae. Illi autem dixerunt: Duodecim sumus, servi tui, fratres in terra Canaan, et ecce minor cum patre nostro hodie est; alter autem non exstat. Dixit autem eis Ioseph: Hoc est quod dixi vobis, dicens quod exploratores estis. In hoc ostendimini: per salutem Pharaonis, non exhibitis hinc, nisi frater vester iunior huc veniat. Mittite ex vobis unum, et capite fratrem vestrum; vos autem abducimini, donec manifesta fiant verba vestra, utrum veritatem dicatis an non. Si autem non, per salutem Pharaonis, profecto exploratores estis. Et posuit eos in custodia tres dies. Dixit autem illis die tertio: Hoc facite, et vivetis; Deum enim ego timeo. Si pacifici estis, frater vester unus in custodia detineatur; ipsi autem ite et emptionem frumenti vestri reducite. Et fratrem vestrum minorem adducite ad me, et credentur verba vestra; si autem non, moriemini. Fecerunt autem sic. Et dixit unusquisque ad fratrem suum: Ita, in peccatis enim sumus de fratre nostro, quia despeximus tribulationem animae eius, quando deprecabatur nos, et non audivimus eum, et propter hoc supervenit super nos tribulatio haec. Respondens autem Reuben dixit eis: Non locutus sum vobis dicens: Ne laedatis puerum, et non audivistis me? Et ecce sanguis eius exquiritur. Ipsi autem non sciebant quod Ioseph audiret, nam interpret inter eos erat. Conversus autem ab eis, flevit Ioseph, et iterum accessit ad eos, et dixit eis, et accepit Simeonem ab eis, et vinxit eum coram eis.

Imperavit autem Ioseph implere vasa eorum frumenti, et

reddere argentum eorum unicuique in saccum eius, et dare eis cibaria in viam, et factum est eis sic. Et frumentum super asinos suos imposuerunt, atque inde abierunt. Solvens autem unus saccum suum ut daret pabulum asinis suis ubi diverterunt, vidit fasciculum argenti sui, et erat super os sacci. Et dixit fratribus suis: Redditum est mihi argentum, et ecce hoc in sacco meo. Et obstupuit cor eorum, et turbati sunt ad invicem, dicentes: Quid hoc fecit Deus nobis? Venerunt autem ad Iacob patrem eorum in terram Chanaan, et nuntiaverunt ei omnia quae acciderant eis, dicentes, Locutus est homo, dominus terrae, ad nos dura et posuit nos in custodia tamquam exploratores terrae. Diximus autem ei: Pacifici sumus, non sumus exploratores. Duodecim fratres sumus, filii patris nostri; unus non exstat, minimus autem cum patre nostro hodie est in terra Chanaan. Dixit autem nobis homo, dominus terrae: In hoc cognoscam quod pacifici estis: fratrem unum relinquire hic mecum, emptionem autem frumenti domus vestrae accipientes abite. Et adducite ad me fratrem vestrum iuniorem, et cognoscam quod non exploratores estis, sed quod pacifici estis; et fratrem vestrum reddam vobis, et in terra mercabimini. Factum est autem, cum evacuarent saccos suos, ut esset uniuscuiusque fasciculus argenti in sacco suo, et viderunt fasciculos argenti sui ipsi et pater eorum, et timuerunt. Dixit autem eis Iacob pater eorum: Me orbastes; Ioseph non est, Simeon non est, et Benjamin accipietis? Super me facta sunt haec omnia. Dixit autem Ruben ad patrem eorum dicens: Duos filios meos occide, si non adduxero eum ad te; da eum in manum meam, et ego reducam eum ad te. Ille autem dixit: Non descendet filius meus vobiscum, quia frater eius mortuus est, et

ipse solus relictus est, et accidet ut infirmetur in via qua ambulaveritis, et deducetis senectutem meam cum dolore in infernum.

43

Illa autem fames invaluit super terram. Factum est autem, quando compleverunt devorare frumentum quod attulerant ex Aegypto, et dixit eis pater eorum: Iterum profecti, emite nobis pauca cibaria. Dixit autem ei Iudas dicens: Testificatione testificatus est nobis vir dominus terrae dicens: Non videbitis faciem meam nisi frater vester minor vobiscum sit. Si quidem igitur fratrem nostrum nobiscum mittis, descendemus et tibi cibos ememus. Si autem non mittis fratrem nostrum nobiscum, non ibimus; nam homo dixit nobis dicens: Non videbitis faciem meam, nisi frater vester minor vobiscum sit. Dixit autem Israel: Quid mihi malefecistis, nuntiantes homini quod est vobis frater? Illi autem dixerunt: Interrogans interrogavit nos vir et generationem nostram, dicens: Adhuc pater vester vivit? Et est vobis frater? Et nuntiavimus ei secundum interrogationem hanc. Numquid sciebamus quod dicturus esset nobis: Adducite fratrem vestrum? Dixit autem Iudas ad Israel patrem suum: Mitte puerum mecum, et surgentes ibimus, ut vivamus et non moriamur, et nos et tu et sarcina nostra. Ego autem exspecto eum; ex manu mea quaere eum. Si non adduxero eum ad te et statuero eum coram te, peccavisse ero in te omnes dies. Si enim non tardavissemus, iam utique redissemus bis. Dixit autem eis

Israel pater eorum: Si sic est, hoc facite: capite de fructibus terrae in vasis vestris, et deducite homini dona resinae et mellis, thymiama et stacten et terebinthum et nuces. Et argentum duplum capite in manibus vestris; argentum reductum in saccis vestris reducite vobiscum, ne forte ignorantia sit. Et fratrem vestrum capite, et surgentes descendite ad virum. Deus autem meus det vobis gratiam coram homine et mittat fratrem vestrum unum et Benjamin; ego vero enim, sicut orbatus sum liberis, orbatus sum liberis.

Capientes autem viri dona haec et argentum duplum, ceperunt in manibus eorum et Benjamin, et surgentes descenderunt in Aegyptum, et steterunt coram Ioseph. Vidit autem Ioseph eos et Benjamin fratrem suum eadem matre natum, et dixit ei qui super domum suam erat: Introduc homines in domum, et macta victimas, et para; mecum enim edent homines panes meridie. Fecit autem homo sicut dixit Ioseph, et introduxit homines in domum Ioseph. Visi autem viri quod introducti essent in domum Ioseph dixerunt: propter argentum quod redditum erat in saccis nostris initio nos introducimur ut calumnietur nos et invadat nos, ut capiat nos in servos et asinos nostros. Accedentes autem ad hominem qui super domum Ioseph erat, locuti sunt ei in porta domus. dicentes, egemus, domine, descendit in principio ut emeret cibos. Factum est autem, quando venimus ad devertendum, et aperuimus saccos nostros, et ecce argentum uniuscuiusque in sacco suo; argentum nostrum in pondere retulimus nunc in manibus nostris. Et argentum alterum portavimus nobiscum, ut emeremus cibos; non scimus quis

iniecit argentum in saccos nostros. Dixit autem eis: Propitius vobis, ne timeatis. Deus vester et Deus patrum vestrorum dedit vobis thesauros in marsuppiis vestris, et argentum vestrum acceptum habeo. Et eduxit ad eos Simeonem. Et attulit aquam ad lavandos pedes eorum, et dedit pabula asinis eorum. Paraverunt autem dona, donec veniret Ioseph meridie, audiverant enim quod ibi esset pransurus. Intravit autem Ioseph in domum, et obtulerunt ei dona quae habebant in manibus suis, et adoraverunt eum prostratis vultibus in terram. Interrogavit autem eos: Quomodo valetis? Et dixit eis: Num valet pater vester senex, de quo dixistis? Adhuc vivit? Illi autem dixerunt, valet servus tuus pater noster, adhuc vivit. Et dixit, benedictus vir ille Deo, et inclinati adoraverunt eum. Suspiciens autem oculis suis Ioseph, vidit Benjamin fratrem suum eundem matre natum, et dixit: Hic est frater vester minor, quem dixistis ad me adducere? Et dixit: Deus misereatur tui, fili. Turbatus est autem Ioseph, convertebantur enim viscera eius super fratrem eius, et quaerebat plorare; ingressus autem in cubiculum, ploravit ibi.

Et lota facie, egressus se continuit et dixit: Ponite panes. Et posuerunt ei soli, et eis secundum se ipsos, et Aegyptiis cenantibus cum eo secundum se ipsos; non enim poterant Aegyptii comedere cum Hebraeis panes, abominatio enim est Aegyptiis. Sederunt autem coram eo primogenitus secundum privilegia sua et iunior secundum iuventutem suam; stupebant autem homines unusquisque ad fratrem suum. Tulerunt autem portionem ab eo ad se ipsos; magnificata est autem portio Benjamin prae portionibus omnium quinquies prae illis;

biberunt autem et inebriati sunt cum eo.

44

Et mandavit Ioseph ei qui erat super domum suam, dicens: Implete saccos hominum cibis, quantum ferre possunt, et immittite uniuscuiusque argentum in ore sacci sui. Et calicem meum argenteum immittite in saccum iunioris, et pretium frumenti eius. Factum est autem secundum verbum Ioseph, sicut dixit.

Mane illuxit, et homines dimissi sunt, ipsi et asini eorum. Egressis autem eis ex civitate, nondum longe processerant, et Ioseph dixit ei qui erat super domum suam: Surge, persequere viros, et cum apprehenderis eos, dices eis: Quare reddidistis malum pro bono? Cur furati estis poculum meum argenteum? Nonne hoc est in quo bibit dominus meus? Ipse vero divinatione utitur in eo. Mala perfecistis quae fecistis. Eos autem inventus, dixit eis secundum haec verba. Illi autem dixerunt ei, cur dominus loquitur secundum verba haec? non fiat servis tuis facere secundum verbum hoc. Si quidem argentum, quod invenimus in marsippiis nostris, retulimus ad te ex terra Chanaan, quomodo utique furaremus ex domo domini tui argentum aut aurum? Apud quem invenies calicem servorum tuorum, moriatur, et nos autem erimus servi domino nostro. Ille autem dixit, Et nunc, ut dicitis, sic erit: apud quem inventum fuerit poculum, erit meus servus; vos autem eritis puri. Et

festinaverunt, et deposuerunt unusquisque saccum suum super terram, et aperuerunt unusquisque saccum suum. Investigavit autem a seniore incipiens, donec venit ad iuniorem, et invenit calicem in sacco Benjamin. Et diruperunt vestimenta sua, et imposuit unusquisque saccum suum super asinum suum, et reversi sunt in civitatem.

Intravit autem Iudas et fratres eius ad Ioseph, eo adhuc ibi existente, et ceciderunt coram eo super terram. Dixit autem eis Ioseph: Quid est hoc quod fecistis? An ignoratis quod divinatione divinare possit vir qualis ego sum? Dixit autem Iudas: Quid respondebimus domino, aut quid loquemur, aut quid iustificabimur? Deus autem invenit iniustitiam servorum tuorum. Ecce sumus servi domino nostro, et nos et apud quem inventus est calix. Dixit autem Ioseph: Non mihi fiat facere verbum hoc. Homo apud quem inventum est poculum, ipse erit meus servus. Vos autem ascendite cum salute ad patrem vestrum. Having drawn near to him, Judah said, I beg, lord, let your servant speak a word before you, and be not angry with your servant, because you are with Pharaoh. Domine, tu interrogavisti servos tuos dicens, Si habetis patrem aut fratrem. Et diximus domino: Est nobis pater senior, et puer senectutis iunior illi, et frater eius mortuus est; ipse autem solus relictus est matri eius, pater autem eum amavit. Dixisti autem servis tuis: Deducite eum ad me, et curabo eum. Et diximus domino: Non poterit puer relinquere patrem suum; si autem relinquat patrem, morietur. Tu autem dixisti servis tuis: si non descendat frater vester iunior cum vobis, non addetis videre faciem meam.

Factum est autem, quando ascendimus ad servum tuum patrem nostrum, nuntiavimus ei verba domini nostri. Dixit autem pater noster: Ite iterum et emite nobis paulum cibi. Nos autem diximus: Non poterimus descendere, sed si quidem frater noster minor descendit nobiscum, descendemus; non enim poterimus videre faciem hominis, fratre nostro minore non existente nobiscum. Dixit autem servus tuus pater noster ad nos: vos scitis quod duos peperit mihi mulier. Et exivit unus ab me, et dixistis quod a bestia devoratus factus est, et non vidi eum usque nunc. Si ergo accipiatis et hunc ex conspectu meo, et accadat ei malum in via, et deducetis senectutem meam cum dolore ad inferos. Nunc igitur, si ingrediar ad servum tuum, patrem autem nostrum, et puer non sit nobiscum, anima autem eius pendet ex huius anima, et erit, cum viderit eum non esse puerum nobiscum, morietur, et deducet servi tui senectutem servi tui, patris autem nostri, cum dolore ad inferos. Nam servus tuus a patre accepit puerum, dicens: si non adduxero eum ad te, et statuero eum coram te, peccator ero in patrem omnibus diebus. Nunc igitur permanebo tibi servus anti puerum, servus domini; puer autem ascendat cum fratribus eius. Quomodo enim ascendam ad patrem, puero non existente nobiscum, ne videam mala quae invenient patrem meum?

45

Et non poterat Ioseph sustinere omnes circumstantes, sed dixit: Mittite omnes a me. Et nemo adstabat Iosepho, quando se

agnoscendum praebebat fratribus suis. Et dimisit vocem cum fletu; audierunt autem omnes Aegyptii, et audibile factum est in domum Pharaonis. Dixit autem Ioseph ad fratres suos: Ego sum Ioseph; adhuc pater meus vivit? Et non poterant fratres respondere ei, turbati enim sunt. Dixit autem Ioseph ad fratres suos, accedite ad me, et accesserunt, et dixit, ego sum Ioseph frater vester, quem vendidistis in Aegyptum. Nunc igitur ne contristemini, neque durum vobis appareat quod vendidistis me huc; nam in vitam misit me Deus ante vos. Hoc enim secundus annus famis super terram est, et adhuc quinque anni reliqui sunt, in quibus non erit aratio neque messis, Misit enim me Deus ante vos, ut relinqueretur vestrum reliquiae super terram, et ut nutriret vestram relictionem magnam. Nunc igitur non vos me misistis huc, sed Deus, et fecit me ut patrem Pharaonis, et dominum omnis domus eius, et principem totius terrae Aegypti. Festinantes igitur ascendite ad patrem meum, et dicite ei: haec dicit filius tuus Ioseph: fecit me Deus dominum omnis terrae Aegypti; descende igitur ad me, et ne maneas. Et habitabis in terra Gesem Arabiae, et eris prope me tu, et filii tui, et filii filiorum tuorum, oves tuae, et boves tuae, et quaecumque tibi sunt. Et nutriam te illic, adhuc enim quinque anni famis erunt, ut non perdaris tu et filii tui et omnia bona tua. Ecce oculi vestri vident, et oculi Benjamin fratris mei, quia os meum est quod loquitur ad vos. Renuntiate igitur patri meo omnem gloriam meam, quae est in Aegypto, et quaecumque vidistis; et festinantes deducite patrem meum huc. Et cadens super collum Benjamin fratris sui, flevit super eum, et Benjamin flevit super collo eius. Et cum osculatus esset omnes fratres suos, flevit super

eos, et post haec locuti sunt fratres eius ad eum.

Et late divulgata est vox in domo Pharaonis, dicentes: Venerunt fratres Iosephi. Gavisus est autem Pharao et ministerium eius. Dixit autem Pharao ad Ioseph: Dic fratribus tuis: hoc facite, implete onera vestra et abite in terram Chanaan. Et assumentes patrem vestrum et possessiones vestras, venite ad me, et dabo vobis ex omnibus bonis Aegypti, et comedetis medullam terrae. Tu autem impera haec: accipiant illis plaustra ex terra Aegypti pueris vestris et uxoribus vestris, et assumentes patrem vestrum venite. Et ne parcatis oculis vestris super vasa vestra, nam omnia bona Aegypti vestra erunt. Fecerunt autem sic filii Israel. Dedit autem Ioseph eis plaustra secundum ea quae dicta sunt a Pharao rege, et dedit eis cibaria in viam. Et omnibus dedit binas stolas, Benjamin autem dedit trecentos aureos et quinque mutatorias vestes. Et patri suo misit secundum eadem: decem asinos ferentes ex omnibus bonis Aegypti, et decem mulas ferentes panes patri suo in viam. Misit autem fratres suos, et profecti sunt, et dixit eis: Ne irascamini in via. Et ascenderunt ex Aegypto et venerunt in terram Chanaan ad Iacob patrem eorum. Et nuntiaverunt ei dicentes, quia filius tuus Ioseph vivit, et ipse regit omnem terram Aegypti, et obstupuit mente Iacob, non enim credidit eis. Locuti sunt autem ei omnia dicta a Ioseph, quaecumque dixit eis. Videns autem plaustra quae misit Ioseph ut reciperet eum, revixit spiritus Iacob patris eorum. Dixit autem Israel: Magnum mihi est, si adhuc Ioseph filius meus vivit; profectus videbo eum antequam moriar.

Profectus autem Israel, ipse et omnia sua, venit ad puteum iuramenti, et immolavit sacrificium Deo patris sui Isaac. Dixit autem Deus Israheli in visione noctis dicens: Iacob, Iacob. Ille autem dixit: Quid est? Ille autem dicit ei: Ego sum Deus patrum tuorum; ne timeas descendere in Aegyptum, nam in gentem magnam faciam te ibi. Et ego descendam tecum in Aegyptum, et ego te reducam in finem, et Ioseph imponet manus super oculos tuos. Surrexit autem Iacob a Puteo Iuramenti, et sustulerunt filii Israel patrem suum et impedimenta et uxores suas super plaustra, quae misit Ioseph ad tollendum eum. Et sumentes possessiones eorum et omnem possessionem, quam acquisiverant ex terra Chanaan, intraverunt in Aegyptum, Iacob et omne semen eius cum eo. Filios et filios filiorum suorum cum eo, filias et filias filiarum suarum, et omne semen suum duxit in Aegyptum. Haec autem sunt nomina filiorum Israel intrantium in Aegyptum simul cum Iacob patre eorum. Iacob et filii eius: primogenitus Iacob, Ruben. filii autem Ruben: Enoch et Phallos, Asron et Charmi. Filii autem Simeon: Jemuel, et Jamin, et Ehud, et Jachin, et Zohar, et Saul filius Canaanitidis. Filii autem Levi: Gershon, Cath et Merari. Filii autem Judah: Er, et Onan, et Shelom, et Phares, et Zara. Mortuus est autem Er et Onan in terra Chanaan. Facti sunt autem filii Phares: Hesron et Hamul. Filii autem Issachar: Thola et Phua et Asoum et Sambran. Filii autem Zabulon: Sered, et Allon, et Achoel. Hi filii Leae, quos peperit Iacob in Mesopotamia Syriae, et Dinam filiam eius;

omnes animae, filii et filiae, triginta tres. Filii autem Gad: Saphon et Angis et Sannis et Thasoban et Aedeis et Aroedeis et Areeleis. Filii autem Asher: Iemna, Iessoua, Ieoul, Baria, et Sara soror eorum. Filii autem Baria: Chobor et Melchiil. Hi filii Zilpah, quam dedit Laban Leah filiae suae, quae peperit hos Iacob, sedecim animae. Filii autem Rachel, uxoris Jacob, Joseph et Benjamin. Facti sunt autem filii Ioseph in terra Aegypti, quos peperit ei Aseneth filia Petephre sacerdotis Heliupoleos, Manassen et Ephraim. Facti sunt autem filii Manasse, quos peperit ei concubina Syra, Machir. Machir autem genuit Galaad. Filii autem Ephraim fratris Manasse, Suthelaam et Taam. Filii autem Suthelaam, Edom. Filii autem Beniamin: Bela et Bechor et Asbel. Facti sunt autem filii Bela: Gera et Noeman et Ahijah et Ros et Muppim; Gera autem genuit Arad. Hi sunt filii Rachel, quos peperit Iacobo, omnes animae decem et octo. Filii autem Dan, Asom. Et filii Nepthali: Asiel, et Goni, et Issaar, et Sollem. Hi filii Ballas, quam dedit Laban Rachel filiae suae, quae peperit hos Iacobo; omnes animae septem. Omnes autem animae quae ingressae sunt cum Iacob in Aegyptum, qui egressi sunt ex femoribus eius, sine uxoribus filiorum Iacob, omnes animae sexaginta sex, Filii autem Ioseph qui nati sunt ei in terra Aegypti, animae novem. Omnes animae domus Iacob quae intraverunt cum Iacob in Aegyptum, animae septuaginta quinque.

Iudam autem misit ante se ad Iosephum, ut occurreret ei apud Heroum civitatem, in terram Ramesse. Ioseph autem, iunctis curribus suis, ascendit in occursum Israel patris sui ad civitatem

Heroum, et apparens ei cecidit super collum eius, et flevit fletu copioso. Et dixit Israel ad Ioseph: Moriar ab hoc nunc, quoniam vidi faciem tuam; adhuc enim tu vivis. Dixit autem Ioseph ad fratres suos: Ascendens nuntiabo Pharaoni, et dicam ei: Fratres mei et domus patris mei, qui erant in terra Chanaan, venerunt ad me. Viri autem sunt pastores, nam viri pecuarii erant, et pecora, et boves, et omnia sua adduxerunt. Si igitur vos Pharao vocet, et vobis dicat, Quid est opus vestrum? Dicetis: Viri pastores pecorum sumus, nos servi tui, ex pueritia usque nunc, et nos et patres nostri, ut habitetis in terra Gesem Arabiae; abominatio enim est Aegyptiis omnis pastor ovium.

47

Veniens autem Ioseph nuntiavit Pharaoni dicens: Pater meus et fratres mei et pecora et boves eorum et omnia eorum venerunt ex terra Chanaan, et ecce sunt in terra Gesem. De fratribus autem suis accepit quinque viros, et constituit eos coram Pharaone. Et dixit Pharao fratribus Ioseph: Quod est opus vestrum? Illi autem dixerunt Pharaoni: Pastores ovium servi tui, et nos et patres nostri. Dixerunt autem Pharaoni: Peregrinari in terra venimus, non enim est pascua pecoribus servorum tuorum; praevaluit enim fames in terra Chanaan. Nunc igitur habitabimus in terra Gesem. Dixit autem Pharao Iosepho: Habitent in terra Gesem; si autem scis quod sunt in eis viri potentes, constitue eos principes meorum pecorum. Venerunt autem in Aegyptum ad Ioseph Iacob et filii eius, et audivit

Pharao rex Aegypti. Et dixit Pharao ad Ioseph dicens: Pater tuus et fratres tui venerunt ad te. Ecce terra Aegypti coram te est; in optima terra constitue patrem tuum et fratres tuos. Introduxit autem Ioseph Iacob patrem suum, et statuit eum ante Pharaonem, et benedixit Iacob Pharaonem. Dixit autem Pharao ad Iacob: Quot sunt anni dierum vitae tuae? Et dixit Iacobus Pharaoni: Dies annorum vitae meae, quibus peregrinus sum, centum triginta anni sunt; pauci et mali fuerunt dies annorum vitae meae, nec pervenerunt ad dies annorum vitae patrum meorum, quibus illi peregrinati sunt. Et cum benedixisset Iacob Pharaonem, exiit ab eo.

Et collocavit Ioseph patrem suum et fratres suos, et dedit eis possessionem in terra Aegypti, in optima terra, in terra Ramesse, sicut praecepit Pharao. Et metiebatur Ioseph frumentum patri suo et fratribus et omni domui patris sui secundum corpus.

Frumentum autem non erat in omni terra, praevaluit enim fames valde; defecit autem terra Aegypti et terra Chanaan a fame. Congregavit autem Ioseph omne argentum quod inventum est in terra Aegypti et in terra Chanaan pro frumento quod emebant, et frumentum metiebatur eis, et intulit Ioseph omne argentum in domum Pharaonis. Et defecit omne argentum ex terra Aegypti et ex terra Chanaan. Venerunt autem omnes Aegyptii ad Iosephum dicentes: Da nobis panes, et quare morimur coram te? Defecit enim argentum nostrum. Dixit autem illis Ioseph: Afferte pecora vestra, et dabo vobis panes pro pecoribus vestris, si defecit argentum vestrum. Duxerunt autem

pecora sua ad Ioseph, et dedit eis Ioseph panes pro equis, et pro ovibus, et pro bobus, et pro asinis, et nutrit eos panibus pro omnibus pecoribus eorum in anno illo. Exivit autem annus ille, et venerunt ad eum anno secundo, et dixerunt ei: Ne quando pereamus a domino nostro; si enim defecit argentum nostrum, et possessiones et pecora ad te dominum, et non relictum est nobis coram domino nostro, nisi corpus proprium et terra nostra. Ut igitur non moriamur coram te, et terra desoletur, acquire nos et terram nostram pro panibus, et erimus nos et terra nostra servi Pharaoni; da semen, ut seremus, et vivamus et non moriamur, et terra non desolabitur. Et acquisivit Ioseph omnem terram Aegyptiorum Pharaoni, vendiderunt enim Aegyptii terram suam Pharaoni, praevaluit enim super eos fames, et facta est terra Pharaonis. Et populum in servitutem redegit ei, ab extremis finibus Aegypti usque ad extremos, Sine terra sacerdotum solum non acquisivit hanc Ioseph; in datione enim dedit donum sacerdotibus Pharaon, et edebant dationem quam dedit eis Pharaon; propter hoc non vendiderunt terram eorum. Dixit autem Ioseph omnibus Aegyptiis: Ecce possedi vos et terram vestram hodie Pharaoni; accipite vobis semen et seminate terram. Et erunt fructus eius, et dabitis quintam partem Pharaoni, quattuor autem partes erunt vobis ipsis in semen terrae, et in cibum vobis, et omnibus qui in domibus vestris sunt. Et dixerunt: Servasti nos, invenimus gratiam coram domino nostro, et erimus servi Pharaoni. Et posuit illis Ioseph in praeceptum usque ad diem hanc, super terram Aegypti Pharaoni quintam partem dare, sine terra sacerdotum solum, quae non erat Pharaonis.

Habitavit autem Israel in terra Aegypti super terram Gesem, et hereditaverunt in ea, et aucti sunt et multiplicati sunt vehementer. Vixit autem Iacob in terra Aegypti decem et septem annos, et facti sunt dies Iacob annorum vitae eius centum quadraginta septem anni. Appropinquaverunt autem dies Israel moriendi, et vocavit filium suum Ioseph, et dixit ei: Si inveni gratiam coram te, pone manum tuam sub femore meo, et facies super me misericordiam et veritatem, ne me sepelias in Aegypto. Sed dormiam cum patribus meis, et tolles me ex Aegypto, et sepelies me in sepulcro eorum. Ille autem dixit: Ego faciam secundum verbum tuum. Dixit autem: Iura mihi. Et iuravit illi, et adoravit Israel super summum virgae suae.

48

Factum est autem post verba haec, et nuntiatum est Ioseph quod pater suus aegrotaret, et assumens duos filios suos, Manassen et Ephraim, venit ad Iacob. Nuntiatum est autem Iacobo, dicentes: Ecce filius tuus Ioseph venit ad te. Et corroboratus Israel sedit super lectum. Et dixit Iacob ad Ioseph: Deus meus apparuit mihi in Luz in terra Chanaan, et benedixit me, Et dixit mihi: Ecce ego augebo te et multiplicabo te, et faciam te in congregationes nationum, et dabo tibi terram hanc et semini tuo post te in possessionem aeternam. Nunc igitur duo filii tui, qui nati sunt tibi in terra Aegypti antequam ego venirem ad te in Aegyptum, mei sunt; Ephraim et Manasses, sicut Ruben et Simeon, erunt mihi. Progenies autem, quam si genueris post haec, erit super

nomine fratrum eorum et vocabitur super illorum hereditatibus. Ego autem, quando ibam ex Mesopotamia Syriae, mortua est Rachel mater tua in terra Chanaan, appropinquante me secundum hippodromum Chabratha terrae ad veniendum Ephratha, et sepelivi eam in via hippodromi; haec est Bethleem.

Videns autem Israel filios Ioseph, dixit: Qui tibi hi sunt? Dixit autem Ioseph patri suo: Filii mei sunt, quos dedit mihi Deus hic. Et dixit Iacob: Adduc mihi eos, ut benedicam eis. Oculi autem Israel gravaverunt ab senectute, et non poterat videre, et admovit eos ad se, et osculatus est eos, et circumdedit eos. Et dixit Israel ad Ioseph: Ecce, facie tua non privatus sum, et ecce ostendit mihi Deus etiam semen tuum. Et eduxit eos Ioseph a genibus suis, et adoraverunt eum in faciem super terram. Sumpto autem Ioseph duos filios suos, Ephraim quidem in dextra ex sinistris Israel, Manassen vero in sinistra ex dextris Israel, admovit eos ad eum. Extendens autem Israel manum dextram posuit super caput Ephraim, hic autem erat iunior, et sinistram super caput Manasseh, alternans manus.

Et benedixit eos et dixit: Deus, cui bene placuerunt patres mei coram eo, Abraham et Isaac, Deus qui nutrit me ex iuventute usque ad diem hanc, Angelus qui liberat me ex omnibus malis, benedicat pueros hos, et invocetur in eis nomen meum et nomen patrum meorum Abraham et Isaac, et multiplicentur in multitudinem magnam super terram. Videns autem Ioseph quod pater eius manum dexteram suam super caput Ephraim imposuisset, grave ei visum est, et apprehendit Ioseph manum

patris sui, ut eam a capite Ephraim ad caput Manasse transferret. Dixit autem Ioseph ad patrem suum: Non ita, pater; hic enim primogenitus est, pone dexteram tuam super caput eius. Et non voluit, sed dixit: Scio, fili, scio; et hic erit in populum, et hic exaltabitur, sed frater eius minor maior eo erit, et semen eius erit in multitudinem gentium. Et benedixit eos in die illa, dicens: In vobis benedicetur Israel, dicentes: Faciat te Deus sicut Ephraim et sicut Manasse. Et posuit Ephraim ante Manasse. Dixit autem Israel ad Ioseph: Ecce ego morior, et erit Deus vobiscum, et convertet vos in terram patrum vestrorum. Ego autem do tibi Shechem exceptionalem super fratres tuos, quam cepi ex manu Amorraeorum gladio meo et arcu.

49

Vocavit autem Iacob filios suos et dixit eis: Congregamini, ut annuntiem vobis quid occurret vobis in ultimis diebus. Congregamini et audite me, filii Iacob, audite Israhel, audite patrem vestrum. Reuben primogenite mi, tu fortitudo mea et principium filiorum meorum, durus ferri et durus contumax. Insolenter egisti sicut aqua; ne effervesceas, ascendisti enim super lectum patris tui; tunc contaminasti stratum ubi ascendisti. Simeon et Levi fratres consummaverunt iniustitiam electionis eorum. In consilium eorum non veniat anima mea, et super constitutione eorum non contendant iecora mea, quia in ira eorum occiderunt homines, et in desiderio eorum enervaverunt taurum. Maledictus furor eorum, quia pertinax, et

ira eorum, quia indurata est; dividam eos in Iacob, et dispergam eos in Israel. Juda, te laudaverunt fratres tui; manus tuae super dorsum inimicorum tuorum; adorabunt te filii patris tui. Catulus leonis Iuda, ex germine, fili mi, ascendisti; reclinatus dormivisti ut leo et ut catulus, quis excitabit eum? Non deficiet princeps ex Iuda, et dux ex femoribus eius, donec veniant quae reposita sunt ei, et ipse erit expectatio gentium. Ligans ad vitem pullum suum, et ad helicem pullum asinae suae, lavabit in vino stolam suam, et in sanguine uvae amictum suum. Oculi eius sparkling prae vino, et dentes eius albi quam lac. Zebulun ad oram maritimam habitabit et ipse apud portum navium, et extendet usque ad Sidonem. Issachar bonum desideravit, requiescens inter sortes. Et videns requiem quod bona esset, et terram quod pinguis esset, supposuit humerum suum ad laborandum, et factus est vir agricola. Dan iudicabit populum suum, sicut et una tribus in Israel. Et fiat Dan serpens super viam, sedens in insidiis super semitam, mordens calcaneum equi, et cadet eques retro, salutem Domini expectans. Gad, troop shall raid him, but he himself shall raid them at their heels. Asher, pinguis eius panis, et ipse dabit delicias principibus. Naphtali truncus laxatus, dans in prole pulchritudinem. Filius auctus Ioseph, filius auctus meus zelotus, filius meus novissimus, ad me convertere. In quem deliberantes maledixerunt, et inimicitiam habuerunt contra eum domini sagittarum. Et contrita sunt cum potentia arcus eorum, et soluta sunt nervi brachiorum manuum eorum, per manum potentis Iacob, inde qui praevaluit Israel apud Deum patris tui. Et adiuvit tibi Deus meus, et benedixit te benedictione caeli desuper et benedictione terrae habentis omnia, propter

benedictionem uberum et uteri, Benedictiones patris tui et matris tuae praevaluerunt super benedictiones montium permanentium et super benedictiones collium aeternorum; erunt super caput Ioseph et super verticem eius qui praefuit fratribus. Benjamin lupus rapax: mane edet adhuc, et in vesperam dat cibum. Omnes hi filii Iacob duodecim sunt, et haec locutus est illis pater eorum, et benedixit eos; unumquemque secundum benedictionem eius benedixit eos. Et dixit illis: Ego adiungor ad populum meum; sepelite me cum patribus meis in spelunca, quae est in agro Ephron Hittaei. In spelunca duplici, quae est e regione Mambre, in terra Chanaan, quam acquisivit Abraham speluncam ab Ephron Hetthaeo in possessionem sepulcri. Illic sepelierunt Abraham et Sarram uxorem eius, illic sepelierunt Isaac et Rebeccam uxorem eius, illic sepelierunt Leam, In possessione agri et speluncae quae est in eo, a filiis Heth. Et cessavit Iacob praecipiens filiis suis, et levans pedes suos super lectum defecit, et additus est ad populum suum.

50

Et cadens Ioseph super faciem patris sui flevit super eum, et osculatus est eum. Et praecepit Ioseph servis suis conditoribus, condire patrem suum, et condiderunt conditores Israelem. Et impleverunt eius quadraginta dies, sic enim numerantur dies sepulturae, et luxit eum Aegyptus septuaginta dies. Postquam autem transierunt dies luctus, locutus est Ioseph ad dynastas Pharaonis, dicens: Si inveni gratiam coram vobis, loquimini de

me in aures Pharaonis, dicentes, Pater meus me iurare fecit, dicens: In sepulcro, quod fodi mihi in terra Chanaan, ibi me sepelies. Nunc ergo, ascendens, sepeliam patrem meum et revertar. Et dixit Pharaon ad Ioseph: Ascende, sepeli patrem tuum, sicut iurare fecit te. Et ascendit Ioseph sepelire patrem suum, et ascenderunt cum eo omnes servi Pharaonis, et seniores domus eius, et omnes seniores terrae Aegypti, Et omnis familia universa Ioseph et fratres eius et omnis domus paterna eius et cognatio eius et oves et boves relictis sunt in terra Gesem. Et ascenderunt cum eo et currus et equites, et facta sunt castra magna valde. Et pervenerunt in aream Atad, quae est trans Iordanem, et planxerunt eum planctu magno et forti valde, et fecit luctum patri suo septem dies. Et viderunt incolae terrae Chanaan luctum in area Atad, et dixerunt: Luctus magnus hic est Aegyptiis. Propter hoc vocavit nomen eius Luctus Aegypti, quae est trans Iordanem. Et fecerunt ei sic filii eius. Et sustulerunt eum filii eius in terram Chanaan, et sepelierunt eum in speluncam duplicem, quam acquisivit Abraham speluncam in possessione sepulcri apud Ephron Hettaeum, e regione Mambre. Et reversus est Ioseph in Aegyptum, ipse et fratres eius, et qui simul ascenderant ad sepeliendum patrem eius.

Videntes autem fratres Ioseph, quod mortuus est pater eorum, dixerunt: Ne quando memor sit malorum nobis Ioseph, et retributionem retribuatur nobis omnia mala quae ostendimus in eum. Et advenientes ad Ioseph dixerunt: Pater tuus iuravit antequam moreretur, dicens, Sic dicite Ioseph: Dimitte illis iniuriam et peccatum eorum, quia mala tibi ostenderunt; et

nunc accipe iniuriam servorum Dei patris tui. Et flevit Ioseph loquentibus eis ad eum. Et venientes ad eum dixerunt: Scimus nos tibi servos esse. Et dixit eis Ioseph: Nolite timere, Dei enim sum ego. Vos quidem deliberavistis contra me in mala, sed Deus deliberavit de me in bona, ut fieret sicut hodie, et nutriretur populus multus. Et dixit eis, nolite timere, ego nutriam vos, et domos vestras, et consolatus est eos, et locutus est ad cor eorum. Et habitavit Ioseph in Aegypto, ipse et fratres eius, et omnis domus patris eius; et vixit Ioseph annos centum decem. Et vidit Ioseph Ephraim parvulos usque ad tertiam generationem, et filii Machir, filii Manasse, nati sunt super femora Ioseph. Et dixit Ioseph ad fratres suos, dicens: Ego morior, visitatione autem visitabit Deus vos, et educet vos ex terra hac in terram quam iuravit Deus patribus nostris Abraham, Isaac et Iacob. Et iurare fecit Ioseph filios Israel, dicens: In visitatione qua visitabit Deus vos, portabitis ossa mea hinc vobiscum. Et mortuus est Ioseph annorum centum decem, et sepelierunt eum, et posuerunt in arca in Aegypto.

Evangelium secundum Matthaeum

1

Liber generationis Iesu Christi, filii David, filii Abraham.
Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Jacob, Jacob autem
genuit Judam et fratres eius, Judas autem genuit Phares et
Zaram ex Thamar, Phares autem genuit Esrom, Esrom autem
genuit Aram, Aram autem genuit Aminadab, Aminadab autem
genuit Nahsson, Nahsson autem genuit Salmon. Salmon autem
genuit Booz ex Rachab, Booz autem genuit Obed ex Ruth, Obed
autem genuit Jesse. Jesse autem genuit David regem. David
autem rex genuit Salomonem ex ea Uriae. Solomon autem
genuit Roboam; Roboam autem genuit Abiam; Abia autem
genuit Asam. Asa autem genuit Iosaphat, Iosaphat autem genuit
Ioram, Ioram autem genuit Oziam. Uzziah autem genuit Jotham,
Jotham autem genuit Ahaz, Ahaz autem genuit Hezekiah.
Hezekiah autem genuit Manassem, Manasses autem genuit

Amon, Amon autem genuit Josiam. Josias autem genuit Jechoniam et fratres ejus in tempore deportationis Babylonis.

Post autem exilium Babylonis, Jechonias genuit Salathiel; Salathiel autem genuit Zorobabel. Zerubbabel autem genuit Abiud, Abiud autem genuit Eliakim, Eliakim autem genuit Azor. Azor autem genuit Zadok, Zadok autem genuit Achim, Achim autem genuit Eliud. Eliud autem genuit Eleazar, Eleazar autem genuit Matthan, Matthan autem genuit Jacob. Iacobus autem genuit Ioseph, virum Mariae, ex qua natus est Iesus, qui dicitur Christus. Omnes igitur generationes ab Abraham usque ad David generationes quattuordecim, et ab David usque ad transmigrationem Babylonis generationes quattuordecim, et a transmigratione Babylonis usque ad Christum generationes quattuordecim.

Iesu autem Christi generatio sic erat. Desponsata enim matre eius Maria Ioseph, antequam convenirent illi, inventa est in utero habens ex Spiritu Sancto. Ioseph autem, vir eius, cum justus esset nec vellet eam publice dehonestare, voluit occulte dimittere eam. Haec autem eo cogitante, ecce angelus Domini secundum somnium apparuit ei dicens: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam uxorem tuam; quod enim in ea genitum est, ex Spiritu Sancto est. Pariet autem filium, et vocabis nomen eius Iesum; ipse enim salvabit populum suum a peccatis eorum. Hoc autem totum factum est, ut impleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem, Ecce virgo in utero habebit et pariet filium, et vocabunt nomen eius Emmanuel, quod est

interpretatum nobiscum Deus.

Excitatus autem Ioseph a somno fecit sicut imperavit ei nuntius Domini et accepit uxorem suam, Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum, et vocavit nomen eius Iesum.

2

Iesu autem nato in Bethlehem Iudaeae in diebus Herodis regis, ecce magi ab orientibus venerunt in Hierosolymam. dicentes, Ubi est natus rex Iudaeorum? vidimus enim eius stellam in oriente et venimus adorare eum. Audiens autem Herodes rex turbatus est et omnis Hierosolyma cum eo. Et congregatis omnibus principibus sacerdotum et scribis populi, inquirebat ab eis ubi Christus nasceretur. Illi autem dixerunt ei: In Bethlehem Iudaeae, sic enim scriptum est per prophetam, Et tu, Bethlehem, terra Iuda, nequaquam minima es in ducibus Iuda; ex te enim exhibit dux, qui pascet populum meum Israel.

Tunc Herodes, clam vocatis magis, tempus apparentis stellae ab eis diligenter cognovit, Et mittens eos in Bethlehem dixit: Profecti accurate inquirete de puero; quando autem inveneritis, nuntiate mihi, ut et ego veniens adorem eum. Illi autem, audito rege, ierunt, et ecce stella quam viderant in oriente praecedebat eos, donec veniens stetit supra ubi erat puer. videntes autem stellam gavisii sunt gaudio magno valde Et cum venissent in

domum, viderunt puerum cum Maria matre eius, et procidentes adoraverunt eum, et apertis thesauris suis obtulerunt ei dona, aurum et tus et myrrham. Et admoniti per somnium ne redirent ad Herodem, per aliam viam recesserunt in terram suam.

Cum autem illi recessissent, ecce angelus Domini apparet in somnis Iosepho dicens, Surge, accipe puerum et matrem eius et fuge in Aegyptum, et esto ibi donec dicam tibi; Herodes enim quaesiturus est puerum ut eum perdat. Ille autem surgens accepit puerum et matrem eius nocte et recessit in Aegyptum. Et erat ibi usque ad mortem Herodis, ut impleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem: Ex Aegypto vocavi filium meum.

Tunc Herodes videns quod illusus esset a magis, iratus est valde, et mittens interfecit omnes pueros qui erant in Bethlehem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra, secundum tempus quod cognoverat exacte a magis. Tunc impletum est quod dictum est ab Ieremia propheta dicente, Vox in Ramah audita est, lamentatio et fletus et luctus multus, Rachel flens filios suos, et noluit consolari, quia non sunt.

Mortuo autem Herode, ecce nuntius Domini per somnium apparet Iosepho in Aegypto dicens, surgens accipe puerum et matrem eius et vade in terram Israel; mortui sunt enim qui quaerebant animam pueri. Ille autem surrexit, accepit puerum et matrem eius, et venit in terram Israel.

Audiens autem quod Archelaus regnaret super Iudaeam loco Herodis patris eius, timuit illuc abire; admonitus autem per somnium recessit in partes Galilaeae. Et veniens habitavit in civitate quae dicitur Nazareth, ut impleretur quod dictum est per prophetas, quia Nazaraeus vocabitur.

3

In illis autem diebus venit Ioannes Baptista praedicans in deserto Iudaeae Et dicens: Paenitentiam agite, appropinquavit enim regnum caelorum. Hic enim est ille dictus ab Esaia propheta dicente: Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.

Ipsae autem Ioannes habebat indumentum eius ex pilis cameli et zonam coriacam circa lumbos eius, nutrimentum autem eius erat locustae et mel silvestre. Tunc exiebat ad eum Hierosolyma et omnis Iudaea et omnis regio circum Iordanem. Et baptizabantur in Iordane ab eo, confitentes peccata sua.

Videns autem multos ex Phariseis et Sadducaeis venientes ad baptismum suum, dixit eis: Progenies viperarum, quis ostendit vobis fugere ab ira ventura? Facite igitur fructum dignum paenitentiae. Et ne putaveritis dicere in vobis ipsis: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quod potest Deus ex lapidibus istis suscitare filios Abrahae. Iam autem securis ad radicem arborum iacet; omnis ergo arbor non faciens fructum

bonum exciditur et in ignem mittitur.

Ego quidem baptizo vos in aqua in paenitentiam, qui autem post me veniens fortior me est, cuius non sum idoneus calceamenta portare; ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igne. Cuius ventilabrum in manu sua et permundabit aream suam, et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

Tunc venit Iesus a Galilaea ad Iordanem versus Ioannem ut baptizaretur ab eo. Ioannes autem eum impediabat dicens, ego necessitatem habeo a te baptizari, et tu venis ad me?

Respondens autem Iesus dixit ad eum: Dimitte nunc, sic enim conveniens est nobis implere omnem iustitiam. Tunc dimittit eum. Et baptizatus Iesus ascendit statim ab aqua, et ecce aperti sunt ei caeli, et vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam et venientem super eum, Et ecce vox ex caelis dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.

4

Tunc Iesus ductus est in desertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo. Et ieiunans quadraginta dies et quadraginta noctes, postea esuriit. Et accedens ad eum tentator dixit: Si Filius es Dei, dic ut lapides isti panes fiant. Ille autem respondens dixit: Scriptum est: Non in pane solo vivet homo, sed in omni verbo quod procedit per os Dei. Tunc assumit eum diabolus in sanctam

civitatem, et statuit eum super pinnaculum templi. Et dicit ei: Si filius es Dei, iace te ipsum deorsum; scriptum est enim quod nuntios suos mandabit de te, et in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

Dixit ei Iesus: Iterum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum.

Iterum assumit eum diabolus in montem altum valde, et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum. Et dicit ei: Haec omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei Iesus: Vade post me, satana! Scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis et ei soli servies. Tunc dimittit eum diabolus, et ecce nuntii accesserunt et ministrabant ei.

Audiens autem Iesus quod Ioannes traditus est, secessit in Galilaeam. Et reliquit Nazareth, et veniens habitavit in Capharnaum maritima in finibus Zabulon et Nephthalim. ut impleretur quod dictum est per Isaiam prophetam dicentem, Terra Zebulun et terra Nephthalim, via maris, trans Iordanum, Galilaea gentium, Populus qui sedebat in tenebris vidit lucem magnam, et his qui sedebant in regione et umbra mortis lux orta est eis.

Ab illo tempore coepit Iesus praedicare et dicere: Paenitentiam agite, appropinquavit enim regnum caelorum.

Ambulans autem iuxta mare Galilaeae vidit duos fratres,

Simonem qui dicitur Petrus et Andream fratrem eius, mittentes rete in mare; erant enim piscatores. Et dicit eis: Venite post me, et faciam vos piscatores hominum. Illi autem statim relictis retibus secuti sunt eum. Et progressus inde vidit alios duos fratres, Iacobum filium Zebedaei et Ioannem fratrem eius, in navi cum Zebedaeo patre eorum reparantes retia sua, et vocavit eos. Illi autem statim relictis nave et patre suo secuti sunt eum.

Et circumibat totam Galilaeam Iesus, docens in congregationibus eorum et praedicans bonum nuntium regni et serviens omnem morbum et omnem languorem in populo. Et abiit fama eius in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes male habentes variis morbis et tormentis afflictos, et daemonia habentes et lunaticos et paralyticos, et sanavit eos. Et secuti sunt eum turbae multae a Galilaea et Decapoli et Hierosolymis et Iudaea et trans Iordanem.

5

Videns autem turbas, ascendit in montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, Et aperiens os suum docebat eos dicens, Beati pauperes spiritu, quia eorum est regnum caelorum. Beati lugentes, quia ipsi consolabuntur. Beati mites, quia ipsi hereditabunt terram. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam, quia ipsi saturabuntur. Beati misericordes, quia ipsi misericordiam consequentur. Beati puri corde, quia ipsi Deum videbunt. Beati pacifici, quia ipsi filii Dei vocabuntur. Beati

persecuti propter iustitiam, quia eorum est regnum caelorum. Beati estis quando probro adficient vos et persequentur, et dicent omne malum verbum contra vos mentientes propter me. Gaudete et exsultate, quia merces vestra multa est in caelis; sic enim persecuti sunt prophetas qui ante vos fuerunt.

Vos estis sal terrae; si autem sal insipidus fiat, in quo salietur? Ad nihil valet amplius, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem sita, Neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, et lucet omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona et glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.

Nolite putare quia veni dissolvere legem aut prophetas; non veni dissolvere, sed adimplere. Amen enim dico vobis: donec transeat caelum et terra, iota unum aut unus apex non transeat a lege, donec omnia fiant. Qui igitur si solverit unum ex praeceptis his minimis et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum; qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum. Dico enim vobis quia si non abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et Pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum. Audivistis quia dictum est antiquis: Non occides; qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis quod omnis qui irascitur fratri suo temere, reus erit iudicio; qui autem dixerit fratri suo raca, reus erit concilio; qui autem dixerit stulte, reus erit gehennae ignis. Si ergo offeras donum tuum super altare, et ibi recordes

quia frater tuus habet aliquid contra te, Relinque ibi donum tuum ante altare, et vade primum reconciliare fratri tuo, et tunc veniens offer donum tuum. Esto benevolens adversario tuo cito, dum es in via cum eo, ne forte te tradat adversarius iudici, et iudex te tradat ministro, et in custodiam iactus eris. Amen dico tibi, non exeas inde donec reddas ultimum quadrantem.

Audivistis quia dictum est antiquis: Non moechaberis. Ego autem dico vobis quod omnis qui aspicit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo. Si autem oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et iace ab te; expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, et non totum corpus tuum iactetur in gehennam. Et si dextra tua manus scandalizat te, excide eam et iace ab te; expedit enim tibi ut pereat unum de membris tuis, et non totum corpus tuum mittatur in gehennam.

Dictum est autem: Qui dimitteret uxorem suam, det ei repudium. Ego autem dico vobis quod quicumque dimiserit uxorem suam praeter causam fornicationis, facit eam moechari, et qui dimissam duxerit, moechatur.

Iterum audivistis quia dictum est antiquis: Non periurabis, reddes autem Domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis non iurare omnino, neque in caelo, quia thronus est Dei. Neque in terra, quia suppedaneum est pedum eius, neque in Hierosolyma, quia civitas est magni regis. Neque in capite tuo iures, quia non potes unum capillum album aut nigrum facere. Sit autem sermo

vester: sic sic, non non; quod autem his abundat, ex malo est.

Audivistis quia dictum est, oculum pro oculo et dentem pro dente, Ego autem dico vobis non resistere malo, sed quicumque te percutiet super dexteram maxillam, converte illi et alteram. Et ei qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam accipere, dimitte ei etiam vestimentum, Et quicumque te angariaverit milium unum, vade cum illo duo. Petenti te da, et eum qui a te mutuari vult ne averteris.

Audivistis quia dictum est: Amabis proximum tuum, et odibis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: amate inimicos vestros, benedicite maledicentes vos, bene facite odientibus vos, et orate pro calumniantibus vos et persequentibus vos. Ita ut fiatis filii Patris vestri qui in caelis est, quia solem suum oriri facit super malos et bonos, et pluit super iustos et iniustos. Si enim amaveritis eos qui amant vos, quam mercedem habetis? Nonne et publicani idem faciunt? Et si salutaveritis amicos vestros solum, quid amplius facitis? Nonne et publicani sic faciunt? Eritis igitur vos perfecti, quemadmodum Pater vester qui in caelis perfectus est.

6

Attendite eleemosynam vestram ne faciatis coram hominibus ut videamini eis; si autem non, mercedem non habetis apud patrem vestrum qui in caelis est. Quando igitur eleemosynam

facis, ne tuba canas ante te, sicut hypocritae faciunt in congregationibus et in viis, ut glorificentur ab hominibus; amen dico vobis, recipiunt mercedem suam. Te autem faciente eleemosynam, non sciat sinistra tua quid facit dextera tua. ita ut sit tua eleemosyna in secreto, et pater tuus videns in secreto reddet tibi in manifesto.

Et quando orabis, non eris sicut hypocritae, quia amant in congregationibus et in angulis platearum stantes orare, ut apparant hominibus; amen dico vobis quia habent mercedem suam. Tu autem, quando ores, intra in cubiculum tuum, et clausa porta tua, ora patri tuo qui est in secreto, et pater tuus qui videt in secreto reddet tibi in manifesto.

Orantes autem ne babbulate sicut gentiles; putant enim quod in multiloquio suo exaudientur. Nolite igitur similes fieri illis; scit enim pater vester quorum necessitatem habetis antequam rogetis eum. Sic ergo orate vos, Pater noster qui in caelis es, sanctificetur nomen tuum, Adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua, sicut in caelo, et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne inducas nos in tentationem, sed libera nos a malo. Quia tuum est regnum et potestas et gloria in saecula. Amen.

Si enim dimittatis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis Pater vester caelestis. Si autem non dimittatis hominibus peccata eorum, neque Pater vester dimittet peccata vestra.

Quando autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes; disfigurant enim facies suas ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis quod recipiunt mercedem suam. Tu autem, cum ieiunas, unge caput tuum et faciem tuam lava, ut non appareas hominibus ieiunans, sed patri tuo qui in secreto est, et pater tuus qui videt in secreto reddet tibi in manifesto.

Nolite thesaurizare vobis thesauros super terram, ubi tinea et erosio delet, et ubi fures perfodiunt et furantur. Recondite autem vobis thesauros in caelo, ubi neque tinea neque robigo corrumpit, et ubi fures non effodiunt neque furantur. Ubi enim est thesaurus vester, ibi erit et cor vestrum.

Lucerna corporis est oculus; si ergo oculus tuus simplex sit, totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus malus sit, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lux quae in te est tenebrae sunt, tenebrae quantae sunt?

Nemo potest duobus dominis servire; aut enim unum odiet et alterum amabit, aut uni adhaerebit et alterum contemnet. Non potestis Deo servire et mammonae.

Propter hoc dico vobis: nolite esse solliciti animae vestrae quid manducetis et quid bibatis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam cibus, et corpus quam vestimentum? Aspicite aves caeli, quia non seminant neque metunt neque congregant in horrea, et pater vester caelestis nutrit eas; nonne vos magis differitis ab eis? Quis autem ex vobis

sollicitus potest addere super aetatem suam cubitum unum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt; non laborant neque nent. Dico autem vobis quod neque Solomon in omni gloria sua indutus est sicut unum horum. Si autem gramen agri, quod hodie est et cras in fornacem mittitur, Deus sic vestit, nonne multo magis vos, o modicae fidei? Nolite ergo solliciti esse dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Omnia enim haec nationes quaerunt; scit enim pater vester caelestis quod his omnibus indigetis. Quaerite autem primum regnum Dei et iustitiam eius, et haec omnia addentur vobis. Non ergo sitis anxii in crastinum, nam crastinum erit anxium de rebus suis; sufficit diei malitia sua.

7

Nolite iudicare, ut non iudicemini, In quo enim iudicio iudicatis iudicabimini, et in qua mensura metimini metietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem vero in tuo oculo non intellegis? Aut quomodo dices fratri tuo: Sine eiciam festucam de oculo tuo, et ecce trabs in oculo tuo? Hypocrita, eice primum trabem ex oculo tuo, et tunc perspicies eicere festucam ex oculo fratris tui.

Ne detis sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas in pedibus suis et conversi disrumpant vos.

Petite, et dabitur vobis; quaerite, et invenietis; pulsate, et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo, quem si filius eius petierit panem, numquid lapidem dabit ei? et si piscem petierit, num serpentem dabit illi? Si igitur vos, mali cum sitis, scitis dona bona dare filiis vestris, quanto magis Pater vester qui in caelis est dabit bona petentibus eum?

Omnia igitur, quaecumque velitis ut faciant vobis homines, sic et vos facite illis; hoc enim est lex et prophetarum.

Intrate per angustam portam, quia lata est porta et spatiosa via ducens in perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta et afflictata via quae ducit in vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam.

Attendite autem a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium; intus autem sunt lupi rapaces. Ex fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvam aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit, arbor autem putrida fructus malos facit. Non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor mala fructus bonos facere. Omnis arbor quae fructum bonum non facit exciditur et in ignem mittitur. Igitur a fructibus eorum cognoscetis eos.

Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine intrabit in regnum caelorum, sed qui facit voluntatem Patris mei qui in caelis est. Multi dicent mihi in illo die: Domine, Domine, nonne tuo nomine

prophetavimus, et tuo nomine daemonia eiecimus, et tuo nomine virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: Numquam cognovi vos; discedite a me, qui operamini iniquitatem.

Omnis igitur quicumque audit verba mea haec et facit ea, comparabo eum viro sapienti, qui aedificavit domum suam super petram, Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et non cecidit; fundamentata enim erat super petram. Et omnis qui audit verba mea haec et non facit ea assimilabitur viro stulto, qui aedificavit domum suam super arenam, Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et impegerunt in domum illam, et cecidit, et fuit casus eius magnus.

Et factum est, quando Jesus verba haec complevit, ut turbae super doctrina eius stupeant. Erat enim docens eos ut auctoritatem habens, et non ut scribae.

8

Descendenti autem ei a monte secuti sunt eum turbae multae. Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens manum tetigit eum Iesus dicens: Volo, mundare. Et statim mundata est lepra eius. Et dicit illi Iesus: Vide ne cui dicas, sed vade, teipsum monstra sacerdoti, et offer donum quod praecepit Moses in testimonium illis.

Ingressus autem eo in Capharnaum, accessit ad eum centurio rogans eum et dicens, Domine, servus meus iacet in domo paralyticus, terribiliter torquetur. Et dicit ei Iesus, Ego veniens sanabo eum. Et respondens centurio dixit, Domine, non sum dignus ut sub tectum meum intres, sed solum dic verbo, et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub auctoritate, habens sub me milites, et dico huic, i, et it, et alii, veni, et venit, et servo meo, fac hoc, et facit. Audiens autem Iesus miratus est et dixit sequentibus, amen dico vobis, nec in Israel tantam fidem inveni. dico autem vobis quod multi ab oriente et occidente venient et recumbent cum Abraham et Isaac et Iacob in regno caelorum. Filii autem regni eicientur in tenebras exteriores; ibi erit fletus et stridor dentium. Et dixit Iesus centurioni: Vade, et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer eius in hora illa.

Et veniens Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacentem et febricitantem. et tetigit manum eius, et dimisit eam febris, et surrexit et ministrabat ei. Vespera autem facta, obtulerunt ei multos daemones habentes, et eiecit spiritus verbo, et omnes male habentes sanavit. Ut impleretur quod dictum est per Isaiam prophetam dicentem: Ipse infirmitates nostras accepit et morbos portavit.

Videns autem Iesus turbas multas circa se, iussit discedere trans. Et accedens unus scriba dixit ei: Magister, sequar te quocumque ieris. Et dicit ei Iesus: Vulpes foveas habent, et volucres caeli nidos; Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Alius autem ex discipulis eius dixit ei: Domine, permitte mihi primum

abire et sepelire patrem meum. Ille autem Jesus dixit illi: Sequere me, et permitte mortuos sepelire suos ipsos mortuos.

Et cum ascendisset in navem, secuti sunt eum discipuli eius. Et ecce terrae motus magnus factus est in mari, ita ut navis tegeretur undis, ipse autem dormiebat. Et accedentes discipuli eius excitaverunt eum dicentes: Domine, salva nos, perimus. Et dicit eis: Quid timidi estis, o pusillae fidei? Tunc surgens increpavit ventos et mare, et facta est tranquillitas magna. Homines autem mirati sunt dicentes: Qualis est hic, quia et venti et mare oboediunt ei?

Et cum venisset trans in terram Gergesenorum, occurrerunt ei duo daemonia habentes, ex sepulcris exeuntes, difficiles valde, ita ut nemo posset transire per viam illam. Et ecce clamaverunt dicentes: Quid nobis et tibi, Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus tormentare nos? erat autem longe ab eis grex porcorum multorum pascens. Daemones autem rogabant eum dicentes: Si eicis nos, permitte nobis abire in gregem porcorum. Et dixit illis: Ite. Illi autem egressi abierunt in gregem porcorum, et ecce impetum fecit omnis grex porcorum de praerupto in mare et mortui sunt in aquis. Illi autem qui pascebant fugerunt, et abeuntes in civitatem nuntiaverunt omnia et ea quae de daemoniacis acciderant. Et ecce omnis civitas exivit in occursum Iesu, et videntes eum rogaverunt ut discederet a finibus eorum.

Et ingressus in navem transfretavit et venit in propriam civitatem. Et ecce afferebant ei paralyticum super lectum iacentem, et videns Iesus fidem eorum dixit paralytico: Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam scribae dixerunt apud se: Hic blasphemat. Et videns Iesus cogitationes eorum dixit: Ut quid vos cogitatis mala in cordibus vestris? Quid enim est facilius, dicere: Dimissae sunt tuae peccata, aut dicere: Surge et ambula? Ut autem sciatis quia auctoritatem habet Filius hominis super terra remittere peccata, tunc dicit paralytico: Surgens, tolle lectum tuum et vade in domum tuam. Et surgens abiit in domum suam. Turbae autem, cum vidissent, mirati sunt et glorificaverunt Deum, qui dedisset auctoritatem talem hominibus.

Et transiens Iesus inde vidit hominem sedentem ad telonium, Matthaeum dictum, et dicit illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est eum recumbentem in domo, et ecce multi publicani et peccatores venientes simul recumbebant cum Iesu et discipulis eius. Et videntes Pharisei dixerunt discipulis eius: Cur cum publicanis et peccatoribus edit magister vester? Iesus autem audiens dixit eis: Non necessitatem habent medici qui valent, sed qui male habent. Profecti autem discite quid est: misericordiam volo et non sacrificium. Non enim veni vocare iustos, sed peccatores ad paenitentiam.

Tunc accedunt ad eum discipuli Ioannis dicentes: Cur nos et Pharisei ieiunamus multa, discipuli autem tui non ieiunant? Et dixit illis Iesus: Num possunt filii thalami lugere, quamdiu cum

illis est sponsus? Venient autem dies quando tollatur ab illis sponsus, et tunc ieiunabunt. Nemo autem imponit commissuram panni intonsi super vestimentum vetus; tollit enim plenitudo eius a vestimento, et peior scissura fit. Neque iaciunt vinum novum in utres veteres; si autem non, rumpuntur utres, et vinum effunditur et utres peribunt; sed vinum novum in utres novos iaciunt, et ambo conservantur.

Haec eo loquente eis, ecce princeps unus accedens adorabat eum dicens: Filia mea modo mortua est, sed veniens impone manum tuam super eam et vivet. Et surgens Iesus secutus est eum et discipuli eius. Et ecce mulier, quae sanguinis fluxu laborabat duodecim annos, accedens retro tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim in se ipsa: Si solum tangam vestimentum eius, salvabor. Iesus autem conversus et videns eam dixit: Confide, filia; fides tua te salvavit. Et salvata est mulier ab hora illa. Et cum venisset Iesus in domum principis et vidisset tibicines et turbam tumultuantem, dicit eis, Recedite, non enim mortua est puella, sed dormit. Et irridebant eum. Quando autem turba ejecta est, ingressus tenuit manum eius, et surrexit puella. Et exivit fama haec in totam terram illam.

Et transeunti inde Iesu secuti sunt eum duo caeci, clamantes et dicentes: Miserere nobis, fili David. Cum autem venisset in domum, accesserunt ad eum caeci, et dicit eis Iesus: Creditis quod possum hoc facere? Dicunt ei: Etiam, Domine. Tunc tetigit oculos eorum dicens: Secundum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum, et indignatus est eis Iesus dicens: Videte

ne quis sciat. Illi autem egressi divulgaverunt eum in tota terra illa.

Illis autem exeuntibus, ecce obtulerunt ei hominem mutum daemonio obsessum. Et ejecto daemonio locutus est mutus, et mirati sunt turbae dicentes quod numquam apparuit sic in Israel. Pharisei autem dicebant: In principe daemoniorum eicit daemonia.

Et circumibat Jesus civitates omnes et vicos docens in congregationibus eorum et praedicans evangelium regni et curans omnem morbum et omnem infirmitatem in populo.

Videns autem turbas, misertus est de eis, quia erant exhausti et iacti sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa est, operarii autem pauci. Precamini igitur Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

10

Et convocatis duodecim discipulis suis, dedit eis auctoritatem spirituum immundorum, ut eicerent ea et curarent omnem morbum et omnem languorem. Duodecim autem apostolorum nomina sunt haec: primus Simon qui dicitur Petrus et Andreas frater eius, Iacobus Zebedaei et Ioannes frater eius, Philippus et Bartholomaeus, Thomas et Matthaeus publicanus, Iacobus Alphaei et Lebbaeus cognominatus Thaddaeus, Simon Cananites

et Judas Iscariotes qui etiam tradidit eum.

Hos duodecim misit Iesus, praecipiens eis dicens: In viam gentium ne abieritis, et in civitatem Samaritanorum ne intraveritis, Ite autem magis ad oves perditas domus Israel. Euntes autem praedicate, dicentes: Appropinquavit regnum caelorum. Aegrotos sanate, leprosos mundate, mortuos suscite, daemonia eicite; gratis accepistis, gratis date. Nolite possidere aurum neque argentum neque aes in zonis vestris. Non peram in viam neque duas tunicas neque calceamenta neque virgam; dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem aut vicum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit, et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam dicentes: Pax domui huic. Et si quidem domus digna sit, veniat pax vestra super eam; si autem non sit digna, pax vestra ad vos revertatur. Et quicumque non receperit vos neque audierit verba vestra, exeuntes foras de domo aut de civitate illa, excutite pulverem de pedibus vestris. Amen dico vobis, tolerabilius erit terrae Sodomorum et Gomorrae in die iudicii quam civitati illi.

Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum; estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae. Attendite autem ab hominibus; tradent enim vos in concilia, et in synagogis eorum flagellabunt vos. Et ad duces et reges ducemini propter me in testimonium illis et gentibus. Quando autem tradent vos, nolite esse solliciti quomodo aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos

estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri est qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium, et insurgent filii super parentes et morte adficient eos. Et eritis odio habiti ab omnibus propter nomen meum; qui autem sustinuerit in finem, hic salvabitur. Quando autem persequantur vos in civitate hac, fugite in alteram; amen enim dico vobis, non finietis civitates Israel donec veniat Filius hominis. Non est discipulus super magistrum, neque servus super dominum suum. Sufficit discipulo ut fiat sicut magister eius, et servo ut fiat sicut dominus eius. Si patremfamilias Beelzebul vocaverunt, quanto magis domesticos eius? Nolite ergo timere eos, nihil enim est coopertum quod non revelabitur, et occultum quod non cognoscetur. Quod dico vobis in tenebris, dicite in luce; et quod in aurem auditis, praedicate super tectis. Et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem occidere non possunt; timete autem magis eum qui potest et animam et corpus perdere in gehenna. Nonne duo passeress assario veneunt? et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere; multis passeribus pluris estis vos.

Omnis igitur quicumque confitebitur in me coram hominibus, confitebor et ego in eo coram patre meo qui in caelis est. Quicumque autem negaverit me coram hominibus, negabo eum et ego coram Patre meo qui in caelis est.

Nolite putare quod veni mittere pacem super terram; non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim dividere hominem

contra patrem eius et filiam contra matrem eius et nurum
contra socrum eius. Et inimici hominis domestici eius.

Qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus,
et qui amat filium aut filiam plus quam me non est me dignus. Et
qui non accipit crucem suam et sequitur post me, non est me
dignus. Qui invenerit animam suam, perdet eam; et qui
perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.

Qui vos recipit me recipit, et qui me recipit recipit eum qui me
misit. Qui recipit prophetam in nomine prophetae mercedem
prophetae accipiet, et qui recipit iustum in nomine iusti
mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum dederit uni ex
minimis istis poculum aquae frigidae tantum in nomine
discipuli, amen dico vobis, non amittet mercedem suam.

11

Et factum est, quando finivit Iesus instruere duodecim
discipulos suos, transiit inde ad docendum et praedicandum in
civitatibus eorum.

Ioannes autem, cum audisset in carcere opera Christi, misit duos
ex discipulis suis Dixit ei: Tu es qui venturus es, an alium
exspectamus? Et respondens Iesus dixit eis: Profecti nuntiate
Ioanni quae auditis et videtis. Caeci vident iterum et claudi
ambulant, leprosi purgantur et surdi audiunt, mortui

suscitantur et pauperes evangelizantur. et beatus est qui non offensus fuerit in me.

Horum autem procedentibus coepit Iesus dicere turbis de Iohanne: Quid existis in desertum videre? Calamum a vento agitatam? Sed quid exivistis videre? hominem in mollibus vestimentis vestitum? ecce qui mollia portant in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis, et plus quam prophetam. Hic enim est de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te.

Amen dico vobis, non surrexit in natis mulierum maior Ioanne Baptista; qui autem minor est in regno caelorum, maior eo est. A diebus autem Ioannis Baptistae usque nunc regnum caelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. Omnes enim prophetae et lex usque ad Ioannem prophetaverunt. Et si vultis accipere, ipse est Elias qui venturus est. Qui aures habet ad audiendum, audiat.

Cui autem comparabo generationem hanc? Similis est pueris sedentibus in foris, qui clamantes sociis eorum dicunt, Tibiis cecinimus vobis, et non saltastis; lamentati sumus vobis, et non planxistis. Venit enim Ioannes neque edens neque bibens, et dicunt: Daemonium habet. Venit Filius hominis edens et bibens, et dicunt: Ecce homo vorax et vinipotator, publicanorum amicus et peccatorum. Et iustificata est sapientia a filiis eius.

Tunc coepit exprobrare civitates in quibus factae sunt plurimae virtutes eius, quia non paenituerunt. Vae tibi, Chorazin, vae tibi, Bethsaida, quia si in Tyro et Sidone factae essent potestates quae factae sunt in vobis, olim utique in sacco et cinere sedentes paenitentiam egissent. Sed dico vobis: Tyro et Sidoni tolerabilius erit in die iudicii quam vobis. Et tu, Capernaum, quae usque ad caelum exaltata es, usque ad infernum deprimeris, quia si in Sodomis factae essent virtutes quae factae sunt in te, mansissent utique usque ad hodiernum diem. Sed dico vobis quod terrae Sodomorum tolerabilius erit in die iudicii quam tibi.

In illo tempore respondens Iesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et intelligentibus, et revelasti ea infantibus. Ita, Pater, quia sic factum est beneplacitum coram te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo, et nemo cognoscit filium nisi pater, neque patrem quis cognoscit nisi filius et cui voluerit filius revelare. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego requiem dabo vobis. Tollite iugum meum super vos et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum bonum est et onus meum leve est.

12

In illo tempore ivit Iesus sabbatis per sata; discipuli autem eius esurierunt, et coeperunt vellere spicas et edere. Pharisei autem, videntes, dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet

facere sabbato. Ille autem dixit eis: Non legistis quid fecit David, quando esuriit ipse et qui cum eo erant? Quomodo intravit in domum Dei et panes propositionis comedit, quos non licitum erat illi edere neque illis cum illo, si non solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege quod sabbatis sacerdotes in templo sabbatum profanant et inculpabiles sunt? Dico autem vobis quod templo maius est hic. Si autem cognovissetis quid est, misericordiam volo et non sacrificium, non utique condemnassetis innocentes. Dominus enim est Filius hominis et sabbati.

Et cum inde discessisset, venit in congregationem eorum. Et ecce homo erat ibi manum aridam habens, et interrogaverunt eum dicentes: Licetne sabbatis curare? ut accusarent eum. Ille autem dixit eis: Quis erit ex vobis homo qui habebit ovem unam, et si cadet haec sabbatis in foveam, non tenebit illam et levabit? Quanto igitur differt homo probato! Itaque licet sabbatis bene facere. Tunc dicit homini: Extende manum tuam, et extendit, et restituta est sana sicut altera. Egressi autem Pharisei consilium ceperunt contra eum, ut eum perderent. Jesus autem, cognoscens, recessit inde, et secuti sunt eum turbae multae, et sanavit eos omnes. Et increpavit eis ne manifestum facerent eum. ut impleretur quod dictum est per Isaiam prophetam dicentem, Ecce servus meus quem elegi, dilectus meus, in quem bene placuit anima mea; ponam spiritum meum super eum, et iudicium gentibus annuntiabit. Non contendet neque clamabit, neque audiet quis in plateis vocem eius. Calamum contritum non confringet, et linum fumigans non exstinguet, donec eiciat in victoriam iudicium. et in nomine eius gentes sperabunt

Tunc allatus est ei daemoniacus caecus et mutus, et sanavit eum, ita ut caecus et mutus et loqui et videre posset. Et stupebant omnes turbae et dicebant, Num hic est Christus filius Davidis? Pharisei autem audientes dixerunt: Hic non eicit daemonia nisi in Beelzebul, principe daemoniorum. Sciens autem Iesus cogitationes eorum dixit eis: Omne regnum divisum secundum se ipsum desolatur, et omnis civitas aut domus divisa secundum se ipsam non stabit. Et si Satan Satanam eicit, super seipsum divisus est; quomodo ergo stabit regnum eius? Et si ego in Beelzebul eicio daemonia, filii vestri in quo eicient? Propter hoc ipsi iudices erunt vestri. Si autem ego in Spiritu Dei eicio daemonia, ergo pervenit super vos regnum Dei. Aut quomodo potest quis intrare in domum fortis et vasa eius rapere, nisi primum alligaverit fortem? Et tunc domum eius diripiet. Qui non est mecum contra me est, et qui non congregat mecum dispergit.

Propter hoc dico vobis: omne peccatum et blasphemia remittentur hominibus, blasphemia autem Spiritus non remittetur hominibus. Et qui si dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei; qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei neque in hoc saeculo neque in futuro.

Aut facite arborem bonam et fructum eius bonum, aut facite arborem putridam et fructum eius putridum, ex enim fructu arbor cognoscitur. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, mali cum sitis? Ex abundantia enim cordis os loquitur.

Bonus homo ex bono thesauro profert bona, et malus homo ex malo thesauro profert mala. Dico autem vobis quod omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicii. Ex enim verbis tuis iustificaberis et ex verbis tuis condemnaberis.

Tunc responderunt quidam scribae et Pharisei dicentes: Magister, volumus signum a te videre. Ille autem respondens dixit eis: Generatio mala et adultera signum quaerit, et signum non dabitur ei nisi signum Ioniae prophetae. Sicut enim fuit Ionas propheta in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, ita erit et Filius hominis in corde terrae tribus diebus et tribus noctibus. Viri Ninevitae surgent in iudicio cum generatione hac et condemnabunt eam, quia paenitentiam egerunt ad praedicationem Ioniae, et ecce plus quam Ionas hic est. Regina austri surget in iudicio cum generatione hac et condemnabit eam, quia venit ex finibus terrae audire sapientiam Salomonis, et ecce plus Salomonis hic.

Quando autem immundus spiritus exierit ab homine, transit per loca inaquosa quaerens requiem, et non invenit. Tunc dicit: In domum meam revertar unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem et scopis mundatam et ornatam. Tunc vadit et assumit secum septem alios spiritus peiores se, et ingressi habitant ibi, et fiunt ultima hominis illius peiora primis. Sic erit et generationi huic malae.

Adhuc autem eo loquente ad turbas, ecce mater et fratres eius

stabant foris, quaerentes loqui ei. Dixit autem quis illi: Ecce mater tua et fratres tui stant foris, quaerentes te videre. Ille autem respondens dixit ei qui dicebat sibi: Quis est mater mea et qui sunt fratres mei? Et extendens manum suam super discipulos suos dixit: Ecce mater mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei qui in caelis est, ipse meus frater et soror et mater est.

13

In die autem illa, egressus Iesus e domo, sedebat apud mare. Et congregatae sunt ad eum turbae multae, ita ut is in navem ingressus sederet, et omnis turba super litus stabat. Et locutus est eis multa in parabolis dicens: Ecce exivit qui seminat ad seminandum. Et cum seminaret, quaedam ceciderunt secus viam, et venientes aves devoraverunt ea. Alia autem ceciderunt super petrosa, ubi non habebant terram multam, et statim exorta sunt propter id quod non haberent profunditatem terrae, Sole autem orto exustum est, et quia radicem non habebat exsiccatum est. Alia autem ceciderunt super spinas, et ascenderunt spinae et suffocaverunt ea. Alia autem ceciderunt super terram bonam et dabant fructum: quod quidem centum, quod autem sexaginta, quod autem triginta. Qui aures habet ad audiendum, audiat.

Et accedentes discipuli dixerunt ei: Cur in parabolis loqueris eis? Ille autem respondens dixit eis: Vobis datum est cognoscere

mysteria regni caelorum, illis autem non datum est. Quicumque enim habet, dabitur ei et abundabit; quicumque autem non habet, etiam quod habet auferetur ab eo. Propter hoc in parabolis eis loquor, ut videntes non videant et audientes non audiant neque intellegant. Ne forte convertantur, et tunc implebitur illis prophetia Isaiae quae dicit: auditu audietis et non intellegetis, et videntes videbitis et non videatis, Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt, et oculos eorum clausurunt, ne forte videant oculis et auribus audiant et corde intellegant et convertantur, et sanabo eos.

Vestri autem beati sunt oculi, quia vident, et aures vestrae, quia audiunt. Amen enim dico vobis: multi prophetae et iusti desideraverunt videre quae videtis, et non viderunt, et audire quae auditis, et non audierunt.

Vos igitur audite parabolam seminantis. Omni audiente verbum regni et non intellegente, venit malus et tollit quod satum est in corde eius; hic est qui iuxta viam satus est. Ille autem super petrosa satus, hic est qui verbum audiens et statim cum gaudio recipiens illud Non habet autem radicem in se ipso, sed temporarius est; facta autem tribulatione aut persecutione propter verbum, statim scandalizatur. Ille autem in spinas satus hic est qui verbum audit, et cura huius aevi et deceptio divitiarum suffocant verbum, et infructuosus fit. Qui autem super terram bonam satus est, hic est qui verbum audit et intellegit, qui quidem fructificat et facit alius centum, alius

sexaginta, alius triginta.

Aliam parabolam proposuit eis dicens: Assimilatum est regnum caelorum homini seminanti bonum semen in agro suo, In dormire autem homines, venit inimicus eius et seminavit zizania per medium frumenti et abiit. Quando autem herba germinavit et fructum fecit, tunc apparuerunt et zizania. Accedentes autem servi domini domus dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen seminasti in tuo agro? Unde ergo habet zizania? Ille autem dixit eis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis ergo, profecti, colligamus ea? Ille autem dixit: Non, ne forte colligentes zizania eradicetis simul cum eis triticum. Sinite crescere simul ambo usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus: Colligite primum zizania et ligate ea in fasciculos ad comburendum ea, triticum autem congregate in horreum meum.

Aliam parabolam proposuit eis dicens: Simile est regnum caelorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo, Quod quidem minus est omnium seminum, quando autem auctum sit, maius omnium olerum est et fit arbor, ita ut aves caeli veniant et habitent in ramis eius.

Aliam parabolam locutus est eis: simile est regnum caelorum fermento, quod accipiens mulier abscondit in farinae sata tria, donec fermentatum est totum.

Haec omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas, et sine

parabola nihil loquebatur eis. Ut impleatur quod dictum est per prophetam dicentem: Aperiam in parabolis os meum, eructabo occulta a fundatione mundi.

Tunc, relictis turbis, venit in domum suam. Et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: Explana nobis parabolam zizaniorum agri. Ille autem respondens dixit eis: Qui seminat bonum semen est Filius hominis. Ager autem est mundus; bonum autem semen, hi sunt filii regni; zizania autem sunt filii mali. Inimicus autem qui seminavit ea diabolus est, messis autem consummatio aevi est, messores autem nuntii sunt. Sicut igitur colliguntur zizania et igne comburuntur, sic erit in consummatione saeculi huius. Mittet Filius hominis nuntios suos, et colligent ex regno suo omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem, Et iicient eos in fornacem ignis; ibi erit fletus et stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum. Qui habet aures ad audiendum, audiat.

Iterum simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro, quem inveniēns homo abscondit, et prae gaudio suo vadit et omnia quaecumque habet vendit et emit agrum illum.

Iterum simile est regnum caelorum homini mercatori quaerenti bonas margaritas. qui inventa una pretiosa margarita, abiit ac vendidit omnia quaecumque habuit et emit eam.

Iterum simile est regnum caelorum sagenae iactae in mare et ex omni genere congreganti. quae, cum impleta esset, educentes

eam ad litus et sedentes collegerunt bona in vasa, mala autem foras proiecerunt. Sic erit in consummatione saeculi. Exibunt nuntii et separabunt malos de medio iustorum. Et iicient eos in fornacem ignis; ibi erit fletus et stridor dentium. Dicit eis Iesus: Intellexistis haec omnia? Dicunt ei: Ita, Domine. Ille autem dixit illis: Propter hoc omnis scriba disciplinatus in regnum caelorum similis est homini patrifamiliae, qui eicit ex thesauro suo nova et vetera.

Et factum est, quando finivit Iesus parabolas has, transtulit inde. Et veniens in patriam suam docebat eos in congregatione eorum, ita ut stupere eos et dicere: Unde huic sapientia haec et potestates? Nonne hic est filius fabri? Nonne mater eius dicitur Maria et fratres eius Iacobus et Ioses et Simon et Iudas? Et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic haec omnia? Et scandalizabantur in eo. Iesus autem dixit eis: Non est propheta inhonoratus nisi in patria sua et in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem eorum.

14

In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Iesu Et dixit servis suis: Hic est Ioannes Baptista; ipse surrexit a mortuis, et propter hoc virtutes operantur in eo. Nam Herodes, cum comprehendisset Ioannem, vinxit eum et in custodiam posuit propter Herodidem, uxorem Philippi fratris sui. Dicebat enim ei Ioannes: Non licet tibi habere eam. Et volens eum occidere,

timuit turbam, quia ut prophetam eum habebant. Natalibus autem actis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio et placuit Herodi, Unde cum iuramento spopondit ei dare quicquid peteret. Illa autem, instructa a matre sua, Da mihi, inquit, hic super disco caput Ioannis Baptistae. Et contristatus est rex, propter vero iuramenta et eos qui simul recumbebant, iussit dari. et missō decollāvit Iōannem in custōdiā. Et allatum est caput eius super disco et datum est puellae, et tulit matri eius. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierunt illud, et venientes nuntiaverunt Iesu.

Audiens autem Iesus secessit inde navi in locum desertum seorsum, et audientes turbae secutae sunt eum pedibus e civitatibus. Et egressus Iesus vidit multam turbam, et misertus est super eos et curavit infirmos eorum. Vespera autem facta, accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: Desertus est locus et hora iam praeteriit; dimitte turbas, ut abeuntes in villas emant sibi cibos. Iesus autem dixit eis: non necesse habent abire; date illis vos edere. Illi autem dicunt ei: Non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces. Ille autem dixit: Ferte mihi illos huc. Et iussis turbis recumbere super herbas, quinque panibus et duobus piscibus captis, suspiciens in caelum benedixit, et fractis dedit discipulis panes; discipuli autem turbis. Et comederunt omnes et saturati sunt, et tulerunt quod superabat fragmentorum, duodecim cophinos plenos. Qui autem edebant erant viri velut quinque milia, sine mulieribus et pueris.

Et statim coegit Iesus discipulos suos ascendere in navem et

praecedere eum trans, donec dimitteret turbas. Et dimissis turbis ascendit in montem solus ad orandum. Vespera autem facta solus erat ibi. Navigium autem iam in medio mari erat, vexatum a fluctibus, erat enim contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis abiit ad eos Iesus ambulans super mare. Et videntes eum discipuli super mare ambulantes turbati sunt, dicentes: Phantasma est, et prae timore clamaverunt. Statim autem locutus est eis Iesus dicens, Confidite, ego sum, nolite timere. Respondens autem ei Petrus dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire super aquas. Ille autem dixit: Veni. Et descendens de nave, Petrus ambulavit super aquas ut veniret ad Iesum. Videns autem ventum fortem, timuit, et incipiens submergi, clamavit dicens: Domine, salva me. Statim autem Iesus, extendens manum, apprehendit eum et dicit ei: O modicae fidei, cur dubitasti? et cum ascendissent in navem cessavit ventus Qui autem in navi venientes adoraverunt eum dicentes: Vere Dei Filius es.

Et transgressi venerunt in terram Gennesaret. Et recognoscentes eum, viri loci illius miserunt in totam regionem circumiacentem illam, et obtulerunt ei omnes male habentes, Et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius solum tangerent, et quotquot tetigerunt salvati sunt.

15

Tunc accedunt ad Iesum scribae et Pharisei ex Hierosolymis

dicentes, Cur discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? Non enim lavant manus suas quando panem edunt. Ille autem respondens dixit eis: Cur et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Nam Deus praecepit dicens, honora patrem et matrem, et, qui maledixerit patri aut matri morte moriatur. Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri aut matri, Donum quodcumque ex me profitearis, et non honorabit patrem suum aut matrem suam, Et invalidastis mandatum Dei propter traditionem vestram. Hypocritae, bene prophetavit de vobis Esaias dicens, Appropinquat mihi populus hic ore eorum et labiis me honorat, cor autem eorum longe abest a me. In vain autem venerantur me, docentes doctrinas praecepta hominum.

Et advocans turbam dixit eis: Audite et intellegite, Non id quod ingreditur in os coinquinat hominem, sed id quod egreditur ex ore, hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei: Scis quia Pharisei scandalizati sunt audientes verbum? Ille autem respondens dixit, omnis plantatio quam non plantavit pater meus caelestis eradicabitur. Sinite eos; duces sunt caeci caecorum. Caecus autem caecum si ducat, ambo in foveam cadent. Respondens autem Petrus dixit ei, explana nobis parabolam hanc. Ille autem Iesus dixit: Adhuc et vos sine intellectu estis? Nondum intellegitis quia omne quod intrat in os, in ventrem procedit et in latrinam expellitur? Ea autem quae procedunt ex ore, ex corde exeunt, et illa coinquant hominem. Ex corde enim exeunt cogitationes malae, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae. Haec sunt ea

quae coinquinant hominem; sed inlotis manibus edere non coinquinat hominem.

Et egressus inde, Iesus secessit in partes Tyri et Sidonis. Et ecce mulier Cananaea a finibus illis egressa clamavit ei dicens: Miserere mei, Domine, fili David; filia mea male a daemonio vexatur. Ille autem non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes: Dimitte eam, quia clamat post nos. Ille autem respondens dixit: Non missus sum nisi ad oves perditas domus Israel. Illa autem veniens adoravit eum dicens: Domine, adiuva me. Ille autem respondens dixit: Non est bonum accipere panem filiorum et mittere caniculis. Illa autem dixit: Etiam, Domine; nam et catelli edunt de micis quae cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondens Iesus dixit ei: O mulier, magna est fides tua; fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ab hora illa.

Et profectus inde Iesus venit ad mare Galilaeae, et ascendens in montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbae multae, habentes secum claudos, caecos, mutos, debiles et alios multos, et proiecerunt eos ad pedes Iesu, et sanavit eos. Ita ut turbae admirarentur videntes surdos audientes, mutos loquentes, debiles sanos, claudos ambulantes et caecos videntes, et glorificaverunt Deum Israel.

Iesus autem, convocatis discipulis suis, dixit: Misereor turbae, quia jam tres dies mecum manent et non habent quid manducent, et dimittere eos jejunos nolo, ne deficiant in via. Et

dicunt ei discipuli eius: Unde nobis in solitudine panes tot, ut saturare possimus turbam tantam? Et dicit eis Iesus: Quot panes habetis? Illi autem dixerunt: Septem, et paucos pisciculos. et iussit turbis recumbere super terram. Et acceptis septem panibus et piscibus, gratias agens fregit et dedit discipulis suis, discipuli autem turbis. Et comederunt omnes et saturati sunt, et tulerunt quod superabat fragmentorum septem sportas plenas. Illi autem qui edebant erant quattuor milia virorum, sine mulieribus et pueris. Et dimissis turbis ascendit in navem et venit in fines Magdala.

16

Et accedentes Pharisei et Sadducae, tentantes, interrogaverunt eum ut signum ex caelo ostenderet eis. Ille autem respondens dixit eis: Vespera facta dicitis: Serenum erit, rubet enim caelum. Et mane, hodie hiems erit, rubescit enim caelum obscuratum. Hypocritae, faciem quidem caeli scitis discernere, signa autem temporum non potestis cognoscere? Generatio mala et adultera signum quaerit, et signum non dabitur ei nisi signum Ionae prophetae. Et relictis eis abiit.

Et cum venissent discipuli eius trans, obliti sunt panes accipere. Iesus autem dixit eis, videte et attendite a fermento Pharisaeorum et Sadducaeorum. Illi autem ratiocinantes erant inter se, dicentes: Panes non accepimus. Cognoscens autem Iesus dixit eis: Quid disputatis in vosmetipsis, modicae fidei, quia

panes non accepistis? Nondum intellegitis, neque memoratis quinque panes quinque milium et quot cophinos accepistis? Neque septem panes quattuor milium et quot sportas accepistis? Quomodo non intellegitis quia non de pane dixi vobis, attendere a fermento Phariseorum et Sadducaeorum? Tunc intellexerunt quod non dixerit ut attenderent a fermento panis, sed a doctrina Phariseorum et Sadducaeorum.

Veniens autem Iesus in partes Caesareae Philippi interrogabat discipulos suos dicens: Quem me dicunt homines esse filium hominis? Illi autem dixerunt: alii quidem Ioannem Baptistam, alii vero Eliam, alii autem Ieremiam aut unum ex prophetis. Dicit eis: Vos autem quem me dicitis esse? Respondens autem Simon Petrus dixit: Tu es Christus, filius Dei viventis. Et respondens Iesus dixit ei: Beatus es, Simon Bariona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed pater meus qui in caelis est. Et ego autem tibi dico quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo meam ecclesiam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam. Et dabo tibi claves regni caelorum, et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum in caelis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum in caelis. Tunc praecepit discipulis suis ut nemini dicerent quod ipse esset Iesus Christus.

Ab tunc coepit Iesus ostendere discipulis suis quod necesse esset eum abire in Hierosolymam et multa pati a senioribus et principibus sacerdotum et scribis et occidi, et tertia die resurgere. Et assumens eum Petrus coepit increpare eum dicens:

Absit a te, Domine; non erit tibi hoc. Ille autem conversus dixit Petro: Vade post me, satana; scandalum meum es, quia non sapis ea quae Dei sunt, sed ea quae hominum sunt.

Tunc Iesus dixit discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget se ipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim velit animam suam salvare, perdet eam; qui autem perdat animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim proficit homo, si mundum totum lucretur, animam autem suam damnet? Aut quid dabit homo commutationem pro anima sua? Venturus est enim Filius hominis in gloria Patris sui cum angelis suis, et tunc reddet unicuique secundum opus eius. Amen dico vobis, sunt quidam ex his hic stantibus, qui non gustabunt mortem donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

17

Et post sex dies assumit Iesus Petrum et Iacobum et Ioannem fratrem eius, et ducit eos in montem altum seorsum. Et transfiguratus est coram eis, et resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut lux. Et ecce apparuerunt illis Moses et Elias cum eo colloquentes.

Respondens autem Petrus dixit Iesu: Domine, bonum est nos hic esse; si vis, faciamus hic tres tabernaculas, tibi unam et Mosi unam et Eliae unam. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos, et ecce vox e nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui; ipsum audite. Et

audientes, discipuli ceciderunt super faciem suam et timuerunt valde. Et accedens Iesus tetigit eos et dixit: Surgite et nolite timere. Elevantes autem oculos suos neminem viderunt nisi Iesum solum. Et descendantibus illis de monte, praecepit eis Iesus dicens: Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogaverunt eum discipuli eius dicentes: Quid ergo scribae dicunt, quia Eliam necesse est venire primum? Iesus autem respondens dixit eis, Elias quidem venit primum et restituet omnia, Dico autem vobis quia Elias iam venit, et non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quanta voluerunt; sic et Filius hominis est passurus ab eis. Tunc intellexerunt discipuli quod de Ioanne Baptista eis dixerat.

Et cum venissent ad turbam, accessit ad eum homo genua ponens et dicens, Domine, miserere mei filii, quia lunaticus est et male patitur, saepe enim cadit in ignem et saepe in aquam. Et attuli eum ad discipulos tuos, et non potuerunt eum sanare. Respondens autem Iesus dixit: O generatio infidelis et perversa, usque quando ero cum vobis? Usque quando tolerabo vos? Ferte mihi eum huc. et increpavit eum Iesus, et exiit ab eo daemonium et curatus est puer ab hora illa. Tunc accedentes discipuli ad Iesum seorsum dixerunt: Cur nos non potuimus eicere illud? Ille autem Iesus dixit illis: Propter incredulitatem vestram. Amen enim dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic: Transi hinc illuc, et transibit, et nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non procedit nisi in oratione et ieiunio.

Cum autem verterent in Galilaeam, dixit eis Iesus: Filius hominis

tradendus est in manus hominum. Et occident eum, et tertia die resurgetur. Et contristati sunt valde.

Cum autem venissent in Capernaum, accesserunt qui didrachma accipiebant ad Petrum et dixerunt: Magister vester non solvit didrachma? Dicit, sic. Et quando intravit in domum, anticipavit eum Iesus dicens: Quid tibi videtur, Simon? Reges terrae a quibus accipiunt tributa aut censum? A filiis suis aut ab alienis? Dicit ei Petrus: Ab alienis. Dixit ei Iesus: Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalisemus eos, profectus in mare iace hamum et ascendentem primum piscem tolle, et aperiens os eius invenies staterem; illum capiens da eis pro me et te.

18

In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: Quis ergo maior est in regno caelorum? Et advocans Iesus puerum, statuit eum in medio eorum et dixit, Amen dico vobis, nisi conversi fueritis et facti fueritis sicut pueri, non intrabitis in regnum caelorum. Quicumque igitur se ipsum humiliabit sicut puer hic, hic est maior in regno caelorum. Et quicumque receperit parvulum talem unum in nomine meo, me recipit. Qui autem scandalizaverit unum ex parvis istis qui credunt in me, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et submergatur in profundo maris. Vae mundo a scandalis, necessitas enim est ut veniant scandala, sed vae homini illi per quem scandalum venit. Si autem manus tua aut pes tuus scandalizat te, excide ea et iace

ab te; bonum tibi est intrare in vitam claudum aut mutilum, quam duas manus aut duos pedes habentem mitti in ignem aeternum. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum et iace ab te; bonum tibi est monoculum in vitam intrare, quam duos oculos habentem iactari in gehennam ignis. Videte ne contemnatis unum ex parvis istis, dico enim vobis quod angeli eorum in caelis per omne tempus vident faciem Patris mei qui in caelis est. Venit enim Filius hominis salvare quod perierat.

Quid vobis videtur? Si fiant alicui homini centum oves et erraverit una ex eis, nonne relictis nonaginta novem in montibus, profectus quaerit errantem? Et si fiat ut inveniat illud, amen dico vobis quia gaudet super illo magis quam super illis nonaginta novem qui non erraverunt. Sic non est voluntas ante patrem vestrum qui in caelis est ut pereat unus ex parvis istis.

Si autem peccaverit in te frater tuus, vade et argue eum inter te et eum solum; si tui audierit, lucratus es fratrem tuum. Si autem non audierit, assume tecum adhuc unum aut duos, ut in ore duorum testium aut trium stet omne verbum. Si autem eos non audierit, dic ecclesiae; si autem et ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Amen dico vobis, quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata in caelo, et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta in caelo. Iterum amen dico vobis: si duo ex vobis consentiant super terram de omni re quam petierint, fiet illis a Patre meo qui in caelis est. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomen meum, ibi sum in medio eorum.

Tunc accedens ad eum Petrus dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus et dimittam ei? Usque septies? Dicit ei Iesus: Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septem.

Propter hoc assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. Cum autem ipse inciperet rationes putare, adductus est ei unus debitor decem milium talentorum. Non habente autem eo reddere, iussit eum dominus eius vendi et mulierem eius et filios et omnia quaecumque habebat, et reddi. Cadens igitur servus adorabat eum dicens: Domine, patientiam habe super me et omnia tibi reddam. Compassione motus autem dominus servi illius dimisit eum et mutuum remisit ei. Egressus autem servus ille invenit unum e conservis suis, qui debebat ei centum denarios, et apprehendens eum suffocabat dicens: Redde mihi si quid debes. Cadens igitur conservus eius ad pedes eius rogabat eum dicens: Patientiam habe erga me et reddam tibi. Ille autem non volebat, sed abiens iecit eum in carcerem donec redderet id quod debebatur.

Videntes autem conservi eius ea quae facta erant contristati sunt valde, et venientes explicaverunt domino suo omnia quae facta erant. Tunc vocato eo, dominus eius dicit ei: Serve nequam, omnem debitum illud dimisi tibi, quoniam rogavisti me. Nonne oportebat et te misereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum? Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus donec reddat omne quod debebatur ei. Sic et pater meus caelestis faciet vobis, si non dimittatis unusquisque fratri suo ex cordibus

vestris delicta eorum.

19

Et factum est cum perfecisset Jesus verba haec, migravit a Galilaea et venit in fines Judaeae trans Jordanem. Et secuti sunt eum turbae multae, et sanavit eos ibi. Et accesserunt ad eum Pharisei tentantes eum et dicentes ei: Licetne homini dimittere uxorem suam secundum omnem causam? Ille autem respondens dixit eis: Non legistis quia ille qui fecit ab initio masculum et feminam fecit eos? Et dixit: Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carnem unam. Ita ut non amplius sint duo, sed una caro. Quod igitur Deus coniunxit, homo non separet. Dicunt ei: Quid igitur Moses imperavit dare librum repudii et dimittere eam? Dicit illis: Moses propter duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras; ab initio autem non ita factum est. Dico autem vobis quod quicumque dimiserit uxorem suam non propter fornicationem et aliam duxerit, moechatur; et qui dimissam duxerit, moechatur. Dicunt ei discipuli eius: Si sic est causa hominis cum muliere, non expedit nubere. Ille autem dixit eis: Non omnes recipiunt verbum hoc, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi qui ex ventre matris geniti sunt sic, et sunt eunuchi qui eunuchati sunt ab hominibus, et sunt eunuchi qui seipsos eunuchaverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere, capiat.

Tunc adlati sunt ei pueri, ut imponat eis manus et oret; discipuli autem increpauerunt eos. Iesus autem dixit, sinite parvulos et nolite prohibere eos venire ad me, talium enim est regnum caelorum. Et imponens manus illis, ivit inde.

Et ecce unus accedens dixit ei: Magister bone, quid bonum faciam ut habeam vitam aeternam? Ille autem dixit illi: Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi unus Deus. Si autem vis intrare in vitam, serva praecepta. Dicit ei: Quales? Iesus autem dixit: Non occides, non moechaberis, non furaberis, non falsum testimonium dices, Honora patrem et matrem, et amabis proximum tuum ut te ipsum. Dicit ei iuvenis: Omnia haec custodivi ex iuventute mea; quid adhuc desidero? Dixit ei Iesus: Si vis perfectus esse, vade, vende tua possessiones et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo, et veni, sequere me. Audiens autem adulescens verbum abiit tristis, erat enim habens possessiones multas. Iesus autem dixit discipulis suis: Amen dico vobis, difficile dives intrabit in regnum caelorum. Iterum autem dico vobis, facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem in regnum Dei intrare. Audientes autem discipuli eius stupebant valde dicentes: Quis ergo potest salvari? Aspiciens autem Iesus dixit eis, apud homines hoc impossibile est, apud Deum autem omniaabilia sunt. Tunc respondens Petrus dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te; quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit eis: Amen dico vobis quod vos qui secuti estis me, in regeneratione, quando sederit Filius hominis super thronum gloriae suae, sedebitis et vos super duodecim thronos, iudicantes duodecim tribus Israel. Et

omnis qui reliquit domos aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet et vitam aeternam hereditabit. Multi autem erunt primi ultimi et ultimi primi.

20

Simile enim est regnum caelorum homini patrifamilias, qui exivit primo mane conducere operarios in vineam suam. Et cum operariis de denario in diem consensu habito, eos in vineam suam misit. Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos, Et illis dixit: Ite et vos in vineam, et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum egressus circa sextam et nonam horam fecit similiter. Circa undecimam autem horam egressus invenit alios stantes otiosos, et dicit eis: Quid hic statis totam diem otiosi? Dicunt ei: Nemo nos conduxit. Dicit eis: Ite et vos in vineam, et quod iustum fuerit accipietis. Vespera autem facta, dicit dominus vineae procuratori suo: Voca operarios et redde illis mercedem, incipiens ab ultimis usque ad primos. Et venientes qui circa undecimam horam venerunt, acceperunt singulos denarios. Venientes autem primi putaverunt quod plura acciperent, et acceperunt et ipsi singulos denarios. Accipientes autem murmurabant contra patrem familias dicentes quod hii ultimi unam horam fecerunt, et aequales nobis eos fecisti iis qui portaverunt pondus diei et aestum. Ille autem respondens dixit uni eorum: Amice, non iniuriam facio tibi; nonne denario consensisti mecum? Tolle

tuum et vade; volo autem huic postremo dare sicut et tibi. An non licet mihi facere quod volo in meis? Si oculus tuus malus est, quia ego bonus sum? Sic erunt ultimi primi et primi ultimi, multi enim sunt vocati, pauci autem electi.

Et ascendens Iesus in Hierosolyma assumpsit duodecim discipulos seorsum in via et dixit eis, Ecce ascendimus in Hierosolyma, et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, et condemnabunt eum morte. Et tradent eum gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum, et die tertia resurget.

Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis, adorans et petens aliquid ab eo. Ille autem dixit ei, quid vis? Dicit ei, dic ut sedeant hi duo filii mei unus a dextris tuis et unus a sinistris tuis in regno tuo. Respondens autem Iesus dixit: Non scitis quid petitis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum, aut baptismum quo ego baptizor baptizari? Dicunt ei: Possumus. Et dicit eis: Poculum quidem meum bibetis, et baptismum quo ego baptizor baptizabimini; sedere autem a dextris meis et a sinistris meis non est meum dare, sed illud dabitur quibus paratum est a Patre meo. Et audientes, decem indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autem, convocatis eis, dixit: scitis quod principes gentium dominantur eorum et magni potestatem exercent in eos. non ita erit in vobis, sed quicumque voluerit inter vos magnus fieri, erit vester minister Et qui si velit in vobis esse primus, erit vester servus. Quemadmodum Filius hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut ministraret et daret

animam suam redemptionem pro multis.

Et cum egrederentur ab Iericho, secuta est eum turba multa. Et ecce duo caeci sedentes iuxta viam, audientes quia Iesus transit, clamaverunt dicentes: Miserere nobis, Domine, fili David. Turba autem increpavit eos ut silerent, illi vero magis clamabant dicentes: Miserere nobis, Domine, fili David. Et stans Iesus vocavit eos et dixit: Quid vultis faciam vobis? Dicunt ei: Domine, ut aperiantur oculi nostri. Compassionem autem habens Iesus tetigit oculos eorum, et statim oculi eorum viderunt, et secuti sunt eum.

21

Et cum appropinquassent Hierosolymam et venissent in Bethphage ad montem Olivarum, tunc Iesus misit duos discipulos Dicens illis: Ite in vicum illum contra vos, et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea; solventes adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit, dicetis: Dominus eorum necessitate habet; statim autem eos remittet. Hoc autem totum factum est ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem, Dicite filiae Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus et sedens super asinam et pullum filium subiugalis.

Profecti autem discipuli fecerunt sicut praecepit eis Iesus, Adduxerunt asinam et pullum, et imposuerunt super ea vestimenta sua, et sedit super ea. Plurima autem turba

straverunt sua vestimenta in via; alii vero caedebant ramos ab arboribus et sternebant in via. Turbae autem illae praecedentes et illae sequentes clamabant dicentes: Hosanna filio David! Benedictus ille qui venit in nomine Domini! Hosanna in altissimis!

Et intrante eo in Hierosolymam, commota est omnis civitas dicens: Quis est hic? Turbae autem dicebant: Hic est Iesus propheta, qui a Nazareth Galilaeae est.

Et intravit Iesus in templum Dei, et eiecit omnes vendentes et ementes in templo, et mensas nummulariorum evertit et cathedras vendentium columbas. Et dicit illis: Scriptum est: Domus mea domus orationis vocabitur; vos autem eam fecistis speluncam latronum.

Et accesserunt ad eum claudi et caeci in templo, et sanavit eos. Videntes autem summi sacerdotes et scribae mirabilia quae fecit et pueros clamantes in templo et dicentes, Hosanna filio David, indignati sunt Et dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Iesus autem dicit eis: Etiam; numquam legistis quia ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem? Et relinquens eos exivit extra urbem in Bethaniam et mansit ibi.

Mane autem revertens in civitatem esuriit. Et videns ficum unam super via venit ad eam, et nihil invenit in ea nisi folia tantum, et dicit ei, non amplius ex te fructus fiat in aeternum. Et exaruit statim ficus. Et videntes discipuli mirati sunt dicentes:

Quomodo statim exaruit ficus? Respondens autem Iesus dixit eis: Amen dico vobis, si fidem habeatis et non dubitetis, non solum quod fici facietis, sed etiam si monti huic dixeritis, Tollere et iactari in mare, fiet. Et omnia quaecumque si petieritis in oratione credentes accipietis.

Et cum venisset in templum, accesserunt ad eum docentem summi sacerdotes et seniores populi, dicentes: In qua auctoritate haec facis, et quis tibi dedit auctoritatem hanc? Respondens autem Iesus dixit eis: Interrogabo vos et ego verbum unum; quod si dixeritis mihi, et ego vobis dicam in qua auctoritate haec facio. Baptisma Ioannis unde erat, ex caelo an ex hominibus? Illi autem cogitabant apud se ipsos dicentes: Si dixerimus ex caelo, dicet nobis cur ergo non credidistis ei? Si autem dicamus ex hominibus, timemus turbam; omnes enim habent Ioannem ut prophetam. Et respondentes Iesu dixerunt: Non scimus. Dixit eis et ipse: Neque ego dico vobis in qua auctoritate haec facio.

Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat filios duos, et accedens ad primum dixit: Fili, vade hodie et operare in vinea mea. Ille autem respondens dixit: Non volo. Posterius autem paenitens abiit. Et accedens ad secundum dixit similiter. Ille autem respondens dixit: Ego, domine. Et non abiit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit eis Iesus: Amen dico vobis quod publicani et meretrices praecedunt vos in regnum Dei. Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiae, et non credidistis ei; publicani autem et meretrices crediderunt ei.

Vos autem videntes non paenituit posterius ut crederetis ei.

Aliam parabolam audite. Homo quidam erat pater familias, qui plantavit vineam et sepem ei circumposuit et fodit in ea torcular et aedificavit turrem, et locavit eam agricolis et peregre profectus est. Quando autem appropinquavit tempus fructuum, misit servos suos ad agricolas accipere fructus suos. Et agricolae, servis eius acceptis, alium quidem verberaverunt, alium autem occiderunt, alium autem lapidaverunt. Iterum misit alios servos plures quam primos, et fecerunt illis similiter. Posterius autem misit ad eos filium suum dicens: Reverebuntur filium meum. Illi autem agricolae, videntes filium, dixerunt in seipsis: Hic est heres; venite, occidamus eum et obtineamus hereditatem eius. Et cum accepissent eum, eiecerunt extra vineam et occiderunt. Quando igitur venerit dominus vineae, quid faciet agricolis illis? Dicunt ei: Malos male perdet eos, et vineam locabit aliis agricolis, qui reddent ei fructus in temporibus eorum. Dicit illis Iesus: Numquam legistis in scripturis: Lapidem quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli; a Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris?

Propter hoc dico vobis quod auferetur a vobis regnum Dei et dabitur genti facienti fructus eius Et qui ceciderit super lapidem hunc confringetur; super quem vero ceciderit, comminuet eum. Et cum audivissent principes sacerdotum et Pharisei parabolas eius, cognoverunt quod de ipsis diceret. Et quaerentes eum comprehendere, timuerunt turbas, quoniam ut prophetam eum habebant.

Et respondens Iesus iterum dixit eis in parabolis dicens, Assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vocare eos qui vocati erant ad nuptias, et non volebant venire. Iterum misit alios servos dicens: Dicite vocatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei et saginata mactata sunt, et omnia parata sunt; venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt et abierunt: alius quidem in agrum suum, alius autem ad negotiationem suam. Reliqui autem, nacti servos eius, contumeliam fecerunt et occiderunt. Audiens autem rex ille iratus est, et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos et civitatem eorum incendit. Tunc dicit servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, vocati autem non erant digni. Ite igitur ad exitus viarum, et quotquot inveneritis, vocate ad nuptias. Et exeuntes servi illi in vias congregaverunt omnes quoscumque invenerunt, malos et bonos, et impletae sunt nuptiae recumbentium. Ingressus autem rex ut spectaret recumbentes, vidit ibi hominem non indutum veste nuptiali. et dicit ei, comrade, quomodo ingressus es huc non habens vestem nuptialem? ille autem obmutuit. Tunc dixit rex servis: Ligantes eius pedes et manus, tollite eum et eicite in tenebras exteriores; illic erit fletus et stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci autem electi.

Tunc profecti Pharisei consilium ceperunt ut eum in verbo caperent. Et mittunt ad eum discipulos suos cum Herodianis

dicentes: Magister, scimus quod verax es et viam Dei in veritate doces, et non est tibi curae de ullo, non enim respicis ad personam hominum. dic ergo nobis, quid tibi videtur? licetne dare census Caesaris an non? Cognoscens autem Iesus malitiam eorum dixit: Quid me tentatis, hypocritae? Ostendite mihi numisma census. Illi autem obtulerunt ei denarium. Et dicit illis: Cuius imago haec et inscriptio? Dicunt ei, Caesaris. Tunc dicit eis, Reddite ergo ea Caesaris Caesari et ea Dei Deo. Et audientes mirati sunt, et relinquentes eum abierunt.

In illa die accesserunt ad eum Sadducaei, qui dicebant non esse resurrectionem, et interrogaverunt eum dicentes, magister, Moses dixit, si quis moriatur non habens liberos, ducet frater eius uxorem eius et suscitabit semen fratri eius. Erant autem apud nos septem fratres, et primus, uxore ducta, mortuus est, et cum non haberet semen, reliquit uxorem suam fratri suo, Similiter et secundus et tertius, usque ad septem. Posterius autem omnium mortua est et mulier. In resurrectione igitur cuius ex septem erit illa mulier? Omnes enim habuerunt eam. Respondens autem Iesus dixit eis: Erratis, non scientes scripturas neque potestatem Dei. In resurrectione enim neque nubunt neque nuptui dantur, sed sicut nuntii Dei in caelo sunt. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est vobis a Deo dicente, Ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Jacob; non est Deus deus mortuorum, sed vivorum. Et audientes turbae stupebant super doctrina eius.

Pharisaei autem audientes quod Sadducaeos silentio

imposuisset, congregati sunt in unum. Et interrogavit unus ex eis, legis peritus, temptans eum et dicens, Magister, quod mandatum magnum est in lege? Autem Jesus dixit ei, diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua et in tota mente tua. haec est primum et magnum mandatum Secunda autem similis huic: amabis proximum tuum sicut teipsum. In his duabus praeceptis tota lex et prophetae pendent.

Congregatis autem Phariseis, interrogavit eos Jesus. Dicens: Quid vobis videtur de Christo? Cuius filius est? Dicunt ei: Davidis. Dicit illis: Quomodo igitur David in Spiritu Dominum eum vocat dicens, Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

Si igitur David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est?

Et nemo poterat ei respondere verbum, neque ausus est quisquam ab illa die interrogare eum amplius.

23

Tunc Jesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos Dicens: Super cathedra Mosi sederunt scribae et Pharisei. Omnia igitur quaecumque si dicant vobis servare, servate et facite; secundum autem opera eorum ne faciatis, dicunt enim et non faciunt. Ligant enim onera gravia et difficilia portatu, et imponunt super humeros hominum; digito autem suo non volunt movere ea.

Omnia autem opera eorum faciunt ut videantur ab hominibus. Latoria enim faciunt phylacteria sua et magnificant fimbrias vestimentorum suorum, Amant autem locum honoris in cenis et cathedras primas in congregationibus. et salutationes in foris et vocari ab hominibus rabbi. Vos autem non vocemini rabbi, unus enim vester est magister, Christus; omnes autem vos fratres estis. Et patrem ne appelletis vestrum super terram, unus enim est pater vester qui in caelis est. Neque vocemini duces, unus enim vestrum est dux, Christus. Qui autem maior vestrum erit, erit vestrum minister. Quicumque autem exaltaverit seipsum, humiliabitur; et quicumque humiliaverit seipsum, exaltabitur.

Vae autem vobis, scribae et Pharisei hypocritae, quia devoretis domos viduarum et praetextu longas orationes facientes, propter hoc accipietis maius iudicium. Vae vobis, scribae et Pharisei hypocritae, quia clauditis regnum caelorum coram hominibus; vos enim non intratis, neque eos qui intrant sinitis intrare. Vae vobis, scribae et Pharisei hypocritae, quia circuitis mare et aridam ut faciatis unum proselytum, et quando factus sit, facitis eum filium gehennae duplo magis quam vos. Vae vobis, duces caeci, qui dicitis: Quicumque iuraverit in templo, nihil est; qui autem iuraverit in auro templi, debet. stulti et caeci! quis enim maior est, aurum an templum quod sanctificat aurum? Et qui iuraverit in altari, nihil est; qui autem iuraverit in dono quod super illud est, debet. stulti et caeci, quid enim maius est, donum an altare quod sanctificat donum? Qui igitur iuraverit in altari iurat in eo et in omnibus quae super illud sunt. Et qui iuravit in templo iurat in eo et in eo qui habitat in

eo. Et qui iurat in caelo, iurat in throno Dei et in eo qui sedet super illum. Vae vobis, scribae et Phariseae hypocritae, quia decimatis mentam et anetum et cuminum, et reliquistis graviora legis, iudicium et misericordiam et fidem; haec autem oportebat facere et illa non omittere. Duces caeci, qui colant culicem, camelum autem absorbent. Vae vobis, scribae et Phariseae hypocritae, quia mundatis quod extrinsecus est calicis et paropsidis, intrinsecus autem pleni sunt ex rapina et iniustitia. Phariseae caece, purga primum quod intus est poculi et paropsidis, ut fiat etiam quod foris est eorum purum. Vae vobis, scribae et Phariseae hypocritae, quia similes estis sepulcris dealbatis, quae extrinsecus quidem apparent speciosae, intrinsecus autem plena sunt ossibus mortuorum et omni immunditia. Sic et vos extrinsecus quidem apparetis hominibus iusti, intrinsecus autem pleni estis hypocrisis et iniquitatis. Vae vobis, scribae et Phariseae hypocritae, quia aedificatis sepulcra prophetarum et ornatis monumenta iustorum, Et dicitis: Si fuissetis in diebus patrum nostrorum, non fuissetis socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque testificamini vobis ipsis quod filii estis eorum qui prophetas occiderunt. Et vos implete mensuram patrum vestrorum. Serpentes, progenies viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehennae? Propter hoc ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas; et ex eis occidetis et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in synagogis vestris et persequemini ab urbe in urbem. ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effunditur super terram, a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariae filii Barachiae, quem interfecistis inter templum et altare. Amen dico vobis quia venient haec

omnia super generationem hanc. Jerusalem, Jerusalem, quae prophetas occidis et lapidas eos qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas suas, et noluistis! Ecce relinquitur vobis domus vestra deserta. dico enim vobis, non me videatis ab nunc donec dicatis, benedictus qui venit in nomine Domini.

24

Et egressus Iesus ibat a templo, et accesserunt discipuli eius ut ostenderent ei aedificia templi. Iesus autem dixit eis, Non videtis haec omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruetur. Sedente autem eo super montem olivarum, accesserunt ad eum discipuli seorsum dicentes: Dic nobis, quando haec erunt, et quod signum adventus tui et consummationis saeculi? Et respondens Iesus dixit eis: Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes: Ego sum Christus, et multos decipient. Eritis autem audituri bella et rumores bellorum; videte ne turbemini, necesse est enim omnia fieri, sed nondum est finis. Surget enim gens super gentem et regnum super regnum, et erunt fames et pestes et terrae motus per loca. Haec autem omnia principium dolorum sunt. Tunc tradent vos in tribulationem et occident vos, et eritis odiati ab omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc multi scandalizabuntur et alios tradent et alios odient. Et multi pseudoprophetae surgent et decipient multos. Et propter multiplicari iniquitatem frigesceat caritas multorum. Qui autem

permanserit usque in finem, hic salvabitur. Et praedicabitur hoc evangelium regni in toto orbe terrarum in testimonium omnibus gentibus, et tunc veniet finis. Quando igitur videritis abominationem desolationis, dictam per Danielelem prophetam, stantem in loco sancto, qui legit intellegat Tunc qui in Iudaea sunt fugiant in montes, Qui super tecto est ne descendat ut tollat ea quae in domo eius sunt, et qui in agro est non convertatur retro ad tollendum vestimenta sua. Vae autem habentibus in utero et nutrientibus in illis diebus. Orate autem ut fuga vestra non fiat hieme neque sabbato. Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non facta est ab initio mundi usque nunc neque umquam fiet. Et nisi breviati essent dies illi, non salvata esset omnis caro; propter electos autem breviabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dicat, ecce hic Christus aut hic, non credatis, Surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae, et dabunt signa magna et prodigia, ita ut decipiant, si possibile, etiam electos. Ecce praedixi vobis. Si igitur dicant vobis, ecce in deserto est, ne exeatis; ecce in penetralibus, ne credatis, Sicut enim fulgur exit ab oriente et apparet usque in occidentem, ita erit adventus Filii hominis. Ubi enim fuerit corpus, illic congregabuntur aquilae.

Statim autem post tribulationem dierum illorum, sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et potestates caelorum commovebuntur.

Et tunc apparebit signum Filii hominis in caelo, et tunc plangent omnes tribus terrae, et videbunt Filium hominis venientem super nubes caeli cum potentia et gloria multa. Et mittet angelos

suos cum tuba voce magna, et congregabunt electos eius e quattuor ventis ab extremis caelorum usque ad extrema eorum. A fico autem discite parabolam. Quando iam ramus eius fit tener et folia germinat, cognoscitis quod prope est aestas. Sic et vos, quando videatis haec omnia, cognoscite quia prope est ad portas. Amen dico vobis: non praeteribit generatio haec, donec omnia haec fiant. Caelum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt. De die autem illa et hora nemo scit, neque nuntii caelorum, nisi pater meus solus. Sicut autem fuerunt dies Noe, ita erit et adventus Filii hominis. Sicut enim erant in diebus illis ante diluvium edentes et bibentes, nubentes et nuptum dantes, usque ad diem qua intravit Noe in arcam, Et non cognoverunt donec venit diluvium et tulit omnes; sic erit et adventus Filii hominis. Tunc duo erunt in agro; unus accipitur et unus relinquitur. Duae molentes in mola, una accipitur et una relinquitur. Vigilate igitur, quia non scitis qua hora Dominus vester venit. Illud autem scitis, quia si sciret dominus domus qua vigilia fur venit, vigilavisset utique et non permisisset perfodi domum suam. Propter hoc etiam vos estote parati, quia qua hora non putatis, Filius hominis venit.

Quis ergo est fidelis servus et prudens, quem constituit dominus eius super ministerium eius, ut det illis cibum in tempore? Beatus ille servus, quem dominus eius veniens inveniet sic facientem. Amen dico vobis quod super omnibus bonis eius constituet eum. Si autem dicat ille malus servus in corde suo: Tardat dominus meus venire, et incipiat caedere conservos suos, edat autem et bibat cum ebriosis veniet dominus servi illius in

die qua non exspectat et in hora qua non scit. et discindet eum, et partem eius cum hypocritis ponet; ibi erit fletus et stridor dentium.

25

Tunc assimilabitur regnum caelorum decem virginibus, quae lampades suas accipientes exierunt in occursum sponsi. Quinque autem erant ex eis prudentes et quinque stultae. quae stultae, accipientes lampades suas, non acceperunt secum oleum. Prudentes autem acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus suis. Moram autem faciente sponso dormitaverunt omnes et dormiebant. Media autem nocte clamor factus est: ecce sponsus venit, exite in occursum eius. Tunc surrexerunt omnes illae virgines et ornaverunt lampades earum. Illae autem stultae prudentibus dixerunt: Date nobis ex oleo vestro, quia lampades nostrae extinguuntur. Responderunt autem prudentes dicentes: Ne forte non sufficiet nobis et vobis; ite autem magis ad vendentes et emite vobis ipsis. Abeuntibus autem illis ad emendum, venit sponsus, et quae paratae erant intraverunt cum eo in nuptias, et clausa est porta. Posterius autem veniunt et reliquae virgines dicentes: Domine, domine, aperi nobis. Ille autem respondens dixit: Amen dico vobis, non scio vos. Vigilate igitur, quia non scitis diem neque horam in qua Filius hominis venit.

Sicut enim homo peregre proficiscens vocavit servos suos et

tradidit illis bona sua, Et cui quidem dedit quinque talenta, cui autem duo, cui autem unum, unicuique secundum propriam potentiam, et peregre profectus est statim. Profectus autem qui quinque talenta acceperat, operatus est in eis et fecit alia quinque talenta. Similiter et is qui duo acceperat lucratus est et ipse alia duo. Ille autem qui unum acceperat, abiens fodit in terra et abscondit argentum domini sui. Post multum vero tempus venit dominus servorum illorum et rationem cum eis ponit. Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta dicens: Domine, quinque talenta mihi tradidisti; ecce alia quinque talenta lucratus sum super eis. Dixit ei dominus eius: Bene, serve bone et fidelis! Super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam. Intra in gaudium domini tui. Accedens autem et qui duo talenta acceperat dixit: Domine, duo talenta mihi tradidisti; ecce alia duo talenta lucratus sum super illis. Dixit ei dominus eius: Bene, serve bone et fidelis! Super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam. Intra in gaudium domini tui. Accedens autem et is qui unum talentum acceperat dixit: Domine, cognovi te quia durus es homo, metens ubi non seminasti et congregans unde non sparsisti. et timens abiens abscondi talentum tuum in terra; ecce habes quod tuum est. Respondens autem dominus eius dixit ei: Serve maligne et piger, scivisti quia meto ubi non seminavi, et congrego unde non dispersi. Oportebat igitur te mittere argentum meum ad mensarios, et veniens ego recepissem meum cum usura. Tollite igitur ab eo talentum et date ei habenti decem talenta. Omni enim habenti dabitur et abundabit, ab eo autem non habente etiam quod habet tolletur ab eo. Et inutilem servum eicite in

tenebras exteriores; illic erit fletus et stridor dentium.

Quando autem venerit Filius hominis in gloria sua et omnes sancti nuntii cum eo, tunc sedebit super throno gloriae suae, Et congregabuntur ante eum omnes gentes, et separabit eos ab alterutris, sicut pastor separat oves ab haedis, Et stabit oves quidem a dextris eius, haedos autem a sinistris. Tunc dicet rex iis qui a dextris eius sunt: Venite, benedicti Patris mei, possidete regnum vobis paratum a fundatione mundi. Esurivi enim, et dedistis mihi edere; sitivi, et potavistis me; hospes eram, et collegistis me. Nudus eram, et vestivistis me; infirmatus sum, et visitavistis me; in carcere eram, et venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem et nutritimus, aut sitientem et potavimus? Quando autem te vidimus peregrinum et collegimus, aut nudum et vestivimus? Quando autem te vidimus infirmum aut in custodia, et venimus ad te? Et respondens rex dicet eis: Amen dico vobis, in quantum fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet et illis ex sinistris: Ite ab me, maledicti, in ignem aeternum, qui praeparatus est diabolo et nuntiis eius. Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare; sitivi, et non potavistis me. Hospes eram, et non collegistis me; nudus eram, et non vestivistis me; infirmus et in carcere eram, et non visitastis me. Tunc respondebunt ei et ipsi dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem aut sitientem aut peregrinum aut nudum aut infirmum aut in custodia, et non ministravimus tibi? Tunc respondebit eis dicens: Amen dico vobis, quatenus non fecistis uni ex his minimis, nec mihi fecistis. Et abibunt hi in poenam

aeternam, iusti autem in vitam aeternam.

26

Et factum est, quando finivit Iesus omnes verbos hos, dixit discipulis suis, Scitis quod post duos dies Pascha fit, et Filius hominis traditur ut crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum et scribae et seniores populi in aulam principis sacerdotum qui dicebatur Caiaphas. Et consilium ceperunt ut Iesum dolo comprehenderent et occiderent. Dicebant autem: Non in festo, ne tumultus fiat in populo.

Iesu autem cum esset in Bethania in domo Simonis leprosi, Accessit ad eum mulier alabastrum unguenti pretiosissimi habens, et effudit super caput eius recumbentis. Videntes autem discipuli eius indignati sunt, dicentes: In quid destructio haec? Poterat enim hoc unguentum multo vendi et pauperibus dari. Cognoscens autem Iesus dixit eis: Quid molestias praebetis mulieri? Opus enim bonum operata est in me. Pauperes enim semper habetis vobiscum, me autem non semper habetis. Iaciens enim haec unguentum hoc super corpus meum ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis, ubicumque praedicatum fuerit evangelium hoc in toto mundo, dicetur etiam quod fecit haec in memoriam eius.

Tunc profectus unus ex duodecim, qui vocabatur Iudas Iscariotes, ad summos sacerdotes dixit, Quid vultis mihi dare, et

ego vobis tradam eum? Illi autem statuerunt ei triginta argenteos. Et ab tunc quaerebat opportunitatem ut eum traderet.

Prima autem die azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes ei: Ubi vis ut paremus tibi edere pascha? Ille autem dixit: Ite in civitatem ad illum quendam et dicite illi: Magister dicit: Tempus meum prope est; apud te facio Pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli ut praecepit illis Iesus, et paraverunt pascha. Vespere autem facto, recumbebat cum duodecim. Et edentibus eis dixit: Amen dico vobis quia unus ex vobis tradet me. Et valde dolentes, coeperunt dicere ei unusquisque eorum: Numquid ego sum, Domine? Ille autem respondens dixit: Qui intingit mecum in catino manum, hic me tradet. Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo, vae autem homini illi per quem Filius hominis traditur, bonum erat ei si non natus esset homo ille. Respondens autem Iudas qui tradebat eum dixit, Num ego sum, rabbi? Dicit ei, Tu dixisti. Edentibus autem eis, accipiens Iesus panem et gratias agens fregit et dabat discipulis et dixit: Accipite, edite, hoc est corpus meum. Et accipiens calicem et gratias agens, dedit illis dicens: Bibite ex illo omnes. hoc enim est sanguis meus novae testamenti qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum Dico autem vobis quia non bibam ab hoc nunc ex hoc genimine vitis usque ad diem illum quando illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei.

Et hymnis cantatis, exierunt in montem olivarum. Tunc dicit illis

Iesus, Omnes vos scandalizabimini in me in nocte hac, scriptum est enim: Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis.

Post autem me suscitatum esse, praecedam vos in Galilaeam. Respondens autem Petrus dixit ei: Si omnes scandalizabuntur in te, ego autem numquam scandalizabor. Dixit ei Iesus: Amen dico tibi quia in hac nocte, priusquam gallus cantet, ter me negabis. Dicit ei Petrus: Etsi necesse est me cum te mori, non te negabo. Similiter autem et omnes discipuli dixerunt.

Tunc venit cum eis Iesus in locum dictum Gethsemane, et dicit discipulis: Sedete hic, donec abiens orem ibi. Et assumpto Petro et duobus filiis Zebedaei coepit contristari et angi. Tunc dicit illis Iesus: Valde tristis est anima mea usque ad mortem; manete hic et vigilate mecum. Et progressus parum cecidit super faciem suam orans et dicens: Pater mi, si possibile est, transeat a me calix hic; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos et invenit eos dormientes, et dicit Petro: Sic non potuistis unam horam vigilare mecum? Vigilate et orate, ne intretis in tentationem; spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Iterum ex secundo abiit et oravit dicens, pater mi, si non potest hic calix transire a me nisi illum bibam, fiat voluntas tua. Et cum venisset, invenit eos iterum dormientes; erant enim oculi eorum gravati. Et relictis eis, abiit iterum et oravit tertio, eundem sermonem dicens Tunc venit ad discipulos suos et dicit eis: Dormitis reliquum et requiescitis? Ecce appropinquavit hora, et Filius hominis traditur in manus peccatorum. Surgite, eamus; ecce appropinquavit qui tradit me.

Et adhuc eo loquente, ecce Iudas, unus ex duodecim, venit, et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus a principibus sacerdotum et senioribus populi. Is autem qui tradebat eum dedit eis signum dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est; tenete eum. Et statim accedens ad Iesum dixit: Ave, rabbi, et osculatus est eum. Iesus autem dixit illi: Comes, ad quod adest. Tunc accedentes iniecerunt manus in Iesum et comprehenderunt eum. Et ecce unus eorum qui cum Iesu erant, extendens manum, extraxit gladium suum, et percutiens servum summi sacerdotis, abstulit auriculam eius. Tunc dicit ei Iesus: Converte gladium tuum in locum eius, omnes enim qui acceperint gladium gladio morientur. An putas quod non possum nunc invocare patrem meum, et praestabit mihi plures quam duodecim legiones nuntiorum? Quomodo igitur impleantur scripturae, quod sic oportet fieri? In illa hora dixit Iesus turbis: Sicut ad latronem exivistis cum gladiis et lignis comprehendere me; cotidie ad vos sedebam docens in templo, et non tenuistis me. Hoc autem totum factum est, ut implerentur scripturae prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt.

Illi autem qui Iesum comprehenderant, abduxerunt eum ad Caipham pontificem maximum, ubi scribae et seniores congregati erant. Petrus autem sequebatur eum a longe usque ad atrium summi sacerdotis, et ingressus intro sedebat cum ministris ut videret finem. Summi sacerdotes autem et seniores et concilium totum quaerebant falsum testimonium contra Iesum, ut eum morte afficerent. Et non invenerunt; et multis

falsis testibus accedentibus, non invenerunt. Posterius autem duo falsi testes accedentes Dixi: Hic ait, possum destruere templum Dei et per tres dies aedificare illud. Et surgens summus sacerdos dixit ei: Nihil respondes? Quid isti adversus te testificantur? Jesus autem tacebat. Et respondens summus sacerdos dixit ei, adiuro te secundum Deum viventem ut nobis dicas si tu es Christus filius Dei. Dicit ei Iesus: Tu dixisti; verumtamen dico vobis, amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris potestatis et venientem super nubes caeli. Tunc summus sacerdos scidit vestimenta sua dicens: Blasphemavit! Quid adhuc necessitatem habemus testium? Ecce nunc audivistis blasphemiam eius. Quid vobis videtur? Illi autem respondentes dixerunt: Reus mortis est. Tunc inspuerunt in faciem eius et colaphizaverunt eum; illi autem eum rapizaverunt. dicentes, Propheta nobis, Christe, quis est qui te percussit?

Petrus autem foris sedebat in atrio, et accessit ei una ancilla dicens: Et tu eras cum Iesu Galilaeo. Ille autem negavit coram omnibus eis dicens, Nescio quid dicis. Egressum autem eum in portam, vidit eum alia et dicit eis: Ibi et hic erat cum Iesu Nazaraeo. Et iterum negavit cum iureiurando: Non novi illum hominem. Post parvum autem accedentes qui stabant dixerunt Petro: Vere et tu ex illis es, etenim loquela tua manifestum te facit. Tunc coepit anathematizare et iurare: Non novi illum hominem. Et statim gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbi Iesu dicentis ei: Priusquam gallus cantet, ter me negabis, et egressus foras flevit amare.

Mane autem facto consilium ceperunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Iesum, ut eum morte afficerent. Et eum vincientes abduxerunt et tradiderunt eum Pontio Pilato praesidi.

Tunc videns Iudas, qui tradebat eum, quod condemnatus esset, paenitentia motus, rettulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus Dicens: Peccavi tradens sanguinem innocentem. Illi autem dixerunt: Quid ad nos? Tu videbis. Et iactis argenteis in templo recessit, et abiens suspendit se ipsum. Summi autem sacerdotes acceptis argenteis dixerunt, non licet mittere ea in aerarium, quoniam pretium sanguinis est. Consilium autem capientes, emerunt ex eis agrum figuli in sepulturam peregrinis. Ideo vocatus est ager ille ager sanguinis usque hodie. Tunc impletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos, pretium eius qui honoratus est, quem pretiaverunt a filiis Israel, Et dederunt ea in agrum figuli, sicut imperavit mihi Dominus.

Iesus autem stetit ante praesidem, et interrogavit eum praeses dicens, tu es rex Iudaeorum? Iesus autem dixit ei, tu dicis. Et cum accusaretur ab principalibus sacerdotibus et senioribus, nihil respondit. Tunc dicit ei Pilatus: Non audis quanta contra te testificantur? Et non respondit ei ad ne unum quidem verbum, ita ut dux valde admiraretur. Secundum autem festum

consueverat dux dimittere turbae unum vinctum, quem volebant. Habebant autem tunc vinctum insignem qui dicebatur Barabbas. Congregatis igitur eis, dixit eis Pilatus: Quem vultis dimittam vobis? Barabbam an Iesum qui dicitur Christus? Sciebat enim quod propter invidiam tradiderunt eum. Sedente autem eo super tribunal, misit ad eum mulier eius dicens: Nihil tibi et iusto illi, multa enim passa sum hodie secundum somnium per eum. Summi autem sacerdotes et seniores persuaserunt turbas ut peterent Barabbam, Iesum vero perderent. Respondens autem dux dixit eis: Quem vultis ex duobus dimittam vobis? Illi autem dixerunt: Barabbam. Dicit illis Pilatus: Quid ergo faciam Iesum illum qui dicitur Christus? Dicunt ei omnes: Crucifigatur. Dux autem dixit: Quid enim mali fecit? Illi autem vehementius clamabant dicentes: Crucifigatur! Videns autem Pilatus quod nihil prodest, sed magis tumultus fit, accipiens aquam lavit manus coram turba dicens: Innocens sum a sanguine iusti huius; vos videbitis. Et respondens omnis populus dixit: Sanguis eius super nos et super filios nostros. Tunc dimisit illis Barabbam; Iesum autem flagellatum tradidit, ut crucifigeretur.

Tunc milites ducis, accipientes Iesum in praetorium, congregaverunt super eum totam cohortem. et exuentes eum circumdederunt ei chlamydem coccineam. Et plexantes coronam ex spinis posuerunt super caput eius et calamum super dextram eius, et genua flexerunt ante eum illudebantque ei dicentes: Ave, rex Iudaeorum. et inspuentes in eum, acceperunt calamum et percutiebant caput eius. Et quando inluserunt ei,

exuerunt eum chlamyde et induerunt eum vestimentis eius, et abduxerunt eum ad crucifigendum.

Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenensem, nomine Simonem; hunc compulerunt ut crucem eius tolleret. Et cum venissent in locum qui dicitur Golgotha, qui est locus cranii, Dederunt ei bibere acetum cum felle mixtum, et gustato non voluit bibere. Cum autem eum crucifixissent, diviserunt vestimenta eius, sortem iacentes. Et sedentes servabant eum illic. Et imposuerunt super caput eius causam eius scriptam: Hic est Iesus rex Iudaeorum. Tunc crucifiguntur cum eo duo latrones, unus a dextris et unus a sinistris. Qui autem praetereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua. Et dicentes: O dissolvens templum et in tribus diebus aedificans, salva teipsum; si filius es Dei, descende de cruce. Similiter autem et archiereis irridentes cum scribis et presbyteris et Pharisaeis dicebant, Alios servavit, se ipsum non potest servare; si rex Israel est, descendat nunc de cruce et credamus in eum. Confisus est in Deum, liberet nunc eum, si vult eum; dixit enim quod Dei filius sum. Illud autem ipsum et latrones qui crucifixi erant cum eo vituperabant eum.

A sexta autem hora tenebrae factae sunt super omnem terram usque ad horam nonam. Circa autem nonam horam clamavit Iesus voce magna dicens: Eli, eli, lama sabachthani? Hoc est: Deus meus, Deus meus, cur me dereliquisti? Quidam autem eorum qui illic stabant, audientes, dicebant: Eliam vocat hic. Et statim currens unus ex eis, accipiens spongiam et implens aceto

et circumponens calamo, potabat eum. Hi vero reliqui dicebant: Sine, videamus si venit Elias salvaturus eum. Iesus autem, iterum clamans voce magna, spiritum dimisit. Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum, et terra mota est et petrae scissae sunt et monumenta aperta sunt et multa corpora sanctorum dormientium surrexerunt Et egressi e monumentis, post resurrectionem eius, intraverunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis. Centurio autem et qui cum eo custodientes Iesum, videntes terrae motum et ea quae facta sunt, timuerunt valde dicentes: Vere Dei Filius erat hic. Erant autem illic et mulieres multae a longe spectantes, quae secutae erant Iesum a Galilaea ministrantes ei. in quibus erat Maria Magdalene, et Maria mater Iacobi et Iose, et mater filiorum Zebedaei.

Vespere autem facto venit homo dives ab Arimathaea, nomine Ioseph, qui et ipse discipulus factus erat Iesu, Hic accedens ad Pilatum petivit corpus Iesu. Tunc Pilatus iussit reddi corpus. Et accepto corpore Ioseph involvit illud sindone munda, Et posuit illud in novo suo sepulcro, quod excidit in petra, et advolvens lapidem magnum ostio sepulcri abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene et altera Maria, sedentes contra sepulcrum.

Postero autem die, qui est post Parasceven, congregati sunt principes sacerdotum et Pharisei ad Pilatum dicentes, domine, recordati sumus quod ille planus dixit adhuc vivens: post tres dies excitor Iube ergo securum fieri sepulcrum usque ad diem tertium, ne forte venientes discipuli eius nocte furentur eum et

dicant populo, surrexit a mortuis, et erit ultimus error peior primo. Dixit illis Pilatus: Habetis custodiam; ite, securum facite sicut scitis. Illi autem profecti sepulcrum securaverunt, lapidem signantes cum custodia.

28

Sero autem sabbatorum, illucescente in primam sabbatorum, venit Maria Magdalene et altera Maria videre sepulcrum. Et ecce terrae motus magnus factus est, angelus enim Domini descendens ex caelo et accedens devolvit lapidem ab ostio et sedebat super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgor, et vestimentum eius album velut nix. A timore autem eius contremuerunt custodes et facti sunt quasi mortui. Respondens autem angelus dixit mulieribus: Nolite timere vos; scio enim quia Iesum crucifixum quaeritis. Non est hic, surrexit enim sicut dixit. Venite, videte locum ubi iacebat Dominus. Et celeriter profectae dicite discipulis eius quia surrexit a mortuis, et ecce praecedit vos in Galilaeam; ibi eum videbitis. Ecce dixi vobis. Et egressae cito a sepulcro cum timore et gaudio magno cucurrerunt, ut nuntiarent discipulis eius. Ut autem ibant nuntiare discipulis eius, et ecce Iesus occurrit eis dicens: Gaudete. Illae autem accedentes tenuerunt eius pedes et adoraverunt eum. Tunc dicit eis Iesus: Nolite timere; ite, nuntiate fratribus meis ut eant in Galilaeam, et ibi me videbunt.

Procedentibus autem eis, ecce quidam custodiae venientes in

civitatem nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia quae facta erant. Et congregati cum senioribus, consilium quoque capientes, argentum sufficiens dederunt militibus dicentes, Dicite quod discipuli eius nocte venientes furati sunt eum, nobis dormientibus. Et si hoc audiat apud gubernatorem, nos eum persuadebimus et vos securos reddemus. Illi autem acceptis argenteis fecerunt sicut docti erant. Et divulgatus est sermo hic apud Iudaeos usque ad hodiernum diem.

Undecim autem discipuli ierunt in Galilaeam, in montem ubi constituerat eis Iesus. Et videntes eum adoraverunt eum, alii autem dubitaverunt. Et accedens Iesus locutus est eis dicens: Data est mihi omnis auctoritas in caelo et super terram. Euntes discipulos facite omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis, et ecce ego cum vobis sum omnes dies usque ad consummationem saeculi. Amen.

Exodus

1

Haec sunt nomina filiorum Israel qui intraverunt in Aegyptum simul cum Iacob patre eorum; unusquisque cum tota domo sua intraverunt. Ruben, Simeon, Levi, Judas, Issachar, Zebulun, Benjamin, Dan et Naphtali, Gad et Asher. Ioseph autem erat in Aegyptō; erant autem omnes animae ex Jacob quinque et septuaginta. Mortuus est autem Ioseph, et omnes fratres eius, et omnis generatio illa. Filii autem Israel creverunt, et multiplicati sunt, et numerosi facti sunt, et praevaluerunt valde valde; multiplicavit autem terra eos. Surrexit autem rex alter super Aegyptum, qui non noverat Ioseph. Dixit autem nationi suae: Ecce genus filiorum Israel magna multitudo est, et valet super nos. Venite ergo, sapienter agamus contra eos, ne forte multiplicetur; et quando accidet nobis bellum, addentur et isti ad adversarios, et belligerantes nos exhibunt ex terra. Et imposuit eis praefectos operum, ut affligerent eos in operibus. Et aedificaverunt urbes munitas Pharaoni, Peitho et Ramesse et On, quae est Solis civitas. Quanto autem magis eos humiliabant,

tanto plures fiebant et invalescebant valde valde, et abominabantur Aegyptii filios Israel. Et opprimebant Aegyptii filios Israel vi. Et afflicans eorum vitam in operibus duris, luto et latericio opere, et omnibus operibus in campis, secundum omnia opera quibus servitute opprimebant eos cum vi.

Et dixit rex Aegyptiorum obstetricibus Hebraeorum, quarum uni nomen erat Sephora, et nomen secundae Phua, Et dixit: Quando obstetricamini Hebraeas et sint ad pariendum, si quidem masculus sit, occidite illum; si autem femina, conservate illam. Timuerunt autem obstetrices Deum, et non fecerunt sicut praecepit eis rex Aegypti, et vivificabant masculos. Vocavit autem rex Aegypti obstetrices et dixit eis: Quid est quod fecistis rem hanc et vivificatis masculos? Dixerunt autem obstetricēs Pharaōnī: Non sicut mulierēs Aegyptī Hebraeae; pariunt enim priusquam intrāre ad eās obstetricēs, et peperērunt. Bene autem faciebat Deus obstetricibus, et multiplicabatur populus, et invalescebat valde. Cum autem obstetrices timerent Deum, fecerunt sibi domos. Imperavit autem Pharaō omni populo suo, dicens: Omne masculum, quod si nascatur Hebraeis, in flumen iacite; et omne femininum vivificate.

2

Erat autem quidam ex tribu Levi, qui accepit ex filiabus Levi. Et in utero concepit, et peperit filium masculum, videntes autem eum elegantem, celaverunt eum menses tres. Cum autem non

possent eum adhuc celare, accepit ei mater eius fiscellam, et linivit eam bituminea pice, et immisit puerum in eam, et posuit eam in palude iuxta fluvium. Et observabat soror eius e longinquo, ut cognosceret quid illi eventurum esset.

Descendit autem filia Pharaonis lavari ad flumen, et ancillae eius ambulabant iuxta flumen; et videns fiscellam in palude, missa ancilla, sustulit eam. Aperiens autem videt puerum flentem in cista, et pepercit ei filia Pharaonis, et dixit: Ex pueris Hebraeorum hoc est. Et dixit soror eius filiae Pharaonis: Vis vocabo tibi mulierem nutricem ex Hebraeis, et nutriet tibi puerum? Filia autem Pharaonis dixit, Vade. Puella autem veniens vocavit matrem infantis. Dixit autem ad eam filia Pharaonis: Conserva mihi puerum hunc et lacta mihi eum; ego autem dabo tibi mercedem. Accepit autem mulier puerum et lactabat eum. Aucto autem puero, introduxit eum ad filiam Pharaonis, et factus est ei in filium. Nominavit autem nomen eius Moysen, dicens: Ex aqua eum sustuli.

Factum est autem in illis multis diebus, magnus factus Moses, exivit ad fratres suos filios Israel; animadvertens autem laborem eorum, videt hominem Aegyptium percutientem quendam Hebraeum ex suis ipsius fratribus, filiis Israel. Circumspectans autem huc et illuc neminem videt, et percusso Aegyptio, abscondit eum in arena. Egressus autem die secunda videt duos viros Hebraeos pugnantes, et dicit ei qui iniuriam faciebat: Cur tu percutis proximum tuum? Ille autem dixit: Quis te constituit principem et iudicem super nos? Num interficere me tu vis, quo

modo interfecisti heri Aegyptium? Timuit autem Moyses, et dixit: Si sic manifestum factum est verbum hoc. Audivit autem Pharaon verbum hoc, et quaerebat interficere Moysen. Recessit autem Moyses a facie Pharaonis, et habitavit in terra Madian; veniens autem in terram Madian, sedit super puteo. Sacerdoti autem Madian erant septem filiae, pascentes oves patris earum Iethro; advenientes autem hauriebant, donec impleverunt receptacula, ut potarent oves patris earum Iethro. Advenientes autem pastores eiciebant eas; surgens autem Moyses eripuit eas, et hausit eis, et potavit oves eorum. Venerunt autem ad Raguel patrem eorum; ille autem dixit eis: Cur festinavistis venire hodie? Illae autem dixerunt, Homo Aegyptius eripuit nos a pastoribus, et hausit nobis aquam, et potavit oves nostras. Ille autem dixit filiabus suis: Et ubi est? Et cur reliquistis virum? Vocate ergo eum, ut comedat panem. Habitatus est autem Moyses apud hominem, et dedit Sephoram filiam suam Moysi uxorem. In utero autem concipiens, mulier peperit filium, et nominavit Moses nomen eius Gershom, dicens: Quia advena sum in terra aliena. Post dies multos illos autem, mortuus est rex Aegypti, et ingemuerunt filii Israel ab operibus, et clamaverunt, et ascendit clamor eorum ad Deum ab operibus. Et audivit Deus gemitum eorum, et recordatus est Deus foederis sui quod fecit cum Abraham, et Isaac, et Iacob. Et vidit Deus filios Israel, et innotuit eis.

3

Et Moses pascebat oves Jethro soceri sui, sacerdotis Midian, et duxit oves sub desertum, et venit ad montem Horeb. Apparuit autem ei Angelus Domini in igne flammae de rubo, et videt quod rubus ardet igne, rubus autem non consumebatur. Dixit autem Moyses: Transgressus videbo visionem magnam hanc, cur non comburatur rubus. Ut autem Dominus vidit quod accederet ad videndum, vocavit eum Dominus e rubo dicens: Moyse, Moyse. Ille autem dixit: Quid est? Ille autem dixit: Non accedas huc; solve calceamentum ex pedibus tuis, nam locus in quo tu stas terra sancta est. Et dixit: Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob. Avertit autem Moses faciem suam, verebatur enim aspicere coram Deo. Dixit autem Dominus ad Moysen: Videns vidi afflictionem populi mei qui est in Aegypto, et clamorem eorum audiui ab exactoribus; scio enim dolorem eorum. Et descendi ut eriperem eos ex manu Aegyptiorum, et educerem eos ex terra illa, et introducerem eos in terram bonam et multam, in terram fluentem lacte et melle, in locum Chananaorum, et Hettaeorum, et Amorrhaeorum, et Pherezaeorum, et Gergesaeorum, et Evaeorum, et Iebusaeorum. Et nunc ecce clamor filiorum Israel venit ad me, et ego vidi oppressionem qua Aegyptii opprimunt eos. Et nunc veni, mittam te ad Pharaonem regem Aegypti, et educes populum meum, filios Israel, e terra Aegypti.

Et dixit Moyses ad Deum: Quis sum ego, ut eam ad Pharaonem regem Aegypti, et ut educam filios Israel e terra Aegypti? Dixit autem Deus Moysi, dicens: Ero tecum, et hoc tibi erit signum quod ego te mitto: cum eduxeris populum meum ex Aegypto,

servietis Deo in monte hoc. Et dixit Moyses ad Deum: Ecce ego exibo ad filios Israel, et dicam ad eos: Deus patrum nostrorum misit me ad vos. Rogabunt me: Quid nomen ei? Quid dicam ad eos? Et dixit Deus ad Moysen dicens: Ego sum qui est. Et dixit: Sic dices filiis Israel: Qui est misit me ad vos. Et dixit Deus iterum ad Moysen: Sic dices filiis Israel: Dominus Deus patrum nostrorum, Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob, misit me ad vos. Hoc meum est nomen aeternum, et memoriale generationum generationibus. Veniens igitur, congrega senatum filiorum Israel, et dices ad eos: Dominus Deus patrum nostrorum apparuit mihi, Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob, dicens: Visitatione visitavi vos et quaecumque acciderunt vobis in Aegypto. Et dixit: Adducam vos ex afflictione Aegyptiorum in terram Cananaeorum et Hettaeorum et Amorrhaeorum et Pherezaeorum et Gergesaeorum et Evaeorum et Iebusaeorum, in terram fluentem lacte et melle. Et audient vocem tuam, et intrabis tu et senatus Israel ad Pharaonem regem Aegypti, et dices ad eum: Deus Hebraeorum convocavit nos; ibimus ergo viam trium dierum in desertum, ut sacrificemus Deo nostro. Ego autem scio quod Pharaon rex Aegypti non dimittet vos ire, nisi cum manu forti. Et extendens manum percutiam Aegyptios in omnibus mirabilibus meis, quae faciam in eis, et post haec emittet vos. Et dabo gratiam populo huic coram Aegyptiis; quando autem disceditis, non ibitis vacui. Sed petet mulier a vicina et cohabitatrice sua vasa argentea et aurea et vestimenta, et imponetis ea super filios vestros et super filias vestras, et spoliabitis Aegyptios.

4

Respondit autem Moyses et dixit: Si non credant mihi neque audiant vocem meam, dicent enim quod non apparuit tibi Deus, quid dicam ad eos? Dixit autem ei Dominus: Quid hoc est quod in manu tua? Ille autem dixit: Virga. Et dixit: Iace eam super terram. Et iecit eam super terram, et facta est serpens, et fugit Moyses ab eo. Et dixit Dominus ad Moysen: Extende manum et apprehende caudam. Extendens igitur manum apprehendit caudam, et facta est virga in manu eius. Ut credant tibi quod apparuit tibi Deus patrum eorum, Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob. Dixit autem ei Dominus iterum: Infer manum tuam in sinum tuum. Et intulit manum suam in sinum suum, et extraxit manum suam ex sinu suo, et facta est manus eius velut nix. Et dixit iterum: Infer manum tuam in sinum tuum. Et intulit manum in sinum suum, et eduxit eam ex sinu suo, et iterum restituta est ad colorem carnis suae. Si autem non credant tibi neque audiant vocem signi primi, credent tibi vocem signi secundi. Et erit, si non crediderint tibi his duobus signis, neque audierint vocem tuam, capies de aqua fluminis et effundes super aridum, et erit aqua, quam ceperis de flumine, sanguis super arido. Dixit autem Moyses ad Dominum: Precor, Domine, non sum idoneus neque ante heri neque ante tertium diem, neque ex quo coepisti loqui servo tuo; debilis voce et tardus lingua ego sum. Dixit autem Dominus ad Moysen: Quis dedit os homini? Et quis fecit surdum et mutum, videntem et caecum? Nonne ego Deus? Et nunc perge, et ego aperiam os tuum, et instruam te

quod locuturus es. Et dixit Moyses: Obsecro, Domine, constitue alium potentem, quem missurus es. Et iratus ira Dominus super Moysen dixit: Nonne ecce Aaron frater tuus Levita? Scio quod loquens loquetur ipse tibi, et ecce ipse exhibit in occursum tibi, et videns te gaudebit in se ipso. Et dices ad eum, et dabis verba mea in os eius, et ego aperiam os tuum et os eius, et instruam vos quae facietis. Et ipse tibi loquetur ad populum, et ipse erit os tuum, tu autem ipsi eris ea quae ad Deum. Et virgam hanc, quae conversa est in serpentem, sumes in manu tua, in qua facies in ea signa.

Ivit autem Moyses, et reversus est ad Iothorem socerum suum, et dicit, Ibo et revertar ad fratres meos qui sunt in Aegypto, et videbo si adhuc vivunt. Et dixit Iothorus Moysi, Vade salvus. Post dies autem multos illos mortuus est rex Aegypti. Dixit autem Dominus ad Moysen in Madian: Vade, discede in Aegyptum, mortui sunt enim omnes qui quaerebant animam tuam. Suscepto autem Moyses uxorem et filios, imposuit eos super iumenta, et reversus est in Aegyptum; accepit autem Moyses virgam eam a Deo in manu sua. Dixit autem Dominus ad Moysen: Eunti tibi et revertenti in Aegyptum, vide omnia prodigia quae dedi in manibus tuis; facies ea coram Pharaone. Ego autem indurabo cor eius, et non dimittet populum. Tu autem dices Pharaoni: Haec dicit Dominus: Filius primogenitus meus Israel est. Dixi autem tibi: emitte populum meum, ut mihi serviat. Si quidem ergo non vis emittere eos, vide ergo: ego interficiam filium tuum primogenitum. Factum est autem in via, in diversorio, ut occurreret ei Angelus Domini, et quaerebat eum

occidere. Et accepta Sephora calculum, circumcidit praeputium filii sui, et procidit ad pedes eius, et dixit: Stetit sanguis circumcisionis pueri mei. Et abiit ab eo, quia dixit: Stetit sanguis circumcisionis pueri mei. Dixit autem Dominus ad Aaron: Vade in occursum Moysi in desertum. Et ivit, et occurrit ei in monte Dei, et osculati sunt se invicem. Et nuntiavit Moyses Aaroni omnes verbos Domini, quos misit, et omnia verba, quae mandavit ei. Ivit autem Moyses et Aaron, et congregaverunt senatum filiorum Israel. Et locutus est Aaron omnia verba haec, quae locutus est Deus ad Moysen, et fecit signa coram populo. Et credidit populus et gavisus est, quia visitavit Deus filios Israel, et quia vidit afflictionem eorum; inclinatus autem populus adoravit.

5

Et post haec intravit Moyses et Aaron ad Pharaonem, et dixerunt illi: Haec dicit Dominus Deus Israel: Emitte populum meum, ut mihi festum celebrent in deserto. Et dixit Pharaos: Quis est cuius voci audiam, ut dimittam filios Israel? Non scio Dominum, et Israel non dimitto. Et dicunt ei: Deus Hebraeorum vocavit nos; ibimus ergo viam trium dierum in desertum, ut sacrificemus Domino Deo nostro, ne forte occurrat nobis mors aut caedes. Et dixit eis rex Aegypti: Cur Moses et Aaron distrahitis populum ab operibus? Abite unusquisque vestrum ad opera sua. Et dixit Pharaos: Ecce nunc multiplicatus est populus; non ergo cessemus eos ab operibus. Imperavit autem Pharaos exactoribus populi et

scribis dicens, Non amplius addetis dare paleam populo ad laterificium, quemadmodum heri et tertiam diem, sed ipsi eant et colligant sibi paleas. Et dispositionem laterum, quam ipsi faciunt secundum singulos dies, impones eis, nec auferes quicquam; otiantur enim, propterea clamaverunt, dicentes, surgamus, et sacrificemus Deo nostro. Graventur opera hominum horum, et curent haec, neque curent verbis vanis.

Urgebant autem eos exactores et scribae, et dicebant ad populum dicentes: Haec dicit Pharaos: Non amplius do vobis paleas. Ipsi vos euntes colligite vobis paleas, unde si inveniatis; non enim tollitur ab ordinatione vestra quicquam. Et dispersus est populus in tota terra Aegypti ad congregandum calamum in paleas. Exactores autem urgebant eos, dicentes: Complete opera debita secundum diem, quemadmodum et quando palea dabatur vobis. Et mastigati sunt scribae generis filiorum Israel, qui constituti erant super eos ab epistatibus Pharaonis, dicentibus: Cur non completistis contributiones vestras laterum faciendi sicut heri et tertio die, et hodie? Ingressi autem scribae filiorum Israel clamaverunt ad Pharaonem dicentes: Quare tu sic facis servis tuis? Palea non datur servis tuis, et laterem nobis dicunt facere, et ecce pueri tui flagellati sunt; iniuriam igitur facies populo tuo. Et dixit eis: Vacatis, vacui estis; propter hoc dicitis: Eamus, sacrificemus Deo nostro. Nunc igitur profecti operamini, nam palea non dabitur vobis, et constitutam laterum rationem reddetis. Videbant autem scribae filiorum Israel se in malis esse, dicentes: Non relinquetis laterum coctorum quod conveniens est diei. Occurrerunt autem Mosi et Aaron

venientibus in occursum eis, cum exirent a Pharaone. Et dixerunt illis: Videat Deus vos et iudicet, quod abominabilem fecistis odorem nostrum coram Pharaone et coram ministris ejus, ut daret gladium in manus ejus ad occidendum nos. Reversus est autem Moyses ad Dominum, et dixit: Precor, Domine, cur afflixisti populum hunc? Et cur misisti me? Et ex quo ivi ad Pharaonem ut loquerer in nomine tuo, afflixit populum hunc, et non liberasti populum tuum.

6

Et dixit Dominus ad Moysen: Iam videbis quae faciam Pharaoni; nam in manu fortissima mittet eos, et in brachio excelso eiciet eos ex terra sua. Locutus est autem Deus ad Moysen et dixit ad eum: Ego Dominus. Et apparui ad Abraham et Isaac et Iacob, Deus eorum existens, et nomen meum Dominus non revelavi eis. Et statui foedus meum cum eis, ut darem eis terram Chananaeorum, terram in qua peregrinati erant, in qua etiam habitaverunt. Et ego audiui gemitum filiorum Israel, quos Aegyptii servitute opprimunt, et memor fui foederis vestri. Vade, dixi filiis Israel dicens: Ego Dominus, et educam vos a potestate Aegyptiorum, et liberabo vos ex servitute, et redimam vos in brachio excelso et iudicio magno. Et accipiam mihi vos in populum, et ero vobis Deus, et cognoscetis quia ego sum Dominus Deus vester, qui eduxi vos ex oppressione Aegyptiorum. Et introducam vos in terram in quam extendi manum meam ad dandam eam Abrahamo et Isaac et Iacob, et

dabo vobis eam in hereditatem, ego Dominus. Locutus est autem Moyses sic ad filios Israel, et non audierunt Moysen propter pusillanimitatem, et propter opera dura. Dixit autem Dominus ad Moysen dicens, Intra, loquere Pharaoni regi Aegypti, ut dimittat filios Israel ex terra eius. Locutus est autem Moyses coram Domino, dicens: Ecce filii Israel non audierunt me, et quomodo audiet me Pharaos? Ego autem irrationalus sum. Locutus est autem Dominus ad Moysen et Aaron, et mandavit eis ut irent ad Pharaonem regem Aegypti, ut dimitteret filios Israel e terra Aegypti.

Et hi principes domorum patriarum eorum: filii Ruben primogeniti Israel, Enoch et Phallu, Asron et Charmi; haec cognatio Ruben. Et filii Simeon: Jemuel, et Jamin, et Ehud, et Jachin, et Zohar, et Saul qui ex Canaanitide; hae familiae filiorum Simeon. Et haec sunt nomina filiorum Levi secundum cognationes eorum: Gershon, Kohath et Merari. Anni autem vitae Levi fuerunt centum triginta septem. Et hi filii Gedson: Lobenei et Semeei, domus familiarum eorum. Et filii Kaath: Amram, et Issaar, Chebron, et Ozeiël; et anni vitae Kaath centum triginta tres anni. Et filii Merari, Mahli et Mushi. Hi domus patrum Levi secundum cognationes eorum. Et accepit Amram Jochebed, filiam fratris patris sui, sibi in uxorem, et genuit ei Aaron et Mosen, et Mariam sororem eorum. Anni autem vitae Amram centum triginta duo anni erant. Et filii Issachar: Kore, et Naphek, et Zechri. Et filii Ozeiel: Misael, et Elisaphan, et Segrei. Cepit autem Aaron Elisabetham filiam Aminadab, sororem Naasson, sibi uxorem, et peperit ei Nadab et

Abiud et Eleazar et Ithamar. Filii autem Kore: Asir et Elkanah et Abiasar; hae generationes Kore. Et Eleazar filius Aaron accepit de filiabus Phutiel sibi uxorem, et peperit ei Phinehas; hae sunt principia familiae Levitarum secundum generationes eorum. Hic Aaron et Moses, quibus Deus dixit educere filios Israel ex terra Aegypti cum potentia eorum. Hi sunt qui collocuti sunt ad Pharaonem regem Aegypti, et eduxerunt filios Israel ex terra Aegypti, ipse Aaron et Moses. Qua die locutus est Dominus Moysi in terra Aegypti. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Ego Dominus; loquere ad Pharaonem regem Aegypti quanta ego dico ad te. Et dixit Moyses coram Domino: Ecce ego infirmus voce sum, et quomodo audiet me Pharao?

7

Et dixit Dominus ad Moysen, dicens: Ecce dedi te deum Pharaoni, et Aaron frater tuus erit propheta tuus. Tu autem loqueris ei omnia quaecumque tibi mando; ille autem Aaron frater tuus loquetur ad Pharaonem, ut dimittat filios Israel ex terra eius. Ego autem indurabo cor Pharaonis, et multiplicabo signa mea et prodigia in terra Aegypti. Et non audiet vos Pharao, et iaciam manum meam super Aegyptum, et educam cum potentia mea populum meum, filios Israel, e terra Aegypti cum vindicta magna. Et cognoscent omnes Aegyptii quia ego sum Dominus, extendens manum meam super Aegyptum, et educam filios Israel e medio eorum. Fecerunt autem Moses et Aaron sicut imperavit eis Dominus; ita fecerunt. Moses autem erat octoginta

annorum, Aaron autem, frater eius, octoginta trium annorum, quando locutus est ad Pharaonem. Et dixit Dominus ad Moysen et Aaron dicens, Et si loquatur ad vos Pharao dicens: Date nobis signum aut prodigium, et dices Aaron fratri tuo: Cape virgam et proice super terram coram Pharao et coram servitoribus eius, et erit draco. Intravit autem Moses et Aaron coram Pharaone et coram ministris eius, et fecerunt sic, quemadmodum mandavit eis Dominus; et iecit Aaron virgam coram Pharaone et coram ministris eius, et facta est draco. Convocavit autem Pharao sophistas Aegypti et maleficos, et fecerunt incantatores Aegyptiorum maleficias eorum similiter. Et iecerunt unusquisque virgam suam, et factae sunt dracones, et devoravit virga Aaron virgas illorum. Et praevaluit cor Pharaonis, et non audivit eos, quemadmodum mandaverat eis Dominus.

Dixit autem Dominus ad Moysen: Aggravatum est cor Pharaonis, ut non dimittat populum. Vade ad Pharaonem mane; ecce ipse egreditur ad aquam, et eris occurrens ei ad labium fluminis, et virgam conversam in serpentem capies in manu tua. Et dices ad eum: Dominus Deus Hebraeorum misit me ad te, dicens: Emitte populum meum, ut mihi serviat in deserto; et ecce non audivisti usque ad hoc. Haec dicit Dominus: in hoc cognosces quod ego Dominus, ecce ego percutio virga quae in manu mea est super aquam quae in flumine est, et mutabitur in sanguinem. Et pisces qui in flumine sunt morientur, et foetibit flumen, et non poterunt Aegyptii bibere aquam de flumine. Dixit autem Dominus ad Moysen: Dic Aaron fratri tuo: Sume virgam tuam in manu tua, et extende manum tuam super aquas Aegypti, et

super flumina eorum, et super canales eorum, et super paludes eorum, et super omnem aquam collectam eorum, et erit sanguis. Et factus est sanguis in omni terra Aegypti, et in lignis et in lapidibus. Et fecerunt sic Moses et Aaron, quemadmodum mandavit illis Dominus, et elevans virga sua percussit aquam quae in flumine erat coram Pharaone et coram servis eius, et convertit omnem aquam quae in flumine erat in sanguinem. Et pisces qui in fluvio erant mortui sunt, et fluvius fetuit, et Aegyptii non poterant bibere aquam ex fluvio, et sanguis erat in omni terra Aegypti. Fecerunt autem similiter et incantatores Aegyptiorum veneficiis eorum, et induratum est cor Pharaonis, et non audivit eos, quemadmodum dixit Dominus. Conversus autem Pharaon intravit in domum suam, et non animum suum advertit neque ad hoc. Foderunt autem omnes Aegyptii circum flumen, ut biberent aquam, et non poterant bibere aquam e flumine. Et completi sunt septem dies, postquam Dominus percussit flumen.

Dixit autem Dominus ad Moysen: Intra ad Pharaonem, et dices ad eum: Haec dicit Dominus: Emitte populum meum, ut mihi serviant. Si autem non vis tu emitte, ecce ego percutio omnes terminos tuos ranis. Et eructabit fluvius ranas, et ascendentes intrabunt in domos tuas, et in promptuaria cubiculorum tuorum, et super lectos tuos, et super domos servorum tuorum et populi tui, et in farinam conspersam tuam, et in furnos tuos. Et super te et super servitores tuos et super populum tuum ascendent ranae.

8

Dixit autem Dominus ad Moysen: Dic Aaron fratri tuo: Extende manu virgam tuam super fluvios, et super canales, et super paludes, et adduc ranas. Et extendit Aaron manum super aquas Aegypti, et eduxit ranas; et elevata est rana, et operuit terram Aegypti. Fecerunt autem similiter et incantatores Aegyptiorum veneficiis eorum, et adduxerunt ranas super terram Aegypti. Et vocavit Pharaos Moysen et Aaron, et dixit: Precamini de me ad Dominum, et removeat ranas ab me et a populo meo, et emittam eos, et sacrificent Domino. Dixit autem Moses ad Pharaonem: Constitue mihi quando precabor pro te et pro servis tuis et pro populo tuo, ut deleam ranas a te et a populo tuo et ex domibus vestris; tantum in flumine relinquentur. Ille autem dixit: In crastinum. Dixit ergo: Sicut dixisti, ut scias quia non est alius praeter Dominum. Et removebuntur ranae a te et a domibus vestris et a villis et a servis tuis et a populo tuo; excepto in flumine relinquentur. Exivit autem Moyses et Aaron a Pharaone, et clamavit Moyses ad Dominum de constitutione ranarum, sicut constituerat Pharaos. Fecit autem Dominus quemadmodum dixit Moyses, et mortuae sunt ranae ex domibus et ex villis et ex agris. Et congregaverunt eos acervos acervos, et fetuit terra. Videns autem Pharaos quod facta est refrigeratio, gravatum est cor eius, et non audivit eos, quemadmodum locutus est Dominus. Dixit autem Dominus ad Moysen: Dic Aaron: Extende manu virgam tuam et percute pulverem terrae, et erunt sciniphes in hominibus et in quadrupedibus et in omni terra Aegypti.

Extendit igitur Aaron manu virgam et percussit pulverem terrae, et facti sunt cinifes in hominibus et in quadrupedibus, et in omni pulvere terrae facti sunt cinifes. Fecerunt autem similiter et incantatores veneficiis suis, ut educerent culices, et non potuerunt, et facti sunt culices in hominibus et in quadrupedibus. Dixerunt ergo incantatores Pharaoni, Digitus Dei est hoc, et induratum est cor Pharaonis, et non audivit eos, quemadmodum locutus est Dominus. Dixit autem Dominus ad Moysen: Surge mane, et sta ante Pharaonem; et ecce ipse exhibit ad aquam, et dices ad eum: Haec dicit Dominus: Emitte populum meum, ut mihi serviant in deserto. Si autem non vis dimittere populum meum, ecce ego mitto super te et super ministros tuos et super populum tuum et super domos vestras cynomyiam, et implebuntur domus Aegyptiorum cynomyia et terra super qua sunt. Et glorificabo in die illa terram Gesem, super qua populus meus est, super qua non erit ibi musca canina, ut scias quod ego sum Dominus Deus omnis terrae. Et dabo distinctionem inter populum meum et inter populum tuum, in crastino autem erit hoc super terram. Fecit autem Dominus ita, et venit muscarum caninarum multitudo in domos Pharaonis et in domos servorum eius et in omnem terram Aegypti, et vastata est terra a muscis caninis.

Vocavit autem Pharaos Moysen et Aaron dicens: Venientes sacrificate Domino Deo vestro in terra. Et dixit Moses: Non possibile est fieri sic, abominationes enim Aegyptiorum sacrificabimus Domino Deo nostro; si enim sacrificemus abominationes Aegyptiorum coram eis, lapidabimur. Viam trium

dierum ibimus in desertum, et sacrificabimus Deo nostro, sicut dixit Dominus nobis. Et dixit Pharaos: Ego mitto vos, et sacrificate Deo vestro in deserto, sed non longe ibitis; orate ergo de me ad Dominum. Dixit autem Moses: Ego exhibeo a te et precabor ad Deum, et discedet musca canina a te et a servis tuis et a populo tuo cras. Ne addas adhuc, Pharaos, decipere, ne emittas populum sacrificare Domino. Exivit autem Moyses a Pharaone et oravit ad Deum. Fecit autem Dominus quemadmodum dixit Moyses, et removit muscam caninam a Pharaos et a servis eius et a populo eius, et non relictas est ullas. Et gravavit Pharaos cor suum etiam tempore hoc, nec voluit dimittere populum.

9

Dixit autem Dominus ad Moysen: Intra ad Pharaonem, et dices illi: Haec dicit Dominus Deus Hebraeorum: Emitte populum meum, ut mihi serviant. Si quidem igitur non vis dimittere populum meum, sed adhuc eum retines, Ecce, manus Domini erit in pecoribus tuis qui sunt in campis, in equis et in iumentis et camelis et bobus et ovibus: mors magna valde. Et glorificabo ego in tempore illo inter pecora Aegyptiorum et inter pecora filiorum Israel; non morietur ex omnibus filiorum Israel quicquam. Et dedit Deus terminum, dicens, Cras faciet Dominus verbum hoc super terram. Et fecit Dominus verbum hoc die sequenti, et mortua sunt omnia animalia Aegyptiorum, de animalibus autem filiorum Israel non mortuum est quicquam. Videns autem Pharaos quod non mortuus est ex omnibus

pecoribus filiorum Israel nihil, gravatum est cor Pharaonis, et non emisit populum. Dixit autem Dominus ad Moysen et Aaron: Capite vos plenas manus fuliginis camini, et spargat Moyses in caelum coram Pharaone et coram servis eius. Et fiat pulvis super omnem terram Aegypti, et erunt super homines et super quadrupeda ulcera, pustulae ebullientes in hominibus et in quadrupedis, in omni terra Aegypti. Et accepit fuliginem fornacis coram Pharaone, et sparsit eam Moyses in caelum, et facta sunt ulcera, pustulae ebullientes, in hominibus et in quadrupedibus. Et non poterant magi stare coram Moyse propter ulcera; facta sunt enim ulcera in magis et in omni terra Aegypti. Induravit autem Dominus cor Pharaonis, et non audivit eos, sicut praecepit Dominus. Dixit autem Dominus ad Moysen: Surge mane matutino, et sta ante Pharaonem, et dices ad eum: Haec dicit Dominus Deus Hebraeorum: Emitte populum meum, ut serviant mihi. In hoc enim nunc tempore ego emitto omnia flagella mea in cor tuum et servorum tuorum et populi tui, ut scias quod non est sicut ego alius in omni terra. Nunc enim, manu missa, te percutiam et populum tuum necabo, et deleberis a terra. Et propter hoc servatus es, ut ostendam in te virtutem meam, et ut annuntietur nomen meum in omni terra. Adhuc igitur tu obstas populo meo, ne dimittas eos? Ecce ego pluam cras hac hora grandinem multam valde, qualis non fuit in Aegypto ab eo die quo condita est usque ad diem hanc. Nunc ergo festina congregare pecora tua et quaecumque tibi sunt in campo; omnes enim homines et pecora, quaecumque tibi sunt in campo, omnes enim homines et pecora, quaecumque inventa fuerint in campis et non intraverint in domum, sed ceciderit

super ea grando, morientur. Is qui verbum Domini ex servis Pharaonis timebat, pecora sua in domos congregavit. Qui autem non animum advertit ad verbum Domini, reliquit pecora in campis.

Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in caelum, et erit grando super omnem terram Aegypti, super homines et pecora, et super omnem herbam quae est super terram. Extendit autem Moyses manum in caelum, et Dominus dedit voces et grandinem, et cucurrit ignis super terram, et pluit Dominus grandinem super omnem terram Aegypti. Erat autem grando et ignis flammans in grandine; grando autem multa valde, quae talis non facta est in Aegypto ab eo die quo facta est super eam gens. Percussit autem grando in omni terra Aegypti, ab homine usque ad pecus, et omnem herbam quae in campo erat percussit grando, et omnia ligna quae in campis erant confregit grando. Excepto in terra Gesem, ubi erant filii Israel, non facta est grando. Misso autem Pharaon vocavit Moysen et Aaron, et dixit eis: Peccavi nunc; Dominus iustus, ego autem et populus meus impii. Orate igitur pro me ad Dominum, ut cessent fieri voces Dei et grando et ignis, et emittam vos, et non amplius addetis manere. Dixit autem ei Moyses: Ut primum exiero ex civitate, extendam manus meas ad Dominum, et voces cessabunt, et grando et pluvia non erunt amplius, ut cognoscas quod Domini est terra. Et tu et ministri tui, scio quod nondum timuistis Dominum. Linum autem et hordeum plagatum est; hordeum enim stans erat, linum autem in spica erat. Triticum autem et far non percussa sunt, sera enim erant. Exiit autem

Moyses a Pharaone extra urbem, et extendit manus ad Dominum, et voces cessaverunt, et grando et pluvia non stillavit amplius super terram. Videns autem Pharaos quod cessaverit pluvia et grando et voces, addidit peccare, et gravavit cor suum et cor servorum suorum. Et induratum est cor Pharaonis, et non emisit filios Israel, quemadmodum locutus est Dominus ad Mosē.

10

Dixit autem Dominus ad Moysen, dicens: Intra ad Pharaonem, ego enim induravi cor eius et servorum eius, ut deinceps veniant signa haec super eos, Ut narretis in aures filiorum vestrorum et filiis filiorum vestrorum quanta illussi Aegyptiis et signa mea quae feci in eis, et cognoscetis quod ego Dominus. Intravit autem Moses et Aaron coram Pharaos, et dixerunt ei: Haec dicit Dominus Deus Hebraeorum: Usque ad quando non vis verecundari me? Emitte populum meum, ut serviant mihi. Si autem non vis dimittere populum meum, ecce ego inducam cras hac hora locustam multam super omnes fines tuos. Et teget aspectum terrae, et non poteris conspiciere terram, et devorabit omne quod superest terrae relictum, quod reliquit vobis grando, et devorabit omne lignum quod crescit vobis super terra. Et implebuntur domus tuae, et domus servorum tuorum, et omnes domus in omni terra Aegyptiorum, quas numquam viderunt patres tui, neque proavi eorum, ab ea die qua facti sunt super terram, usque ad diem hanc; et declinans Moyses exivit a

Pharaone. Et dicunt servi Pharaonis ad eum: Usque ad quem erit hoc nobis scandalum? Emitte homines, ut serviant Deo suo. An scire vis quod periit Aegyptus? Et reverterunt Moses et Aaron ad Pharaonem, et dixit eis: Ite et servite Domino Deo vestro. Qui autem et qui sunt qui euntes? Et dicit Moyses: Cum iuvenibus et senioribus ibimus, cum filiis et filiabus, et ovibus, et bobus nostris; est enim festum Domini. Et dixit ad eos: Esto sic Dominus vobiscum, sicut ego mitto vos, nonne et impedimenta vestra? Videte quod malitia adiacet vobis. Non ita; eant autem viri et serviant Deo, hoc enim ipsi quaeritis. Eiecerunt autem eos a facie Pharaonis. Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super terram Aegypti, et ascendat locusta super terram, et devoret omnem herbam terrae et omnem fructum arborum, quem reliquit grando. Et levavit Moses virgam in caelum, et Dominus adduxit ventum austrum super terram totam diem illam et totam noctem; mane factum est, et ventus auster sustulit locustam. Et adduxit eam super omnem terram Aegypti, et requievit super omnes terminos Aegypti multa valde; prior eius non facta est talis locusta, et post haec non erit sic. Et texit aspectum terrae, et corrupta est terra, et devoravit omnem herbam terrae, et omnem fructum arborum, qui relictus erat a grandine; non relictum est viride quidquam in arboribus, et in omni herba campi, in omni terra Aegypti.

Festinavit autem Pharaon vocare Moysen et Aaron, dicens: Peccavi coram Domino Deo vestro et in vos. Accipite igitur peccatum meum adhuc nunc, et orate ad Dominum Deum vestrum, et auferat a me mortem hanc. Exivit autem Moyses a

Pharaone et oravit ad Deum. Et mutavit Dominus ventum a mari vehementem, et sustulit locustam, et proiecit eam in mare rubrum, et non relictas est locusta una in omni terra Aegypti. Et induravit Dominus cor Pharaonis, et non dimisit filios Israel. Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in caelum, et fiant tenebrae super terram Aegypti, tenebrae palpabiles. Extendit autem Moyses manum in caelum, et factae sunt tenebrae, caligo, tempestas super omnem terram Aegypti tribus diebus. Et nemo vidit fratrem suum tres dies, et nemo surrexit ex lecto suo tres dies, omnibus autem filiis Israel lux erat in omnibus quibus habitabant. Et vocavit Pharaon Moysen et Aaron, dicens: Ambulate, servite Domino Deo vestro, excepto quod oves et boves relinquantur, et impedimenta vestra abeant vobiscum. Et dixit Moyses: Sed et tu dabis nobis holocausta et sacrificia, quae faciemus Domino Deo nostro. Et pecora nostra ibunt nobiscum, et non relinquemus ungulam, ex eis enim capiemus ad serviendum Domino Deo nostro; nos autem non scimus quid serviemus Domino Deo nostro, donec veniamus illuc. Induravit autem Dominus cor Pharaonis, et non voluit dimittere eos. Et dicit Pharaon: Recede a me, cave tibi ne adhuc addas videre faciem meam; quo enim die videaris mihi, morieris. Dicit autem Moyses: Dixisti: Non amplius apparebo tibi in faciem.

11

Dixit autem Dominus ad Moysen: Adhuc unam plagam ego

adducam super Pharaonem et super Aegyptum, et post haec dimittet vos hinc; quando autem dimittat vos cum omnibus, eiciet vos eiectione. Loquere ergo secrete in aures populi, et petat unusquisque a proximo suo vasa argentea et aurea et vestimenta. Dominus autem dedit gratiam populo suo coram Aegyptiis, et commodaverunt illis. Et homo Moses magnus factus est valde coram Aegyptiis et coram Pharaone et coram ministris eius. Et dixit Moyses: Haec dicit Dominus: Circa medias noctes ego ingredior in medium Aegypti, Et morietur omne primogenitum in terra Aegypti, a primogenito Pharaonis, qui sedet super thronum, et usque ad primogenitum ancillae quae est ad molam, et usque ad primogenitum omnis pecoris. Et erit clamor magnus per omnem terram Aegypti, qualis non factus est, et qualis non amplius fiet. Et in omnibus filiis Israel non gruxiet canis lingua sua, ab homine usque ad pecus, ut scias quanta distinguet Dominus inter Aegyptios et Israel. Et descendent omnes servi tui isti ad me, et adorabunt me, dicentes, Exi tu, et omnis populus tuus, quem tu ducis, et post haec exhibo. Exivit autem Moyses a Pharaone cum ira. Dixit autem Dominus ad Moysen: Non audiet vos Pharaone, ut multiplicans multiplicem signa mea et prodigia in terra Aegypti. Moses autem et Aaron fecerunt omnia signa et prodigia haec in terra Aegypti coram Pharaone, induravit autem Dominus cor Pharaonis, et non audivit ut dimitteret filios Israel e terra Aegypti.

12

Dixit autem Dominus ad Mosen et Aaron in terra Aegypti, dicens, Hic mensis vobis principium mensium est, primus vobis in mensibus anni. Loquere ad omnem congregationem filiorum Israel, dicens: Decima die mensis huius sumant unusquisque ovem secundum domos patrum, unusquisque ovem secundum domum. Si autem pauci sint in domo, ita ut non sint sufficientes ad ovem, capiet secum vicinum proximum suum, secundum numerum animarum; unusquisque quod sufficiens est ei connumerabitur ad ovem. Ovis perfecta, mascula, annua erit vobis; ab arnis et haedis capietis. Et erit vobis custoditum usque ad quartamdecimam mensis huius, et mactabunt illud omnis multitudo congregationis filiorum Israel ad vesperam. Et sument de sanguine, et ponent super duos postes et super limen in domibus in quibus edant ea. Et edent carnes nocte hac assas igni, et azyma super herbis amaris edent. Non edestis ex eis crudum neque coctum in aqua, sed assatum igni, caput cum pedibus et visceribus. Non relinquetur ab eo usque mane, et os non frangetis ex eo; ea autem quae relinquuntur ab eo usque mane igne comburentis. Ita autem edetis illud: lumbi vestri accincti, et calceamenta in pedibus vestris, et baculi in manibus vestris, et edetis illud cum festinatione; Pascha est Domino. Et transibo in terra Aegypti in nocte hac, et percutiam omne primogenitum in terra Aegypti ab homine usque ad pecus, et in omnibus deis Aegyptiorum faciam vindictam, ego Dominus. Et erit sanguis vobis in signum super domos in quibus vos estis ibi, et videbo sanguinem et tegam vos, et non erit in vobis plaga ad delendum quando percutio in terra Aegypti.

Et erit dies haec vobis memoriale, et celebrabitis eam festum Domino in omnes generationes vestras; legitimum aeternum celebrabitis eam. Septem dies azyma edetis; a die autem prima aufertis fermentum ex domibus vestris; omnis qui ederit fermentum, exolethrebitur anima illa ex Israel, a die prima usque ad diem septimam. Et dies prima vocabitur sancta, et dies septima vocata sancta erit vobis; omne opus servile non facietis in eis, praeter quaecumque fient omni animae; hoc solum fiet vobis. Et custodietis mandatum hoc, nam in die hac educam virtutem vestram ex terra Aegypti, et facietis diem hanc in generationes vestras legitimum aeternum. Incipientes quarta decima die mensis primi, ab vespera edetis azyma, usque ad diem unam et vicesimam mensis, usque ad vesperam. Septem diebus fermentum non invenietur in domibus vestris; omnis qui manducaverit fermentatum, extirpabitur anima illa ex congregatione Israel, tam in advenis quam in indigenis terrae. Omne fermentatum non edetis; in omni autem habitaculo vestro edetis azyma.

Vocavit autem Moyses omnem senatum filiorum Israel, et dixit ad eos: Profecti, sumite vobis ipsis ovem secundum cognationes vestras, et immolate pascha. Accipietis autem fasciculum hyssopi, et tingentes de sanguine qui est apud portam, applicabitis superliminari et in utraque poste de sanguine qui est apud portam; vos autem non exhibitis, unusquisque portam domus suae, usque mane. Et praeteribit Dominus ad percutiendos Aegyptios, et videbit sanguinem super poste et super amborum postium, et praeteribit Dominus portam, et non

dimittet perdentem intrare in domos vestras ad percutiendum. Et custodite verbum hoc legitimum tibi ipsi et filiis tuis usque in saeculum. Si autem intraveritis in terram quam Dominus vobis dabit, sicut locutus est, custodite servitutem hanc. Et erit, si dicant ad vos filii vestri: Quis cultus hic? Et dicetis eis: Sacrificium paschae hoc est Domino, quomodo protexit domos filiorum Israel in Aegypto, quando percussit Aegyptios, domos autem nostras liberavit. Et incurvatus populus adoravit. Et abierunt feceruntque filii Israel; sicut praecepit Dominus Moysi et Aaron, sic fecerunt.

Factum est autem media nocte, et Dominus percussit omne primogenitum in terra Aegypti, a primogenito Pharaonis sedentis super throno usque ad primogenitum captivae quae in lacu, et usque ad primogenitum omnis pecoris. Et surrexit Pharaeo nocte, et servi eius, et omnes Aegyptii, et factus est clamor magnus in omni terra Aegypti; non enim erat domus in qua non erat mortuus. Et vocavit Pharaeo Moysen et Aaron nocte, et dixit eis: Surgite, et exite ex populo meo, et vos, et filii Israel; ite et servite Domino Deo vestro, sicut dicitis. Et oves et boves vestros sumentes ite, benedicite mihi quoque. Et cogebant Aegyptii populum studio eicere eos e terra, dixerunt enim: Omnes nos morimur. Sustulit autem populus massam suam antequam fermentaretur, farinas eorum ligatas in vestimentis suis super umeros suos. Filii autem Israel fecerunt sicut praecepit eis Moyses, et petierunt ab Aegyptiis vasa argentea et aurea et vestimenta. Et dedit Dominus gratiam populo suo coram Aegyptiis, et commodaverunt eis, et spoliaverunt

Aegyptios.

Profecti autem filii Israel ex Rameses in Succoth, sexcenta milia peditum viri, praeter sarcinas. Et multitudo mixta multa ascendit cum eis, et oves, et boves, et pecora multa valde. Et coxerunt massam quam extulerant ex Aegypto placentas azymas, non enim fermentata erat; eiecerunt enim eos Aegyptii, et non potuerunt manere, neque cibaria fecerunt sibi in viam. Habitatio autem filiorum Israel, quam habitaverunt in terra Aegypti et in terra Chanaan, fuit anni quadringenti triginta. Et factum est post quadringentos triginta annos, ut exiret omnis potentia Domini ex terra Aegypti nocte. Custodia est Domino, ut educeret eos ex terra Aegypti; illa nox haec custodia est Domino, ut sit omnibus filiis Israel in generationes eorum. Dixit autem Dominus ad Moysen et Aaron: Haec est lex paschae: omnis alienigena non edet ex eo. Et omnem servum argento emptum circumcides, et tunc comedet ex eo. Sojourner vel mercenarius non edet ex eo. In una domo edetur, et non efferetis ex domo carnes foras, et os non confringetis ex eo. Omnis congregatio filiorum Israel illud faciet. Si autem quis accedat ad vos peregrinus ad faciendum pascha Domino, circumcides eius omne masculinum, et tunc accedet ad faciendum illud, et erit quemadmodum indigena terrae; omnis incircumcisis non edet ex eo. Lex una erit indigenae et advenienti peregrino in vobis. Et fecerunt filii Israel sicut praecepit Dominus Moysi et Aaron ad eos, sic fecerunt. Et factum est in die illa: eduxit Dominus filios Israel ex terra Aegypti cum potentia eorum.

13

The Lord said to Moses, saying, Sanctifica mihi omne primogenitum, quod aperit omnem vulvam in filiis Israel, ab homine usque ad pecus: meum est. Dixit autem Moyses ad populum: Memorare diem hanc, in qua exivistis ex terra Aegypti, ex domo servitutis; in manu enim forti eduxit vos Dominus hinc, et non comedetur fermentum. Hodie enim exitis in mense novorum. Et erit, quando introduxerit te Dominus Deus tuus in terram Chananaorum et Hettaeorum et Amorrhaeorum et Evaeorum et Iebusaeorum et Gergesaeorum et Pherezaeorum, quam iuravit patribus tuis se daturum tibi terram fluentem lacte et melle, et facies servitutem hanc in mense hoc. Sex dies edetis azyma, die autem septimo festum Domini. Azyma edatis septem dies; non videbitur tibi fermentatum, neque erit tibi fermentum in omnibus finibus tuis. Et annuntiabis filio tuo in die illa, dicens: Propter hoc fecit Dominus Deus mihi, cum exirem ex Aegypto. Et erit tibi signum super manum tuam, et memoriale ante oculos tuos, ut fiat lex Domini in ore tuo; in manu enim forti eduxit te Dominus Deus ex Aegypto. Et custodite legem hanc secundum tempora horarum, a diebus in dies.

Et erit cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram Chananaorum, quo modo iuravit patribus tuis, et dabit tibi eam. Et auferes omne quod aperit vulvam, masculos Domino; omne quod aperit vulvam ex armentis aut in pecoribus tuis,

quaecumque fiant tibi, masculos sanctificabis Domino. Omne aperiens vulvam asini mutabis ove; si autem non mutaveris, redimes illud. Omne primogenitum hominis filiorum tuorum redimes. Si autem filius tuus te interrogaverit post haec, dicens: Quid est hoc?, dices ei: Quia in manu forti eduxit nos Dominus ex terra Aegypti, ex domo servitutis. Quando autem Pharao induravit cor ne nos dimitteret, occidit omne primogenitum in terra Aegypti, a primogenitis hominum usque ad primogenita pecorum; propter hoc ego sacrifico Domino omne quod aperit vulvam masculinum, et omne primogenitum filiorum meorum redimam. Et erit in signum super manum tuam et immobile ante oculos tuos, nam manu forti eduxit te Dominus ex Aegypto.

Ut autem Pharao populum dimisit, non duxit eos Deus viam terrae Philistiim, quia prope erat; dixit enim Deus: Ne forte paeniteat populum videntem bellum, et revertatur in Aegyptum. Et circumduxit Deus populum via quae in desertum ducit, ad mare rubrum; quinta autem generatione ascenderunt filii Israel e terra Aegypti. Et accepit Moyses ossa Ioseph secum, iureiurando enim adiuraverat filios Israel, dicens: Visitatione visitabit vos Dominus, et efferetis ossa mea hinc vobiscum.

Sublatis autem filiis Israel ex Socchoth, castra posuerunt in Othom iuxta desertum. Deus autem ducebat eos interdiu quidem in columna nubis, ut ostenderet eis viam, noctu vero in columna ignis. Non cessavit autem columna nubis die, et columna ignis nocte, coram omni populo.

14

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Loquere filiis Israel, et conversi castra ponant ante villam, inter Magdolum et inter mare, ex adverso Beelsephon; coram eis castra pones super mare. Et dicet Pharao populo suo: filii Israel hi errant in terra; conclusit enim eos desertum. Ego autem indurabo cor Pharaonis, et persequetur eos, et glorificabor in Pharaone et in omni exercitu eius, et cognoscent omnes Aegyptii quia ego sum Dominus, et fecerunt sic. Et nuntiatum est regi Aegyptiorum quod fugerat populus, et conversum est cor Pharaonis et servorum eius super populum, et dixerunt: Quid hoc fecimus ut dimitteremus filios Israel ne servirent nobis? Iunxit igitur Pharao currus suos, et omnem populum suum simul duxit secum, Et accepit sexcentos currus electos, et omnem equum Aegyptiorum, et tristatas super omnes. Et induravit Dominus cor Pharaonis regis Aegypti et servorum eius, et persecutus est post filios Israel; filii autem Israel exhibant in manu excelsa. Et persecuti sunt Aegyptii post eos, et invenerunt eos castra positos apud mare; et omnis equus et currus Pharaonis, et equites, et exercitus eius erant contra castra, ex adverso Beelsephon. Et Pharao appropinquabat, et suspicientes filii Israel oculis viderunt, et Aegyptii castra posuerant post eos, et timuerunt valde, clamaverunt autem filii Israel ad Dominum. Et dixerunt ad Moysen: Propter non esse sepulcra in terra Aegypti, eduxisti nos mori in deserto? Quid hoc fecisti nobis, educens nos ex Aegypto? Nonne hoc erat verbum quod locuti sumus ad te in

Aegypto, dicentes: Permite nos, ut serviamus Aegyptiis? Melius enim nobis servire Aegyptiis quam mori in deserto hoc.

Dixit autem Moses ad populum: Confidite, state et videte salutem a Domino, quam faciet nobis hodie; quo enim modo vidistis Aegyptios hodie, non addetis amplius videre eos in aeternum. Dominus pugnabit pro vobis, et vos silebitis. Dixit autem Dominus ad Moysen: Quid clamas ad me? Loquere filiis Israel, et proficiscantur. Et tu tolle virgam tuam, et extende manum tuam super mare, et divide illud, et ingrediantur filii Israel in medium maris per aridam. Et ecce ego indurabo cor Pharaonis et Aegyptiorum omnium, et intrabunt post eos, et glorificabor in Pharaone et in omni exercitu eius et in curribus et in equis eius. Et cognoscent omnes Aegyptii quod ego sum Dominus, cum glorificabor in Pharaone et in curribus et equis eius. Removit autem Angelus Dei, qui praeibat castra filiorum Israel, et ivit ad posteriora; removit autem et columna nubis a facie eorum, et stetit post eos. Et intravit per medium castrorum Aegyptiorum, et per medium castrorum Aegyptiorum, et per medium castrorum Israel, et stetit, et factae sunt tenebrae et caligo, et transiit nox, et non commixti sunt sibi invicem totam noctem. Extendit autem Moyses manum super mare, et reduxit Dominus mare in vento austro violento totam noctem, et fecit mare aridam, et scissum est aqua. Et intraverunt filii Israel in medium maris per siccum, et aqua eius erat murus a dextris et murus a sinistris.

Et persecuti sunt Aegyptii, et intraverunt post eos, et omnis

equus Pharaonis, et currus, et ascensores in medium maris. Factum est autem in vigilia illa matutina, et inspexit Dominus super castra Aegyptiorum in columna ignis et nubis, et conturbavit castra Aegyptiorum. Et ligavit axes curruum eorum, et duxit eos cum vi, et dixerunt Aegyptii: Fugiamus a facie Israel, nam Dominus bellat pro eis contra Aegyptios. Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super mare, et restituatur aqua, et cooperiat Aegyptios, super currus et equites. Extendit autem Moses manum super mare, et restituta est aqua ad diem super terram; Aegyptii autem fugerunt sub aquam, et excussit Dominus Aegyptios in medio maris. Et reversa aqua texit currus et equites, et omnem vim Pharaonis, eos qui ingressi erant post eos in mare, et non relictus est ex eis neque unus. Filii autem Israel ierunt per siccam in medio maris, aqua autem eis murus erat a dextris, et murus a sinistris. Et eripuit Dominus Israel in die illa ex manu Aegyptiorum, et vidit Israel Aegyptios mortuos apud litus maris. Vidit autem Israel manum magnam quam fecit Dominus Aegyptiis; timuit autem populus Dominum, et crediderunt Deo et Moysi servo eius.

15

Tunc cantavit Moyses et filii Israel canticum hoc Deo, et dixerunt dic Adiutor et protector factus est mihi in salutem; hic meus Deus, et glorificabo eum; Deus patris mei, et exaltabo eum. Dominus conterens bella, Dominus nomen ei. Currus Pharaonis et vim eius proiecit in mare; electi ascensores tristatae deglutiti

sunt in Mari Rubro. Mare textit eos; descenderunt in profundum sicut lapis. Dexterata tua, Domine, glorificata est in fortitudine; dextera tua manus, Domine, confregit inimicos. Et in multitudine gloriae tuae contrivisti adversarios, misisti iram tuam quae devoravit eos ut stipulam. Et per spiritum irae tuae divisa est aqua, congelatae sunt quasi murus aquae, congelati sunt fluctus in medio maris. Dixit inimicus: persequens comprehendam, dividam spolia, implebo animam meam, interficiam gladio meo, dominabitur manus mea. Misisti spiritum tuum, textit eos mare; merse runt sicut plumbum in aqua vehemēti. Quis similis tibi in diis, Domine? Quis similis tibi, glorificatus in sanctis, mirabilis in gloriis, faciens prodigia? Extendisti dexteram tuam, devoravit eos terra. Guidasti in iustitia tua populum tuum hunc, quem redemisti; consolatus es fortitudine tua eos ad diversorium sanctum tuum. Audierunt nationes et iratae sunt; dolores ceperunt habitantes Philistiim. Tunc festinaverunt duces Edom, et principes Moabitarum; cepit eos tremor, liquefacti sunt omnes qui habitabant Chanaan. Cadat super eos tremor et timor; magnitudine brachii tui lapidescant, donec transeat populus tuus, Domine, donec transeat populus tuus hic, quem acquisisti. Introductos planta eos in montem hereditatis tuae, in paratum habitaculum tuum quod praeparasti, Domine; sanctuarium, Domine, quod praeparaverunt manus tuae. Dominus regnat in aeternum, et super aeternum, et adhuc. Quia intravit equus Pharaonis cum curribus et ascensoribus in mare, et induxit super eos Dominus aquam maris; filii autem Israel ambulaverunt per siccam in medio maris.

Sumpsit autem Mariam prophetissa, soror Aaron, tympanum in manu sua, et exierunt omnes mulieres post eam cum tympanis et choris. Incipiebat autem Mariam eorum dicens: Cantemus Domino, gloriose enim glorificatus est; equum et ascensorem proiecit in mare. Removit autem Moyses filios Israel a mari rubro, et duxit eos in desertum Sur; et ibant tres dies in deserto, et non inveniebant aquam ut biberent. Venerunt autem in Merrah, et non poterant bibere ex Merrah, amarum enim erat; propter hoc nominavit nomen loci illius Amaritudo. Et murmuravit populus contra Moysen, dicentes: Quid bibemus? Clamavit autem Moses ad Dominum, et ostendit ei Dominus lignum, et iniecit illud in aquam, et dulcorata est aqua. Illic posuit ei iustificationes et iudicia, et illic eum tentavit. Et dixit: Si audiendo audieris vocem Domini Dei tui, et placentia coram eo feceris, et aures dederis mandatis eius, et custodieris omnia iustificationes eius, omnem morbum quem induxi Aegyptiis non inducam super te; ego enim sum Dominus Deus tuus sanans te. Et venerunt in Elim, et erant ibi duodecim fontes aquarum et septuaginta stipes palmarum; castra posuerunt autem ibi apud aquas.

16

Discesserunt autem ex Elim, et venit omnis congregatio filiorum Israel in desertum Sin, quod est inter Elim et Sina. Die autem quintadecima mensis secundi, postquam egressi erant ex terra Aegypti, Murmuravit omnis congregatio filiorum Israel super

Mosen et Aaron. Et dixerunt ad eos filii Israel: Utinam mortui essemus percussi a Domino in terra Aegypti, quando sedebamus super lebetes carniū et edebamus panes in saturitatem, quia eduxistis nos in desertum hoc occidere omnem congregationem hanc fame. Dixit autem Dominus ad Moysen: ecce ego pluo vobis panes de caelo, et exhibit populus, et colligent quod diei in diem, ut tentem eos si ambulabunt in lege mea, an non. Et erit in die sexta, et parabunt quod intulerint, et erit duplum eius quod cotidie colligunt. Et dixerunt Moses et Aaron ad omnem congregationem filiorum Israel: Vespera cognoscetis quia Dominus eduxit vos ex terra Aegypti, Et mane videbitis gloriam Domini, cum audierit murmurationem vestram apud Deum; nos autem quid sumus, quod murmuretis contra nos? Et dixit Moyses: In eo quod Dominus dat vobis vespere carnes ad edendum, et panes mane ad saturitatem, propter id quod Dominus audit murmurationem vestram, quam vos murmuratis contra nos—nos autem quid sumus? Non enim contra nos est murmuratio vestra, sed contra Deum.

Dixit autem Moses ad Aaron: Dic omni congregationi filiorum Israel: Accedite coram Deo, audivit enim murmurationem vestram. Quando autem loquebatur Aaron omni congregationi filiorum Israel et conversi sunt in desertum, gloria Domini apparuit in nube. Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Audivi murmurationem filiorum Israel; loquere ad eos dicens: Ad vesperum comedetis carnes, et mane implebimini panibus, et cognoscetis quia ego Dominus Deus vester. Factum est autem vespera, et ascendit coturnix, et texit castra; mane factum est,

cessante rore in circuitu castrorum. Et ecce super faciem deserti tenue velut coriandrum album, velut glacies super terra. Videntes autem illud filii Israel, dixerunt alter ad alterum: Quid est hoc? Non enim sciebant quid erat. Dixit autem Moyses illis: Hic est panis quem dedit Dominus vobis ad edendum. Hoc est verbum quod mandavit Dominus: congregate ex eo unusquisque quantum convenit, gomer per capita secundum numerum animarum vestrarum; unusquisque cum contubernaliis vestris colligite. Fecerunt autem sic filii Israel, et collegerunt qui multum et qui minus. Et mensurantes homer, non abundavit qui multum collegit, et qui minus non defecit, unusquisque secundum eos qui conveniebant apud se collegerunt. Dixit autem Moses ad eos: Nemo relinquat ex eo in mane.

Et non audierunt Moysen, sed reliquerunt quidam ex eo in mane, et efferbuerat vermes, et putuit, et iratus est super eos Moyses. Et collegerunt illud mane mane, unusquisque quantum sibi conveniebat; quando autem sol calefaciebat, liquescebat. Factum est autem die sexta, collegerunt necessaria dupla, duo homer uni; intraverunt autem omnes principes congregationis et nuntiaverunt Moysi. Dixit autem Moses ad eos: Non hoc verbum est quod locutus est Dominus? Sabbata requies sancta Domino cras. Quanta si coquatis, coquite, et quanta si elixetis, elixite, et omne superabundans relinquite illud in apothecam in mane. Et reliquerunt ab eo usque mane, sicut praecepit eis Moses, et non putuit, neque vermis factus est in eo. Dixit autem Moses: Edite hodie, est enim sabbatum hodie Domino; non invenietur in campo. Sex dies colligetis, die autem septimo

sabbata, quia non erit in eo. Factum est autem in die septima ut exirent quidam ex populo ad colligendum, et non invenerunt. Dixit autem Dominus ad Moysen: Usque quo non vultis audire mandata mea et legem meam? Videte, nam Dominus dedit vobis sabbatum, diem hanc; propter hoc ipse dedit vobis die sexta panes duos dierum. Sedete unusquisque in domibus vestris; nemo exeat de loco suo die septima. Et populus sabbatizavit die septimo. Et nominaverunt illud filii Israel nomen eius Man; erat autem quasi semen coriandri album, gustus autem eius sicut placenta in melle. Dixit autem Moyses: Hoc est verbum quod mandavit Dominus: Implete gomer manna in apothecam ad generationes vestras, ut videant panem quem manducavistis in deserto, quando eduxit vos Dominus de terra Aegypti. Et dixit Moyses ad Aaron: Cape urnam auream unam, et mitte in eam plenum gomor mannae, et pones eam coram Deo in custodiam in generationes vestras, Quo modo imperavit Dominus Moysi, et deposuit Aaron coram testimonio in custodiam. Filii autem Israel comederunt manna quadraginta annos, donec venerunt in terram habitatam; comederunt manna, donec pervenerunt in partem Phoeniciae. Homer autem decima pars trium mensurarum erat.

17

Et discessit omnis congregatio filiorum Israel ex deserto Sin secundum castra eorum, per verbum Domini, et castrametati sunt in Raphidim; non erat autem aqua populo ad bibendum. Et

querebatur populus ad Moysen, dicentes: Da nobis aquam, ut bibamus. Et dixit eis Moyses: Quid querimini mihi, et quid tentatis Dominum? Sitivit autem illic populus aqua, et murmuravit illic populus ad Moysen, dicentes: Ut quid hoc? Adduxisti nos ex Aegypto occidere nos et filios nostros et pecora siti? Clamavit autem Moyses ad Dominum dicens: Quid faciam populo huic? Adhuc paulum, et lapidabunt me. Et dixit Dominus ad Moysen: Proambula populi huius; sume autem tibi de senioribus populi, et virgam, in qua percussisti fluvium, sume in manu tua, et ibis. Ecce ego sto illic ante te super petram in Horeb, et percuties petram, et exhibit ex ea aqua, et bibet populus. Fecit autem Moyses sic coram filiis Israel. Et nominavit nomen loci illius Tentatio et Convicium, propter convicium filiorum Israel, et propter tentare Dominum, dicentes: Si est Dominus in nobis, aut non?

Venit autem Amalek et pugnabat contra Israel in Raphidim. Dixit autem Moyses ad Iesum: Elige tibi viros potentes, et egressus instrue aciem contra Amalec cras, et ecce ego stabo super verticem collis, et virga Dei erit in manu mea. Et fecit Iesus quemadmodum dixit ei Moyses, et egressus instruxit aciem contra Amalec, et Moyses et Aaron et Hur ascenderunt super verticem collis. Et factum est: quando levavit Moyses manus, praevalebat Israel; quando autem demisit manus, praevalebat Amalec. Manus autem Mosis graves, et accepto lapide posuerunt sub eo, et sedebat super eo, et Aaron et Hur sustinebant manus eius hinc unus, et hinc unus, et factae sunt manus Mosis firmae usque ad occasum solis. Et vertit Iesus Amalec, et omnem

populum eius in caedem gladii. Dixit autem Dominus ad Moysen: Inscribe hoc in memoriale in libro, et da in aures Iesu, quia unctione delebo memoriale Amalec ex ea quae sub caelo est. Et aedificavit Moyses altare Domino et nominavit nomen eius: Dominus refugium meum. Quod in manu occulta Dominus bellat super Amalec a generationibus in generationes.

18

Audivit autem Iothop, sacerdos Madian, socer Moysi, omnia quaecumque fecit Dominus Israeli populo suo; eduxit enim Dominus Israelem ex Aegypto. Accepit autem Iothop, socer Moysi, Sepphoran, uxorem Moysi, post dimissionem eius. et duos filios eius, nomen uni eorum Gershom, dicens, advena eram in terra aliena, Et nomen secundi Eliezer, dicens: Nam Deus patris mei adiutor meus, et eripuit me ex manu Pharaonis. Et exivit Iothop socer Moysi et filii et uxor ad Moysen in desertum, ubi castra posuit ad montem Dei. Nuntiatum est autem Moysi dicentibus: Ecce socer tuus Iothop venit ad te, et uxor et duo filii tui cum eo. Exivit autem Moyses in occursum soceri sui, et adoravit eum, et osculatus est eum, et salutaverunt se invicem, et introduxit eos in tabernaculum. Et narravit Moyses socero omnia quanta fecit Dominus Pharaoni et omnibus Aegyptiis propter Israel, et omnem laborem qui factus est eis in via, et quod eripuit eos Dominus e manu Pharaonis et e manu Aegyptiorum. Stupuit autem Iothop super omnibus bonis quae fecit eis Dominus, quia eripuit eos ex manu Aegyptiorum et

ex manu Pharaonis. Et dixit Jethro: Benedictus Dominus, quia eripuit eos ex manu Aegyptiorum et ex manu Pharaonis. Nunc cognovi quod magnus est Dominus prae omnibus diis, propter hoc quod invaserunt eos. Et accepit Iethro, socer Mosis, holocausta et sacrificia Deo; venit autem Aaron et omnes seniores Israel ut comederent panem cum socero Mosis coram Deo.

Et factum est post diem proximum ut sederet Moses ad iudicandum populum, stabat autem omnis populus apud Mosen a mane usque ad vesperam. Et videns Iothop omnia quanta facit populo, dicit: Quid hoc quod tu facis populo? Cur tu sedes solus, omnis autem populus adstat tibi a mane usque vesperam? Et dicit Moyses socero: Venit ad me populus quaerere iudicium a Deo. Quando enim illis controversia fit et ad me veniant, unumquemque iudico et illos praecepta Dei legem eius notifico. Dixit autem socer Moysi ad eum: Non recte tu facis hoc verbum. Destructione destrueris impatiente, et tu et omnis populus hic qui est tecum; grave tibi verbum hoc, non poteris facere tu solus. Nunc ergo audi me, et consiliabo tibi, et erit Deus tecum; sis tu populo in his quae ad Deum pertinent, et offeres verba eorum ad Deum. Et contestaberis illis praecepta Dei et legem eius, et significabis illis vias in quibus ambulabunt in eis, et opera quae facient. Et tu tibi ipsi considera ex omni populo viros potentes, deum timentes, viros iustos, odientes superbiam, et constitues super eos chiliarchos et centuriones et quinquagenarios et decanos. Et iudicabunt populum omni hora; verbum autem grave offerent ad te, sed parva iudiciorum iudicabunt ipsi, et

levabunt onus a te, atque auxiliabuntur tibi. Si verbum hoc feceris, praevalebit tibi Deus, et poteris stare, et omnis populus hic in suum locum cum pace veniet. Audivit autem Moyses vocem soceri, et fecit quaecumque dixit ei. Et elegit Moses viros potentes ex omni Israel, et constituit eos super illos tribunos, centuriones, quinquagenarios et decanos. Et iudicaverunt populum omni hora; omne autem verbum grave retulerunt ad Moysen, omne autem verbum leve iudicaverunt ipsi. Dimisit autem Moyses socerum suum, et abiit in terram suam.

19

Mense autem tertio exodi filiorum Israel ex terra Aegypti, die hac venerunt in desertum Sinai. Et discesserunt ex Raphidin, et venerunt in desertum Sinai, et castra posuit ibi Israel e regione montis. Et Moses ascendit in montem Dei, et vocavit eum Deus ex monte, dicens: Haec dices domui Iacob, et annuntiabis filiis Israel. Ipsi vidistis quanta feci Aegyptiis, et suscepi vos quasi super alas aquilarum, et adduxi vos ad meipsum. Et nunc si auditu audieritis vocem meam et custodieritis pactum meum, eritis mihi populus peculiaris ex omnibus gentibus, mea enim est omnis terra. Vos autem eritis mihi regnum sacerdotale et gens sancta; haec verba dices filiis Israel. Venit autem Moses, et vocavit seniores populi, et posuit coram eis omnes verbos hos, quos mandavit eis Deus. Respondit autem omnis populus uno animo et dixerunt: Omnia quaecumque dixit Deus faciemus et audiemus. Rettulit autem Moyses verba haec ad Deum. Dixit

autem Dominus ad Moysen: Ecce ego venio ad te in columna nubis, ut audiat populus me loquentem ad te, et tibi credant in aeternum. Nuntiavit autem Moyses verba populi ad Dominum. Dixit autem Dominus ad Moysen: Descendens testificare populo, et purifica eos hodie et cras, et lavent vestimenta. Et sint parati in diem tertium, nam die tertio descendet Dominus super montem Sinai, coram omni populo. Et separabis populum in circuitu, dicens: Attendite vobis ne ascendatis in montem et tangatis aliquid eius; omnis qui tetigerit montem morte morietur. Non tanget eius manus, nam lapidibus lapidabitur aut sagitta sagittabitur; sive animal sive homo, non vivet. Quando voces et tubae et nubes discesserint ab monte, illi ascendent super montem.

Descendit autem Moyses ex monte ad populum, et sanctificavit eos, et laverunt vestimenta. Et dixit populo: Estote parati tres dies; ne accedatis ad mulierem. Factum est autem die tertia, facto ad auroram, et facta sunt voces et fulgura et nubes tenebrosa super monte Sina; vox tubae sonat magna, et territus est omnis populus qui in castris erat. Et eduxit Moyses populum in occursum Dei ex castris, et steterunt sub monte. Mons Sinai totus fumabat, propter Deum in igne super illum descendisse, et fumus ascendebat quasi fumus fornacis, et omnis populus valde obstupuit. Fiebant autem voces tubae procedentes fortiores valde. Moyses locutus est, Deus autem respondit ei voce. Descendit autem Dominus super montem Sinai, super culmen montis, et vocavit Dominus Moysen super culmen montis, et ascendit Moyses. Et dixit Deus ad Moysen dicens: Descende et

testificare populo, ne umquam appropinquent ad Deum ut videant, et cadat ex eis multitudo. Et sacerdotes qui appropinquant Domino Deo sanctificentur, ne forte perdat eos Dominus.

Et dixit Moyses ad Deum: Non poterit populus ascendere ad montem Sina, tu enim testificatus es nobis, dicens: Separa montem, et sanctifica illum. Dixit autem ei Dominus: Vade, descende, et ascende tu et Aaron tecum; sacerdotes autem et populus ne vim faciant ut ascendant ad Deum, ne quando Dominus perdat ex eis. Descendit autem Moyses ad populum et dixit eis.

20

Et locutus est Dominus omnes verbos hos, dicens, Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te e terra Aegypti, e domo servitutis. Non erunt tibi dei alii praeter me. Non facies tibi idolum, neque omnem similitudinem eorum quae in caelo sursum sunt, et quae in terra deorsum sunt, et quae in aquis subter terram sunt. Non adorabis eis, neque servies eis; ego enim sum Dominus Deus tuus, Deus aemulator, reddens peccata patrum super filios, usque ad tertiam et quartam generationem his qui oderunt me. et faciens misericordiam in milia iis qui amant me et iis qui custodiunt praecepta mea Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum, non enim purificabit Dominus Deus tuus eum qui assumit nomen eius in vanum. Memento

diem sabbatorum ut sanctifices eam. Sex diebus operaberis, et facies omnia opera tua. Die autem septima sabbata Domino Deo tuo, non facies in ea omne opus tu et filius tuus et filia tua, servus tuus et ancilla tua, bos tuus et iumentum tuum et omne animal tuum, et advena habitans in te. In sex enim diebus fecit Dominus caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt, et requievit die septimo; propter hoc benedixit Dominus diem septimum et sanctificavit eum. Honora patrem tuum et matrem tuam, ut bene tibi fiat, et ut longaevus fias super terram bonam, quam Dominus Deus tuus dat tibi. Non moechaberis. Non furabis. Non occides. Non falsum testimonium dices contra proximum tuum. Non concupisces uxorem proximi tui, non concupisces domum proximi tui, neque agrum eius, neque servum eius, neque ancillam eius, neque bovem eius, neque iumentum eius, neque omne pecus eius, neque quaecumque proximi tui sunt.

Et omnis populus videbat vocem et lampadas et vocem tubae et montem fumantem; timentes autem, omnis populus steterunt procul. Et dixerunt ad Moysen: Loquere tu nobis, et non loquatur ad nos Deus, ne moriamur. Et dicit eis Moyses: Audete, nam propter probandum vos venit Deus ad vos, ut fiat timor eius in vobis, ne peccetis. Steterat autem populus procul, Moyses autem intraverat in caliginem ubi erat Deus. Dixit autem Dominus ad Moysen, haec dices domui Iacob, et annuntiabis filiis Israel, vos vidistis, quia de caelo locutus sum ad vos. Non facietis vobis ipsis deos argenteos, et deos aureos non facietis vobis ipsis. Altare ex terra facietis mihi, et sacrificabitis super eo

holocausta vestra et salutaria vestra et oves et vitulos vestros in omni loco ubi nominabo nomen meum ibi, et veniam ad te et benedicam te. Si autem altare ex lapidibus facies mihi, non aedificabis eos sectos; nam gladium tuum iniecisti super eos, et profanati sunt. Non ascendes in gradibus super altare meum, ut non reveles nuditatem tuam super illud.

21

Et haec sunt iudicia quae pones coram eis. Si emeris servum Hebraeum, sex annis serviet tibi; septimo autem anno exhibit liber gratis. Si ipse solus intret, et solus exhibit; si autem mulier cum eo intraverit, exhibit et mulier eius. Et si autem dominus det ei uxorem, et pariat ei filios aut filias, mulier et infantes erunt domino eius, ipse autem solus exhibit. Si autem respondens dicat servus, dilexi dominum meum et uxorem et liberos, non abibo liber; Adducet eum dominus eius ad iudicium Dei, et tunc adducet eum ad portam vel ad postem, et perforabit dominus eius aurem terebra, et serviet ei in aeternum.

Si autem quis vendiderit filiam suam ut servam, non exhibit sicut exeunt ancillae. Si non placuerit domino eius, cui ipsi convenit, redimet eam; genti autem alienae non dominus est vendere eam, quia fidem fregit in ea. Si autem filio sponsaverit eam, secundum ius filiarum faciet ei. Si autem aliam sibi acceperit, necessaria et vestimentum et consortium eius non fraudabit. Si autem tria haec non faciet ei, exhibit gratis sine argento. Si autem

quis quendam percutiat, et moriatur, morte moriatur. Ille autem non volens, sed Deus tradidit in manus eius, dabo tibi locum quo fugiet illuc qui occidit. Si autem quis insidietur proximo ad occidendum eum dolo, et confugiat, ab altari meo accipies eum ut interficiatur. Qui percutit patrem suum aut matrem suam, morte moriatur. Qui maledicit patrem suum aut matrem suam, morte morietur. Qui si quis furatus fuerit quendam de filiis Israel, et oppressum eum vendiderit, et inventus fuerit in eo, morte moriatur. Si autem duo viri insultent et percutiant proximum lapide aut pugno, et non moriatur, sed decumbat super lectum, Si exsurgens homo ambulaverit foris innitens baculo, innocens erit qui eum percussit, excepto quod otium eius compensabit et medicinas. Si autem quis percutiat servum suum aut ancillam suam virga, et moriatur sub manibus eius, iustitia vindicabitur. Si autem supervixerit diem unum aut duos, non vindicetur, argentum enim eius est. Si autem pugnaverint duo viri, et percusserint mulierem in utero habentem, et exierit infans eius non formatus, mulcta multabitur, sicut imposuerit vir mulieris, dabit cum aestimatione. Si autem formatum sit, dabit animam pro anima. Oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede. Combustio pro combustione, vulnus pro vulnere, livor pro livore. Si autem quis percusserit oculum servi sui aut oculum ancillae suae et excaecaverit eum, liberos dimittet eos pro oculo eorum. Si autem dentem servi, aut dentem famulae eius excusserit, liberos dimittet eos pro dente eorum. Si autem cornu percusserit taurus virum aut feminam et moriatur, lapidibus lapidabitur taurus, et non comedentur carnes eius; dominus autem tauri innocens

erit. Si autem taurus cornutator fuerit ante heri et ante tertium diem, et testificati sint domino eius, et non removerit eum, occiderit autem virum aut mulierem, taurus lapidibus obruetur, et dominus eius morte morietur. Si autem redemptio imposita erit ei, dabit redemptionem animae suae quantam imposuerint ei. Si autem filium aut filiam cornu percusserit, secundum ius hoc faciant ei. Si autem servum cornu percusserit taurus aut ancillam, triginta didrachma argenti dabit domino eorum, et taurus lapidibus obruetur. Si autem quis aperuerit foveam aut foderit foveam, et non cooperuerit eam, et ceciderit ibi vitulus aut asinus, Dominus foveae restituet; argentum dabit domino eorum, id autem mortuum ipsi erit. Si autem cornu percusserit alicuius taurus taurum vicini, et moriatur, vendent taurum viventem, et dividunt argentum eius, et taurum mortuum dividunt. Si autem notum factum sit taurum esse cornu petentem ante hesternum et ante tertium diem, et testificati sint domino eius, nec removerit eum, solvet taurum pro tauro, mortuus autem ei erit.

Si autem quis furatus sit vitulum aut ovem, et mactaverit aut vendiderit, quinque vitulos reddet pro vitulo, et quattuor oves pro ove.

22

Si autem in effractione inventus fuerit fur, et percussus mortuus fuerit, non est ei homicidium. Si autem sol ortus est super eum,

obnoxius est, morte morietur; si autem non est ei, vendatur pro furto. Si autem relinquatur et inveniatur in manu eius res furata, ab asino usque ad pecus viventia, duplicia ea solvet. Si autem depascet quis agrum aut vineam, et dimiserit pecus eius depascere agrum alterum, restituet ex agro suo secundum proventum eius; si autem totum agrum depascet, optima agri sui et optima vineae suae restituet. Si autem ignis egressus invenerit spinas, et combusserit areas aut spicas aut campum, reddet qui ignem accendit.

Si autem quis dederit vicino argentum aut vasa custodienda, et furatum sit ex domo hominis, si inventus fuerit fur, restituet duplum. Si autem fur non inveniatur, accedet dominus domus coram Deo, et iurabit profecto se non male egisse in totam depositionem proximi, Secundum omne dictum de iniuria, de vitulo et iumento subiugali et ove et vestimento et omni perditione accusata, quidquid ergo sit, coram Deo veniet iudicium amborum, et qui captus fuerit per Deum solvet duplum vicino. Si autem quis det proximo iumentum aut vitulum aut ovem aut omne pecus custodiendum, et conteratur aut moriatur aut captivum fiat, et nemo sciat, Iusiurandum erit Dei inter ambos, profecto non eum egisse male in universum de deposito vicini, et sic accipiet dominus eius, et non restituet. Si autem furata sit ab eo, reddet domino. Si autem a feris captum fiat, ducet eum ad praedam, nec solvet. Si autem quis petat a vicino, et frangatur aut moriatur aut captivus fiat, dominus autem non sit cum eo, compensabit. Si autem dominus cum eo sit, non solvet; si autem mercenarius sit, erit ei pro mercede

eius.

Si autem quis virginem non desponsatam decipiat, et cum ea dormiat, dote dotabit eam sibi uxorem. Si autem refutans refutaverit, et non voluerit pater eius dare eam ei uxorem, argentum solvet patri secundum quantum est dos virginum. Veneficos non servabitis. Omnem dormientem cum pecude morte interficietis. Qui sacrificat deis morte exterminabitur, excepto Domino solo.

Et peregrinum non male habebitis neque opprimatis eum, eratis enim peregrini in terra Aegypti. Omnem viduam et orphanum non affligetis. Si autem malitia afflixeritis eos, et clamantes clamaverint ad me, auditu audiam vocem eorum. Et irascar ira, et occidam vos gladio, et erunt uxores vestrae viduae, et filii vestri orphani. Si autem argentum mutuum dederis fratri pauperi apud te, non eris eum urgens, nec impones ei usuram. Si autem pignus acceperis vestimentum vicini, ante occasum solis reddes illud ei Est enim hoc operimentum eius, solum hoc vestimentum nuditatis eius, in quo dormiet? Si ergo clamaverit ad me, exaudiam eum, misericors enim sum. Deos non maledices, et principem populi tui non male loqueris. Primitias areae et torcularis tui non tardabis; primogenita filiorum tuorum dabis mihi. Sic facies vitulum tuum et ovem tuam et iumentum tuum: septem dies erit sub matre, octavo autem die reddes mihi illud. Et viri sancti eritis mihi, et carnem a bestiis captam non edetis; cani abicite illam.

23

Non accipies auditum vanum, nec consenties cum iniusto ut fias testis iniustus. Non eris cum pluribus in malitia, nec adderis cum multitudine ad declinandum cum pluribus, ut iudicium pervertas. Et pauperi non misereberis in iudicio. Si autem occurreris bovi inimici tui aut iumento eius erranti, aversus reddes ei. Si autem videris iumentum inimici tui cecidisse sub onere eius, non praeteribis illud, sed sublevabis illud cum eo.

Non pervertes iudicium pauperis in iudicio eius. Ab omni verbo iniusto te removes, innocentem et iustum non occides, et non iustificabis impium propter dona. Et dona non accipies, nam dona excaecant oculos videntium, et corrumpunt verba iusta. Et advenam non opprimitis, vos enim scitis animam advenae, ipsi enim advenae eratis in terra Aegypti. Sex annis seminabis terram tuam, et congregabis genimina eius. Septimo autem anno remissionem facies, et dimittes eam, et edent pauperes gentis tuae; quae autem relinquentur, edent agrestia animalia. Sic facies vineam tuam et olivetum tuum. Sex diebus facies opera tua, die autem septimo quies, ut requiescat bos tuus et iumentum tuum, et ut refrigeretur filius ancillae tuae et advena. Omnia quanta dixi ad vos custodite, et nomen deorum alterorum non commemorabimini, neque audiatur ex ore vestro.

Tres tempora anni celebrate mihi. Festum azymorum custodite

facere, septem dies edetis azyma, quemadmodum praecepi tibi secundum tempus mensis novorum, in eo enim existi ex Aegypto, non apparebis coram me vacuus. Et festum messis primitiarum facies operum tuorum, quae si seminaveris in agro tuo, et festum consummationis super exitum anni in congregatione operum tuorum eorum ex agro tuo. Tribus temporibus anni videbitur omne masculinum tuum coram Domino Deo tuo. Quando enim eiciam gentes a facie tua et dilatabo terminos tuos, non sacrificabis super fermento sanguinem incensi mei, neque dormibit adeps festi mei usque mane. Primitias primogenitorum terrae tuae inferes in domum Domini Dei tui; non coques agnum in lacte matris eius. Et ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, ut custodiat te in via, ut introducat te in terram quam praeparavi tibi. Attende tibi et ausculta eum, et ne inoboedias illi; non enim te subtrahet, nam nomen meum est super eum. Si auditu audieritis vocem meam, et feceris omnia quaecumque mandavero tibi, et custodieritis testamentum meum, eritis mihi populus peculiaris ex omnibus gentibus, mea enim est omnis terra; vos autem eritis mihi regnum sacerdotale et gens sancta. Haec verba dices filiis Israel: si auditu audieritis vocem meam, et feceritis omnia quaecumque dixero tibi, inimicus ero inimicis tuis, et adversabor adversantibus tibi. Ibit enim angelus meus dux tuus, et introducet te ad Amorrhaeum et Hetthaeum et Pherezaeum et Chananaeum et Gergesaeum et Hevaeum et Iebusaeum, et delebo eos. Non adorabis deos eorum, neque servies eis, non facies secundum opera eorum, sed destructione destrues, et frangendo franges statuas eorum. Et servies Domino Deo tuo, et

benedicam panem tuum et vinum tuum et aquam tuam, et avertam morbum a vobis. Non erit sterilis masculus neque sterilis femina in terra tua; numerum dierum tuorum implens implebo. Et timorem mittam ducem tuum, et stupefaciam omnes gentes in quas tu ingrederis, et dabo omnes adversarios tuos fugitivos. Et mittam crabrones ante te, et eicies Amorrhaeos, et Hivaeos, et Chananaeos, et Hetthaeos a te. Non eiciam eos in anno uno, ne fiat terra deserta, et multae fiant super te bestiae terrae. Paulatim eiciam eos a te, donec augearis et heredites terram. Et ponam terminos tuos a Mari Rubro usque ad mare Philistinorum, et a deserto usque ad flumen magnum Euphraten, et tradam in manus vestras habitantes in terra, et eiciam eos a te. Non consentias illis et cum diis eorum foedus. Et non insedebunt in terra tua, ne peccare te faciant erga me; si enim servieris deis eorum, hi erunt tibi offendiculum.

24

Et Moysi dixit: Ascende ad Dominum tu et Aaron, et Nadab, et Abiud, et septuaginta de presbyteris Israel, et adorabunt procul Domino. Et accedet Moses solus ad Deum, ipsi autem non accedent, populus vero non ascendet simul cum eis. Intravit autem Moses et narravit populo omnia verba Dei et iudicia. Respondit autem omnis populus voce una dicentes: Omnes sermones quos locutus est Dominus faciemus et audiemus. Et scripsit Moses omnia verba Domini; surgens autem Moses mane aedificavit altare sub monte, et duodecim lapides pro duodecim

tribubus Israel. Et misit iuvenes filiorum Israel, et obtulerunt holocausta, et sacrificaverunt sacrificium salutare Deo, vitulos. Moyses autem, accepta dimidia parte sanguinis, infudit in crateras; dimidiam vero partem sanguinis effudit ad altare. Et accepto libro foederis, legit in aures populi, et dixerunt: Omnia quaecumque locutus est Dominus, faciemus et audiemus. Accepto autem Moyses sanguine, aspersit populum, et dixit: Ecce sanguis foederis, quod disposuit Dominus ad vos de omnibus verbis his.

Et ascenderunt Moses et Aaron et Nadab et Abiud et septuaginta de senatu Israel. Et viderunt locum ubi stabat Deus Israelis, et ea quae sub pedibus eius erant, quasi opus lateris sapphirini, et sicut species firmamenti caeli puritate. Et de electis Israel non defecit ne unus quidem, et visi sunt in loco Dei, et comederunt et biberunt. Et dixit Dominus ad Moysen: Ascende ad me in montem, et esto ibi, et dabo tibi tabulas lapideas, legem et mandata, quae scripsi ad legislandum eis. Et surgens Moses et Iosue qui adstabat ei, ascenderunt in montem Dei. Et senioribus dixerunt: Tacete hic, donec revertamur ad vos, et ecce Aaron et Hur cum vobis sunt; si cui accidat iudicium, accedant ad eos. Et ascendit Moyses et Iesus in montem, et texit nubes montem. Et descendit gloria Dei super montem Sinai, et texit illum nubes sex diebus, et vocavit Dominus Moysen die septimo ex medio nubis. Forma autem gloriae Domini erat sicut ignis ardens super verticem montis coram filiis Israel. Et ingressus est Moyses in medium nubis, et ascendit in montem, et fuit ibi in monte quadraginta dies et quadraginta noctes.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Dixi filiis Israel: accipite primitias ab omnibus quibus videatur cordi, et accipietis primitias meas. Et haec sunt primitiae quas accipietis ab eis: aurum, et argentum, et aes. et hyacinthum, et purpuram, et coccinum duplicem, et byssum tortam, et pilos caprinos, Et pelles arietum rubricatas, et pelles hyacinthinas, et ligna incorrupta, et lapides Sardii, et lapides in sculpturam in humerale, et vestem talarem. Et facies mihi sanctuarium, et apparebo in vobis. Et facies mihi secundum omnia quae tibi monstro in monte, exemplar tabernaculi et exemplar omnium vasorum eius; sic facies. Et facies arcam testimonii ex lignis incorruptibilibus, duorum cubitorum et dimidii longitudo, et cubiti et dimidii latitudo, et cubiti et dimidii altitudo. Et obducas eam auro puro, intrinsecus et extrinsecus obducas eam, et facias ei labra aurea torta in circuitu. Et facies ei quattuor annulos aureos, et impones super quattuor latera: duos annulos super latus unum, et duos annulos super latus secundum. Facies autem vectes e lignis incorruptis, et obduces eos auro. Et inferes vectes in annulos qui sunt in lateribus arcae, ad levandam arcam in eis. In anulis arcae erunt vectes immobiles. Et pones in arcam testimonia quae tibi dabo. Et facies propitiatorium tegumentum auri puri, duorum cubitorum et dimidii longitudinem, et cubiti et dimidii latitudinem. Et facies duo cherubim ex auro ductili, et impones ea ex utraque parte propitiatorii. Fiet cherub unus ex latere hoc, et cherub unus ex

latere secundo propitiatorii, et facies duos cherubim super duo latera. Erunt cherubim extendentes alas superne, obumbrantes alis eorum super propitiatorium, et facies eorum in alterutrum; ad propitiatorium erunt facies cherubim. Et pones propitiatorium super arcam desuper, et in arcam mittes testimonia quae dabo tibi. Et notus ero tibi illinc, et loquar tibi desuper propitiatorium inter medium duorum cherubim, quae sunt super arcam testimonii, et secundum omnia quaecumque mandavero tibi ad filios Israel. Et facies mensam auream ex auro puro, duorum cubitorum longitudinem, et cubiti latitudinem, et cubiti et dimidii altitudinem. Et facies ei labrum tortile aureum in circuitu, et facies ei coronam palmi in circuitu,

Et facies tortum cymation coronae in circuitu. Et facies quattuor anulos aureos, et impones quattuor anulos super quattuor partes pedum eius sub corona. Et erunt anuli in receptacula vectibus, ut feratur in eis mensa. Et facies vectes ex lignis incorruptibilibus, et inaurabis eos auro puro, et tolletur in eis mensa. Et facies tryblia eius, et thuiskas, et spondeia, et cyathos, in quibus libabis; ex auro puro facies ea. Et impones super mensam panes praesentiae coram me perpetuo.

Et facies candelabrum ex auro puro; tustum facies candelabrum. Calamus eius, et calami, et crateres, et sphaerulae, et lilia ex ea erunt. Sex autem calami exeuntes ex lateribus, tres calami candelabri ex latere uno eius, et tres calami candelabri ex latere secundo. Et tres crateres extypati nuciformes in uno calamisco, sphaerotes et lilium; sic sex calamiscis exeuntibus ex lucerna. Et

in candelabro quattuor crateres exsculpti in formam nucum, in uno calamo sphaerulae, et lilia eius. Sphaeroter sub duos calamiscus ex ea, et sphaeroter sub quattuor calamiscus ex ea; sic sex calamiscis exeuntibus ex lucerna. Et in lucerna quattuor crateres formati nuciformes. Bulbi et calami ex ea sint, tota caelata ex uno auro puro. Et facies lucernas eius septem, et impones lucernas, et lucebunt ex una facie. Et turibulum eius et bases eius ex auro puro facies. Omnia haec vasa talento auri puri constabant. Vide, facies secundum formam quae demonstrata est tibi in monte.

26

Et tentorium facies decem cortinas ex bysso retorta, et hyacintho, et purpura, et coccino retorto; cherubim opere textorio facies eas. Longitudo cortinae unius octo et viginti cubitorum, et latitudo quattuor cubitorum cortina una erit; mensura eadem erit omnibus cortinis. Quinque autem aulaea erunt ex alteris alteris tenentia, alterum ex altero, et quinque aulaea erunt continentia, alterum alteri. Et facies eis ansulas hyacinthinas super labium aulaeae unius, ex una parte in coniunctionem, et sic facies super labium aulaeae exterioris ad coniunctionem secundam. Quinquaginta ansulas facies in cortina una, et quinquaginta ansulas facies in parte cortinae secundum coniunctionem secundae, adversae sibi invicem respondentes in singulas. Et facies anulos quinquaginta aureos, et iunges cortinas alteram alteri anulis, et erit tabernaculum

unum. Et facies pelles pilosas tegumentum super tabernaculum; undecim pelles facies eas. Longitudo pellis unius triginta cubitorum, et quattuor cubitorum latitudo pellis unius; ipsa mensura erit undecim pellibus. Et coniunges quinque pelles super id ipsum, et sex pelles super id ipsum, et duplicabis pellem sextam secundum faciem tabernaculi. Et facies quinquaginta ansulas super labium pellis unius, quae est inter secundum coniunctionem, et quinquaginta ansulas facies super labium pellis iungentis secundae.

Et facies anulos aereos quinquaginta, et iunges anulos ex ansibus, et iunges pelles, et erit unum. Et subpones exuberantem partem in pellibus tabernaculi; dimidium pellis remanentis cooperies in exuberantem partem pellium tabernaculi, cooperies post tabernaculum. Cubitus ex hoc et cubitus ex hoc, ex eo quod superat pellium ex longitudine pellium tabernaculi, erit cooperiens super latera tabernaculi hinc et hinc, ut cooperiat. Et facies tegumentum tabernaculo pelles arietum rubricatas, et operimenta pelles hyacinthinas desuper.

Et facies columnas tabernaculi ex lignis incorruptibilibus. Decem cubitorum facies columnam unam, et cubiti unius et dimidii latitudinem columnae unius. Duos anconiscos stylo uni, correspondentes alterum alteri; sic facies omnibus stylis tabernaculi. Et facies columnas tabernaculo, viginti columnas ex latere quod ad Aquilonem est. Et quadraginta bases argenteas facies viginti columnis, duas bases columnae uni in ambas partes eius, et duas bases columnae uni in ambas partes eius. Et

latus secundum ad Notum, viginti columnas, et quadraginta bases eorum argenteas, duae bases columnae uni in ambas partes eius, et duae bases columnae uni in ambas partes eius. Et ex parte posteriore tabernaculi secundum partem quae ad mare est facies sex columnas. Et duas columnas facies super angulis tabernaculi ex parte posteriore. Et erit ex aequo deorsum; secundum id ipsum erunt aequales ex capitibus in coniunctionem unam. Sic facies ambabus duabus angulis: aequales sunt. Et erunt octo styli, et bases eorum argenteae sedecim, duae bases uni stylo in utrasque partes eius, et duae bases stylo uni. Et facies vectes ex lignis incorruptibilibus, quinque uni columnae ex una parte tabernaculi. Et quinque vectes columnae uni lateri tabernaculi secundo, et quinque vectes columnae posteriori lateri tabernaculi ad mare. Et vectes medius inter columnas pertranseat ab uno latere in alterum latus. Et columnas inaurabis auro, et annulos facies aureos, in quos inferes vectes, et inaurabis vectes auro. Et eriges tabernaculum secundum formam demonstratam tibi in monte.

Et facies velum ex hyacintho, et purpura, et coccino torto, et bysso texta; opus textile facies illud cum cherubim. Et impones illud super quattuor columnas incorruptibiles auro inauratas, et capita eorum aurea, et bases eorum quattuor argenteae. Et pones velum super columnas, et inferes ibi interius veli arcam testimonii, et separabit velum vobis inter sanctum et inter sanctum sanctorum. Et contegis velo arcam testimonii in sancto sanctorum. Et pones mensam extra velum, et candelabrum e regione mensae in parte tabernaculi quae ad Austrum spectat, et

mensam pones in parte tabernaculi quae ad Aquilonem spectat. Et facies velamen ostio tabernaculi ex hyacintho, et purpura, et coccino torto, et bysso torta, opus plumarii. Et facies velo quinque columnas, et aurabis eos auro, et capita eorum aurea erunt, et fundes eis quinque bases aeneas.

27

Et facies altare ex lignis incorruptibilibus, quinque cubitorum longitudinem et quinque cubitorum latitudinem; quadratum erit altare, et trium cubitorum altitudinem eius. Et facies cornua super quattuor angulos; ex eo erunt cornua, et cooperies ea aere. Et facies coronam altari, et operimentum eius, et phialas eius, et creagras eius, et ignarium eius, et omnia vasa eius facies aenea. Et facies ei craticulam opere reticulato aeneam, et facies craticulae quattuor annulos aeneos sub quattuor latera. Et subpones eos sub craticulam altaris ab infra; erit autem craticula usque ad dimidium altaris. Et facies altari vectes ex lignis incorruptibilibus, et circumdabis eos aere. Et inferes vectes in annulos, et sint vectes secundum latera altaris ad tollendum illud. Cavum sine sutura facies illud, secundum id quod monstratum tibi est in monte, sic facies illud. Et facies atrium tabernaculo; in latus illud ad Austrum vela atrii ex bysso retorta, longitudo centum cubitorum uni lateri. Et columnae eorum viginti, et bases eorum viginti aeneae, et anuli eorum et tenaculae argenteae. Sic lateri ad orientem vela centum cubitorum longitudine, et columnae earum viginti, et bases

earum viginti aeneae, et anuli et fibulae columnarum, et bases earum argento obductae. Latitudo autem aulae, quae secundum mare est, vela quinquaginta cubitorum; columnae earum decem, et bases earum decem. Et latitudo atrii, quae ad Austrum, vela quinquaginta cubitorum; columnae earum decem et bases earum decem. Et quindecim cubitorum altitudo velorum lateri uni, columnae eorum tres, et bases eorum tres. Et latus secundum quindecim cubitorum, velorum altitudo, columnae earum tres, et bases earum tres. Et portae atrii velamentum viginti cubitorum altitudine ex hyacintho et purpura et coccino torto et bysso torta varietate plumarii, columnae eorum quattuor et bases eorum quattuor. Omnes columnae atrii in circuitu argento obductae, et capita eorum argentea, et bases eorum aeneae. Longitudo autem atrii centum super centum, et latitudo quinquaginta super quinquaginta, et altitudo quinque cubitorum ex bysso retorta, et bases eorum aeneae. Et omnis constructio et omnia instrumenta et paxilli atrii aenei.

Et tu praecipe filiis Israel, et sumant tibi oleum ex olivis intactum, purum, tunsum ad lucem urendam, ut ardeat lucerna perpetuo In tabernaculo testimonii, extra velum quod est super foedus, comburet illud Aaron et filii eius a vespera usque mane coram Domino; legitimum aeternum in generationes vestras a filiis Israel.

Et tu adduc ad te ipsum Aaron fratrem tuum et filios eius ex filiis Israel, ut sacerdotio fungantur mihi: Aaron et Nadab et Abiud et Eleazar et Ithamar, filios Aaron. Et facies stolam sanctam Aaron fratri tuo in honorem et gloriam. Et tu loquere omnibus sapientibus mente, quos implevi spiritu sapientiae et perceptionis, et facient stolam sanctam Aaron in sanctum, in qua sacerdotio fungitur mihi. Et hae sunt stolae quas facient: pectorale, et umerale, et poderem, et tunicam tessellatam, et cidarin, et zonam; et facient stolas sanctas Aaron et filiis eius ad sacerdotium mihi exercendum. Et ipsi sument aurum et hyacinthum et purpuram et coccinum et byssum. Et facient ephod ex bysso retorta, opus textum polymitarii. Duae epomides continentes erunt ei, altera ad alteram, super duabus partibus adaptatae. Et textura humeralium quae est super eum, secundum opus ex eo erit ex auro puro, et hyacintho, et purpura, et coccino retorto, et bysso torta. Et accipies duos lapides smaragdi, et sculpes in eis nomina filiorum Israel. Sex nomina super lapidem unum, et sex nomina reliqua super lapidem secundum secundum generationes eorum. Opere artis lapidariae, sculpturam sigilli insculpes in duobus lapidibus super nominibus filiorum Israel. Et pones duos lapides super humeris ephod; lapides memoriales sunt filiis Israel, et sumet Aaron nomina filiorum Israel coram Domino super duos humeros suos, memoriale de eis. Et facies aspidiscas ex auro puro. Et facies duas catenulas fimbriatas ex auro puro, permixtas in floribus, opus plexurae, et impones catenulas fimbriatas plexas super aspidiscas secundum umeralia eorum ex parte anteriore.

Et facies rationale iudiciorum, opus plumarii, secundum modum ephod facies illud ex auro, et hyacintho, et purpura, et coccino retorto, et bysso retorta. Facies illud quadratum; erit duplum, spithamae longitudo eius et spithamae latitudo. Et contexes in eo textum lapidatum quadruplex ordinem; ordo lapidum erit sardius, topazius et smaragdus, ordo unus. Et ordo secundus: carbunculus, sapphirus et iaspis. Et ordo tertius: ligurium, achates, amethystus. Et ordo quartus chrysolithus et beryllus et onychinus, circumtecta auro, conligata in auro sint secundum ordinem eorum. Et lapides sunt ex nominibus filiorum Israel duodecim secundum nomina eorum, sculpturae signaculorum; unusquisque secundum nomen sunt in duodecim tribus. Et facies super oraculum fimbrias contextas, opus catenatum ex auro puro. Et accipiet Aaron nomina filiorum Israel super rationali iudicii super pectore suo, ingrediens in sanctum, ut sit memoriale coram Deo. Et impones super rationale iudicii manifestationem et veritatem, et erit super pectore Aaron, quando ingreditur in sanctum coram Domino, et feret Aaron iudicia filiorum Israel super pectore coram Domino perpetuo. Et facies tunicam talarem totam hyacinthinam. Et erit os ex eo in medio, oram habens in circuitu oris, opus textum, commissuram contextam ex eo, ne rumpatur. Et facies sub limbo tunicae deorsum, quasi florentis malogranatae, malogranatas ex hyacintho et purpura et coccino intorto et bysso retorta, sub limbo tunicae in circuitu, eandem formam malogranatas aureas et tintinnabula inter has in circuitu. Iuxta malum punicum aureum et floridum super fimbriam tunicae in circuitu. Et erit Aaron, cum ministrat, audibilis vox eius intranti in sanctum

coram Domino et exeunti, ut non moriatur. Et facies laminam auream puram, et exarabis in ea sculpturam sigilli, Sanctificatio Domini. Et impones illud super hyacintho torto, et erit super mitra; secundum faciem mitrae erit. Et erit super fronte Aaron, et tollet Aaron peccata sanctorum, quaecumque sanctificaverint filii Israel omnis doni sanctorum suorum, et erit super fronte Aaron perpetuo acceptum eis coram Domino.

Et ornamenta tunicarum ex bysso, et facies cidarin byssinam, et zonam facies opus plumarii. Et filiis Aaron facies tunicas et zonas, et tiaras facies eis in honorem et gloriam. Et indues ea Aaron fratrem tuum et filios eius cum eo, et unges eos, et implebis eorum manus, et sanctificabis eos, ut sacerdotio fungantur mihi. Et facies eis feminalia linea ad tegendam nuditatem carnis eorum; a lumbis usque ad femora erunt. Et habebit Aaron ea et filii eius, quando ingredientur in tabernaculum testimonii, aut quando appropinquabunt ut ministrent ad altare sancti, et non adducent ad se ipsos peccatum, ut non moriantur; statutum aeternum ei et semini eius cum eo.

29

Et haec sunt quae facies eis: sanctificabis eos ut sacerdotio fungantur mihi; accipies autem vitulum de bobus unum et arietes immaculatos duos. et panes azymos subactos in oleo, et lagana azyma uncta in oleo, similam ex tritico facies ea. Et

impones ea super canistrum unum, et offeres ea in canistro, et vitulum, et duos arietes. Et Aaron et filios eius adduces ad ostium tabernaculi testimonii, et lavabis eos aqua. Et acceptis stolis, indues Aaron fratrem tuum tunica longa, et humerali, et rationali, et iunges ei rationale ad humerale. Et impones mitram super caput eius, et impones petalam sanctuarii super mitram. Et accipies oleum unctionis, et fundes illud super caput eius, et unges eum. Et filios eius adduces, et indues eos tunicas. Et cinges eos cingulis, et impones eis mitras, et erit eis sacerdotium mihi in aevum, et consecrabis Aaron manus eius, et manus filiorum eius. Et adduces vitulum ad ostium tabernaculi testimonii, et imponent Aaron filique eius manus suas super caput vituli coram Domino ad ostium tabernaculi testimonii. Et mactabis vitulum coram Domino apud portas tabernaculi testimonii. Et accipies de sanguine vituli, et pones super cornua altaris digito tuo; reliquum autem omnem sanguinem effundes ad basem altaris. Et accipies omnem adipem qui est super ventrem, et lobum hepatis, et duos renes, et adipem qui est super eos, et impones super altare. Carnes autem vituli, et pellem, et stercus combures igni extra castra, peccati enim est.

Et arietem unum capies, et imponent Aaron et filii eius manus suas super caput arietis. Et mactabis eum, et capiens sanguinem fundes ad altare in circuitu. Et arietem secabis in duas partes secundum membra, et lavabis viscera et pedes aqua, et pones super divisiones cum capite. Et offeres totum arietem super altare, holocaustum Domino in odorem fragrantiae; incensum Domino est. Et accipies arietem secundum, et imponent Aaron et

filiis eius manus suas super caput arietis. Et mactabis eum, et capies de sanguine eius, et pones super lobum auris Aaron dextrae, et super extremum manus dextrae, et super extremum pedis dextri, et super lobos aurium filiorum eius dextrarum, et super extrema manuum eorum dextrarum, et super extrema pedum eorum dextrorum. Et accipies de sanguine ab altari, et de oleo unctionis, et asperges super Aaron et super stolam eius, et super filios eius et super stolas filiorum eius cum eo, et sanctificabitur ipse et stola eius, et filii eius et stolae filiorum eius cum eo; sanguinem autem arietis fundes ad altare in circuitu. Et capies de ariete adipem eius, et adipem tegentem ventrem, et lobum hepatis, et duos renes, et adipem super eos, et brachium dextrum; est enim consecratio haec. Et panem unum ex oleo et laganum unum de canistro azymorum qui positi sunt coram Domino. Et impones omnia super manus Aaron et super manus filiorum eius, et separabis ea separationem coram Domino. Et accipies ea ex manibus eorum, et offeres super altare holocausti in odorem fragrantiae coram Domino; oblatio est Domino. Et accipies pectusculum de ariete consecrationis, qui est Aaron, et separabis illud in separationem coram Domino, et erit tibi in portione. Et sanctificabis pectusculum separationis et brachium ablationis, quod separatum est et quod ablatum est de ariete consecrationis de Aaron et de filiis eius. Et erit Aaroni et filiis eius legitimum aeternum a filiis Israel; est enim separatio haec, et oblatio erit a filiis Israel de sacrificiis salutaribus filiorum Israel, oblatio Domino.

Et stola sancti, quae est Aaron, erit filiis eius post eum, ut

ungantur in ea et consecrentur manus eorum. Septem diebus induet ea sacerdos qui pro eo ex filiis eius, qui intrabit in tabernaculum testimonii ut ministret in sanctis. Et arietem consecrationis capies, et coques carnes in loco sancto. Et edent Aaron et filii eius carnes arietis et panes qui in canistro sunt, apud portas tabernaculi testimonii. Edent ea in quibus sanctificati sunt in eis ad complendas manus eorum, ad sanctificandum eos, et alienigena non edet ex eis, sunt enim sancta. Si autem relinquatur de carnibus sacrificii consecrationis et de panibus usque mane, combures reliqua igne; non comedetur, sanctuarium enim est.

Et facies Aaron et filiis eius sic secundum omnia, quaecumque mandavi tibi; septem dies consecrabis manus eorum. Et vitulum peccati facies die purificationis, et purgabis altare in sanctificando te super eo, et unges illud ut sanctifices illud. Septem diebus purgabis altare et sanctificabis illud, et erit altare sanctum sanctorum; omnis qui tangit altare sanctificabitur. Et haec sunt quae facies super altare: agnos annales immaculatos duos per diem super altare continenter, oblationem perpetuam.

Agnum unum facies mane, et agnum secundum facies vespere. Et decimam similiae conspersae in oleo trito, quarto hin, et libamen quartum hin vini agno uni. Et agnum secundum facies vespere, secundum sacrificium matutinum et secundum libationem eius facies in odorem fragrantiae, oblationem Domino. Sacrificium continuum in generationes vestras, ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino, in quo notus ero

tibi inde, ut loquar tibi. Et ordinabo ibi filiis Israel, et sanctificabor in gloria mea. Et sanctificabo tentem testimonii et altare, et Aaron et filios eius sanctificabo, ut sacerdotio fungantur mihi. Et invocabor in filiis Israel, et ero eorum Deus. Et cognoscent quod ego sum Dominus Deus eorum, qui eduxit eos ex terra Aegypti, ut invocarer ab eis, et ut essem eorum Deus.

30

Et facies altare incensi ex lignis incorruptibilibus. Et facies illud cubiti longitudinem et cubiti latitudinem; quadratum erit, et duorum cubitorum altitudinem; ex illo erunt cornua illius. Et obduces auro puro craticulam eius, et parietes eius in circuitu, et cornua eius, et facies ei coronam auream tortam in circuitu. Et duos annulos aureos puros facies sub torta corona eius; in duas partes facies in duobus lateribus, et erunt tenentes vectibus, ut levare illud in eis. Et facies vectes ex lignis incorruptibilibus, et obduces eas auro. Et pones illud e regione velamenti quod est super arcam testimoniorum, in quibus notus ero tibi inde. Et incensum adolebit super eo Aaron, incensum compositum tenue, mane mane; quando parat lucernas, incensum adolebit super eo. Et quando accendet Aaron lucernas sero, incensum adolebit super eo; incensum continuum semper coram Domino in generationes eorum. Et non offeret super eo thymiama alterum, carpoma, sacrificium, et libationem non fundes super eo. Et expiabit super eo Aaron super cornibus eius semel per

annum; de sanguine purificationis mundabit illud in generationes eorum: sanctum sanctorum est Domino.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Si accipias censum filiorum Israel in visitatione eorum, et dabunt unusquisque redemptionem animae suae Domino, et non erit in eis casus in visitatione eorum. Et hoc est quod dabunt quicumque transibunt inspectionem: dimidium didrachmi, quod est secundum didrachmum sanctum; viginti oboli didrachmum; dimidium autem didrachmi oblatio Domino. Omnis qui transit in inspectionem a viginti annis et supra dabit contributionem Domino. Is qui dives est non addet, et is qui pauper est non minuet a dimidia parte didrachmi in dando tributum Domino ad expiandum pro animabus vestris. Et accipies argentum collationis a filiis Israel, et dabis illud in ministerium tabernaculi testimonii, et erit filiis Israel memoriale coram Domino, ad expiandum pro animabus vestris. Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Fac lavacrum aeneum, et basem eius aeneam, ut lavari possit, et pones illud inter tentorium testimonii et altare, et effundes in illud aquam. Et lavabunt Aaron et filii eius ex eo manus et pedes aqua. Quando intrant in tabernaculum testimonii, lavabunt aqua, ne moriantur, quando accedunt ad altare ministrare et offerre holocausta Domino. Lavabunt manus et pedes aqua, quando intrabunt in tabernaculum testimonii, lavabunt aqua, ne moriantur, et erit illis legitimum aeternum, ipsi et generationibus eius cum eo. Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Et tu accipe aromata, florem myrrhae electae quingentos siclos, et cinnamomi odorati dimidium huius

ducentos quinquaginta, et calami odorati ducentos quinquaginta, et iridis quingentos siclos sancti, et oleum ex olivis hin. Et facies illud oleum chrismatis sanctum, unguentum unguentarium arte unguentarii; oleum chrismatis sanctum erit. Et unges ex eo tabernaculum testimonii, et arcam tabernaculi testimonii, et omnia vasa eius, et candelabrum et omnia vasa eius, et altare thymiamatis Et altare holocaustorum et omnia vasa eius, et mensam et omnia vasa eius, et labrum. Et sanctificabis ea, et erunt sancta sanctorum; omnis qui tangit ea, sanctificabitur. Et Aaron et filios eius unges, et sanctificabis eos ut sacerdotium faciant mihi. Et filiis Israel loqueris, dicens: Oleum unctionis sanctum erit hoc vobis in generationes vestras. Super carnem hominis non ungetur, et secundum compositionem hanc non facietis vobis ipsis similiter; sanctum est, et sanctitas erit vobis. Qui fecerit similiter, et qui dederit ex eo alienigena, exstirpabitur de populo suo.

Et dixit Dominus ad Moysen: Sume tibi aromata, stacten, onycha, galbanum suavitatis et tus transparent; aequale aequali erit. Et facient in eo thymiamata myrepsicom, opus myrepsi mixtum purum, opus sanctum. Et contundes ex his tenue, et pones ante testimonia in tabernaculo testimonii, unde notus ero tibi inde; sanctum sanctorum erit vobis incensum. Secundum compositionem hanc non facietis vobis ipsis; sanctuarium erit vobis Domino. Qui fecerit similiter ut olfaciat in eo, peribit de populo suo.

31

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Ecce vocavi ex nomine Beseleel filium Uri filium Hor ex tribu Iuda. Et implevi eum spiritu divino sapientiae et intellegentiae et scientiae ad cogitandum in omni opere, et architectonare, operari aurum et argentum et aes et hyacinthum et purpuram et coccinum netum, Et in lapicidinis artibus, et in operibus tectonicis lignorum, operari secundum omnia opera. Et ego dedi eum et Eliab filium Ahisamach de tribu Dan, et omni intelligenti corde dedi intelligentiam, Et facient omnia quae mandavi tibi: tabernaculum testimonii, et arcam foederis, et propitiatorium quod super eam, et utensilia tabernaculi. et altaria, et mensam et omnia vasa eius, et candelabrum purum et omnia vasa eius et labrum et basem eius, Et stolas liturgicas Aaronis, et stolas filiorum eius ad sacerdotium mihi exercendum, et oleum unctionis et suffimentum compositionis sancti, secundum omnia quanta ego mandavi tibi, facient.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Et tu praecipe filiis Israel, dicens: Videte, et sabbata mea custodite; signum est apud me et in vobis in generationes vestras, ut sciatis quod ego Dominus sum qui sanctifico vos. Et custodietis sabbata, quia sanctum hoc est Domino vobis; qui profanabit illud, morte morietur; omnis qui faciet in eo opus, exstirpabitur anima illa ex medio populi eius. Sex diebus facies opera, die autem septimo sabbata, requies sancta Domino; omnis qui fecerit opus die

septimo morte morietur. Et custodient filii Israel sabbata, ut faciant ea in generationes eorum. Foedus aeternum inter me et filios Israel, signum est mihi aeternum, quia sex diebus fecit Dominus caelum et terram, et die septimo requievit et cessavit. Et dedit Mosi, quando cessavit loqui cum eo in monte Sina, duas tabulas testimonii, tabulas lapideas scriptas digito Dei.

32

Et videns populus quod moram fecit Moyses descendere ex monte, constitutus est populus super Aaron, et dicunt ei: Surge, et fac nobis deos qui praecedent nos; nam Moyses hic, homo qui eduxit nos ex terra Aegypti, non scimus quid factum sit ei. Et dicit eis Aaron: Tollite inaures aureas quae in auribus mulierum vestrarum et filiarum sunt, et afferte ad me. Et circumtulit omnis populus inaures aureas quae in auribus eorum erant, et attulerunt eas ad Aaron. Et accepit ex manibus eorum, et formavit ea graphide, et fecit ea vitulum conflatilem, et dixit: Isti dii tui, Israel, qui eduxerunt te ex terra Aegypti. Et videns Aaron, aedificavit altare contra illud, et proclamavit Aaron dicens: Festum Domini cras. Et mane orto die sequenti obtulit holocausta et obtulit sacrificium salutare, et sedit populus ad edendum et bibendum, et surrexerunt ad ludendum.

Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Vade cum celeritate, descende hinc, peccavit enim populus tuus quem eduxisti ex terra Aegypti. Transgressi sunt cito ex via, quam mandavi illis;

fecerunt sibi vitulum, et adoraverunt eum, et sacrificaverunt ei, et dixerunt: Hi dii tui, Israel, qui eduxerunt te ex terra Aegypti. et nunc permitte me, et iratus ira in eos delebo eos, et faciam te in gentem magnam. Et rogavit Moses ante Dominum Deum, et dixit: Cur, Domine, irascis ira in populum tuum, quos eduxisti ex terra Aegypti in fortitudine magna et in brachio tuo excelso? Ne umquam dicant Aegyptii dicentes: Cum nequitia eduxit eos occidere in montibus et consumere eos ab terra. Cessa irae furoris tui, et propitius esto super malitia populi tui, Recordatus Abraham et Isaac et Jacob, servorum tuorum, quibus jurasti per teipsum et locutus es ad eos dicens: Multiplicabo semen vestrum sicut astra caeli multitudine, et omnem terram hanc, quam dixisti dare eis, possidebunt eam in aevum. Et propitatus est Dominus ad conservandum populum suum.

Et conversus Moyses descendit ab monte, et duae tabulae testimonii in manibus eius, tabulae lapideae inscriptae ex ambobus partibus earum, hinc et hinc erant scriptae. Et tabulae opus Dei erant, et scriptura scriptura Dei erat insculpta in tabulis. Et audiens Iosue vocem populi clamantis, dicit ad Mosen: Vox belli in castris. Et dicit: Non est vox incipientium secundum fortitudinem, neque vox incipientium fugae, sed vocem canentium vini ego audio.

Et quando appropinquabat castris, videt vitulum et choros, et iratus ira Moses iecit de manibus suis duas tabulas, et confregit eas sub monte. Et accipiens vitulum quem fecerunt, combussit eum in igne, et contrivit eum in pulverem tenuem, et sparsit

eum super aquam, et potavit illud filiis Israel. Et dixit Moyses ad Aaron: Quid fecit tibi populus hic, quia adduxisti super eos peccatum magnum? Et dixit Aaron ad Mosen: Ne irascaris, domine; tu enim scis impetum populi huius. Dicunt enim mihi: Fac nobis deos qui praecedent nos, nam Moses hic homo, qui eduxit nos ex Aegypto, non scimus quid factum sit ei. Et dixi eis: si cui sunt aurea ornamenta, deponite; et dederunt mihi, et ieci in ignem, et exivit vitulus hic. Et cum vidisset Moses populum quod dispersus esset, disperserat enim eos Aaron in gaudium adversariis eorum Stetit autem Moses super porta castrorum, et dixit: Quis ad Dominum? Eat ad me. Convenerunt ergo ad eum omnes filii Levi. Et dicit eis: Haec dicit Dominus Deus Israel: Ponite unusquisque gladium suum super femur, et transite et revertimini a porta ad portam per castra, et occidite unusquisque fratrem suum, et unusquisque proximum suum, et unusquisque proximum suum. Et fecerunt filii Levi sicut locutus est eis Moses, et ceciderunt ex populo in illa die ad tria milia viros. Et dixit eis Moyses: Implevistis manus vestras hodie Domino, unusquisque in filio aut in fratre suo, ut detur super vos benedictio.

Et factum est post cras ut diceret Moyses ad populum: Vos peccavistis peccatum magnum, et nunc ascendam ad Deum ut expiem peccatum vestrum. Reversus est autem Moses ad Dominum, et dixit: Precor, Domine, peccavit populus hic peccatum magnum, et fecerunt sibi deos aureos. Et nunc si quidem dimittis illis peccatum eorum, dimitte; sin autem, dele me de libro tuo quem scripsisti. Et dixit Dominus ad Moysen: Si

quis peccavit coram me, delebo eum ex libro meo. Nunc autem vade, descende, et duce populum hunc in locum quem dixi tibi. Ecce angelus meus praecedet ante faciem tuam. Quo autem die visitavero, inducam super eos peccatum eorum. Et percussit Dominus populum propter confectionem vituli, quem fecerat Aaron.

33

Et dixit Dominus ad Mosen: Praecede, ascende hinc tu et populus tuus, quos eduxisti ex terra Aegypti, in terram quam iuravi Abraham et Isaac et Iacob, dicens: Semini vestro dabo eam. Et simul mittam angelum meum ante faciem tuam, et eiciet Amorrhaeum et Hetthaeum et Pherezaeum et Gergesaeum et Euaeum et Iebusaeum et Chananaeum. Et inducam te in terram fluentem lacte et melle; non enim ascendam tecum, quia populus durae cervicis es, ne consumam te in via. Et populus, audiens verbum malum hoc, luxit in luctu. Et dixit Dominus ad filios Israel: Vos populus durae cervicis estis; videte ne plagam aliam inferam ego super vos et consumam vos. Nunc ergo deponite stolas opinionum vestrarum et mundum, et ostendam tibi quae faciam tibi. Et deposuerunt filii Israel ornamentum suum et vestimentum a monte Horeb. Et accepto Moyses tentorio suo, fixit illud extra castra, longe a castris, et vocatum est Tabernaculum testimonii, et factum est ut omnis qui quaerebat Dominum exiret ad tabernaculum quod erat extra castra. Quando autem intraret Moyses in tabernaculum extra

castra, stabat omnis populus observans, unusquisque apud portas tabernaculi sui, et observabant abeuntem Moysen donec intraret in tabernaculum. Cum autem intraret Moses in tentorium, descendebat columna nubis, et stabat super portam tentoria, et loquebatur cum Mose. Et loquebatur Moysi. Et videbat omnis populus columnam nubis stantem super ostium tabernaculi, et stans omnis populus adoravit, unusquisque ab ostio tabernaculi sui. Et locutus est Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut si quis loquatur ad amicum suum, et rediebat in castra; minister autem Iesus filius Nun, iuvenis, non exhibat de tabernaculo.

Et dixit Moyses ad Dominum: Ecce tu mihi dicis: Adduc populum hunc, tu autem non demonstrasti mihi quem mittes cum me; tu autem mihi dixisti: Scio te apud omnes, et gratiam habes apud me. Si ergo inveni gratiam coram te, ostende mihi teipsum, ut cognoscibiliter te videam, ut sim inventus gratiam coram te, et ut sciam quod populus tuus gens magna haec est. Et dicit, Ipse praecedam te, et requiem tibi dabo. Et dicit ad eum: Si non ipse tu comiteris, ne meducas hinc. Et quomodo notum erit vere, quia inveni gratiam apud te ego et populus tuus, nisi proficiscente te nobiscum? Et glorificabor ego et populus tuus apud omnes nationes, quaecumque super terram sunt. Et dixit Dominus ad Moysen: Et hoc verbum tibi, quod dixisti, faciam; invenisti enim gratiam coram me, et scio te prae omnibus. Et dicit: Manifesta mihi teipsum. Et dixit: Ego praeteribo ante te cum gloria mea, et invocabo nomen meum Dominus coram te, et miserebor cuius miserebor, et miserabor cuius miserabor. Et

dixit, Non poteris videre faciem meam, non enim videbit homo faciem meam et vivet. Et dixit Dominus: Ecce locus apud me; stabis super petram, Quando autem transierit gloria mea, et ponam te in foramen petrae, et tegam manu mea super te, donec transeam. Et auferam manum, et tunc videbis ea quae post me sunt; facies autem mea non videbitur tibi.

34

Et dixit Dominus ad Moysen: Excide tibi duas tabulas lapideas, sicut et primae, et ascende ad me in montem, et scribam super tabulas verba quae erant in tabulis primis, quas confregisti. Et fias paratus in mane, et ascendes super montem Sina, et stabis mihi ibi super summo montis. Et nemo ascendat tecum, neque videatur in omni monte, et oves et boves non pascantur prope montem illum. Et excidit duas tabulas lapideas, quemadmodum et primae, et Moyses, mane surgens, ascendit in montem Sina, sicut imperaverat ei Dominus, et accepit Moyses duas tabulas lapideas. Et descendit Dominus in nube, et adstitit ei ibi, et invocavit nomine Domini. Et praeteriit Dominus ante faciem eius, et vocavit Dominus Deus misericors et miserator, longanimis et multae misericordiae et verax. Et iustitiam servans et misericordiam in milia, auferens iniquitates et iniustitias et peccata, et non mundabit nocentem, inducens iniquitates patrum super filios et super filios filiorum super tertiam et quartam generationem. Et festinans Moses, inclinans super terram, adoravit. Et dixit: Si inveni gratiam coram te,

comitetur Dominus meus nobiscum, populus enim durae cervicis est, et auferes tu peccata nostra et iniquitates nostras, et erimus tibi.

Et dixit Dominus ad Moysen: Ecce, ego pono tibi foedus coram omni populo tuo; faciam gloriosa, quae non facta sunt in omni terra et in omni gente, et videbit omnis populus, in quibus es tu, opera Domini, quia mirabilia sunt quae ego faciam tibi. Attende tu omnia quaecumque ego praecipio tibi; ecce ego eicio ante faciem vestram Amorrhaeum et Chananaeum et Pherezaeum et Chethaeum et Euaeum et Gergesaeum et Iebusaeum. Attende tibi, ne umquam ponas foedus cum inhabitantibus terrae in quam intras, ne fiat tibi offendiculum inter vos. Aras eorum destruetis, et columnas eorum frangetis, et lucos eorum succiditis, et sculptilia deorum eorum comburetis igne. Non enim adorabitis deos alienos, nam Dominus Deus, cui nomen zelotypum, Deus zelotypus est. Ne umquam ponas foedus cum inhabitantibus super terram, et fornicent post deos eorum, et sacrificent diis eorum, et vocent te, et comedas ex eorum sacrificiis, et accipias de filiabus eorum filiis tuis, et de filiabus tuis des filiis eorum, et fornicentur filiae tuae post deos eorum, et fornicentur filii tui post deos eorum. Et deos fusiles non facies tibi. Et festum azymorum custodies; septem dies edes azyma, quemadmodum praecepi tibi, in tempore mensis novorum, nam in mense novorum existi ex Aegypto. Omne quod aperit uterum mihi est, masculi omnes, omne primogenitum vituli et primogenitum ovis. Et primogenitum iugalis animalis redimes ove; si autem non redimes illud, pretium dabis. Omne

primogenitum filiorum tuorum redimes; non apparebis coram me vacuus.

Sex dies operaris, septimo autem quiescis; semini et messui quies. Et festum septimarum facies mihi, principium messis tritici, et festum congregationis medio anni. Tribus temporibus anni videbitur omne masculinum tuum coram Domino Deo Israel. Quando enim eiciam gentes ante faciem tuam et dilatabo fines tuos, nemo desiderabit terram tuam, quando ascendas ut videaris coram Domino Deo tuo tribus temporibus anni. Non mactabis super fermentum sanguinem incensorem meorum, et non dormient in mane victimae festivitatis paschae. Primitias terrae tuae pones in domum Domini Dei tui; non coques agnum in lacte matris eius. Et dixit Dominus ad Moysen: Scribe tibi verba haec; super verbis enim his posui tibi foedus et Israeli. Et erat ibi Moses coram Domino quadraginta dies et quadraginta noctes; panem non manducavit et aquam non bibit, et scripsit super tabulas verba haec foederis, decem verba.

Cum autem descenderet Moyses ex monte, et duae tabulae super manibus Moysi essent, descendente autem eo ex monte, Moyses non sciebat quod glorificatus esset aspectus coloris faciei eius cum loqueretur ei. Et vidit Aaron et omnes seniores Israel Moysen, et erat glorificatus aspectus coloris faciei eius, et timuerunt accedere ad eum. Et vocavit eos Moyses, et conversi sunt ad eum Aaron et omnes principes congregationis, et locutus est eis Moyses.

Et post haec accesserunt ad eum omnes filii Israel, et mandavit eis omnia quaecumque mandavit Dominus ad eum in monte Sina. Et postquam cessavit loqui ad eos, imposuit velamen super faciem suam. Quando autem intraret Moses coram Domino ut loqueretur ei, removebatur velamen usque ad exitum, et egressus loquebatur omnibus filiis Israel quaecumque mandaverat ei Dominus. Et viderunt filii Israel faciem Moysi, quod glorificata esset, et posuit Moyses velamen super faciem suam, donec ingrederetur ut loqueretur ei.

35

Et congregavit Moses omnem congregationem filiorum Israel, et dixit: Haec verba sunt, quae praecepit Dominus ut facerentur. Sex diebus facies opera, die autem septimo cessatio, sancta, sabbata, requies Domino; omnis qui facit opus in ea, moriatur. Non accendetis ignem in omni habitatione vestra die sabbatorum; ego Dominus. Et dixit Moyses ad omnem congregationem filiorum Israel dicens: Hoc est verbum quod mandavit Dominus dicens: Capite ex vobis ipsorum oblationem Domino; omnis qui acceptat corde, ferent primitias Domino: aurum, argentum, aes. Hyacinthum, purpuram, coccinum duplicem tortum, et byssum tortam, et pilos caprinos, Et pelles arietum rubricatas, et pelles hyacinthinas, et ligna incorrupta, et lapides sardii, et lapides in sculpturam in humerale et tunicam talarem. Et omnis sapiens corde in vobis veniens operetur omnia quaecumque mandavit Dominus. Tentem et

tegumenta et velamenta et transversa et vectes et columnas Et arcam testimonii, et vectes eius, et propitiatorium eius, et velum, et mensam et omnia vasa eius, et candelabrum lucis et omnia vasa eius et altare et omnia vasa eius Et stolas sanctas Aaron sacerdotis, et stolas in quibus ministrabunt, et tunicas filiis Aaron sacerdotii, et oleum unctionis, et thymiama compositionis.

Et exivit omnis congregatio filiorum Israel a Moyse. Et attulerunt unusquisque quae cor eorum ferebat, et quibuscumque visum est animae eorum oblationem, et attulerunt oblationem Domino in omnia opera tabernaculi testimonii et in omnia ministeria eius et in omnes stolas sancti. Et attulerunt viri a mulieribus, omnis cui visum est mente, signacula et inaures et annulos et implicationes et armillas, omne vas aureum. Et omnes quicumque attulerunt oblationes auri Domino, et apud quem inventa est byssus et pelles hyacinthinae et pelles arietum rubricatae, attulerunt. Et omnis qui auferebat oblationem, tulerunt argentum et aes, oblationes Domino, et apud quos inventa sunt ligna incorrupta, et ad omnia opera praeparationis tulerunt. Et omnis mulier sapiens mente manibus nere tulerunt neta: hyacinthum, et purpuram, et coccinum, et byssum. Et omnes mulieres, quibus visum est menti suae in sapientia, neverunt pilos caprinos. Et principes attulerunt lapides smaragdi et lapides plenitudinis in umerale et in rationale. et compositiones, et in oleum unctionis, et compositionem thymiamatis. Et omnis vir et mulier, quorum mens eorum ferebat ad intrandum ut facerent omnia opera, quaecumque

mandavit Dominus facere per Moysen, tulerunt filii Israel oblationem Domino. Et dixit Moyses filiis Israel: Ecce vocavit Deus ex nomine Beseleel, filium Uri, filium Hor, ex tribu Iuda, et implevit eum spiritus divinus sapientiae et intellectus, et scientiae omnium. Architectari secundum omnia opera architecturae, facere aurum et argentum et aes. et lapidem caedere et ligna operari et facere in omni opere sapientiae Et probare quidem dedit in mente ipsi et Eliab filio Ahisamach ex tribu Dan, Et implevit eos sapientia, intellectu, mente ad omnia intellegenda faciendaque opera sancti, et texta et varia texenda coccineo et bysso, ad faciendum omne opus architecturae varietatis.

36

Et fecit Beseleel et Eliab, et omnis sapiens mente, cui data est sapientia et scientia in eis, ut intellegerent facere omnia opera secundum sancta officia, secundum omnia quaecumque mandavit Dominus. Et vocavit Moyses Beseleel et Eliab, et omnes habentes sapientiam, quibus dedit Deus scientiam in corde, et omnes voluntarie volentes accedere ad opera, ut ea perficerent. Et acceperunt a Mose omnes oblationes quas attulerant filii Israel ad omnia opera sanctuarii facienda, et ipsi adhuc recipiebant ea quae offerebantur ab eis qui afferebant mane. Et veniebant omnes sapientes qui faciebant opera sancti, unusquisque secundum opus suum, quod ipsi operabantur. Et dixit ad Moysen: Multitudinem fert populus secundum opera

quanta imperavit Dominus facere. Et praecepit Moses, et proclamavit in castris, dicens: Vir et mulier ne amplius operentur ad primitias sanctuarii, et prohibitus est populus adhuc offerre. Et opera eis sufficientia erant ad constructionem faciendam, et superfuerunt. Et fecit omnis sapiens inter operantes stolas sanctorum, quae sunt Aaronis sacerdotis, sicut praecepit Dominus Moysi. Et fecit ephod ex auro et hyacintho et purpura et coccino neto et bysso torta. Et divisa sunt folia auri in capillos, ut contexerent cum hyacintho et cum purpura et cum coccino neto et cum bysso torta; opus textile fecerunt illud. Humeralia continentia ex ambobus partibus, opus textum in se invicem contextum secundum se ipsum. Ex ipso fecerunt illud secundum artem eius, ex auro et hyacintho et purpura et coccino intexto et bysso torta, sicut mandavit Dominus Moysi. Et fecerunt ambos lapides smaragdi compactos et circumclusos auro, sculptos et excavatos sculptura sigilli ex nominibus filiorum Israel, Et posuit eos super umeros ephod, lapides memoriales filiorum Israel, sicut praecepit Dominus Moysi.

Et fecerunt rationale, opus textile variegatum secundum opus ephod, ex auro, et hyacintho, et purpura, et coccino intorto, et bysso retorta. Quadratum duplum fecerunt logium, spithamae longitudo, et spithamae latitudo dupla. Et contextum est in eo textile lapidibus ornatum quadruplici ordine, ordo lapidum: sardius et topazius et smaragdus, ordo primus, Et ordo secundus: carbunculus et sapphirus et iaspis. Et ordo tertius: ligurium et achates et amethystus. Et stīchus quārtus: chrysolithus et bēryllus et onyx, aurō circumdata et aurō

conligāta. Et lapides erant ex nominibus filiorum Israel duodecim, ex nominibus eorum insculpta in sigilla, unusquisque ex nomine suo in duodecim tribus. Et fecerunt super rationali catenulas implicatas, opus plectendi, ex auro puro. Et fecerunt duas aspidiscas aureas, et duos annulos aureos, et imposuerunt duos annulos aureos super ambas extremitates pectoralis. Et imposuerunt implexa aurea super annulos in ambabus partibus pectoralis. Et in duas symbolas duas inplexiones posuerunt. Et imposuerunt eas super duas aspidiscas, et imposuerunt super umeros ephomidis ex adverso ante faciem. Et fecerunt duos annulos aureos, et imposuerunt eos super duas alas in summo logeii, et super summum partis posterioris ephod ab interiore. Et fecerunt duos annulos aureos, et imposuerunt super ambos humeros ephod infra eius, secundum faciem, secundum commissuram supra texturae ephod. Et constrinxit pectorale ab anulis eius in anulos ephodi, continentes ex hyacintho, contextos in textum ephodi, ut non laxaretur pectorale ab ephodo, sicut mandavit Dominus Moysi. Et fecerunt tunicam sub humerale, opus textum, totum hyacinthinum. Illud autem peristomion tunicae in medio contextum intertextum, oram habens in circuitu peristomion indissolubile. Et fecerunt super limbum tunicae inferne quasi florentis malogranatae malogranatas ex hyacintho et purpura et coccineo torto et bysso retorta. Et fecerunt tintinnabula aurea, et imposuerunt tintinnabula super limbum tunicae in circuitu per medium malagranatorum. Tintinnabulum aureum et malum punicum super fimbriam tunicae in circuitu, ad ministrandum, sicut praecepit Dominus Mosi. Et fecerunt tunicas byssinas, opus

textum, Aaroni et filiis eius. et cidares ex bysso, et mitram ex bysso, et femoralia ex bysso retorta et zonas eorum ex bysso, et hyacintho, et purpura, et coccino torto, opus plumarii, quemadmodum praecepit Dominus Moysi. Et fecerunt laminam auream, separationem sancti, ex auro puro, et scripsit super eam litteras sculptatas sigilli: Sanctuarium Domino. Et imposuerunt super limbum hyacinthinum, ut iaceret super mitram desuper, quo modo imperavit Dominus Moysi.

37

Et fecerunt tabernaculo decem cortinas. Octo et viginti cubitorum longitudo aulaeae unius, idem erat omnibus, et quattuor cubitorum latitudo aulaeae unius. Et fecerunt velum ex hyacintho et purpura et coccino torto et bysso retorta, opus textum cherubim. Et imposuerunt illud super quattuor columnas imperituras inauratas auro, et capita earum aurea, et bases earum quattuor argenteae. Et fecerunt velum ianuae tabernaculi testimonii ex hyacintho, et purpura, et coccino torto, et bysso retorta, opus textum cherubim. Et columnas earum quinque, et annulos, et capitella earum, et uncas earum operuerunt auro, et bases earum quinque aeneae.

Et fecerunt aulam ad Libam; vela aulae ex bysso torta centum super centum. Et columnae eorum viginti et bases eorum viginti. Et latus quod ad Aquilonem centum super centum, et latus quod ad Austrum centum super centum, et columnae eorum viginti, et

bases eorum viginti. Et latus id ad mare cortinae quinquaginta cubitorum, columnae earum decem, et bases earum decem. Et latus ad orientem quinquaginta cubitorum vela, quindecim cubitorum secundum tergum. et columnae eorum tres, et bases eorum tres. Et super tergum secundum hinc et hinc secundum portam atrii aulaea quindecim cubitorum, columnae eorum tres, et bases eorum tres. Omnes cortinae tabernaculi ex bysso retorta. Et bases columnarum eorum aeneae, et uncini eorum argentei, et capita eorum circumargentata argento, et columnae circumargentatae argento, omnes columnae atrii. Et velum portae atrii opus plumarii ex hyacintho, et purpura, et coccino torto, et bysso retorta, viginti cubitorum longitudo, et altitudo et latitudo quinque cubitorum aequans vela atrii, Et columnae eorum quattuor, et bases eorum quattuor aeneae, et unci eorum argentei, et capita eorum argento circumtectata. Et omnes pali aulae in circuitu aerei, et ipsi circumargentati argento. Et haec est compositio tabernaculi testimonii, sicut praeceptum est Moysi, ut ministerium esset Levitarum per Ithamar filium Aaron sacerdotis.

Et Bezalel filius Uri ex tribu Juda fecit sicut praecepit Dominus Moysi. et Eliab filius Ahisamach ex tribu Dan, qui fuit architectus princeps textilium et acupictorum et artificiosorum ad texendum coccino et bysso.

Et fecit Beseleel arcam. et obtexit eam auro puro intus et foris Et conflavit ei quattuor annulos aureos: duos super latus unum, et duos super latus secundum. Latae vectibus, ut eam in eis ferant. Et fecit propitiatorium superne arcae ex auro puro. et duos cherubim aureos cherubum unum super extremitatem propitiatorii unam, et cherubum unum super extremitatem propitiatorii alteram, obumbrantia alis suis super propitiatorium. Et fecit mensam propositam ex auro puro. Et fudit ei quattuor annulos, duos super latus unum, et duos super latus secundum, latos, ut tollerentur vectibus in eis. Et vectes arcae et mensae fecit, et obduxit eos auro. Et fecit vasa mensae, scutellas et thymiamateria et cyathos et phialas, in quibus libabit, aurea. Et fecit lucernam auream quae illuminat, solidum caulem, et calamulos ex utraque parte eius, Ex calamis eius surculi, ex calamis eius surculi exstantes: tres ex hoc et tres ex hoc, aequantes sibi invicem. Et lampadia eorum, quae sunt super extrema, nuciformia ex eis, et enthemia ex eis, ut sint lucernae super eis, et enthemion septimum, quod est super extremo lampadii super corona desuper, solidum totum aureum. Et septem lucernas super eam aureas, et forcipes eius aureos, et vascula infusoria eorum aurea. Hic columnas argento circumdedit, et fudit columnae anulos aureos, et vectes auro obduxit, et columnas veli auro obduxit, et fecit uncinos aureos. Hic fecit et anulos tabernaculi aureos, et anulos atrii, et anulos ad extendendum velamen desuper aereos. Hic fudit capitella argentea tabernaculi et capitella aenea ianuae tabernaculi et portam atrii, et uncinos fecit columnis argenteos; super columnas hic circumargentavit ea. Hic fecit paxillos tabernaculi,

et paxillos atrii aereos. Hic fecit altare aeneum ex ignariis aeneis, quae erant virorum rebellantium cum congregatione Korah, Hic fecit omnia vasa altaris, et ignarium eius, et basem, et phialas, et creagras aeneas. Hic fecit altari tegumentum, opus reticulatum infra ab igne sub ipsum usque ad dimidium eius, et imposuit ei quattuor annulos ex quattuor partibus tegimenti altaris aereos, latos vectibus, ut levare in eis altare. Hic fecit oleum unctionis sanctum et compositionem incensi purum, opus unguentarii. Hic fecit labrum aeneum et basim eius aeneam ex speculis ieiunantium, quae ieiunaverunt apud portas tabernaculi testimonii, in quo die fixit illud.

Et fecit labrum, ut lavarent ex eo Moses et Aaron et filii eius manus eorum et pedes, ingredientium eorum in tabernaculum testimonii, aut quando accederent ad altare ministrare; lavabant ex eo, quemadmodum praecepit Dominus Mosi.

39

Omne aurum, quod in opera secundum omnem operationem sanctorum elaboratum est, fuit auri primitiarum novem et viginti talenta, et septingenti viginti sicli secundum siculum sanctum. Et argenti oblatio a viris inspectis congregationis centum talenta et mille septingenti septuaginta quinque sicli, drachma una capiti, dimidium sicli secundum siculum sanctum, Omnis qui transit inspectionem a viginti annorum et supra, in sexaginta myriades et tres milia quingenti et quinquaginta. Et

factum est ut centum talenta argenti in fusionem centum capitum tabernaculi et in capita veli caderent, Centum capita in centum talenta, talentum capiti. Et mille septingentos septuaginta quinque siclos fecit in uncinos columnis, et superinduxit auro capita eorum, et ornavit eos.

Et aes oblationis septuaginta talenta et mille quingenti sicli. Et fecerunt ex eo bases ostii tabernaculi testimonii et bases atrii in circuitu, et bases portae atrii, et paxillos tabernaculi, et paxillos atrii in circuitu et tegumentum aeneum altaris, et omnia vasa altaris, et omnia instrumenta tabernaculi testimonii Et fecerunt filii Israel, sicut praecepit Dominus Moysi, sic fecerunt. Aurum autem reliquum oblationis fecerunt vasa ad ministrandum in eis coram Domino. Et hyacinthum relictum, et purpuram, et coccinum fecerunt in stolas liturgicas Aaroni, ut ministraret in eis in sancto, Et attulerunt vestes ad Moysen, et tabernaculum, et vasa eius, bases et vectes eius, et columnas, et altare et omnia vasa eius

Et oleum unctionis, et suffimentum compositionis, et candelabrum purum et lucernas eius, lucernas combustionis, et oleum luminis, Et mensam propositionis, et omnia vasa eius, et panes propositos, Et stolas sancti, quae sunt Aaronis, et stolas filiorum eius ad sacerdotium, Et vela atrii et columnas et velum ostii tabernaculi et portae atrii, Et omnia vasa tabernaculi, et omnia instrumenta eius, et pelles cutes arietum rubricatas, et velamina hyacinthina, et reliquorum operimenta, et palos, et omnia instrumenta ad opera tabernaculi testimonii. Quanta

mandavit Dominus Moysi, sic fecerunt filii Israel omnem apparatus. Et vidit Moses omnia opera, et erant ea fecisse quo modo imperaverat Dominus Mosi, sic fecerunt ea, et benedixit eos Moses.

40

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, In die una mensis primi, neomenia, statues tentorium testimonii. Et pones arcam testimonii, et teges arcam velo. Et inferes mensam et propones propositionem eius, et inferes candelabrum et impones lucernas eius. Et pones altare aureum ad adolendum ante arcam, et impones velamen veli super portam tabernaculi testimonii. Et altare oblationum pones ad ostium tabernaculi testimonii, et circumdabis tentorium, et omnia ea eius sanctificabis in circuitu. Et accipies oleum unctionis, et unges tabernaculum, et omnia quae in eo sunt, et sanctificabis illud, et omnia vasa eius, et erit sanctum. Et unges altare oblationum et omnia vasa eius, et sanctificabis altare, et erit altare sanctum sanctorum. Et adduces Aaron et filios eius ad ostium tabernaculi testimonii, et lavabis eos aqua. Et indues Aaron stolis sanctis, et unges eum, et sanctificabis eum, et sacerdotio fungetur mihi. Et filios eius adduces, et indues eos tunicas. Et unges eos quo modo unxisti patrem eorum, et sacerdotio fungent mihi, et erit, ut sit eis unctio sacerdotii in aevum, in generationes eorum. Et fecit Moses omnia quae mandavit ei Dominus; sic fecit.

Et factum est in mense primo, anno secundo exeuntium eorum ex Aegypto, novilunio statuta est tabernaculum. Et statuit Moyses tentorium, et imposuit capita, et inseruit vectes, et statuit columnas. Et extendit aulaeas super tentorium, et imposuit operimentum tentorii super illud desuper, sicut imperavit Dominus Moysi. Et accipiens testimonia iniecit in arcam, et subposuit vectes sub arca, Et intulit arcam in tabernaculum, et imposuit velamen veli, et texit arcam testimonii, quo modo imperavit Dominus Mosi. Et posuit mensam in tabernaculum testimonii ad Aquilonem, extra velum tabernaculi. Et posuit super eam panes propositionis coram Domino, quo modo praecepit Dominus Moysi. Et posuit candelabrum in tabernaculum testimonii, in latus tabernaculi quod ad Austrum vergit. Et posuit lucernas eius coram Domino, quo modo praecepit Dominus Moysi. Et posuit altare aureum in tabernaculo testimonii contra velum. Et incensum adolevit in eo incensum compositionis, quemadmodum mandavit Dominus Moysi. Et altare oblationum posuit apud portas tabernaculi. Et statuit atrium in circuitu tabernaculi et altaris, et complevit Moyses omnia opera.

Et nubes texit tabernaculum testimonii, et gloria Domini repletum est tabernaculum. Et non poterat Moyses intrare in tabernaculum testimonii, quia obumbrabat super illud nubes, et gloria Domini implebat tabernaculum. Quando autem ascenderet nubes a tabernaculo, proficiscebantur filii Israel cum sarcinis suis. Si autem non ascendebat nubes, non proficiscebantur usque ad diem qua ascendebat nubes. Nubes

enim erat super tabernaculum interdiu, et ignis erat super illud
noctu coram omni Israel, in omnibus profectionibus eorum.

Evangelium secundum Marcum

1

Initium evangelii Iesu Christi, filii Dei. Sicut scriptum est in prophetis, ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto: parate viam Domini, rectas facite semitas eius.

Factum est Ioannes baptizans in deserto et praedicans baptisma paenitentiae in remissionem peccatorum. Et exiebat ad eum omnis Iudaea regio et Hierosolymitae, et baptizabantur omnes in Iordane flumine ab eo confitentes peccata sua. Erat autem Ioannes indutus pilis camelorum et zonam pelliceam circa lumbos eius, et edebat locustas et mel silvestre. Et praedicabat dicens: Venit qui fortior me est post me, cuius non sum dignus incurvatus solvere corrigiam calceamentorum eius. Ego quidem baptizavi vos aqua, ipse autem baptizabit vos Spiritu Sancto.

Et factum est in illis diebus, venit Iesus a Nazareth Galilaeae et baptizatus est ab Ioanne in Iordane. Et statim ascendens ex aqua vidit caelos scissos et Spiritum velut columbam descendentem in eum. Et vox facta est ex caelis: Tu es filius meus dilectus; in te bene complacui.

Et statim Spiritus eum expellit in desertum. Et erat ibi in deserto quadraginta dies tentatus a Satana, et erat cum bestiis, et angeli ministrabant ei.

Post autem quam Ioannes traditus est, venit Iesus in Galilaeam praedicans evangelium regni Dei et dicens quod impletum est tempus et appropinquavit regnum Dei, paenitentiam agite et credite in evangelio.

Ambulans autem iuxta mare Galilaeae vidit Simonem et Andream fratrem eius Simonis, iactantes rete in mari; erant enim piscatores. Et dixit illis Iesus: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. Et statim relictis retibus suis secuti sunt eum. Et progressus inde paulum vidit Iacobum Zebedaei et Ioannem fratrem eius, et eos in navi reficientes retia. Et statim vocavit eos. Et relicto patre suo Zebedaeo in navi cum mercenariis, abierunt post eum.

Et intrant in Capernaum, et statim sabbatis ingressus in congregationem docebat. Et stupebant super doctrina eius, erat enim docens eos quasi auctoritatem habens, et non quasi scribae. Et erat in congregatione eorum homo in spiritu

immundo, et clamavit. Dicens: Sine! Quid nobis et tibi, Iesu Nazarene? Venisti perdere nos? Scio te quis es: sanctus Dei. Et increpavit eum Iesus dicens: Obmutesce et exi ex eo. Et convulso eo, spiritus immundus clamans voce magna exiit ex eo. Et stupefacti sunt omnes, ita ut disputarent inter se dicentes: Quid est hoc? Quae doctrina nova haec, quia secundum auctoritatem et spiritibus immundis imperat, et oboediunt ei? Et exivit fama eius statim in totam regionem circumiacentem Galilaeae.

Et statim ex congregatione egressi venerunt in domum Simonis et Andreae cum Iacobo et Ioanne. Socrus autem Simonis iacebat febricitans. Et statim dicunt ei de ea. Et accedens erexit eam, tenens manum eius, et reliquit eam febris statim, et ministrabat eis. Vespera autem facta, quando sol occubuit, ferebant ad eum omnes male habentes et daemonizatos. Et erat civitas tota congregata ad portam. Et sanavit multos male habentes variis morbis, et daemonia multa eiecit, et non permisit loqui daemonia, quia sciebant eum Christum esse.

Et mane, nocte adhuc durante, valde surgens exivit et abiit in desertum locum, et ibi orabat. et persecuti sunt eum Simon et qui cum eo erant. et invento eo dicunt ei: omnes te quaerunt Et dicit eis: Eamus in vicinas oppidulas, ut et ibi praedicem; ad hoc enim exivi. Et erat praedicans in congregationibus eorum in tota Galilaea et daemonia expellens.

Et venit ad eum leprosus rogans eum et genuflectens et dicens ei: Si vis, potes me purgare. Jesus autem misericordia motus,

extendens manum, tetigit eum et dicit ei: Volo, mundare. Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est. Et increpans eum statim eiecit eum et dicit ei Vide ne nemini quidquam dicas, sed vade, teipsum monstra sacerdoti et offer pro purificatione tua quae praecepit Moyses in testimonium illis. Ille autem egressus coepit multa praedicare et verbum diffamare, ita ut non amplius posset manifeste in civitatem intrare, sed foris in desertis locis erat, et veniebant ad eum undique.

2

Et intravit iterum in Capharnaum post dies et auditum est quod in domo esset. Et statim congregati sunt multi, ita ut non amplius caperent, neque ea quae ad portam, et loquebatur illis verbum. Et veniunt ad eum paralyticum ferentes, levatum a quattuor. Et cum non possent ad eum accedere propter turbam, nudaverunt tectum ubi erat, et perfodientes demittunt grabatum in quo paralyticus iacebat. Videns autem Jesus fidem eorum dicit paralytico: Fili, remissae sunt tibi peccata tua. Erant autem quidam ex scribis illic sedentes et cogitantes in cordibus suis. Cur hic sic loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata nisi solus Deus? Et statim cognoscens Iesus spiritu suo quia sic ipsi cogitant in seipsis, dixit eis: Quid haec cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere paralytico, Remissae sunt tuae peccata, aut dicere, Surge et tolle grabatum tuum et ambula? Ut autem sciatis quia auctoritatem habet Filius hominis dimittere

super terram peccata, dicit paralytico Tibi dico: surge et tolle grabatum tuum et vade in domum tuam. Et surrexit statim, et tollens grabatum exivit coram omnibus, ita ut obstupescerent omnes et glorificarent Deum, dicentes: Numquam sic vidimus.

Et exivit iterum ad mare, et omnis turba veniebat ad eum, et docebat eos. Et transiens vidit Levim, filium Alphaei, sedentem ad telonium, et dicit ei: Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est cum recumberet in domo sua, et multi publicani et peccatores simul recumbabant cum Iesu et discipulis eius, erant enim multi, et secuti sunt eum. Et scribae et Pharisei, videntes eum edentem cum publicanis et peccatoribus, dicebant discipulis eius: Quid est quod cum publicanis et peccatoribus edit et bibit? Et audiens Iesus dicit eis: Non necessitatem habent valentes medici, sed qui male habent. Non veni vocare iustos, sed peccatores ad paenitentiam.

Et erant discipuli Ioannis et Phariseaeorum ieiunantes. Et veniunt et dicunt ei: Cur discipuli Ioannis et Phariseaeorum ieiunant, discipuli autem tui non ieiunant? Et dixit eis Iesus: Num possunt filii thalami, dum sponsus cum eis est, ieiunare? Quanto tempore sponsum secum habent, non possunt ieiunare. Venient autem dies quando tollatur ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt in illis diebus. Nemo pannum panni rudis insuit super vestimentum vetus; si autem non, tollit plenitudinem eius novum de vetere, et peior scissura fit. Et nemo iacit vinum novum in utres veteres; si autem non, rumpit vinum novum utres, et vinum effunditur et utres peribunt; sed vinum novum

in utres novos iacere oportet.

Et factum est eum transire sabbatis per agros segetum, et coeperunt discipuli eius viam facere vellentes spicas. Et Pharisei dicebant ei: Ecce quid faciunt in sabbatis, quod non licet. Et ipse dicebat illis: Numquam legistis quid fecerit David, quando necessitatem habuit et esuriit ipse et qui cum illo erant? Quomodo intravit in domum Dei sub Abiathar summo sacerdote et panes propositionis comedit, quos non licet comedere nisi sacerdotibus, et dedit etiam iis qui cum eo erant? Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem factum est, non homo propter sabbatum, Itaque Filius hominis dominus est etiam sabbati.

3

Et intravit iterum in congregationem, et erat ibi homo manum aridam habens. Et observabant eum si sabbatis curaret eum, ut accusarent eum. Et dicit homini manum aridam habenti: Surge in medium. Et dicit eis: Licet sabbatis bonum facere aut malum facere? Animam salvare aut occidere? Illi autem tacebant. Et circumspectans eos cum ira, condolens super obduratione cordis eorum, dicit homini: Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est manus eius sana sicut altera. Et egressi Pharisei statim cum Herodianis consilium faciebant contra eum, ut eum perderent.

Et Iesus recessit cum discipulis suis ad mare, et multa multitudo

a Galilaea secuta est eum, Et a Iudaea et ab Hierosolymis et ab Idumaea et trans Iordanem et qui circa Tyrum et Sidonem, multitudo multa, audientes quanta faciebat, venerunt ad eum. Et dixit discipulis suis ut navicula praesto esset ei propter turbam, ne premerent eum. Multos enim sanavit, ita ut inciderent in eum, ut eum tangerent quotquot flagella habebant. Et spiritus immundi, quando eum videbant, procidebant ei et clamabant dicentes quod tu es filius Dei. Et multa increpabat eis, ut non manifestum eum facerent.

Et ascendit in montem, et invocat quos volebat ipse, et abierunt ad eum. Et fecit duodecim, ut sint cum eo et ut mittat eos praedicare. et habere auctoritatem sanandi morbos et eiciendi daemonia. et imposuit Simoni nomen Petrum et Iacobum filium Zebedaei et Ioannem fratrem Iacobi, et imposuit eis nomina Boanerges, quod est filii tonitruui, et Andream et Philippum et Bartholomaeum et Matthaeum et Thomam et Iacobum filium Alphaei et Thaddaeum et Simonem Cananaeum et Iudam Iscariotem, qui et tradidit eum.

Et veniunt in domum, et convenit iterum turba, ita ut non possint neque panem edere. Et audientes, qui ex eo erant, exierunt ut eum prehenderent; dicebant enim quod exstisset. Et scribae qui ab Hierosolymis descenderant dicebant quod Beelzebul habet, et quod in principe daemoniorum eicit daemonia. Et convocatos eos, in parabolis dicebat eis: Quomodo potest Satanas Satanam eicere? et si regnum super se ipsum divisum sit, non potest stare regnum illud Et si domus super

seipsam divisa est, non potest stare domus illa. Et si Satanassurrexit contra seipsum et divisus est, non potest stare, sed finem habet. Nemo potest vasa fortis diripere, ingressus in domum eius, nisi primum fortem ligaverit, et tunc domum eius diripiet. Amen dico vobis quia omnia remittentur filiis hominum, peccata et blasphemiae, quantascumque blasphemaverint. Qui autem blasphemaverit in Spiritum Sanctum, non habet remissionem in aeternum, sed reus est aeterni iudicii. Quia dicebant: Spiritum immundum habet.

Veniunt igitur mater eius et fratres eius, et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eum turba; dixerunt autem ei: Ecce mater tua et fratres tui foris quaerunt te. Et respondit eis dicens: Quis est mater mea aut fratres mei? Et circumspiciens in circuitu eos qui circa eum sedebant dicit: Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus et soror mea et mater est.

4

Et iterum coepit docere apud mare, et congregata est ad eum turba multa, ita ut eum ingressum in navem sedere in mari, et omnis turba ad mare super terram erat. Et docebat eos in parabolis multa, et dicebat eis in doctrina sua, audite. ecce exiit qui seminat ad seminandum. Et factum est cum seminaret, quod quidem cecidit super viam, et venerunt aves et devoraverunt illud. Et aliud cecidit super petrosum, ubi non habebat terram

multam, et statim exortum est propter id quod non haberet profunditatem terrae, Sole autem orto exustum est, et quia radicem non habebat exsiccatum est. Et aliud cecidit in spinas, et ascenderunt spinae et suffocaverunt illud, et fructum non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam, et dabat fructum ascendentem et crescentem, et ferebat in triginta et in sexaginta et in centum. Et dicebat illis: Qui habet aures ad audiendum, audiat. Quando autem solus factus est, interrogaverunt eum qui circa eum erant cum duodecim de parabola. Et dicebat eis: Vobis datum est cognoscere mysteria regni Dei; illis autem qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt. Ut videntes videant et non videant, et audientes audiant et non intellegant, ne forte convertantur et remittantur eis peccata.

Et dicit illis: Non scitis parabolam hanc, et quomodo omnes parabolae cognoscetis? Seminans verbum seminat. Hi autem sunt qui secus viam, ubi seminatur verbum, et quando audiunt, statim venit satanas et tollit verbum seminatum in cordibus eorum. Et hi similiter sunt qui super petrosa seminantur, qui quando audiunt verbum, statim cum gaudio accipiunt illud. Et non habent radicem in seipsis, sed temporarii sunt; deinde, facta tribulatione aut persecutione propter verbum, statim scandalizantur. Et hii sunt qui in spinas seminantur, qui verbum audiunt, et curae aevi huius et deceptio divitiarum et circa reliqua desideria intrantes suffocant verbum, et infructuosus fit. Et hi sunt qui super terram bonam sati sunt, qui audiunt verbum et accipiunt, et fructificant in triginta et in sexaginta et in centum.

Et dicebat illis: Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto? Nonne ut super candelabrum ponatur? Non enim est occultum quod non manifestetur, neque factum est absconditum sed ut veniat in manifestum. Si quis habet aures ad audiendum, audiat. Et dicebat illis: Videte quid auditis. In qua mensura metimini, metietur vobis, et addetur vobis qui auditis. Qui enim habet, dabitur ei, et qui non habet, etiam quod habet auferetur ab eo. Et dicebat: Sic est regnum Dei, sicut si homo iaciat semen super terram. et dormiat et surgat nocte et die, et semen germinet et crescat ut non sciat ipse. Automatē enim terra fructum fert: primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica. Quando autem fructus tradatur, statim mittit falcem, quia messis adstat.

Et dicebat: Quomodo assimilabimus regnum Dei? Aut in qua parabola comparabimus illud? Ut granum sinapis, quod cum seminatur super terram, minus omnibus seminibus est quae sunt super terram, et quando satum est, ascendit et fit maius omnibus holeribus, et facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra eius aves caeli nidificare.

Et talibus parabolis multis loquebatur eis verbum, sicut poterant audire. Sine parabola autem non loquebatur eis verbum; secundum propriam autem discipulis suis explicabat omnia.

Et dicit illis in illa die, vespera facta, Transeamus ad ulteriorem ripam. Et relicta turba accipiunt eum ut erat in navi, et aliae quoque naves erant cum eo. Et fit tempestas venti magna, undae

autem iactabant in navem, ita ut iam ea impleretur. Et erat ipse in puppi super cervical dormiens, et excitant eum et dicunt ei: Magister, non cura est tibi quod perimus? Et excitatus increpavit ventum et dixit mari: Tace, obmutesce. Et cessavit ventus, et facta est tranquillitas magna. Et dixit eis: Quid timidi estis sic? Quomodo non habetis fidem? Et timuerunt timore magno et dicebant ad invicem: Quis ergo hic est, quia et ventus et mare oboediunt ei?

5

Et venerunt trans mare in terram Gergesenorum. Et cum exisset e navi, statim occurrit ei ex sepulcris homo in spiritu immundo, qui habitationem habebat in sepulcris, et catenis nemo poterat eum ligare, Propter eum saepe compedibus et catenis vinctum fuisse, et diruptas esse ab eo catenas et compedes contritas esse, et neminem valuisse eum domare Et per omnem noctem et diem in sepulcris et in montibus erat clamans et caedens se ipsum lapidibus. Videns autem Iesum a longe, cucurrit et adoravit eum. Et clamans voce magna dicit: Quid mihi et tibi, Iesu, fili Dei altissimi? Adiuro te per Deum, ne me torqueas. Dicebat enim illi: Exi, spiritus immunde, ex homine. Et interrogabat eum: Quid nomen tibi? Et respondit dicens: Legio nomen mihi, quia multi sumus. Et hortabatur eum multum ut non mitteret eos extra terram. Erat autem ibi grex porcorum magnus pascens ad montem Et rogaverunt eum omnes daemones dicentes: Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus. Et permisit eis statim Iesus.

Et egressi spiritus immundi intraverunt in porcos, et impetum fecit grex secundum praecipitum in mare; erant autem quasi duo milia, et suffocabantur in mari. Et pascentes porcos fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in agros, et exierunt videre quid esset quod factum erat. Et veniunt ad Iesum, et contemplantur daemonium habentem sedentem et vestitum et sanae mentis, eum qui habuerat legionem, et timuerunt. Et narraverunt illis qui viderant quomodo factum esset daemonizato et de porcis. Et coeperunt rogare eum abire a finibus eorum. Et cum ascenderet in navem, rogabat eum ille a daemone vexatus ut cum eo esset. Et non permisit eum, sed dicit ei: Vade in domum tuam ad tuos et nuntia illis quanta tibi Dominus fecit et misertus est te. Et abiit et coepit praedicare in Decapoli quanta fecit ei Iesus, et omnes mirabantur.

Et cum transisset Iesus in navi iterum trans, congregata est turba multa ad eum, et erat iuxta mare. Et venit unus ex principibus congregationis, nomine Jairus, et videns eum cadit ad pedes eius. Et hortabatur eum multum, dicens: Filia mea in extremis est, ut veniens imponas ei manus, ut salvetur et vivat. Et abiit cum eo, et sequebatur eum turba multa, et comprimebant eum. Et mulier quaedam cum esset in fluxu sanguinis annos duodecim, et multa passa a multis medicis et cum omnia sua bona impendisset, nihilque adiuta esset, sed magis in peius venisset Audiens de Iesu, veniens in turba retro tetigit vestimentum eius. Dicebat enim in se ipsa quod, si tangam etiam vestimenta eius, salvabor. Et statim exsiccatus est fons sanguinis eius, et cognovit in corpore quod sanaretur a

flagello. Et statim Jesus cognoscens in se ipso virtutem ex se exisse, conversus in turba dicebat: Quis vestimenta mea tetigit? Et dicebant ei discipuli eius: Vides turbam comprimentem te, et dicis Quis me tetigit? Et circumspiciebat ut eam videret quae hoc fecisset. Illa autem mulier, timens et tremens, sciens quod factum est super eam, venit et procidit ei et dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei: Filia, fides tua te servavit; vade in pacem et esto sana a flagello tuo. Adhuc eo loquente veniunt a principe congregationis dicentes: Filia tua mortua est; quid adhuc vexas magistrum? Jesus autem statim audiens verbum quod dicebatur dicit archisynagogo: Noli timere, tantum crede. et non permisit sibi quemquam comitari nisi Petrum et Iacobum et Ioannem fratrem Iacobi. Et venit in domum rectoris congregationis, et videt tumultum, et flentes et ululantes multum, Et ingressus dicit eis: Quid turbamini et ploratis? Puer non mortuus est, sed dormit. Et irridebant eum. Ille autem, eiciens omnes, assumit patrem pueri et matrem et eos cum eo, et ingreditur ubi erat puer iacens. Et manu pueri comprehensa dicit ei, talitha koumi, quod est interpretatum, puella, tibi dico, surge. Et statim surrexit puella et ambulabat; erat enim annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno. Et praecepit eis vehementer ut nemo sciret hoc, et dixit dari ei manducare.

6

Et exivit inde, et venit in patriam suam, et sequuntur eum

discipuli eius. Et facto sabbato coepit in congregatione docere, et multi audientes stupebant dicentes: Unde huic haec? Et quae sapientia data ei, et potestates tales per manus eius fiunt? Nonne hic est faber, filius Mariae, frater autem Iacobi et Iose et Iudae et Simonis? Et nonne sunt sorores eius hic apud nos? Et scandalizabantur in eo. Dicebat autem eis Iesus: Non est propheta inhonoratus, nisi in patria sua et in cognatis et in domo sua. Et non poterat ibi ullam virtutem facere, nisi paucis aegrotis manus imponens eos sanaret. Et admirabatur propter incredulitatem eorum. Et circumibat vicos in circuitu docens.

Et convocat duodecim, et coepit eos mittere binos, et dabat eis auctoritatem spirituum immundorum. Et praecepit eis ne quidquam tollerent in viam nisi virgam solum, non peram, non panem, non in zonam aes. sed subligatos sandaliis, et non induisse duas tunicas. Et dicebat illis: Ubicumque intraveritis in domum, ibi manete donec exeatis inde. Et quicumque non receperint vos neque audierint vos, exeuntes inde excutite pulverem qui sub pedibus vestris est in testimonium illis. Amen dico vobis, tolerabilius erit Sodomis aut Gomorris in die iudicii quam civitati illi. Et egressi praedicabant, ut paenitentiam agerent. Et daemonia multa eiciebant, et unguebant oleo multos aegrotos et sanabant.

Et audivit rex Herodes, manifestum enim factum est nomen eius, et dicebat quod Ioannes baptizans ex mortuis suscitatus est, et propter hoc operantur potestates in eo. Alii dicebant quia Elias est, alii autem dicebant quia propheta est sicut unus de

prophetis. Audiens autem Herodes dixit quod Quem ego decapitavi, Ioannem, hic est; ipse surrexit ex mortuis. Ipse enim Herodes, missis nuntiis, comprehendit Ioannem et vinxit eum in carcere propter Herodiam, uxorem Philippi fratris sui, quia eam in matrimonium duxerat. Dicebat enim Ioannes Herodi: Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Illa autem Herodias ei insidiabatur et eum occidere volebat, sed non poterat, Nam Herodes timebat Ioannem, sciens eum virum iustum et sanctum, et custodiebat eum, et audiens eum multa faciebat et libenter eum audiebat. Et cum dies opportunus factus esset, quando Herodes natalibus suis cenam faciebat magnatibus suis et tribunis et primis Galilaeae, Et cum ingressa esset filia eius Herodiadis et saltasset et placuisset Herodi et recumbentibus cum eo, dixit rex puellae: Pete a me quodcumque volueris, et dabo tibi. et iuravit ei quod quicquid me rogaveris dabo tibi, usque ad dimidium regni mei. Illa autem egressa dixit matri eius: Quid petam? Illa autem dixit: Caput Ioannis Baptistae. Et ingressa statim cum festinatione ad regem petiit dicens: Volo ut mihi des statim in disco caput Ioannis Baptistae. Et valde tristis factus, rex propter iuramenta et eos qui simul accumbebant non voluit eam repudiare. Et statim rex, misso speculatore, iussit afferri caput eius. Ille autem profectus decollavit eum in custodia, et attulit caput eius super disco et dedit illud puellae, et puella dedit illud matri suae. Et audientes discipuli eius venerunt et tulerunt cadaver eius, et posuerunt illud in sepulcro.

Et congregantur apostoli ad Iesum, et nuntiaverunt ei omnia, quaecumque fecerunt et quaecumque docuerunt. Et dixit illis:

Venite vos ipsi seorsum in desertum locum, et requiescite paulum. Erant enim qui veniebant et qui abibant multi, et neque edere opportunitatem habebant. Et abierunt in locum desertum navi seorsum. Et viderunt eos abeuntes, et cognoverunt eos multi, et pedibus ab omnibus civitatibus concurrerunt illuc et praevenierunt eos et convenerunt ad eum. Et egressus Iesus vidit multam turbam et misericordia motus est super eos, quia erant ut oves non habentes pastorem, et coepit docere eos multa. Et iam hora multa facta, accedentes ad eum discipuli eius dicunt: Desertus est locus, et iam hora multa est, Dimitte eos, ut profecti in circum agros et vicos emant sibi panes; quid enim edant non habent. Ille autem respondens dixit eis: Date eis vos edere. Et dicunt ei: Profecti emamus denariorum ducentorum panes et demus eis edere? Ille autem dicit eis: Quot panes habetis? Ite et videte. Et cognoscentes dicunt: Quinque, et duos pisces. Et imperavit eis reclinare omnes convivia convivia super viridi herba. Et recubuerunt per areas, centeni et quinquageni. Et quinque panes et duos pisces sumens, suspiciens in caelum benedixit, et fregit panes et dabat discipulis ut ponerent ante eos, et duos pisces divisit omnibus. et comederunt omnes et saturati sunt Et tulerunt duodecim cophinos plenos fragmentorum, et de piscibus. Et erant qui comederant panes quinque milia viri.

Et statim coegit discipulos suos intrare in navem et praecedere trans ad Bethsaidam, donec ipse dimitteret turbam. Et valedicens eis abiit in montem orare. Et vespera facta, erat navis in medio maris, et ipse solus super terram. Et videns eos

tormentatos in remigando, erat enim ventus contrarius eis, et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans super mare, et volebat praeterire eos. Illi autem, videntes eum ambulantem super mare, visi sunt phantasma esse, et clamaverunt. Omnes enim eum viderunt et turbati sunt. Et statim locutus est cum eis et dicit eis: Confidite, ego sum, nolite timere. Et ascendit in navem ad eos, et cessavit ventus, et valde ex nimio in se ipsis stupebant et mirabantur. Non enim intellexerunt de panibus, sed erat cor eorum induratum.

Et cum transissent, venerunt in terram Gennesaret et applicuerunt. Et cum egressi essent ex nave, statim eum cognoverunt percurrerunt totam regionem circumiacentem illam et coeperunt in lectulis eos male habentes circumferre, ubi audiebant quod ibi esset. Et ubicumque intraret in vicos vel urbes vel agros, in foris ponebant infirmos et rogabant eum ut vel fimbriae vestimenti eius tangerent, et quotquot tangebant eum salvabantur.

7

Et congregantur ad eum Pharisei et quidam ex scribis venientes ab Hierosolymis. Et videntes quosdam ex discipulis eius communibus manibus, hoc est in lotis, edentes panes, culpaverunt. Nam Pharisei et omnes Judaei, nisi pugno lavant manus, non edunt, tenentes traditionem seniorum. Et a foro, si non baptizentur, non edunt; et alia multa sunt quae acceperunt

tenere: baptismos poculorum et sextariorum et aeramentorum et lectorum. Tunc interrogant eum Pharisei et scribae: Cur non ambulant discipuli tui secundum traditionem seniorum, sed in lotis manibus edunt panem? Ille autem respondens dixit eis: Bene prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: Hic populus labiis me honorat, cor autem eorum longe abest a me. In vain autem venerantur me, docentes doctrinas praecepta hominum.

Relicto enim mandato Dei, tenetis traditionem hominum: baptismata sextariorum et calicum, et alia similia huiusmodi multa facitis. Et dicebat illis: Bene abrogatis mandatum Dei, ut traditionem vestram servetis. Moses enim dixit: Honora patrem tuum et matrem tuam, et qui maledicit patrem aut matrem morte moriatur. Vos autem dicitis: si dixerit homo patri aut matri, Corban (quod est donum) quod si ex me profueris, et non amplius permittitis eum quicquam facere patri suo aut matri suae, Irritum facientes verbum Dei traditione vestra quam tradidistis, et similia huiusmodi multa facitis. Et convocata omni turba dicebat eis: Audite me omnes et intellegite. Nihil est extrinsecus hominis ingrediens in eum quod possit eum coinquinare, sed ea quae procedunt ex eo sunt quae coinquant hominem. Et quando intravit in domum a turba, interrogabant eum discipuli eius de parabola. Et dicit illis: Sic et vos sine intellectu estis? Nondum intelligitis quia omne quod ab extra intrans in hominem non potest eum communem facere? quia non intrat eius in cor, sed in ventrem, et in latrinam exit, purgans omnes cibos. Dicebat autem quod id quod ex homine

procedit, illud coinquinat hominem. Intus enim ex corde hominum cogitationes malae exeunt, adulteria, fornicationes, homicidia. Furta, avaritiae, malitiae, dolus, impudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. Omnia haec mala ab intus procedunt et coinquant hominem.

Et inde surgens abiit in fines Tyri et Sidonis. Et ingressus in domum, neminem volebat scire, et non potuit latere. Audiens enim mulier de eo, cuius filia spiritum immundum habebat, veniens procidit ad pedes eius, Mulier autem erat Graeca, Syrophoenicia genere, et rogabat eum ut daemonium eiceret ex filia eius. Jesus autem dixit ei, sine prius saturari filios, non enim bonum est sumere panem filiorum et caniculis iacere. Illa autem respondit et dicit ei: Etiam, Domine, et catelli sub mensa edunt de micis puerorum. Et dixit ei: Propter hunc sermonem vade; exiit daemonium e filia tua. Et profecta in domum eius invenit puerum iacentem super lectum et daemonium exisse.

Et iterum egressus e finibus Tyri et Sidonis, venit ad mare Galilaeae per medium finium Decapoleos. Et ferunt ei surdum mutum, et implorant eum ut imponat ei manum. Et seducto eo a turba seorsum, misit digitos suos in aures eius, et expuens tetigit linguam eius. Et suspiciens in caelum ingemuit et dicit ei, Ephphatha, quod est, Aperiaris. Et statim apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum linguae eius, et loquebatur recte. Et mandavit illis ut nemini dicerent; quantum autem ipse illis mandabat, tanto magis abundantius praedicabant. Et supra modum stupebant dicentes: Bene omnia fecit; et surdos facit

audire et mutos loqui.

8

In illis diebus, iterum multa turba congregata et non habentibus quid ederent, convocatis Iesus discipulis suis dicit eis: Misereor super turbam, quia iam tres dies permanent mihi et non habent quid edant, Et si dimittam eos ieiunos in domum eorum, deficient in via; quidam enim eorum a longe venerunt. Et responderunt ei discipuli eius: Unde hos poterit quis hic satiare panibus in deserto? Et interrogabat eos, Quot habetis panes? Illi autem dixerunt, Septem. Et imperavit turbae recumbere super terram, et accipiens septem panes, gratias agens, fregit et dabat discipulis suis ut apponerent, et apposuerunt turbae. Et habebant pisciculos paucos, et ea benedicens dixit apponere et ea. Comederunt autem et saturati sunt, et tulerunt superabundantias fragmentorum septem sportas. Erant autem quasi quattuor milia, et dimisit eos. Et ingressus statim in navem cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha.

Et exierunt Pharisei et coeperunt disputare cum eo, quaerentes ab eo signum de caelo, tentantes eum. Et ingemiscens spiritu suo dicit: Quid generatio haec signum quaerit? Amen dico vobis, si dabitur generationi huic signum. Et eos dimittens, in navem ascendit atque iterum abiit.

Et obliti sunt accipere panes, et nisi unum panem non habebant

secum in navi. Et praecipiebat eis dicens: Videte, cavete a fermento Phariseorum et fermento Herodis. Et disputabant inter se dicentes: Panes non habemus. Et cognoscens Iesus dicit eis: Quid disputatis quia panes non habetis? Nondum intellegitis neque comprehenditis? Adhuc induratum habetis cor vestrum? Oculos habentes non videtis, et aures habentes non auditis? et non reminiscimini?

Quando quinque panes fregi in quinque milia, et quantos cophinos fragmentorum plenos tulistis? Dicunt ei: Duodecim. Quando autem septem in quattuor milia, quot sportarum plenitudines fragmentorum tulistis? Illi autem dixerunt: Septem. Et dicebat eis: Nondum intellegitis?

Et venit in Bethsaidam et ferunt ad eum caecum et rogant eum ut eum tangat. Et apprehendens manum caeci, eduxit eum extra villam, et sputans in oculos eius, imponens manus illi, interrogabat eum si quid videret. Et suspiciens dicebat, Video homines ut arbores ambulantes. Tunc iterum manus super oculos eius imposuit et fecit eum sursum aspicere, et restitutus est, et omnes clare inspexit. Et misit eum in domum suam dicens: Neque in vicum intres, neque dicas alicui in vico.

Et exivit Iesus et discipuli eius in vicos Caesareae Philippi, et in via interrogabat discipulos suos dicens eis: Quem me dicunt homines esse? Illi autem responderunt: Ioannem Baptistam; et alii Eliam; alii autem unum ex prophetis. Et ipse dicit eis: Vos autem quem me dicitis esse? Respondens autem Petrus dicit ei:

Tu es Christus. Et increpavit eos ne cui dicerent de eo.

Et coepit docere eos quod necesse est Filium hominis multa pati, et reprobari a senioribus et summis sacerdotibus et scribis, et occidi, et post tres dies resurgere. Et apertē verbum loquēbātur. Et adsūmēns eum Petrus coepit increpāre eum. Ille autem conversus et videns discipulos suos increpavit Petrum dicens: Vade post me, satana, quia non cogitas ea quae Dei sunt, sed ea quae hominum sunt.

Et convocata turba cum discipulis suis dixit eis, quicumque vult post me sequi, abneget se ipsum et tollat crucem suam, et sequatur me. Qui enim velit animam suam salvare, perdet eam; qui autem perdiderit suam ipsius animam propter me et evangelium, hic salvabit eam. Quid enim prodest homini si mundum totum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur? Aut quid dabit homo commutationem pro anima sua? Qui enim erubuerit me et verba mea in generatione hac adultera et peccatrice, et Filius hominis erubescat eum cum venerit in gloria Patris sui cum nuntiis sanctis.

9

Et dicebat illis: Amen dico vobis quia sunt quidam ex his qui hic stant, qui non gustabunt mortem donec viderint regnum Dei veniens in potestate.

Et post dies sex assumit Iesus Petrum et Iacobum et Ioannem et ducit eos in montem altum seorsum solos, et transfiguratus est coram eis, Et vestimenta eius facta sunt fulgentia, alba valde ut nix, qualia fullo super terram non potest sic dealbare. Et apparuit illis Elias cum Mose, et erant colloquentes cum Iesu. Et respondens Petrus dicit ad Iesum, Rabbi, bonum est nos hic esse, et faciamus tres tentorias, tibi unam et Moysi unam et Eliae unam. Non enim sciebat quid loqueretur, erant enim exterriti. Et facta est nubes obumbrans eis, et venit vox ex nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, eum audite. Et subito circumspicientes neminem amplius viderunt, sed Iesum solum cum seipsis. Descendentibus autem eis de monte praecepit eis ut nemini narrarent quae viderunt, nisi quando Filius hominis ex mortuis resurrexerit. Et verbum tenuerunt, inter se disputantes quid esset ex mortuis resurgere. Et interrogabant eum dicentes: Cur dicunt scribae quod Eliam necesse sit venire primum? Ille autem respondens dixit eis: Elias quidem veniens primum restituit omnia, et quomodo scriptum est de filio hominis ut multa patiatur et contemnatur? Sed dico vobis quod et Elias venit, et fecerunt ei quaecumque voluerunt, sicut scriptum est de illo.

Et cum venisset ad discipulos, vidit turbam multam circa eos, et scribas disputantes cum eis. Et statim omnis turba, videntes eum, stupefacti sunt, et accurrentes salutabant eum. et interrogavit scribas: Quid disputatis inter vos? Et respondens unus ex turba dixit: Magister, portavi filium meum ad te, habentem spiritum mutum. et ubicumque eum comprehenderit, lacerat eum, et spumat et stridet dentibus suis, et arescit, et dixi

discipulis tuis ut illud eicerent, et non potuerunt. Ille autem respondens ei dicit: O generatio infidelis, usque quando ad vos ero? Usque quando tolerabo vos? Ferte eum ad me. Et tulerunt eum ad eum. Et videns eum, statim spiritus convulsit eum, et cadens super terram volutabatur spumans. et interrogavit patrem eius, quantum tempus est ex quo hoc factum est ei? ille autem dixit, ab infantia. Et saepe eum et in ignem iecit et in aquas, ut perderet eum; sed si quid potes, adiuva nos, misertus nostri. Jesus autem dixit ei: Illud 'si potes? Omniaabilia sunt credenti. Et statim clamans pater pueri cum lacrimis dicebat: Credo, Domine; adiuva incredulitatem meam. Videns autem Iesus quia turba concurrebat, increpavit spiritum immundum dicens ei: Spiritus mure et surde, ego tibi impero, exi ex eo et non amplius intres in eum. Et clamans et multum convulsans eum exivit, et factus est quasi mortuus, ita ut multi dicerent quod mortuus esset. Iesus autem, apprehendens eum manu, erexit eum, et surrexit. Et cum intrāvisset in domum, discipulī eius interrogābant eum sēcrētō: Quārē nōs nōn potuimus eicere illud? Et dixit illis: Hoc genus in nullo exire potest, nisi in oratione et ieiunio.

Et inde egressi transiebant per Galilaeam, et non volebat ut quis sciret, Docebat enim discipulos suos et dicebat eis quod Filius hominis traditur in manus hominum, et occidet eum, et occisus tertia die resurget. Illi autem verbum ignorabant, et eum interrogare timebant.

Et venit in Capernaum, et in domo factus interrogabat eos: Quid

in via inter vos disputabatis? Illi autem tacebant, nam ad invicem disputaverant in via quis maior esset. Et sedens vocavit duodecim et dicit eis: Si quis vult primus esse, erit omnium ultimus et omnium minister. Et accipiens puerum, statuit illum in medio eorum, et amplexatus illum, dixit illis, Qui si unum de talibus pueris receperit in nomine meo, me recipit; et qui me receperit, non me recipit, sed eum qui misit me. Respondit ei Ioannes dicens, magister, vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemona, qui non sequitur nos, et prohibuimus eum, quia non sequitur nos. Jesus autem dixit: Nolite prohibere eum; nemo enim est qui faciet virtutem in nomine meo et poterit cito male loqui de me. Qui enim non est contra vos, pro vobis est. Qui enim potaverit vos poculum aquae in nomine meo, quia Christi estis, amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

Et quicumque scandalizaverit unum de pusillis istis credentibus in me, melius est ei si lapis molaris circumdetur circa collum eius et in mare iaciatur. Et si manus tua te scandalizat, abscide eam; bonum tibi est debilem in vitam intrare quam duas manus habentem abire in gehennam, in ignem inextinguibilem. Ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. Et si pes tuus scandalizat te, abscide eum; bonum tibi est intrare in vitam claudum, quam duos pedes habentem mitti in gehennam, in ignem inextinguibilem. Ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. Et si oculus tuus te scandalizat, eice eum; bonum tibi est monoculum intrare in regnum Dei, quam duos oculos habentem abire in gehennam ignis. Ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. Omnis enim igne salietur,

et omne sacrificium sale salietur. Bonum est sal; si autem sal insipiens fiat, in quo illud condietis? Habete in vobis ipsis sal et pacem habete inter vos.

10

Et inde surgens venit in fines Iudaeae per trans Jordanem, et conveniunt iterum turbae ad eum, et sicut consueverat, iterum docebat eos. Et accedentes Pharisei interrogabant eum si licet viro mulierem dimittere, temptantes eum. Ille autem respondens dixit eis: Quid vobis praecepit Moses? Illi autem dixerunt: Permisit Moses librum repudii scribere et dimittere. Et respondens Iesus dixit eis: Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum hoc. A principio autem creationis masculinum et feminam fecit eos Deus. Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem, et adhaerebit mulieri suae, et erunt duo in carne una. Ita ut non amplius sint duo, sed una caro. Quod igitur Deus coniunxit, homo non separet. Et in domo iterum discipuli de hoc interrogabant eum. Et dicit illis: Quicumque dimiserit uxorem suam et duxerit aliam, moechatur in eam, Et si mulier, dimisso viro, alii nubat, moechatur.

Et afferebant ad eum parvulos, ut eorum tangeret; discipuli autem increpabant eos qui afferebant. Videns autem Iesus indignatus est et dixit eis: Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibete eos; talium enim est regnum Dei. Amen dico vobis, quicumque non receperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in

illud. Et amplexatus ea, benedicebat ponens manus super ea.

Et cum egrederetur in viam, accurrens unus et genua flectens eum interrogabat eum: Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam hereditem? Ille autem Iesus dixit illi: Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi unus Deus. Mandata scis: non moechaberis, non occides, non furaberis, non falsum testimonium dices, non fraudabis; honora patrem tuum et matrem. Ille autem respondens dixit ei: Magister, haec omnia custodivi ex iuventute mea. Iesus autem intuitus eum amavit eum et dixit ei: Unum tibi deest. Si vis perfectus esse, vade, quaecumque habes vende et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo, et veni, sequere me, tollens crucem tuam. Ille autem, maestus factus super verbo, abiit dolens; erat enim multas possessiones habens.

Et circumspiciens Iesus dicit discipulis suis: Quam difficile ii qui divitias habent in regnum Dei intrabunt! Discipuli autem stupebant super verbis eius. Iesus autem iterum respondens dicit eis: Filii, quam difficile est eos qui confidunt in divitiis in regnum Dei intrare! Facilius est camelum per foramen acus intrare quam divitem in regnum Dei intrare. Illi autem valde stupebant dicentes ad se ipsos: Et quis potest salvari? Having looked at them, Jesus says, From men it is impossible, but not from God, for all things are possible from God. Coepit Petrus dicere ei: Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Respondens autem Iesus dixit: Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem

aut uxorem aut filios aut agros propter me et propter evangelium, nisi accipiat centuplum nunc in tempore hoc domos et fratres et sorores et patrem et matrem et filios et agros cum persecutionibus, et in saeculo venturo vitam aeternam. Multi autem erunt primi ultimi et ultimi primi.

Erant autem in via ascendentes in Hierosolyma, et erat praecedens eos Iesus, et stupebantur, et sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim, coepit eis dicere futura ei accidere. Quia ecce ascendimus in Hierosolyma, et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, et condemnabunt eum morte, et tradent eum gentibus, Et illudent ei et flagellabunt eum et conspuent eum et occident eum, et die tertia resurget.

Et appropinquant ei Iacobus et Ioannes, filii Zebedaei, dicentes: Magister, volumus ut quodcumque petamus facias nobis. Ille autem dixit eis: Quid vultis me facere vobis? Illi autem dixerunt ei: Da nobis ut unus ex dextris tuis et unus ex sinistris tuis sedeamus in gloria tua. Iesus autem dixit eis: Non scitis quid petitis. Potestis bibere calicem quem ego bibo, et baptismum quo ego baptizor baptizari? Illi autem dixerunt ei: Possumus. Iesus autem dixit eis: Calicem quidem quem ego bibo bibetis, et baptismum quo ego baptizor baptizabimini, Sed sedere ad dexteram meam et ad sinistram non est meum dare, sed quibus paratum est.

Et audientes decem coeperunt indignari de Iacobo et Ioanne. Iesus autem, convocatis eis, dicit illis: scitis quod qui videntur

principari gentibus dominantur eorum, et magni eorum potestatem exercent super eos. Non ita autem erit in vobis, sed quicumque voluerit fieri magnus in vobis, erit vester minister. et quicumque voluerit vestrum primus fieri, erit omnium servus. Etenim Filius hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut ministraret, et daret animam suam redemptionem pro multis.

Et veniunt in Iericho. Et exeunte eo ab Iericho cum discipulis eius et turba magna, filius Timaei Bartimaeus caecus sedebat iuxta viam mendicans. Et audiens quod Iesus ille Nazaraeus est, coepit clamare et dicere: Fili David, Iesu, miserere mei. Et increpabant eum multi ut taceret, ille autem multo magis clamabat: Fili David, miserere mei. Et stans Iesus dixit: Vocate eum. Et vocant caecum dicentes ei: Confide, surge, vocat te. Ille autem, abiecto vestimento suo, surgens venit ad Iesum. Et respondens dicit ei Iesus: Quid tibi vis faciam? Caecus autem dixit ei: Rabboni, ut videam iterum. Et Iesus dixit illi: Vade, fides tua te salvavit. Et statim vidit iterum, et sequebatur Iesum in via.

11

Et quando appropinquant Hierosolymam ad Bethphage et Bethaniam, ad montem Olivarum, mittit duos ex discipulis suis. Et dicit illis: Ite in villam illam quae contra vos est, et statim intrantes in eam invenietis pullum ligatum, super quem nemo hominum sedit; solventes eum, adducite. Et si quis vobis dicat, Quid hoc facitis? dicite: Dominus eius necessitatem habet, et

statim eum remittet huc. abierunt autem et invenerunt pullum vinctum ad portam foris super via, et solvunt eum. Et quidam eorum qui illic stabant dicebant eis: Quid facitis solventes pullum? Illi autem dixerunt illis sicut mandavit Iesus, et dimiserunt eos. Et duxerunt pullum ad Iesum et imposuerunt ei vestimenta sua, et sedit super eum. Multi autem vestimenta sua straverunt in viam, alii autem ramos frondosos caedebant ex arboribus et sternebant in viam. Et qui praecedebant et qui sequebantur clamabant dicentes: Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini. Benedictum regnum veniens in nomine Domini Patris nostri David; hosanna in altissimis.

Et intravit in Hierosolymam Iesus et in templum, et circumspiciens omnia, vespera iam existente hora, exivit in Bethaniam cum duodecim.

Et die sequenti, egressis eis a Bethania, esuriit. Et videns ficum a longe habentem folia, venit si forte aliquid inveniret in ea, et veniens ad eam nihil invenit nisi folia, non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit ei: Nemo amplius ex te in aeternum fructum edat. Et audiebant discipuli eius.

Et veniunt iterum in Hierosolyma, et ingressus Iesus in templum coepit eicere vendentes et ementes in templo, et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit. Et non permittebat ut quisquam ferret vas per templum. Et docebat dicens eis: Nonne scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem eam fecistis

speluncam latronum.

Et audierunt scribae et Pharisei et principes sacerdotum, et quaerebant quomodo eum perderent; timebant enim eum, quia omnis turba stupebat super doctrina eius. Et quando sero factum est, exibat extra urbem.

Et transeuntes mane viderunt ficum arefactam ex radicibus. Et recordatus Petrus dicit ei: Rabbi, ecce ficus quam maledixisti aruit. Et respondens Iesus dicit eis: Habete fidem Dei. Amen enim dico vobis: quicumque dixerit monti huic, Tollere et iactari in mare, et non dubitaverit in corde suo, sed crediderit quia quod dicit fit, erit ei quodcumque dixerit. Propter hoc dico vobis: omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipitis, et erit vobis. Et quando statis orantes, dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut et Pater vester qui in caelis dimittat vobis transgressionem vestram. Si autem vos non remittitis, neque pater vester remittet transgressionem vestram.

Et veniunt iterum in Hierosolyma, et in templo ambulante eo, veniunt ad eum summi sacerdotes et scribae et seniores. Et dicunt ei: In qua auctoritate haec facis? Aut quis tibi dedit auctoritatem hanc ut haec facias? Iesus autem respondens dixit eis: Interrogabo vos et ego unum verbum, et respondete mihi, et dicam vobis in qua auctoritate haec facio. Baptisma Ioannis ex caelo erat an ex hominibus? Respondete mihi. Et ratiocinabantur apud seipsos dicentes: Si dixerimus Ex caelo, dicet: Cur ergo non credidistis ei? Sed dicamus: Ex hominibus?

Timebant populum, omnes enim habebant Ioannem, quia propheta erat. Et respondentes dicunt Iesu: Non scimus. Et Iesus respondens dicit eis: Neque ego dico vobis in qua auctoritate haec facio.

12

Et coepit eis in parabolis loqui: Vineam plantavit homo et circumdedit sepem et fodit torcular et aedificavit turrim, et locavit eam agricolis et peregre profectus est. Et misit ad agricolas tempore servum, ut ab agricolis acciperet de fructu vineae. Et eum accipientes verberaverunt et vacuum miserunt. Et iterum misit ad eos alium servum; et illum lapidantes capite vulneraverunt et miserunt inhonoratum. Et iterum alium misit, et illum occiderunt, et multos alios, quos quidem verberantes, quos autem occidentes. Adhuc igitur unum filium habens, dilectum suum, misit et eum ultimum ad eos dicens: Reverebuntur filium meum. Illi autem agricolae, cum eum venientem vidissent, inter se dixerunt: Hic est heres; venite, occidamus eum, et nostra erit hereditas. Et accipientes occiderunt eum et eiecerunt eum extra vineam. Quid ergo faciet dominus vineae? Veniet et perdet agricolas istos, et dabit vineam aliis. Nec scripturam hanc legistis: lapidem quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli. A Domino facta est haec, et est mirabilis in oculis nostris.

Et quaerebant eumprehendere, et timuerunt turbam;

cognoverunt enim quod ad eos parabolam dixisset. Et relinquentes eum abierunt.

Et mittunt ad eum quosdam ex Phariseis et ex Herodianis, ut eum caperent verbo. Illi autem venientes dicunt ei: Magister, scimus quod verus es et non cura est tibi de nullo; non enim vides in faciem hominum, sed super veritate viam Dei doces. Dic ergo nobis: licet dare tributum Caesari aut non? Demus aut non demus? Ille autem, sciens eorum hypocrisin, dixit eis: Quid me tentatis? Ferte mihi denarium ut videam. Illi autem attulerunt. Et dicit illis: Cuius imago haec et inscriptio? Illi autem dixerunt: Caesaris. Et respondens Iesus dixit eis: Reddite ea Caesaris Caesari et ea Dei Deo. Et mirati sunt super eum.

Et veniunt Sadducaeï ad eum, qui dicunt resurrectionem non esse, et interrogabant eum dicentes, Magister, Moses scripsit nobis quod, si cuius frater moriatur et relinquat uxorem, et filios non relinquat, ut frater eius accipiat uxorem eius et suscitet semen fratri eius. Septem igitur fratres erant. Et primus accepit uxorem, et moriens non reliquit semen. Et secundus accepit eam, et mortuus est, et neque ipse reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam septem, et non reliquerunt semen. Ultima omnium mortua est et mulier. In illa ergo resurrectione, quando resurgent, cuius eorum erit mulier? Septem enim habuerunt eam uxorem. Et respondens Iesus dixit eis: Nonne propter hoc erratis, quod nescitis scripturas neque virtutem Dei? Cum enim ex mortuis resurgent, neque nubent neque nubentur, sed erunt sicut nuntii qui in caelis sunt. De mortuis autem, quod

resurgant, non legistis in libro Mosi, super rubo, quomodo dixit ei Deus dicens: Ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob? Non est Deus mortuorum, sed vivorum; vos ergo multum erratis.

Et accedens unus ex scribis, cum audivisset eos disputantes, videns quod bene eis respondisset, interrogavit eum: Quod est primum omnium mandatum? Jesus autem respondit ei: Prima omnium mandatum est: Audi, Israel, Dominus Deus noster Dominus unus est. Et amabis Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex tota fortitudine tua. Hoc primum mandatum. Et secunda similis huic est: amabis proximum tuum sicut te ipsum. Maior horum alia mandatum non est. Et dixit ei scriba: Bene, magister, in veritate dixisti quod unus est et non est alius praeter eum. et amare eum ex toto corde et ex tota intellegentia et ex tota anima et ex tota fortitudine, et amare proximum sicut seipsum plus est quam omnia holocausta et sacrificia Et Iesus, videns quod intellegenter respondisset, dixit ei: Non longe es a regno Dei. Et nemo amplius audebat eum interrogare.

Et respondens Iesus dicebat docens in templo: Quomodo dicunt scribae quod Christus filius David est? Ipse enim David dixit in Spiritu Sancto: Dicit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ipse igitur David dicit eum Dominum, et unde filius eius est? Et magna turba audiebat eum libenter.

Et dicebat illis in doctrina sua: Cavete a scribis qui volunt in stolis ambulare et salutationes in foris accipere. et primas cathedras in synagogis et primos recubitus in cenis qui devorant domos viduarum et praetextu longas orationes faciunt, hi accipient gravius iudicium

Et sedens Iesus contra gazophylacium observabat quomodo turba aes in gazophylacium iactabat. Et multi divites mittebant multa, et veniens una vidua paupera misit minuta duo, quod est quadrans. Et convocatis discipulis suis dixit eis: Amen dico vobis quia vidua pauperis haec plus omnium misit quam ii qui mittunt in gazophylacium. Omnes enim ex abundantia sua iecerunt, haec autem ex paupertate sua omnia quae habuit iecit, totam vitam suam.

13

Et egrediente eo de templo dicit ei unus ex discipulis eius, magister, ecce quales lapides et quales aedificationes. Et Iesus respondens dixit ei: Vides has magnas aedificationes? Non relinquetur hic lapis super lapidem qui non dissolvatur. Et sedente eo in monte olivarum contra templum, interrogabant eum seorsum Petrus et Iacobus et Ioannes et Andreas, Dic nobis quando haec erunt, et quod signum sit quando omnia haec complenda sint? Iesus autem respondens coepit dicere eis: Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes: Ego sum, et multos seducent. Quando autem audieritis

bella et rumores bellorum, nolite turbari; necesse est enim fieri, sed nondum est finis. Surget enim gens contra gentem et regnum contra regnum, et erunt terraemotus per loca, et erunt fames et turbationes. Principia dolorum haec sunt. Videte autem vos ipsos. Tradent enim vos in concilia, et in congregationibus eorum verberabimini, et coram praesidibus et regibus stabitis propter me in testimonium illis. Et in omnes nationes necesse est evangelium primum praedicari. Quando autem vos tradentes ducant, nolite esse solliciti antea quid loquamini, neque meditemini, sed quod datum fuerit vobis in illa hora, hoc loquimini; non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Sanctus. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium, et insurgent filii super parentes et morte adficient eos. Et eritis odio habiti ab omnibus propter nomen meum; qui autem sustinuerit in finem, hic salvabitur.

Quando autem videritis abominationem desolationis dictam a Daniele propheta stantem ubi non oportet, qui legit intelligat, tunc qui in Iudaea sunt fugiant in montes, Ille autem qui super tectum est non descendat in domum, neque intret ut tollat quid ex domo sua, et qui in agro est ne convertatur retro tollere vestimentum suum Vae autem habentibus in utero et nutrientibus in illis diebus. Orate autem ut fuga vestra non fiat hieme. Erunt enim dies illi tribulatio, qualis non facta est talis ab initio creationis quam creavit Deus usque nunc, et non fiat. Et si non breviasset Dominus dies, non utique salva facta esset omnis caro; sed propter electos, quos elegit, breviavit dies. Et tunc si quis vobis dicat, Ecce hic Christus, Ecce illic, ne credatis. Surgent

enim falsi christi et falsi prophetae, et dabunt signa et prodigia ad decipiendum, si possibile, etiam electos. Vos autem videte; ecce praedixi vobis omnia. Sed in illis diebus, post afflictionem illam, sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum. Et stellae erunt ex caelo cadentes, et potestates quae in caelis sunt concutientur. Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum potentia multa et gloria. Et tunc mittet angelos suos et congregabit electos suos ex quattuor ventis, ab extremo terrae usque ad extremum caeli.

Ab autem ficu discite parabolam: quando eius ramus iam fiat tener et germinet folia, cognoscitis quod prope aestas est. Sic et vos, quando videatis haec fieri, cognoscite quia prope est ad portas. Amen dico vobis: non praeteribit generatio haec, donec omnia haec fiant. Caelum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt.

De die autem illa aut hora nemo scit, neque nuntii in caelo, neque filius, nisi pater. Videte, vigilate et orate, non enim scitis quando tempus est. Sicut homo peregre proficiscens, relinquens domum suam et dans servis suis auctoritatem et unicuique opus suum, ianitori mandavit ut vigilaret. Vigilare ergo, non enim scitis quando dominus domus veniat, sero an media nocte an galli cantu an mane, ne veniens subito inveniat vos dormientes. Quae autem vobis dico, omnibus dico: vigilate.

Erat autem Pascha et Azyma post duos dies. Et quaerebant summi sacerdotes et scribae quomodo eum dolo comprehensum occiderent. dicebant autem: Non in festo, ne forte tumultus populi erit.

Et cum esset in Bethania in domo Simonis leprosi, recumbente eo venit mulier habens alabastrum unguenti nardi purae pretiosae, et fracto alabastro effudit super caput eius. Erant autem quidam indignantes apud seipsos dicentes: In quid destructio haec unguenti facta est? Poterat enim hoc unguentum vendi super trecentis denariis et dari pauperibus, et fremebant in eam. Iesus autem dixit: Sinite eam. Quid ei labores praebetis? Bonum opus fecit in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum, et quando vultis potestis eos bene facere, me autem non semper habetis. Quod habuit, haec fecit; praevenit ungere corpus meum ad sepulturam. Amen dico vobis, ubicumque praedicatum fuerit evangelium hoc in totum mundum, et quod fecit haec dicetur in memoriam eius.

Et Iudas Iscariotes, unus ex duodecim, abiit ad principes sacerdotum ut eum illis traderet. Qui autem audientes gavisii sunt, et promiserunt ei argentum dare, et quaerebat quomodo opportune eum traderet.

Et prima die azymorum, quando pascha immolabant, dicunt ei discipuli eius: Ubi vis ut euntes paremus, ut comedas pascha? Et mittit duos ex discipulis suis et dicit eis: Ite in civitatem, et occurret vobis homo amphoram aquae portans; sequimini eum,

Et ubicumque intraverit, dicite domino domus quia magister dicit: Ubi est diversorium meum ubi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis monstrabit cenaculum magnum stratum paratum; ibi parate nobis. Et exierunt discipuli eius et venerunt in civitatem, et invenerunt sicut dixit eis, et paraverunt pascha. Et vespera facta venit cum duodecim. Et reclinantibus eis et edentibus, dixit Iesus: Amen dico vobis quia unus ex vobis tradet me, qui edit mecum. Illi autem coeperunt dolere et dicere ei unus post unum: Numquid ego? et alius: Numquid ego? Ille autem respondens dixit eis: unus ex duodecim, qui intingit mecum in pateram. Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo, vae autem homini illi, per quem Filius hominis traditur; bonum erat ei si non natus esset homo ille. Et edentibus eis, capiens Iesus panem, benedicens fregit et dedit eis et dixit: Capite, edite; hoc est corpus meum. Et accepto calice gratias agens dedit eis, et biberunt ex eo omnes. Et dixit illis: Hic est sanguis meus novae testamenti, qui pro multis effunditur. Amen dico vobis quia non amplius bibam ex genere vitis usque ad diem illam quando ipsum bibam novum in regno Dei.

Et hymno cantato exierunt in montem Olivarum. Et dicit illis Iesus: Omnes scandalizabimini in me in nocte hac, quia scriptum est: Percutiam pastorem, et dispergentur oves. Sed postquam resurrexero, praecedam vos in Galilaeam. Petrus autem dixit ei: Etsi omnes scandalizabuntur, ego tamen non. Et dicit ei Iesus: Amen dico tibi quia tu hodie in hac nocte, priusquam gallus bis cantet, ter me negabis. Petrus autem ex

nimio dicebat magis: Etiam si me necesse est simul mori tecum, non te negabo. Similiter autem et omnes dicebant.

Et veniunt in locum cui nomen Gethsemane, et dicit discipulis suis: Sedete hic donec orem. Et assumit Petrum et Iacobum et Ioannem secum, et coepit vehementer exterreri et angi. Et dicit eis: Perilupos est anima mea usque ad mortem; manete hic et vigilate. Et progressus paulum cecidit super faciem suam in terram, et orabat ut, si possibile esset, transiret ab eo hora, Et dicebat: Abba, Pater, omniaabilia tibi sunt; transfer calicem hunc a me, sed non quid ego volo, sed si quid tu. Et venit et invenit eos dormientes, et dicit Petro: Simon, dormis? Non potuistis unam horam vigilare? Vigilate et orate, ne intretis in tentationem; spiritus quidem promptus est, caro autem infirma est. Et iterum abiit, oravit eundem sermonem dicens. Et reversus invenit eos iterum dormientes, erant enim oculi eorum gravati, et non sciebant quid responderent ei. Et venit tertio et dicit eis: Dormitis reliquum et requiescitis? Distat. Venit hora; ecce traditur Filius hominis in manus peccatorum. Surgite, eamus; ecce qui tradit me appropinquavit.

Et statim, adhuc eo loquente, venit Iudas Iscariotes, unus de duodecim, et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus, missi a principibus sacerdotum et scribis et senioribus. Dederat autem qui tradebat eum signum eis dicens: Quem osculatus fuero, ipse est; comprehendite eum et abducite tuto. Et veniens statim accedens ad eum dicit: Ave, rabbi, et osculatus est eum. Illi autem manus suas super eum imposuerunt et eum tenuerunt.

Unus autem quidam ex adstantibus, extracto gladio, percussit servum summi sacerdotis et abstulit eius auriculam. Et respondens Iesus dixit eis: Sicut ad latronem exivistis cum gladiis et lignis ad comprehendendum me, Cotidie apud vos eram in templo docens, et non tenuistis me. Sed ut impleantur scripturae. Et relicto eo, fugerunt omnes. Et unus quidam iuvenis secutus est eum, circumiectus sindone super nudo corpore, et tenuerunt eum iuvenes. Ille autem, relicta sindone, nudus fugit ab eis.

Et abduxerunt Iesum ad summum sacerdotem, et convenerunt ad eum omnes summi sacerdotes et seniores et scribae. Et Petrus a longinquo secutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis, et erat sedens una cum ministris et calefaciens se ad ignem. Illi autem summi sacerdotes et totum concilium quaerebant testimonium contra Iesum ad eum occidendum, et non inveniebant. Multi enim falsum testimonium ferebant contra eum, et aequalia testimonia non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant contra eum dicentes Quia nos audivimus eum dicentem: Ego destruam templum hoc manu factum, et per tres dies aliud non manu factum aedificabo. et neque sic aequale erat testimonium eorum. Et surgens pontifex maximus in medium interrogabat Iesum dicens: Non respondes nihil? Quid isti contra te testificantur? Ille autem silens erat et nihil respondit. Iterum pontifex maximus interrogabat eum et dicit ei: Tu es Christus, Filius Benedicti? Iesus autem dixit: Ego sum, et videbitis Filium hominis a dextris sedentem potestatis et venientem super nubes caeli. Ille autem

summus sacerdos, discerpens tunicas suas, dicit: Quid adhuc necessitatem testium habemus? Audivistis certe blasphemiam, quid vobis videtur? illi autem omnes condemnauerunt eum esse reum mortis. Et coeperunt quidam inspuere ei et cooperire faciem eius et colaphis caedere eum et dicere ei: Prophetiza nobis quis est qui percussit te. Et ministri verberibus eum ceciderunt.

Et cum Petrus esset deorsum in atrio, venit una ex ancillis summi sacerdotis Et videns Petrum se calefacientem, inspiciens eum dicit: Et tu cum Iesu Nazareno eras. Ille autem negavit dicens: Non scio neque intellego quid tu dicis. Et exivit foras in atrium, et gallus cantavit. Et ancilla, cum eum vidisset, iterum coepit dicere iis qui astabant: Hic ex illis est. Ille autem iterum negabat. Et post paulum iterum circumstantes dicebant Petro: Vere ex illis es, nam et Galilaeus es et loquela tua similis est. Ille autem coepit anathematizare et iurare quia non novi hominem hunc quem dicitis. Et ex secundo gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbum quod dixit ei Iesus: Antequam gallus bis cantet, ter me negabis. Et egressus flebat.

15

Et statim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et totum concilium, vincientes Iesum, abstulerunt et tradiderunt Pilato. Et interrogavit eum Pilatus: Tu es rex Iudaeorum? Ille autem respondens dixit ei: Tu dicis. Et

accusabant eum principes sacerdotum multa, ipse autem nihil respondit. Pilatus autem iterum interrogabat eum dicens: Non respondes nihil? Vide quam multa contra te testificantur. Ille autem Jesus non amplius quidquam respondit, ita ut Pilatus admiraretur. Secundum autem festum dimittebat illis unum vinctum, quemcumque petebant. Erat autem qui dicebatur Barabbas cum sociis rebellium vinctus, quippe qui in seditione caedem fecerant. Et turba clamans coepit petere, sicut semper eis faciebat. Pilate autem respondit eis dicens: vultis dimittam vobis regem Iudaeorum? Sciebat enim quod propter invidiam tradiderant eum summi sacerdotes. Summi autem sacerdotes commoverunt turbam, ut magis Barabbam illis dimitteret. Pilatus autem respondens iterum dixit eis: Quid ergo vultis faciam quem dicitis regem Iudaeorum? Illi autem iterum clamaverunt: Crucifige eum! Ille autem Pilatus dicebat eis: Quid enim fecit malum? Illi autem magis vehementer clamaverunt: Crucifige eum. Pilatus autem, volens turbae satisfacere, dimisit illis Barabbam, et tradidit Iesum flagellatum ut crucifigeretur.

Milites autem eum intro aulae abduxerunt, quae est praetorium, et totam cohortem convocant. et induunt eum purpura et circumponunt ei spineam coronam plexentes Et coeperunt salutare eum: Salve, o rex Iudaeorum! Et tundebant eius caput calamo et inspuebant ei, et ponentes genua adorabant eum. Et quando inluserunt ei, exuerunt eum purpura et induerunt eum vestimenta sua propria, et educunt eum ut crucifigant eum.

Et compellunt praeterientem quendam Simonem Cyrenensem,

venientem ab agro, patrem Alexandri et Rufi, ut tollat crucem eius.

Et ferunt eum ad Golgotha locum, qui est interpretatus locus cranii. Et dabant ei bibere vinum myrrha mixtum, ille autem non accepit. Et crucifigentes eum dividunt vestimenta eius, iactantes sortem super ea, quis quid tollat. Erat autem hora tertia, et crucifixerunt eum. Et erat inscriptio causae eius scripta: Rex Iudaeorum.

Et cum eo crucifigunt duos latrones, unum a dextris et unum a sinistris eius. et impleta est scriptura quae dicit: et cum iniquis reputatus est. Et qui praetereuntes blasphemabant eum, moventes capita eorum et dicentes: Ha, qui destruens templum et in tribus diebus aedificans! Serva teipsum et descende de cruce. Similiter autem et summi sacerdotes, illudentes ad invicem cum scribis, dicebant: Alios servavit, se ipsum non potest servare. Christus rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus et credamus ei. Et qui simul crucifixi erant cum eo vituperabant eum.

Hora autem sexta facta, tenebrae factae sunt super totam terram usque ad horam nonam. Et hora nona clamavit Jesus voce magna dicens: Eloi, Eloi, lama sabachthani? quod est interpretatum: Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti?

Et quidam ex iis qui adstabant, audientes, dicebant: Ecce Eliam vocat. Cucurrens autem unus et implens spongiam aceto

circumponensque harundini potabat eum dicens: Sinite, videamus si venit Elias deponere eum. Jesus autem, voce magna emissa, exspiravit. Et velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum. Videns autem centurio qui stabat ex adverso eius quia sic clamans exspiravit, dixit: Vere homo hic filius Dei erat. Erant autem et mulieres a longe spectantes, in quibus erat et Maria Magdalene et Maria mater Iacobi parvi et Iose, et Salome, quae etiam cum esset in Galilaea, sequebantur eum et ministrabant ei, et aliae multae quae simul ascenderant cum eo Hierosolymam.

Et iam vespera facta, quoniam erat praeparatio, quod est ante sabbatum, Venit Ioseph qui ab Arimathaea erat, honestus consiliarius, qui et ipse expectabat regnum Dei; ausus ingressus est ad Pilatum et petiit corpus Iesu. Pilatus autem miratus est si iam mortuus esset, et accersito centurione interrogavit eum si iam pridem mortuus esset. Et cognoscens a centurione, donavit corpus Iosepho. Et empto sindone, deponens eum involvit sindone, et posuit eum in monumento quod erat excisum ex petra, et advolvit lapidem super ostium monumenti. Maria autem Magdalene et Maria Joses videbant ubi poneretur.

16

Et transacto sabbato, Maria Magdalene et Maria Iacobi et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent eum. Et valde mane una sabbatorum veniunt ad sepulcrum orto sole. Et

dicebant ad semet ipsas: Quis devolvat nobis lapidem ex ostio sepulchri? Et suspicientes observant quia revolutus est lapis, erat enim magnus valde. Et ingressae in sepulcrum viderunt iuvenem sedentem ad dexteram, amictum stola alba, et expavuerunt. Ille autem dicit eis, nolite expavescere, Iesum quaeritis Nazarenum crucifixum, surrexit, non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis eius et Petro quia praecedit vos in Galilaeam; ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. Et egressae fugerunt a sepulcro; habebat autem eas tremor et ecstasis, et nemini quidquam dixerunt: timebant enim.

Surgens autem mane prima sabbati apparuit primo Mariae Magdalenae, a qua eiecerat septem daemonia. Illa profecta nuntiavit iis qui cum eo fuerant, lugentibus et flentibus. Et illi audientes quod vivit et visus est ab ea non crediderunt. Post haec autem duobus ex eis ambulantis manifestatus est in altera forma, euntibus in agrum. Et illi abeuntes nuntiaverunt reliquis; neque illis crediderunt. Postea reclinantibus illis undecim manifestatus est, et exprobravit incredulitatem eorum et duritiam cordis, quia his qui viderant eum suscitatum non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum universum praedicate evangelium omni creaturae. Qui crediderit et baptizatus fuerit salvabitur, qui vero non crediderit condemnabitur. Signa autem his qui crediderint haec consequentur: in nomine meo daemonia eicient, linguis loquentur novis, Serpentes tollent, et si mortale quid biberint, non eos laedet; super aegrotos manus imponent, et bene

habebunt.

Dominus igitur, postquam locutus est eis, assumptus est in caelum et sedit a dextris Dei. Illi autem egressi praedicaverunt ubique, Domino cooperante et verbum confirmante per signa sequentia. Amen.

Numeri

1

Et locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, in tabernaculo testimonii, prima die mensis secundi, anno secundo egressionis eorum ex terra Aegypti, dicens: Sumite principium omnis congregationis Israel secundum cognationes, secundum domos patrum eorum, secundum numerum ex nominibus eorum, secundum capita eorum, Omnis masculus a viginti annis et supra, omnis qui egreditur in exercitu Israel, recensete eos cum exercitibus eorum, tu et Aaron recensete eos. Et cum vobis erit unusquisque secundum tribum suam ex principibus, secundum domos patrum erunt.

Et haec sunt nomina virorum qui stabunt vobiscum: de Ruben, Elisur filius Sediur. Ex tribu Symeon, Salamiel filius Surisadai. Ex Juda, Naason filius Aminadab. Ex Issachar, Nathanael filius Sogar. De Zebulun, Eliab filius Helon; de filiis Ioseph, de Ephraim, Elishama filius Ammihud, de Manasseh, Gamaliel filius Pedahzur. Ex Benjamin, Abidan filius Gadeoni. Ex Dan,

Ahiezer filius Ammishaddai. Ex Asher, Phagaiel, filius Echran. Ex Gad, Eliasaph filius Raguel. Ex Naphtali, Achire filius Ainan. Hi sunt vocati congregationis, principes tribuum secundum familias eorum, chiliarchi Israel sunt.

Et acceperunt Moses et Aaron viros istos qui vocati erant ex nomine. Et omnem congregationem congregaverunt in primo die mensis secundi anni, et enumerabantur secundum generationes eorum, secundum familias eorum, secundum numerum nominum eorum, a viginti annis et supra, omne masculinum per capita eorum. Quo modo imperavit Dominus Moysi, et numerati sunt in deserto Sina.

Et facti sunt filii Ruben primogeniti Israel secundum cognationes eorum, secundum tribus eorum, secundum domos familiarum eorum, secundum numerum nominum eorum, per capita eorum, omnes masculi a viginti annis et supra, omnis qui procedebat in exercitu. Visitatio eorum ex tribu Reuben, sex et quadraginta milia et quingenti. Filiis Simeon secundum cognationem eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, secundum capita eorum, omnes masculi a viginti annis et supra, omnis qui exit in exercitu, Censūs eōrum ex tribū Symeōn, novem et quīnquāgintā mīlia et trecentī.

Filiis Iudae secundum cognationes eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, per capita eorum, omnes masculi a viginti

annis et supra, omnis qui egreditur in exercitu, Censura eorum ex tribu Iuda, quattuor et septuaginta milia et sexcenti.

Filiis Issachar secundum familias eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, secundum capita eorum, omnes masculi a viginti annis et supra, omnis qui egreditur in exercitu, Visitatio eorum ex tribu Issachar: quattuor et quinquaginta milia et quadringenti. Filiis Zebulun secundum cognationem eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, per capita eorum, omnes masculi a viginti annis et supra, omnis qui egreditur in exercitu, Recensio eorum ex tribu Zabulon: quinquaginta septem milia quadringenti.

Filiis Ioseph, filiis Ephraim, secundum cognationem eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, secundum capita eorum, omnes masculi a viginti annis et supra, omnis qui egreditur in virtute. Census eorum ex tribu Ephraim, quadraginta milia et quingenti. Filiis Manasse secundum cognationes eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, per capita eorum, omnes masculi, a viginti annis et supra, omnis qui egreditur in exercitu, Census eorum ex tribu Manasseh, duo et triginta milia et ducenti. Filiis Benjamin secundum cognationem eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, per capita eorum, omnes

masculi a viginti annis et supra, omnis egrediens in exercitu, census eorum ex tribu Benjamin, triginta quinque milia et quadringenti. Filiis Gad secundum cognationes eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, secundum capita eorum, omnes masculi a viginti annis et supra, omnis qui egreditur in exercitu, Census eorum ex tribu Gad, quinque et quadraginta milia et sexcenti et quinquaginta.

Filiis Dan secundum cognationem eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, per capita eorum, omnes masculi a viginti annis et supra, omnis qui procedit in exercitu, Census eorum ex tribu Dan, duo et sexaginta milia et septingenti. Filiis Asher secundum cognationem eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, secundum capita eorum, omnes masculi a viginti annis et supra, omnis qui exit in exercitu, census eorum ex tribu Asher, una et quadraginta milia et quingenti.

Filiis Nephtali secundum cognationem eorum, secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, secundum numerum nominum eorum, per capita eorum, omnes masculi a viginti annis et supra, omnis qui egreditur in exercitu, Recensio eorum ex tribu Nephthali: tria et quinquaginta milia quadringenti.

Hic census erat, quem visitaverunt Moses et Aaron et principes Israel, duodecim viri, vir unus secundum tribum unam,

secundum tribum domorum familiarum. Et factus est omnis census filiorum Israel cum exercitu eorum a viginti annorum et supra, omnis qui egreditur ad proeliandum in Israel sescenta tria milia quingenti quinquaginta.

Levitae autem ex tribu familiarum suarum non numerati sunt inter filios Israelis. Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Vide, tribum Levi non connumerabis, et numerum eorum non capies in medio filiorum Israel. Et tu constitue Levitas super tabernaculum testimonii, et super omnia vasa eius, et super omnia quaecumque sunt in eo; ipsi portabunt tabernaculum et omnia vasa eius, et ipsi ministrabunt in eo, et in circuitu tabernaculi castraponent. Et in tollendo tentorium, demolientur illud Levitae, et in castris ponendis tentorium erigent, et alienigena qui accedit moriatur. Et castra ponent filii Israel, vir in ordine suo, et vir secundum ducem suum, cum viribus suis. Levitae autem castra ponant e regione in circuitu tabernaculi testimonii, et non erit peccatum in filiis Israel; et custodient Levitae ipsi custodiam tabernaculi testimonii. Et fecerunt filii Israel secundum omnia quae mandavit Dominus Moysi et Aaron; sic fecerunt.

2

Et locutus est Dominus ad Moysen et Aaron dicens, Vir tenens suum secundum ordinem, secundum signa, secundum domos patrum suorum, castra ponant filii Israel ex adverso; in circuitu

tabernaculi testimonii castra ponent filii Israel. Et qui castrametantur primi ad orientem, ordo castrorum Iudae cum exercitu eorum, et princeps filiorum Iudae, Naasson filius Aminadab. Potentia eius qui inspecti sunt, quattuor et septuaginta milia et sexcenti. Et castra metantes iuxta tribum Issachar, et princeps filiorum Issachar, Nathanael filius Sogar. Potestas eius qui inspecti sunt, quattuor et quinquaginta milia et quadringenti. Et qui castra ponentes proximi tribui Zabulon, et princeps filiorum Zabulon, Eliab filius Helon. Potentia eius qui inspecti sunt, septem et quinquaginta milia et quadringenti. Omnes inspectati ex castris Iudae, centum octoginta milia et sex milia et quadringenti, cum virtute eorum primi exhibunt. Legiones castrorum Reuben ad austrum, vis eorum, et princeps filiorum Reuben Elisur filius Sediur. Potentia eius qui inspecti sunt, sex et quadraginta milia et quingenti. Et castrametantes proximi eius tribui Simeon, et princeps filiorum Simeon, Salamiel filius Surisadai. Potentia eius qui inspecti sunt, novem et quinquaginta milia et trecenti. Et qui castra ponentes iuxta eum, tribus Gad, et princeps filiorum Gad, Elisaph filius Raguel. Potentia eius qui inspecti sunt, quinque et quadraginta milia et sexcenti et quinquaginta. Omnes inspectati castrorum Ruben, centum quinquaginta una milia et quadringenti et quinquaginta, cum virtute eorum secundi proficiscentur.

Et tolletur tabernaculum testimonii, et castra Levitarum in medio castrorum; ut castraponent, sic et proficiscentur, unusquisque tenens secundum ducatus suos. Ordo castrorum Ephraim apud mare cum virtute eorum, et princeps filiorum

Ephraim Elishama, filius Ammihud. Potentia eius qui inspecti sunt, quadraginta milia et quingenti.

Et qui castra ponentes proximi tribui Manasse, et princeps filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadassur. Potentia eius qui inspecti sunt, duo et triginta milia et ducenti. Et qui castra ponunt proximi tribui Benjamin, et princeps filiorum Benjamin, Abidan filius Gadeoni. Potentia eius qui inspecti sunt, triginta quinque milia et quadringenti. Omnes qui inspecti sunt castrorum Ephraim, centum milia et octo milia et centum, cum virtute sua tertii proficiscentur.

Ordo castrorum Dan ad aquilonem cum virtute eorum, et princeps filiorum Dan, Ahiezer filius Ammisaddai. Potentia eius qui inspecti sunt, duo et sexaginta milia et septingenti. Et qui castra ponentes iuxta eum tribus Asher, et princeps filiorum Asher, Phagiel filius Echran. Potentia eius qui inspecti sunt, una et quadraginta milia et quingenti. Et qui castra ponunt iuxta tribum Nephthali, et princeps filiorum Nephthali, Achire filius Ainan. Potentia eius qui inspecti sunt, tria et quinquaginta milia et quadringenti. Omnes inspectati castrorum Dan, centum quinquaginta septem milia sexcenti, postremi proficiscentur secundum ordinem eorum.

Hic est census filiorum Israel secundum domos patrum suorum, omnis census castrorum cum viribus eorum, sexcenta milia et tria milia quingenti quinquaginta. Levitae autem non connumerati sunt in eis, sicut mandavit Dominus Moysi. Et

fecerunt filii Israel omnia quanta mandavit Dominus Moysi; sic castra posuerunt secundum ordinem eorum, et sic profecti sunt, unusquisque adhaerentes secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum.

3

Et hae sunt generationes Aaron et Mosis, in qua die locutus est Dominus ad Mosen in monte Sinai. Et haec sunt nomina filiorum Aaron: primogenitus Nadab, et Abiud, Eleazar, et Ithamar. Haec sunt nomina filiorum Aaron, sacerdotes uncti, quorum manus compleverunt ut sacerdotio fungerentur. Et mortui sunt Nadab et Abiud coram Domino, offerentes ignem alienum coram Domino in deserto Sinai, et filii non erant eis, et sacerdotio functi sunt Eleazar et Ithamar cum Aaron patre eorum.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Sume tribum Levi, et stabis eos coram Aaron sacerdote, et ministrabunt ei. Et custodient custodias eius et custodias filiorum Israel ante tabernaculum testimonii, ad operandum opera tabernaculi. Et custodient omnia vasa tabernaculi testimonii, et custodias filiorum Israel secundum omnia opera tabernaculi. Et dabis Levitas Aaroni et filiis eius sacerdotibus; dati donum hi mihi sunt a filiis Israel. Et Aaron et filios eius constitues super tabernaculum testimonii, et custodient sacerdotium eorum, et omnia secundum altare, et intus velum; et alienigena tangens morietur. Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Et ecce ego

cepi Levitas e medio filiorum Israel pro omni primogenito aperiente vulvam a filiis Israel; redemptio eorum erunt, et erunt mihi Levitae. Mihi enim omne primogenitum est; in qua die percussi omne primogenitum in terra Aegypti, sanctificavi mihi omne primogenitum in Israel; ab homine usque ad pecus mihi erunt, ego Dominus.

Et locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai dicens, Visita filios Levi secundum domos patrum eorum, secundum familias eorum; omne masculinum a mense uno et supra, inspicite eos. Et inspexerunt eos Moses et Aaron per vocem Domini, quo modo imperavit eis Dominus.

Et erant hi filii Levi ex nominibus eorum: Gedson, Caath, et Merari. Et haec nomina filiorum Gedson secundum demos eorum: Lobeni et Semei. Et filii Caath secundum demos eorum: Amram et Issaar, Chebron et Oziel. Et filii Merari secundum demos eorum, Mooli et Musi; hi sunt demi Levitarum secundum domos patriarum eorum. Gershoni populus Lobeni et populus Shimei; hi populi Gershon. Censura eorum secundum numerum omnium masculinorum a menstruo et supra, censura eorum, septem milia quingenti. Et filii Gershon post tabernaculum castra ponent apud mare. Et princeps domus familiarum populi Gershon, Eliasaph filius Dael. Et custodia filiorum Gedson in tabernaculo testimonii: tabernaculum et velamen, et velamen ostii tabernaculi testimonii, et vela atrii, et velum portae atrii quae est super tabernaculum, et reliquias omnium operum eius.

Kohath populus Amram unus, et populus Issachar unus, et populus Hebron unus, et populus Oziel unus; hi sunt populi Kohath secundum numerum. Omnes masculi a menstruo et supra, octo milia et sexcenti, custodientes custodias sanctorum. Populi filiorum Caath castra ponent ex latere tabernaculi ad Austrum. Et princeps domus patriae demorum Kohath erat Elizaphan filius Uzziel.

Et custodia eorum arca, et mensa, et candelabrum, et altaria, et vasa sanctuarii quibus ministrant in eis, et velamen, et omnia opera eorum. Et princeps super principes Levitarum, Eleazar filius Aaron sacerdotis, constitutus est custodire custodias sanctorum. Merari populus Mooli et populus Musi; hi sunt populi Merari. Censio eorum secundum numerum, omne masculinum a menstruo et supra, sex milia quinquaginta. Et princeps domus familiarum populi Merari, Zuriel filius Abihail, ex lateribus tabernaculi castra ponent ad aquilonem. Census custodiae filiorum Merari: capitales tabernaculi, et vectes eius, et columnae eius, et bases eius, et omnia vasa eorum, et opera eorum. et stylos aulae in circuitu, et bases eorum, et passalos, et funes eorum.

Qui castrametantur secundum faciem tabernaculi testimonii ab oriente, Moyses et Aaron et filii eius, custodientes custodias sancti pro custodiis filiorum Israhel, et alienigena qui tangit, morietur. Omnis census Levitarum, quos visitavit Moyses et Aaron per vocem Domini secundum clanes eorum, omne masculinum a menstruo et supra, duo et viginti milia.

Et dixit Dominus ad Moysen: Recensete omne primogenitum masculum filiorum Israel a mense uno et supra, et capite numerum eorum nominatim. Et accipies Levitas mihi, ego Dominus, pro omnibus primogenitis filiorum Israel, et pecora Levitarum pro omnibus primogenitis in pecoribus filiorum Israel. Et visitavit Moses quo modo imperavit Dominus omne primogenitum in filiis Israel. Et facti sunt omnes primogeniti masculi secundum numerum ex nominibus a mense uno et supra ex recensione eorum, viginti duo milia ducenti septuaginta tres. Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Sume Levitas pro omnibus primogenitis filiis Israel, et pecora Levitarum pro pecoribus eorum, et erunt mihi Levitae; ego Dominus. Et redemptio ducentorum septuaginta trium qui excedunt apud Levitas ex primogenitis filiorum Israel Et accipies quinque siclos secundum caput; secundum didrachmum sanctum accipies viginti obolos sicli. Et dabis argentum Aaron et filiis eius, lutra eorum qui superabundant inter eos. Et accepit Moyses argentum, lutra excedentium, in redemptionem Levitarum. A primogenitis filiorum Israel accepit argentum, mille trecentos sexaginta quinque siclos, secundum siclum sanctum. Et dedit Moyses lutra superabundantium Aaron et filiis eius per vocem Domini, quo modo iussit Dominus Moysi.

4

Et locutus est Dominus ad Moysen et Aaron dicens, Cape summam filiorum Caath de medio filiorum Levi, secundum

familias eorum, secundum domos patrum eorum, A viginti quinque annis et supra usque ad quinquaginta annos, omnis qui ingreditur ad ministrandum, ut faciat omnia opera in tabernaculo testimonii.

Et haec sunt opera filiorum Caath in tabernaculo testimonii, sanctum sanctorum. Et intrabit Aaron et filii eius, quando tollet castra, et deponent velum cooperiens, et operient in eo arcam testimonii. Et imponent super illud operimentum pellem hyacinthinam, et imponent super illam vestimentum totum hyacinthinum desuper, et inserent vectes.

Et super mensam propositam imponent vestimentum omne purpureum, et scutellas, et turribula, et cyathos, et vasa libatoria in quibus libat, et panes qui perpetuo super ea erunt. Et imponent super eam vestimentum coccineum, et operient eam velamento pelliceo hyacinthino, et immittent per eam vectes. Et sument vestimentum hyacinthinum, et operient candelabrum illuminans, et lucernas eius, et forcipes eius, et vasa effundendi eius, et omnia vasa olei quibus ministrant in eis. Et imbicient eam et omnia vasa eius in velamen coriaceum hyacinthinum, et imponent eam super vectes. Et super altare aureum operient vestimentum hyacinthinum, et operient illud operimento pelliceo hyacinthino, et inserent vectes eius.

Et sument omnia vasa ministerialia quibus ministrant in eis in sanctis, et mittent in vestem hyacinthinam, et operient ea velamine coriaceo hyacinthino, et imponent super vectes. Et

tegumentum imponet super altare, et operient super illud vestimentum omne purpureum. Et imponent super illud omnia vasa quibus ministrant super illo in illis, et ignicularia, et fuscinulas, et phialas, et opertorium, et omnia vasa altaris, et iniciant super illud velamen coriaceum hyacinthinum, et inserent vectes eius. Et capient vestimentum purpureum, et cooperient labrum et basim eius, et mittent illud in velamen coriaceum hyacinthinum, et imponent super vectes. Et complebunt Aaron et filii eius, tegentes sancta et omnia vasa sancta, in tollendo castra, et post haec intrabunt filii Caath ad tollendum, et non tangent sancta, ne moriantur; haec tollent filii Caath in tabernaculo testimonii.

Supervisor Eleazar filius Aaron sacerdotis: oleum luminis, et thymiana compositionis, et sacrificium quotidianum, et oleum unctionis, inspectio totius tabernaculi, et quaecumque sunt in eo in sancto, in omnibus operibus.

Et locutus est Dominus ad Moysen et Aaron dicens, Ne perdatiis tribus populum Caath e medio Levitarum. Hoc facite illis, et vivent nec moriantur, cum accedunt ad sancta sanctorum: Aaron et filii eius accedant, et constituent eos unumquemque secundum munus eius et ne intrent videre subito sancta, et moriantur

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Cape principium filiorum Gedson, et hos secundum domos patrum eorum, secundum populos eorum. A viginti quinque annis et supra

usque ad quinquaginta annos recensebis eos, omnes qui ingrediuntur ad ministrandum, ad facienda opera sua in tabernaculo testimonii. Hoc est ministerium populi Gedson, ministrare et portare. Et tollet pelles tabernaculi, et tabernaculum testimonii, et velamen eius, et operimentum hyacinthinum quod est super illud desuper, et velamen ostii tabernaculi testimonii. Et vela atrii, quae super tabernaculum testimonii, et superflua, et omnia vasa ministerialia quibus ministrant in eis facient. Secundum os Aaron et filiorum eius erit ministerium filiorum Gershon secundum omnia ministeria eorum et secundum omnia opera eorum, et visitabis eos nominatim omnia quae portanda sunt ab eis. Hoc est ministerium filiorum Gershon in tabernaculo testimonii, et custodia eorum in manu Ithamar filii Aaron sacerdotis.

Filios Merari secundum familias eorum, secundum domos patrum eorum, numerate eos, A viginti quinque annis et supra usque ad quinquaginta annos numerate eos, omnes qui ingrediuntur ad ministrandum in operibus tabernaculi testimonii. Et haec sunt custodiae eorum qui portant ea secundum omnia opera eorum in tabernaculo testimonii: capita tabernaculi, et vectes, et columnas eius, et bases eius, et velamen, et bases eorum, et columnae eorum, et velamen ianuae tabernaculi. Et columnas atrii in circuitu, et bases earum, et columnas veli portae atrii, et bases earum, et paxillos earum, et funes earum, et omnia vasa earum, et omnia ministeria earum; ex nominibus recensete eos, et omnia vasa custodiae onerum quae portantur ab eis. Hoc est ministerium populi

filiorum Merari in omnibus operibus eorum in tabernaculo testimonii in manu Ithamar filii Aaron sacerdotis.

Et visitavit Moses et Aaron et principes Israel filios Caath secundum domos eorum, secundum domos patrum eorum. a viginti quinque annis et supra usque ad quinquaginta annos, omnis qui ingreditur ut ministret et faciat in tabernaculo testimonii. Et facta est numeratio eorum secundum clanes eorum, duo milia septingenti quinquaginta. Hic est census populi Kaath, omnes qui ministrant in tabernaculo testimonii, sicut visitaverunt Moyses et Aaron per vocem Domini, in manu Moysi.

Et recensiti sunt filii Gershon secundum clanes eorum, secundum domos familiarum eorum, a viginti quinque annis et supra usque ad quinquaginta annos, omnis qui ingreditur ad ministrandum et faciendum opera in tabernaculo testimonii. Et factus est census eorum secundum tribus eorum, secundum domos patrum eorum, duo milia sexcenti triginta. Hic est census populi filiorum Gershon, omnium ministrantium in tabernaculo testimonii, quos visitaverunt Moses et Aaron per vocem Domini, in manu Mosis.

Recensiti sunt autem et populus filiorum Merari secundum populos eorum, secundum domos patrum eorum, A viginti quinque annis et supra usque ad quinquaginta annos, omnis qui ingreditur ministrare ad opera tabernaculi testimonii. Et facta est recensio eorum secundum tribus eorum, secundum domos

patrum eorum: tria milia et ducenti. Hic est census populi filiorum Merari, quos recensuit Moses et Aaron iuxta verbum Domini per manum Mosis. Omnes inspectati, quos Moses et Aaron et principes Israel visitaverunt Levitas, secundum familias et secundum domos patrum eorum, A viginti quinque annis et supra usque ad quinquaginta annos, omnis qui ingreditur ad opus operum et opera quae portantur in tabernaculo testimonii. Et facti sunt qui numerati sunt octo milia quingenti octoginta. Per vocem Domini visitavit eos in manu Moysi, virum secundum virum super operibus eorum et super quae tollunt ipsi, et numerati sunt, quo modo imperavit Dominus Moysi.

5

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Praecipe filiis Israel, et emittant e castris omnem leprosum, et omnem qui fluxu laborat, et omnem immundum propter animam. A masculo usque ad feminam, mittite foras castra, ne polluant castra eorum, in quibus ego habito inter eos. Et fecerunt sic filii Israel, et miserunt eos extra castra, sicut locutus est Dominus Moysi, sic fecerunt filii Israel.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Loquere filiis Israel, dicens: Vir aut mulier, quicumque fecerit ex omnibus peccatis humanis, et negligendo neglexerit et deliquerit anima illa, Confitebitur peccatum quod fecit, et reddet delictum, summam,

et quintam partem eius addet super illud, et reddet ei cui deliquit. Si autem non sit homini propinquus redemptor ut reddat ei delictum, delictum redditum Domino sacerdoti erit, praeter arietem propitiationis per quem expiabit pro eo.

Et omnes primitiae secundum omnia sanctificata in filiis Israel, quaecumque offerant Domino, sacerdoti ipsi erunt. Et uniuscuiusque sanctificata ipsius erunt, et vir qui det sacerdoti, ipsi erit.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Loquere filiis Israel, et dices ad eos: Si cuiusque viri transgrediatur uxor eius, et despiciens despiciat eum, Et dormiat quis cum ea coitu seminis, et lateat ex oculis viri eius, et celarit, ipsa autem sit polluta, et testis non erat cum ea, et ipsa non sit comprehensa, et veniat super eum spiritus zelotypiae, et zeletur uxorem suam, haec autem polluta est; aut veniat super eum spiritus zelotypiae, et zeletur uxorem suam, haec autem non sit polluta, Et ducet homo mulierem suam ad sacerdotem, et offeret donum pro ea, decimam partem ephae farinae hordeaceae; non fundet super illud oleum, neque ponet super illud tus, est enim sacrificium zelotypiae, sacrificium memoriale, rememorativum peccatum.

Et afferet eam sacerdos, et statuet eam coram Domino. Et accipiet sacerdos aquam puram vivam in vase testaceo, et de terra quae est super pavementum tabernaculi testimonii, et accipiens sacerdos mittet in aquam. Et stabit sacerdos mulierem coram Domino, et revelabit caput mulieris, et dabit super manus

eius sacrificium memoriae, sacrificium zelotypiae; in manu autem sacerdotis erit aqua arguentis maledicti huius. Et adiurabit eam sacerdos, et dicet mulieri: Si non dormivit quis tecum, si non transgressa es ut pollueris sub viro tuo, innocens esto ab aqua probationis maledictae huius. Si autem tu transgressa es subviro existens, aut polluta es, et dedit aliquis lectum suum in te praeter virum tuum, Et adiurabit sacerdos mulierem in iuramentis maledictionis huius, et dicet sacerdos mulieri: det te Dominus in maledictionem et iusiurandum in medio populi tui, cum dederit Dominus femur tuum cadens et ventrem tuum tumidum. Et intrabit aqua maledicta haec in ventrem tuum ad tumescendum ventrem et ad cadendum femur tuum, et dicet mulier: Fiat, fiat.

Et sacerdos scribet maledictiones has in librum, et delebit eas in aquam amaritudinis maledictionis. Et potabit mulierem aquam redargutionem maledictionis, et intrabit in eam aqua maledicta redargutionem.

Et accipiet sacerdos de manu mulieris sacrificium zelotypiae, et ponet sacrificium coram Domino, et offeret illud ad altare. Et capiet sacerdos de sacrificio memoriale eius, et offeret illud super altare, et post haec potabit mulierem aquam. Et erit, si sit polluta et oblivione lateat virum eius, et intrabit in eam aqua reprehensionis maledicta, et inflabitur venter, et cadet femur eius, et erit mulier in maledictionem populo eius. Si autem non polluta est mulier illa et pura est, innocens erit et concipiet semen. Haec est lex zelotypiae, qua transgreditur mulier

maritata existens, et contaminatur. Aut homo qui, si venerit super eum spiritus zelotypiae et zelaverit uxorem suam, statuerit uxorem suam coram Domino, faciet ei sacerdos omnem legem hanc. Et innocens erit ille homo a peccato, et mulier illa accipiet peccatum suum.

6

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel, Et dices ad eos: Vir aut mulier, qui magnopere voverit votum consecrandi puritatem Domino, A vino et sicera abstinebit, et acetum ex vino et acetum ex sicera non bibet, et quaecumque producuntur ex uva non bibet, et uvam recentem et uvam passam non edet omnibus diebus voti sui. Ab omnibus quae fiunt ex vite, vinum a folliculis usque ad acinum non edet omnibus diebus purificationis. Novacula non veniet super caput eius, usque dum impleantur dies quantas vovit Domino; sanctus erit, nutriens comam capillorum capitis omnibus diebus voti Domino. Super omnem animam mortuam non intrabit, super patrem et matrem. Et super fratrem et super sororem non polluetur super eos morientibus eorum, quia votum Dei eius est super caput eius.

Omnibus diebus voti sui sanctus erit Domino. Si autem quis moriatur super eum subito, statim polluetur caput voti eius, et radet caput suum quo die purificetur, die septima radetur. Et die octavo feret duos turtures, aut duos pullos columbarum ad

sacerdotem, ad ostium tabernaculi testimonii.

Et faciet sacerdos unam pro peccato et unam in holocaustum, et expiabit pro eo sacerdos de quibus peccavit circa animam, et sanctificabit caput eius in illa die qua sanctificatus est Domino dies voti. Et adducet agnum annualem in delictum, et dies priores irrationales erunt, quod pollutum est caput voti eius.

Et haec est lex eius qui vovit: qua die impleverit dies voti sui, ipse offeret apud portas tabernaculi testimonii. Et offeret donum suum Domino: agnum annum immaculatum unum in holocaustum, et agnam annuam unam immaculatam in peccatum, et arietem unum immaculatum in salutare. et canistrum azymorum similaginis panes mixtos in oleo, et lagana azyma uncta in oleo, et sacrificium eorum, et libationem eorum. Et offeret sacerdos coram Domino, et faciet expiationem pro peccato eius, et holocaustum eius. Et arietem faciet sacrificium salutare Domino super canistro azymorum, et faciet sacerdos sacrificium eius et libationem eius. Et radet is qui vovit apud portas tabernaculi testimonii caput voti sui, et ponet capillos super ignem, qui est sub sacrificio salutari.

Et accipiet sacerdos brachium coctum de ariete, et panem unum azymum de canistro, et laganum azymum unum, et imponet super manus eius qui votum fecit, postquam raserit votum suum. Et proferet ea sacerdos oblationem coram Domino; sanctum erit sacerdoti super pectusculum oblationis et super brachium separationis, et post haec bibet qui vovit vinum. Haec

est lex eius qui voverit: qui si voverit Domino donum suum Domino de voto, praeter ea quae invenerit manus eius, secundum potentiam voti sui quod voverit, secundum legem puritatis.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Loquere Aaron et filiis eius, dicens: Sic benedicetis filios Israel, dicentes eis: Benedicat te Dominus et custodiat te. Illuminet Dominus faciem suam super te, et misereatur tui. Elevet Dominus faciem suam super te, et det tibi pacem. Et imponent nomen meum super filios Israel, et ego Dominus benedicam eos.

7

Et factum est quo die complevit Moyses ut erigeret tabernaculum, et unxit illud, et sanctificavit illud, et omnia vasa eius, et altare, et omnia vasa eius, et unxit ea, et sanctificavit ea. Et obtulerunt principes Israel, duodecim principes domorum patrum eorum; hi principes tribuum, hi stantes super inspectionem. Et attulerunt donum suum coram Domino, sex plaustros tectas et duodecim boves, plastram a duobus principibus et vitulum ab unoquoque, et adduxerunt ea ante tabernaculum. Et dixit Dominus ad Moysen dicens, Accipe ab eis, et erunt ad opera ministeralia tabernaculi testimonii, et dabis ea Levitis, unicuique secundum ministerium eius. Et acceptis plaustis et bobus, Moses dedit ea Levitis. Et duas plaustros et quattuor boves dedit filiis Gershon secundum ministeria eorum.

Et quattuor plaustros et octo boves dedit filiis Merari secundum ministeria eorum, per Ithamar filium Aaron sacerdotis. Et filiis Caath non dedit, quia ministeria sancti habent; super umeros tollent.

Et obtulerunt principes in dedicationem altaris in die qua unxit illud, et obtulerunt principes dona eorum coram altari. Et dixit Dominus ad Moysen: Princeps unus secundum diem, princeps secundum diem, offerent dona sua in dedicationem altaris.

Et erat qui offerebat in die prima donum suum Naasson filius Aminadab, princeps tribus Iudae. Et attulit donum suum: scutellam argenteam unam, cuius pondus centum triginta sicli, phialam unam argenteam septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, ambas plenas simila permista in oleo in sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum unum anniculum in holocaustum. et hircum ex capris unum pro peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque; hoc donum Naasson filii Aminadab.

Die secunda obtulit Nathanael filius Sogar, princeps tribus Issachar. Et obtulit donum suum: scutellam argenteam unam, cuius pondus erat centum triginta sicli, phialam unam argenteam septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, ambas plenas simila oleo conspersa in sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex

bobus, arietem unum, agnum unum annualem in holocaustum. et hircum unum ex capris pro peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque; hoc munus Nathanael filii Sogar.

Die tertia princeps filiorum Zabulon, Eliab filius Helon. Donum eius: tryblius argenteus unus, cuius pondus centum triginta sicli, phiala una argentea septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, utraque plena simila oleo mixta in sacrificium, Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum unum anniculum in holocaustum. et hircum ex capris unum de peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque; hoc munus Eliab filii Helon.

Die quarta princeps filiorum Ruben, Elisur filius Sediur. Donum eius: trybium argenteum unum, cuius pondus centum triginta siclorum, phiala una argentea septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, utraque plena simila oleo permixta in sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum unum anniculum in holocaustum. et hircum unum ex capris de peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque: hoc munus Elisur filii Sediur.

Die quinto dux filiorum Simeon, Salamiel filius Surisadai.

Donum eius: tryblio argenteo uno, cuius pondus centum triginta, phialam unam argenteam septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, ambo plena simila in oleo mixta in sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum unum anniculum in holocaustum. et hircum ex capris unum pro peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque; hoc munus Salamiel filii Surisadai.

Die sexto princeps filiorum Gad, Eliasaph filius Raguel. Donum eius: tryblio argenteo uno, cuius pondus centum triginta, phiala una argentea septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, ambo plena simila in oleo permixta ad sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum unum anniculum in holocaustum. et hircum ex capris unum pro peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque; hoc munus Elisaph filii Raguel.

Die septima princeps filiorum Ephraim, Elishama filius Ammihud. Donum eius: tryblio argenteo uno, cuius pondus centum triginta, phiala una argentea septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, ambo plena simila in oleo permixta in sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum unum annualem in holocaustum. et hircum ex capris unum de peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque,

hircos quinque, agnas anniculas quinque: hoc munus Elisama filii Ammiud.

Die octava princeps filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadassur. Donum eius: tryblio argenteo uno, cuius pondus centum triginta, phiala una argentea septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, ambo plena similia in oleo permixta ad sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum unum annualem in holocaustum. et unum e capris de peccato, Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque; hoc donum Gamaliel filii Phadassur.

Die nona princeps filiorum Benjamin, Abidan filius Gadeoni. Donum eius: tryblio argenteo uno, cuius pondus centum triginta, phiala una argentea septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, ambo plena similia in oleo permixta in sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum unum anniculum in holocaustum. et hircum ex capris unum pro peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque: hoc munus Abidan filii Gadeoni.

Die decimo princeps filiorum Dan, Ahiezer filius Ammisaddai. Donum eius: tryblius argenteus unus, cuius pondus centum triginta siclorum, phiala una argentea septuaginta siclorum

secundum siclum sanctum, ambo plena simila oleo mixta in sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum unum anniculum in holocaustum. et hircum ex capris unum de peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque; hoc munus Ahiezer filii Ammisaddai.

Die undecima princeps filiorum Aser, Phagiel filius Echran. Donum eius: tryblio argenteo uno, cuius pondus centum triginta, phiala una argentea septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, ambo plena simila in oleo permixta in sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum annuum unum in holocaustum. et hircum ex capris unum pro peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc munus Phagiel filii Echran.

Die duodecima princeps filiorum Nephthali, Achire filius Ainan. Donum eius: tryblio argenteo uno, cuius pondus centum triginta, phiala una argentea septuaginta siclorum secundum siclum sanctum, ambo plena simila in oleo permixta in sacrificium. Turibulum unum decem aureorum, plenum thymiamatis. Vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnum unum anniculum in holocaustum, et hircum ex capris unum pro peccato. Et in sacrificium salutare vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque: hoc munus Achire filii

Ainan.

Haec dedicatio altaris quo die unxit illud, a principibus filiorum Israel: catini argentei duodecim, phialae argenteae duodecim, acerrae aureae duodecim. Centum triginta siclorum trublium unum, et septuaginta siclorum phiala una; omne argentum vasorum duo milia quadringenti sicli in siclo sancto. Turibula aurea duodecim plena thymiamatis; omne aurum turibulorum, centum viginti aurei. Omnes boves in holocaustum: vituli duodecim, arietes duodecim, agni annales duodecim, et sacrificia eorum, et libamina eorum, et hirci ex capris duodecim de peccato. Omnes boves in sacrificium salutare, iuvencae viginti quattuor, arietes sexaginta, hirci sexaginta annales, agnae sexaginta annales immacolatae; haec dedicatio altaris, postquam impletae sunt manus eius, et postquam unctus est.

In intrando Moysen in tentorium testimonii ut loqueretur ei, audivit vocem Domini loquentis ad eum desuper propitiatorium, quod est super arcam testimonii, inter duos cherubim, et loquebatur ad eum.

8

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens: Loquere ad Aaron, Et dices ad eum: Quando imposueris lucernas ex parte, secundum faciem candelabri illuminabunt septem lucernae. Et fecit sic Aaron: ex una parte secundum faciem candelabri suspendit

lucernas eius, sicut mandavit Dominus Mosi. Et haec constructio candelabri solida aurea: stipes eius et lilia eius solida tota, secundum formam quam ostendit Dominus Moysi, sic fecit candelabrum.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Sume Levitas ex medio filiorum Israel et purificabis eos. Et sic facies illis purificationem eorum: asperges eos aqua purificationis, et veniet novacula super omne corpus eorum, et lavabunt vestimenta eorum, et puri erunt.

Et sument vitulum unum ex bobus, et huius sacrificium similam commixtam in oleo, et vitulum anniculum ex bobus sumes pro peccato. Et adduces Levitas ante tabernaculum testimonii, et congregabis omnem congregationem filiorum Israel, Et adduces Levitas coram Domino, et imponent filii Israel manus suas super Levitas. Et separabit Aaron Levitas donum coram Domino a filiis Israel, et erunt ut operentur opera Domini. Levitae autem imponent manus super capita vitulorum, et facies unum pro peccato, et unum in holocaustum Domino, ad expiandum pro eis.

Et statues Levitas coram Domino, et coram Aaron, et coram filiis eius, et reddes eos donum coram Domino. Et distingues Levitas ex medio filiorum Israel, et erunt mihi. Et post haec intrabunt Levitae ad operandum opera tabernaculi testimonii, et purgabis eos, et offeres eos coram Domino. Quia oblatio oblatis hi mihi sunt ex medio filiorum Israel; pro aperientibus omnem vulvam,

primogenitis omnibus ex filiis Israel, accepi eos mihi. Quia mihi est omne primogenitum in filiis Israel, ab hominibus usque ad pecus; qua die percussi omne primogenitum in terra Aegypti, sanctificavi eos mihi. et accepi Levitas pro omni primogenito filiorum Israel Et reddidi Levitas donum datos Aaroni et filiis eius ex medio filiorum Israel, ut operentur opera filiorum Israel in tabernaculo testimonii, et ut expient pro filiis Israel, et non erit in filiis Israel appropinquans ad sancta.

Et fecerunt Moses et Aaron et omnis congregatio filiorum Israel Levitis, sicut mandavit Dominus Mosi de Levitis; sic fecerunt eis filii Israel. Et purificaverunt se Levitae, et laverunt vestimenta sua, et obtulit eos Aaron oblationem coram Domino, et expiavit pro eis Aaron ad purificandum eos. Et post haec intraverunt Levitae ut ministrarent ministerium suum in tabernaculo testimonii coram Aaron et coram filiis eius; sicut praecepit Dominus Moysi de Levitis, ita fecerunt eis.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, hoc est quod de Levitis: a viginti quinque annorum et supra intrabunt operari in tabernaculo testimonii Et a quinquagenario abibit a ministerio, et non operabitur amplius. Et ministrabit frater eius in tabernaculo testimonii ad custodiendas custodias, opera autem non operabitur; sic facies Levitis in custodiis eorum.

Et locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai anno secundo egressionis eorum ex terra Aegypti, mense primo, dicens: dixi, et faciant filii Israel pascha secundum tempus eius, Die quarta decima mensis primi ad vesperam facies illud secundum tempora, secundum legem eius, et secundum comparisonem eius facies illud. Et locutus est Moses ad filios Israel ut facerent Pascha incipiente quarta decima die mensis in deserto Sinai. Sicut praecepit Dominus Moysi, sic fecerunt filii Israel.

Et venerunt viri qui erant immundi super anima hominis, et non poterant facere pascha in die illa, et accesserunt coram Moyse et Aaron in illa die. Et dixerunt viri illi ad eum: Nos immundi sumus super animam hominis; ne ergo deficiamus offerre donum Domino secundum tempus eius in medio filiorum Israel? Et dixit ad eos Moses: State illic, et audiam quid mandabit Dominus de vobis. Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Loquere filiis Israel, dicens: Homo homo, quem si fuerit immundus super anima hominis, aut in via longe vobis, aut in generationibus vestris, et faciet pascha Domino in mense secundo in quarta decima die. Id ad vesperam facient; super azymis et herbis amaris edent illud. Non relinquent ex eo in mane, et os non confringent ex eo; secundum legem paschae facient illud. Et homo qui purus sit, et in via longe non est, et deficiat facere pascha, extirpabitur anima illa ex populo suo, quia donum Domino non obtulit secundum tempus suum; peccatum suum accipiet homo ille. Si autem peregrinus accedat ad vos in terra vestra, et faciat pascha Domino secundum legem paschae et secundum ordinationem eius, faciet illud; lex una erit

vobis et peregrino et indigenae terrae.

Et die qua statutum est tabernaculum, operuit nubes tabernaculum, domum testimonii, et vespere erat super tabernaculum quasi species ignis usque mane. Sic fiebat continenter: nubes tegebat eam die, et forma ignis nocte. Et quando ascendit nubes a tabernaculo, et post haec profecti sunt filii Israel; et in loco ubi stetit nubes, ibi castra posuerunt filii Israel. Per praeceptum Domini castra ponent filii Israel, et per praeceptum Domini proficiscentur; omnibus diebus in quibus obumbrat nubes super tabernaculum, castra ponent filii Israel. Et quando nubes trahitur super tabernaculum dies plures, custodient filii Israel custodiam Dei, et non proficiscentur. Et erit quando nubes tegit dies numero super tabernaculum, per vocem Domini castra ponent, et per praeceptum Domini proficiscentur. Et erit quando fiat nubes ab vespera usque mane, et ascendat nubes mane, et proficiscentur die vel nocte. Per dies mensis nube super eam permanente, castra ponent filii Israel, nec proficiscentur. Quia per praeceptum Domini proficiscentur, custodiam Domini custodierunt per praeceptum Domini in manu Moysis.

10

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens: Fac tibi duas tubas argenteas, Ductiles facies eas, et erunt tibi ad revocandam congregationem et ad tollenda castra. Et clanges in eis, et

congregabitur omnis congregatio ad ostium tabernaculi testimonii. Si autem in una tuba sonuerint, venient ad te omnes principes, duces Israel. Et clangetis signum, et proficiscentur castra ponentia quae castra posuerunt ad orientem. Et canētis signum secundum, et proficiscentur castra quae castrametantur ad Austrum, et canētis signum tertium, et proficiscentur castra quae castrametantur apud mare, et canētis signum quartum, et proficiscentur castra quae castrametantur ad Aquilōnem; signō canent in profectiōne sua. et quando congregaveritis congregationem, tuba canetis, et non signo. Et filii Aaron sacerdotes clangent tubis, et erit vobis legitimum aeternum in generationes vestras. Si autem exieritis in bellum in terra vestra contra adversarios qui restiterunt vobis, et signabitis tubis, et recordabimini coram Domino, et salvabimini ab inimicis vestris. Et in diebus laetitiae vestrae, et in festis vestris, et in noviluniis vestris, clangetis tubis super holocaustis et super sacrificiis salutarium vestrorum, et erit vobis recordatio coram Deo vestro; ego Dominus Deus vester.

Et factum est in anno secundo, in mense secundo, vicesima die mensis, ascendit nubes a tabernaculo testimonii. Et profecti sunt filii Israel cum apparatus suis in deserto Sinai, et stetit nubes in deserto Pharan. Et primi profecti sunt per vocem Domini in manu Moysi.

Et exierant ordo castrorum filiorum Iudae primi cum virtute eorum, et super virtutem eorum Naason filius Aminadab. Et super potestate tribus filiorum Issachar, Nathanael filius Sogar.

et super potestatem tribus filiorum Zabulon, Eliab filius Helon. Et detrahent tentorium, et proficiscentur filii Gedson et filii Merari, tollentes tentorium.

Et extulerunt ordinem castrorum Ruben cum virtute eorum, et super virtutem eorum Elisur filius Sediur. Et super exercitum tribus filiorum Symeon, Salamiel filius Surisadai. Et super vim tribus filiorum Gad, Elisaph filius Raguel. Et proficiscentur filii Caath portantes sancta, et statuent tabernaculum donec perveniant. Et proficiscentur ordine castrorum Ephraim cum virtute eorum, et super virtutem eorum Elisama filius Ammiud.

Et super vim tribus filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadassur. Et super potestate tribus filiorum Benjamin, Abidan filius Gideonis. Et proficiscentur ordo castrorum filiorum Dan, postremi omnium castrorum, cum virtute eorum, et super virtutem eorum Ahiezer filius Ammishaddai. Et super copias tribus filiorum Aser, Phagiel filius Echran. Et super virtutem tribus filiorum Nephthali, Achire filius Ainan. Hi exercitus filiorum Israel extulerunt cum potentia sua.

Et dixit Moyses ad Obab filium Raguel Madianitae, affinem Moysi: Nos proficiscimur ad locum quem dixit Dominus, hunc dabo vobis; veni nobiscum, et bene tibi faciemus, quia Dominus locutus est bona de Israel. Et dixit ad eum: Non ibo, sed in terram meam et ad generationem meam. Et dixit, ne derelinquas nos, quoniam eras nobiscum in deserto, et eris nobis senex. Et erit, si ambulaveris nobiscum, et erit: illa bona,

quantacumque Dominus nobis bene fecerit, et bene tibi faciemus.

Et profecti sunt a monte Domini iter trium dierum, et arca foederis Domini praecedebat eos iter trium dierum ut exploraret eis requiem. Et factum est cum tolleretur arca, et dixit Moyses: Exsurge Domine, et dispergantur inimici tui, fugiant omnes qui oderunt te. Et in requietione dixit: Convertere, Domine, milia myriadum in Israel. Et nubes facta est obumbrans super eos interdiu, cum tollerentur e castris.

11

Et erat populus murmurans mala coram Domino, et audivit Dominus, et iratus est ira, et accensus est in eis ignis a Domino, et devoravit partem aliquam castrorum. Et clamavit populus ad Moysen, et oravit Moyses ad Dominum, et cessavit ignis. Et vocatum est nomen loci illius Empyrismus Et mixti qui in eis erant concupierunt concupiscentiam, et sedentes flebant filii Israel quoque, et dixerunt: Quis nos pascet carnibus? Meminimus piscium quos edebamus in Aegypto gratis, et cucumerum, et peponum, et porrorum, et ceparum, et alliorum. Nunc autem anima nostra prorsus arida est; nihil praeter manna oculi nostri aspiciunt. Manna autem velut semen coriandri est, et forma eius forma crystalli. Et transiebat populus, et colligebant, et molebant illud in mola, et terebant in mortario, et coquebant illud in olla, et faciebant ex eo placentas,

et erat voluptas eius velut gustus placentae ex oleo. Et quando ros descendebat super castra nocte, manna descendebat super eum.

Et audivit Moyses eos flentes secundum familias suas, unumquemque ad ostium suum, et iratus est ira Dominus valde, et coram Moyse erat malum. Et dixit Moses ad Dominum: Cur male fecisti servo tuo, et cur non inveni gratiam coram te, ut imponerem impetum populi huius super me? Num ego in ventre concepi omnem populum hunc, aut ego genui eos, ut dicas mihi: Tolle eum in sinum tuum, sicut nutrix portat infantem lactantem, in terram quam iurasti patribus eorum? Unde mihi carnes, ut dem omni populo huic? quia flent super me, dicentes: Da nobis carnes, ut edamus. Non potero ego solus ferre populum hunc, quia gravius mihi est hoc verbum. Si autem sic tu facis mihi, occide me morte, si inveni misericordiam apud te, ne videam afflictionem meam.

Et dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel, quos ipse tu scis quia hi sunt seniores populi et scribae eorum, et duces eos ad tabernaculum testimonii, et stabunt ibi tecum. Et descendam, et loquar ibi tecum, et auferam de spiritu qui super te est, et imponam eum super eos, et adiuvabunt tecum onus populi, et non feres tu solus. Et populo dices: Sanctificamini in crastinum, et comedetis carnes, quia flevistis coram Domino dicentes: Quis nos cibabit carnes? quia bonum nobis est in Aegypto. Et dabit Dominus vobis edere carnes, et comedetis carnes. Non unum diem edetis, neque duos,

neque quinque dies, neque decem dies, neque viginti dies, Usque ad mensem dierum edetis, donec exeat e naribus vestris, et erit vobis in nauseam, quia inoboedientes fuistis Domino, qui est in vobis, et flevistis coram eo, dicentes: Cur nobis exire ex Aegypto? Et dixit Moses: Sexcentae milia peditum est populus in quo sum inter eos, et tu dixisti: Carnes dabo eis ad edendum, et edent per mensem dierum. Num oves et boves mactabuntur eis, et sufficiet eis? Aut omnis piscis maris congregabitur eis, et sufficiet eis? Et dixit Dominus ad Moysen: Nonne manus Domini sufficiet? Iam cognosces si comprehendet te sermo meus an non.

Et exivit Moyses, et locutus est ad populum verba Domini, et congregavit septuaginta viros de senioribus populi, et statuit eos in circuitu tabernaculi. Et descendit Dominus in nube, et locutus est ad eum, et abstulit de spiritu qui erat super eum, et imposuit super septuaginta viros seniores. Ut autem requievit spiritus super eos, et prophetaverunt, et non adhuc addiderunt. Et relictis sunt duo viri in castris, nomen uni Eldad et nomen secundo Medad, et requievit super eos spiritus; et hi erant de scriptis, et non venerunt ad tabernaculum, et prophetaverunt in castris. Et accurrens iuvenis nuntiavit Moysi et dixit: Eldad et Medad prophetant in castris. Et respondens Iesus ille de Naue, ille stans Moysi, ille electus, dixit: Domine Moyses, prohibe eos. Et dixit Moyses illi: Non zelaris me? Et quis det omnem populum Domini prophetas, quando det Dominus spiritum suum super illos? Et abiit Moses in castra ipse et seniores Israel.

Et spiritus exiit a Domino, et transtulit coturnices a mari, et

iniecit super castra viam diei hinc, et viam diei hinc, in circuitu castrorum, quasi bicubitum a terra. Et surgens populus totum diem et totam noctem et totum diem sequentem collegerunt coturnices; qui minimum collegit, decem coros collegit, et refrigeraverunt sibi refrigeria in circuitu castrorum. Carnes adhuc erant in dentibus eorum antequam deficerent, et Dominus iratus est in populum, et percussit Dominus populum plaga magna valde. Et vocatum est nomen loci illius Monumenta Desiderii, quod ibi sepelierunt populum desiderantem. A Monumentis Desiderii removit populus in Aseroth, et factus est populus in Aseroth.

12

Et locuta est Miriam et Aaron contra Mosen propter mulierem Aethiopissam quam accepit Moses, quia mulierem Aethiopissam accepit. Et dixerunt: Nonne Moysi soli locutus est Dominus? Nonne et nobis locutus est? Et audivit Dominus. Et homo Moses mitissimus erat prae omnibus hominibus qui erant super terram. Et dixit Dominus immediate ad Moysen et Aaron et Mariam: Exite vos tres in tabernaculum testimonii. Et exierunt tres in tabernaculum testimonii, et descendit Dominus in columna nubis, et stetit super ostium tabernaculi testimonii, et vocati sunt Aaron et Mariam, et exierunt ambo. Et dixit ad eos: Audite verba mea. Si fiat propheta vester Domino, in visu ei innotescam, et in somno loquar ei. Non ita servus meus Moses: in tota domo mea fidelis est. Os ad os loquor ei, in specie et non

per aenigmata, et gloriam Domini vidit; et quare non timuistis detractare servo meo Moysi? Et ira furoris Domini super eos fuit, et abiit. Et nubes discessit a tabernaculo, et ecce Mariam leprosa erat sicut nix, et respexit Aaron ad Mariam, et ecce leprosa erat. Et dixit Aaron ad Moysen: Precor, domine, ne imponas nobis peccatum, quia ignoravimus secundum quod peccavimus. Ne fiat quasi aequalis morti, quasi abortus exiens ex utero matris, qui devoret dimidium carnum eius. Et clamavit Moyses ad Dominum dicens: O Deus, precor te, sana eam. Et dixit Dominus ad Moysen: Si pater eius spuens sput in faciem eius, nonne pudefiet septem dies? Separetur septem dies extra castra, et post haec intrabit.

Et separata est Mariam extra castra septem dies, et populus non profectus est, donec purificata est Mariam.

Et post haec profectus est populus ex Aseroth, et castra posuerunt in deserto Pharan.

13

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens: Mitte tibi viros, Et speculentur terram Chananaorum, quam ego do filiis Israel in possessionem; virum unum secundum tribum, secundum demos patrum eorum mittes eos, omnem principem ex eis.

Et emisit eos Moyses ex deserto Pharan per vocem Domini;

omnes viri principes filiorum Israel isti erant. Et haec sunt nomina eorum: de tribu Reuben, Samuel filius Zaccur. De tribu Simeon, Saphat filius Souri. Tribus Iudae, Caleb filius Iephonne. De tribu Issachar, Igal filius Joseph. De tribu Ephraim, Ausē filius Naue. Tribus Benjamin, Palti filius Raphu. Tribus Zabulon, Gudiel filius Sudi. De tribu Joseph filiorum Manasse, Gaddi filius Susi. Tribus Dan, Ammiel filius Gemalli. De tribu Asher, Sathour filius Michaelis. De tribu Nephthali, Nabi filius Sabi. Tribus Gad, Goudiel filius Machi. Haec sunt nomina virorum quos misit Moyses ad explorandam terram, et nominavit Moyses Ausem filium Naue Iesum.

Et misit eos Moyses explorare terram Chanaan, et dixit ad eos: Ascendite per hoc desertum, et ascendetis in montem, Et videbitis terram qualis sit, et populum qui sedet super eam, utrum fortis sit an debilis, utrum pauci sint an multi. Et qualis terra in quam hi insederunt super eam, utrum bona est an mala, et quales urbes quas hi inhabitant in eis, utrum in munitis an in non munitis. Et qualis terra, aut pinguis aut remissa, si sunt in ea arbores, aut non, et perseverantes accipietis de fructibus terrae. Et dies, dies veris, praecursores uvae.

Et ascendentes exploraverunt terram a deserto Sin usque Rehob, intrantium Hamath. Et ascenderunt secundum desertum, et abierunt usque Hebron; et ibi erant Ahiman, et Sheshai, et Talmai, generationes Anak. Et Hebron septem annis aedificata est ante Tanis Aegypti. Et venerunt usque ad vallem botrui, et exploraverunt eam, et ceciderunt inde palmitem et botrum uvae

unum super eo, et tulerunt eum super vectibus, et de malis granatis, et de ficis. Et locum illum nominaverunt Vallem Botryos propter botryum, quem inde exciderunt filii Israel. Et reverterunt inde, explorata terra, post quadraginta dies.

Et profecti venerunt ad Moysen et Aaron et ad omnem congregationem filiorum Israel in desertum Pharan Cades, et responderunt eis verbum et omni congregationi, et ostenderunt fructum terrae. Et narraverunt ei, et dixerunt: Venimus in terram in quam misisti nos, terram fluentem lacte et melle, et hic est fructus eius. Sed vel quod audax est gens quae habitat super eam, et urbes munitae murataeque magnae valde, et generationem Enach vidimus ibi. Et Amalek habitat in terra ad Austrum, et Hittaeus, et Hivaeus, et Jebusaeus, et Amorrrhaeus habitant in montana, et Chananaeus habitat juxta mare, et juxta Jordanem fluvium. Et siluit Caleb populum ad Moysen, et dixit ei: Non, sed ascendentes ascendemus, et possidebimus eam, quia potentes poterimus adversus eos. Et homines qui simul ascenderunt cum eo dixerunt: Non ascendimus, quia non possumus ascendere ad gentem, quia fortior nobis est. Et extulerunt ecstasin terrae quam exploraverunt ad filios Israel, dicentes: Terra quam transivimus ut exploraremus eam, terra devorans habitantes super ea est, et omnis populus quem vidimus in ea viri magnae staturae sunt. Et ibi vidimus gigantes, et eramus coram eis quasi locustae, sed etiam sic eramus coram eis.

14

Et assumens omnis congregatio dedit vocem, et flebat populus totam noctem illam. Et murmurabant contra Moysen et Aaron omnes filii Israel, et dixit ad eos omnis congregatio, Utinam mortui essemus in terra Aegypti, aut in deserto hoc! Si mortui essemus! Et quare Dominus introducit nos in terram hanc ut cadamus in bello? Mulieres nostrae et infantes erunt in praedam. Nunc ergo melius est reverti in Aegyptum. Et dixerunt alter ad alterum: Demus ducem, et revertamur in Aegyptum. Et ceciderunt Moses et Aaron super faciem coram omni congregatione filiorum Israel.

Joshua autem filius Nun, et Caleb filius Jephunneh ex his qui exploraverunt terram, sciderunt vestimenta sua, Et dixerunt ad omnem congregationem filiorum Israel dicentes: Terra quam exploravimus bona est valde valde. Si Dominus nos eligit, introducet nos in terram hanc et dabit eam nobis, terra quae est fluens lacte et melle. Sed a Domino ne rebelles sitis; vos autem ne timeatis populum terrae, quia cibus vobis est: recessit enim tempus ab eis, Dominus autem in nobis est; ne timeatis eos.

Et dixit omnis congregatio ut lapidarent eos lapidibus, et gloria Domini visa est in nube super tabernaculum testimonii omnibus filiis Israel. Et dixit Dominus ad Moysen: Usque quo provocat me populus hic? Et usque quo non credunt mihi super omnibus signis quae feci in eis? Percutiam eos morte, et perdam eos, et

faciam te et domum patris tui in gentem magnam, et multo magis quam hoc. Et dixit Moyses ad Dominum: Audiet autem Aegyptus, quia eduxisti virtute tua populum hunc ex eis. Sed et omnes qui habitant super terram hanc audierunt, quia tu es Dominus in populo hoc, qui oculis ad oculos videris, Domine, et nubes tua stat super eos, et in columna nubis tu vadis prior eorum per diem, et in columna ignis per noctem. Et extripes populum hunc velut hominem unum, et dicent gentes quaecumque audierunt nomen tuum dicentes, Quia non potuit Dominus introducere populum hunc in terram quam iuravit eis, stravit eos in deserto. Et nunc exaltetur fortitudo tua, Domine, quemadmodum dixisti dicens, Dominus longanimis et multimisericors et verax, auferens iniquitates et iniustitias et peccata, et purificatione non purgabit reum, reddens peccata patrum super filios usque ad tertiam et quartam generationem. Dimitte peccatum populo huic secundum magnam misericordiam tuam, quemadmodum propitius fuisti eis ab Aegypto usque nunc.

Et dixit Dominus ad Moysen: Propitius sum eis secundum verbum tuum. Sed vivo ego et vivit nomen meum, et implebit gloria Domini omnem terram. Quod omnes viri videntes gloriam meam et signa quae feci in Aegypto et in deserto, et tentaverunt me hoc decimum, et non audierunt vocem meam, Non videbunt terram quam iuravi patribus eorum, sed liberi eorum qui sunt mecum hic, quicumque non sciunt bonum neque malum, omnis iunior inexpertus, his dabo terram; omnes autem qui me provocaverunt non videbunt eam. Sed servus meus Caleb, quia

spiritus alius in eo est, et secutus est me, introducā eum in terram in quam ingressus est, et semen eius hereditabit eam. Amalek autem et Cananaeus habitant in valle; cras convertimini et proficiscimini vos in desertum, viam maris rubri.

Et dixit Dominus ad Moysen et Aaron dicens, Usque ad quando congregationem malam hanc? Murmurationem filiorum Israel, quam ipsi murmurant coram me, quam murmurati sunt de vobis, audivi. Dixi eis: Vivo ego, dicit Dominus; quomodo locuti estis in auribus meis, ita faciam vobis. In deserto hoc cadent corpora vestra, et omnis recensio vestra, et numerati vestri a viginti annis et supra, quotquot murmurati sunt contra me. Si vos intrabitis in terram super quam extendi manum meam ut habitaretis super eam, nisi Caleb filius Jephunneh et Iesus filius Nun. Et pueros, quos dixistis in direptionem fore, introducā eos in terram, et hereditabunt terram, a qua vos recessistis. Et membra vestra cadent in deserto hoc. Filii autem vestri erunt vagantes in deserto quadraginta annis et portabunt fornicationem vestram, donec consumantur membra vestra in deserto Secundum numerum dierum quibus explorastis terram, quadraginta dies, diem pro anno, portabitis peccata vestra quadraginta annos, et cognoscetis iram indignationis meae. Ego Dominus locutus sum; profecto sic faciam congregationi malae huic, quae convenit adversum me: in deserto hoc consumentur, et ibi morientur.

Et homines, quos misit Moyses ad speculandam terram, advenientes murmurati sunt contra eam ad congregationem,

efferentes verba mala de terra, Et moruerunt homines qui locuti sunt mala de terra in plaga coram Domino. Et Iosue filius Naue et Chaleb filius Iephonne supervixerunt ex hominibus illis qui ierant ad explorandam terram. Et locutus est Moses verba haec ad omnes filios Israel, et luxit populus valde.

Et surgentes mane ascenderunt in cacumen montis, dicentes: Ecce nos ascendemus in locum quem dixit Dominus, quia peccavimus. Et dixit Moyses: Cur vos transgredimini verbum Domini? Non prospera erit vobis. Non ascendite, non enim est Dominus vobiscum, et cadetis ante faciem inimicorum vestrorum. Quod Amalek et Canaanaeus ibi ante vos sunt, et cadetis gladio, propter quod aversi estis non obedientes Domino, et non erit Dominus in vobis. Et coacti ascenderunt super summum montis, arca autem testamenti Domini et Moyses non moti sunt ex castris. Et descendit Amalec et Chananaeus qui habitabat in monte illo, et verterunt eos, et conciderunt eos usque Horma, et reversi sunt in castra.

15

Et dixit Dominus ad Moysen, dicens, loquere filiis Israel, Et dices ad eos: Quando intraveritis in terram habitationis vestrae, quam ego do vobis, Et facies holocausta Domino, holocaustum integrum aut sacrificium, ad magnificandum votum, aut secundum voluntarium, aut in festis vestris, ut facias odorem suavitatis Domino, sive de bobus sive de ovibus. Et afferet

offerens donum suum Domino sacrificium similiae, decimam ephae mixtae in oleo, in quarta hin. Et vinum in libationem, quartam partem hin, facietis super holocaustum aut super sacrificium; agno uni facies tantum oblationem, odorem suavitatis Domino. Et ad arietem, quando facietis eum in holocaustum aut in sacrificium, facies sacrificium similiae duarum decimarum mixtae in oleo, tertiam partem hin, Et vinum in libationem, tertiam partem hin, offertis in odorem suavitatis Domino.

Si autem faciatis ex bobus holocaustum aut sacrificium ad magnificandam votum aut salutare Domino, et afferet super vitulum sacrificium similiae tria decima permixta in oleo, dimidium hin. Et vinum in libationem, dimidium hin, oblatio odoris suavitatis Domino.

Sic facies vitulo uni, aut arieti uni, aut agno uni ex ovibus aut ex capris, Secundum numerum eorum quae si feceritis, sic facietis unicuique, secundum numerum eorum.

Omnis indigena sic faciet ut talia oblata offerat in odorem suavitatis Domino. Si autem advena apud vos additus fuerit in terra vestra, aut qui factus fuerit apud vos in generationibus vestris, et faciet oblationem odorem fragrantiae Domino, quo modo facitis vos, sic faciet congregatio Domino.

Lex una erit vobis et advenis qui morantur apud vos, lex aeterna in generationes vestras; sicut vos, ita et advena erit coram

Domino. Lex una erit et statutum unum erit vobis et advenae manenti in vobis.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Loquere filiis Israel, et dices ad eos: Cum intrabitis in terram, in quam ego introduco vos, Et erit quando edetis de panibus terrae, tolletis oblationem separatam Domino, primitias massae vestrae. Panem separabitis oblationem ipsum, sicut oblationem ex area, sic aufertis ipsum. Primitias mixturae vestrae dabitis Domino oblationem in generationes vestras.

Quando autem transgrediemini et non facietis omnia mandata haec, quae locutus est Dominus ad Moysen, sicut praecepit Dominus vobis per manum Moysis, a die qua praecepit Dominus vobis et deinceps in generationes vestras Et erit si ex oculis congregationis fiat involuntarie, et faciet omnis congregatio vitulum unum ex bobus immaculatum in holocaustum in odorem fragrantiae Domino, et sacrificium huius et libationem eius secundum ordinationem, et hircum ex capris unum pro peccato. Et expiabit sacerdos pro omni congregatione filiorum Israel, et remittetur eis, quia involuntarium est, et ipsi obtulerunt donum suum oblationem Domino pro peccato suo coram Domino, pro involuntariis suis. Et remittetur toti congregationi filiorum Israel et peregrino moranti apud vos, quia omni populo involuntarium est.

Si anima una involuntarie peccet, offeret capram unam annualem de peccato. Et expiabit sacerdos de anima quae

involuntarie peccavit, et peccante involuntarie coram Domino, ut expiet de eo. Nativo in filiis Israel et advenae residenti in eis lex una erit eis, qui si fecerit involuntarie.

Et anima quae egerit in manu superbiae de indigenis aut de advenis, Deum hic provocat; exterminabitur anima illa de populo suo, Quia verbum Domini contempsit et mandata eius dissipavit, delendo delebitur anima illa; peccatum eius in ea est.

Et erant filii Israel in deserto, et invenerunt virum colligentem ligna die sabbati. Et adduxerunt eum, qui invenerunt colligentem ligna die sabbatorum, ad Moysen et Aaron, et ad omnem congregationem filiorum Israel. Et deposuerunt eum in custodiam, non enim decreverunt quid facerent de eo. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Morte moriatur homo; lapidabitis eum lapidibus omnis congregatio. Et eduxerunt eum omnis congregatio extra castra, et lapidavit eum omnis congregatio lapidibus extra castra, sicut praecepit Dominus Moysi.

Et dixit Dominus ad Moysen, dicens, Loquere filiis Israel, et dices ad eos, et faciant sibi fimbrias super alas vestimentorum suorum in generationes suas, et ponetis super fimbrias alarum filum hyacinthinum. Et erit vobis in fimbriis, et videbitis ea, et recordabimini omnium praeceptorum Domini, et facietis ea, et non avertemini post cogitationes vestras et post oculos vestros in quibus fornicamini post eos, ut recordemini et faciatis omnia praecepta mea, et eritis sancti Deo vestro. Ego Dominus Deus

vester, qui eduxi vos ex terra Aegypti, ut sim Deus vester; ego Dominus Deus vester.

16

Et locutus est Core, filius Issachar, filii Caath, filii Levi, et Dathan et Abiron, filii Eliab, et On, filius Phaleth, filii Ruben, Et surrexerunt ante Moysen, et viri filiorum Israel quinquaginta et ducenti, principes congregationis, convocati consilii, et viri nominati. Compositi sunt contra Moysen et Aaron, et dixerunt: Sufficiat vobis, quod omnis congregatio, omnes sancti sint, et in eis Dominus; et quare insurgitis contra congregationem Domini? Et cum audivisset Moyses, cecidit in faciem suam. Et locutus est ad Core et ad omnem congregationem eius, dicens: Visitavit et cognovit Deus eos qui sunt eius et sanctos, et adduxit ad se ipsum, et quos elegit sibi, adduxit ad se ipsum. Hoc facite: sumite vobis ipsis ignicularia, Korah et omnis congregatio eius, Et ponite super ea ignem, et ponite super ea incensum coram Domino cras, et erit vir quem elegit Dominus, hic sanctus; sufficiat vobis, filii Levi. Et dixit Moyses ad Core: Auscultate me, filii Levi. Non parvum est hoc vobis, quod separavit Deus Israel vos ex congregatione Israel, et adduxit vos ad se ipsum ad ministrandum ministeria tabernaculi Domini, et ad adstandum coram congregatione ut servirent eis? Et adduxit te et omnes fratres tuos, filios Levi, tecum, et quaeritis etiam sacerdotio fungi? Sic tu et omnis congregatio tua congregata ad Deum; et Aaron quis est, ut murmuratis contra eum?

Et misit Moses ad vocandum Dathan et Abiron, filios Eliab, et dixerunt: Non ascendimus. Num parvum hoc est, quod adduxisti nos in terram fluentem lac et mel, ut occideres nos in deserto, quia dominaris nobis? Princepsne es? Et tu in terram fluentem lac et mel introduxisti nos, et dedisti nobis sortem agri et vineas? Oculos hominum illorum an excidisti? Non ascendimus. Et gravatus est animo Moyses valde, et dixit ad Dominum: Ne attendas ad sacrificium eorum; non desiderium ullius eorum cepi, neque nocui ulli eorum. Et dixit Moyses ad Core: Sanctifica congregationem tuam, et estote parati coram Domino tu et Aaron et ipsi cras. Et capiat unusquisque turibulum suum, et ponatis super ea thus, et offeratis coram Domino unusquisque turibulum suum, quinquaginta et ducenta turibula, et tu et Aaron unusquisque turibulum suum.

Et accepit unusquisque turibulum suum, et imposuerunt super ea ignem, et iniecerunt super ea incensum, et steterunt ad portas tabernaculi testimonii Moyses et Aaron. Et congregavit super eos Core omnem congregationem suam apud ostium tabernaculi testimonii, et apparuit gloria Domini omni congregationi. Et locutus est Dominus ad Moysen et Aaron dicens, Separamini e medio congregationis huius, et consumam eos statim. Et ceciderunt super faciem suam, et dixerunt: Deus, Deus spirituum et omnis carnis, si homo unus peccavit, super omnem congregationem ira Domini? Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Loquere congregationi dicens: Recedite circum a congregatione Korah.

Et surrexit Moses, et ivit ad Dathan et Abiron, et iverunt simul cum eo omnes seniores Israel. Et locutus est ad congregationem, dicens: Separamini a tentis hominum durorum horum, et ne tangatis ex omnibus quae sunt illis, ne pereatis simul in omni peccato eorum. Et recesserunt a tabernaculo Korah in circuitu, et Dathan et Abiram exierunt, et steterunt ad ostia tabernaculorum suorum, et mulieres eorum, et liberi eorum, et impedimenta eorum.

Et dixit Moyses: In hoc cognoscetis quod Dominus misit me facere omnia opera haec, quod non a meipso. Si secundum mortem omnium hominum morientur isti, si et secundum inspectionem omnium hominum inspectio erit eorum, non Dominus misit me. Sed aut in phantasmate monstrabit Dominus, et aperiens terra os suum devorabit eos, et domos eorum, et tentoria eorum, et omnia quaecumque sunt eis, et descendent viventes in infernum, et cognoscetis, quod provocaverunt homines isti Dominum.

Ut autem cessavit loqui omnia verba haec, rupta est terra sub eis. Et aperta est terra, et devoravit eos, et domos eorum, et omnes homines qui erant cum Core, et pecora eorum. Et descenderunt ipsi et quanta erant eorum viventia in infernum, et operuit eos terra, et perierunt ex medio congregationis. Et omnis Israel qui in circuitu eorum erant, fugerunt a voce eorum, dicentes: Ne umquam terra nos devoret. Et ignis exivit a Domino, et devoravit quinquaginta et ducentos viros offerentes incensum.

Et dixit Dominus ad Moysen, Et ad Eleazar filium Aaron sacerdotem: tollite thuribula aenea ex medio combustorum, et ignem alienum hunc spargite ibi, quia sanctificaverunt thuribula peccatorum horum in animabus eorum. Et fac eas laminas ductas tegumentum altari, quia oblatae sunt coram Domino et sanctificatae sunt, et factae sunt in signum filiis Israel. Et accepit Eleazar, filius Aaron sacerdotis, ignium receptacula aenea, quaecumque obtulerunt combusti, et addiderunt ea tegumentum altari. Memoriale filiis Israel, ut non accedat ullus alienigena, qui non est ex semine Aaron, ad imponendum incensum coram Domino, et non erit sicut Core et congregatio eius, sicut locutus est Dominus per manum Moysi ei.

Et murmuravērunt filiī Israel posterā diē super Mōysen et Aaron, dicentēs: Vōs interfēcistis populum Domini. Et factum est, cum congregaretur congregatio contra Mosen et Aaron, et ruerunt ad tentorium testimonii, et ecce texit illud nubes, et apparuit gloria Domini. Et intraverunt Moses et Aaron ante tabernaculum testimonii. Et locutus est Dominus ad Moysen et Aaron dicens, Discedite e medio congregationis huius, et consumam eos statim; et ceciderunt in faciem suam. Et dixit Moyses ad Aaron: Cape turibulum, et impone super illud ignem ab altari, et inice super illud incensum, et defer cito in castra, et expia de illis; exivit enim ira a facie Domini, coepit frangere populum. Et accepit Aaron, quemadmodum locutus est ei Moses,

et cucurrit in congregationem, et iam coeperat plaga in populo, et imposuit thymiama, et expiavit de populo. Et stetit inter mortuos et vivos, et cessavit plaga. Et facti sunt mortui in plaga quattuordecim milia et septingenti, sine mortuis propter Core. Et reversus est Aaron ad Moysen ad ostium tabernaculi testimonii, et cessavit plaga.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Loquere filiis Israel, et accipe ab eis virgam, virgam secundum domos patrum, ab omnibus principibus eorum secundum domos patrum eorum, duodecim virgas, et uniuscuiusque nomen eius scribe super virgam. Et nomen Aaron inscribe super virgam Levi; est enim virga una secundum tribum domus patrum eorum quam dabunt. Et pones eas in tabernaculo testimonii, contra testimonium, in quo notus ero tibi ibi. Et erit homo quem eligam, virga eius germinabit, et auferam a me murmurationem filiorum Israel, quam ipsi murmurant super vos.

Et locutus est Moyses ad filios Israel, et dederunt ei omnes principes eorum virgam, principi uni virgam secundum principem, secundum domos patrum eorum, duodecim virgas, et virga Aaron in medio virgarum eorum. Et deposuit Moses virgas coram Domino in tabernaculo testimonii. Et factum est die sequenti, et intraverunt Moses et Aaron in tabernaculum testimonii, et ecce germinaverit virga Aaron pro domo Levi, et protulit germen, et floruit flores, et germinavit nuces. Et extulit Moyses omnes virgas a facie Domini ad omnes filios Israel, et viderunt, et accepit unusquisque virgam suam.

Et dixit Dominus ad Moysen: Repone virgam Aaron coram testimoniis in custodiam, signum filiis inobedientium, et cesset murmuratio eorum a me, et non moriantur. Et fecerunt Moyses et Aaron, sicut praecepit Dominus Moysi, ita fecerunt. Et dixerunt filii Israel ad Moysen: Ecce consumimur, perivimus, delemur. Omnis qui tangit tabernaculum Domini moritur; usque ad finem moriamur?

18

Et dixit Dominus ad Aaron, dicens: Tu et filii tui et domus patris tui capietis peccata sanctorum, et tu et filii tui capietis peccata sacerdotii vestri. Et fratres tuos, tribum Levi, populum patris tui, adduc ad teipsum, et adiungantur tibi, et ministrent tibi; et tu et filii tui cum te coram tabernaculo testimonii. Et custodient custodias tuas et custodias tabernaculi. Sed ad vasa sancta et ad altare non accedent, et non morientur neque isti neque vos. Et adiungentur ad te, et custodient custodias tabernaculi testimonii, secundum omnes ministraciones tabernaculi, et alienigena non accedet ad te. Et custodietis custodias sanctorum et custodias altaris, et non erit ira in filiis Israel. Et ego accepi fratres vestros Levitas ex medio filiorum Israel, donum datum Domino, ad ministrandum ministeria tabernaculi testimonii. Et tu et filii tui tecum servabitis sacerdotium vestrum secundum omnem modum altaris et quod est intra velum, et ministrabitis ministeria dona sacerdotii vestri, et alienigena qui accedit morietur.

Et locutus est Dominus ad Aaron: et ecce ego dedi vobis custodiam primitiarum ab omnibus sanctificatis mihi a filiis Israel; tibi dedi ea in honorem, et filiis tuis post te legitimum aeternum. Et hoc sit vobis de sanctificatis sanctis oblationum, ex omnibus donis eorum, et ex omnibus sacrificiis eorum, et ex omni delicto eorum, et ex omnibus peccatis eorum, quaecumque reddunt mihi ex omnibus sanctis: tibi erit et filiis tuis. In sancto sanctorum edetis ea; omnis masculus edet ea, tu et filii tui; sancta erunt tibi.

Et hoc erit vobis ex primitiis donorum eorum, ab omnibus oblationibus filiorum Israel; tibi dedi ea et filiis tuis et filiabus tuis tecum, legitimum aeternum; omnis mundus in domo tua edet ea.

Omnes primitiae olei, et omnes primitiae vini, frumenti primitiae eorum, quaecumque dederint Domino, tibi dedi eas. Primitiae omnes, quaecumque in terra eorum sunt, quaecumque portaverint Domino, tibi erunt; omnis purus in domo tua edet ea.

Omne devotum in filiis Israel tibi erit. Et omne quod aperit vulvam ex omni carne, quaecumque offerunt Domino, ab homine usque ad pecus, tibi erit; sed pretio redimentur primogenita hominum, et primogenita pecorum immundorum redimes. Et redemptio eius, a mense aetatis, valutatio quinque siclorum est, secundum siclum sanctum; viginti oboli sunt. Primogenita autem vitulorum et primogenita ovium et

primogenita caprarum non redimes, sancta sunt; et sanguinem eorum fundes ad altare, et adipem offeres oblationem in odorem suavitatis Domino.

Et carnes erunt tibi, sicut et pectusculum oblationis et brachium dextrum tibi erit. Omnem oblationem sanctorum, quantam filii Israel Domino auferant, dedi tibi et filiis tuis et filiabus tuis tecum, legitimum aeternum; foedus salis aeterni est coram Domino tibi et semini tuo post te.

Et locutus est Dominus ad Aaron: In terra eorum non hereditabis, et portio non erit tibi in eis, quia ego portio tua et hereditas tua in medio filiorum Israel.

Et filiis Levi, ecce, dedi omnem decimam in Israel in sortem pro ministeriis eorum, quae ipsi ministrant ministerium in tabernaculo testimonii. Et non accedent adhuc filii Israel ad tabernaculum testimonii ut accipiant peccatum mortiferum. Et ministrabit Levita ipse ministerium tabernaculi testimonii, et ipsi accipient peccata eorum, legitimum aeternum in generationes eorum; et in medio filiorum Israel non hereditabunt hereditatem. Quia decimas filiorum Israel, quotquot separaverint Domino oblationem, dedi Levitis in sortem, propter hoc dixi eis: in medio filiorum Israel non hereditabunt sortem.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Et ad Levitas loqueris, et dices ad eos: Si acceperitis a filiis Israel decimam, quam dedi

vobis ab eis in sortem, et aufertis vos ab ea oblationem Domino, decimam de decima. Et computabitur vobis oblatio vestra sicut frumentum de area, et oblatio de torculari. Sic aufertis eos et vos ab omnibus oblationibus Domini, ab omnibus decimis vestris, quantas si accipiatis a filiis Israel, et dabitis ab eis oblationem Domino Aaroni sacerdoti. Ab omnibus donis vestris aufertis oblationem Domino, aut ab omnibus primitiis sanctificatum ab eis. Et dices ad eos: quando aufertis primitias ab eo, reputabitur Levitis sicut genimen ab area et sicut genimen ab torculari. Et comedetis illud in omni loco, vos et domus vestrae, quia merces haec vobis est pro ministeriis vestris in tabernaculo testimonii. Et non accipietis per id peccatum, quia si auferre debetis primitias ab eo, et sancta filiorum Israel non profanabitis, ut non moriamini.

19

Et locutus est Dominus ad Moysen et Aaron dicens, Haec est distinctio legis, quanta mandavit Dominus, dicens: loquere filiis Israel, et accipiant ad te vitulam rufam immaculatam, quae non habet in se maculam, et cui non impositum est super eam iugum. Et dabis eam ad Eleazar sacerdotem, et educent eam extra castra in locum purum, et mactabunt eam coram eo. Et accipiet Eleazar de sanguine eius, et asperget coram facie tabernaculi testimonii de sanguine eius septies. Et comburent eam coram eo, et pellis et carnes eius et sanguis eius cum stercore eius comburentur. Et accipiet sacerdos lignum

cedrinum et hyssopum et coccinum, et mittent in medium combustionis vitulae.

Et lavabit vestimenta sua sacerdos, et lavabit corpus suum aqua, et post haec intrabit in castra, et immundus erit sacerdos usque ad vesperam. Et qui comburit eam lavabit vestimenta sua, et lavabit corpus suum, et immundus erit usque ad vesperum. Et colliget homo purus cinerem vitulae, et deponet extra castra in locum purum, et erit congregationi filiorum Israel in custodiam; aqua aspersionis purificatio est. Et qui colligit cinerem vitulae lavabit vestimenta sua, et immundus erit usque ad vesperam, et erit filiis Israel et advenis commorantibus statutum aeternum.

Qui tangit mortuum cuiusvis hominis animae, immundus erit septem dies. Hic purificabitur die tertio et die septimo, et purus erit; si autem non purificatus fuerit die tertio et die septimo, non purus erit. Omnis qui tangit mortuum ex anima hominis, si moritur et non purificatus est, tabernaculum Domini polluit; delebitur anima illa ex Israel, quia aqua aspersionis non aspersa est super eum, immundus est, adhuc immunditia eius in eo est. Et haec lex est: homo si moriatur in domo, omnis qui ingreditur in domum, et quaecumque sunt in domo, immunda erunt septem dies. Et omne vas apertum cui non vinculum superligatum est, immundum est. Et omnis qui tetigerit super faciem campi vulneratum vel mortuum vel os humanum vel sepulcrum, septem dies immundus erit.

Et sument immundo de cineribus combustis purificationis, et

fundent super eos aquam vivam in vas. Et accipiet hyssopum, et tinget in aqua vir purus, et asperget super domum, et super vasa, et super animas, quotquot ibi sint, et super eum qui tetigerit os humanum, aut vulneratum, aut mortuum, aut sepulcrum. Et asperget purus super immundum in die tertia et in die septima, et purificabitur die septima, et lavabit vestimenta sua, et lavabit se aqua, et immundus erit usque ad vesperam. Et homo qui contaminatus est, et non purificatus est, destruetur anima illa ex medio congregationis, quia sancta Domini contaminavit, quia aqua purificationis non aspersa est super eum, immundus est. Et erit vobis statutum aeternum, et qui aspergit aquam purificationis, lavabit vestimenta sua, et qui tangit aquam purificationis, immundus erit usque ad vesperum. Et omne quod si tangat eius immundus, immundum erit, et anima quae tangit, immunda erit usque ad vesperam.

20

Et venerunt filii Israel, omnis congregatio, in desertum Sin, in mense primo, et mansit populus in Kades, et mortua est ibi Mariam, et sepulta est ibi. Et non erat aqua congregationi, et congregati sunt contra Moysen et Aaron. Et populus adversus Moysen grumbled, dicentes: Utinam mortui essemus in destructione fratrum nostrorum coram Domino. Et cur adduxistis congregationem Domini in desertum hoc, ut occidatis nos et pecora nostra? Et quare hoc? Adduxistis nos ex Aegypto, ut adveniamus in locum hunc malum, locum ubi non seritur,

neque fici sunt, neque vites, neque malogranata, neque aqua est ad bibendum.

Et venerunt Moyses et Aaron a facie congregationis ad ostium tabernaculi testimonii, et ceciderunt in faciem suam, et apparuit gloria Domini eis. Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Cape virgam tuam, et congrega congregationem tu et Aaron frater tuus, et loquimini ad petram coram eis, et dabit aquas suas, et educetis eis aquam ex petra, et potabitis congregationem et pecora eorum. Et accepit Moyses virgam coram Domino, sicut imperavit Dominus. Et convocavit Moses et Aaron congregationem coram petra, et dixit ad eos: Audite me, rebelles! Num ex petra hac educamus vobis aquam? Et elevans Moses manum suam, percussit petram virga bis, et exivit aqua multa, et bibit congregatio, et pecora eorum. Et dixit Dominus ad Moysen et Aaron: Quia non credidistis sanctificare me coram filiis Israel, propter hoc non introducetis vos congregationem hanc in terram quam dedi eis. Haec aqua Contradictionis, quia maledicti sunt filii Israel coram Domino, et sanctificatus est in eis.

Et misit Moyses angelos ex Cades ad regem Edom, dicens: Haec dicit frater tuus Israel: tu scis omnem laborem qui invenit nos. Et descenderunt patres nostri in Aegyptum, et incolae fuimus in Aegypto dies plures, et male tractaverunt nos Aegyptii et patres nostros. Et clamavimus ad Dominum, et audivit Dominus vocem nostram, et misit angelum, eduxitque nos ex Aegypto, et nunc sumus in Cades civitate, ex parte finium tuorum. Transibimus

per terram tuam; non transibimus per agros, neque per vineas, neque bibemus aquam ex fovea tua. Via regia ibimus; non declinabimus dextram neque sinistram, donec transeamus fines tuos. Et dixit ad eum Edom: Non transibis per me; si autem non, in bello exibo in occursum tibi. Et dicunt ei filii Israel: Iuxta montem transibimus; si autem aquae tuae bibamus, ego et pecora mea, dabo pretium tibi; sed res nihil est, iuxta montem transibimus. Ille autem dixit: Non transibis per me. Et egressus est Edom in occursum ei cum turba gravi et cum manu forti. Et non voluit Edom dare Israeli transire per fines suos, et declinavit Israel ab eo. Et discesserunt ex Cades, et venerunt filii Israel, omnis congregatio, in Hor montem.

Et dixit Dominus ad Moysen et Aaron in Hor monte super finibus terrae Edom, dicens, Addatur Aaron ad populum suum, quia non intrabitis in terram quam dedi filiis Israel, quoniam provocastis me super aquam contumeliae. Cape Aaron et Eleazar filium eius, et ascendere fac eos in montem Hor, coram omni congregatione. Et exdue Aaron stolam eius, et indue Eleazar filium eius, et Aaron additus moriatur ibi. Et fecit Moses sicut praecepit Dominus ei, et ascendere fecit eum in montem Hor, coram omni congregatione. Et exuit Aaron vestimenta eius, et induit ea Eleazar filium eius, et mortuus est Aaron super verticem montis, et descendit Moyses et Eleazar ex monte. Et vidit omnis congregatio quod mortuus est Aaron, et flevit Aaron dies triginta omnis domus Israel.

21

Et audivit Chananeus rex Arad, qui habitabat in deserto, quod venit Israel via Atharein, et bellavit contra Israel, et cepit ex eis captivos. Et votum vovit Israel Domino, dicens: Si tradideris mihi populum hunc in manum meam, delebo eum et civitates eius. Et audivit Dominus vocem Israel, et tradidit Chananaeum in manus eius, et devovit eum et civitates eius, et vocaverunt nomen loci illius Anathema.

Et profecti ex Hor monte, viam ad mare rubrum, circumierunt terram Edom, et pusillanimis factus est populus in via. Et locutus est populus adversus Deum et contra Moysen, dicentes: Cur hoc? Eduxisti nos ex Aegypto ut occideres in deserto? Quia non est panis neque aqua, et anima nostra abhorruit panem vanum hunc. Et misit Dominus in populum serpentes mortiferos, et morderunt populum, et mortuus est populus multus filiorum Israel. Et cum advenisset populus ad Moysen, dicebant: Peccavimus, quia locuti sumus contra Dominum et contra te; ora ergo ad Dominum, et auferat a nobis serpentem. Et oravit Moyses ad Dominum de populo, et dixit Dominus ad Moysen: Fac tibi serpentem, et pone eum super signum, et erit, si mordeat serpens hominem, omnis qui morsus est, videns eum, vivet. Et fecit Moyses serpentem aeneum, et statuit eum super signo, et factum est ut, quando serpens momordisset hominem et respexisset super serpentem aeneum, viveret.

Et discesserunt filii Israel et castra posuerunt in Oboth. Et profecti ex Oboth, castra posuerunt in Achalga e regione trans desertum, quod est contra faciem Moab, ad orientem solis. Et inde profecti sunt, et castra posuerunt in valle Zared. Et inde profecti castra posuerunt trans Arnon in deserto, quod extendit a finibus Amorrhaeorum; est enim Arnon finis Moab inter Moab et inter Amorrhaeum. Propter hoc dicitur in libro: Bellum Domini Zoob inflammavit et torrentes Arnon. Et torrentes constituit ut habitaret Er, et adiacet finibus Moab.

Et inde puteus, hic puteus, de quo dixit Dominus ad Moysen: Congrega populum, et dabo eis aquam ad bibendum. Tunc cantavit Israel canticum hoc super puteo: incipite illi, puteus, Foderunt illud principes, exciderunt illud reges nationum in regno ipsorum, cum dominarentur. Et a puteo in Manthanaein, et a Manthanaein in Naaliel, et a Naaliel in Bamoth, et a Bamoth in Ianin, quae est in campo Moab, a vertice excisi, quod spectat ad faciem deserti.

Et misit Moyses legatos ad Sihon regem Amorrhaeorum verbis pacificis dicens Transibimus per terram tuam; via ibimus, non declinabimus neque in agrum neque in vineam. Non bibemus aquam ex puteo tuo; via regia ibimus, donec transeamus fines tuos. Et non dedit Sihon Israeli transire per fines eius, et congregavit Sihon omnem populum suum, et exivit instruere aciem contra Israel in desertum, et venit in Jahaz, et instruxit aciem contra Israel. Et percussit eum Israel caede gladii, et possessi sunt terram eius ab Arnon usque Jabbok, usque ad filios

Amman, quia Jazer terminus filiorum Amman est. Et accepit Israel omnes civitates has, et habitavit Israel in omnibus civitatibus Amorrhaeorum, in Hesebon, et in omnibus confinibus eius. Est enim Hesebon civitas Sehon regis Amorrhaeorum, et hic pugnavit contra regem Moab antea, et ceperunt omnem terram eius ab Aroer usque ad Arnon. Propter hoc dicent qui in aenigmatibus loquuntur: venite in Esebon, ut aedificetur et construatur civitas Sihon. Quod ignis exivit ex Heshbon, flamma ex civitate Sihon, et devoravit usque ad Moab, et deglutivit columnas Arnon. Vae tibi, Moab! Periisti, populus Chemosh. Dati sunt filii eorum ut servarentur, et filiae eorum captivae regi Amorrhaeorum Sihon. Et semen eorum peribit, Hesebon usque Daibon, et mulieres adhuc accenderunt ignem super Moab.

Habitavit autem Israel in omnibus civitatibus Amorrhaeorum. Et misit Moses explorare Jazer, et ceperunt eam et vicos eius, et ejecerunt Amorrhaeum qui inhabitabat illic. Et reversi ascenderunt viam in Basan, et exivit Og rex Basan in occursum eorum, et omnis populus eius in bellum in Edraein. Et dixit Dominus ad Moysen: Ne timueris eum, quia in manus tuas tradidi eum, et omnem populum eius, et omnem terram eius, et facies ei sicut fecisti Sehon regi Amorrhaeorum, qui habitabat in Hesebon. Et percussit eum et filios eius et omnem populum eius, usque dum non relinqueretur eius superstes, et hereditaverunt terram eius.

Et profecti filii Israel castra posuerunt ad occidentem Moab iuxta Iordanem contra Iericho. Et videns Balak filius Sepphor omnia quanta fecit Israel Amorrhaeo, Et timuit Moab populum valde, quia multi erant, et taeduit Moab a facie filiorum Israel. Et dixit Moab concilio seniorum Midian: Nunc lambet congregatio haec omnes qui circum nos sunt, sicut lambit vitulus virentia ex campo. Et Balak filius Sepphor, rex Moab, erat in tempore illo. Et misit legatos ad Balaam filium Beor Pethor, quae est super flumen terrae filiorum populi eius, ut vocaret eum, dicens: Ecce populus egressus est ex Aegypto, et ecce operuit aspectum terrae, et hic sedet iuxta me. Et nunc huc veni maledicere mihi populo huic, quia fortis est hic quam nos, si possimus percutere ex eis, et eiciam eos ex terra, quia scio quos si benedixeris tu, benedicti sint, et quos si maledixeris tu, maledicti sunt. Et profecta est senatus Moab et senatus Midian cum divinationibus in manibus eorum, et venerunt ad Balaam, et dixerunt ei verba Balak. Et dixit ad eos: Manete hic noctem, et respondebo vobis res quas loquetur Dominus ad me. Et manserunt principes Moab apud Balaam.

Et venit Deus ad Balaam et dixit ei: Quid homines isti apud te? Et dixit Balaam ad Deum: Balak filius Sepphor, rex Moab, misit eos ad me dicens, Ecce populus exiit ex Aegypto, et textit aspectum terrae, et hic sedet iuxta me, et nunc veni, maledic mihi eum, si forte potero percutere eum, et eiciam eum e terra. Et dixit Deus

ad Balaam, non ibis cum eis, neque maledices populum, Et surgens Balaam mane dixit ad principes Balak: Discedite ad dominum vestrum; non dimittit me Deus ire cum vobis. Et surgentes principes Moab venerunt ad Balak et dixerunt: Non vult Balaam ire nobiscum.

Et addidit Balak etiam mittere principes plures et honorabiliores his. Et venerunt ad Balaam, et dicunt ei: Haec dicit Balak filius Sepphor: Rogo te ne dubites venire ad me. Honorabiliter enim te honorabo, et quaecumque dixeris tibi faciam, et veni huc ut maledicas mihi populo huic. Et respondit Balaam, et dixit principibus Balak: Si det mihi Balak plenam domum eius argenti et auri, non potero transgredi verbum Domini Dei, ut faciam illud parvum aut magnum in mente mea. Et nunc permanete hic et vos noctem hanc, et cognoscam quid addet Dominus loqui ad me. Et venit Deus ad Balaam nocte, et dixit ei: Si vocare te praesentes sunt homines hi, surgens sequere eos; sed verbum quod loquar ad te, hoc facies.

Et surgens Balaam mane stravit asinam suam, et ivit cum principibus Moab. Et iratus est ira Deus quod ivit ipse, et surrexit nuntius Dei ad opponendum ei, et ipse ascenderat super asinam suam, et duo servi eius cum eo. Cum autem vidisset asina angelum Dei stantem in via et gladium evaginatum in manu eius, declinavit asina de via et ibat in campum, et percussit eam virga sua ut eam in viam dirigeret.

Et stetit angelus Dei in sulcis vinearum, saepes hinc et saepes

hinc. Et cum vidisset asina angelum Dei, pressit se ad murum, et contrivit pedem Balaam ad murum, et addidit adhuc flagellare eam.

Et addidit angelus Dei, et profectus stetit in loco angusto, in quo non erat declinare ad dexteram aut ad sinistram. Et asina, cum vidisset angelum Dei, consedit sub Balaam; et iratus est Balaam, et percutiebat asinam virga. Et aperuit Deus os asinae, et dicit ad Balaam: Quid feci tibi, quod percussisti me tertio hoc? Et dixit Balaam asinae: Quia illusisti mihi, et si habuissem gladium in manu, iam utique transfixissem te. Et dicit asina ad Balaam: Nonne ego sum asina tua, super quam equitabas ab iuventute tua usque ad hodiernum diem? Numquam despiciendo despiciens feci tibi sic? Ille autem dixit: Non. Aperuit autem Deus oculos Balaam, et vidit nuntium Domini stantem oppositum in via, et gladium extractum in manu eius, et incurvatus adoravit facie sua. Et dixit ei angelus Dei: Cur percussisti asinam tuam tertio hoc? Et ecce ego exivi in adversationem tuam, quia non recta est via tua coram me, et videns me asina declinavit a me tertio hoc. Et nisi declinasset, te quidem iam occidissem, illam autem servassem. Et dixit Balaam ad angelum Domini: Peccavi, non enim sciebam quod tu mihi obstitisti in via ad occursum; et nunc, si non tibi placet, revertar. Et dixit angelus Dei ad Balaam: Proficiscere cum hominibus, sed verbum quod dixero ad te, hoc custodies loqui. Et ivit Balaam cum principibus Balac.

Et audiens Balak quia venit Balaam, exivit in occursum eius, in

civitatem Moab, quae est super finibus Arnon, quae est ex parte finium. Et dixit Balak ad Balaam: Nonne misi ad te vocare te? Cur non veniebas ad me? Vere non potero honorare te? Et dixit Balaam ad Balak: Ecce venio ad te nunc; num potens ero loqui quidquam? Verbum quod immiserit Deus in os meum, hoc loquar. Et ivit Balaam cum Balak, et venerunt in urbes villarum. Et immolavit Balak oves et vitulos, et misit ad Balaam et ad principes qui cum eo erant. Et factum est mane, et accipiens Balak Balaam, ascendere fecit eum super columnam Baal, et ostendit ei inde partem quandam populi.

23

Et dixit Balaam ad Balak: Aedifica mihi hic septem aras, et praepara mihi hic septem vitulos et septem arietes. Et fecit Balak quo modo dixit ei Balaam, et obtulit vitulum et arietem super altare. Et dixit Balaam ad Balak: Sta super sacrificio tuo, et ibo si mihi apparebit Deus in occursum; et verbum quod mihi monstraverit nuntiabo tibi. Et stetit Balak super sacrificio suo. Et Balaam ivit interrogare Deum, et ivit recta via, et apparuit Deus Balaam, et dixit ad eum Balaam: Septem aras paravi, et obtuli vitulum et arietem super aram. Et coniecit Deus verbum in os Balaam, et dixit conversus ad Balak: Sic loqueris. Et conversus est ad eum, et ille autem stabat super holocausta sua, et omnes principes Moab cum eo, et factus est spiritus Dei super eum. Et assumens parabolam suam dixit: Ex Mesopotamia arcessivit me Balak, rex Moab, ex montibus ab oriente, dicens: Veni, maledic

mihi Iacob, et veni, execrare mihi Israel. Quid maledicem quem non maledicit Dominus? aut quid execrer quem non execratur Deus? Quia de culmine montium videbo eum, et de collibus observabo eum; ecce populus solus habitabit, et inter gentes non reputabitur. Quis perfecit semen Iacob, et quis numerabit populos Israel? Moriatur anima mea in animabus iustorum, et fiat semen meum sicut semen horum.

Et dixit Balak ad Balaam: Quid fecisti mihi? In maledictionem inimicorum meorum vocavi te, et ecce benedixisti benedictionem. Et dixit Balaam ad Balak: Nonne quaecumque immiserit Deus in os meum, haec custodiam loqui? Et dixit ad eum Balak: Veni adhuc mecum in locum alium, unde eum non videbis, sed partem tantum eius videbis; omnes autem non videas, et maledic mihi eum inde.

Et recepit eum in agri speculam super verticem excisi, et aedificavit ibi septem aras, et obtulit vitulum et arietem super aram. Et dixit Balaam ad Balak: Sta super sacrificio tuo; ego autem ibo interrogare Deum. Et occurrit Deus Balaam, et immisit verbum in os eius, et dixit: Revertere ad Balak, et haec loqueris. Et conversus est ad eum, et ille autem stabat super holocausto suo, et omnes principes Moab cum eo, et dixit ei Balak: Quid locutus est Dominus? Et assumens parabolam suam, dixit: Surge, Balak, et audi; ausculta, fili Sepphor. Non sicut homo Deus mentitur, neque sicut filius hominis minatur; ipse dicens, non faciet? Loquetur, et non manebit? Ecce benedicere susceptus sum; benedicam, et non avertam. Non erit labor in

Iacob, neque videbitur dolor in Israhel; Dominus Deus eius cum eo, gloriosa principum in eo. Deus qui eduxit eum ex Aegypto, sicut gloria monocerotis est ei. Non enim est divinatio in Iacob, neque divinatio in Israel; secundum tempus dicetur Iacob et Israel, quid perficiet Deus. Ecce populus ut catulus surget, et ut leo exultabit; non dormiet donec edat praedam, et sanguinem vulneratorum bibet.

Et dixit Balak ad Balaam: Neque maledictionibus maledicas mihi eum, neque benedicens benedicas eum. Et respondens Balaam dixit ad Balak: Nonne locutus sum tibi dicens: Verbum quod loquatur Deus, hoc faciam? Et dixit Balak ad Balaam: Huc accipiam te in locum alium, si placebit Deo, et maledicas mihi eum inde. Et accepit Balak Balaam super cacumen Phogor, quod extendit in desertum. Et dixit Balaam ad Balak: Aedifica mihi hic septem aras, et praepara mihi hic septem vitulos et septem arietes. Et fecit Balak quemadmodum dixit ei Balaam, et obtulit vitulum et arietem super altare.

24

Et videns Balaam quod bonum esset coram Domino benedicere Israel, non ivit secundum consuetudinem suam in occursum omnibus, et avertit faciem suam in desertum. Et elevans Balaam oculos suos, videt Israel castrametatum secundum tribus, et factum est super eum spiritus Dei. Et sumpta parabola sua dixit: Dicit Balaam filius Beor, dicit homo vere videns. Dicit

se audire verba fortis, qui visionem Dei vidit in somno, revelatis oculis eius. Ut bonae domus tuae, Iacob, tentoria tua, Israel! Velut valles umbrantes, et velut horti super fluvium, et velut tentoria quae fixit Dominus, et velut cedri apud aquas. Exhibet vir ex semine eius, et dominabitur nationibus multis, et exaltabitur Gog regnum, et augebitur regnum eius. Deus duxit eum ex Aegypto, ut gloria monocerotis ei; devorabit gentes inimicorum eius, et pingua eorum exmedullabit, et sagittis eius transfiget inimicum. Decubans requievit ut leo et ut catulus; quis suscitabit eum? Qui benedicunt te benedicti sint, et qui maledicunt te maledicti sint.

Et iratus est Balak in Balaam, et complosit manibus suis, et dixit Balak ad Balaam: Ut malediceres inimico meo vocavi te, et ecce benedicens benedixisti tertio hoc. Nunc ergo fuge in locum tuum; dixi, honorabo te, et nunc privavit te Dominus gloria. Et dixit Balaam ad Balak: Nonne etiam nuntiis tuis, quos misisti ad me, locutus sum dicens, Si mihi det Balak plenam domum suam argenti et auri, non potero transgredi verbum Domini ut faciam illud bonum aut malum ex meipso; quaecumque dixerit Deus, haec dicam. Et nunc ecce abeo in locum meum; veni, consiliabo tibi quid populus hic faciet populo tuo in ultimo dierum.

Et assumens parabolam suam, dixit

Dicit Balaam filius Beor, dicit vir vere videns, audiens verba Dei, sciens scientiam ab Altissimo, et visionem Dei videns in somno, revelati oculi eius. Monstrabo ei, sed non nunc; beabo, sed non

appropinquat. Orietur stella ex Iacob, et surget homo ex Israel, et confringet principes Moab, et praedabitur omnes filios Seth. Et erit Edom hereditas, et erit hereditas Esau inimicus eius, et Israel fecit in fortitudine. Et excitabitur ex Iacob, et perdet salvantem ex civitate. Et videns Amalek et sumens parabolam suam, dixit: Principium gentium Amalek, et semen eorum peribit. Et videns Kenaenum et sumens parabolam eius dixit: Fortis habitatio tua, et si ponas in petra nidum tuum, Et si fiat Beor nidus calliditatis, Assyrii te captivos ducent. Et videns Og et sumens parabolam eius dixit: O, o, quis vivet quando ponet haec Deus? Et exhibit ex manu Kittiorum, et afflicient Assur, et afflicient Hebraeos, et ipsi unanimiter peribunt. Et surgens Balaam abiit, conversus in locum suum, et Balak abiit ad se.

25

Et mansit Israel in Shittim, et profanatus est populus fornicando cum filiabus Moab. Et vocaverunt eos ad sacrificia idolorum eorum, et comedit populus de sacrificiis eorum, et adoraverunt idola eorum, Et initiatus est Israel Baal peor, et iratus est ira Dominus in Israel. Et dixit Dominus ad Moysen: Accipe omnes principes populi, et exemplum fac eos Domino contra solem, et avertetur ira furoris Domini ab Israel. Et dixit Moyses tribubus Israel: Occidite unusquisque proprium suum, eum qui initiatus est Beelphegor. Et ecce vir de filiis Israel veniens adduxit fratrem suum ad Madianitam coram Moyse et coram omni congregatione filiorum Israel; ipsi autem flebant ad portam

tabernaculi testimonii. Et videns Phinees filius Eleazar filii Aaron sacerdotis exsurrexit ex medio congregationis, et accipiens hastam in manu Intravit post hominem Israelitam in caminum, et transfodit ambos, et hominem Israelitam et mulierem per matricem eius, et cessavit plaga a filiis Israel. Et facti sunt mortui in plaga quattuor et viginti milia.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Phinehas filius Eleazar filii Aaron sacerdotis cessare fecit iram meam a filiis Israel, cum zelatus est zelum meum in eis, et non consumpsi filios Israel in zelo meo. Ita dixi, ecce ego do illi foedus pacis. Et erit illi et semini eius post eum foedus sacerdotii aeterni, pro quibus zelatus est Deo suo, et expiavit de filiis Israel. Nomen autem hominis Israelitae percussi, qui percussus est cum Madianitide, Zambri, filius Salmon, princeps domus familiae Simeon. Et nomen mulieris Madianitidis percussae Chasbi, filia Sur, principis gentis Ommoth domus patriae, est ex Madiam.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens: Loquere ad filios Israel dicens, Hostiles estote Madianitis et percutite eos. Quia ipsi vobis hostiles sunt in dolo, quantum vos decipiunt propter Phogor, et propter Chasbi filiam principis Madiam, sororem eorum, quae percussa est in die plagae propter Phogor.

26

Et factum est post plagam, et locutus est Dominus ad Moysen et

Eleazar sacerdotem, dicens: Cape initium totius congregationis filiorum Israel a viginti annis et supra secundum domos patrum eorum, omnis qui egreditur ad proeliandum in Israel.

Et locutus est Moses et Eleazar sacerdos in Araboth Moab super Iordanem secundum Iericho dicens, A viginti annorum et supra, quo modo imperavit Dominus Moysi, et filii Israel qui exierunt ex Aegypto. Reuben primogenitus Israel; filii autem Reuben: Enoch, et populus Enoch; Pallu, populus Pallu. Asroni populus Asronei, Carmi populus Carmi. Hae gentes Ruben, et factus est census eorum, tria et quadraginta milia et septingenti et triginta.

Et filius Pallu, Eliab. Et filii Eliab, Namuel et Dathan et Abiram, hi vocati congregationis, hi sunt qui insurrexerunt super Moysen et Aaron in congregatione Core, in insurrectione Domini. Et aperta terra ore suo, devoravit eos et Korah in morte congregationis eius, quando ignis devoravit quinquaginta et ducentos, et facti sunt in signum, Filii autem Korah non mortui sunt.

Et filii Simeon, populus filiorum Simeon: Namuel, populus Namuelitarum; Jamin, populus Jaminitarum; Jachin, populus Jachinitarum Zarae populus Zaraita, Sauli populus Saulita. Hi populi Simeon ex censura eorum, duo et viginti milia et ducenti.

Filii autem Judah, Er et Onan; et mortui sunt Er et Onan in terra Canaan. Et facti sunt filii Iudae secundum familias eorum: Selae, familia Selanitarum; Phares, familia Pharesitarum; Zarae,

familia Zaraitarum. Et facti sunt filii Phares: Asron, populus Asronita; Iamun, populus Iamunita. Hi populi Iudae secundum inspectionem eorum, sex et septuaginta milia et quingenti.

Et filii Issachar secundum demos eorum: Tholae, demos Tholaitarum; Phuae, demos Phunitarum. Iasoub, populus Iasoubi; Samram, populus Samrami. Hae gentes Issachar ex recensione eorum, quattuor et sexaginta milia et quadringenti.

Filii Zebulun secundum familias eorum: Sared, familia Sareditarum; Allon, familia Allonitarum; Allel, familia Allelitarum. Hi sunt populi Zabulon ex recensione eorum, sexaginta milia et quingenti.

Filii Gad secundum familias eorum: Saphon, familia Saphonitis; Haggi, familia Haggitis; Shuni, familia Shunitis, Azeni populus Azenitarum, Addi populus Additarum. Arodi, populus Aroadi; Arieli, populus Arieli. Hae familiae filiorum Gad secundum recensionem eorum, quadraginta quattuor milia quingenti.

Filii Asher secundum familias eorum: Jamin, familia Jaminitica; Jesou, familia Jesoutica; Baria, familia Bariaitica. Kobero, populus Koberi; Melchielo, populus Melchieli. Et nomen filiae Asher Sara est. Hi populi Asher ex recensione eorum, tria et quadraginta milia et quadringenti.

Filii Ioseph secundum familias eorum, Manasse et Ephraim.

Filii Manasseh. Machir, populus Machiritarum, et Machir genuit Gilead; Gilead, populus Gileaditarum. Et hi filii Galaad: Achiezer, populus Achiezeritus; Cheleg, populus Chelegitus. Esrieli, populus Esrieli; Sychem, populus Sychemi. Symaer, populus Symaeri, et Opher, populus Opheri. Et Salpaad, filio Opher, non facti sunt ei filii, sed filiae, et haec nomina filiarum Salpaad: Mala, et Noua, et Egla, et Melcha, et Thersa. Hi populi Manasseh ex recensione eorum, duo et quinquaginta milia et septingenti.

Et hi sunt filii Ephraim: Suthala, populus Suthalanitarum; Taanach, populus Tahanitarum. Hi sunt filii Suthala; Eden, populus Edeni. Hi populi Ephraim ex recensione eorum, duo et triginta milia et quingenti; hi populi filiorum Ioseph secundum populos eorum.

Filii Benjamin secundum populos eorum: Bale, populus Balitarum; Auber, populus Auberitarum; Iachiran, populus Iachiranitarum.

Sophani, populus Sophanis. Et facti sunt filii Bale: Adar et Noeman; Adar populus Adari, et Noeman populus Noemani. Hi filii Benjamin secundum demos eorum ex recensione eorum, triginta quinque milia quingenti.

Et filii Dan secundum familias eorum: Shame, familia Shameitarum; hae familiae Dan secundum familias eorum. Omnes populi Shuhamitarum secundum inspectionem eorum, quattuor et sexaginta milia et quadringenti.

Filii Naphtali secundum familias eorum: Asiel, familia Asielitica; Guni, familia Gunitica. Iesero populus Iesericus, Sellem populus Sellemicus. Hi populi Naphtali ex recensione eorum, quadraginta milia et trecenti.

Haec census filiorum Israel, sexcenta milia et mille et septingenti et triginta.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, His dividetur terra ad hereditandum ex numero nominum. Pluribus augebis hereditatem, et paucioribus minues hereditatem eorum; unicuique, sicut numerati sunt, dabitur hereditas eorum. Per sortes terra dividetur nominibus; secundum tribus patrum suorum hereditabunt. Ex sorte divides hereditatem eorum inter multos et paucos.

Et filii Levi secundum demos eorum: Gedson, demos Gedsonites; Kaath, demos Kaathites; Merari, demos Merarites. Hi populi filiorum Levi: populus Lobeni, populus Hebroni, populus Kore, et populus Mousi; et Kaath genuit Amram. Nomen autem uxoris eius Iochabed, filia Levi, quae peperit hos Levi in Aegypto, et peperit Amram Aaron et Mosen, et Mariam sororem eorum. Et facti sunt Aaroni Nadab et Abiud et Eleazar et Ithamar. Et mortui sunt Nadab et Abiud cum offerrent ignem alienum coram Domino in deserto Sinai. Et facti sunt ex cēnsū eōrum trēs et vīgintī milia, omne masculum ā mēse ūnō et suprā; nōn enim numerātī sunt in mediō filiōrum Isrāēl, quia nōn datur eīs sors in mediō filiōrum Isrāēl.

Et hic census Moses et Eleazar sacerdotis, qui visitaverunt filios Israel in Araboth Moab, super Iordanem secundum Iericho. Et in his non erat homo ex eis qui inspecti erant a Moyse et Aaron, qui inspexerant filios Israel in deserto Sina. Quia dixit Dominus eis: Morte morientur in deserto, et non relictus est ex eis ne unus quidem, excepto Caleb filio Jephunneh et Iesu filio Nun.

27

Et accesserunt filiae Salpaad filii Opher, filii Galaad, filii Machir, de populo Manasseh, filiorum Ioseph, et haec nomina earum: Maala, et Noua, et Eglā, et Melcha, et Thersa, et stare coram Moyse, et coram Eleazar sacerdote, et coram principibus, et coram omni congregatione ad ostium tabernaculi testimonii dicunt, Pater noster mortuus est in deserto, et ipse non erat in medio congregationis quae congregata est coram Domino in congregatione Core, quia propter peccatum suum mortuus est, et filii non facti sunt ei. Ne deleatur nomen patris nostri de medio populi sui, quia non est ei filius. Date nobis possessionem in medio fratrum patris nostri. Et Moses iudicium eorum coram Domino adduxit.

Et locutus est Dominus ad Moysen. Dicens: Recte filiae Salpaad locutae sunt; donum dabis eis, possessionem hereditatis in medio fratrum patris earum, et circumdabis sortem patris earum eis. Et ad filios Israel loqueris, dicens: homo si moriatur, et filius non sit ei, transferetis hereditatem eius ad filiam eius, Si

autem non sit filia ei, dabitis hereditatem fratri eius. Si autem non sint ei fratres, dabitis hereditatem fratri patris eius. Si autem non sint fratres patris eius, dabitis hereditatem propinquo proximo eius ex tribu eius, ut hereditet bona eius, et erit hoc filiis Israel iustitia iudicii, sicut mandavit Dominus Moysi.

Et dixit Dominus ad Moysen: Ascende in montem qui est trans Iordanem, montem Nabau hunc, et vide terram Chanaan, quam ego do filiis Israel in possessionem. Et videbis eam, et adderis ad populum tuum et tu, sicut additus est Aaron frater tuus in monte Hor. Quia transgressi estis verbum meum in deserto Sin, cum congregatio resisteret, sanctificare me debuistis, sed non sanctificastis me ad aquam coram eis; haec est aqua contradictionis in Cades in deserto Sin. Et dixit Moyses ad Dominum, Inspiciat Dominus, Deus spirituum et omnis carnis, hominem super congregationem hanc. Qui exhibet ante faciem eorum, et qui intrabit ante faciem eorum, et qui educet eos, et qui introducet eos, et non erit congregatio Domini sicut oves quibus non est pastor. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Sume ad te Iesum filium Nun, hominem qui habet spiritum in se, et impones manus tuas super eum, Et stabis eum coram Eleazar sacerdote, et mandabis ei coram omni congregatione, et mandabis de eo coram eis. Et dabis de gloria tua super eum, ut audiant eum filii Israel. Et coram Eleazar sacerdote stabit, et interrogabunt eum de iudicio ostensionum coram Domino; super os eius exhibunt, et super os eius intrabunt ipse et filii Israel unanimiter, et omnis congregatio.

Et fecit Moses sicut praecepit ei Dominus, et accipiens Iesum, statuit eum coram Eleazar sacerdote, et coram omni congregatione, Et imposuit manus suas super eum et constituit eum, sicut praecepit Dominus Moysi.

28

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Impera filiis Israel, et dices ad eos: Dona mea, munera mea, oblationes meas in odorem suavitatis observabitis offerre mihi in festis meis. Et dices ad eos: Haec sunt oblata quaecumque offertis Domino: agnos annales immaculatos duos per diem in holocaustum iugiter. Agnum unum facies mane, et agnum secundum facies ad vesperam.

Et facies decimam partem ephah similae in sacrificium mixtam oleo in quarta parte hin. Holocaustum continuum, quod factum est in monte Sinai in odorem suavitatis Domino. Et libationem eius, quartum hin, agno uni in sancto fundes libationem sicerae Domino, Et agnum secundum facies ad vesperum, secundum sacrificium eius et secundum libationem eius facietis in odorem fragrantiae Domino. Et die sabbatorum offertis duos agnos annales immaculatos, et duas decimas similae mixtae in oleo in sacrificium et libationem, holocaustum sabbatorum in sabbatis super holocausto continuo, et libationem eius.

Et in novilunibus offeretis holocaustum Domino, vitulos ex

bobus duos, et arietem unum, agnos annales septem
immaculatos, Tres decimae similiae commixtae in oleo vitulo
uni, et duae decimae similiae commixtae in oleo arietem uni,
Decimam partem decimae similiae conspersae in oleo agno uni,
sacrificium, odorem suavitatis, oblationem Domino. Libatio
eorum dimidium hin erit vitulo uni, et tertium hin erit arietem uni.
Et quartum hin erit agno uni vini; hoc holocaustum mense ex
mense in menses anni.

Et hircum ex capris unum de peccato Domino super holocausto
perpetuo fiet et libamen eius.

Et in mense primo, quarta decima die mensis, pascha Domino.
Et die quintadecima mensis huius festum erit, septem dies
azyma edetis. Et dies prima vocata sancta erit vobis; omne opus
servile non facietis. Et offeretis holocausta oblationem Domino,
vitulos ex bobus duos, arietem unum, agnos annales septem;
immaculati erunt vobis. Et sacrificium eorum similia permixta in
oleo: tria decima vitulo uno, et duo decima arietem uno. Decimam
decimam facies agno uni, septem agnis. Et hircum ex capris
unum de peccato, ad expiandum de vobis Praeter holocaustum
continuum matutinum, quod est holocaustum perpetuum. Haec
secundum haec facietis per singulos dies septem dierum, donum
oblationis in odorem suavitatis Domino; super holocaustum iuge
facies libationem eius. Et dies septima vocata sancta erit vobis;
omne opus servile non facietis in ea.

Et in die novorum, quando offeratis sacrificium novum Domino

hebdomadarum, convocatio sancta erit vobis; omne opus servile non facietis. Et afferetis holocausta in odorem suavitatis Domino, vitulos ex bobus duos, arietem unum, agnos annales septem immaculatos. Sacrificium eorum similia permixta in oleo: tria decima vitulo uno, et duo decima arieti uno. Decimam decimam agno uni, septem agnis. Et hircum ex capris unum pro peccato, ad expiandum pro vobis, praeter holocaustum perpetuum, Et sacrificium eorum facietis mihi; immaculati erunt vobis, et libationes eorum.

29

Et mense septimo, die prima mensis, convocatio sancta erit vobis; omne opus servile non facietis, dies significationis erit vobis. Et facietis holocausta in odorem suavitatis Domino: vitulum unum ex bobus, arietem unum, agnos annales septem immaculatos. Sacrificium eorum similia permixta in oleo: tria decima vitulo uni, et duo decima arieti uni. Decimam decimam agno uni, septem agnis. Et hircum ex capris unum pro peccato, ad expiandum pro vobis, Praeter holocausta novilunii, et sacrificia eorum, et libamina eorum, et holocaustum iuge, et sacrificia eorum et libamina eorum secundum ritum eorum in odorem suavitatis Domino.

Et decima huius mensis convocatio sancta erit vobis, et affligetis animas vestras, et omne opus non facietis. Et offeretis holocausta in odorem suavitatis Domino, oblationem Domino,

vitulum ex bobus unum, arietem unum, agnos annales septem; immaculati erunt vobis. Sacrificium eorum similia permixta in oleo, tria decima vitulo uno, et duo decima arieti uno, Decimum decimum agno uni, in septem agnos. Et hircum ex capris unum pro peccato, ad expiandum pro vobis, praeter illud pro peccato expiationis, et holocaustum perpetuum, sacrificium eius, et libamen eius secundum ritum in odorem suavitatis oblationem Domino.

Et die quintadecima mensis septimi huius convocatio sancta erit vobis; omne opus servile non facietis, et celebrate eam festum Domino septem dies. Et offeretis holocaustomata oblationem in odorem fragrantiae Domino: die prima vitulos ex bobus tredecim, arietes duos, agnos annales quattuordecim; immaculati erunt. Sacrificia eorum similia permixta in oleo: tria decima vitulo uno, tredecim vitulis, et duo decima arieti uno, super duos arietes, Decimum decimum agno uni super quattuordecim agnos. Et haedum ex capris unum de peccato, praeter holocaustum continuum, sacrificia eorum et libamina eorum.

Et die secundo vitulos duodecim, arietes duos, agnos annales quattuordecim immaculatos. Sacrificium eorum et libatio eorum vitulis et arietibus et agnis, secundum numerum eorum, secundum comparisonem eorum. Et hircum ex capris unum de peccato, praeter holocaustum continuum, sacrificia eorum et libamina eorum.

Die tertio vitulos undecim, arietes duos, agnos annales quattuordecim immaculatos. Sacrificium eorum et libatio eorum vitulis et arietibus et agnis, secundum numerum eorum, secundum comparationem eorum. Et haedum ex capris unum de peccato, praeter holocaustum continuum, sacrificia eorum et libamina eorum.

Die quarta vitulos decem, arietes duos, agnos annales quattuordecim immaculatos. Sacrificia eorum et libationes eorum vitulis et arietibus et agnis secundum numerum eorum, secundum comparationem eorum. Et haedum ex capris unum de peccato, praeter holocaustum continuum, sacrificia eorum et libamina eorum.

Die quinta vitulos novem, arietes duos, agnos annales quattuordecim immaculatos. Sacrificia eorum et libationes eorum vitulis et arietibus et agnis secundum numerum eorum, secundum comparationem eorum. Et hircum ex capris unum de peccato, praeter holocaustum continuum, sacrificia eorum et libamina eorum.

Die sexto vitulos octo, arietes duos, agnos annales quattuordecim immaculatos. Sacrificia eorum et libationes eorum vitulis et arietibus et agnis secundum numerum eorum, secundum comparationem eorum. Et haedum ex capris unum de peccato, praeter holocaustum continuum, sacrificia eorum et libamina eorum.

Die septimo vitulos septem, arietes duos, agnos annales quattuordecim immaculatos. Sacrificia eorum et libationes eorum vitulis et arietibus et agnis secundum numerum eorum, secundum comparationem eorum. Et haedum ex capris unum de peccato, praeter holocaustum continuum, sacrificia eorum et libamina eorum. Et die octavo exodium erit vobis; omne opus servile non facietis in ea. Et offeretis holocaustomata in odorem fragrantiae, oblationes Domino: vitulum unum, arietem unum, agnos annales septem immaculatos. Sacrificia eorum et libationes eorum vitulo et arieti et agnis secundum numerum eorum, secundum compositionem eorum. Et haedum ex capris unum de peccato, praeter holocaustum continuum, sacrificia eorum et libamina eorum.

Haec facietis Domino in festis vestris, praeter preces vestras et voluntaria vestra et holocaustomata vestra et sacrificia vestra et libationes vestras et salutaria vestra.

30

Et locutus est Moyses ad filios Israel secundum omnia quae mandavit Dominus Moysi. Et locutus est Moses ad principes tribuum filiorum Israel, dicens: Hoc verbum quod mandavit Dominus. Homo qui voverit votum Domino, aut iuraverit iusiurandum, aut se obligaverit obligatione circa animam suam, non profanabit verbum suum; omnia quaecumque exierint ex ore eius, faciet. Si autem mulier votum voverit Domino, aut

obligationem sibi imposuerit in domo patris sui in iuventute sua, Et audiet pater eius preces eius et obligationes eius quas determinavit secundum animam eius, et sileat eius pater, et stabunt omnes preces eius, et omnes obligationes quas determinavit secundum animam eius manebunt ei. Si autem refutans refutaverit pater eius, qua utique die audiverit omnes preces eius et obligationes quas determinavit secundum animam eius, non stabunt, et Dominus mundabit eam, quia refutavit pater eius.

Si autem viro nupta fuerit, et vota eius super ea sint secundum distinctionem labiorum eius, quae definivit contra animam suam Et audiet vir eius, et silentio praeterierit ei qua utique die audiet, et sic stabunt omnes preces eius, et definitiones eius quas definivit secundum animam eius, stabunt. Si autem refutans refutaverit vir eius quo die audierit, omnes preces eius et obligationes eius quas obligavit secundum animam eius non manebunt, quia vir refutavit ab ea, et Dominus mundabit eam.

Et votum viduae et eiectae, quaecumque si voverit secundum animam eius, manebunt ei. Si autem in domo viri eius votum eius, aut decretum secundum animam eius cum iuramento, Et audiet vir eius, et sileat ei, et non recuset ei, et stabunt omnes preces eius, et omnes definitiones eius quas definivit secundum animam eius, stabunt secundum eam. Si autem removens removerit vir eius, qua die audierit, omnia quaecumque exierint ex labiis eius secundum preces eius et secundum obligationes animae eius, non manebunt ei; vir eius removit, et Dominus

mundabit eam. Omnis precatio et omne iusiurandum vinculi ad nocendam animam, vir eius statuet ei, et vir eius auferet. Si autem silens sileat ei die ex diebus, et statuet ei omnes preces eius, et obligationes eas super eam statuet ei, quia siluit ei die qua audivit. Si autem vir eius, postquam audivit, ea removerit removendo, accipiet peccatum eius. Haec sunt statuta quaecumque mandavit Dominus Mosi, inter virum et uxorem eius, et inter patrem et filiam in iuventute in domo patris.

31

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Vindica vindicationem filiorum Israel ex Madianitis, et ultimo adderis ad populum tuum. Et locutus est Moyses ad populum dicens: Armate ex vobis viros, et ordinate eos ante Dominum contra Madian, ut reddatis vindictam Domini Madianitarum. Mille ex tribu, mille ex tribu, ex omnibus tribubus filiorum Israel mittite ad pugnandum. Et numeraverunt ex millibus Israel mille ex tribu, duodecim millia armatos in aciem. Et misit eos Moyses, mille ex tribu, mille ex tribu, cum exercitu eorum, et Phinees filium Eleazar filii Aaron sacerdotis, et vasa sancta; et tubae significationum erant in manibus eorum.

Et instruxerunt aciem contra Midian, sicut praecepit Dominus Mosi, et occiderunt omne masculinum. Et reges Madian occiderunt simul cum vulneratis eorum, et Evin, et Rokon, et Sur, et Ur, et Robok, quinque reges Madian, et Balaam filium Beor

occiderunt gladio cum vulneratis eorum. Et praedati sunt mulieres Madian et impedimenta eorum et pecora eorum et omnia possessa eorum et vim eorum praedati sunt. Et omnes civitates eorum quae in habitationibus eorum erant, et agrestia praedia eorum incenderunt igne. Et ceperunt omnem praedam eorum, et omnia spolia eorum ab homine usque ad pecus. Et duxerunt ad Moysen et ad Eleazar sacerdotem et ad omnes filios Israel captivitatem et spolia et praedam in castra in Araboth Moab, quae est super Iordanem secundum Iericho. Et exivit Moyses et Eleazar sacerdos et omnes principes synagogae in occursum eorum extra castra. Et iratus est Moyses super praefectos exercitus, tribunis et centurionibus qui veniebant ex acie belli. Et dixit eis Moses: Cur servavistis omnem feminam? Hae enim erant filiis Israel secundum verbum Balaam ad avertendos et contemnendum verbum Domini propter Phogor, et facta est plaga in congregatione Domini. Et nunc occidite omne masculinum in omni apparatu, omnemque mulierem quae cognovit lectum masculi occidite. Et omnem praedam mulierum, quae non noverunt concubitum viri, servate eas vivas. Et vos castra ponite extra castra septem dies; omnis qui occidit et qui tangit occisum purificabitur die tertio et die septimo, vos et captivitas vestra. Et omne tegumentum et omne vas pelliceum, et omne opus ex caprina pelle, et omne vas ligneum purificabitis.

Et dixit Eleazar sacerdos ad viros virtutis venientes ex acie belli: Hoc iustificatio legis est quam mandavit Dominus Moysi. Excepto auro et argento et aere et ferro et plumbo et stanno,

Omnis res quae per ignem transibit etiam mundabitur, sed aqua purificationis purificabitur, et omnia quaecumque per ignem non transeant, per aquam transibunt. Et lavabitis vestimenta die septimo, et mundabimini, et post haec intrabitis in castra.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Cape capitulum spoliarum captivitatis ab homine usque ad pecus, tu et Eleazar sacerdos et principes patrum congregationis. Et dividetis spolia inter bellatores qui egressi sunt in aciem et inter omnem congregationem. Et aufertis finem Domino a viris bellatoribus qui egressi sunt in aciem, unam animam de quingentis, de hominibus et de pecudibus et de bobus et de ovibus et de asinis. Et de dimidio eorum accipietis, et dabis Eleazaro sacerdoti primitias Domini. Et a dimidio filiorum Israel capies unum a quinquaginta a hominibus, et a bobus, et a ovibus, et a asinis, et ab omnibus pecoribus, et dabis ea Levitis custodientibus custodias in tabernaculo Domini.

Et fecerunt Moses et Eleazar sacerdos, sicut praecepit Dominus Mosi. Et factum est ut superabundantia praedae, quam praedati sunt viri bellatores ex ovibus, esset sexcentae septuaginta quinque milia, Et boves, duo et septuaginta milia, Et asini, sexaginta et unum milia, Et animae hominum ex mulieribus quae non cognoverunt lectum viri, omnes animae, duo et triginta milia. Et facta est dimidia portio eorum qui exierant in bellum ex numero ovium, trecenta triginta milia et septem milia et quingenta. Et factum est tributum Domino ex ovibus sescenti septuaginta quinque. Et boves, sex et triginta milia, et tributum

Domino, duo et septuaginta, Et asini triginta milia quingenti, et tributum Domino unus et sexaginta, Et animae hominum sedecim milia, et finis eorum Domino duo et triginta animae.

Et dedit Moyses finem Domino, oblationem Dei, Eleazaro sacerdoti, sicut praecepit Dominus Moysi. a medietate filiorum Israel, quos divisit Moyses a viris bellatoribus. Et factum est dimidium de congregatione ovium, trecenta triginta milia et septem milia et quingenta. Et boves, sex et triginta milia, Asini, triginta milia quingenti, Et animae hominum, sedecim milia. Et accepit Moyses de dimidio filiorum Israel unum de quinquaginta, de hominibus et de pecoribus, et dedit ea Levitis custodientibus custodias tabernaculi Domini, quo modo imperavit Dominus Moysi.

Et accesserunt ad Moysen omnes qui constituti erant in tribunatus mille exercitus, tribuni et centuriones. Et dixerunt ad Moysen: Servi tui receperunt summam virorum bellatorum qui apud nos sunt, et non defuit ex eis neque unus. Et obtulimus donum Domino, unusquisque quod invenit: vasa aurea, armillas, periscelides, anulos, dextraleas et torques, ut expiemus pro nobis coram Domino. Et acceperunt Moses et Eleazar sacerdos aurum ab eis, omne vas elaboratum. Et factum est omne aurum oblationis quod obtulerunt Domino, sedecim milia et septingenti et quinquaginta sicli a tribunis et a centurionibus. Et homines bellatores praedati sunt, unusquisque sibi. Et accepit Moyses et Eleazar sacerdos aurum a chiliarchis et a centurionibus, et intulit illud in tabernaculum testimonii,

memoriale filiorum Israel coram Domino.

32

Et pecorum multitudo erat filiis Ruben et filiis Gad, multitudo valde, et viderunt terram Iazer et terram Galaad, et erat locus, locus pecoribus. Et accedentes filii Ruben et filii Gad dixerunt ad Moysen et ad Eleazar sacerdotem et ad principes congregationis, dicentes: Ataroth et Dibon et Jazer et Nimrah et Heshbon et Elealeh et Sebam et Nebo et Baian Terram quam tradidit Dominus coram filiis Israel, terra pastoralis est, et servis tuis pecora sunt. Et dicebant: Si invenimus gratiam coram te, detur terra haec servis tuis in possessione, et ne transire facias nos Iordanem.

Et dixit Moyses filiis Gad et filiis Ruben: Fratres vestri eunt in bellum, et vos sedebitis hic? Et cur pervertitis mentes filiorum Israel ne transeant in terram quam Dominus dat eis? Nonne ita fecerunt patres vestri, quando misi eos ex Cades Barne ut cognoscerent terram? Et ascenderunt vallem Botryos, et perceperunt terram, et averterunt cor filiorum Israel, ut non intrarent in terram quam dedit Dominus eis. Et iratus est ira Dominus in die illa, et iuravit dicens, Si videbunt homines isti qui ascenderunt ex Aegypto a viginti annis et supra, scientes bonum et malum, terram quam iuravi Abrahae et Isaac et Iacob; non enim secuti sunt post me.

Excepto Caleb filio Jephunneh separato, et Josua filio Nave, quia secuti sunt Dominum. Et iratus est ira Dominus super Israel, et dispersit eos in deserto quadraginta annos, donec consumpta est omnis generatio faciens mala coram Domino. Ecce surrexistis loco patrum vestrorum, perditio hominum peccatorum, ut addatis adhuc ad iram furoris Domini super Israel. Quod avertemini ab eo ut adhuc relinquatis eum in deserto, et inique agetis in totam congregationem hanc.

Et accesserunt ad eum, et dicebant: Caulas ovium aedificabimus hic pecoribus nostris, et urbes impedimentis nostris. Et nos armati praesidium ante filios Israel agemus, donec ducamus eos in locum suum, et habitabunt impedimenta nostra in urbibus munitis propter incolas terrae. Non avertamur in domos nostras, donec dividantur filii Israel, unusquisque in hereditatem suam. Et non amplius hereditabimus in eis ab trans Iordane et ultra, quia habemus sortes nostras in trans Iordane ad orientem.

Et dixit ad eos Moyses: Si feceritis secundum verbum hoc, si armaveritis vos coram Domino in bellum, Et praeteribit omnis armatus vester Iordanem coram Domino, donec destruat inimicus eius a facie eius, Et subdita sit terra coram Domino, et post haec revertemini, et eritis innocentes coram Domino et ab Israel, et erit terra haec vobis in possessione coram Domino. Si autem non feceritis sic, peccabitis coram Domino, et scietis peccatum vestrum, quando vos comprehenderint mala. Et aedificabitis vobis ipsis urbes impedimentis vestris, et caulas pecoribus vestris, et quod procedit ex ore vestro facietis.

Et dixerunt filii Ruben et filii Gad ad Moysen dicentes: Servi tui facient sicut Dominus noster imperat. Impedimenta nostra, et mulieres nostrae, et omnia pecora nostra erunt in urbibus Galaad. Servi autem tui omnes transibunt armati et instructi coram Domino ad bellum, quo modo dominus dicit.

Et constituit eis Moses Eleazarum sacerdotem, et Iesum filium Nun, et principes familiarum tribuum Israel. Et dixit ad eos Moyses: Si transierint filii Ruben et filii Gad cum vobis Iordanem, omnis armatus in bellum coram Domino, et subieceritis terram coram vobis, et dabitis eis terram Galaad in possessionem. Si autem non transibunt armati vobiscum in bellum coram Domino, et transportabitis impedimenta eorum, et mulieres eorum, et pecora eorum ante vos in terram Chanaan, et simul hereditabunt vobiscum in terra Chanaan. Et responderunt filii Reuben et filii Gad dicentes: Quanta Dominus dicit servis, sic faciemus nos. Transibimus armati ante Dominum in terram Chanaan, et dabitis possessionem nobis in regione trans Iordanem.

Et dedit eis Moyses, filiis Gad et filiis Ruben et dimidio tribus Manasse filiorum Ioseph, regnum Sehon regis Amorraeorum et regnum Og regis Basan, terram et civitates cum finibus eius, civitates terrae in circuitu. Et aedificaverunt filii Gad Daibon, et Ataroth, et Aroer, Et Sophar, et Jazer, et exaltaverunt eas. et Namram et Baitharan, civitates munitas, et caulas ovium. Et filii Reuben aedificaverunt Esebon et Elealen et Cariatham. et Beelmeon circumdatas, et Sebama, et nominaverunt secundum

nomina sua nomina urbium quas aedificaverunt. Et ivit filius Machir, filii Manasseh, Galaad, et cepit eam, et perdidit Amorrhaeum habitantem in ea. Et dedit Moses Gilead Machir filio Manasseh, et habitavit ibi. Et Iair filius Manasse ivit, et cepit villas eorum, et nominavit eas villas Iair. Et Nabau ivit, et cepit Kaath et vicos eius, et nominavit eos Naboth ex nomine suo.

33

Et hae sunt stationes filiorum Israel, cum exierunt e terra Aegypti cum exercitu suo per manum Moysi et Aaron. Et scripsit Moses profectiones eorum et stationes eorum per verbum Domini, et hae stationes itineris eorum. Discesserunt ex Ramesse mense primo, quintadecima die mensis primi; postridie paschae exierunt filii Israel manu alta coram omnibus Aegyptiis. Et Aegyptii sepeliebant ex eis mortuos omnes quos percussit Dominus, omne primogenitum in terra Aegypto, et in deis eorum fecit vindictam Dominus. Et profecti filii Israel ex Ramesse, castra posuerunt in Socchoth. Et egressi ex Socchoth, castra posuerunt in Buthan, quod est pars quaedam deserti. Et discesserunt ex Buthan, et castra posuerunt super os Eiroth, quod est ex adverso Beelsephon, et castra posuerunt ex adverso Magdolou. Et discesserunt e regione Eiroth, et transierunt medium maris in desertum, et ierunt viam trium dierum per desertum ipsi, et castra posuerunt in Pikriis. Et profecti sunt ex Aquis Amaris, et venerunt in Elim, et in Elim duodecim fontes aquarum, et septuaginta stipites palmarum, et castra posuerunt

ibi iuxta aquam. Et discesserunt ex Elim et castra posuerunt super mare Rubrum. Et discesserunt a mari rubro, et castra posuerunt in deserto Sin.

Et discesserunt ex deserto Sin et castra posuerunt in Rephaka. Et discesserunt ex Raphaca et castra posuerunt in Ailus. Et profecti sunt ex Ailous et castra posuerunt in Raphidin, et non erat ibi aqua populo ad bibendum. Et discesserunt ex Raphidin et castra posuerunt in deserto Sina. Et discesserunt ex deserto Sina et castra posuerunt in sepulcris desiderii. Et profecti sunt a sepulcris concupiscentiae, et castrametati sunt in Haseroth. Et discesserunt ex Aseroth et castra posuerunt in Rathamah.

Et discesserunt ex Rathama et castra posuerunt in Remmon Phares. Et discesserunt ex Remmon Phares et castra posuerunt in Lebona. Et discesserunt ex Lebona et castra posuerunt in Rissan. Et discesserunt ex Rissan et castra posuerunt in Makellath. Et discesserunt ex Makellath, et castra posuerunt in Saphar. Et discesserunt ex Saphar et castra posuerunt in Charadath. Et discesserunt ex Charadath et castra posuerunt in Makeloth. Et discesserunt ex Makeloth, et castra posuerunt in Kataath. Et discesserunt ex Kataath et castra posuerunt in Tarath. Et discesserunt ex Tarath et castra posuerunt in Mathekka. Et discesserunt ex Mathekka, et castra posuerunt in Selmona. Et discesserunt ex Selmona et castra posuerunt in Masuruth. Et discesserunt ex Masuruth et castra posuerunt in Banaia. Et profecti sunt ex Banaia, et castra posuerunt in monte Gadgad.

Et discesserunt ex monte Gadgad, et castra posuerunt in Etebatha. Et discesserunt ex Etebatha, et castra posuerunt in Ebrona. Et discesserunt ex Ebronah et castra posuerunt in Gesion Gaber. Et discesserunt ex Ezion Gaber, et castra posuerunt in deserto Sin, et discesserunt ex deserto Sin, et castra posuerunt in deserto Paran; haec est Kadesh. Et discesserunt ex Cades, et castra posuerunt in monte Hor, vicino terrae Edom.

Et ascendit Aaron sacerdos per praeceptum Domini, et mortuus est ibi anno quadragésimo exitus filiorum Israel ex terra Aegypti, mense quinto, die prima mensis. Et Aaron erat centum viginti trium annorum, cum moreretur in monte Hor. Et audiens Chananaeus rex Arad, et hic habitabat in terra Chanaan, quando ingrediebantur filii Israel, et discesserunt ex Hor monte et castra posuerunt in Selmona Et discesserunt ex Selmona et castra posuerunt in Phinon. Et discesserunt ex Phinon et castra posuerunt in Oboth.

Et discesserunt ex Oboth, et castra posuerunt in Ai, in regione trans fines Moab. Et profecti sunt ex Ai, et castra posuerunt in Dibon Gad. Et profecti sunt ex Dibon Gad, et castra posuerunt in Gelmon Deblathaim. Et discesserunt ex Gelmon Deblathaim, et castra posuerunt super montes Abarim coram Nabau. Et discesserunt a montibus Abarim, et castra posuerunt ad occidentem Moab super Iordanem secundum Iericho. Et castra posuerunt iuxta Iordanem inter Aesimoth usque ad Belsam, quae est ad occidentem Moab.

Et locutus est Dominus ad Moysen in campis Moab iuxta Iordanem contra Iericho, dicens, Loquere filiis Israel, et dices ad eos: Vos transitis Iordanem in terram Chanaan. Et perdetis omnes habitantes in terra ante faciem vestram, et tolletis speculationes eorum, et omnia idola fusilia eorum perdetis ea, et omnes statuas eorum tolletis. Et perdetis omnes habitantes terram, et habitabitis in ea; vobis enim dedi terram eorum in sortem. Et hereditabitis terram eorum sorte secundum tribus vestras; pluribus multiplicabitis possessionem eorum, et paucioribus diminuetis possessionem eorum; in quod exierit nomen eius, ibi eius erit; secundum tribus patrum vestrorum hereditabitis. Si autem non perdideritis eos qui habitant super terram a facie vestra, et erunt quos si reliqueritis ex eis spinae in oculis vestris et iacula in lateribus vestris, et inimici erunt vobis super terram in qua vos habitabitis. Et erit quemadmodum decrevi facere eos, ita faciam vos.

34

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Praecepit filiis Israel, et dices ad eos: Vos intratis in terram Chanaan; haec erit vobis in hereditatem, terra Chanaan cum finibus eius. Et erit vobis latus illud ad Africum a deserto Sin usque contingens Edom, et erunt vobis termini ad africum a parte maris salis ab oriente. Et circumibit vos terminos a Austro ad ascensum Akrabin, et transibit Ennak, et erit exitus eius ad Austrum Kades Barnea, et exibit in villam Arad, et transibit Asemona. Et circumibit

terminos ab Asemona ad torrentem Aegypti, et erit exitus eius mare. Et fines maris erunt vobis; mare magnum terminabit. Hoc erit vobis fines maris.

Et hoc erit vobis terminus ad aquilonem: a mari magno metiemini vobis ipsis iuxta montem. Et a monte montem metiemini eis intransitum in Hamath, et erit exitus eius termini Saradak. Et exhibunt termini Dephrona, et erit exitus eius Arsenain; hoc erit vobis terminus ab Borea. Et descendent termini a Sephephamar Belae ab oriente ad fontes, et descendent termini Belae super dorsum maris Chinnereth ab oriente. Et descendent termini a Sephamar Bela ab oriente super fontes, et descendent termini Bela super dorsum maris Chenereth ab oriente. Et descendent termini super Iordanem, et erit exitus mare salsum; haec erit vobis terra et termini eius in circuitu.

Et mandavit Moyses filiis Israel, dicens: Haec est terra quam hereditabitis sorte, quo modo praecepit Dominus dare eam novem tribubus et dimidia tribui Manasse. Quod accepit tribus filiorum Ruben et tribus filiorum Gad secundum domos patrum eorum, et dimidium tribus Manasse acceperunt sortes suas. Duae tribus et dimidia tribus acceperunt sortes suas trans Iordanem secundum Iericho a Noto ad orientem.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Haec sunt nomina virorum qui hereditabunt vobis terram: Eleazar sacerdos et Iesus filius Nun. Et principem unum ex tribu accipietis ad

terram vobis hereditandam.

Et haec nomina virorum tribus Iudae: Chaleb filius Iephone. Tribus Simeon, Salamiel filius Semiud. Tribus Benjamin, Eldad filius Chaslon, Tribus Dan, princeps Bakchir filius Egli. Ex filiis Ioseph, de tribu filiorum Manasse, princeps Aniel filius Souphi. Tribus filiorum Ephraim, princeps Kamuel filius Sabathan. Tribus Zabulon princeps Elisaphan filius Pharnach. Tribus filiorum Issachar, princeps Phaltiel filius Ozae. Tribus filiorum Asher, princeps Achior filius Selemi. Tribus Nepthali, princeps Phadael filius Iamioud.

His mandavit Dominus ut dividerent filiis Israel in terra Chanaan.

35

Et locutus est Dominus ad Moysen in occasu Moab iuxta Iordanem contra Iericho, dicens, Commanda filiis Israel, et dabunt Levitis de sortibus possessionis eorum civitates ad habitandum, et suburbana civitatum in circuitu earum dabunt Levitis. Et erunt illis civitates ad habitandum, et separationes eorum erunt pecoribus eorum, et omnibus quadrupedibus eorum. Et ea quae adiacent urbium, quas dabitis Levitis, a muro urbis et extra duo milia cubitos in circuitu. Et metiebis extra urbem latus ad orientem duo milia cubitos, et latus ad Libam duo milia cubitos, et latus ad mare duo milia cubitos, et latus ad

Boream duo milia cubitos, et urbs medium huius erit vobis, et confinia urbium. Et urbes dabitur Levitis: sex urbes refugiorum, quas dabitur ut fugiat illuc homicida, et ad has quadraginta duas urbes. Omnes civitates dabitur Levitis quadraginta et octo civitates, has et suburbana earum. Et civitates quas dabitur de possessione filiorum Israel, ab his qui multa habent, multas, et ab his qui pauciora habent, pauciores, unusquisque secundum hereditatem suam quam possidebunt, dabunt de civitatibus Levitis.

Et locutus est Dominus ad Moysen dicens, Loquere filiis Israel, et dices ad eos: Vos transitis Iordanem in terram Chanaan. Et distinguetis vobis ipsis civitates; refugia erunt vobis, ut fugiat illuc homicida, omnis qui percusserit animam involuntarie. Et erunt vobis civitates refugia ab ultore sanguinis, et non morietur homicida donec stet coram congregatione ad iudicium. Et civitates quas dabitur, sex civitates, refugia erunt vobis. Tres urbes dabitur trans Iordanem, et tres urbes dabitur in terra Chanaan.

Refugium erit filiis Israel, et advenae, et incolae ei qui in vobis est; erunt civitates hae in refugium, ut fugiat illuc omnis qui percusserit animam involuntarie.

Si autem in vase ferreo percusserit eum, et mortuus fuerit, homicida est; morte moriatur homicida. Si autem lapide ex manu, quo mori possit, percutiat eum et moriatur, homicida est; morte moriatur homicida. Si autem vase ligneo ex manu, ex quo

mori possit, percusserit eum et mortuus fuerit, homicida est; morte moriatur homicida.

Vindex sanguinis ipse interficiet homicidam; quando ei occurrerit, ipse interficiet eum. Si autem per inimicitiam impulit eum, et iniecit super eum omne vas ex insidiis, et mortuus est, Aut propter iram percussit eum manu, et moriatur, morte moriatur qui percussit; homicida est, morte moriatur qui occidit. Propinquus sanguinis occidet eum qui occidit, cum occurrerit ei.

Si autem subito, non per inimicitiam, impulit eum aut proiecit super eum omne vas non ex insidiis, aut omni lapide, in quo morietur in eo, non sciens, et cadat super eum, et moriatur, ipse autem non inimicus eius erat, neque quaerens malefacere ei, et iudicabit congregatio inter percutientem et inter vindicantem sanguinem secundum iudicia haec. Et eximet congregatio homicidam a propinquo sanguinis, et restituent eum congregatio in civitatem refugii eius, quo confugit, et habitabit ibi usque moriatur sacerdos magnus, quem unxerunt oleo sancto.

Si autem exitu exeat interfector terminos urbis in quam ibi confugerat, Et inveniatur eum vindicator sanguinis extra terminos civitatis refugii eius, et occidat vindicator sanguinis homicidam, non reus est. In civitate enim refugii habitet, donec moriatur sacerdos magnus, et post mortem sacerdotis magni, revertetur occisor in terram possessionis suae.

Et erunt haec vobis in statutum iudicii in generationes vestras in omnibus habitationibus vestris. Omnis percutiens animam, per testes occides occidentem, et testis unus non testabitur super animam ad moriendum. Et non accipietis redemptionem pro anima ab interfectore qui reus est interficiendi, morte enim morietur. Non accipietis pretium pro eo qui fugit in civitatem refugiorum, ut iterum habitet super terram, donec moriatur sacerdos magnus. Et non pollueris terram in qua habitatis, nam sanguis hic polluit terram, et non expiabitur terra a sanguine effuso super eam, nisi per sanguinem effundentis. Et non polluetis terram in qua habitatis, in qua ego habito inter vos; ego enim sum Dominus habitans in medio filiorum Israel.

36

Et accesserunt principes tribus filiorum Galaad filii Machir filii Manasse ex tribu filiorum Ioseph, et locuti sunt coram Moyse, et coram Eleazar sacerdote, et coram principibus domorum patrum filiorum Israel, Et dixerunt: Domino nostro mandavit Dominus reddere terram hereditatis in sorte filiis Israel, et domino imperavit Dominus dare hereditatem Salpaad fratris nostri filiabus eius. Et erunt uni tribuum filiorum Israel mulieres, et auferetur sors earum ex possessione patrum nostrorum, et addetur in hereditatem tribus quibus fiant mulieres, et ex sorte hereditatis nostrae auferetur. Si autem fiat remissio filiorum Israel, et addetur hereditas earum super hereditatem tribus, quibus fiant uxores, et ab hereditate tribus

familiae nostrae auferetur hereditas earum.

Et mandavit Moyses filiis Israel per praeceptum Domini, dicens: Sic tribus filiorum Ioseph dicunt. Hoc est verbum quod mandavit Dominus filiabus Salpaad, dicens: Cui placuerit coram eis, sint uxores, sed ex populo patris earum sint uxores. Et non transferetur hereditas filiis Israel a tribu ad tribum, quia unusquisque in hereditate tribus familiae suae adhaerebunt filii Israel. Et omnis filia hereditans hereditatem ex tribubus filiorum Israel uni ex populo patris sui erit uxor, ut hereditent filii Israel unusquisque hereditatem paternam suam. Et non transferetur sors ex tribu ad tribum alteram, sed unusquisque in hereditate sua adhaerebit filii Israel.

Quo modo imperavit Dominus Moysi, ita fecerunt filiae Salpaad. Et factae sunt Thersa et Egla et Melcha et Noua et Malaa, filiae Salpaad, consobrinis eorum. Ex populo Manasseh filiorum Ioseph factae sunt uxores, et facta est hereditas earum super tribum populi patris earum. Haec sunt mandata et statuta et iudicia, quae mandavit Dominus per manum Moysis ad occidentem Moab super Iordanem iuxta Iericho.

Evangelium secundum Ioannem

1

In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hic erat in principio apud Deum. Omnia per eum facta sunt, et sine eo factum est ne unum quidem quod factum est. In eo vita erat, et vita erat lux hominum. Et lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt.

Factus est homo missus a Deo, nomen ei Ioannes. Hic venit in testimonium, ut testificetur de luce, ut omnes credant per eum. Non erat ille lux, sed ut testificaretur de lumine. Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in mundum. In mundo erat, et mundus per eum factus est, et mundus eum non cognovit. In propria venit, et proprii eum non receperunt. Quotquot autem eum acceperunt, dedit eis auctoritatem filios Dei fieri, iis qui credunt in nomen eius, Qui non ex sanguinibus,

neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et Verbum caro factum est et habitavit in nobis, et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratia et veritate. Ioannes testificatur de eo et clamat dicens: Hic erat quem dixi; qui post me venit, ante me factus est, quia prior me erat. Et ex plenitudine eius nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia, Quia lex per Moysen data est, gratia et veritas per Iesum Christum factae sunt. Deum nemo vidit umquam; unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ille enarravit.

Et haec est testimonium Ioannis, quando Iudaei miserunt ex Hierosolymis sacerdotes et Levitas ut interrogarent eum: Tu quis es? Et confessus est, et non negavit, et confessus est: Non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elias es tu? Et dicit: Non sum. Propheta es tu? Et respondit: Non. Dixi ergo ei: Quis es, ut responsum demus iis qui miserunt nos? Quid dicis de te ipso? Dixit: Ego vox clamantis in deserto, rectas facite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta.

et qui missi erant, erant ex Phariseis. Et interrogaverunt eum et dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus neque Elias neque propheta? Respondit eis Ioannes dicens: Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stat quem vos non scitis. Hic est qui post me venit, qui ante me factus est, cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calceamenti. Haec in Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Ioannes baptizans.

Die sequenti videt Ioannes Iesum venientem ad se et dicit: Ecce

agnus Dei qui tollit peccatum mundi. Hic est de quo dixi: post me venit vir qui ante me factus est, quia prior me erat. Et ego non sciebam eum, sed ut manifestaretur Israeli, propter hoc veni ego in aqua baptizans. Et testificatus est Ioannes dicens: Vidi Spiritum descendantem ut columbam ex caelo, et mansit super eum. Et ego non novi eum, sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendantem et manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu Sancto. Et ego vidi et testimonium perhibui quod hic est Filius Dei.

Die sequenti iterum stabat Ioannes et ex discipulis eius duo, Et intuitus Iesum ambulans dicit, Ecce agnus Dei. Et audierunt eius duo discipuli loquentis, et secuti sunt Iesum. Conversus autem Iesus et conspiciens eos sequentes, dicit eis, Quid quaeritis? Illi autem dixerunt ei: Rabbi (quod dicitur interpretatum Magister), ubi manes? Dicit eis: Venite et videte. Venerunt ergo et viderunt ubi maneret, et apud eum manserunt diem illum; hora erat quasi decima. Erat Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus qui audiverant apud Ioannem et secuti erant eum. Invenit hic primus fratrem suum proprium Simonem et dicit ei: Invenimus Messiam, quod est interpretatum Christus. Et duxit eum ad Iesum. Intuitus eum Iesus dixit: Tu es Simon filius Ionae; tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.

Die sequenti voluit Iesus exire in Galilaeam, et invenit Philippum et dicit ei: Sequere me. Erat autem Philippus a Bethsaida, ex civitate Andreae et Petri. Invenit Philippus Nathanael et dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege et prophetae

invenimus, Iesum filium Ioseph eum ex Nazareth. Et dixit ei Nathanael: Ex Nazareth potest aliquid bonum esse? Dicit ei Philippus: Veni et vide. Vidit Iesus Nathanael venientem ad eum et dicit de eo: Ecce vere Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael: Unde me cognoscis? Respondit Iesus et dixit ei: Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. Respondit Nathanael et dicit ei: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel. Respondit Iesus et dixit ei: Quia dixi tibi vidi te sub ficu, credis? Maiora his videbis. Et dicit ei: Amen, amen dico vobis, ab hoc tempore videbitis caelum apertum et angelos Dei ascendentes et descendentes super Filium hominis.

2

Et die tertio nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae, et erat mater Iesu ibi, Vocatus est autem et Iesus et discipuli eius in nuptias. Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum: Vinum non habent. Dicit ei Iesus: Quid mihi et tibi, mulier? Nondum venit hora mea. Dicit mater eius ministris: Quodcumque dixerit vobis, facite. Erant autem ibi hydriae lapideae sex positae secundum purificationem Iudaeorum, capientes singulae metretas duas vel tres. Dicit eis Iesus, Implete hydrias aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. et dicit eis: haurite nunc et ferte architriclino. et tulerunt. Ut autem gustavit magister triclini aquam vinum factam, et non sciebat unde esset, servi autem sciebant qui hauserant aquam, vocat sponsum magister triclini. Et dicit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit, et quando

inebriati sunt, tunc minus; tu servasti bonum vinum usque nunc. Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilaeae, et manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum discipuli eius.

Post hoc descendit in Capernaum ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius, et ibi manserunt non multos dies.

Et prope erat pascha Iudaeorum, et ascendit Iesus Hierosolymam. Et invenit in templo eos vendentes boves et oves et columbas, et nummularios sedentes. Et faciens flagellum ex funibus, omnes eiecit ex templo, oves et boves, et nummulariorum effudit nummos et mensas evertit, Et iis qui columbas vendebant dixit: Tollite haec hinc; nolite facere domum patris mei domum mercaturae. Recordati sunt autem discipuli eius quia scriptum est: Zelus domus tuae devorabit me. Responderunt igitur Iudaei et dixerunt ei: Quid signum demonstras nobis, quia haec facis? Respondit Iesus et dixit eis: Dissolvite templum hoc, et in tribus diebus erigam illud. Dixerunt ergo Iudaei, quadraginta et sex annis aedificatum est templum hoc, et tu in tribus diebus excitabis eum? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Quando igitur surrexerat ex mortuis, recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat, et crediderunt scripturae et verbo quod dixerat Iesus.

Cum autem esset in Hierosolymis in pascha in festo, multi crediderunt in nomen eius, videntes eius signa quae faciebat. Ipse autem Iesus non credebat seipsum eis propter id quod ipse cognoscebat omnes Et quod non necessitatem habebat ut quis

testificaretur de homine, ipse enim sciebat quid erat in homine.

3

Erat autem homo ex Phariseis, Nicodemus nomine, princeps Iudaeorum. Hic venit ad eum nocte et dixit ei: Rabbi, scimus quod a Deo venisti magister; nemo enim haec signa potest facere quae tu facis, nisi Deus sit cum eo. Respondit Jesus et dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis natus fuerit desuper, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo nasci senex cum sit? Num potest in ventrem matris suae secundum intrare et nasci? Respondit Jesus, amen amen dico tibi, nisi quis natus fuerit ex aqua et Spiritu, non potest intrare in regnum Dei. Quod genitum est ex carne, caro est, et quod genitum est ex Spiritu, spiritus est. Noli mirari quia dixi tibi, necesse est vos nasci superne. Spiritus ubi vult spirat, et vocem eius audis, sed non scis unde veniat et quo vadat; sic est omnis qui natus est ex Spiritu. Respondit Nicodemus et dixit ei: Quomodo possunt haec fieri? Respondit Jesus et dixit ei: Tu es magister Israel, et haec non cognoscis? Amen amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur; et testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis, quomodo, si dixerō vobis caelestia, credetis? Et nemo ascendit in caelum, nisi qui ex caelo descendit, Filius hominis qui est in caelo. Et quemadmodum Moses exaltavit serpentem in deserto, sic exaltari necesse est Filium hominis, ita ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam aeternam. Sic enim

Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam aeternam. Non enim misit Deus Filium suum in mundum ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per eum. Qui credit in eum non iudicatur, qui autem non credit iam iudicatus est, quia non credidit in nomen unigeniti Filii Dei. Hoc autem est iudicium, quia lux venit in mundum, et amaverunt homines magis tenebras quam lucem, erant enim mala eorum opera. Omnis enim qui vilia agit odit lumen et non venit ad lumen, ne arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem venit ad lucem, ut manifestentur eius opera, quia in Deo sunt facta.

Post haec venit Iesus et discipuli eius in Iudaeam terram, et illic morabatur cum eis et baptizabat. Erat autem et Ioannes baptizans in Aenon prope Salim, quia aquae multae erant ibi, et veniebant et baptizabantur. nondum enim erat Ioannes in custodiam iactus. Facta est ergo quaestio ex discipulis Ioannis cum Iudaeo de purificatione. Et venerunt ad Ioannem et dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat et omnes veniunt ad eum. Respondit Ioannes et dixit: Non potest homo accipere quicquam, nisi sit datum ei e caelo. Ipsi vos mihi testificamini quia dixi: Non sum ego Christus, sed missus sum ante illum. Qui habet sponsam sponsus est; amicus autem sponsi, qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum completum est. Illum necesse est augeri, me autem minui. Qui desuper venit super omnes est. Qui ex terra est, ex terra est et ex terra loquitur; qui ex caelo venit super

omnes est. Et quod vidit et audivit, hoc testatur, et testimonium eius nemo accipit. Qui testimonium eius accepit, signavit Deum veracem esse. Quem enim misit Deus verba Dei loquitur, non enim ex mensura dat Deus Spiritum. Pater filium amat et omnia in manu eius dedit. Is qui credit in Filium habet vitam aeternam; qui vero non obedit Filio non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

4

Ut igitur cognovit Dominus quod audiverint Pharisei quod Iesus plures discipulos faceret et baptizaret quam Ioannes. Quamquam quidem Iesus ipse non baptizabat, sed discipuli eius. reliquit Iudaeam et abiit in Galilaeam. Erat autem necessarium eum transire per Samariam. Venit igitur in civitatem Samariae vocatam Sychar, prope locum quem dedit Iacob Ioseph filio suo, Erat autem illic fons Iacobi. Iesus igitur, fatigatus ex itinere, sedebat sic super fontem; hora erat quasi sexta. Venit mulier e Samaria haurire aquam. Dicit ei Iesus: Da mihi bibere. Nam discipuli eius abierant in urbem ut cibum emerent. Dicit ergo ei mulier Samaritis: Quomodo tu Iudaeus, cum sis, a me bibere petis, cum sim mulier Samaritis? Non enim consociantur Iudaei Samaritanis. Respondit Iesus et dixit ei: Si scires donum Dei, et quis est qui dicit tibi, da mihi bibere, tu utique petivisses ab eo, et dedisset tibi aquam viventem. Dicit ei mulier: Domine, neque situlam habes, et puteus est profundus; unde ergo habes aquam vivam? Num tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit nobis

puteum, et ipse ex eo bibit et filii eius et pecora eius? Respondit Jesus et dixit ei: Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum, sed aqua quam dabo ei fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Dicit ad eum mulier, Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam neque veniam huc haurire. Dicit ei Iesus: Vade, voca virum tuum et veni huc. Respondit mulier et dixit: Non habeo virum. Dicit ei Iesus: Bene dixisti, quia virum non habeo. Quinque enim viros habuisti, et nunc quem habes non est tuus vir; hoc verum dixisti. Dicit ei mulier: Domine, video quia propheta es tu. Patres nostri in hoc monte adoraverunt, et vos dicitis quod in Hierosolymis est locus ubi necesse est adorare. Dicit ei Iesus: Mulier, crede mihi, quia venit hora quando neque in monte hoc neque in Hierosolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod non scitis; nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudaeis est. Sed venit hora, et nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate, nam et Pater tales quaerit adorantes eum. Spiritus Deus est, et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare. Dicit ei mulier: Scio quia Messias venit, qui dicitur Christus; quando venerit ille, annuntiabit nobis omnia. Dicit ei Iesus, ego sum qui loquor tibi. Et super hoc venerunt discipuli eius, et mirati sunt quia cum muliere loquebatur; nemo tamen dixit: Quid quaeris? aut Quid loqueris cum ea? Reliquit ergo hydriam suam mulier et abiit in civitatem, et dicit hominibus, Venite, videte hominem qui dixit mihi omnia quaecumque feci; num hic est Christus? Exierunt igitur ex civitate et veniebant ad eum.

In illo autem inter, rogabant eum discipuli dicentes: Rabbi, comede. Ille autem dixit eis: Ego cibum habeo edendum, quem vos non scitis. Dicebant ergo discipuli inter se: Num quis attulit ei edere? Dicit illis Iesus: Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me et perficiam opus eius. Nonne vos dicitis quod adhuc quattuor menses sunt et messis venit? Ecce dico vobis, levate oculos vestros et videte regiones, quia albae sunt ad messem iam. Et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam aeternam, ut et qui seminat simul gaudeat et qui metit. In hoc enim verbum verum est, quia alius est qui seminat et alius qui metit. Ego misi vos metere quod non vos laboravistis; alii laboraverunt, et vos in laborem eorum intravistis. Ex autem illa civitate multi crediderunt in eum Samaritanorum propter verbum mulieris, testificantis quia dixit mihi omnia quaecumque feci. Ut ergo venerunt ad eum Samaritani, rogabant eum ut maneret apud eos, et mansit ibi duos dies. et multo plures crediderunt propter verbum eius, Mulieri autem dicebant: Non iam propter tuam loquelam credimus; ipsi enim audivimus, et scimus quod hic est vere salvator mundi, Christus.

Post autem duas dies exivit inde et abiit in Galilaeam. Ipse enim Iesus testificatus est quod propheta in propria patria honorem non habet. Quando igitur venit in Galilaeam, receperunt eum Galilaei, omnia videntes quae fecit in Hierosolymis in festo, nam et ipsi venerunt ad festum.

Venit igitur iterum Iesus in Cana Galilaeae, ubi fecit aquam

vinum. Et erat quidam regius, cuius filius aegrotabat in Capernaum, Hic audiens quod Iesus venit ex Iudaea in Galilaeam, abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet et sanaret eius filium; erat enim moriturus. Dixit ergo Iesus ad eum, nisi signa et prodigia videatis, non credetis. Dicit ad eum regius, Domine, descende antequam moriatur puer meus. Dicit ei Iesus: Vade, filius tuus vivit. Et credidit homo verbo quod dixit ei Iesus, et ibat. Iam autem eo descendente servi eius occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes quod filius tuus vivit. Interrogavit igitur ab eis horam in qua melius habuit, et dixerunt ei quod heri hora septima reliquit eum febris. Cognovit igitur pater quia in illa hora, in qua dixit ei Iesus filius tuus vivit, et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit Iesus veniens ex Iudaea in Galilaeam.

5

Post haec erat festum Iudaeorum, et ascendit Iesus Hierosolymam. Est autem in Hierosolymis super ovinam piscinam, quae appellatur Hebraice Bethesda, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo multa infirmorum, caecorum, claudorum, aridorum, exspectantium motum aquae. Angelus enim secundum tempus descendebat in piscinam, et turbabatur aqua; qui ergo primus ingressus erat post perturbationem aquae, sanus fiebat quocumque morbo tenebatur. Erat autem quidam homo illic triginta et octo annos habens in infirmitate sua. Hunc videns Iesus iacentem, et sciens quia multum iam

tempus habet, dicit ei: Vis sanus fieri? Respondit ei qui infirmus erat: Domine, hominem non habeo, ut, quando turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam; in quo autem venio ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus: Surge, tolle grabatum tuum et ambula. Et statim factus est sanus homo, et sustulit grabatum suum et ambulabat. Erat autem sabbatum in illa die. Dicebant ergo Iudaei ei qui sanatus erat: Sabbatum est; non licet tibi tollere grabatum. Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum et ambula. Rogaverunt igitur eum, Quis est homo ille qui dixit tibi, Tolle grabatum tuum et ambula? Is autem sanatus non sciebat quis esset, nam Iesus secesserat cum turba esset in loco. Post haec invenit eum Iesus in templo et dixit ei: Ecce sanus factus es; iam non peccare, ne quid peius tibi fiat. Abiit homo et nuntiavit Iudaeis quod Iesus esset qui eum sanum fecerat.

Et propter hoc persequiebantur Iesum Iudaei, et quaerebant eum occidere, quia haec faciebat in sabbato. Iesus autem respondit eis, Pater meus usque nunc operatur, et ego operor. Propter hoc igitur magis quaerebant eum Iudaei interficere, quia non solum solvebat sabbatum, sed et patrem proprium dicebat Deum, aequalem se faciens Deo.

Respondit ergo Iesus et dixit eis: Amen amen dico vobis, non potest filius facere a se ipso quicquam, nisi quid viderit patrem facientem; quae enim ille facit, haec et filius similiter facit. Pater enim amat filium et omnia ostendit ei quae ipse facit, et maiora his ostendet ei opera, ut vos miremini. Sicut enim Pater mortuos

suscitat et vivificat, ita et Filius quos vult vivificat. Neque enim pater iudicat quemquam, sed iudicium omne dedit filio. ut omnes honorent filium sicut honorant patrem. qui non honorat filium non honorat patrem qui misit eum. Amen amen dico vobis: qui verbum meum audit et credit ei qui misit me, habet vitam aeternam, et in iudicium non venit, sed transiit ex morte in vitam. Amen amen dico vobis quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei, et qui audierint vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio vitam habere in semetipso, Et auctoritatem dedit ei et iudicium facere, quia filius hominis est. Nolite mirari hoc, quia venit hora in qua omnes qui in sepulcris sunt audient vocem eius. Et exhibunt qui bona fecerunt in resurrectionem vitae, qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii.

Non possum ego facere ex meipso quicquam. Sicut audio, iudico, et iudicium meum iustum est, quia non quaero voluntatem meam, sed voluntatem patris qui misit me. Si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum non est verum. Alius est qui testatur de me, et scio quod verum est testimonium quod testatur de me. Vos misistis ad Ioannem, et testimonium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio, sed haec dico ut vos salvemini. Ille erat lucerna ardens et lucens; vos autem voluistis exsultare ad horam in luce eius. Ego autem habeo testimonium maius Ioanne; opera enim quae dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipsa opera quae ego facio, testantur de me quod Pater me misit. Et qui misit me pater ipse testificatus est de me. Neque vocem eius umquam audivistis

neque formam eius vidistis, Et verbum eius non habetis in vobis manens, quia quem misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini scripturas, quia vos putatis in eis vitam aeternam habere, et illae sunt quae testimonium perhibent de me. Et non vultis venire ad me, ut vitam habeatis. Gloriam ab hominibus non accipio. Sed cognovi vos, quia amorem Dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine Patris mei, et non accipitis me; si alius venerit in nomine proprio, illum accipietis. Quomodo potestis credere, gloriam ab alterutris accipientes, et gloriam eam quae ab unico Deo est non quaeritis? Nolite putare quia ego accusabo vos apud patrem; est qui accusat vos Moyses, in quem vos speravistis. Si enim Moysi credebatis, mihi an credebatis, de me enim ille scripsit. Si autem illius litteris non creditis, quomodo meis verbis credetis?

6

Post haec abiit Iesus trans mare Galilaeae Tiberiadis. Et sequebatur eum turba multa, quia videbant signa eius quae faciebat in infirmis. Ascendit autem in montem Iesus, et ibi sedebat cum discipulis eius. Erat autem prope Pascha, festum Iudaeorum. Elevans igitur Iesus oculos et conspiciens quod multa turba venit ad eum, dicit ad Philippum: Unde emamus panes ut edant hi? Hoc autem dicebat temptans eum; ipse enim sciebat quid esset factururus. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque eorum paulum aliquid accipiat. Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas

frater Simonis Petri, Est puerulus unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos et duo pisces, sed haec quid sunt in tantos? Dixit autem Iesus: Facite homines recumbere. Erat autem herba multa in loco. Recubuerunt ergo viri, numero quasi quinque milia. Accepit autem panes Iesus et gratias agens distribuit discipulis; discipuli autem recumbentibus, similiter et ex piscibus quantum volebant. Ut autem impleti sunt, dicit discipulis suis: Colligite quae superaverunt fragmenta, ne quid pereat. Congregaverunt igitur et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis, quae superaverunt his qui comederant. Illi igitur homines, videntes signum quod fecit Iesus, dicebant: Hic est vere propheta qui venturus est in mundum. Iesus igitur cognoscens quod intenderent venire et rapere eum ut facerent eum regem, secessit iterum in montem ipse solus.

Cum autem vespera facta esset, descenderunt discipuli eius ad mare, Et ingressi in navem, veniebant trans mare in Capharnaum. Et tenebrae iam factae erant, et nondum venerat ad eos Iesus, Mare magno vento flante commovebatur. Cum igitur remigassent quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Iesum ambulans super mare et propinquum navi fieri, et timuerunt. Ille autem dicit eis: Ego sum, nolite timere. Volebant igitur accipere eum in navem, et statim navis facta est super terram ad quam ibant.

Die sequenti turba, quae trans mare stabat, videns quod navicula alia non erat ibi nisi una illa in quam discipuli eius

intraverant, et quod Iesus non introiverat cum discipulis suis in naviculam, sed soli discipuli eius abierant, alia autem venerunt navicula ex Tiberiade prope locum ubi comederunt panem gratias agente Domino Quando ergo turba vidit quia Iesus non erat ibi neque discipuli eius, ipsi conscenderunt in naves et venerunt Capharnaum quaerentes Iesum. Et invenientes eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi, quando huc venisti? Respondit illis Iesus et dixit: Amen amen dico vobis, quaeritis me, non quia vidistis signa, sed quia edistis ex panibus et saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed cibum qui manet in vitam aeternam, quem Filius hominis vobis dabit; hunc enim Pater signavit, Deus. Dixerunt igitur ad eum: Quid faciamus ut operemur opera Dei? Respondit Iesus et dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille.

Dixerunt igitur ei: Quid igitur facis tu signum, ut videamus et credamus tibi? Quid operaris? Patres nostri manna comederunt in deserto, sicut est scriptum: Panem ex caelo dedit illis ad edendum. Dixit ergo illis Iesus: Amen amen dico vobis, non Moyses dedit vobis panem ex caelo, sed pater meus dat vobis panem ex caelo verum. Panis enim Dei est qui descendit de caelo et vitam dat mundo. Dixerunt ergo ad eum: Domine, semper da nobis panem hunc. Dixit autem illis Iesus: Ego sum panis vitae; qui venit ad me non esuriet, et qui credit in me non sitiet umquam.

Sed dixi vobis quod et vidistis me et non creditis. Omne quod dat mihi pater, ad me veniet, et eum qui venit ad me non eiciam

foras, Quia descendi e caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Hoc autem est voluntas Patris mittentis me, ut omne quod dedit mihi non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. Haec autem est voluntas eius qui misit me, ut omnis qui videt Filium et credit in eum habeat vitam aeternam, et resuscitabo eum ego in die ultima.

Murmurabant ergo Iudaei de eo, quia dixit: Ego sum panis qui descendit e caelo. Et dicebant: Nonne hic est Jesus filius Ioseph, cuius nos scimus patrem et matrem? Quomodo ergo dicit hic: Ex caelo descendi? Respondit ergo Jesus et dixit eis: Nolite murmurare inter vos. Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me traxerit eum, et ego resuscitabo eum in novissimo die. Est scriptum in prophetis: et erunt omnes docti Dei. Omnis qui audit a Patre et didicit, venit ad me. Non quia patrem quis vidit, nisi qui est a Deo; hic vidit patrem. Amen amen dico vobis: qui credit in me habet vitam aeternam. Ego sum panis vitae. Patres vestri comederunt manna in deserto et mortui sunt. Hic est panis qui ex caelo descendit, ut quis ex eo edat et non moriatur. Ego sum panis vivens qui ex caelo descendit; si quis ederit ex hoc pane, vivet in aeternum. Panis autem quem ego dabo caro mea est, quam ego dabo pro mundi vita. Pugnant igitur inter se Iudaei dicentes: Quomodo potest hic nobis dare carnem ad manducandum? Dixit ergo illis Iesus: Amen, amen dico vobis, nisi edatis carnem Filii hominis et bibatis eius sanguinem, non habetis vitam in vobis. Qui edit carnem meam et bibit sanguinem meum habet vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in die ultimo. Caro enim mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Qui edit carnem meam et bibit sanguinem meum

in me manet, et ego in eo. Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem, ita et qui manducat me, ille vivet propter me. Hic est panis qui de caelo descendit, non sicut comederunt patres vestri manna et mortui sunt; qui manducat hunc panem vivet in aeternum. Haec dixit in congregatione docens in Capernaum.

Multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt: Durus est hic sermo; quis potest eum audire? Sciens autem Iesus in se ipso quod murmurant de hoc discipuli eius, dixit eis: Hoc vos scandalizat? Si igitur videatis Filium hominis ascendentem ubi erat prius? Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quidquam, verba quae ego loquor vobis spiritus sunt et vita sunt. Sed sunt ex vobis quidam qui non credunt. Sciebat enim ab initio Iesus quinam essent qui non crederent et quis esset traditurus eum. Et dicebat: Propter hoc dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi sit datum ei a Patre meo. Ex hoc multi ex discipulis eius abierunt retro et non amplius cum eo ambulabant. Dixit ergo Iesus ad duodecim: Nonne et vos vultis abire? Respondit ergo ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? Verba vitae aeternae habes. Et nos credidimus et cognovimus quod tu es Christus, Filius Dei viventis. Respondit eis Iesus: Nonne ego vos duodecim elegi? Et ex vobis unus diabolus est. Dicebat autem de Iuda Simonis Iscariota, hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

Et ambulabat Iesus post haec in Galilaea, non enim volebat in Iudaea ambulare, quia quaerebant eum Iudaei interficere. Erat autem prope festum Iudaeorum, Scenopegia. Dixerunt ergo ad eum fratres eius: Migra hinc et vade in Iudaeam, ut et discipuli tui videant opera tua quae facis, Nemo enim in occulto aliquid facit et quaerit ipse palam esse. Si haec facis, manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo illis Iesus: Tempus meum nondum adest, tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos, me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de eo quod opera eius mala sunt. Vos ascendite ad festum hoc; ego nondum ascendo ad festum hoc, quia tempus meum nondum impletum est. Haec autem dicens eis, mansit in Galilaea. Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc et ipse ascendit ad festum, non manifeste, sed quasi in occulto. Iudaei igitur quaerebant eum in festo et dicebant, ubi est ille? Et murmuratio multa de eo erat in turbis. Alii quidem dicebant quod bonus est, alii autem dicebant: Non, sed decipit turbam. Nemo tamen aperte loquebatur de eo propter timorem Iudaeorum.

Iam autem festo mediante, ascendit Iesus in templum et docebat. Et mirabantur Iudaei dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? Respondit igitur eis Iesus et dixit: Doctrina mea non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina, utrum ex Deo sit an ego a meipso loquar. Qui ex se ipso loquitur gloriam propriam quaerit; qui autem gloriam eius quaerit qui misit eum, hic verus est, et iniustitia in eo non est. Nonne Moses dedit vobis

legem? Et nemo ex vobis facit legem. Cur me quaeritis occidere? Respondit turba et dixit: Daemonium habes; quis te quaerit occidere? Respondit Iesus et dixit eis: Unum opus feci, et omnes admiramini propter hoc. Moses dedit vobis circumcisionem, non quia ex Mose est, sed ex patribus; et in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato ut lex Moysis non solvatur, mihi irascimini quia totum hominem sanum feci in sabbato? Nolite iudicare secundum aspectum, sed justum iudicium iudicate. Dicebant ergo quidam ex Hierosolymitis: Nonne hic est quem quaerunt occidere? Et ecce palam loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est vere Christus? Sed hunc scimus unde est; Christus autem, quando venit, nemo scit unde est. Clamavit ergo in templo docens Iesus et dicens: Et me scitis, et scitis unde sum, et a meipso non veni, sed est verus qui misit me, quem vos non scitis. Ego scio eum, quia ab eo sum et ille me misit. Quaerebant igitur eumprehendere, et nemo iniecit super eum manum, quia nondum venerat hora eius. Multi autem ex turba crediderunt in eum et dicebant: Christus, quando veniet, num plura signa faciet quam haec quae hic fecit? Audierunt Pharisei turbam murmurantem de eo haec, et miserunt Pharisei et principes sacerdotum ministros ut eum comprehenderent. Dixit ergo Iesus: Adhuc modicum tempus vobiscum sum, et vado ad eum qui misit me. Quaeretis me et non invenietis, et ubi sum ego, vos non potestis venire. Dixerunt ergo Iudaei ad seipsos: Quo hic ire intendit, quia nos eum non inveniemus? Num in dispersionem Graecorum ire intendit et Graecos docere? Quis est hic sermo quem dixit: Quaeretis me et non invenietis, et ubi sum ego, vos

non potestis venire?

In autem die ultima magna festi stabat Iesus et clamavit dicens: Si quis sitit, veniat ad me et bibat. Qui credit in me, sicut dixit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum; nondum enim erat Spiritus Sanctus, quia Iesus nondum glorificatus erat. Multi ergo ex turba audientes verbum dicebant: Hic est vere propheta. Alii dicebant: Hic est Christus. Alii dicebant: Nonne enim ex Galilaea Christus venit? Nonne scriptura dixit quod ex semine David et a Bethlehem vico, ubi erat David, Christus venit? Divisio igitur in turba facta est propter eum. Quidam autem ex eis eum comprehendere volebant, sed nemo manus super eum imposuit. Venerunt igitur ministri ad summos sacerdotes et Phariseos, et dixerunt eis illi, Cur non adduxistis eum? Responderunt assistentes: Numquam sic locutus est homo ut hic homo. Responderunt ergo eis Pharisei: Num et vos seducti estis? Num quis ex archontibus credidit in eum aut ex Phariseis? sed turba haec quae legem non cognoscit maledicta est Nicodemus dicit ad eos, qui nocte ad eum venit, unus ex eis existens, Num lex nostra iudicat hominem, nisi prius audiat ab eo et cognoscat quid faciat? Responderunt et dixerunt ei: Num et tu ex Galilaea es? Investiga et vide quia propheta ex Galilaea non surrectus est. Et abiit unusquisque in domum suam.

Jesus autem ivit in montem olivarum. Aurorae autem iterum venit in templum, et omnis populus veniebat ad eum, et sedens docebat eos. Adducunt autem scribae et Phariseae mulierem in adulterio deprehensam, et statuentes eam in medio Dicunt ei: Magister, haec mulier comprehensa est in ipso facto adulterium committens. et in lege nostra Moyses imperavit tales lapidari Tu ergo quid dicis? Hoc autem dixerunt temptantes eum, ut haberent accusationem contra eum. Iesus autem deorsum inclinatus digito scribebat in terra. Ut autem persistebant interrogantes eum, erexit se et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum, primus mittat lapidem in eam. et iterum deorsum inclinatus scribebat in terra Illi autem audientes exhibant unus post unum, incipientes a senioribus, et relictus est Iesus et mulier in medio stans. Respexit autem Iesus et dixit ei, mulier, ubi sunt? nemo te condemnavit? Illa autem dixit: Nemo, Domine. Dixit autem Iesus: Neque ego te condemno; vade, et ab hoc nunc non amplius pecca.

Iterum igitur illis Iesus locutus est dicens: Ego sum lux mundi; qui sequitur me non ambulabit in tenebris, sed habebit lucem vitae. Dixerunt ergo ei Phariseae, tu de teipso testificaris, testimonium tuum non est verum. Respondit Iesus et dixit eis: Etiam si ego testimonium perhibeo de me ipso, verum est testimonium meum, quia scio unde veni et quo vado; vos autem non scitis unde venio aut quo vado. Vos secundum carnem iudicatis, ego non iudico quemquam. Et si iudico autem ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum, sed ego et qui misit me Pater. Atque in lege vestra scriptum est quod duorum

hominum testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibet de meipso, et testimonium perhibet de me pater qui misit me. Dicebant ergo ei: Ubi est pater tuus? Respondit Iesus: Neque me scitis neque patrem meum; si me sciretis, et patrem meum sciretis utique. Haec verba locutus est Iesus in gazophylacio, docens in templo, et nemo cepit eum, quia nondum venerat hora eius.

Dixit ergo iterum illis Iesus: Ego vado et quaeretis me, et in peccato vestro moriemini; ubi ego vado, vos non potestis venire. Dicebant igitur Iudaei: Num occidet se ipsum, quia dicit: Quo ego vado, vos non potestis venire? Et dixit eis: Vos ex inferioribus estis, ego ex superioribus sum; vos ex hoc mundo estis, ego non sum ex hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris; si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccatis vestris. Dicebant ergo ei: Tu quis es? Et dixit eis Iesus: Principium quod et loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui et iudicare, sed qui misit me verus est, et ego quae audivi ab eo haec dico in mundum. Non cognoverunt quod patrem illis diceret. Dixit ergo illis Iesus: Quando exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, et a meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater meus, haec loquor. Et qui misit me mecum est; non reliquit me solum pater, quia ego ea quae placent ei facio semper. His haec loquente multi crediderunt in eum.

Dicebat ergo Iesus ad Iudaeos qui crediderant ei: Si vos manseritis in verbo meo, vere discipuli mei estis. Et cognoscetis

veritatem, et veritas liberabit vos. Responderunt ei: Semen Abrahae sumus et nulli servivimus umquam; quomodo tu dicis quod liberi fietis? Respondit illis Iesus: Amen, amen dico vobis, omnis qui facit peccatum servus est peccati. Servus autem non manet in domo in aevum, filius manet in aevum. Si igitur Filius vos liberaverit, vere liberi eritis. Scio quod semen Abrahae estis, sed quaeritis me occidere, quia verbum meum non capit in vobis. Ego quod vidi apud patrem meum loquor, et vos ergo quod vidistis apud patrem vestrum facitis. Responderunt et dixerunt ei: Pater noster Abraham est. Dicit eis Iesus: Si filii Abrahae eratis, opera Abrahae faciebatis. Nunc autem quaeritis me occidere, hominem qui veritatem vobis locutus sum, quam audiavi a Deo; hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt ergo ei: Nos ex fornicatione non nati sumus; unum patrem habemus, Deum. Dixit ergo illis Iesus: Si Deus pater vester erat, amabatis utique me; ego enim ex Deo exivi et venio. Neque enim a meipso veni, sed ille me misit. Cur sermonem meum non cognoscitis? Quia non potestis audire verbum meum. Vos ex patre diabolo estis, et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit, quia non est veritas in eo. Quando loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est et pater eius. Ego autem, quia veritatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguit me de peccato? Si autem veritatem dico, cur vos non creditis mihi? Qui est ex Deo verba Dei audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Responderunt ergo Iudaei et dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu et daemonium habes? Respondit Iesus: Ego daemonium non habeo, sed honoro

Patrem meum, et vos me dishonoratis. Ego autem non quaero gloriam meam; est qui quaerit et iudicat. Amen amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in aeternum. Dixerunt ergo ei Iudaei: Nunc cognovimus quod daemonium habes. Abraham mortuus est et prophetae, et tu dicis: Si quis verbum meum servaverit, non gustabit mortem in aeternum? Num tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est? Et prophetae mortui sunt. Quem te ipsum facis? Respondit Iesus: Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est; est pater meus qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est, Et non cognovistis eum, ego autem scio eum. Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis mendax, sed scio eum et verbum eius servo. Abraham pater vester exsultavit ut videret diem meum, et vidit et gavisus est. Dixerunt ergo Iudaei ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, et Abraham vidisti? Dixit eis Iesus: Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum. Iesus autem occultatus est, et exivit e templo transgressus per medium eorum, et praeteribat sic.

9

Et transiens vidit hominem caecum a nativitate. Et interrogaverunt eum discipuli eius dicentes: Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes eius, ut caecus nasceretur? Respondit Iesus: Neque hic peccavit neque parentes eius, sed ut manifestentur opera Dei in eo. Me necesse est operari opera eius

qui misit me, donec dies est; venit nox quando nemo potest operari. Quando in mundo sum, lux mundi sum. Haec cum dixisset, sput in terram et fecit lutum ex sputo, et inunxit lutum super oculos caeci. Et dixit ei: Vade, lava in piscinam Siloam, quod interpretatur Missus. Abiit ergo et lavit, et venit videns.

Itaque vicini et qui eum antea videbant, quia caecus erat, dicebant: Nonne hic est qui sedebat et mendicabat? Alii dicebant hunc esse, alii autem similem ei esse. Ille dicebat se esse. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt oculi tui? Respondit ille et dixit: Homo vocatus Iesus lutum fecit et unxit meos oculos et dixit mihi: Vade in piscinam Siloam et lava. Abiens autem et lavatus vidi. dixi ergo ei, Ubi est ille? Dicit, Non scio.

Ducunt eum ad Phariseos, qui aliquando caecus erat. Erat autem sabbatum quando lutum fecit Iesus et aperuit eius oculos. Iterum igitur rogabant eum et Phariseaei quomodo recepit visum. Ille autem dixit eis: Lutum posuit super oculos meos, et lavi, et video. Dicebant ergo quidam ex Phariseis: Hic homo non est a Deo, quia sabbatum non servat. Alii dicebant: Quomodo potest homo peccator talia signa facere? Et schisma erat in eis. Dicunt caeco iterum: Tu quid dicis de illo, quia aperuit tuos oculos? Ille autem dixit: Propheta est. Non crediderunt ergo Iudaei de eo quod caecus erat et visum receperat, donec vocaverunt parentes eius qui visum receperat. Et interrogaverunt eos dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis quia caecus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Responderunt autem eis parentes eius et dixerunt: Scimus quia hic est filius noster et quia caecus

natus est, Quomodo autem nunc videat non scimus, aut quis aperuerit eius oculos nos non scimus; ipse aetatem habet, ipsum interrogate, ipse de se ipso loquetur. Haec dixerunt parentes eius, quia timebant Iudaeos; iam enim convenerant Iudaei ut, si quis eum confiteretur Christum, extra synagogam fieret. Propter hoc parentes eius dixerunt: Aetatem habet; ipsum interrogate. Vocaverunt ergo ex secundo hominem qui erat caecus, et dixerunt ei: Da gloriam Deo; nos scimus quia homo hic peccator est. Respondit ergo ille et dixit: Si peccator est, non scio; unum scio, quia caecus cum essem, nunc video. Dixi autem ei iterum: Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tuos oculos? Respondit eis: Dixi vobis iam, et non audivistis. Quid iterum vultis audire? Num et vos vultis eius discipuli fieri? Convitiis eum affecerunt et dixerunt: Tu discipulus illius es, nos autem Moysis discipuli sumus. Nos scimus quia Moysi locutus est Deus; hunc autem non scimus unde est. Respondit homo et dixit eis: In hoc enim mirabile est, quia vos non scitis unde est, et aperuit oculos meos. Scimus autem quod peccatorum Deus non audit, sed si quis deum colens sit et voluntatem eius faciat, hunc audit. Ex aevo non auditum est quod quis aperuerit oculos caeci nati. Si non erat hic a Deo, non poterat facere quicquam. Responderunt et dixerunt ei: In peccatis tu natus es totus, et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. Audivit Iesus quod eiecerunt eum foras, et inveniens eum dixit ei: Tu credis in Filium Dei? Respondit ille et dixit: Et quis est, Domine, ut credam in eum? Dixit autem ei Iesus: Et vidisti eum, et qui loquitur tecum ille est. Ille autem dixit, Credo, Domine, et adoravit eum. Et dixit Iesus: In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident videant, et qui

vident caeci fiant. Et audierunt ex Phariseis haec qui erant cum eo, et dixerunt ei: Num et nos caeci sumus? Dixit eis Iesus: Si caeci essetis, non utique haberetis peccatum; nunc autem dicitis quia videmus, ergo peccatum vestrum manet.

10

Amen amen dico vobis, qui non intrat per portam in aream ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro. Qui autem intrat per portam pastor ovium est. Huic ianitor aperit, et oves vocem eius audiunt, et proprias oves nominatim vocat et educit eas. et quando proprias oves eiecerit, ante eas vadit, et oves eum sequuntur, quia sciunt vocem eius Alieno autem non sequuntur, sed fugient ab eo, quia non sciunt alienorum vocem. Hanc parabolam dixit eis Iesus, illi autem non cognoverunt quae essent ea quae loquebatur eis. Dixit ergo iterum eis Iesus: Amen, amen dico vobis quia ego sum ostium ovium. Omnes quicumque venerunt ante me fures sunt et latrones, sed non audierunt eos oves. Ego sum ostium; per me si quis intraverit, salvabitur, et intrabit et exibat, et pascua inveniet. Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat; ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant. Ego sum pastor bonus. Pastor bonus animam suam ponit pro ovibus. Mercenarius autem, qui non est pastor, cuius non sunt oves propriae, videt lupum venientem et relinquit oves et fugit, et lupus rapit eas et dispergit oves. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est et non curat de ovibus. Ego sum pastor bonus, et cognosco mea et cognoscor a

meis. Sicut me cognoscit pater et ego cognosco patrem, et animam meam pono pro ovibus. Et alias oves habeo, quae non sunt ex aula hac, et illas me oportet adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile, unus pastor. Propter hoc Pater me amat, quia ego pono animam meam, ut iterum capiam eam. Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a meipso; potestatem habeo ponendi eam, et potestatem habeo iterum accipiendi eam; hoc mandatum accepi a patre meo. Divisio igitur iterum facta est in Iudaeis propter verba haec. Dicebant autem multi ex eis: Daemonium habet et insanit; quid eum auditis? Alii dicebant, haec verba non sunt daemonium habentis. Num daemonium potest caecorum oculos aperire?

Facta sunt autem encaenia in Hierosolymis, et hiems erat Et ambulabat Iesus in templo in portico Salomonis. Circumdederunt igitur eum Iudaei et dicebant ei: Usque quo animam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Respondit illis Iesus: Dixi vobis, et non creditis; opera quae ego facio in nomine patris mei, haec testificantur de me. Sed vos non creditis, non enim estis ex ovibus meis, sicut dixi vobis. Oves meae vocem meam audiunt, et ego cognosco eas, et sequuntur me. Et ego vitam aeternam do eis, et non pereant in aeternum, et non rapiet quis ea ex manu mea. Pater meus, qui dedit mihi, maior omnibus est, et nemo potest rapere ex manu patris mei. ego et pater unum sumus Tulerunt igitur iterum lapides Iudaei, ut eum lapidarent. Respondit eis Iesus: Multa bona opera monstravi vobis ex Patre meo; propter quod eorum opus lapidatis me? Responderunt ei Iudaei dicentes: De bono opere

non lapidamus te, sed de blasphemia, et quia tu homo cum sis facis te ipsum Deum. Respondit eis Iesus: Nonne scriptum est in lege vestra, Ego dixi, dii estis? Si illos dixit deos ad quos verbum Dei factum est, et non potest solvi scriptura, Quem Pater sanctificavit et misit in mundum, vos dicitis quod blasphemat, quia dixi: Filius Dei sum? Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi, Si autem facio, etsi mihi non credatis, operibus credite, ut cognoscatis et credatis quia in me Pater et ego in eo. Quaerebant igitur iterum eumprehendere, et exivit ex manu eorum.

Et abiit iterum trans Iordanem in locum ubi erat Ioannes primum baptizans, et mansit ibi. Et multi venerunt ad eum et dicebant: Ioannes quidem signum nullum fecit, omnia autem quaecumque dixit Ioannes de hoc vera erant. et multi ibi in eum crediderunt

11

Erat autem quidam infirmus, Lazarus a Bethania, ex villa Mariae et Marthae sororis eius. Erat autem Maria, quae unxit Dominum unguento et tersit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus aegrotabat. Miserunt igitur sorores ad eum dicentes: Domine, ecce quem amas aegrotat. Audiens autem Iesus dixit: Haec infirmitas non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam. Amabat autem Iesus Martham et sororem eius et Lazarum. Ut igitur audivit quod aegrotat, tunc

quidem mansit in loco quo erat duos dies, Deinde post hoc dicit discipulis: Ducamus in Iudaeam iterum. Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quaerebant te lapidare Iudaei, et iterum vadis illuc? Respondit Iesus: Nonne duodecim sunt horae diei? Si quis ambulat in die, non offendit, quia lucem mundi huius videt. Si autem quis ambulat in nocte, offendit, quia lux non est in eo. Haec dixit, et post hoc dicit eis: Lazarus amicus noster obdormivit, sed vado ut eum expergeficiam. Dixerunt ergo discipuli eius: Domine, si dormivit, salvabitur. Dixerat autem Iesus de morte eius; illi autem existimaverant quod de quiete somni diceret. Tunc ergo dixit eis Iesus libere: Lazarus mortuus est. et gaudeo propter vos, ut credatis, quia non eram ibi, sed eamus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, condiscipulis: Eamus et nos, ut moriamur cum eo.

Veniens igitur Iesus invenit eum quattuor iam dies in sepulcro habentem. erat autem Bethania prope Hierosolyma quasi stadiis quindecim Et multi ex Iudaeis venerant ad Martham et Mariam ut consolarentur eas de fratre earum. Illa igitur Martha, ut audivit quia Iesus venit, occurrit ei; Maria autem in domo sedebat. Dixit ergo Martha ad Iesum: Domine, si hic fuisses, frater meus non mortuus esset. Sed et nunc scio quia quaecumque petieris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit ei Iesus: Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: Scio quia resurget in resurrectione, in ultimo die. Dixit ei Iesus: Ego sum resurrectio et vita. Qui credit in me, etiam si moriatur, vivet, et omnis qui vivit et credit in me non morietur in aeternum. Credis hoc? Dicit ei: Sic, Domine, ego credidi quia tu es Christus, filius Dei, qui in

mundum venis. Et haec dicens abiit et vocavit Mariam sororem eius clam dicens: Magister adest et vocat te. Illa ut audivit, surgit celeriter et venit ad eum. Nondum autem venerat Jesus in villam, sed erat in loco ubi occurrit ei Martha. Iudaei igitur qui cum ea in domo erant eamque consolabantur, cum vidissent Mariam celeriter surrexisse et exisse, secuti sunt eam, dicentes eam ire ad sepulcrum ut ibi fleret. Maria igitur ut venit ubi erat Jesus, videns eum cecidit ad pedes eius dicens ei, Domine, si fuisses hic, non mortuus esset frater meus. Jesus igitur ut vidit eam flentem et eos qui convenerant cum ea Iudaeos flentes, fremuit spiritu et turbavit seipsum, Et dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni et vide. Lacrimavit Iesus. Dicebant igitur Iudaei: Ecce quomodo amabat eum! Quidam autem ex eis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos caeci, facere ut et hic non moreretur? Jesus igitur, iterum fremens in se ipso, venit ad monumentum; erat autem spelunca, et lapis iacebat super eo. Dicit Jesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror mortui: Domine, iam foetet; quartus enim dies est. Dicit ei Iesus, Nonne dixi tibi quod si credideris, videbis gloriam Dei? Sustulerunt igitur lapidem ubi erat mortuus iacens. Iesus autem sustulit oculos sursum et dixit: Pater, gratias ago tibi quia audivisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter turbam circumstantem dixi, ut credant quia tu me misisti. Et haec dicens, voce magna clamavit: Lazare, veni foras. Et exivit qui mortuus erat, ligatus pedes et manus fasciis, et facies eius sudario circumligata erat. Dicit eis Iesus: Solvite eum et sinite abire.

Multi ergo ex Iudaeis, qui venerunt ad Mariam et contemplati sunt quae fecit Iesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex eis abierunt ad Phariseos et dixerunt eis quae fecit Iesus. Congregaverunt igitur pontifices et Phariseae concilium et dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si eum sic dimittimus, omnes in eum credent, et venient Romani et tollent et locum nostrum et gentem nostram. Unus autem quidam ex eis, Caiaphas, pontifex maximus qui erat illius anni, dixit eis: Vos nihil scitis, Nec rationem habetis quod expedit nobis ut unus homo moriatur pro populo, et non tota gens pereat. Hoc autem a se ipso non dixit, sed pontifex maximus cum esset illius anni, prophetavit quod Iesus moriturus esset pro natione, Et non pro natione solum, sed ut et filios Dei dispersos congreget in unum. Ab illa igitur die consilium ceperunt ut eum interficerent. Iesus igitur non amplius palam ambulabat apud Iudaeos, sed abiit inde in regionem prope desertum, in civitatem quae Ephraim dicitur, et ibi morabatur cum discipulis suis. erat autem prope pascha Iudaeorum, et ascenderunt multi in Hierosolyma ex regione ante pascha, ut purificarent se ipsos. Quaerebant igitur Iesum et dicebant inter se in templo stantes: Quid videtur vobis? Num non veniet ad festum? Dederant autem et summi sacerdotes et Phariseae mandatum, ut si quis sciret ubi esset, indicaret, ut caperent eum.

12

Igitur Iesus ante sex dies paschae venit in Bethaniam, ubi erat

Lazarus mortuus, quem suscitavit ex mortuis. Fecerunt igitur ei cenam ibi, et Martha ministrabat; Lazarus autem unus erat ex recumbentibus cum eo. Maria igitur, accipiens libram unguenti nardi pisticæ pretiosæ, unxit pedes Iesu et extersit capillis suis pedes eius; domus autem impleta est ex odore unguenti. Dicit ergo unus ex discipulis eius, Iudas Simonis Iscariotes, qui erat traditurus eum, Cur hoc unguentum non venditum est trecentis denariis et datum pauperibus? Dixit autem hoc non quia de pauperibus curæ erat ei, sed quia fur erat, et loculos habebat et ea quæ mittebantur portabat. Dixit ergo Iesus: Dimitte eam; in diem sepulturae meae servavit illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum, me autem non semper habetis. Cognovit ergo turba multa ex Iudæis quia ibi est, et venerunt non propter Iesum solum, sed ut etiam Lazarum viderent quem suscitavit ex mortuis. Consilium autem ceperunt summi sacerdotes ut etiam Lazarum occiderent, Quod multi per eum ibant ex Iudæis et credebant in Iesum.

Die crastino turba multa, quæ venerat ad festum, audientes quod venit Iesus Hierosolymam, Ceperunt ramos palmarum et exierunt in occursum ei, et clamabant: Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini, rex Israel. Inveniens autem Iesus onarium, sedit super illud, sicut est scriptum, Noli timere, filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asini.

Haec autem non cognoverunt discipuli eius primum, sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt quod haec erant de eo scripta, et haec fecerunt ei. Testificabatur ergo turba quæ cum

eo erat quando Lazarum ex monumento vocavit et eum ex mortuis suscitavit. Propter hoc turba ei occurrit, quia audiverunt eum hoc signum fecisse. Pharisei igitur dixerunt ad seipsos: Videtis quia nihil proficitis? Ecce mundus post eum abiit.

Erant autem quidam Graeci ex ascendentibus ut adorarent in festo. Hi ergo accesserunt Philippum illum ex Bethsaida Galilaeae, et rogabant eum dicentes: Domine, volumus Iesum videre. Venit Philippus et dicit Andreae, et iterum Andreas et Philippus dicunt Iesu. Iesus autem respondit eis dicens: Venit hora ut glorificetur Filius hominis. Amen amen dico vobis: nisi granum tritici cadens in terram moriatur, ipsum solum manet; si autem moriatur, multum fructum fert. Qui amat animam suam, perdet eam; et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodiet eam. Si quis mihi servit, me sequatur, et ubi ego sum, illic et servus meus erit, et si quis mihi servit, honorabit eum Pater. Nunc anima mea turbata est, et quid dicam? Pater, conserva me ex hora hac; sed propter hoc veni in horam hanc. Pater, glorifica nomen tuum. Venit ergo vox e caelo: Et glorificavi et iterum glorificabo. Turba igitur stans et audiens dicebat tonitrum factum esse; alii dicebant nuntium ei locutum esse. Respondit Iesus et dixit: Non per me haec vox facta est, sed per vos. Nunc iudicium est mundi huius, nunc princeps mundi huius eicietur foras. Et ego, si exaltatus fuero ex terra, omnes traham ad meipsum. Hoc autem dicebat, significans qua morte erat moriturus. Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege quia Christus manet in aevum, et quomodo tu dicis necesse esse

exaltari Filium hominis? Quis est hic Filius hominis? Dixit ergo eis Iesus: Adhuc parvum tempus lux vobiscum est; ambulate dum lucem habetis, ut non tenebrae vos comprehendant, et qui ambulat in tenebris non scit quo vadit. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis fiatis. Haec locutus est Iesus, et abiens absconditus est ab eis.

Cum tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum. ut sermo Isaiae prophetae impleatur quem dixit: Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est? Propter hoc non poterant credere, quia iterum dixit Isaias. Excaecavit eorum oculos et induravit eorum cor, ut non videant oculis et intellegant corde et convertantur, et sanabo eos.

Haec dixit Isaias quando vidit gloriam eius et locutus est de eo. Nihilominus tamen et ex principibus multi crediderunt in eum, sed propter Phariseos non confitebantur, ne e congregatione eicerentur. Amaverunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei.

Iesus autem clamavit et dixit: Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me. Et qui videt me, videt eum qui misit me. Ego lux in mundum veni, ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat. Et si quis verba mea audiat et non credat, ego non iudico eum; non enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvem mundum. Qui me reicit et verba mea non accipit, habet qui eum iudicet; verbum quod locutus sum, illud iudicabit eum in die ultimo. Quia ego ex meipso non locutus sum, sed pater qui

me misit ipse mihi mandatum dedit quid dicam et quid loquar. Et scio quod mandatum eius vita aeterna est. Quae ergo loquor ego, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

13

Ante autem festum paschae, sciens Iesus quia venerat hora eius ut transiret ex hoc mundo ad Patrem, cum amavisset suos qui erant in mundo, in finem amavit eos. Et cena facta, cum diabolus iam misisset in cor Iudae Simonis Iscariotae ut eum traderet, Sciens Iesus quia omnia dedit ei Pater in manus, et quia a Deo exivit et ad Deum vadit, Surgit e cena et ponit vestimenta, et linteo accepto cinxit se ipsum. Deinde iacit aquam in pelvim, et coepit lavare pedes discipulorum et extergere linteo quo erat praecinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum, et dicit ei ille: Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit Iesus et dixit ei: Quod ego facio, tu non scis nunc, scies autem post haec. Dicit ei Petrus: Non laves pedes meos in aeternum. Respondit ei Iesus: Si non lavero te, non habes partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Domine, non pedes meos solum, sed et manus et caput. Dicit ei Iesus: Qui lotus est non necessitatem habet nisi pedes lavare, sed est purus totus; et vos puri estis, sed non omnes. Sciebat enim eum qui tradebat eum; propter hoc dixit: Non omnes puri estis.

Quando igitur lavit pedes eorum et accepit vestimenta sua, recumbens iterum dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? Vos

vocatis me Magister et Dominus, et bene dicitis; sum enim. Si igitur ego lavi vestros pedes, Dominus et Magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut, sicut ego feci vobis, et vos faciatis. Amen amen dico vobis, non est servus maior domino suo, neque apostolus maior eo qui misit eum. Si haec scitis, beati estis si ea faciatis. Non de omnibus vestrum dico; ego scio quos elegi, sed ut Scriptura impleatur: Qui manducat mecum panem, levavit contra me calcaneum suum. Ab hoc tempore dico vobis antequam fiat, ut quando fiat credatis quia ego sum. Amen amen dico vobis: qui accipit si quem misero, me accipit; qui autem me accipit, accipit eum qui misit me.

Haec cum dixisset Iesus, turbatus est spiritu, et testificatus est ac dixit: Amen, amen dico vobis quia unus ex vobis tradet me. Videbant igitur alii in alios discipuli, dubitantes de quo dicit. Erat autem unus ex discipulis eius recumbens in sinu Iesu, quem amabat Iesus. inclinatur igitur ei Simon Petrus ut inquireret quis utique esset de quo dicit. Ille autem super pectus Iesu recumbens dicit ei: Domine, quis est? Respondet Iesus: Ille est cui ego intincto pane dabo. Et intincto pane dat Judae Simonis Iscariotae. Et post buccellam tunc intravit in illum Satan. Dicit ergo ei Iesus: Quod facis, fac celerius. Hoc autem nemo recumbentium cognovit ad quid ei dixit Quidam enim putabant, quoniam arcam habebat Iudas, Iesum ei dicere, Eme quae necessaria sunt nobis ad festum, aut pauperibus ut aliquid daret. Accepto igitur buccella, ille statim exiit; erat autem nox.

Quando igitur exivit, dicit Iesus: Nunc glorificatus est Filius hominis, et Deus glorificatus est in eo. Si Deus glorificatus est in eo, et Deus glorificabit eum in seipso, et statim glorificabit eum. Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. quaeritis me, et sicut dixi Iudaeis quod quo ego vado, vos non potestis venire, et vobis dico modo. Mandatum novum do vobis, ut ametis alter alterum, sicut amavi vos, ut et vos ametis alter alterum. In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si amorem habetis inter vos. Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit ei Iesus: Quo ego vado, non potes me nunc sequi; posterius autem sequeris me. Dicit ei Petrus: Domine, cur non possum te sequi modo? Animam meam pro te ponam. Respondit ei Iesus: Animam tuam pro me pones? Amen amen dico tibi, non cantabit gallus donec negaveris me ter.

14

Non turbetur cor vestrum; creditis in Deum, et in me creditis. In domo patris mei mansiones multae sunt; si autem non, dixissem vobis. Eo parare locum vobis. Et si eo et praeparo vobis locum, iterum venio et accipiam vos ad meipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis. Et quo ego vado scitis, et viam scitis. Dicit ei Thomas: Domine, non scimus quo vadis, et quomodo possumus viam scire? Dicit ei Iesus: Ego sum via et veritas et vita; nemo venit ad Patrem nisi per me. Si me cognovissetis, patrem quoque meum cognovissetis. Iam autem cognoscitis eum et vidistis eum. Dicit ei Philippus: Domine, monstra nobis patrem, et sufficit nobis. Dicit

ei Iesus: Tantum tempus vobiscum sum, et non cognovisti me, Philippe? Qui vidit me, vidit patrem; et quomodo tu dicis: Ostende nobis patrem? Non credis quia ego in patre et pater in me est? Verba quae ego loquor vobis, a meipso non loquor; pater autem qui in me manet ipse facit opera. Credite mihi quia ego in patre et pater in me, si autem non, propter opera ipsa credite mihi. Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera quae ego facio et ille faciet, et maiora horum faciet, quia ego ad Patrem meum vado. Et quidquid petieritis in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis in nomine meo, ego faciam.

Si me amatis, mandata mea servate. Et ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum. Spiritum veritatis, quem mundus accipere non potest, quia non videt eum neque cognoscit eum; vos autem cognoscitis eum, quia apud vos manet et in vobis erit. Non relinquam vos orphanos; venio ad vos. Adhuc parum et mundus me non amplius videt, vos autem videtis me, quia ego vivo et vos vivetis. In illa die cognoscetis vos quia ego in patre meo sum, et vos in me estis, et ego in vobis sum. Qui habet mandata mea et servat ea, ille est qui amat me; qui autem amat me, amabitur a patre meo, et ego amabo eum et manifestabo ei meipsum. Dicit ei Iudas, non Iscariotes, Domine, et quid factum est ut nobis sis manifestaturus teipsum et non mundo? Respondit Iesus et dixit ei: Si quis amat me, verbum meum servabit, et Pater meus amabit eum, et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Qui non amat me verba mea non servat, et verbum

quod auditis non est meum, sed Patris qui misit me.

Haec locutus sum vobis apud vos manens. Paracletus autem, Spiritus Sanctus quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia et commemorabit vobis omnia quae dixi vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis; non sicut mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neque timeat. Audivistis quia ego dixi vobis: vado et venio ad vos. Si amabatis me, gavisii essetis quia dixi: eo ad patrem, quia pater meus maior me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat, ut quando fiat, credatis. Non iam multa loquar vobiscum, venit enim mundi princeps, et in me non habet quidquam, Sed ut cognoscat mundus quia amo patrem, et sicut mandavit mihi pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

15

Ego sum vitis vera, et pater meus agricola est. Omnem ramum in me non ferentem fructum tollit, et omnem ferentem fructum purgat ut fructum pleniorum ferat. Iam vos puri estis propter verbum quod locutus sum vobis. Manete in me, et ego in vobis. Sicut ramus non potest fructum ferre ex se ipso, si non maneat in vite, sic neque vos, si non in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites. Qui manet in me et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil facere potestis. Si quis non manserit in me, iactatus est foras sicut ramus et arefactus est, et colligunt ea et in ignem mittunt, et ardet. Si manseritis in me et verba mea in

vobis manserint, quodcumque volueritis petite, et fiet vobis. In hoc glorificatus est Pater meus, ut fructum multum feratis, et fieritis mihi discipuli. Sicut amavit me Pater, et ego amavi vos: manete in amore meo. Si mandata mea servaveritis, manebitis in amore meo, sicut ego mandata Patris mei servavi et maneo in amore eius. Haec locutus sum vobis ut gaudium meum in vobis maneat et gaudium vestrum impleatur. Hoc est mandatum meum, ut diligatis invicem sicut dilexi vos. Maiorem hac amore nemo habet, ut quis animam suam ponat pro amicis suis. Vos amici mei estis, si facitis quaecumque ego impero vobis. Non iam vos dico servos, quia servus non scit quid facit eius dominus; vos autem dixi amicos, quia omnia quae audivi a patre meo nota feci vobis. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, et posui vos ut eatis et fructum feratis, et fructus vester maneat, ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo, det vobis. Haec mando vobis, ut ametis invicem.

Si mundus vos odit, scitis quia me primum vobis odivit. Si ex mundo essetis, mundus utique proprium amaret; quia autem ex mundo non estis, sed ego elegi vos ex mundo, propter hoc odit vos mundus. Memorate verbi quod ego dixi vobis: non est servus maior domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequentur; si verbum meum servaverunt, et vestrum servabunt. Sed haec omnia facient vobis propter nomen meum, quia non sciunt eum qui misit me. Si non venissem et locutus essem illis, peccatum non habuissent; nunc autem praetextum non habent de peccato suo. qui me odit et patrem meum odit. Si opera non fecissem in eis quae nemo alius fecit, peccatum non

habuissent; nunc autem et viderunt et oderunt et me et patrem meum. Sed ut impleatur verbum quod scriptum est in lege eorum: Oderunt me gratis. Quando autem venerit ille Paracletus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritus veritatis, qui a Patre procedit, ille testabitur de me. Et vos autem testificamini, quia ab initio mecum estis.

16

Haec locutus sum vobis, ut non scandalizati sitis. Extorres vos facient, sed venit hora ut omnis qui vos occiderit opinetur se cultum Deo offerre. Et haec facient, quia non cognoverunt Patrem neque me. Sed haec locutus sum vobis, ut quando venerit hora, memineritis eorum, quia ego dixi vobis. Haec autem vobis ex principio non dixi, quia cum vobis eram. Nunc autem vado ad eum qui misit me, et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia haec locutus sum vobis, dolor implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego abeam. Si enim ego non abeam, Paracletus non veniet ad vos; si autem eam, mittam eum ad vos. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio. de peccato quidem, quia non credunt in me, De iustitia autem, quia ad patrem meum vado et non amplius me videtis, De iudicio autem, quia princeps mundi huius iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis ea portare modo. Quando autem venerit ille, Spiritus veritatis, ducet vos in omnem veritatem; non enim loquetur ex se ipso, sed quaecumque audiet loquetur,

et ventura annuntiabit vobis. Ille me glorificabit, quia ex meo accipiet et annuntiabit vobis. Omnia quae habet Pater mea sunt; propter hoc dixi quod de meo accipiet et annuntiabit vobis. Modicum et non videtis me, et iterum modicum et videbitis me, quia ego vado ad Patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem: Quid est hoc quod dicit nobis, Modicum et non videtis me, et iterum modicum et videbitis me, et Quia ego vado ad Patrem? Dicebant ergo: Hoc quid est quod dicit, parvum? Non scimus quid loquatur. Cognovit ergo Jesus quod eum interrogare vellent, et dixit eis: De hoc inter vos quaeritis, quod dixi: Modicum, et non videtis me, et iterum modicum, et videbitis me? Amen amen dico vobis quia plorabitis et lamentabimini vos, mundus autem gaudebit; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra in gaudium vertetur. Mulier, quando parit, dolorem habet, quia venit hora eius; quando autem genuerit puerum, non amplius meminit afflictionis propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur dolorem quidem nunc habetis; iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo tollit a vobis. Et in illa die me non rogabitis nihil; amen amen dico vobis, quia quaecumque petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque nunc nihil petivistis in nomine meo; petite et accipietis, ut gaudium vestrum sit completum. Haec in parabolis locutus sum vobis, sed venit hora quando non amplius in parabolis loquar vobis, sed aperte de Patre annuntiabo vobis. In illa die in nomine meo petitis, et non dico vobis quod ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amavistis et credidistis quia ego a Deo exivi. Exivi a Patre et veni in mundum; iterum

relinquo mundum et vado ad Patrem. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc cum libertate loqueris, et parabolam nullam dicis. Nunc scimus quod omnia scis neque opus habes ut quis te interroget. In hoc credimus quod a Deo existi. Respondit eis Iesus: Modo creditis? Ecce venit hora, et nunc venit, ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquantis, et non sum solus, quia pater mecum est. Haec locutus sum vobis ut in me pacem habeatis. In mundo tribulationem habebitis, sed confidite: ego vici mundum.

17

Haec locutus est Iesus, et levavit oculos suos in caelum et dixit: Pater, venit hora; glorifica Filium tuum, ut et Filius tuus glorificet te. Sicut dedisti ei auctoritatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei dabit eis vitam aeternam. Haec autem est vita aeterna, ut cognoscant te solum verum Deum et quem misisti Iesum Christum. Ego te glorificavi super terram, opus perfecti quod dedisti mihi ut facerem. Et nunc glorifica me tu, pater, apud te ipsum gloria quam habebam antequam mundus esset apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti mihi ex mundo. Tibi erant et mihi eos dedisti, et verbum tuum servaverunt. Nunc cognoverunt quia omnia quaecumque dedisti mihi a te sunt. Quia verba quae dedisti mihi dedi eis, et ipsi acceperunt, et cognoverunt vere quia a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti. Ego de illis rogo, non de mundo rogo, sed de his quos dedisti mihi, quia tui sunt. et omnia mea tua sunt et tua

mea, et glorificatus sum in eis. Et iam non sum in mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo quod dedisti mihi, ut sint unum sicut nos. Quando eram cum eis in mundo, ego custodiebam eos in nomine tuo; quos dedisti mihi custodiri, et nemo ex eis periit nisi filius perditionis, ut scriptura impleretur. Nunc autem ad te venio, et haec loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in ipsis. Ego dedi illis verbum tuum, et mundus odivit eos, quia non sunt ex mundo, sicut ego non sum ex mundo. Non rogo ut tollas eos e mundo, sed ut serves eos a malo. Ex mundo non sunt, sicut ego ex mundo non sum. Sanctifica eos in veritate tua; verbum tuum veritas est. Sicut me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut et ipsi sint sanctificati in veritate. Non de his autem rogo solum, sed etiam de credentibus per verbum eorum in me, ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint, ut mundus credat quod tu me misisti. Et ego gloriam, quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum sicut nos unum sumus. Ego in eis et tu in me, ut sint perfecti in unum, et ut cognoscat mundus quod tu me misisti et amavisti eos sicut me amavisti. Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum, ut videant gloriam meam quam dedisti mihi, quia amavisti me ante foundationem mundi. Pater iuste, et mundus te non cognovit, ego autem te cognovi, et isti cognoverunt quod tu me misisti. Et notum feci illis nomen tuum et notum faciam, ut amor quo amavisti me in illis sit, et ego in illis.

18

Haec cum dixisset Iesus, exiit cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem intravit ipse et discipuli eius. Sciebat autem et Iudas, qui tradebat eum, locum illum, quia saepe congregatus erat Iesus illic cum discipulis suis. Iudas igitur accepta cohorte et a principibus sacerdotum et Pharisaeis ministris venit illuc cum facibus et lampadibus et armis. Iesus igitur sciens omnia venientia super eum, egressus dixit eis: Quem quaeritis? Responderunt ei, Iesum Nazaraenum. Dicit eis Iesus, Ego sum. Stabat autem et Iudas, qui tradebat eum, cum eis. Cum igitur dixit eis Ego sum, abierunt retro et ceciderunt humi. Iterum igitur eos interrogavit: Quem quaeritis? Illi autem dixerunt: Iesum Nazarenum. Respondit Iesus: Dixi vobis quia ego sum. Si ergo me quaeritis, sinite hos abire. Ut impleatur verbum quod dixit: Quos dedisti mihi, non perdiidi ex eis quemquam. Simon igitur Petrus, habens machaeram, traxit eam et percussit summi sacerdotis servum et amputavit eius auriculam dextram; erat autem nomen servo Malchus. Dixit ergo Iesus Petro: Mitte gladium in vaginam; poculum quod dedit mihi Pater, nonne bibam illud?

Cohors igitur et tribunus et ministri Iudaeorum comprehenderunt Iesum et ligaverunt eum Et duxerunt eum ad Annam primum, erat enim socer Caiphae, qui erat pontifex maximus anni illius. Erat autem Caiaphas ille qui consiliatus erat Iudaeis quod expedit unum hominem perire pro populo.

Sequebatur autem Iesum Simon Petrus et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus summo sacerdoti, et intravit cum Iesu in atrium summi sacerdotis. Petrus autem stabat ad portam foris. Exivit ergo discipulus ille alius, qui erat notus summo sacerdoti, et dixit ianitricae, et introduxit Petrum. Dicit ergo ancilla ianitor Petro: Nonne et tu ex discipulis es hominis huius? Dicit ille: Non sum. Stabant autem servi et ministri, qui carbonariam fecerant, quia frigus erat, et se calefaciebant; erat autem cum eis Petrus stans et se calefaciens. Summus igitur sacerdos interrogavit Iesum de discipulis eius et de doctrina eius. Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum mundo; ego semper docui in congregatione et in templo, ubi semper Iudaei conveniunt, et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audiverunt quid locutus sim illis; ecce hi sciunt quae ego dixi. Haec autem eo dicente, unus ex ministris adstans dedit ictum Iesu, dicens: Sic respondes summo sacerdoti? Respondit ei Iesus: Si male locutus sum, testimonium perhibeto de malo; si autem bene, quid me caedis? Annas eum vinctum ad Caiaphan summum sacerdotem misit. Erat autem Simon Petrus stans et se calefaciens. Dixerunt ergo ei: Nonne et tu ex discipulis eius es? Negavit igitur ille et dixit: Non sum. Dicit unus ex servis summi sacerdotis, cognatus eius cuius abscidit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum igitur Petrus negavit, et statim gallus cantavit.

Ducunt igitur Iesum a Caiaphas in praetorium. Erat autem mane, et ipsi non intraverunt in praetorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent pascha. Exivit igitur

Pilatus ad eos et dixit, Quam accusationem fertis contra hominem hunc? Responderunt et dixerunt ei: Si non erat hic malefactor, non utique tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus, accipite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudaei, nobis non licet interficere quemquam. ut sermo Iesu impleretur quem dixit significans qua morte esset moriturus Intravit ergo in praetorium iterum Pilatus et vocavit Iesum, et dixit ei: Tu es rex Iudaeorum? Respondit ei Iesus: Ex te ipso tu hoc dicis, aut alii tibi dixerunt de me? Respondit Pilatus: Numquid ego Iudaeus sum? Natio tua et pontifices tradiderunt te mihi; quid fecisti? Respondit Iesus: Regnum meum non est ex hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique pugnarent, ne traderer Iudaeis; nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit ergo ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respondit Iesus: Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et in hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et hoc dicto, iterum exiit ad Iudaeos et dicit eis: Ego nullam causam invenio in eo. Est autem consuetudo vobis ut unum vobis dimittam in Pascha; vultis ergo ut vobis dimittam regem Iudaeorum? Clamabant ergo iterum omnes dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

19

Tunc igitur accepit Pilatus Iesum et flagellavit. Et milites,

coronam ex spinis plexentes, imposuerunt capiti eius, et vestimentum purpureum circumdederunt ei Et dicebant: Ave, rex Iudaeorum, et dabant ei alapas. Exiit ergo iterum foras Pilatus et dicit eis: Ecce duco vobis eum foras, ut cognoscatis quia in eo nullam causam invenio. Exivit ergo Iesus extra, ferens acanthinam coronam et purpureum vestimentum. Et dicit eis: Ecce homo. Quando ergo viderunt eum principes sacerdotum et ministri, clamaverunt dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos et crucifigite; ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei Iudaei: Nos legem habemus, et secundum legem nostram debet mori, quia seipsum Dei Filium fecit. Quando igitur Pilatus hoc verbum audivit, magis timuit, Et ingressus est in praetorium iterum et dicit Iesu: Unde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? Non scis quia auctoritatem habeo crucifigere te et auctoritatem habeo dimittere te? Respondit Iesus: Non habebas ullam auctoritatem contra me, nisi esset tibi datum desuper; propter hoc qui tradit me tibi maius peccatum habet. Ex hoc quaerebat Pilatus dimittere eum, Iudaei autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris. Omnis qui regem se ipsum facit contradicit Caesari. Pilatus igitur audiens hoc verbum eduxit foras Iesum, et sedit super tribunal in loco dicto Lithostroton, Hebraice autem Gabbatha. Erat autem praeparatio Paschae, hora autem quasi sexta, et dicit Iudaeis: Ecce rex vester. Illi autem clamaverunt: Tolle, tolle, crucifige eum! Dicit illis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices: Non habemus regem nisi Caesarem. Tunc igitur tradidit eum illis ut crucifigeretur.

Receperunt autem Iesum et duxerunt, et portans crucem suam exivit in locum qui dicitur Cranii Locus, qui dicitur Hebraice Golgotha. ubi eum crucifixerunt, et cum eo alios duos hinc et hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem et titulum Pilatus et posuit super crucem; erat autem scriptum: Iesus Nazaraeus, rex Iudaeorum. Hunc igitur titulum multi legerunt Iudaeorum, quia prope erat civitatis locus ubi crucifixus est Iesus, et erat scriptum Hebraice, Graece, Latine. Dicebant ergo Pilato principes sacerdotum Iudaeorum: Noli scribere Rex Iudaeorum, sed quia ille dixit Rex sum Iudaeorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi.

Milites igitur, cum crucifixissent Iesum, acceperunt vestimenta eius et fecerunt quattuor partes, unicuique militi partem, et tunicam; erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eum, sed sortiamur de eo cuius erit, ut Scriptura impleretur quae dicit: Diviserunt vestimenta mea sibi, et super vestem meam miserunt sortem.

Illi quidem igitur milites haec fecerunt. Stabant autem apud crucem Iesu mater eius et soror matris eius, Maria Clopae et Maria Magdalene. Iesus igitur videns matrem et discipulum adstantem quem amabat, dicit matri eius: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ab illa hora accepit discipulus eam in sua propria. Post haec sciens Iesus quia iam omnia consummata sunt, ut consummaretur scriptura, dicit: Sitio. Vas igitur iacebat aceto plenum; illi autem implentes

spongiam aceto et hyssopo circumponentes obtulerunt ori eius. Quando igitur accepit acetum, Iesus dixit: Consummatum est, et reclinans caput tradidit spiritum.

Iudaei igitur, ut non manerent super crucem corpora in sabbato, quoniam parasceve erat, erat enim magnus dies illius sabbati, rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, et tollerentur. Venerunt igitur milites, et primi quidem crura fregerunt et alterius qui crucifixus erat cum eo, Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, Sed unus ex militibus lancea eius latus pupugit, et statim exivit sanguis et aqua. Et qui vidit testificatus est, et verum eius est testimonium, et ille scit quia vera dicit, ut et vos credatis. Factum est enim hoc, ut scriptura impleretur: os non conteretur eius. Et iterum alia scriptura dicit: Videbunt in quem transfixerunt.

Post haec autem rogavit Pilatum Ioseph qui ex Arimathaea erat, discipulus Iesu, occultatus autem propter timorem Iudaeorum, ut tolleret corpus Iesu, et permisit Pilatus. Venit igitur et tulit corpus Iesu. Venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam myrrhae et aloes quasi litras centum. Acceperunt igitur corpus Iesu et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudaeis sepelire. Erat autem in illo loco ubi crucifixus est hortus, et in illo horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat Ibi ergo propter Parasceven Iudaeorum, quia prope erat monumentum, posuerunt Iesum.

20

Die autem una sabbatorum Maria Magdalene venit mane, tenebris adhuc existentibus, ad monumentum, et videt lapidem sublatum ex monumento. Currit igitur et venit ad Simonem Petrum et ad alium discipulum quem amabat Iesus, et dicit eis: Tulerunt Dominum ex sepulcro, et non scimus ubi posuerunt eum. Exivit ergo Petrus et alius discipulus, et veniebant in sepulcrum. Currebant autem duo simul, et alius discipulus praecucurrit celerius Petro et venit primus ad sepulcrum. Et inclinatus videt lintheamina iacentia, non tamen intravit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et intravit in sepulcrum et videt lintheamina iacentia. Et sudarium, quod erat super caput eius, non cum lintheis positum, sed separatim involutum in unum locum. Tunc igitur intravit etiam alter discipulus qui primus ad monumentum venerat, et vidit et credidit, Nondum enim sciebant Scripturam, quod oporteret eum ex mortuis resurgere. abierunt igitur iterum ad seipsos discipuli. Maria autem stabat ad sepulcrum flens foris. Cum igitur fleret, inclinavit se in sepulcrum et videt duos angelos in albis sedentes, unum ad caput et unum ad pedes, ubi iacebat corpus Iesu. Et dicunt ei illi: Mulier, quid fles? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum, et non scio ubi posuerunt eum. Et his dictis conversa est retro, et videt Iesum stantem, et non sciebat quod Iesus esset. Dicit ei Iesus: Mulier, quid ploras? Quem quaeris? Illa, putans quod hortulanus esset, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dic mihi ubi posuisti eum, et ego eum tollam. Dicit ei Iesus, Maria. Illa

conversa dicit ei, Rabboni, quod dicitur Magister. Dicit ei Iesus: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum; vade autem ad fratres meos et dic eis: Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum, et Deum meum et Deum vestrum. Venit Maria Magdalene nuntians discipulis se vidisse Dominum, et haec eum dixisse sibi.

Cum igitur vespera esset die illo primo sabbatorum, et fores clausae essent ubi erant discipuli congregati propter timorem Iudaeorum, venit Iesus et stetit in medio, et dicit eis, pax vobis. Et hoc dicens, ostendit eis manus et latus suum. Gavisi sunt ergo discipuli, videntes Dominum. Dixit ergo eis Iesus iterum, pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Et hoc dicens insufflavit et dicit eis: Accipite Spiritum Sanctum. Si quorundam dimittatis peccata, dimittuntur eis; si quorundam teneatis, tenta sunt.

Thomas autem unus ex duodecim, qui dicebatur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus. Dicebant igitur ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Si non videro in manibus eius formam clavorum, et mittam digitum meum in formam clavorum, et mittam manum meam in latus eius, non credam. Et post dies octo iterum erant intus discipuli eius et Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, et stetit in medio et dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomae: Affer digitum tuum huc et vide manus meas, et affer manum tuam et mitte in latus meum, et noli fieri incredulus, sed fidelis. Et respondit Thomas et dixit ei: Dominus meus et Deus meus. Dicit ei Iesus: Quia vidisti me,

credidisti; beati qui non videntes crediderunt.

Multa quidem igitur et alia signa fecit Iesus coram discipulis suis, quae non sunt scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt ut credatis quia Iesus est Christus, Filius Dei, et ut credentes vitam habeatis in nomine eius.

21

Post haec manifestavit se ipsum iterum Iesus discipulis super mare Tiberiadis; manifestavit autem sic. Erant simul Simon Petrus, et Thomas qui dicebatur Didymus, et Nathanael qui erat a Cana Galilaeae, et filii Zebedaei, et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado piscare. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Exierunt et intraverunt in navem statim, et in illa nocte ceperunt nihil. Mane autem iam facto stetit Iesus in litus, non tamen sciebant discipuli quia Iesus est. Dicit ergo eis Iesus: Pueri, num aliquid cibi habetis? Responderunt ei: Non. Ille autem dixit illis: Mittite in dexteris partes navis rete, et invenietis. Miserunt ergo, et non amplius illud trahere valuerunt a multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille, quem amabat Iesus, Petro: Dominus est. Simon ergo Petrus, audiens quia Dominus est, vestimentum externum cinxit (erat enim nudus) et iecit se ipsum in mare. Alii autem discipuli navicula venerunt, non enim erant longe a terra, sed quasi ducentis cubitis, trahentes rete piscium. Cum igitur descenderunt in terram, vident prunas iacentes et piscem superpositum et panem. Dicit

eis Iesus: Afferte de piscibus quos cepistis nunc. Ascendit Simon Petrus et traxit rete in terram, plenum piscibus magnis centum quinquaginta tribus; et cum tot essent, non scissum est rete. Dicit illis Iesus: Venite, prandete. Nemo autem discipulorum audebat eum interrogare, Tu quis es?, scientes quia Dominus est. Venit igitur Iesus et accipit panem et dat eis, et piscem similiter. Hoc iam tertium manifestatus est Iesus discipulis suis, cum surrexisset ex mortuis.

Quando igitur ientaverant, dicit Simoni Petro Iesus, Simon Iona, amas me plus his? dicit ei, etiam, Domine, tu scis quia amo te. dicit ei, pasce agnos meos. Dicit ei iterum secundo, Simon Iona, amas me? Dicit ei, etiam, Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei, pasce oves meas. Dicit ei tertio, Simon Iona, amas me? Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio, amas me, et dixit ei: Domine, tu omnia scis, tu cognoscis quia amo te. Dicit ei Iesus: Pasce oves meas. Amen amen dico tibi: quando eras junior, cingebas te ipsum et ambulabas ubi volebas; quando autem senueris, extends manus tuas, et alius te cinget et feret ubi non vis. Hoc autem dixit significans quali morte glorificabit Deum. Et hoc dicens dicit ei: Sequere me. Conversus autem Petrus videt discipulum quem amabat Iesus sequentem, qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit: Domine, quis est qui tradit te? Hunc videns, Petrus dicit Iesu: Domine, hic autem quid? Dicit ei Iesus: Si eum volo manere donec venio, quid ad te? Tu sequere me. Exivit ergo verbum hoc in fratres, quod discipulus ille non moritur; et non dixit ei Iesus quod non moritur, sed: Si eum volo manere donec venio, quid ad te?

Hic est discipulus qui testificatur de his et scripsit haec, et scimus quia verum est testimonium eius. Est autem et alia multa quae fecit Iesus, quae si scribantur singula, neque ipsum puto mundum capere posse libros qui scribendi sint. Amen.

Deuteronomium

1

Haec sunt verba quae locutus est Moyses omni Israeli trans Iordanem in deserto ad occasum prope mare rubrum inter Pharan, Tophol, et Lobon, et Aulon, et katachrusea. Undecim dierum iter est ex Choreb per montem Seir usque ad Cades Barne. Et factum est in quadragesimo anno, in undecimo mense, die una mensis, locutus est Moyses ad omnes filios Israel, secundum omnia quaecumque mandavit Dominus ei ad eos, post percutere Sihon regem Amorraeorum qui habitavit in Heshbon, et Og regem Bashan qui habitavit in Ashtaroth et in Edrei Trans Iordanem in terra Moab, coepit Moyses legem hanc explanare, dicens, Dominus Deus noster locutus est nobis in Horeb dicens: Sufficiat vobis habitare in monte hoc.

Convertimini et proficiscimini vos et ingredimini in montem Amorrhaeorum, et ad omnes qui habitant circa Araba, in montem et planitiem, et ad Austrum, et ad oram terrae Chananaeorum, et Antilibanum usque ad flumen magnum, flumen Euphratis. Videte, tradidit coram vobis terram; ingressi

possidete terram, quam iuravi patribus vestris, Abraham et Isaac et Iacob, dare eis et semini eorum post eos.

Et dixi ad vos in tempore illo dicens: Non potero solus ferre vos. Dominus Deus vester multiplicavit vos, et ecce estis hodie sicut stellae caeli multitudine. Dominus Deus patrum vestrorum addat vobis ut estis millesies, et benedicat vos sicut locutus est vobis. Quomodo solus ferre potero laborem vestrum et substantiam vestram et contradictiones vestras? Date vobis viros sapientes et peritos et prudentes in tribus vestris, et constituam eos super vos duces vestros. Et respondistis mihi et dixistis: Bonum est verbum quod locutus es facere. Et accepi ex vobis viros sapientes et peritos et intelligentes, et constitui eos ut praeessent vobis chiliarchos, et centuriones, et quinquagenarios, et decanos, et scribas iudicibus vestris. Et praecepi iudicibus vestris in tempore illo, dicens: Audite inter fratres vestros, et iudicate iuste inter virum et inter fratrem et inter advenam eius. Non cognoscis faciem in iudicio; secundum parvum et secundum magnum iudicabis. Non subtrahas faciem hominis, quia iudicium Dei est. Et verbum quod si durum sit a vobis, referes illud ad me, et audiam illud. Et mandavi vobis in tempore illo omnia verba, quae facietis.

Et profecti ex Horeb, ivimus per omnem desertum illud magnum et terribile, quod vidistis, viam montis Amorrhaei, sicut mandavit Dominus Deus noster nobis, et venimus usque Cades Barne. Et dixi ad vos: venistis usque ad montem Amorrhaeum, quem Dominus Deus noster dat vobis. Videte,

tradidit vobis Dominus Deus vester ante faciem vestram terram; ascendentes possidete, quem ad modum dixit Dominus Deus patrum vestrorum vobis. Non timeatis, neque formidatis. Et accessistis ad me omnes, et dixistis: Mittamus viros priores nostros, et explorent nobis terram, et renuntient nobis responsum, viam per quam ascendemus in ea, et civitates in quas intrabimus in eas. Et placuit coram me verbum, et accepi ex vobis duodecim viros, virum unum per tribum. Et conversi ascenderunt in montem, et venerunt usque ad vallem botryos, et exploraverunt eam. Et acceperunt in manibus suis de fructu terrae, et detulerunt ad vos, et dicebant: Bona est terra quam Dominus Deus noster dat nobis.

Et noluistis ascendere, sed inobedientes fuistis verbo Domini Dei nostri. Et murmuravistis in tentoriis vestris, et dixistis: Quia oderat nos Dominus, eduxit nos ex terra Aegypti, ut traderet nos in manus Amorrhaeorum et deleret nos. Quo nos ascendimus? Fratres autem vestri averterunt cor vestrum, dicentes: Gens magna et multa et potentior nobis, et urbes magnae et munitae usque ad caelum, sed etiam filios gigantum vidimus ibi. Et dixi ad vos: Ne terreamini neque timeatis ab eis. Dominus Deus vester qui praecedit ante faciem vestram, ipse simul pugnabit eos vobiscum secundum omnia quanta fecit vobis in terra Aegypti et in deserto hoc quod vidistis, in via montis Amorrhaei, sicut nutrire te Dominus qui Deus tuus, sicut homo sustinet filium suum, per omnem viam qua ambulastis donec venistis in locum hunc.

Et in hoc verbo non credidistis Domino Deo nostro, Qui praeambulat prior vestrum in via ad eligendum vobis locum, ducens vos in igne nocte, ostendens vobis viam secundum quam pergitis super ea, et in nube die.

Et audivit Dominus vocem verborum vestrorum, et provocatus iuravit dicens, Si quis ex viris istis terram bonam hanc videbit, quam patribus eorum iuravi, praeter Caleb filius Jephunneh, hic videbit eam, et huic dabo terram super quam ascendit, et filiis ejus, quia adhesit his quae ad Dominum pertinent. Et mihi iratus est Dominus propter vos, dicens: Neque tu intrabis ibi. Joshua filius Nun qui tibi adstat, hic intrabit illuc, ipsum confirma, quia ipse eam Israeli hereditabit. Et omnis puer novus qui non scit hodie bonum aut malum, hi intrabunt illuc, et his dabo eam, et ipsi hereditabunt eam. Et vos conversi castra posuistis in deserto, viam quae est ad mare rubrum.

Et respondistis et dixistis: Peccavimus coram Domino Deo nostro; nos ascendentes pugnabimus secundum omnia quaecumque mandavit Dominus Deus noster nobis. Et sumpsistis unusquisque vasa bellica sua, et congregati ascendistis in montem. Et dixit Dominus ad me, dixi eis, non ascendetis neque pugnabitis, non enim sum vobiscum, et non conteremini coram inimicis vestris. Et locutus sum vobis, et non audivistis me, et transgressi estis verbum Domini, et violenter transgressi ascendistis in montem. Et exivit Amorrhaeus, qui habitabat in monte illo, in occursum vestrum, et persecutus est vos sicut faciunt apes, et vulneraverunt vos a Seir usque ad

Hormam. Et sedentes flevistis coram Domino Deo nostro, et non audivit Dominus vocem vestram neque attendit vobis.

Et insedistis in Cades dies multos, quantos umquam dies insedistis.

2

Et conversi profecti sumus in desertum, viam maris rubri, quo modo locutus est Dominus ad me, et circumivimus montem Seir diebus multis. Et dixit Dominus ad me, sufficiat vobis circumire montem hunc; convertimini ergo ad Aquilonem Et populo impera dicens: Vos transitis per fines fratrum vestrorum, filiorum Esau, qui habitant in Seir, et timebunt vos et verebuntur vos valde. Ne iungatis cum eis bellum, non enim dabo vobis de terra eorum neque vestigium pedis, quia in sortem dedi filiis Esau montem Seir. Argenti cibos emite ab eis et edite, et aquam mensura accipite ab eis argenti et bibite. Nam Dominus Deus noster benedixit te in omni opere manuum tuarum; cognosce quomodo transisti desertum magnum et terribile illud; ecce quadraginta annis Dominus Deus tuus tecum fuit, non indignisti verbo.

Et transivimus fratres nostros, filios Esau, qui habitabant in Seir, iuxta viam Arabae ab Ailon et ab Gesion Gaber, et conversi transivimus viam desertam Moab. Et dixit Dominus ad me: Noli esse hostilis Moabitibus, neque iungere cum eis bellum, non enim

dabo de terra eorum vobis in sortem; filiis enim Lot dedi Aroer ad hereditandum. Omnes priores insederunt super eam, gens magna et multa et fortis, sicut Enakim. Rephaim reputabuntur et hii, sicut et Enacim; et Moabitae vocant eos Emim. Et in Seir habitavit Chorraeus antea, et filii Esau perdiderunt eos, et extirpaverunt eos a facie eorum, et habitaverunt pro eis, quo modo fecit Israel terram hereditatis suae, quam dedit Dominus eis. Nunc ergo surgite et proficiscimini, et transite vallem Zaret.

Et dies quibus iter fecimus a Cades Barne donec transivimus vallem Zaret, triginta et octo anni, donec cecidit omnis generatio virorum bellatorum morientium e castris, sicut iuravit Dominus Deus eos. Et manus Dei erat super eos ad consumendum eos e medio castrorum donec ceciderunt.

Et factum est, quando ceciderunt omnes viri bellatores morientes ex medio populi, et locutus est Dominus ad me dicens: Tu transibis hodie terminos. Moab Aroer, Et accedetis prope filios Ammon, ne hostiles sis eis, neque committatis cum eis bellum, non enim dabo de terra filiorum Ammon tibi in sortem, quia filiis Lot dedi eam in sortem. Terra Rephaim reputabitur, nam et super eam habitabant Rephaim antea, et Ammonitae eos Zamzummim vocant. Natio magna et multa et potentior vobis, sicut et Enakeim, et perdidit eos Dominus ante faciem eorum, et hereditaverunt et habitati sunt pro eis usque ad hanc diem. Sicut fecerunt filiis Esau qui habitabant in Seir, quo modo deleverunt Chorrhaeum a facie eorum, et possederunt eos, et habitaverunt pro eis usque ad diem hanc. Et Euaio habitantes

in Asedoth usque ad Gazam, et Cappadoces qui exierunt ex Cappadocia, deleverunt eos, et habitaverunt pro eis.

Nunc igitur surgite et discedite, et transite vallem Arnon; ecce tradidi in manus tuas Sihon regem Hesebon Amorrhaeum et terram eius; incipe possidere, iunge ad eum bellum in hac die. Incipe dare tremorem tuum et timorem tuum super faciem omnium gentium quae sub caelo sunt, quae audientes nomen tuum turbabuntur, et dolores habebunt a facie tua.

Et misi legatos ex deserto Kedemoth ad Sihon regem Heshbon verbis pacificis, dicens Transibo per terram tuam; in via ibo, non declinabo ad dextram neque ad sinistram. Cibaria pro argento dabis mihi, et edam, et aquam pro argento dabis mihi, et bibam, sed quod transibo pedibus, Sicut fecerunt mihi filii Esau qui habitant in Seir, et Moabitae qui habitant in Aroer, donec transeam Iordanem in terram quam Dominus Deus noster dat nobis. Et non voluit Sihon rex Heshbon nos per se transire, quia Dominus Deus noster induravit spiritum eius et cor eius obfirmavit, ut traderetur in manus tuas sicut in die hac.

Et dixit Dominus ad me: Ecce coepi tradere ante faciem tuam Sihon regem Hesebon Amorrhaeum, et terram eius, et incipe possidere terram eius. Et exivit Sihon rex Heshbon in occursum nobis, ipse et omnis populus eius in bellum in Jahaz. Et tradidit eum Dominus Deus noster ante faciem nostram, et percussimus eum et filios eius et omnem populum eius. Et cepimus omnes urbes eius in tempore illo, et deleuimus omnem urbem

deinceps, et mulieres eorum et infantes eorum; non reliquimus uiuum. Except pecora praedati sumus, et spolia urbium cepimus. Ex Aroer, quae est apud labium torrentis Arnon, et civitatem quae est in valle, et usque ad montem Galaad, non facta est civitas quae effugerit nos. Omnes tradidit Dominus Deus noster in manus nostras. Prope filios Ammon non accessimus, omnia ea quae adjacent torrenti Jabbok et civitates eas quae in montana sunt, sicut praecepit Dominus Deus noster nobis.

3

Et conversi ascendimus viam in Basan, et exivit Og rex Basan in occursum nobis, ipse et omnis populus eius in bellum in Edraim. Et dixit Dominus ad me: Ne timueris eum, quia in manus tuas tradidi eum et omnem populum eius et omnem terram eius, et facies ei sicut fecisti Sihon regi Amorrhaeorum, qui habitabat in Hesebon. Et tradidit eum Dominus Deus noster in manus nostras, et Og regem Basan, et omnem populum eius, et percussimus eum, usque ad non relinquendum semen eius.

Et cepimus omnes urbes eius illo tempore; non erat urbs quam non cepimus ab eis, sexaginta urbes, omnes regiones circa Argob regis Og in Basan, Omnes civitates munitae erant, muri alti, portae et vectes, praeter civitates Pherezaeorum, quae multae valde erant. Perdidimus, quemadmodum fecimus Seon regem Hesebon, et perdidimus omnem civitatem deinceps, et

mulieres, et pueros. Et omnia pecora et spolia urbium nobis ipsis praedati sumus.

Et accepimus in tempore illo terram ex manibus duorum regum Amorrhaeorum, qui erant trans Iordanem, a torrente Arnon et usque Hermon, Palmae Hermon Saniozem appellant, et Amorrhaeus illud Saniozem nominavit. Omnes civitates Misor, et omnis Galaad, et omnis Basan usque ad Elcha et Edraim, civitates regni Og in Basan. Quod excepto Og rege Basan relictus est ex Rephaim, ecce lectus eius lectus ferreus, ecce haec in extremis filiorum Ammon, novem cubitorum longitudo eius, et quattuor cubitorum latitudo eius in cubito viri. Et terram illam hereditavimus in tempore illo ab Aroer, quae est iuxta ripam torrentis Arnon, et dimidium montis Galaad, et urbes eius dedi Ruben et Gad. Et reliquum Gilead, et omnem Bashan regnum Og dedi dimidiaz tribui Manasseh, et omnem regionem Argob; omnis Bashan illa, terra Rephaim computabitur. Et Iair filius Manasse cepit omnem regionem Argob usque ad fines Gargasi et Machathi, nominavitque eas ex nomine suo Basan Thauoth Iaeir usque ad diem hanc. Et Machir dedi Galaad. Et Ruben et Gad dedi a Galaad usque ad torrentem Arnon, medium torrentis terminum, et usque ad Iaboc; torrens terminus filiis Ammon. Et Arabah et Iordanes terminus Mahanareth, et usque ad mare Arabah, mare salis sub Asedoth Phasga ad orientem.

Et mandavi vobis in tempore illo, dicens: Dominus Deus vester dedit vobis terram hanc in sortem; armati procedite ante faciem fratrum vestrorum filiorum Israel, omnis potens. Praeter

mulieres vestras et liberos vestros et pecora vestra, scio quod multa pecora vobis sint, habitent in urbibus vestris, quas dedi vobis, donec requiem det Dominus Deus vester fratres vestros, sicut et vos, et hereditent et hi terram quam Dominus Deus noster dat illis trans Iordanem, et revertemini unusquisque in hereditatem suam quam dedi vobis.

Et Iesu praecepi in tempore illo, dicens: Oculi vestri viderunt omnia quanta fecit Dominus Deus noster duobus regibus his; ita faciet Dominus Deus noster omnibus regnis super quas tu transgrederis ibi. Non timebitis ab eis, quia Dominus Deus noster ipse pro vobis pugnabit.

Et deprecatus sum Dominum in tempore illo, dicens, Domine Deus, tu coepisti ostendere servo tuo fortitudinem tuam, et potentiam tuam, et manum tuam fortem, et brachium tuum excelsum; quis enim est Deus in caelo aut super terram, qui faciet sicut fecisti tu, et secundum fortitudinem tuam? Transgressus igitur videbo terram bonam hanc, quae est trans Iordanem, montem hunc bonum et Antilibanum.

Et Dominus me propter vos neglexit, nec me audivit, et dixit Dominus ad me: Sufficiat tibi, ne addas adhuc loqui verbum hoc. Ascende super culmen excisi, et aspice oculis tuis ad mare et Aquilonem et Austrum et ortus, et vide oculis tuis, quia non transibis Iordanem hunc. Et impera Iosue et fortifica eum et consolare eum, quod hic transibit ante faciem populi huius, et hic hereditabit illis omnem terram quam vidisti. Et consedimus

in valle prope domum Phogor.

4

Et nunc, Israel, audi ordinationes et iudicia quae ego doceo vos hodie facere, ut vivatis et multiplicemini, et ingressi hereditetis terram quam Dominus Deus patrum vestrorum dat vobis. Non addetis ad verbum quod ego praecipio vobis, et non aufertis ab eo; custodite mandata Domini Dei nostri, quaecumque ego praecipio vobis hodie. Oculi vestri viderunt omnia quaecumque fecit Dominus Deus noster Beelphegor, quia omnem hominem quicumque ivit post Beelphegor, delevit eum Dominus Deus vester ex vobis. Vos autem qui adhaerentes Domino Deo vestro, vivitis omnes hodie.

Videte, monstravi vobis iustitias et iudicia, sicut mandavit mihi Dominus, ut faciatis sic in terra in quam vos intratis ibi ad hereditandam eam. Et custodietis et facietis, quia haec est sapientia vestra et intelligentia coram omnibus gentibus; quicumque audiverint omnia iustificationes has, et dicent: Ecce populus sapiens et sciens, gens magna haec. Quia quae natio magna, cui est Deus appropinquans ei sicut Dominus Deus noster in omnibus, in quibus eum invocaverimus? Et quae gens magna, cui sunt iustitiae et iudicia iusta secundum omnem legem hanc, quam ego do coram vobis hodie?

Attende tibi ipsi, et custodi animam tuam vehementer, ne

obliviscaris omnia verba quae viderunt oculi tui, et ne discedant a corde tuo omnibus diebus vitae tuae, et docebis filios tuos et filios filiorum tuorum de die qua stetistis coram Domino Deo nostro in Horeb, die ecclesiae, quando dixit Dominus ad me: Congrega ad me populum, et audiant verba mea, ut discant timere me omnibus diebus quibus ipsi vivunt super terram, et filios suos docebunt. Et accessistis et stetistis sub monte, et mons ardebat igne usque ad caelum, tenebrae, caligo, procella. Et locutus est Dominus ad vos e medio ignis, vocem verborum quam audivistis, et similitudinem non vidistis, sed vocem tantum. Et nuntiavit vobis foedus eius, quod mandavit vobis facere, decem verba, et scripsit ea super duas tabulas lapideas.

Et mihi mandavit Dominus in tempore illo, docere vos iustificationes et iudicia, ut faceretis ea in terra in quam vos intratis ibi ad hereditandam eam. Et custodietis valde animas vestras, quia non vidistis similitudinem in die qua locutus est Dominus ad vos in Horeb in monte ex medio ignis. Ne inique agatis et faciatis vobis ipsis sculptile similitudinem, omnem imaginem similitudinem masculini aut feminini, similitudo omnis animalis eorum qui sunt super terram, similitudo omnis avis pennatae quae volat sub caelo, Similitudo omnis reptilis quod repit super terram, similitudo omnis piscis qui est in aquis sub terra. Et ne suspiciens in caelum et videns solem et lunam et stellas et omnem ornatum caeli, erratus, adoraveris ea et servieris eis, quae distribuit Dominus Deus tuus omnibus gentibus quae sub caelo sunt. Vos autem accepit Deus, et eduxit vos ex terra Aegypti, ex fornace ferrea, ut essetis ei populus

hereditarius, sicut in hoc die.

Et Dominus Deus iratus est mihi de rebus dictis a vobis, et iuravit ut non transeam Iordanem istum, et ut non intrem in terram quam Dominus Deus tuus dat tibi in sorte. Ego enim morior in terra hac, et non transeo Iordanem hunc; vos autem transitis, et hereditabitis terram bonam hanc. Attendite vobis, ne obliviscamini pactum Domini Dei nostri, quod disposuit vobiscum, et inique agatis, et faciatis vobis sculptile similitudinem omnium quae praecepit tibi Dominus Deus tuus. Quod Dominus Deus tuus ignis consumens est, Deus aemulator.

Si autem genueris filios et filios filiorum tuorum, et moremini super terram, et inique egeritis, et feceritis sculptam similitudinem cuiusque rei, et feceritis malum coram Domino Deum vestrum ad iram provocare: testor vobis hodie caelum et terram, quia perditione peribitis de terra in quam vos transitis Iordanem ibi ut hereditetis; non multos dies super eam permanebitis, sed omnino delebimini. Et disperget Dominus vos in omnibus gentibus, et relinquemini pauci numero in omnibus gentibus, in quas inducet Dominus vos illic. Et servietis ibi deis aliis, operibus manuum hominum, lignis et lapidibus, qui non videbunt neque audient neque edent neque olfacient. Et quaeretis ibi Dominum Deum vestrum, et invenietis eum quando quaesieritis eum ex toto corde tuo et ex tota anima tua in tribulatione tua. Et invenient te omnia verba haec in novissimo dierum, et converteris ad Dominum Deum tuum, et obaudies voci eius, Quia Deus misericors est Dominus Deus tuus,

non derelinquet te neque delebit te, non obliviscetur testamentum patrum tuorum quod iuravit eis Dominus.

Interrogate dies priores qui fuerunt ante te, a die qua creavit Deus hominem super terram, et ab extremo caeli usque ad extremum caeli, si factum est secundum verbum magnum hoc, si auditum est tale quid, si audivit gens vocem Dei viventis loquentis ex medio ignis, quo modo audivisti tu et vixisti, Si tentavit Deus ingressus accipere sibi gentem ex medio gentis in tentatione, et in signis, et in prodigiis, et in bello, et in manu forti, et in brachio excelso, et in visionibus magnis, secundum omnia quaecumque fecit Dominus Deus noster in Aegypto coram te vidente. ut scias Dominum Deum tuum hunc Deum esse, neque esse alium praeter eum. E caelo audita est vox eius ut te instrueret, et super terram ostendit tibi ignem suum magnum, et verba eius audivisti e medio ignis.

Propter amorem eius erga patres tuos, elegit semen eorum post eos vos, et eduxit te ipse in fortitudine sua magna ex Aegypto, ad delendas gentes magnas et fortiores te coram facie tua, ut introduceret te et daret tibi terram eorum possidendam, sicut habes hodie.

Et cognosces hodie, et converteris mente, quia Dominus Deus tuus hic Deus est in caelo sursum et super terram deorsum, et non est adhuc praeter eum. Et custodite mandata eius et iudicia eius, quaecumque ego praecipio tibi hodie, ut bene tibi fiat et filiis tuis post te, ut longaevi fiatis super terram, quam Dominus

Deus tuus dat tibi omnibus diebus. Tunc separavit Moyses tres civitates trans Iordanem ab ortu solis. fugere illuc homicidam qui occiderit proximum non sciens, et hic non odiens eum ante heri et tertii diei, et confugiet in unam ex urbibus his, et vivet. Bosor in deserto, in terra campestri Ruben; et Ramoth in Galaad Gad; et Gaulon in Basan Manasse.

Haec est lex, quam posuit Moyses coram filiis Israel. Haec testimonia et ordinationes et iudicia, quanta locutus est Moyses filiis Israel, egressis illis ex terra Aegypti. in trans Iordanem, in valle, prope domum Phogor, in terra Sehon regis Amorrhaeorum, qui habitabat in Hesebon, quem percussit Moyses et filii Israel, exeuntibus eis ex terra Aegypti. Et hereditaverunt terram eius et terram Og regis Basan, duorum regum Amorrhaeorum, qui erant trans Iordanem ad orientem solis. ab Aroer, quae est super labium torrentis Arnon, et super montem Sihon, qui est Hermon, omnem Arabam trans Iordanem ad orientem solis sub Asedoth sculptili.

5

Et vocavit Moses omnem Israel, et dixit ad eos: Audi, Israel, iustificationes et iudicia quaecumque ego loquor in auribus vestris in die hac, et discetis ea, et custodietis facere ea. Dominus Deus vester fecit vobiscum foedus in Horeb. Non cum patribus vestris pepigit Dominus foedus hoc, sed vobiscum, qui hic hodie omnes vivitis. Facie ad faciem locutus est Dominus ad vos in

monte ex medio ignis. Et ego stabam inter Dominum et vos in tempore illo, ut annuntiarem vobis verba Domini, quia timuistis a facie ignis et non ascendistis in montem, dicens Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxit te ex terra Aegypti, ex domo servitutis.

Non erunt tibi dei alii coram me.

Non facies tibi idolum, neque omnem similitudinem eorum quae in caelo sursum sunt, et quae in terra deorsum sunt, et quae in aquis subter terram sunt. Non adorabis eis neque servies eis, quia ego sum Dominus Deus tuus, Deus aemulator, reddens peccata patrum super filios in tertiam et quartam generationem iis qui oderunt me. et faciens misericordiam in milia iis qui amant me et iis qui custodiunt praecepta mea Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum, non enim impunitum dimittet Dominus Deus tuus eum qui accipit nomen eius in vanum.

Custodi diem sabbatorum ad sanctificandum eam, quo modo mandavit tibi Dominus Deus tuus. Sex dies operaberis et facies omnia opera tua. Die autem septimo sabbata Domino Deo tuo; non facies in ea omne opus, tu et filius tuus et filia tua, servus tuus et ancilla tua, bos tuus et iumentum tuum, et omne pecus tuum, et advena qui habitat in te, ut requiescat servus tuus et ancilla tua et iumentum tuum, sicut et tu. Et memor eris quod servus eras in terra Aegypti, et eduxit te Dominus Deus tuus inde in manu forti, et in brachio excelso; propter hoc praecepit tibi

Dominus Deus tuus ut custodires diem sabbatorum et sanctificares eam. Honora patrem tuum et matrem tuam, quo modo mandavit tibi Dominus Deus tuus, ut bene tibi sit, et ut longaevus sis super terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi. Non occides. Non moechaberis. Non furabis. Non falsum testimonium feres contra proximum tuum. Non concupisces uxorem proximi tui, non concupisces domum proximi tui, neque agrum eius, neque servum eius, neque ancillam eius, neque bovem eius, neque iumentum eius, neque omne pecus eius, neque omnia quaecumque proximi tui sunt.

Haec verba locutus est Dominus ad omnem congregationem vestram in monte ex medio ignis, tenebrarum, caliginis, tempestatis, voce magna, et non addidit, et scripsit ea super duas tabulas lapideas, et dedit mihi. Et factum est cum audivistis vocem ex medio ignis, et mons ardebat igne, et accessistis ad me omnes principes tribuum vestrarum, et senatus vester, Et dicebatis: Ecce ostendit nobis Dominus Deus noster gloriam suam, et vocem eius audivimus ex medio ignis; in die hac vidimus quia loquetur Deus ad hominem, et vivet. Et nunc ne moriamur, quia consumet nos ignis magnus hic, si addamus nos audire vocem Domini Dei nostri adhuc, et moriemur. Quae enim caro audivit vocem Dei viventis loquentis ex medio ignis, sicut nos, et vivet? Accede tu et audi omnia quaecumque dicat Dominus Deus noster, et tu loqueris ad nos omnia quaecumque loquetur Dominus Deus noster ad te, et audiemus et faciemus.

Et audivit Dominus vocem verborum vestrorum loquentium ad

me, et dixit Dominus ad me: Audivi vocem verborum populi huius, quanta locuti sunt ad te; recte omnia quanta locuti sunt. Quis dabit esse sic cor eorum in eis, ut timeant me et custodiant mandata mea omnibus diebus, ut bene sit eis et filiis eorum per aevum? I, dixi eis, convertimini vos in domos vestras. Tu autem illic sta mecum, et loquar ad te mandata et statuta et iudicia quaecumque docebis eos, et faciant sic in terra quam ego do eis in sortem. Et custodietis facere quo modo mandavit tibi Dominus Deus tuus; non declinabitis in dextram neque in sinistram, Secundum omnem viam, quam mandavit tibi Dominus Deus tuus ut ambulares in ea, ambulate, ut requiem det tibi, et bene tibi sit, et longa vita vivatis super terram quam hereditabitis.

6

Et haec sunt mandata et statuta et iudicia quaecumque mandavit Dominus Deus noster ut doceretis vos facere in terra in quam vos intratis ibi, ut hereditaretis eam. Ut timeatis Dominum Deum vestrum, custodiatis omnia statuta eius et mandata eius quae ego praecipio tibi hodie, tu et filii tui et filii filiorum tuorum, omnibus diebus vitae tuae, ut diu vivatis.

Et audi, Israel, et custodi facere, ut bene tibi sit, et ut multiplicemini valde, sicut locutus est Dominus Deus patrum tuorum dare tibi terram fluentem lac et mel. Et haec decreta et iudicia, quaecumque mandavit Dominus filiis Israel in deserto,

cum exissent de terra Aegypti. Audi Israel, Dominus Deus noster, Dominus unus est. Et amabis Dominum Deum tuum ex tota mente tua, et ex tota anima tua, et ex tota virtute tua. Et erunt verba haec, quaecumque ego praecipio tibi hodie, in corde tuo et in anima tua. Et praedocabis ea filiis tuis, et loqueris de eis sedens in domo tua, et ambulans in via, et cubans, et surgens. Et ligabis ea in signum super manu tua, et erit immobile ante oculos tuos. Et scribetis ea super postes domorum vestrarum et portarum vestrarum.

Et erit, quando introducat te Dominus Deus tuus in terram quam iuravit patribus tuis, Abrahamo et Isaaco et Iacobo, dare tibi civitates magnas et bonas quas non aedificavisti, domos plenas omnium bonorum quas non implevisti, lacus excisos quos non excidisti, vineas et oliveta quae non plantavisti, et comedens et impletus, attende tibi ne obliviscaris Domini Dei tui, qui eduxit te ex terra Aegypti, ex domo servitutis. Dominum Deum tuum timebis, et ipsi soli servies, et ad ipsum adhaerebis, et in nomine eius iurabis.

Non eatis post deos alios ex deis nationum quae circa vos sunt, quia Deus zelotes, Dominus Deus tuus, in te est, ne iratus ira Dominus Deus tuus in te perdat te a facie terrae.

Non tentabis Dominum Deum tuum, quo modo eum tentastis in temptatione. Custodiens custodies mandata Domini Dei tui, testimonia et iustificationes, quaecumque mandavit tibi. Et facies quod placens et bonum est coram Domino Deo tuo, ut

bene tibi fiat, et intres ac hereditas terram bonam, quam iuravit Dominus patribus vestris. expellere omnes inimicos tuos ante faciem tuam, sicut locutus est Dominus.

Et erit quando interrogaverit te filius tuus cras, dicens: Quid sunt testimonia et iustificationes et iudicia, quae mandavit Dominus Deus noster nobis? Et dices filio tuo: Servi eramus Pharaonis in terra Aegypti, et eduxit nos Dominus inde manu forti et brachio excelso. Et dedit Dominus signa et prodigia magna et mala in Aegypto in Pharaonem et in domum eius coram nobis. Et nos eduxit inde, ut daret nobis terram hanc, quam iuravit dare patribus nostris. Et praecepit nobis Dominus facere omnia iudicia haec, timere Dominum Deum nostrum, ut bene sit nobis omnibus diebus, ut vivamus sicut et hodie. Et misericordia erit nobis, si custodiamus facere omnia mandata haec coram Domino Deo nostro, sicut mandavit nobis.

7

Si autem introducat te Dominus Deus tuus in terram in quam ingrederis ibi ut eam hereditare, et eiciat gentes magnas a facie tua, Hettaeum et Gergesaeum et Amorrhaeum et Chananaeum et Pherezaeum et Euaeum et Iebusaeum, septem gentes multas et fortiores vobis, Et tradet eos Dominus Deus tuus in manus tuas, et percuties eos, deletionem delebis eos; non facies ad eos foedus, neque misereberis eorum. Neque nuptiis iungamini ad eos, filiam tuam non dabis filio eius, et filiam eius non accipies

filio tuo. Apostabit enim filium tuum ab me, et serviet diis alteris, et irascetur ira Dominus in vos, et delebit te cito. Sed sic facietis illis: aras eorum destruetis, et columnas eorum conteretis, et lucos eorum excidetis, et sculptilia deorum eorum igne comburetis. Quia populus sanctus es Domino Deo tuo, et te praelegit Dominus Deus tuus ut sis ei populus peculiaris prae omnibus gentibus quae sunt super faciem terrae.

Non quia multi estis prae omnibus gentibus praelegit Dominus vos et elegit Dominus vos; vos enim estis pauci prae omnibus gentibus. Sed propter id quod Dominus vos amat, et servat iusiurandum quod patribus vestris iuravit, eduxit vos Dominus manu forti, et redemit te Dominus e domo servitutis, e manu Pharaonis regis Aegypti. Et cognosces, quod Dominus Deus tuus, hic Deus, Deus fidelis est, custodiens pactum et misericordiam iis qui amant eum et iis qui custodiunt mandata eius in mille generationes. Et reddens his qui odiunt secundum faciem ad delendum eos, et non tardabit his qui odiunt, secundum faciem reddet eis.

Et custodies mandata et iustitias et iudicia haec, quaecumque ego praecipio tibi hodie facere. Et erit, quando audieritis ordinationes has et custodiatis et faciatis ea, tunc custodiet Dominus Deus tuus tibi pactum et misericordiam quam iuravit patribus vestris. Et amabit te, et benedicet te, et multiplicabit te, et benedicet progeniem ventris tui, et fructum terrae tuae, frumentum tuum, et vinum tuum, et oleum tuum, armenta bouum tuorum, et greges ovium tuarum super terra, quam

iuravit Dominus patribus tuis dare tibi. Benedictus eris inter omnes gentes; non erit in vobis sterilis neque sterila, et in pecoribus tuis. Et removebit Dominus Deus tuus a te omnem mollitiem, et omnes morbos Aegypti malos quos vidisti, et quaecumque cognovisti, non imponet super te, sed imponet ea super omnes qui te oderunt.

Et edes omnia spolia gentium quae Dominus Deus tuus dat tibi; non parcet oculus tuus eis, et non servies deis eorum, quia offendiculum hoc est tibi.

Si autem dicas in mente tua, quia maior gens haec est quam ego, quomodo potero delere eos? Non timebis eos; memoria recordaberis quanta fecit Dominus Deus tuus Pharaoni et omnibus Aegyptiis, Tentationes magnas quas viderunt oculi tui, signa et prodigia magna illa, manum fortem et brachium excelsum, quomodo eduxit te Dominus Deus tuus, sic faciet Dominus Deus vester omnibus gentibus quas tu times a facie eorum. Et crabrones mittet Dominus Deus tuus in eos, donec deleantur qui relictis sunt et qui absconditi sunt a te. Non vulneraberis a facie eorum, quia Dominus Deus tuus in te est, Deus magnus et potens. Et consumet Dominus Deus tuus nationes has a facie tua paulatim; non poteris consumere eos cito, ne fiat terra deserta, et multiplicentur super te bestiae ferae. Et tradet eos Dominus Deus tuus in manus tuas, et perdes eos perditione magna, donec deleveris eos. Et tradet reges eorum in manus vestras, et perdetis nomen eorum ex loco illo; non resistet ullus secundum faciem tuam, donec deleveris eos.

Sculptilia deorum ipsorum igne comburetis; non concupisces argentum neque aurum ex eis, non sumes tibi, ne offendas per illud, quia abominatio Domino Deo tuo est. Et non inferes abominationem in domum tuam, et anathema eris sicut hoc; abominatione abominaberis et execratione execraberis, quia anathema est.

8

Omnia mandata, quae ego praecipio vobis hodie, custodietis facere, ut vivatis et multiplicemini, et intretis et hereditate accipiatis terram, quam iuravit Dominus Deus vester patribus vestris. Et memoreris omnem viam, quam duxit te Dominus Deus tuus in deserto, ut affliceret te et tentaret te, et cognosceretur ea quae in corde tuo sunt, si custodies mandata eius aut non. Et afflixivit te, et fame affecit te, et cibavit te manna, quod non noverunt patres tui, ut declararet tibi quod non super pane solo vivet homo, sed super omni verbo quod procedit per os Dei vivet homo. Vestimenta tua non senuerunt a te, calceamenta tua non trita sunt a te, pedes tui non callosi facti sunt, ecce quadraginta anni.

Et cognosces corde tuo quia, sicut si quis homo disciplinet filium suum, sic Dominus Deus tuus disciplinabit te. Et custodies mandata Domini Dei tui, ambulare in viis eius et timere eum.

Dominus enim Deus tuus introducet te in terram bonam et

multam, ubi torrentes aquarum et fontes abyssorum exeuntes per planities et per montes, Terra tritici et hordei, vites, fici, mala punica, terra oleae, olei et mellis. Terra super quam non cum paupertate edes panem tuum, et non indigebis super ea quidquam, terra cuius lapides ferrum sunt, et ex montibus eius fodias aes.

Et ederis et satiaberis, et benedices Dominum Deum tuum super terra bona, quam dedit tibi. Attende tibi ne obliviscaris Domini Dei tui, ne non custodias mandata eius, et iudicia et iustitias eius, quaecumque ego praecipio tibi hodie. Ne edas et implearis, et domos bonas aedifices et habites in eis, et boum tuorum et ovium tuarum multiplicatis tibi, argento et auro multiplicatis tibi, et omnibus quaecumque tibi erunt multiplicatis tibi exalteris corde, et obliviscaris Domini Dei tui, qui eduxit te ex terra Aegypti, ex domo servitutis, eius qui adduxit te per desertum illud magnum et terribile, ubi serpens mordens et scorpio et sitis, ubi non erat aqua, eius qui eduxit tibi ex petra acuta fontem aquae, eius qui pavit te manna in deserto, quod non novisti tu, et non noverunt patres tui, ut affligeret te, et tentaret te, et bene tibi faceret in novissimis diebus tuis. Non dicas in corde tuo: Fortitudo mea et potestas manus meae fecit mihi virtutem magnam hanc. Et memor eris Domini Dei tui, quia ipse tibi dat fortitudinem ad faciendum potentiam, et ut statuatur pactum eius quod iuravit Dominus patribus tuis, sicut hodie.

Et erit si oblivione obliviscaris Dominum Deum tuum, et eas post deos alios, et servias eis, et adores eis, testor vobis hodie caelum

et terram, quia destructione peribitis. Sicut et reliquae gentes quas Dominus Deus perdit ante faciem vestram, sic peribitis, quia non audivistis vocem Domini Dei vestri.

9

Audi Israel, tu transis hodie Iordanem ut intres et hereditas gentes magnas et fortiores quam vos, urbes magnas et muratas usque ad caelum. Populum magnum et multum et procerum, filios Anak, quos tu scis, et tu audivisti: quis resistet coram filiis Anak? Et cognosces hodie quia Dominus Deus tuus ipse praecedet ante faciem tuam; ignis consumens est; ipse exterminabit eos, et ipse avertet eos a facie tua, et perdet eos in celeritate, quemadmodum dixit tibi Dominus. Non dicas in corde tuo, cum consumpserit Dominus Deus tuus gentes has ante faciem tuam, dicens: Propter iustitiam meam introduxit me Dominus ut hereditarem terram bonam hanc. Non propter iustitiam tuam, neque propter sanctitatem cordis tui tu ingrederis ad possidendam terram eorum, sed propter impietatem gentium istarum Dominus delebit eos a facie tua, et ut statuat foedus quod iuravit Dominus patribus nostris, Abrahae et Isaac et Iacob.

Et cognosces hodie, quia non propter iustitias tuas Dominus Deus tuus dat tibi terram bonam hanc hereditandam, quia populus durae cervicis es. Memento, ne obliviscaris quanta provocaveris Dominum Deum tuum in deserto, a quo die

exivistis ex Aegypto et venistis in locum hunc; inobedientes perseverastis erga Dominum.

Et in Horeb provocastis Dominum, et iratus est Dominus super vos ut deleret vos, Cum ascenderem in montem ad accipiendas tabulas lapideas, tabulas foederis quas Dominus vobiscum disposuit, mansi in monte quadraginta dies et quadraginta noctes; panem non edi et aquam non bibi. Et dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas scriptas digito Dei, et super eas scripta erant omnia verba quae locutus est Dominus ad vos in monte die convocationis. Et factum est per quadraginta dies et per quadraginta noctes: dedit Dominus mihi duas tabulas lapideas, tabulas foederis. Et dixit Dominus ad me: Surge, descende celeriter hinc, quia inique egit populus tuus, quos eduxisti ex terra Aegypti; transgressi sunt cito ex via quam mandavi eis, et fecerunt sibi conflatile.

Et dixit Dominus ad me dicens: Locutus sum ad te semel et bis dicens: Vidi populum hunc, et ecce populus durae cervicis est. Et nunc permitte me delere eos, et abolebo nomen eorum de sub caelo, et faciam te in gentem magnam et fortem et multo maiorem quam haec. Et conversus descendi ex monte, et mons ardebat igne usque ad caelum, et duae tabulae testimoniorum erant in duabus manibus meis. Et videns quod peccavistis coram Domino Deo vestro, et fecistis vobis ipsis conflatilem, et transgressi estis a via quam praecepit Dominus vobis facere, Et apprehensis duabus tabulis, proieci eas de duabus manibus meis, et confregi coram vobis. Et deprecatus sum coram Domino

iterum, sicut et prius, quadraginta dies et quadraginta noctes; panem non comedi et aquam non bibi, propter omnia peccata vestra quae peccavistis, cum fecistis malum coram Domino Deo ad provocandum eum. Et territus sum propter iram et furorem, quia provocatus est Dominus super vos ad delendum vos, et exaudivit Dominus me etiam in tempore hoc. Et super Aaron iratus est ut deleret eum, et vovi etiam de Aaron in tempore illo. Et peccatum vestrum, quod fecistis, vitulum, cepi eum et combussi eum in igne, et confregi eum, conterens valde, donec factum est tenue, et factum est sicut pulvis, et ieci pulverem in torrentem descendentem ex monte.

Et in combustionem et in temptationem et in sepulcris concupiscentiae provocantes eratis Dominum. Et quando misit vos Dominus ex Cades Barne, dicens: Ascendite et possidete terram quam do vobis, et inobedientes fuistis verbo Domini Dei vestri, et non credidistis ei, et non audivistis vocem eius. Disobedientes fuistis erga Dominum a die qua cognitus est vobis. Et deprecatus sum coram Domino quadraginta dies et quadraginta noctes, quantas deprecatus sum, dixit enim Dominus se delere vos. Et precatus sum ad Deum et dixi: Domine, rex deorum, ne perdas populum tuum et portionem tuam quam redemisti, quos eduxisti ex terra Aegypti in fortitudine tua magna et in manu tua valida et in brachio tuo excelso. Memento Abraham et Isaac et Jacob servorum tuorum, quibus jurasti secundum teipsum; ne respicias super duritiam populi hujus et impietates et peccata eorum. Ne dicant habitantes terram unde eduxisti nos inde, dicentes: Quia non

potuit Dominus introducere eos in terram quam promisit eis, et quia oderat eos, eduxit eos in desertum ut occideret eos. Et hi populus tuus et sors tua sunt, quos eduxisti ex terra Aegypti in fortitudine tua magna, et in manu tua valida, et in brachio tuo excelso.

10

In illo tempore dixit Dominus ad me: Exscinde tibi duas tabulas lapideas sicut primas, et ascende ad me in montem, et facies tibi arcam ligneam. Et scribes super tabulas verba quae erant in tabulis primis quas fregisti, et mittes ea in arcam. Et feci arcam ex lignis incorruptibilibus, et excidi tabulas lapideas sicut primae, et ascendi in montem, et duae tabulae erant super manibus meis. Et scripsit super tabulas secundum scripturam primam decem verba, quae locutus est Dominus ad vos in monte ex medio ignis, et dedit eas Dominus mihi. Et conversus descendi de monte, et posui tabulas in arcam quam feceram, et erant ibi, sicut mandaverat mihi Dominus. Et filii Israel profecti sunt ex Beeroth filiorum Jakim Miserah. Ibi mortuus est Aaron, et sepultus est ibi, et sacerdotio functus est Eleazar filius eius pro eo. Inde profecti sunt in Gadgad, et ab Gadgad in Etebatha, terram torrentium aquarum.

In illo tempore separavit Dominus tribum Levi, ut portaret arcam foederis Domini, ut staret coram Domino, ut ministraret et oraret in nomine eius usque ad diem hanc. Propter hoc non

est Levitis pars et sors in fratribus eorum; Dominus ipse sors eius est, sicut dixit ei. Et ego stabam in monte quadraginta dies et quadraginta noctes. Et audivit Dominus me etiam hoc tempore, et noluit Dominus delere vos. Et dixit Dominus ad me: Vade, proficiscere ante populum hunc, et intrent et possideant terram quam iuravi patribus eorum dare eis.

Et nunc, Israel, quid Dominus Deus tuus petit a te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, et ambules in omnibus viis eius, et ames eum, et servias Domino Deo tuo ex toto corde tuo, et ex tota anima tua? custodire mandata Domini Dei tui, et iudicia eius, quanta ego praecipio tibi hodie, ut bene tibi sit. Ecce Domini Dei tui est caelum et caelum caeli, terra et omnia quaecumque sunt in ea. Sed patres vestros praelegit Dominus ut amaret eos, et elegit semen eorum post eos, vos, praeter omnes gentes, secundum diem hanc. Et circumcidetis duritiam cordis vestri, et collum vestrum non indurabitis. Nam Dominus Deus vester, hic est Deus deorum et Dominus dominorum, Deus magnus et fortis et terribilis, qui personam non respicit neque munus accipit, Faciens iudicium peregrino et orphano et viduae, et amat peregrinum, dans ei panem et vestimentum. Et amabitis advenam, advenae enim eratis in terra Aegypti.

Dominum Deum tuum timebis, et ipsi servies, et ad ipsum adharebis, et in nomine eius iurabis. Hic gloriatio tua, et hic Deus tuus, qui fecit in te magna et gloriosa haec, quae viderunt oculi tui. In septuaginta animabus descenderunt patres tui in Aegyptum; nunc autem fecit te Dominus Deus tuus sicut stellas

caeli multitudine.

11

Et amabis Dominum Deum tuum, et custodies custodias eius, et iustitias eius, et praecepta eius, et iudicia eius omnibus diebus. Et cognoscetis hodie, quia non liberi vestri, quicumque non sciunt neque viderunt disciplinam Domini Dei tui, et magnalia eius, et manum fortem, et brachium excelsum, et signa eius et prodigia eius, quaecumque fecit in medio Aegypti Pharaoni regi Aegypti et omni terrae eius Et quanta fecit contra vim Aegyptiorum, et currus eorum, et equos eorum, et vim eorum, ut inundavit aqua maris Rubri super faciem eorum persequentium vos a tergo, et perdidit eos Dominus usque ad hodiernum diem, et quanta fecit nobis in deserto, donec venistis in locum hunc, Et quaecumque fecit Dathan et Abiron, filiis Eliab filii Ruben, quos terra, aperiens os suum, devoravit eos et domos eorum et tabernaculas eorum et omnem substantiam eorum quae cum eis erat in medio totius Israel. Quia oculi vestri viderunt omnia opera Domini magna, quanta fecit in vobis hodie.

Et custodietis omnia mandata eius, quaecumque ego praecipio tibi hodie, ut vivatis et multiplicemini, et ingressi hereditabitis terram in quam vos Iordanem transitis, ut hereditare eam. Ut diu vivatis super terram quam iuravit Dominus patribus vestris dare eis et semini eorum post eos, terram fluentem lacte et melle. Est enim terra, in quam ibi ingrederis ad hereditandam

eam, non sicut terra Aegypti, unde inde exivistis, quando seminant semen et irrigant pedibus suis velut hortum holerum, Terra autem, in quam ingrederis ut hereditares eam, terra montana et plana est; ex pluvia caeli bibit aquam. Terra, quam Dominus Deus tuus observat continuo, oculi Domini Dei tui super eam ab initio anni usque ad completionem anni.

Si autem auditione audieritis omnia mandata, quae ego praecipio tibi hodie, amare Dominum Deum tuum et servire ei ex toto corde tuo et ex tota anima tua et dabit pluviam terrae tuae secundum tempus, primam et seram, et inferes frumentum tuum et vinum tuum et oleum tuum. et dabit pabula in agris tuis pecoribus tuis, et edens et impletus Attende tibi ne fiat latum cor tuum, et transgredimini et serviatis deis aliis et adoreatis eis. Et iratus ira Dominus super vos, claudet caelum, et non erit pluvia, et terra non dabit fructum suum, et peribitis celeriter a terra bona, quam Dominus dedit vobis.

Et imbicietis verba haec in cor vestrum et in animam vestram, et alligabitis ea in signum super manu vestra, et erit inmotum ante oculos vestros. Et docebitis ea filios vestros loqui in eis, sedente te in domo, et ambulante te in via, et dormiente te, et surgente te. Et scribetis ea super postes domorum vestrarum et portarum vestrarum. ut longe vivatis, et dies filiorum vestrorum super terram quam juravit Dominus patribus vestris dare eis, sicut dies caeli super terram. Et erit, si audiendo audieritis omnia mandata haec quae ego praecipio tibi hodie, ut faciatis, ut ametis Dominum Deum nostrum, et ambuletis in omnibus viis

eius, et adhaereatis ei, Et eiciet Dominus omnes gentes has a facie vestra, et hereditabitis gentes magnas et fortes magis quam vos. Omnis locus ubi calcaverit vestigium pedis vestri, vobis erit, a deserto et Antilibano, et a flumine magno, flumine Euphrate, et usque ad mare quod ad occasum erunt fines vestri. Nemo resistet coram vobis, et timorem vestrum ac tremorem vestrum imponet Dominus Deus vester super faciem omnis terrae super quam ascendatis, quo modo locutus est ad vos.

Ecce ego do ante vos hodie benedictionem et maledictionem, Benedictionem, si audiat mandata Domini Dei vestri, quantas ego mando vobis hodie, et maledictionem, si non audieritis mandata Domini Dei vestri, quanta ego praecipio vobis hodie, et aberraveritis a via quam mandavi vobis, profecti servire diis alienis, quos non nostis. Et erit cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram in quam transgredieris ad possidendum eam, et dabis benedictionem super montem Garizim, et maledictionem super montem Ebal. Nonne ecce haec sunt trans Iordanem, post viam occasus solis in terra Chanaan, quae habitat ad occasum, iuxta Golgol, prope quercum altam? Vos enim transitis Iordanem, ut ingressi hereditatem capiatis terram, quam Dominus Deus noster dat vobis in sorte omnibus diebus, et habitabitis in ea.

Et custodietis ut faciatis omnia praecepta eius, et iudicia haec, quaecumque ego do coram vobis hodie.

12

Et haec praecepta et iudicia, quae custodietis ut faciatis in terra quam Dominus Deus patrum vestrorum dat vobis in sortem, omnibus diebus quibus vos vivitis super terram. Destructione perdetis omnes locos in quibus serviverunt ibi deis eorum, quos vos hereditabitis, super montibus excelsis et super collibus et subter arborem densam, Et destruetis aras eorum, et conteretis statuas eorum, et lucos eorum excidetis, et sculptilia deorum eorum comburetis igni, et perdetis nomen eorum ex loco illo. Non facietis sic Domino Deo vestro. Sed aut in locum, quem eligeret Dominus Deus tuus in una urbium vestrarum ad nominandum nomen eius ibi et invocandum, et quaeretis et venietis ibi. Et afferetis ibi holocaustomata vestra, et sacrificia vestra, et primitias vestras, et vota vestra, et voluntaria vestra, et confessiones vestras, primogenita boum vestrorum, et ovium vestrarum. Et edetis illic coram Domino Deo vestro, et laetabimini super omnibus quibus inieceritis manum vos et domus vestrae, sicut benedixit te Dominus Deus tuus.

Non facietis omnia quanta nos facimus hic hodie, unusquisque id quod placet coram se. Non enim adhuc venistis in requiem et in hereditatem, quam Dominus Deus noster dat vobis. Et transibitis Iordanem et habitabitis in terra, quam Dominus Deus noster in hereditatem dat vobis, et requiem dabit vobis ab omnibus inimicis vestris in circuitu, et habitabitis cum securitate. Et erit locus quem elegerit Dominus Deus tuus ut

invocetur nomen eius illic; illic feretis omnia quaecumque ego praecipio vobis hodie: holocausta vestra et sacrificia vestra et decimas vestras et primitias manuum vestrarum et omne electum donorum vestrorum quaecumque voveatis Domino Deo vestro. Et laetabimini coram Domino Deo vestro, vos et filii vestri et filiae vestrae et servi vestri et ancillae vestrae et Levita qui super portas vestras est, quia non est ei pars neque sors cum vobis. Attende tibi, ne offeras holocausta tua in omni loco quem videris. Sed in locum quem elegerit Dominus Deus tuus in una tribuum tuarum, ibi offeres holocausta vestra, et ibi facies omnia quaecumque ego praecipio tibi hodie. Sed in omni desiderio tuo immolabis, et comedes carnes secundum benedictionem Domini Dei tui, quam dedit tibi in omni civitate; immundus apud te et mundus pariter comedent illud, sicut dorcadem aut cervum. Excepto sanguine non comedetis; super terram effundetis illud sicut aquam.

Non poteris edere in civitatibus tuis decimam partem frumenti tui et vini tui et olei tui, primogenita boum tuorum et ovium tuarum, et omnes preces quantascumque voveritis, et confessiones vestras, et primitias manuum tuarum. Sed coram Domino Deo tuo comedes illud in loco quem elegerit Dominus Deus tuus sibi, tu et filius tuus et filia tua, servus tuus et ancilla tua et advena qui in urbibus vestris, et laetaberis coram Domino Deo tuo in omnibus ad quae miseris manum tuam.

Attende tibi ne derelinquas Levitem omni tempore quo vivas super terram.

Si autem amplificaverit Dominus Deus tuus terminos tuos, quemadmodum locutus est tibi, et dices: Manducabo carnes, si desideraverit anima tua ut manducet carnes, in omni desiderio animae tuae manducabis carnes. Si autem longe absit a te locus quem eligat Dominus Deus tuus ibi invocari nomen eius ibi, et sacrificabis de bobus tuis et de ovibus tuis quas dederit Deus tibi, quem ad modum praecepi tibi, et comedes in urbibus tuis secundum desiderium animae tuae. Sicut editur gazella et cervus, ita edes illud; immundus in te et mundus similiter edet. Attende fortiter ne sanguinem edas, quia sanguis eius anima est; non edetur anima cum carnibus. Non comedetis; super terram effundetis illud sicut aquam. Non edas illud, ut bene tibi fiat et filiis tuis post te, si feceris bonum et placens coram Domino Deo tuo. Except sancta tua si fiant tibi, et vota tua capiens venies in locum quem eligat Dominus Deus tuus ut invocetur nomen eius ibi. Et facies holocaustomata tua, carnes offeres super altare Domini Dei tui; sanguinem autem sacrificiorum tuorum fundes ad basem altaris Domini Dei tui, carnes autem edes. Custodi et audi et facies omnia verba quae ego mando tibi, ut bene tibi fiat et filiis tuis in aevum, si feceris quod placet et bonum est coram Domino Deo tuo.

Si autem deleverit Dominus Deus tuus nationes ad quas tu ingredieris illic ut heredites terram earum a facie tua, et possederis eam, et habitaveris in terra earum, Attende tibi ne inquiras sequi eos postquam deleti sunt a facie tua, dicens: Quomodo faciunt gentes hae deis suis? Faciam et ego. Non facies sic Deo tuo, nam abominationes Domini quas odivit fecerunt in

deis suis, quia filios suos et filias suas comburunt in igne deis suis.

13

Omne verbum quod ego praecipio vobis hodie, hoc custodias ut facias; non addes super illud, neque auferes ab illo.

Si autem surgat in te propheta aut somnians somnium, et det tibi signum aut prodigium, Et veniat signum aut portentum quod locutus est ad te dicens: Eamus et serviamus diis aliis quos non scitis, Non audietis verba prophetae illius aut somniantis somnium illud, quia tentat Dominus Deus vester vos, ut sciat si amatis Deum vestrum ex toto corde vestro et ex tota anima vestra. Post Dominum Deum vestrum ibitis, et hunc timebitis, et vocem eius audietis, et ei adhaerebitis. Et propheta ille aut somnium somnians ille morietur, locutus est enim ut deciperet te a Domino Deo tuo, qui eduxit te ex terra Aegypti, qui redemit te ex servitute, ut expelleret te a via, quam mandavit tibi Dominus Deus tuus ut ambulares in ea, et delebis malum ex vobis ipsis.

Si autem hortatus fuerit te frater tuus ex patre tuo aut ex matre tua, aut filius tuus, aut filia tua, aut mulier tua quae in sinu tuo est, aut amicus aequalis animae tuae clam, dicens: Eamus et serviamus diis aliis, quos non scivisti tu et patres tui, A diis gentium quae in circuitu vestro sunt, quae propinquae tibi sunt

aut quae procul a te sunt, ab extremo terrae usque ad extremum terrae, Non consenties ei, et non audies eum, et non parces oculus tuus ei, non desiderabis eum, neque cooperies eum, Proclamans annuntiabis de eo, et manus tuae erunt super eum primae ad occidendum eum, et manus omnis populi postremae. Et lapidabunt eum lapidibus, et morietur, quia quaesivit avertere te a Domino Deo tuo qui eduxit te ex terra Aegypti, ex domo servitutis. Et omnis Israel audiens timebit, et non addet facere adhuc secundum verbum malum hoc in vobis.

Si autem audias in una ex civitatibus tuis, quas Dominus Deus tuus dat tibi ut habites ibi, dicentium, Exierunt viri iniqui ex vobis, et averterunt omnes habitantes terram eorum, dicentes: Eamus et serviamus diis aliis, quos non scivistis. et tensiones et quaestiones facies, et investigabis valde, et ecce verum manifeste verbum est, facta est abominatio haec in vobis, Removens interficies omnes habitantes in terra illa caede gladii; anathemate devovebitis eam et omnia quae in ea sunt. Et omnia spolia eius congregabis in vias eius, et incendes civitatem in igne, et omnia spolia eius cum omni populo coram Domino Deo tuo; et erit inhabitata in aeternum, non aedificabitur adhuc. Et non adhaerebit quicquam de anathemate in manu tua, ut avertatur Dominus ab ira furoris sui, et det tibi misericordiam, et misereatur tui, et multiplicet te, quemadmodum iuravit patribus tuis, Si audias vocem Domini Dei tui, ut custodias mandata eius quaecumque ego praecipio tibi hodie, ut facias bonum et placens coram Domino Deo tuo.

14

Filii estis Domini Dei vestri; non ponetis calvitiam inter oculos vestros super mortuo. Quia populus sanctus es Domino Deo tuo, et te elegit Dominus Deus tuus ut fias populus ipsi peculiaris ex omnibus gentibus quae sunt super faciem terrae. Non comedetis omnem abominationem. Haec sunt pecora quae comedetis: vitulum ex bobus, et agnum ex ovibus, et haedum ex capris. cervum et dorcadem et pygargum, orygem et camelopardalim. Omne animal dividens ungulam et findens duos ungulas, et adducens ruminationem in animalibus, haec comedetis. Et haec non edetis ex iis quae ruminant, et ex iis quae ungulas dividunt, et ungues findunt: camelum, et leporem, et hyracem, quia ruminant quidem, sed ungulam non dividunt; immunda haec vobis sunt. Et suem, quia dividit ungulam hoc, et findit fissuras ungulae, et hoc ruminationem non ruminat, immundum hoc vobis; de carnibus eorum non comedetis, cadavera eorum non tangetis.

Et haec edetis ex omnibus quae in aqua sunt: omnia quaecumque pinnas et squamas habent, edetis. Et omnia quaecumque non habent pinnas et squamas, non comedetis; immunda vobis sunt. Omnem avem puram edite. Et haec non edetis ex eis: aquilam, et gryphum, et haliaetum, et vulturem et miluum et similia illi et passerem, et noctuam, et larum, et erodionem, et cycnum, et ibim, et cataracten, et hieraca, et similia ei, et upupam, et nycticoracem et pelacanium et

charadrium et similia ei et porphyrionem et nycteridae. Omnia reptilia avium immunda sunt vobis; non comedetis ex eis. Omnem avem puram comedetis. Omne mortuum non edetis; peregrino in civitatibus tuis dabitur et edet, aut vendes alieno, quia populus sanctus es Domino Deo tuo. Non coques agnum in lacte matris eius.

Decimam decimabis omnis prolis seminis tui, prolem agri tui annum secundum annum. Et edes illud in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ut invocetur nomen eius ibi; feretis decimas frumenti tui et vini tui et olei tui, primogenita bouum tuorum et ovium tuarum, ut discas timere Dominum Deum tuum omnibus diebus. Si autem longe fiat via a te, et non possis offerre ea, quia longe a te est locus quem eliget Dominus Deus tuus ut invocetur nomen eius ibi, quia benedicet te Dominus Deus tuus, Et vendes ea argento, et accipies argentum in manibus tuis, et ibis in locum quem Dominus Deus tuus elegerit. Et dabis argentum in omne quod desiderat anima tua, in boves aut in oves, aut in vinum aut in siceram, aut in omne quod desiderat anima tua, et edes ibi coram Domino Deo tuo, et laetaberis tu et domus tua, Et Levita qui in civitatibus tuis est, quod non est ei pars neque sors tecum.

Post tria annos efferes omnem decimam procreatorum tuorum; in anno illo pones illud in urbibus tuis. Et veniet Levita, quod non est ei pars neque sors cum te, et advena et orphanus et vidua quae in civitatibus tuis, et edent et implebuntur, ut benedicat te Dominus Deus tuus in omnibus operibus quae si

facias.

15

Per septem annos facies remissionem. Et sic praeceptum remissionis: dimittes omne debitum proprium quod debet tibi proximus, et fratrem tuum non exiges, invocata est enim remissio Domino Deo tuo. Alienum exiges quaecumque tibi apud eum sint, fratri autem tuo remissionem debiti tui facies. Quia non erit in te indigens, quia benedicens benedicet te Dominus Deus tuus in terra quam Dominus Deus tuus dat tibi in sorte ad possidendum eam.

Si autem auditione audieritis vocem Domini Dei vestri, ut custodiatis et faciatis omnia mandata haec, quaecumque ego praecipio tibi hodie, Quia Dominus Deus tuus benedixit te quo modo locutus est tibi, et mutuabis nationibus multis, tu autem non mutuaberis, et dominaberis nationibus multis, tui autem non dominabuntur.

Si autem fiat in te indigens ex fratribus tuis in una urbium tuarum in terra quam Dominus Deus tuus dat tibi, non obdurabis cor tuum neque claudes manum tuam a fratre tuo indigente. Aperiens aperies manus tuas ei, et mutuum dabis ei quantum indiget, prout eget. Attende tibi ne fiat verbum occultum in corde tuo iniquitas, dicens: Appropinquat annus septimus, annus remissionis, et malus fiat oculus tuus fratri tuo

indigenti, et non dabis ei, et clamabit contra te ad Dominum, et erit in te peccatum magnum. Dans dabis ei, et mutuum mutuabis ei quantum indiget, quatenus eget, et non contristaberis corde tuo dante te ei, quia propter verbum hoc benedicet te Dominus Deus tuus in omnibus operibus et in omnibus in quibus posueris manum tuam. Non enim deficiet indigens a terra tua; propter hoc ego tibi praecipio ut facias rem hanc, dicens: Aperies omnino manus tuas fratri tuo pauperi et indigenti qui est in terra tua.

Si autem venditus sit tibi frater tuus Hebraeus aut Hebraea, serviet tibi sex annos, et anno septimo dimittes eum liberum a te. Quando autem eum liberum a te emittas, non eum vacuum emittes. Provisione providebis eum ex ovibus tuis, et ex frumento tuo, et ex vino tuo; sicut benedixit te Dominus Deus tuus, dabis ei.

Et memor eris quia servus eras in terra Aegypti, et redemit te Dominus Deus tuus inde; propter hoc ego tibi praecipio facere verbum hoc. Si autem dicat ad te: Non exhibo a te, quia amavit te et domum tuam, quia bene est ei apud te. Et capies subulam, et perforabis aurem eius ad portam, et erit tibi servus in aevum, et ancillam tuam similiter facies. Non durum erit coram te cum dimittes eos liberos a te, quia annuam mercedem mercenarii servivit tibi sex annos, et benedicet te Dominus Deus tuus in omnibus quae feceris.

Omne primogenitum quod natum fuerit in bobus tuis et in

ovibus tuis, masculina sanctificabis Domino Deo tuo; non operaberis primogenito vitulo tuo, et non tondebis primogenita ovium tuarum. Coram Domino edes illud annum ex anno in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, tu et domus tua. Si autem sit in eo mendum, claudum aut caecum, mendum malum, non immolabis illud Domino Deo tuo.

In civitatibus tuis edes illud; immundus apud te et mundus similiter edet, sicut dorcadem aut cervum. Excepto sanguinem non comedetis; super terram effundetis illud sicut aquam.

16

Custodi mensem novorum, et facies pascha Domino Deo tuo, quia mense novorum existi ex Aegypto nocte. Et immolabis pascha Domino Deo tuo oves et boves in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ut invocetur nomen eius ibi. Non edas super eo fermentum; septem dies edas super eo azyma, panem afflictionis, quia in festinatione exivistis ex Aegypto, ut memineritis diem exitus vestri ex terra Aegypti omnibus diebus vitae vestrae. Non videbitur tibi fermentum in omnibus finibus tuis septem dies, et non dormiet de carnibus, quas si sacrificaveris vespere die prima, in mane. Non poteris sacrificare pascha in ulla civitatum tuarum, quas Dominus Deus tuus dat tibi. sed in locum quem elegerit Dominus Deus tuus ut invocetur nomen eius ibi, sacrificabis pascha vespere ad occasum solis in tempore quo existi ex Aegypto. Et coques et

assabis et comedes in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, et converteris mane, et venies in domos tuas. Sex dies manducabis azyma, et die septimo exodion festum Domino Deo tuo; non facies in ea omne opus, praeter quanta fient animae.

Septem hebdomadas enumerabis tibi; incipiente te falcem in messem mittere, incipies enumerare septem hebdomadas. Et facies festum septimarum Domino Deo tuo, sicut manus tua valet, quantum dederit Dominus Deus tuus.

Et laetaberis coram Domino Deo tuo, tu et filius tuus, et filia tua, servus tuus, et ancilla tua, et Levita, et advena, et orphanus, et vidua quae est in vobis, in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ut invocetur nomen eius ibi.

Et memineris quod servus factus es in terra Aegypti, et custodies ac facies mandata haec. Festum tabernaculorum facies tibi septem diebus, cum congregaveris ex area tua et a torculari tuo. Et laetaberis in festo tuo, tu et filius tuus et filia tua, servus tuus et ancilla tua, et Levita et advena et orphanus et vidua quae est in civitatibus tuis. Septem dies festum ages Domino Deo tuo in loco quem elegerit Dominus Deus tuus sibi. Si autem benedixerit te Dominus Deus tuus in omnibus fructibus tuis et in omni opere manuum tuarum, eris gaudens.

Tribus temporibus anni videbitur omne masculinum tuum coram Domino Deo tuo in loco quem elegerit Dominus, in festo azymorum, et in festo hebdomadarum, et in festo

tabernaculorum; non apparebis coram Domino Deo tuo vacuus. Unusquisque secundum potentiam manuumstrarum det, secundum benedictionem Domini Dei tui quam dedit tibi.

Iudices et scribas constitues tibi in civitatibus tuis, quas Dominus Deus tuus dat tibi secundum tribus, et iudicabunt populum iudicio iusto. Non declinant iudicium neque accipient donum, nam dona excaecant oculos sapientium et tollunt verba iustorum. Juste justum persequaris, ut vivatis, et ingressi hereditabitis terram quam Dominus Deus tuus dat tibi.

Non plantabis tibi lucum, omne lignum apud altare Dei tui; non facies tibi. Non constitues tibi pilam, quam odovit Dominus Deus tuus.

17

Non sacrificabis Domino Deo tuo vitulum aut ovem in quo est macula, omne verbum malum, quia abominatio Domino Deo tuo est.

Si autem inventus fuerit in una ex urbibus tuis, quas Dominus Deus tuus dat tibi, vir aut mulier qui faciet malum coram Domino Deo tuo, ut transeat foedus eius, et venientes serviant diis alteris, et adorent eos, soli aut lunae aut omni eorum quae ex mundo caeli sunt, quae non praecepit tibi et annuntietur tibi et quaeras valde, et ecce vere factum est verbum, facta est

abominatio haec in Israel Et educes hominem illum aut mulierem illam, et lapidabis eos lapidibus, et morientur. Super duos testes aut super tres testes morietur is qui moriendus est; non morietur super unum testem. Et manus testium erit super eum in primis ad occidendum eum, et manus populi super in extremis, et removebis malum ex vobis ipsis.

Si autem impossibile fuerit tibi verbum in iudicio inter sanguinem et sanguinem, et inter iudicium et iudicium, et inter tactum et tactum, et inter contradictionem et contradictionem, verba iudicii in civitatibus vestris, et surgens ascendes in locum quem elegerit Dominus Deus tuus illic, et venies ad sacerdotes Levitas, et ad iudicem qui fuerit in diebus illis, et inquisiverint annuntiabuntque tibi iudicium. Et facies secundum rem quam annuntiaverint tibi ex loco quem elegerit Dominus Deus tuus, et custodies facere omnia quaecumque praescripta fuerint tibi. Secundum legem et secundum iudicium quod dixerint tibi facies; non declinabis a verbo quod annuntiaverint tibi, neque ad dextram neque ad sinistram.

Et homo qui fecerit in superbia, ita ut non oboediat sacerdoti stanti ad ministrandum super nomine Domini Dei tui, aut iudici qui erit in diebus illis, morietur homo ille, et auferes malum ex Israel. Et omnis populus audiens timebit, nec impie aget amplius.

Si autem intraveris in terram quam Dominus Deus tuus dat tibi, et hereditaveris eam, et habitaveris in ea, et dixeris: Constituam

super me principem, sicut et reliquae gentes quae in circuitu meo sunt, Constituens constitues super te principem quem elegerit Dominus Deus; ex fratribus tuis constitues super te principem. Non poteris constituere super te hominem alienum, quia non frater tuus est. Quia non multiplicabit sibi equos, neque avertet populum in Aegyptum, ne multiplicet sibi equos, Dominus autem dixit: Non addetis reverti via hac amplius. Et non multiplicabit sibi uxores, ne avertatur cor eius, et argentum et aurum non multiplicabit sibi nimis.

Et quando sederit super principio suo, et scribet sibi deuteronomium hoc in librum a sacerdotibus Levitis Et erit cum eo, et leget in eo omnibus diebus vitae suae, ut discat timere Dominum Deum tuum, et custodire omnia mandata haec, et iudicia haec facere, ut non extollatur cor eius a fratribus suis, ut non transgrediat a mandatis ad dextram aut sinistram, ut prolonget dies super principatu suo, ipse et filii eius in filiis Israel.

18

Non erit sacerdotibus Levitis, totae tribui Levi, portio neque sors cum Israel; oblata Domini sors eorum, edent ea. Sors autem non erit eis in fratribus eorum; Dominus ipse sors eius est, sicut dixit ei. Et hoc est iudicium sacerdotum, ea quae a populo, ab his qui sacrificant sacrificia, sive vitulum sive ovem: et dabis brachium sacerdoti, et maxillas, et ventriculum. Et primitias frumenti tui,

et vini tui, et olei tui, et primitiam tonsurarum ovium tuarum dabis ei. Quia eum elegit Dominus ex omnibus tribubus tuis, ut staret coram Domino Deo, ut ministraret et benediceret in nomine eius, ipse et filii eius inter filios Israel.

Si autem advenerit Levita ex una urbium ex omnibus filiis Israel, ubi ipse incolat, secundum quod desiderat anima eius, in locum quem eligat, Ministrabit in nomine Domini Dei eius, sicut omnes fratres eius Levitae qui stant illic coram Domino Deo tuo. Portionem divisam comedet, praeter venditionem eam quae est secundum familiam. Si autem intraveris in terram quam Dominus Deus tuus dat tibi, non disces facere secundum abominationes gentium illarum.

Non inveniatur in te qui purificat filium suum et filiam suam in igne, qui divinat divinationes, qui interpretatur omina, et qui auguratur, qui utitur veneficiis. cantans super incantationem, ventriloquus et divinus omenorum, consulens mortuos. Est enim abominatio Domino Deo tuo omnis qui facit haec; propter abominationes enim has Dominus exterminabit eos a facie tua. Perfectus eris coram Domino Deo tuo. Hae enim gentes, quas tu dispossides, ominorum et divinationum audient; tibi autem non sic dedit Dominus Deus tuus.

Prophetam ex fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus; eius audietis. Secundum omnia quanta petivisti a Domino Deo tuo in Horeb die ecclesiae, dicentes: Non addemus audire vocem Domini Dei tui, et ignem hunc magnum non

videbimus amplius, ne moriamur. Et dixit Dominus ad me: Recte omnia, quaecumque locuti sunt ad te. Prophetam suscitabo illis ex fratribus eorum, sicut te, et dabo verba in ore eius, et loquetur illis secundum quod mandavero ei. Et homo qui non audierit quaecumque loquetur propheta ille in nomine meo, ego vindicabo ex eo. Verumtamen propheta qui impie loqui ausus erit in nomine meo verbum quod non praecepi ut loqueretur, et qui locutus fuerit in nomine deorum alienorum, morietur propheta ille. Si autem dicas in corde tuo, quomodo cognoscemus verbum quod non locutus est Dominus? Quaecumque si loquatur propheta ille nomine Domini, et non fiat, et non accadat, hoc verbum quod non locutus est Dominus; in impietate locutus est propheta ille, non timebitis eum.

19

Si autem auferat Dominus Deus tuus eas gentes, quibus Deus dat tibi terram, et possideatis eos, et habitaveritis in civitatibus eorum et in domibus eorum, tres urbes separabis tibi in medio terrae tuae, quam Dominus Deus tuus dat tibi Considera tibi viam, et divides in tres partes fines terrae tuae, quam distribuit tibi Dominus Deus tuus, et erit refugium omni homicidae. Hoc autem erit praeceptum homicidae, qui fugiet illuc et vivet: qui percusserit proximum suum non sciens, et hic non oderat eum ante heri et nudiustertius. Et qui si intraverit cum proximo in silvam ad colligenda ligna, et excussa fuerit manus eius securi caedente lignum, et cadens ferrum de ligno inveniat proximum,

et moriatur, hic confugiet in unam ex urbibus his, et vivet. Ne vindex sanguinis persequatur interfectorem, quia corde incaluit, et comprehendat eum, si via longior sit, et percutiat eius animam; huic autem non est iudicium mortis, quia non odians erat eum ante hesternum diem neque ante tertium. Propter hoc ego tibi praecipio verbum hoc, dicens: tres urbes separabis tibi.

Si autem amplifcet Dominus Deus tuus terminos tuos, quo modo iuravit patribus tuis, et det tibi Dominus omnem terram, quam dixit dare patribus tuis, Si audias facere omnia mandata haec, quae ego praecipio tibi hodie, amare Dominum Deum tuum, ambulare in omnibus viis eius omnibus diebus, addes tibi adhuc tres urbes ad tres has. Et non effundetur sanguis innocens in terra quam Dominus Deus tuus dat tibi in sortem, et non eris reus sanguinis.

Si autem fiat apud te homo odians proximum, et insidietur ei, et insurgat contra eum, et percutiat eius animam, et moriatur, et fugiat in unam ex urbibus istis, Et mittet senatus civitatis eius, et capient eum inde, et tradent eum in manus propinquorum sanguinis, et morietur. Non parcet oculus tuus ei, et purgabis sanguinem innocentem ex Israel, et bene tibi erit.

Non movebis terminos vicini tui, quos statuerunt patres tui in hereditate quam hereditasti in terra, quam Dominus Deus tuus dat tibi in sorte. Non manebit testis unus ad testificandum contra hominem secundum omnem iniustitiam et secundum omne peccatum et secundum omnem peccatum quod si

peccaverit; super ore duorum testium et super ore trium testium stabit omne verbum. Si autem stet testis iniustus contra hominem, accusans eius impietatem Et stabunt duo homines quibus est ipsis controversia coram Domino et coram sacerdotibus et coram iudicibus qui sint in diebus illis. Et iudices accurate examinare debent, et ecce testis iniustus iniusta testimonium perhibuit et restitit contra fratrem suum. Et facietis ei quomodo male egit facere contra fratrem eius, et auferes malum ex vobis ipsis. Et reliqui audientes timebunt, et non addent adhuc facere secundum verbum malum hoc in vobis. Non parcet oculus tuus ei, animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede.

20

Si autem exieris in bellum contra inimicos tuos, et videris equum et equitem et populum plusiorem te, non timebis eos, quia Dominus Deus tuus tecum est, qui eduxit te ex terra Aegypti. Et erit, quando appropinquaveris ad bellum, et appropinquans sacerdos loquetur ad populum, et dicet ad eos: Audi, Israel, vos itis hodie in bellum contra inimicos vestros; non dissolvatur cor vestrum, non timeatis, neque frangamini, neque declinetis a facie eorum. Quia Dominus Deus vester qui praecedat vobiscum, ut simul pugnet vobiscum contra inimicos vestros et servet vos.

Et loquentur scribae ad populum, dicentes: Quis est homo qui

aedificavit domum novam et non dedicavit eam? Eat et revertatur in domum suam, ne moriatur in bello, et homo alter dedicabit eam. Et quis est ille homo qui vineam plantavit et non gavisus est ex ea? Pergat et revertatur in domum suam, ne moriatur in bello, et homo alter gaudebit ex ea. Et quis est homo qui desponsavit mulierem et non accepit eam? Eat et revertatur in domum suam, ne moriatur in bello, et homo alter accipiet eam. Et adicient scribae loqui ad populum, et dicent: Quis est homo timens et timidus corde? Eat et revertatur in domum suam, ne timidiorem faciat cor fratris sui, sicut suum est. Et erit cum cessaverint scribae loqui ad populum, tunc constituent principes militiae praeducentes populo.

Si autem ad civitatem appropinques ut bellum geras contra eos, et evoces eos cum pace. Si quidem pacifica responderint tibi et aperuerint tibi, erit omnis populus qui inventi in ea erunt tibi tributarii et subiecti tui. Si autem non oboediant tibi et faciant adversus te bellum, obsidebis eam. donec tradat tibi eam Dominus Deus tuus in manus tuas, et percuties omne masculinum eius caede gladii. Exceptis mulieribus et impedimentis, et omnia pecora, et omnia quaecumque sint in civitate, et omnem praedam praedaberis tibi, et edes omnem praedam inimicorum tuorum, quam Dominus Deus tuus dat tibi. Sic facies omnes civitates longe a te existentes valde, non ex civitatibus gentium harum, quorum Dominus Deus tuus dat tibi ad hereditandam terram eorum. Non vivificabis omne spirans, sed anathemate devovebitis eos, Chethaeum et Amorrhaeum et Chananaeum et Pherezaeum et Euaenum et Iebusaeum et

Gergesaeum, quo modo mandavit tibi Dominus Deus tuus, ne doceant vos facere omnia abominationes eorum, quaecumque fecerunt deis eorum, et peccetis coram Domino Deo vestro

Si autem obsederis civitatem unam dies plures ad bellandum eam in comprehensionem eius, non perdes arbores eius imponendo super eas ferrum, sed ex eo comedes, ipsum autem non succides; numquid homo est lignum quod in agro est, ut intret a facie tua in vallum? Sed lignum quod scis quia non fructiferum est, hoc delebis et excides, et aedificabis munitiones contra civitatem quae facit ad te bellum, donec tradatur.

21

Si autem inventus fuerit vulneratus in terra, quam Dominus Deus tuus dat tibi hereditare, cecidisse in campo, et non sciunt eum qui percusserit, Exhibet consilium seniorum tuorum et iudices tui, et metientur ad civitates quae sunt in circuitu vulnerati. Et erit civitas quae appropinquat vulnerato, et accipiet senatus civitatis illius vitulam ex bobus, quae non operata est, et quae non traxit iugum, Et deducet consilium senatorum civitatis illius vitulam in vallem asperam, quae non operata est neque seminatur, et cervice frangent vitulam in valle. Et venient sacerdotes Levitae, quia eos elegit Dominus Deus ut starent coram eo et benedicere in nomine eius, et secundum os eorum erit omnis controversia et omnis tactus. Et omnis senatus civitatis illius, qui appropinquant vulnerato, lavabunt manus

super caput vitulae, cuius cervix fracta est in valle, Et respondentes dicent: Manus nostrae non effuderunt sanguinem hunc, et oculi nostri non viderunt. Propitius esto populo tuo Israel, quem redemisti, Domine, ut non imputetur sanguis innocens in populo tuo Israel, et expiabitur illis sanguis. Tu autem eximes sanguinem innocentem ex vobis ipsis, si feceris bonum et placens coram Domino Deo tuo.

Si autem egressus fueris in bellum contra inimicos tuos, et tradiderit tibi Dominus Deus tuus eos in manus tuas, et praedatus fueris praedam eorum, et videas in praeda mulierem pulchram forma, et desideres eam, et capias eam tibi uxorem, et introducas eam intus in domum tuam, et radeas caput eius, et circumcidas ungues eius, Et removes vestimenta captivitatis ab ea, et sedebit in domo tua, et flebit patrem et matrem mensis dies, et post haec intrabis ad eam et cohabitabis cum ea, et erit tua uxor.

Et erit, si non velis eam, exapostellis eam liberam, et venditione non vendetur argenti; non reicies eam, quia humiliasti eam.

Si autem fiant homini duae uxores, una earum dilecta et una earum odio habita, et pariant ei dilecta et odio habita, et fiat filius primogenitus odio habitae, Et erit, cum die dividat in hereditatem filiis suis possessiones suas, non poterit primogenitum facere filium dilectae, despiciens filium odiosae qui est primogenitus, Sed primogenitum filium odiosae agnoscet, ut det ei duplicia ex omnibus quae inventa sint ei, quia

hic est principium liberorum eius, et huic competunt iura primogeniturae. Si autem alicui sit filius inobediens et rebellis, non oboediens voci patris et voci matris, et corripiant eum, et non auscultet eos, Et comprehendentes eum pater eius et mater eius, educent eum ad senatum civitatis eius et ad portam loci. Et dicent viris civitatis eorum: Filius noster hic inoboediens est et provocat, non oboediet voci nostrae, falsarius est et vino abundat. Et lapidabunt eum viri civitatis eius lapidibus, et morietur, et auferes malum ex vobis, et reliqui audientes timebunt.

Si autem fiat in aliquo peccatum iudicii mortis, et moriatur, et suspendatis eum super ligno, Non dormiet corpus eius super ligno, sed sepultura sepelietis illud in die illa, quia maledictus a Deo omnis pendens super ligno, et non polluetis terram quam Dominus Deus tuus dat tibi in sorte.

22

Non videns vitulum fratris tui aut ovem eius errantes in via, ne neglexeris ea; reducendo reduces ea ad fratrem tuum et reddes ei. Si autem non appropinquat frater tuus ad te, neque scis eum, congregabis eum intus in domum tuam, et erit apud te donec quaerat ea frater tuus, et reddes ei. Sic facies de asino eius, et sic facies de vestimento eius, et sic facies secundum omnem perditionem fratris tui: quaecumque perierint apud eum et inveneris, non poteris negligere. Non videbis asinum fratris tui

aut vitulum eius lapsos in via; non negligas eos, sed erigens eriges cum eo.

Non erunt vasa viri super muliere, neque induet vir stolam muliebrem, quia abominatio Domino Deo tuo est omnis qui facit haec. Si autem occurreris nido avium ante faciem tuam in via aut super omni arbore aut super terra, pullis aut ovis, et mater foveat super pullos aut super ova, non capies matrem cum filiis. Missionem mittes matrem, hos autem infantes capies tibi, ut bene tibi fiat et multorum dierum fias.

Si aedificaveris domum novam, facies coronam tecto tuo, ne facies caedem in domo tua, si quis cadens ab eo cadat. Non superseminabis vineam tuam diverso semine, ne sanctificetur et germen et semen quod seminaveris cum germine vineae tuae. Non arabis vitulo et asino simul. Non indues adulterinum, lanas et linum in eodem. Torta facies tibi super quattuor fimbrias vestimentorum tuorum, quae si indueris in eis.

Si autem quis accipiat mulierem et cohabitaret cum ea, et odio habeat eam Et imponat illi verba praetextualia, et deferat eius nomen malum, et dicat: Mulierem hanc accepi, et accedens ad eam non inveni eius virginitatem, Et pater puellae et mater accipientes efferent virginitates puellae ad senatum ad portam. Et dicet pater puellae senatui: Filiam meam hanc dedi homini huic uxorem, et odio habens eam Nunc hic ei sermones pretextuales imponit, dicens: Non inveni filiae tuae virginitatem, et haec sunt signa virginitatis filiae meae. Et explicabunt

vestimentum coram senatu civitatis. Et senatus illius civitatis accipiet illum hominem, et eum docebunt, Et mulctabunt eum centum siclis, et dabunt patri puellae, quia eduxit nomen malum super virginem Israelitidem, et eius erit uxor; non poterit eam dimittere omni tempore.

Si autem in veritate fiat verbum hoc, et non inventa sint virginitatis signa puellae, Et educent puellam ad portas domus patris eius, et lapidabunt eam lapidibus, et morietur, quia fecit stultitiam in filiis Israel fornicando domum patris eius, et auferes malum ex vobis.

Si autem inventus fuerit homo dormiens cum muliere coniuncta viro, occidite ambos, virum dormientem cum muliere et mulierem, et auferes malum ex Israel. Si autem sit puella virgo desponsata viro, et invenerit eam homo in civitate et dormierit cum ea, Educetis ambos ad portam civitatis eorum, et lapidabuntur lapidibus, et morientur: puellam, quia non clamavit in civitate, et hominem, quia humiliavit uxorem proximi; et auferes malum ex vobis. Si autem in campo invenerit homo puellam sponsatam, et vim faciens dormierit cum ea, interficietis eum qui dormivit cum ea solum. Et puellae non est peccatum mortis, sicut si quis homo insurgat super proximum et occidat eius animam, sic res haec. quia in agro invenit eam, clamavit puella quae sponsa erat, et non erat qui eam auxiliaretur.

Si autem quis invenerit puellam virginem, quae non desponsata

est, et vim faciens dormierit cum ea, et inventus fuerit, Dabit homo qui dormivit cum ea patri puellae quinquaginta didrachma argenti, et eius erit uxor; pro eo quod humiliavit eam, non poterit dimittere eam omni tempore.

23

Non accipiet homo uxorem patris sui, et non revelabit tegumentum patris sui.

Non intrabit contusus neque abscisus in ecclesiam Domini. Non intrabit ex meretrice in ecclesiam Domini.

Non intrabit Ammanites et Moabites in ecclesiam Domini; et usque ad decimam generationem non intrabit in ecclesiam Domini, et usque in aeternum. Propter non occurrisse eos vobis cum panibus et aqua in via, exeuntibus vobis ex Aegypto, et quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor ex Mesopotamia ut malediceret tibi. Et non voluit Dominus Deus tuus auscultare Balaam, et convertit Dominus Deus tuus maledictiones in benedictionem, quia amavit te Dominus Deus tuus. Non appellabis pacifica illis et utilia illis omnibus diebus tuis in aevum. Non abominaberis Idumæum, quia frater tuus est; non abominaberis Ægyptium, quia peregrinus fuisti in terra eius. Filii, si nati sint illis, generatione tertia intrabunt in ecclesiam Domini.

Si autem exieris ad castra ponenda super inimicos tuos, custodies te ab omni verbo malo. Si sit in te homo qui non erit purus ex fluxu eius nocturno, et exhibit extra castra, et non intrabit in castra. Et erit ad vesperum: lavabit corpus suum aqua, et occidente sole intrabit in castra. Et locus erit tibi extra castra, et exhibis illuc foras. Et palus erit tibi super cingulo tuo, et erit quando consederis foris, et fodies in eo, et adducens cooperies turpitudinem tuam. Quia Dominus Deus tuus ambulat in castris tuis ut liberet te et tradat inimicum tuum ante faciem tuam, et erunt castra tua sancta, et non videbitur in te turpitudine rei, et avertet se a te.

Non trades servum domino eius, qui additus est tibi a domino eius. Cum te habitabit, in vobis habitabit ubi ei placuerit; non affliges eum. Non erit meretrix ex filiabus Israel, et non erit scortator ex filiis Israel; non erit initiatrix ex filiabus Israel, et non erit initiatus ex filiis Israel. Non afferes mercedem meretricis, neque commutationem canis in domum Domini Dei tui ad omnem votum, quia abominatio Domino Deo tuo est et ambo.

Non exiges a fratre tuo usuram argenti, et usuram ciborum, et usuram omnis rei, quam commodaveris. Alieno fenus exiges, fratri autem tuo non fenus exiges, ut benedicat te Dominus Deus tuus in omnibus operibus tuis super terram, in quam ingrederis ibi ad possidendam eam.

Si autem voveas votum Domino Deo tuo, non tardabis reddere

illud, quia requirens requiret Dominus Deus tuus a te, et erit in te peccatum. Si autem non vis orare, non est in te peccatum. Ea quae procedunt per labia tua custodies, et facies quo modo vovisti Domino Deo tuo donum, quod locutus es ore tuo.

Si autem intraveris in messem proximi tui et collegeris in manibus tuis spicas, falcem non imponas super messem proximi tui. Si autem intraveris in vineam proximi tui, comedes uvam quantum ad animam tuam implendam; in vas autem non mittas.

24

Si autem quis acceperit mulierem et cohabitaverit cum ea, et erit, si non invenerit gratiam coram eo quia invenit in ea rem indecorem, et scribet ei librum repudii et dabit in manus eius et emittet eam ex domo sua, et abiens fiat viro alteri Et odiet eam vir ille posterior, et scribet ei librum repudii, et dabit in manus eius, et emittet eam ex domo sua; et morietur vir ille posterior, qui accepit eam sibi uxorem, Non poterit vir prior, qui dimisit eam, reversus accipere eam sibi uxorem post inquinari eam, quia abominatio est coram Domino Deo tuo, et non inquinabitis terram quam Dominus Deus tuus dat tibi in sorte.

Si autem quis acceperit mulierem recenter, non exhibit in bellum, et non imponetur ei ulla res; innocens erit in domo sua annum unum, laetificabit mulierem suam quam accepit.

Non pignerabis molam neque molam superiorem, quia animam hic pignerat. Si autem capiatur homo furans animam ex fratribus suis filiorum Israel, et oppresserit eum ac vendiderit, morietur fur ille, et auferes malum ex vobis ipsis. Attende tibi in tactu leprae, ut custodias valde facere secundum omnem legem, quam annuntiarint vobis sacerdotes Levitae, quomodo praecepi vobis; custodite facere. Memento quanta fecit Dominus Deus tuus Mariae in via, cum exiretis ex Aegypto.

Si debitum quodcumque sit in proximo tuo, non intrabis in domum eius ad pignus eius accipiendum. Foris stabis, et homo cui mutuum tuum est apud eum, efferet tibi pignus foras. Si autem homo pauper fiat, non dormies in pignore eius. Restitutione restitues pignus eius ad occasum solis, et dormiet in vestimento eius, et benedicet te, et erit tibi misericordia coram Domino Deo tuo. Non iniuste ages mercedem pauperis et egentis ex fratribus tuis, aut ex advenis qui sunt in urbibus tuis. Eodem die reddes mercedem eius; non occidet sol super eum, quia pauper est et in eo habet spem, et clamabit contra te ad Dominum, et erit in te peccatum. Non morientur patres pro filiis, et filii non morientur pro patribus; unusquisque in suo peccato morietur. Non declinabis iudicium peregrini et orphani et viduae. Non pignerabis vestimentum viduae, et memineris quod servus eras in terra Aegypti, et redemit te Dominus Deus tuus inde; propter hoc ego tibi praecipio ut facias verbum hoc.

Si autem messueris messem in agro tuo, et oblitus fueris manipulum in agro tuo, non reverteris accipere illum; advenae

et orphano et viduae erit, ut benedicat te Dominus Deus tuus in omnibus operibus manuum tuarum. Si autem oleam leges, non reverteris ad colligendum ea quae post te sunt; advenae et orphano et viduae erunt, et memor eris quod servus eras in terra Aegypti; propter hoc ego tibi praecipio facere verbum hoc. Si autem vindemiaveris vineam tuam, non recolles eam; quae post te sunt, peregrino et orphano et viduae erunt. Et memor eris quia servus eras in terra Aegypti; propter hoc ego tibi praecipio facere verbum hoc.

25

Si autem fiat disputatio inter homines, et accedant in iudicium, et iudicent, et iustificent iustum, et condemnent impium, Et erit, si dignus sit plagis impius, deicies eum coram iudicibus, et flagellabunt eum coram ipsis secundum impietatem eius. Et numero quadraginta flagellabunt eum nec addent; si autem addas flagellare super has plagas plures, inhonestabitur frater tuus coram te. Non ligabis os bovi trituranti.

Si autem habitaverint fratres simul, et mortuus fuerit unus ex eis, semen autem non fuerit ei, non erit mulier mortui foris viro non appropinquanti; frater viri eius intrabit ad eam, et accipiet eam sibi uxorem, et cohabitabit cum ea. Et erit puer quem si pepererit, constituetur ex nomine defuncti, et non delebitur nomen eius ex Israel.

Si autem homo uxorem fratris sui accipere nolit, tunc mulier ad portam ascendet ad senatum, et dicet: Non vult frater viri mei nomen fratris sui in Israel suscitare; non voluit frater viri mei. Et vocabit eum senatus civitatis eius, et dicent ei; et stans dicat: Non volo accipere eam, Et accedens mulier fratris eius coram consilio seniorum solvet calceamentum eius unum de pede eius, et exspuet in faciem eius, et respondens dicet: sic facient homini qui non aedificabit domum fratris eius in Israel. Et vocabitur nomen eius in Israel: domus eius qui solvit sandalum.

Si autem pugnent homines inter se, homo cum fratre suo, et accedat uxor unius eorum ut eripiat virum suum de manu percutientis eum, et extendens manum apprehendat pudenda eius, Amputabis manum; non parcet oculus tuus ei.

Non erit tibi in sacco tuo pondus et pondus, magnum aut parvum. Non erit in domo tua mensura et mensura, magna aut parva. Pondus verum et iustum erit tibi, et mensura vera et iusta erit tibi, ut longaevus fias super terram quam Dominus Deus tuus dat tibi in sorte. Quod abominatio est Domino Deo tuo omnis qui facit haec, omnis qui facit iniustum.

Memento quanta fecit tibi Amalec in via, cum egrederis ex terra Aegypti. Quomodo restitit tibi in via, et incidit agmen extremum tuum, fessos post te, tu autem esuriebas et fessus eras, et non timuit Deum. Et erit, quando requiem dederit tibi Dominus Deus tuus ab omnibus inimicis tuis in circuitu tuo in terra quam Dominus Deus tuus dat tibi hereditandam, delebis nomen

Amalec de his quae sub caelo sunt, et non obliviscaris.

26

Et erit, si intraueris in terram quam Dominus Deus tuus dat tibi hereditare, et possederis eam et habitaueris in ea Et accipies de primitiis fructuum terrae tuae, quam Dominus Deus tuus dat tibi, et mittes in cartallum, et ibis in locum quem elegerit Dominus Deus tuus ut invocetur nomen eius illic. Et venies ad sacerdotem qui erit in diebus illis, et dices ad eum: Annuntio hodie Domino Deo meo, quia ingressus sum in terram quam iuravit Dominus patribus nostris dare nobis. Et accipiet sacerdos cartallum e manibus tuis, et ponet eum coram altari Domini Dei tui. Et respondens dicet coram Domino Deo tuo: Syriam abiecit pater meus, et descendit in Aegyptum, et peregrinatus est ibi in numero brevi, et factum est ibi in gentem magnam et multitudinem multam. Et male tractaverunt nos Aegyptii et humiliaverunt nos et imposuerunt nobis opera dura, Et clamavimus ad Dominum Deum nostrum, et audivit Dominus vocem nostram, et vidit humiliationem nostram et laborem nostrum et angustiam nostram. Et eduxit nos Dominus ex Aegypto ipse in fortitudine sua magna, et in manu forti, et brachio excelso, et in visionibus magnis, et in signis, et in prodigiis. Et induxit nos in locum hunc, et dedit nobis terram hanc, terram fluentem lacte et melle. Et nunc ecce intuli primitias fructuum terrae, quam dedisti mihi, Domine, terram fluentem lac et mel, et dimittes illud coram Domino Deo tuo, et

adorabis coram Domino Deo tuo. Et gaudebis in omnibus bonis, quae dedit tibi Dominus Deus tuus, et domus tua, et Levita, et advena qui in te est.

Si autem compleveris decimare omnem decimam fructuum tuorum in anno tertio, decimam secundam dabis Levitae et advenae et orphano et viduae, et edent in urbibus tuis, et laetabuntur.

Et dices coram Domino Deo tuo: Abstuli sancta de domo mea, et dedi ea Levitae et advenae et orphano et viduae, secundum omnia mandata quae mandasti mihi; non transgressus sum mandatum tuum, et non oblitus sum. Et non comedi in dolore meo ex eis, nec carpsi ex eis ad rem immundam, nec dedi ex eis mortuo; oboedivi voci Domini Dei nostri, feci sicut mandasti mihi. Respice de domo sancta tua de caelo, et benedic populum tuum Israel, et terram quam dedisti eis, sicut iurasti patribus nostris, dare nobis terram fluentem lacte et melle.

In die hac Dominus Deus tuus mandavit tibi facere omnia statuta et iudicia, et custodietis et facietis ea ex toto corde vestro, et ex tota anima vestra. Deum elegisti hodie esse tuum Deum, et ambulare in omnibus viis eius, et custodire iustificationes et iudicia, et oboedire voci eius. Et Dominus elegit te hodie ut fias ei populus peculiaris, sicut dixit, ad custodiendas praecepta eius et esse te supra omnes gentes, sicut fecit te nominatum et gloriam et gloriosum, esse te populum sanctum Domino Deo tuo, sicut locutus est.

Et praecepit Moyses et senatus Israel dicens: Custodite omnia mandata haec, quaecumque ego praecipio vobis hodie. Et erit in die qua transibis Iordanem in terram quam Dominus Deus tuus dat tibi, statues tibi lapides magnos et dealbabis eos calce. Et scribes super lapides hos omnes verba legis huius, cum transieritis Iordanem, quando intraveritis in terram quam Dominus Deus patrum tuorum dat tibi, terram fluentem lac et mel, quo modo dixit Dominus Deus patrum tuorum tibi. Et erit cum transieritis Iordanem, statuetis lapides istos, quos ego praecipio tibi hodie, in monte Ebal, et dealbabis eos calce. Et aedificabis ibi altare Domino Deo tuo, altare ex lapidibus; non impones super illud ferrum. Lapidem integros aedificabis altare Domino Deo tuo, et offeres super illud holocausta Domino Deo tuo. Et sacrificabis ibi sacrificium salutare, et comedes, et impleberis, et laetaberis coram Domino Deo tuo. Et scribes super lapides omnem legem hanc clare valde.

Et locutus est Moyses et sacerdotes Levitae ad omnem Israelem, dicentes: Tace et audi, Israel; in die hac factus es populus Domino Deo tuo, et audies vocem Domini Dei tui et facies omnia praecepta eius et iudicia eius quaecumque ego praecipio tibi hodie

Et mandavit Moyses populo in die illa dicens, Hi stabunt ad benedicendum populum in monte Garizin, cum transgressi

fuerint Iordanem: Simeon, Levi, Iudas, Issachar, Ioseph et Benjamin. Et hi stabunt super maledictione in monte Ebal: Ruben, Gad, et Aser, Zabulon, Dan, et Nephthali.

Et respondentes dicent Levitae omni Israeli voce magna. Maledictus homo quicumque fecerit sculptile et conflatile, abominationem Domino, opus manuum artificum, et posuerit illud in occulto, et respondens omnis populus dicet, fiat. Maledictus qui inhonoraverit patrem suum vel matrem suam, et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus sit qui transfert terminos vicini, et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus qui caecum in via deducit, et dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui declinaverit iudicium advenae et orphani et viduae, et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus qui dormit cum uxore patris sui, quia detexit cooperimentum patris sui, et dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui dormit cum omni animali, et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus qui dormit cum sorore sua ex patre aut ex matre. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus qui dormit cum nuru sua, et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus qui dormit cum sorore uxoris suae, et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus qui percutit proximum dolo, et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus qui acceperit dona ad percutiendam animam sanguinis innocentis, et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus omnis homo qui non manet in omnibus verbis legis huius ut faciat ea, et dicet omnis populus: Fiat.

Et erit, si auditione audias vocem Domini Dei tui, ut custodias et facias omnia mandata haec, quae ego mando tibi hodie, dabit te Dominus Deus tuus supra omnes nationes terrae. et venient super te omnes benedictiones hae, et invenient te, si auditione audias vocem Domini Dei tui. Benedictus tu in civitate, et benedictus tu in agro. Benedicta proles ventris tui, et genimina terrae tuae, et armenta bouum tuorum, et greges ovium tuarum. Benedictae sint horrea tua, et reliquiae tuae. Benedictus es tu in ingrediendo tuo, et benedictus es tu in egrediendo tuo.

Tradat Dominus Deus tuus inimicos tuos, qui restiterunt tibi, contritos ante faciem tuam; via una exhibunt contra te, et septem viis fugient a facie tua. Mittat Dominus super te benedictionem in horreis tuis et super omnia quaecumque iniicias manum tuam in terra, quam Dominus Deus tuus dat tibi. Suscitabit te Dominus sibi populum sanctum, quemadmodum iuravit patribus tuis, si audieris vocem Domini Dei tui, et ambulaveris in omnibus viis eius. Et videbunt te omnes gentes terrae, quia nomen Domini invocatum est super te, et timebunt te. Et multiplicabit te Dominus Deus tuus in bona in descendentibus ventris tui, et super descendentibus pecorum tuorum, et super geniminibus terrae tuae, super terram tuam quam iuravit Dominus patribus tuis dare tibi.

Aperiat tibi Dominus thesaurum suum bonum, caelum, ut det pluviam terrae tuae tempore suo, ut benedicat omnia opera manuum tuarum, et mutuo dabis gentibus multis, tu autem non mutuo accipies. Et regnabis tu super gentes multas, tui autem

non regnabunt. Constituet te Dominus Deus tuus in caput et non in caudam, et eris tunc supra et non eris infra, si audieris vocem Domini Dei tui, quaecumque ego praecipio tibi hodie custodiri. Non transgredieris ab omnibus mandatis quae ego praecipio tibi hodie, dextra neque sinistra, ut eas post deos alios ad serviendum eis.

Et erit, si non audieris vocem Domini Dei tui ut custodias omnia mandata eius, quae ego praecipio tibi hodie, et venient super te omnes maledictiones istae, et comprehendent te. Maledictus tu in civitate, et maledictus tu in agro. Maledictae horrea tua et reliquiae tuae. Maledicta proles ventris tui, et fructus terrae tuae, armenta bouum tuorum, et greges ovium tuarum, Maledictus tu in intrando, et maledictus tu in exeundo.

Mittat Dominus super te inopiam et defectionem et consumptionem super omnia quibus inposueris manum tuam, donec destruat te, et donec perdat te celeriter propter mala studia tua, quia reliquisti me. Dominus adhaerere faciat tibi mortem, donec te consumat de terra in quam ingrederis ut eam hereditare. Percutiat te Dominus desperatione, et febre, et frigore, et inflammatione, et uredine, et pallore, et persequentur te donec perdant te. Et erit tibi caelum, quod super caput tuum est, aeneum, et terra, quae subter te est, ferrea. Det Dominus Deus tuus pluviam terrae tuae pulverem, et pulvis de caelo descendet, donec deleat te, et donec perdat te celeriter. Det te Dominus in plagam coram inimicis tuis: via una exhibis adversus eos, et septem viis fugies a facie eorum, et eris dispersio in

omnibus regnis terrae. Et erunt mortui vestri cibus avibus caeli et bestiis terrae, et non erit qui terreat. Percutiat te Dominus ulcere Aegyptio in sedem, et scabie fera, et pruritu, ita ut non possis sanari. Percutiat te Dominus insania et caecitate et amentiae stupore. Et eris palrans in meridie, sicut caecus palpat in tenebris, et non prosperabis in viis tuis, et eris tunc iniuriam patiens et diripiendus omnibus diebus, et non erit qui auxilietur.

Uxorem accipies, et vir alius habebit eam; domum aedificabis, et non habitabis in ea; vineam plantabis, et non vindemabis eam. Vitulus tuus mactatus coram te, et non edes ex eo; asinus tuus raptus a te, et non reddetur tibi; oves tuae datae inimicis tuis, Et non erit tibi qui adiuvet. Filii tui et filiae tuae datae genti alteri, et oculi tui videbunt deficientes in eos; non praevallebunt manus tuae. Fructus terrae tuae et omnes labores tuos devorabit gens quam non scis, et eris iniuriam patiens et fractus omnibus diebus. Et eris mente captus propter visiones oculorum tuorum quas videbis.

Percutiat te Dominus ulcere maligno super genua et super crura, ita ut non possis sanari a vestigio pedum tuorum usque ad verticem tuum.

Abducat Dominus te et principes tuos, quos constitueris super teipsum, ad gentem quam non scis tu et patres tui, et servies ibi deis aliis, lignis et lapidibus. Et eris ibi in aenigmate et parabola et narratione apud omnes gentes, ad quas te Dominus abduxerit.

Semen multum efferes in planitiem, et pauca inferes, quia devorabit ea locusta. Vineam plantabis et operaberis, et vinum non bibes neque laetaberis ex ea, quia devorabit eam vermis. Oleae erunt tibi in omnibus finibus tuis, et oleum non unges, quia effluit olea tua. Filios et filias generabis, et non erunt; abibunt enim in captivitatem. Omnia ligna tua et fructus terrae tuae rubigo consumet. Advena qui apud te est, sursum sursum ascendet; tu autem deorsum deorsum descendes. Hic tibi mutuabit, tu autem huic non mutuabis; hic erit caput, tu autem eris cauda.

Et venient super te omnes maledictiones istae, et persequentur te, et comprehendent te, donec perdat te, et donec perdat te, quia non audivisti vocem Domini Dei tui, ut custodires mandata eius et iudicia quaecumque mandavit tibi. Et erunt in te signa et prodigia in semine tuo usque in aeternum. Pro eo quod non servivisti Domino Deo tuo in laetitia et bona mente propter multitudinem omnium.

Et servies inimicis tuis, quos immittet Dominus super te, in fame et in siti et in nuditate et in defectione omnium, et impones collare ferreum super collum tuum, donec deleverit te. Adducet super te Dominus gentem procul ab extremo terrae, sicut impetum aquilae, gentem cuius vocem non audies, Natio impudens vultu, quae non verebitur faciem senis, et iuvenem non miserebitur. Et devorabit fetus pecorum tuorum et fructus terrae tuae, ita ut non relinquat tibi frumentum, vinum, oleum, armenta boum tuorum et greges ovium tuarum, donec te perdat.

Et conterat te in civitatibus tuis, donec destruantur muri alti et muniti, in quibus tu confisus es, in omni terra tua, et affligat te in civitatibus tuis, quas dedit tibi. Et comedes progenies ventris tui, carnes filiorum tuorum et filiarum tuarum, quantos dedit tibi, in angustia tua et in tribulatione tua, qua tribulabit te inimicus tuus.

Vir tener qui in te est et valde delicatus invidet oculo suo fratri suo, et uxori quae in sinu suo est, et filiis qui relinquuntur ei, ita ut det uni eorum de carnibus filiorum suorum quas edet, eo quod nihil ei relictum sit in angustia tua et in tribulatione tua qua te tribulabunt inimici tui in omnibus urbibus tuis.

Et tenera in vobis et delicata, cuius pes non expertus est super terram ambulare propter delicatiam et mollitiem, invidet oculo suo viro suo qui in sinu eius est, et filio et filiae suae, et secundinam eius quae exierit per femora eius, et infantem eius quem si pepererit, devorabit enim ea propter inopiam omnium clam in angustia tua, et in tribulatione tua qua opprimet te inimicus tuus in urbibus tuis. Si non audieris ut facias omnia verba legis huius scripta in libro hoc, ut timeas nomen honorabile et mirabile hoc, DOMINUM DEUM tuum. Et paradoxabit Dominus plagas tuas et plagas seminis tui, plagas magnas et mirabiles, et morbos malos et fideles. Et revertet omnem dolorem Aegypti malum, quem cavisti a facie eorum, et adhaerescet in te. Et omnem morbum, et omnem plagam non scriptam, et omnem scriptam in libro legis huius, inducet Dominus super te, donec te destruat. Et relinquemini in numero

parvo, pro eo quod eratis sicut stellae caeli multitudine, quia non audivisti vocem Domini Dei tui.

Et erit: quo modo gavisus est Dominus super vos bene facere vobis et multiplicare vos, sic gaudebit Dominus super vos delere vos, et auferemini in celeritate a terra in quam intras ibi ut hereditas eam. Et disperget te Dominus Deus tuus in omnes gentes, ab extremo terrae usque ad extremum terrae, et servies ibi deis aliis, lignis et lapidibus, quibus non credidisti tu et patres tui. Sed et in nationibus illis non requiescere faciet te, neque erit statio vestigio pedis tui, et dabit tibi Dominus ibi cor alterum inoboediens, et oculos deficientes, et animam tabescentem. Et erit vita tua pendens ante oculos tuos, et timebis die et nocte, et non credes vitae tuae. Mane dices: Quomodo fiat vespera, et vespere dices: Quomodo fiat mane, propter timorem cordis tui quem timebis, et propter visiones oculorum tuorum quas videbis. Et revertet te Dominus in Aegyptum in navibus, in via de qua dixi: Non addes adhuc videre eam; et vendemini ibi inimicis vestris in servos et ancillas, et non erit qui emat.

Haec verba foederis sunt, quae mandavit Dominus Moysi statuere filiis Israel in terra Moab, praeter foedus quod disposuit illis in Horeb.

29

Et vocavit Moyses omnes filios Israel, et dixit ad eos: Vos vidistis

omnia quanta fecit Dominus in terra Aegypti coram vobis Pharaoni et servis eius, et omni terrae eius, Tentationes magnas quas viderunt oculi tui, signa et prodigia magna illa. Et non dedit Dominus Deus vobis cor ad sciendum, et oculos ad videndum, et aures ad audiendum usque ad diem hanc. Et duxit vos quadraginta annos in deserto; non veteraverunt vestimenta vestra, et calceamenta vestra non trita sunt a pedibus vestris. Panem non edistis, vinum et siceram non bibistis, ut sciatis quia ego Dominus Deus vester sum. Et venistis usque ad locum hunc, et exivit Sihon rex Heshbon, et Og rex Bashan in occursum nobis in bello. Et percussimus eos, et cepimus terram eorum, et dedi eam in sortem Ruben et Gad et dimidia tribui Manasse. Et custodietis facere omnia verba foederis huius, ut intellegatis omnia quaecumque facietis.

Vos omnes hodie statis coram Domino Deo vestro, principes tribuumstrarum, et senatus vester, et iudices vestri, et scribae vestri, omnis vir Israel, Mulieres vestrae, et progenies vestrae, et advena qui in medio castrorum vestrorum est, a lignorum caesore vestro usque ad aquae latorem vestrum, transire in foedere Domini Dei vestri, et in maledictionibus eius, quaecumque Dominus Deus tuus disponit ad te hodie, ut statuatur tibi in populum, et ipse erit tuus Deus, quo modo dixit tibi, et quo modo iuravit patribus tuis Abraham et Isaac et Iacob. Et non vobis solis ego statuo pactum hoc et maledictionem hanc, Sed et cum iis qui hic hodie nobiscum sunt coram Domino Deo vestro, et cum iis qui non sunt nobiscum hic hodie.

Quod vos scitis quomodo habitavimus in terra Aegypti, ut transivimus in medio gentium quas transivistis. Et videte abominationes eorum et idola eorum, lignum et lapidem, argentum et aurum, quae sunt apud eos. Ne quis sit in vobis vir, aut mulier, aut patria, aut tribus, cuius mens declinavit a Domino Deo vestro, profecti ad serviendum diis gentium illarum; ne quis sit in vobis radix sursum crescens in felle et amaritudine. Et erit, si quis audierit verba maledictionis huius et sibi ipsi in corde suo dixerit, dicens: Sancta mihi fiant, quia in errore cordis mei ambulabo, ne una pereat peccator cum innocente, Non desiderabit Deus propitius esse ei, sed tunc accendetur ira Domini et zelus eius in homine illo, et adhaerebunt ei omnes maledictiones foederis huius quae scriptae sunt in libro hoc, et delebit Dominus nomen eius ex ea quae est sub caelo. Et separabit eum Dominus ad mala ex omnibus filiis Israel, secundum omnes maledictiones foederis scriptas in libro legis huius.

Et dicent generatio altera, filii vestri qui surgent post vos, et alienigena qui venerit ex terra procul, et videbunt plagas terrae illius et morbos eius quos misit Dominus super eam, Divinum et sal combustum, omnis terra eius non seminabitur, neque orietur, neque ascendet super eam omne viride, sicut eversa est Sodoma et Gomorrha, Adama et Seboim, quas evertit Dominus in ira et furore. Et dicent omnes gentes: Quare fecit Dominus sic terrae huic? Quis est furor irae magnus hic? Et dicent, quia reliquerunt foedus Domini Dei patrum suorum, quod disposuit patribus eorum, quando eduxit eos ex terra Aegypti, Et profecti

servierunt deis aliis, quos non noverunt, neque distribuit eis. Et iratus est ira Dominus super terram illam, ut adduceret super eam omnes maledictiones scriptas in libro legis huius. Et exemit eos Dominus de terra eorum in ira et furore et indignatione magna valde, et eiecit eos in terram alteram sicut nunc.

Occulta Domino Deo nostro, manifesta autem nobis et filiis nostris in aeternum, ut faciamus omnia verba legis huius.
Occulta Domino Deo nostro, manifesta autem nobis et filiis nostris in aeternum, ut faciamus omnia verba legis huius.

30

Et erit, cum venerint super te omnia verba haec, benedictio et maledictio quam dedi coram te, et recipies in cor tuum in omnibus gentibus in quas te disperserit Dominus, et reverteris ad Dominum Deum tuum, et audies vocem eius secundum omnia quaecumque ego praecipio tibi hodie, ex toto corde tuo et ex tota anima tua, Et sanabit Dominus peccata tua, et miserebitur te, et iterum colliget te ex omnibus gentibus, in quas dispersit te Dominus illic. Si sit dispersio tua ab extremo caeli usque ad extremum caeli, inde colliget te Dominus Deus tuus, et inde accipiet te Dominus Deus tuus. Et inducet te Deus tuus inde in terram quam hereditaverunt patres tui, et hereditabis eam, et bene te faciet, et numerosiorem te faciet super patres tuos. Et purgabit Dominus cor tuum et cor seminis tui, ut ames Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua, ut

vivas.

Et dabit Dominus Deus tuus maledictiones istas super inimicos tuos et super odientes te, qui persecuti sunt te. Et tu converteris et audies vocem Domini Dei tui, et facies mandata eius, quaecumque ego praecipio tibi hodie. Et benedicet te Dominus Deus tuus in omni opere manuum tuarum, in prole ventris tui, et in prole pecorum tuorum, et in fructibus terrae tuae, quia revertetur Dominus Deus tuus ad gaudendum super te in bonis, sicut gavisus est super patribus tuis, Si audieris vocem Domini Dei tui, ut custodias mandata eius, et iustificationes eius, et iudicia eius scripta in libro legis huius, si conversus fueris ad Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua. Quia mandatum hoc, quod ego praecipio tibi hodie, non nimis difficile est neque longe a te est. Non in caelo sursum est, dicens: Quis ascendet nobis in caelum et accipiet nobis eam, et audientes eam faciemus? Neque trans mare est, dicens: Quis transibit nobis trans mare, et capiet nobis eam, et audibilem nobis faciet eam, et faciemus? Prope te est verbum valde in ore tuo, et in corde tuo, et in manibus tuis ad faciendum illud.

Ecce dedi ante faciem tuam hodie vitam et mortem, bonum et malum. Si audias mandata Domini Dei tui, quae ego praecipio tibi hodie, ut ames Dominum Deum tuum, ut ambules in omnibus viis eius, et custodias iustificationes eius et iudicia eius, tunc vivetis et multi eritis, et benedicet te Dominus Deus tuus in omni terra, in quam ibi ingrederis ut eam heredites. Et si avertat cor tuum, et non audias, et erratus adores deis aliis et servias

eis, Annuntio tibi hodie quod perditione peribitis, nec longi dierum fietis super terram in quam vos Iordanem transitis ibi ut hereditetis eam.

Testor vobis hodie caelum et terram: vitam et mortem dedi ante faciem vestram, benedictionem et maledictionem. Elige vitam tu, ut vivas tu et semen tuum. amare Dominum Deum tuum, audire vocem eius et tenere eum, quia hoc vita tua et longitudo dierum tuorum est, ut habites super terram quam iuravit Dominus patribus tuis Abraham et Isaac et Iacob se daturum eis.

31

Et complevit Moses loqui omnes verbos istos ad omnes filios Israel. Et dixit ad eos: Centum et viginti annorum ego sum hodie; non potero adhuc intrare et exire. Dominus autem dixit ad me: Non transibis Iordanem hunc. Dominus Deus tuus qui praecedit ante faciem tuam, hic exterminabit gentes has a facie tua, et hereditabis eos, et Iosue qui praecedit ante faciem tuam, sicut locutus est Dominus. Et faciet Dominus Deus tuus illis, sicut fecit Sihon et Og, duobus regibus Amorrhaeorum, qui erant trans Iordanem, et terrae eorum, sicut exterminavit eos. Et tradidit eos Dominus vobis, et facietis eis, sicut praecepi vobis. Viriliter age et fortis esto, ne timeas, neque paveas, neque territus sis a facie eorum, quia Dominus Deus tuus qui praecedit cum vobis in vobis est, neque te dimittet neque te derelinquet. Et vocavit Moyses Iesum, et dixit ei coram omni Israel: Viriliter age et

robustus esto, tu enim intrabis ante faciem populi huius in terram quam iuravit Dominus patribus vestris dare eis, et tu hereditatem dabis eis. Et Dominus qui comitatur cum te non dimittet te neque te derelinquet; ne timeas neque pusillanimitate succumbas.

Et scripsit Moses verba legis huius in librum, et dedit eam sacerdotibus filiis Levi, qui portant arcam foederis Domini, et senioribus filiorum Israel.

Et mandavit Moyses illis in die illa, dicens: Post septem annos, in tempore anni remissionis, in festo tabernaculorum, In eo cum congregatur omnis Israel ut videatur coram Domino Deo vestro, in loco quem elegerit Dominus, legetis legem hanc coram omni Israel in aures eorum. Congregato populo, viris et mulieribus et progenie et advena qui in urbibus vestris est, ut audiant et ut discant timere Dominum Deum vestrum, et audient ut faciant omnia verba legis huius. Et filii eorum qui non sciunt, audient et discent timere Dominum Deum tuum omnibus diebus quibus ipsi vivunt super terram, in quam vos Iordanem transitis, ut ibi hereditent eam.

Et dixit Dominus ad Moysen: Ecce appropinquaverunt dies mortis tuae; voca Iesum, et state apud portas tabernaculi testimonii, et mandabo ei. Et ivit Moyses et Iesus in tabernaculum testimonii, et steterunt apud portas tabernaculi testimonii. Et descendit Dominus in nube, et stetit apud portas tabernaculi testimonii, et stetit columna nubis apud portas

tabernaculi testimonii. Et dixit Dominus ad Moysen: Ecce tu dormis cum patribus tuis, et surgens populus hic fornicabitur post deos alienos terrae in quam ingreditur, et relinquent me, et disperget foedus meum quod disposui eis. Et irascar ira in eos in die illa, et relinquam eos, et avertam faciem meam ab eis, et erit consumptio, et invenient eum mala multa et tribulationes, et dicet in die illa: Quia non est Dominus Deus meus in me, invenerunt me mala haec. Ego autem aversione avertam faciem meam ab eis in die illa propter omnes malitias quas fecerunt, quia averterunt se ad deos alienos.

Et nunc scribite verba cantici huius, et docete eam filios Israel, et immittite eam in os eorum, ut fiat mihi canticum hoc secundum faciem testificans in filiis Israel. Introducam enim eos in terram bonam, quam iuravi patribus eorum dare eis, terram fluentem lacte et melle; et edent, et impleti saturabuntur, et convertentur ad deos alienos, et servient eis, et provocabunt me, et dirumpent foedus meum. Et substituetur canticum hoc coram eis testificans, non enim obliviscetur ab ore eorum et ab ore seminis eorum, ego enim scio malitiam eorum, quanta faciunt hic hodie, antequam introducam eos in terram bonam, quam iuravi patribus eorum.

Et scripsit Moses canticum hoc in illo die et docuit illud filios Israel. Et mandavit Iosue et dixit: Virilis esto et vale, tu enim introduces filios Israel in terram quam iuravit illis Dominus, et ipse erit tecum.

Quando autem complevit Moses scribens omnia verba legis huius in libro usque ad finem Et mandavit Levitis portantibus arcam foederis Domini, dicens, Accepto libro legis huius, ponite illum ex latere arcae foederis Domini Dei vestri, et erit ibi apud vos in testimonium. Quia ego scio provocationem tuam et cervicem tuam duram; etiam enim me vivente cum vobis hodie provocantes eratis ea ad Deum, quomodo non et post mortem meam? Congregate ad me phylarchos vestros et presbyteros vestros et iudices vestros et scribas vestros, ut loquar in aures eorum omnes verbos hos, et testificor eis caelum et terram. Scio enim quod post mortem meam iniquitate inique agetis, et declinabitis ex via quam praecepi vobis, et occurrent vobis mala in extremis diebus, quia facietis mala coram Domino, ad iram provocandum eum in operibus manuumstrarum.

Et locutus est Moses in aures totius ecclesiae verba cantici huius usque ad finem.

32

Attende, caelum, et loquar, et audiat terra verba ex ore meo. Expectetur ut pluvia dictum meum, et descendat ut ros verba mea, velut imber super gramen, et velut nix super herbam. Quia nomen Domini invocavi, date magnitudinem Deo nostro. Deus, vera sunt opera eius, et omnes viae eius iudicia sunt, Deus fidelis est, et non est iniustitia, iustus et sanctus Dominus est. Peccaverunt, non ipsi filii culpabiles, generatio prava et

perversa. Haec Domino rependitis? Sic populus stultus et non sapiens? Nonne ipse hic pater tuus acquisivit te et fecit te et formavit te? Memento dies aevi, intellege annos generationum per generationes. Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi, presbyteros tuos et dicent tibi.

Quando Altissimus dividebat nationes, ut dispersit filios Adam, statuit terminos nationum secundum numerum angelorum Dei. Et facta est portio Domini populus eius Iacob, schoinisma hereditatis eius Israel. Sustentavit eum in deserto, in siti caloris in terra inaquosa; circumdedit eum et erudivit eum, et custodivit eum sicut pupillam oculi. Sicut aquila tegere nidum suum, et super pullos suos desideravit, expandens alas suas excepit eos, et sustulit eos super terga sua. Dominus solus eos agebat, nec erat cum eis deus alienus. Adduxit eos super fortitudinem terrae, cibavit eos geniminibus agrorum; suxerunt mel ex petra et oleum ex solida petra. Butyrum bouum et lac ovium cum adipe agnorum et arietum, filiorum taurorum et hircorum, cum adipe renum tritici, et sanguinem uvae bibit vinum. Et manducavit Iacob et satiatus est, et recalcitravit dilectus, incrassatus est, impinguatus est, dilatatus est, et dereliquit Deum qui fecit eum, et recessit a Deo salutari suo.

Provocaverunt me super alienis; in abominationibus eorum exacerbaverunt me. Sacrificaverunt daemoniis, et non Deo, diis quos non noverant, novi recentes venerunt, quos non noverant patres eorum. Deum qui te genuit dereliquisti, et oblitus es Dei qui te nutrit.

Et vidit Dominus, et aemulatus est, et provocatus est per iram filiorum eius et filiarum. Et dixit: Avertam faciem meam ab eis, et ostendam quid erit eis in ultimis diebus, quia generatio perversa est, filii quibus non est fides in eis.

Ipsi provocaverunt me ad zelum super non Deo, provocaverunt me in idolis eorum; et ego provocabo eos ad zelum super non gente, super gente stulta iratum faciam eos. Quod ignis accensus est ex ira mea, ardebit usque ad infernum deorsum, devorabit terram et fructus eius, inflammabit fundamenta montium. Congregabo in eos mala, et sagittas meas consumam pugnans in eos. Tabescentes fame et esu avium, et opisthotonos insanabilis; dentes bestiarum immittam in eos, cum ira trahentium super terram. Forīs orbet eōs gladius, et ex thalamīs timor, iuvenis cum virgine, lactēns cum sene cōfirmātō. Dixi: Dispergam eos, cessare faciam autem ex hominibus memoriam eorum. Nisi propter iram inimicorum, ne diutius maneant, ne simul oppugnent adversarii, ne dicant: Manus nostra excelsa, et non Dominus, fecit haec omnia.

Natio consilio perdita est, neque est in eis scientia. Non cogitaverunt intellegere; haec accipiant in tempus futurum. Quomodo persequetur unus mille, et duo movebunt myriadas, si non Deus vendidit eos, et Dominus tradidit eos? Quod non sunt sicut Deus noster dei eorum, inimici autem nostri stulti. Ex enim vite Sodomorum vitis eorum, et palmis eorum ex Gomorrha; uva eorum uva fellis, botrus amaritudinis eis. Furor draconum vinum eorum, et furor aspidum insanabilis. Nonne ecce haec

congregata sunt apud me, et signata sunt in thesauris meis? In die ultionis retribuam, quando vacillaverit pes eorum, quia prope est dies perditionis eorum, et praesto sunt parata vobis. Quod iudicabit Dominus populum suum, et super servis suis consolabitur; vidit enim eos dissolutos et deficientes in inductione et remissos. Et dixit Dominus, Ubi sunt dii eorum, in quibus confisi erant? Quorum adipem sacrificiorum eorum edebatis, et bibebatis vinum libationum eorum; surgant et auxilientur vobis et fiant vobis protectores. Videte, videte quia ego sum, et non est Deus praeter me; ego occido, et vivere facio, percutio, et ego sano, et non est qui eripiat e manibus meis. Quia levabo in caelum manum meam et iurabo per dexteram meam et dicam: Vivo ego in aeternum, Quia acuam ut fulgur gladium meum, et apprehendet iudicium manus mea, et reddam vindictam inimicis, et odientibus me retribuam. Inebriabo sagittas meas sanguine, et gladius meus comedet carnes de sanguine vulneratorum et captivorum, a capite principum inimicorum.

Laetentur caeli simul cum eo, et adorent eum omnes nuntii Dei; laetemini gentes cum populo eius, et corroborent eum omnes filii Dei, quia sanguis filiorum eius vindicatur, et vindicabit et retribuet iustitiam inimicis, et odientibus retribuet, et purgabit Dominus terram populi sui.

Et scripsit Moses canticum hoc in die illo et docuit eum filios Israel. Et intravit Moses et locutus est omnia verba legis huius in aures populi, ipse et Iosue filius Nun. Et complevit Moses loqui

omni Israeli. Et dixit ad eos: Attendite corde super omnes verbos istos, quos ego testor vobis hodie, quae mandabitis filiis vestris, custodire et facere omnes verbos legis huius. Quia non sermo vacuus hic est vobis, quia haec est vita vestra, et propter sermonem hunc longi eritis dierum super terram, in quam vos transitis Iordanem ibi ut hereditetis. Et locutus est Dominus ad Moysen in die hac dicens, Ascende in montem Abarim, hunc montem Nabau, qui est in terra Moab secundum faciem Jericho, et vide terram Chanaan, quam ego do filiis Israel. Et morere in monte in quem ascendis ibi, et adiungeris ad populum tuum, quo modo mortuus est Aaron frater tuus in monte Hor, et adiunctus est ad populum suum. Quia inobedivistis verbo meo apud filios Israel super aquam contradictionis Cades in deserto Sin, quia non sanctificavistis me apud filios Israel. E regione videbis terram, sed illuc non intrabis.

33

Et haec est benedictio qua benedixit Moyses, homo Dei, filios Israel ante mortem suam. Et dixit: Dominus ex Sina venit, et apparuit ex Seir nobis, et properavit ex monte Pharan, cum myriadibus Cades; a dextris eius angeli cum eo. Et pepercit populo suo, et omnes sanctificati sub manibus tuis sunt, et hi sub te sunt, et accepit ex verbis eius legem, quam mandavit nobis Moyses, hereditatem congregationum Iacob. Et erit in dilecto princeps, congregatis principibus populorum simul cum tribubus Israel. Vivat Ruben, et non moriatur, et sit multus

numero.

Et haec Iuda: exaudi, Domine, vocem Iudae, et ad populum eius venias; manus eius distinguunt ei, et adiutor ex inimicis eris.

Et Levi dixit: Date Levi clara signa eius, et veritatem eius viro sancto, quem tentaverunt in experientia, quem conviciati sunt super aqua contradictionis, Qui patri et matri dixit, non vidi te, et fratres suos non agnovit, et filios suos abnegavit, custodivit verba tua, et foedus tuum servavit. Declarabunt ordinationes tuas Iacobo, et legem tuam Israeli; ponent incensum in ira tua continenter super altare tuum. Benedic, Domine, fortitudinem eius, et opera manuum eius accipe; confrange lumbos inimicorum qui insurrexerunt ei, et qui odiunt eum non surgant. Et Benjamin dixit: amatus a Domino habitabit confidens, et Deus obumbrat super eum omnes dies, et inter umeros eius requievit.

Et ad Ioseph dixit: a benedictione Domini terra eius, a temporibus caeli et rore, et ab abyssis fontium subter, et secundum horam geniminum solis troporum, et a synodis mensium a vertice montium principii, et a vertice collium aeternorum Et secundum horam plenitudinis terrae, et acceptabilia ei qui visus est in rubo veniant super caput Ioseph, et super verticem glorificatus inter fratres. Primogeniti tauri pulchritudo eius, cornua monocerotis cornua eius; in eis gentes cornu feriet simul usque ab extremo terrae. Hae myriades Ephraim, et hae milia Manasse. Et ad Zebulun dixit: Laetare,

Zebulun, in exitu tuo, et Issachar in tabernaculis eius. Nationes delebunt, et invocabis illic, et sacrificabis illic sacrificium iustitiae, quia divitiae maris te nutrient, et mercaturae litoralium habitantium.

Et Gad dixit: Benedictus qui ampliat Gad; ut leo requievit, confringens brachium et principem. Et vidit primitias suas, quia ibi divisa est terra principum congregatorum simul cum principibus populorum; iustitiam Dominus fecit, et iudicium suum cum Israel.

Et ad Dan dixit: Dan catulus leonis, et exsiliet ex Basan. Et Nephtalim dixit: Nephtali plenitudo acceptorum, et impleatur benedictione a Domino; mare et Austrum hereditabit. Et ad Asher dixit: Benedictus a filiis Asher, et erit acceptus fratribus suis, tinget in oleo pedem suum. Ferrum et aes sandalum eius erit, et sicut dies tui, ita fortitudo tua.

Non est sicut Deus amati, qui supergreditur caelum adiutor tuus, et magnificus firmamenti. Et teget te Dei principium, et sub virtute brachiorum aeternorum, et eiciet a facie tua inimicum dicens: Pereas. Et habitabit Israel confidens, solus super terram Iacob, super frumento et vino, et caelum tibi erit nubilum rore. Beatus es tu, Israel! Quis similis tibi, populus salvatus a Domino? Defendet te auxiliator tuus, et gladius gloria tua est, et mentientur tibi inimici tui, et tu super collum eorum ascendes.

34

Et ascendit Moyses ab Araboth Moab super montem Nabau, super cacumen Phasga, quae est super faciem Jericho, et ostendit ei Dominus omnem terram Galaad usque Dan, et omnem terram Nephthali, et omnem terram Ephraim, et Manasse, et omnem terram Iuda usque ad mare extremum, et desertum, et regiones circa Iericho, civitatem palmarum, usque Segor. Et dixit Dominus ad Moysen: Haec est terra quam iuravi Abraham et Isaac et Iacob, dicens: Semini vestro dabo eam. Et ostendi eam oculis tuis, sed ibi non intrabis.

Et mortuus est Moyses, servus Domini, in terra Moab per verbum Domini. Et sepelierunt eum in Gai prope domum Phogor, et nemo vidit sepulturam eius usque ad diem hanc. Moses autem centum et viginti annorum erat cum moreretur, non obscurati sunt oculi eius, neque destructae sunt testudines eius.

Et flaverunt filii Israel Moysen in Araboth Moab super Iordanem secundum Iericho triginta dies, et completae sunt dies luctus fletus Moysi. Et Iosue filius Nun impletus est spiritu intellegentiae, imposuerat enim Moyses manus suas super eum, et audierunt eum filii Israel, et fecerunt sicut praecepit Dominus Moysi.

Et non surrexit adhuc propheta in Israel sicut Moses, quem

cognovit Dominus facie ad faciem In omnibus signis et portentis,
quae Dominus misit eum facere in terra Aegypti Pharaoni et
servis eius et omni terrae eius, miracula magna et manum
fortem, quae fecit Moyses coram omni Israel.

Epistula Ioannis

1

Quod erat ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod contemplati sumus et manus nostrae contrectaverunt de verbo vitae, Et vita manifestata est, et vidimus et testificamur et annuntiamus vobis vitam aeternam, quae erat apud Patrem et manifestata est nobis. Quod vidimus et audivimus annuntiamus vobis, ut et vos societatem habeatis nobiscum; et societas quidem nostra cum Patre et cum Filio eius Iesu Christo est. Et haec scribimus vobis, ut gaudium nostrum sit completum.

Et haec est nuntius quem audivimus ab eo et annuntiamus vobis, quod Deus lux est et tenebrae in eo non sunt ullae. Si dicamus quod communionem habemus cum eo et in tenebris ambulemus, mentimur et non facimus veritatem. Si autem in luce ambulamus, sicut ipse est in luce, communionem habemus inter nos, et sanguis Iesu Christi filii eius mundat nos ab omni peccato. Si dicamus quod peccatum non habemus, nosmet ipsos

decipimus et veritas non est in nobis. Si confiteamur peccata nostra, fidelis est et iustus, ut remittat nobis peccata et purget nos ab omni iniquitate. Si dicamus quod non peccavimus, mendacem facimus eum, et verbum eius non est in nobis.

2

Filioli mei, haec scribo vobis ut non peccetis; et si quis peccaverit, advocatum habemus ad Patrem, Iesum Christum iustum, Et ipse propitiatio est pro peccatis nostris, non pro nostris autem solum, sed etiam pro totius mundi. Et in hoc scimus quod cognovimus eum, si mandata eius servemus. Qui dicit Cognovi eum et mandata eius non servat, mendax est, et in hoc veritas non est. Qui autem servaverit verbum eius, vere in hoc caritas Dei perfecta est. In hoc cognoscimus quod in eo sumus. Qui dicit se in eo manere debere, sicut ille ambulavit, ita et ipse ambulare debet.

Fratres, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum antiquum quod habuistis ab initio; mandatum antiquum est verbum quod audivistis ab initio. Iterum mandatum novum scribo vobis, quod est verum in eo et in vobis, quia tenebrae transeunt et lux vera iam lucet. Qui dicit se in luce esse, et fratrem suum odit, in tenebris est usque nunc. Qui amat fratrem suum in luce manet, et scandalum in eo non est. Qui autem fratrem suum odit in tenebris est et in tenebris ambulat, et nescit quo vadit, quia tenebrae oculos eius excaecaverunt.

Scribo vobis, filioli, quia remissa sunt vobis peccata propter nomen eius. Scribo vobis, patres, quia cognovistis eum ab initio. Scribo vobis, iuvenes, quia vicistis malignum. Scripsi vobis, infantes, quia cognovistis Patrem. Scripsi vobis, patres, quia cognovistis eum ab initio. Scripsi vobis, iuvenes, quia fortes estis et verbum Dei in vobis manet et vicistis malignum.

Nolite amare mundum neque ea quae in mundo sunt. Si quis amat mundum, non est amor Patris in eo, Quia omne quod in mundo est, desiderium carnis et desiderium oculorum et iactantia vitae, non est ex Patre, sed ex mundo est. Et mundus transit et concupiscentia eius; qui autem facit voluntatem Dei manet in aeternum.

Pueri, ultima hora est, et sicut audivistis quod Antichristus venit, et nunc antichristi multi facti sunt, unde cognoscimus quod ultima hora est. Ex nostris exierunt, sed non erant ex nostris; si enim erant ex nostris, mansissent utique nobiscum; sed ut manifestentur quod non sunt omnes ex nostris. Et vos unctionem habetis a Sancto, et scitis omnia. Non scripsi vobis quia non scitis veritatem, sed quia scitis eam, et quia omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax nisi qui negat Iesum esse Christum? Hic est antichristus, qui negat patrem et filium. Omnis qui negat Filium, neque Patrem habet. Vos igitur quod audivistis ab initio, in vobis maneat. Si in vobis manserit quod ab initio audivistis, et vos in Filio et in Patre manebitis. Et haec est promissio quam ipse nobis promisit, vitam aeternam. Haec scripsi vobis de his qui vos decipiunt. Et vos, unctio quam

accepistis ab eo, in vobis manet, et non necessitatem habetis ut quis doceat vos, sed sicut ipsa unctio docet vos de omnibus, et verum est et non est mendacium, et sicut docuit vos, manebitis in eo. Et nunc, filioli, manete in eo, ut quando manifestatus fuerit, habeamus fiduciam et non pudefacti simus ab eo in adventu eius. Si scitis quod iustus est, scitis quod omnis qui facit iustitiam ex eo genitus est.

3

Videte qualem caritatem dedit nobis Pater, ut filii Dei vocemur. Propter hoc mundus non cognoscit vos, quia non cognovit eum. Dilecti, nunc filii Dei sumus, et nondum manifestatum est quid erimus; scimus autem quod, si manifestatus fuerit, similes ei erimus, quia videbimus eum sicut est. Et omnis habens spem hanc in eum purificat se ipsum, sicut ille purus est.

Omnis qui facit peccatum etiam iniquitatem facit, et peccatum est iniquitas. Et scitis quod ille manifestatus est ut peccata nostra tollat, et peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet non peccat; omnis qui peccat non vidit eum neque cognovit eum. Parvuli, nemo vos decipiat: qui iustitiam facit, iustus est, sicut ille iustus est. Qui facit peccatum ex diabolo est, quia ab initio diabolus peccat. In hoc manifestatus est Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui natus est ex Deo peccatum non facit, quia semen eius in eo manet, et non potest peccare, quia ex Deo natus est. In hoc manifesti sunt filii Dei et filii diaboli: omnis qui

non facit iustitiam non est ex Deo, et qui non amat fratrem suum. quod haec est nuntius quem audivistis ab initio, ut amemus alii alios. non sicut Cain ex maligno erat et mactavit fratrem suum, et propter quid mactavit eum? quia opera eius maligna erant, illa vero fratris eius iusta. Nolite admirari, fratres mei, si odit vos mundus. Nos scimus quia transivimus ex morte in vitam, quia amamus fratres. Qui non amat fratrem, manet in morte. Omnis qui odit fratrem suum homicida est, et scitis quod omnis homicida non habet vitam aeternam in se manentem. In hoc cognovimus amorem, quia ille pro nobis animam suam posuit, et nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui autem habet vitam mundi et contemplatur fratrem suum necessitatem habentem et clausit viscera sua ab eo, quomodo amor Dei manet in eo? Filioli mei, non amemus verbo neque lingua, sed opere et veritate. Et in hoc cognoscimus quod ex veritate sumus, et coram eo persuadebimus corda nostra. Quod si condemnat nos cor nostrum, quia maior est Deus corde nostro et cognoscit omnia. Dilecti, si cor nostrum non condemnat nos, fiduciam habemus ad Deum, et quicquid petamus accipimus ab eo, quia mandata eius custodimus et ea quae placita sunt coram eo facimus. Et hoc est mandatum eius, ut credamus in nomine Filii eius Iesu Christi et diligamus invicem, sicut dedit mandatum. Et qui servat mandata eius in eo manet, et ipse in eo. Et in hoc cognoscimus quod manet in nobis, ex Spiritu quem nobis dedit.

Dilecti, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint, quia multi pseudoprophetae exierunt in mundum. In hoc cognoscitis spiritum Dei: omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse ex Deo est. Et omnis spiritus qui non confitetur Iesum Christum in carne venisse ex Deo non est, et hoc est illud Antichristi, quod audivistis quia venit, et nunc in mundo iam est. Vos ex Deo estis, filioli, et vicistis eos, quia maior est qui in vobis quam qui in mundo. Ipsi ex mundo sunt; propter hoc ex mundo loquuntur, et mundus eorum audit. Nos ex Deo sumus; qui cognoscit Deum, audit nos. Qui non est ex Deo, non audit nos. Ex hoc cognoscimus spiritum veritatis et spiritum erroris.

Dilecti, amemus alter alterum, quia amor ex Deo est, et omnis qui amat ex Deo natus est et cognoscit Deum. qui non amat non cognovit Deum, quia Deus amor est. In hoc manifestatus est amor Dei in nobis, quia Deus filium suum unigenitum misit in mundum, ut vivamus per eum. In hoc est amor, non quia nos amavimus Deum, sed quia ipse amavit nos et misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Dilecti, si sic Deus amavit nos, et nos debemus alii alios amare. Deum nemo umquam vidit; si amamus alter alterum, Deus in nobis manet et amor eius perfectus est in nobis. In hoc cognoscimus quod in eo manemus et ipse in nobis, quia ex Spiritu suo dedit nobis. Et nos vidimus et testamur quod Pater misit Filium Salvatorem mundi. Qui confessus fuerit quod Iesus est Filius Dei, Deus in eo manet et ipse in Deo. Et nos cognovimus et credidimus amorem quem habet Deus in nobis. Deus amor est, et qui manet in amore, in

Deo manet et Deus in eo. In hoc perfecta est caritas cum nobis, ut fiduciam habeamus in die iudicii, quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in caritate, sed perfecta caritas foras iacit timorem, quia timor poenam habet, qui autem timet non perfectus est in caritate. Nos amamus eum, quia ipse primus nos amavit. Si quis dicat quod Deum amat, et fratrem eius odit, mendax est; qui enim fratrem quem vidit non amat, Deum quem non vidit quomodo potest amare? Et hoc mandatum habemus ab eo, ut qui amat Deum amet et fratrem eius.

5

Omnis qui credit quod Iesus est Christus, ex Deo natus est, et omnis qui amat eum qui genuit, amat et eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus quod amamus filios Dei, quando Deum amamus et mandata eius servamus. Haec enim est caritas Dei, ut mandata eius servemus, et mandata eius gravia non sunt. Quia omne quod genitum est ex Deo vincit mundum, et haec est victoria quae vicit mundum, fides nostra. Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quia Iesus est Filius Dei? Hic est qui venit per aquam et sanguinem, Iesus Christus; non in aqua solum, sed in aqua et sanguine. Et Spiritus est qui testimonium perhibet, quia Spiritus est veritas. Quod tres sunt qui testificantur in caelo, Pater, Verbum et Sanctus Spiritus, et hi tres unum sunt, et tres sunt qui testificantur in terra. Spiritus et aqua et sanguis, et tres in unum sunt. Si testimonium hominum

accipimus, testimonium Dei maius est, quia hoc est testimonium Dei quod testificatus est de Filio eius. Qui credit in Filium Dei habet testimonium in se; qui non credit Deo, mendacem fecit eum, quia non credidit in testimonium quod testificatus est Deus de Filio suo. Et hoc est testimonium, quod vitam aeternam dedit nobis Deus, et haec vita in Filio eius est. Qui habet Filium habet vitam; qui non habet Filium Dei vitam non habet.

Haec scripsi vobis qui creditis in nomen Filii Dei, ut sciatis quod vitam aeternam habeatis, et ut credatis in nomen Filii Dei. Et haec est fiducia quam habemus ad eum, quod si quid petamus secundum voluntatem eius, audit nos. Et si scimus quia audit nos quidquid petamus, scimus quia habemus petitiones quas petivimus ab eo. Si quis viderit fratrem suum peccantem peccatum non ad mortem, petet, et dabit ei vitam, iis qui peccant non ad mortem. Est peccatum ad mortem; non de illa dico ut roget. Omnis iniustitia peccatum est, et est peccatum non ad mortem. Scimus quod omnis qui natus est ex Deo non peccat, sed qui genitus est ex Deo servat se ipsum, et malignus non tangit eum. Scimus quod ex Deo sumus, et mundus totus in maligno iacet. Scimus autem quod Filius Dei venit et dedit nobis mentem ut cognoscamus verum, et sumus in vero, in Filio eius Iesu Christo. Hic est verus Deus et vita aeterna.

Filioli, custodite vos ipsos ab idolis, amen.

Iosue

1

Et factum est post mortem Moysi, dixit Dominus ad Iesum filium Naue, ministrum Moysi, dicens: Moses assistens meus mortuus est. nunc igitur surgens transi Iordanem tu et omnis populus hic in terram quam ego do eis. Omnem locum super quem ascenderitis vestigio pedum vestrorum vobis dabo, quo modo dixi Moysi. Desertum et Antilibanum, usque ad flumen magnum, flumen Euphraten, et usque ad mare extremum, ab solis occasu erunt fines vestri. Non resistet homo coram vobis omnibus diebus vitae tuae, et sicut eram cum Moyse, sic ero et tecum, et non derelinquam te neque despiciam te. Esto fortis et viriliter age, tu enim divides populo huic terram quam iuravi patribus vestris dare eis. Esto fortis igitur et esto animosus custodire et facere, sicut mandavit tibi Moyses servus meus, et non declinabis ab eis ad dexteram neque ad sinistram, ut prospereris in omnibus quae si facias. Et non recedet liber legis huius ex ore tuo, et meditaberis in ea diebus et nocte, ut scias facere omnia scripta; tunc prosperaberis, et prosperabis vias tuas, et tunc

intelleges. Ecce mandavi tibi: fortis esto et viriliter age, ne paveas neque timeas, quia tecum est Dominus Deus tuus in omnia quocumque ieris. Et imperavit Iesus scribis populi dicens, Intrate in medium castrorum populi et mandate populo, dicentes: Parate vobis cibaria, quia post tres dies transibitis Iordanem istum, ut ingrediamini et possideatis terram quam Dominus Deus patrum vestrorum dat vobis.

Et Ruben, et Gad, et dimidia tribu Manasse dixit Iesus, Mementote verbum quod praecepit vobis Moyses servus Domini, dicens: Dominus Deus vester requiem dedit vobis, et dedit vobis terram hanc. Mulieres vestrae et liberi vestri et pecora vestra habitent in terra quam dedit vobis; vos autem transibitis expediti priores fratrum vestrorum, omnis qui fortis est, et auxiliabimini eis. Donec requiem det Dominus Deus noster fratribus vestris, sicut et vobis, et possideant etiam ipsi terram quam Dominus Deus noster dat eis, et revertemini unusquisque ad hereditatem suam, quam dedit vobis Moyses trans Iordanem ad orientem solis. Et respondentes Iesu dixerunt: Omnia quaecumque praeceperis nobis faciemus, et in omnem locum quo miseris nos ibimus. Secundum omnia quanta audivimus Moysen, audiemus te; tantum sit Dominus Deus noster tecum, quo modo erat cum Moyse. Homo autem qui inoboedierit tibi, et quicumque non audierit verba tua quaecumque praeceperis ei, moriatur; sed esto fortis et viriliter age.

2

Et misit Iesus filius Nun ex Sattim duos iuvenes explorare, dicens: Ascendite et videte terram et Iericho. Et profecti duo iuvenes intraverunt in Iericho, et intraverunt in domum mulieris meretricis, cui nomen Raab, et manserunt ibi.

Et nuntiatum est regi Iericho, dicentes: Ingressi sunt huc viri filiorum Israel explorare terram. Et misit rex Iericho et dixit ad Raab dicens: Educ viros qui ingressi sunt in domum tuam nocte, nam ad explorandam terram venerunt. Et accipiens mulier duos viros, celavit eos, et dixit dicens: Intraverunt ad me viri. Ut autem porta claudebatur in tenebris, et viri exierunt, non scio quo profecti sint; persequimini eos, si comprehendere eos poteritis. Haec autem eos in tectum adduxit, et abscondit eos in lini stipula quae super tecto congesta erat. Et viri persecuti sunt post eos viam quae ad Iordanem ducit ad vada, et porta clausa est.

Et factum est cum exissent qui persequiebantur post eos, et ipsi autem antequam dormirent, haec autem ascendit ad eos super tectum, Et dixit ad eos: Scio quod Dominus dedit vobis terram; cecidit enim timor vester super nos. Audivimus enim quod Dominus Deus rubrum mare a facie vestra exsiccavit, quando ex terra Aegypti exhibatis, et quanta duobus regibus Amorrhaeorum fecit, qui trans Iordanem erant, Sehon et Og, quos exterminastis. Et audientes nos stupuimus corde nostro, et non stetit adhuc

spiritus in ullo nostrum a facie vestra, quia Dominus Deus vester Deus est in caelo sursum et super terram deorsum. Et nunc iurate mihi per Dominum Deum, quia facio vobis misericordiam, et facite et vos misericordiam in domo patris mei, Et vivum servate domum patris mei, matrem meam, et fratres meos, et omnem domum meam, et omnia quaecumque sunt illis, et eripietis animam meam ex morte.

Et dixerunt ei viri: Anima nostra pro vestra in mortem. Et illa dixit: Cum tradiderit Dominus vobis civitatem, facietis mihi misericordiam et veritatem. Et demisit eos per fenestram. Et dixit illis: In montuosam abite, ne occurrant vobis persequentes, et abscondemini ibi tres dies, donec convertantur persequentes post vos, et post haec ibitis in viam vestram.

Et dixerunt ad eam viri: Innocentes sumus iureiurando tuo hoc. Ecce nos intramus in partem civitatis, et pones signum, funiculum coccineum hunc demittis in fenestram per quam demisisti nos per eam; patrem autem tuum et matrem tuam et fratres tuos et omnem domum patris tui congregabis ad teipsam in domum tuam. Et erit: omnis qui exierit portam domus tuae foras, nocens sibi erit; nos autem innoxii erimus iureiurando tuo huic. Et quotquot fuerint tecum in domo tua, nos nocentes erimus. Si autem quis nos laeserit aut etiam revelaverit verba nostra haec, erimus innoxii ab iureiurando tuo hoc. Et dixit eis: Secundum verbum vestrum sit, et dimisit eos, et abierunt. Et venerunt in regionem montuosam, et remanserunt ibi tres dies, et exquisiverunt persequentes omnes vias, et non invenerunt.

Et reverterunt duo iuvenes et descenderunt ex monte et transierunt ad Iesum filium Nun, et narraverunt ei omnia quae acciderant eis. Et dixerunt ad Iesum, quia tradidit Dominus omnem terram in manu nostra, et concidit omnis habitans terram illam a nobis.

3

Et surrexit mane Iosue, et profectus est ex Settim, et venerunt usque ad Iordanem, et manserunt ibi antequam transirent. Et factum est ut post tres dies scribae per castra transirent, Et mandaverunt populo, dicentes: Quando videritis arcam foederis Domini Dei nostri, et sacerdotes nostros et Levitas tollentes eam, proficiscemini de locis vestris, et ibitis post eam. Sed longe sit inter vos et illam, quantum duo milia cubitos stabitis; ne appropinquetis ei, ut sciatis viam quam ibitis, non enim ivistis viam ab heri et tertiae diei.

Et dixit Iosue ad populum: Sanctificate vos in crastinum, quia crastinum faciet Dominus in vobis mirabilia. Et dixit Iesus ad sacerdotes: Tollite arcam foederis Domini, et praecedite populum, et tulerunt sacerdotes arcam foederis Domini, et ibant ante populum. Et dixit Dominus ad Iesum: In die hac incipio exaltare te coram omnibus filiis Israel, ut sciant quod sicut eram cum Mose, sic ero et tecum. Et nunc praecipe sacerdotibus qui portant arcam foederis, dicens: Cum intraveritis in partem aquae Iordanis, in Iordane stabitis.

Et dixit Iosue ad filios Israel: Adducite huc, et audite verbum Domini Dei nostri. In hoc cognoscetis quod Deus vivens in vobis est, et destruens destruet a facie nostra Chananaeum et Chettaeum et Pherezaeum et Euaeum et Amorrhaeum et Gergesaeum et Iebusaeum. Ecce arca foederis Domini totius terrae transit Iordanem. Eligite vobis duodecim viros ex filiis Israel, unum ex unaquaque tribu. Et erit, ut quandocumque requieverint pedes sacerdotum portantium arcam foederis Domini omnis terrae in aqua Iordanis, aqua Iordanis deficiet, aqua autem descendens stabit.

Et discessit populus ex tentis eorum ut transiret Iordanem, sacerdotes autem tulerunt arcam foederis Domini ante populum. Ut autem sacerdotes portantes arcam foederis ad Iordanem ingrediebantur, et pedes sacerdotum portantium arcam foederis Domini tincti sunt in partem aquae Iordani, Iordanes autem implebatur secundum totam crepidinem eius, velut diebus messis tritici. Et steterunt aquae descendentes ab alto, stetit massa congelata una rebellans longe valde vehementer usque ad partem Kariathiarim; id autem descendens descendit in mare Araba, mare salis, usque in finem defecit, et populus stabat e regione Iericho. Et steterunt sacerdotes portantes arcam foederis Domini super arida in medio Iordanis, et omnes filii Israel transiebant per aridam, donec omnis populus transiens Iordanem complevit.

Et postquam omnis populus transiens Iordanem complevit, et dixit Dominus Iosue, dicens, Sumens viros de populo, unum ab unaquaque tribu, Impera eis, et tollite e medio Iordanis duodecim lapides paratos, et hos transferentes simul vobiscum ponite eos in castris vestris, ubi castra posueritis illic nocte.

Et convocavit Iesus duodecim viros illustres ex filiis Israel, unum ex unaquaque tribu, Dixit eis: Adducite ante me pro facie Domini in medium Iordanis, et sumens inde unusquisque lapidem, tollat super umeros suos secundum numerum duodecim tribuum Israel, ut existant vobis hi in signum positum perpetuo, ut quando te filius tuus cras interrogat dicens: Quid sunt nobis lapides hi? Et tu declarabis filio tuo, dicens, quod defecit Iordanes fluvijs a facie arcae foederis Domini totius terrae, ut transiebat eum, et erunt lapides isti vobis memoriale filiis Israel usque ad aevum.

Et fecerunt sic filii Israel, quemadmodum mandavit Dominus Iesu, et sumentes duodecim lapides ex medio Iordanis, quemadmodum imperavit Dominus Iesu in consummatione transitus filiorum Israel, et transtulerunt simul secum in castra, et posuerunt ibi. Statuit autem Iosue et alios duodecim lapides in ipso Iordane, in facto loco sub pedibus sacerdotum portantium arcam foederis Domini, et sunt ibi usque ad hodiernum diem.

Steterant autem sacerdotes portantes arcam foederis in Iordane, donec complevit Iosue omnia quae mandavit Dominus nuntiare populo, et properavit populus, et transierunt. Et factum est, cum

complevit omnis populus transire, et transiit arca foederis Domini et lapides ante eos. Et transierunt filii Ruben et filii Gad et dimidia tribus Manasse praeparati ante filios Israel, quemadmodum mandaverat eis Moses. Quadraginta milia armatorum in pugnam transierunt coram Domino in bellum ad civitatem Hiericho. In illa die auxit Dominus Iosue coram omni gente Israel, et timebant eum, sicut Moysen, omnibus diebus vitae eius.

Et dixit Dominus ad Iesum, dicens, Impera sacerdotibus qui portant arcam foederis testimonii Domini ut exeant ex Iordane. Et imperavit Iosue sacerdotibus, dicens: Exite e Iordane. Et factum est ut exierunt sacerdotes portantes arcam foederis Domini ex Iordane, et posuerunt pedes super terram, irruit aqua Iordanis secundum locum, et ibat sicut heri et die tertio per totam crepidinem.

Et populus ascendit ex Iordane decima die mensis primi, et castra posuerunt filii Israel in Galgalis secundum partem ad solis ortus ab Iericho. Et duodecim lapides hos, quos sumpsit ex Iordane, statuit Iosue in Galgalis. dicens, quando interrogabunt vos filii vestri dicentes: Quid sunt lapides isti? Annuntiate filiis vestris, quia super siccam transiit Israel Iordanem hunc. Cum Dominus Deus noster exsiccavisset aquam Iordanis ante eos, donec transirent, quemadmodum fecit Dominus Deus noster mari rubro, quod exsiccavit Dominus Deus noster ante nos, donec transiremus, Ut cognoscant omnes gentes terrae quod potentia Domini fortis est, et ut vos colatis Dominum Deum

nostrum in omni opere.

5

Et factum est ut audierunt reges Amorrhaeorum qui erant trans Iordanem, et reges Phoeniciae qui apud mare erant, quia siccavit Dominus Deus Iordanem fluvium coram filiis Israel cum transirent, liquefactae sunt mentes eorum, et consternati sunt, et non erat in eis ulla prudentia a facie filiorum Israel.

Sub hoc autem tempore dixit Dominus Iosue: Fac tibi gladios lapideos ex petra acuta, et sedens circumcide filios Israel secundo. Et fecit Iesus gladios lapideos acutos, et circumcidit filios Israel in loco vocato Collis praeputiorum. Quo autem modo circumcidit Iosue filios Israel, quotquot umquam facti sunt in via, et quotquot umquam incircumcisi erant eorum qui exierant ex Aegypto, Omnes hos circumcidit Iosue, quadraginta enim et duo annis conversatus est Israel in deserto Mabaritidt. Ergo incircumcisi erant plurimi eorum bellatorum qui exierant ex terra Aegypti, qui inoboedientes fuerunt mandatis Dei, quibus etiam decrevit non videre eos terram quam iuravit Dominus patribus eorum dare, terram fluentem lacte et melle. Loco autem horum substituit filios eorum, quos Iosue circumcidit, quia nati erant in via incircumcisi. Circumcisi autem quietem habebant ibi sedentes in castris, donec sanati sunt. Et dixit Dominus ad Iesum filium Nun: In hodierno die abstuli opprobrium Aegypti ab vobis. Et vocavit nomen loci illius

Galgala.

Et fecerunt filii Israel pascha quarta decima die mensis a vespera ad occasum Iericho in regione trans Iordanem in campo. Et comederunt de frumento terrae azyma et nova. In hac die defecit manna postquam ederunt ex frumento terrae, et non amplius erat filiis Israel manna; fruges autem regionis palmarum collegerunt in anno illo.

Et factum est cum esset Iesus in Iericho, et suspiciens oculis vidit hominem stantem coram eo, et gladius evaginatus erat in manu eius, et accedens Iesus dixit ei: Noster es, an adversariorum? Ille autem dixit ei: Ego sum princeps exercitus Domini; nunc adveni. Et Iesus cecidit in faciem super terram, et dixit ei: Domine, quid praecipis servo tuo? Et dicit archidux Domini ad Iesum: Solve calceamentum de pedibus tuis, nam locus super quo nunc stas sanctus est.

6

Et Iericho clausa et munita erat, et nemo exibat ex ea neque intrabat. Et dixit Dominus ad Iesum: Ecce ego trado in manum tuam Iericho, et regem eius qui in ea est, potentes qui sunt in fortitudine. Tu autem circumsta eam bellatoribus in circuitu. Et erit, ut cum sonueritis tuba, clamet omnis populus simul; et clamantibus eis cadent sponte moenia civitatis, et intrabit omnis populus, impetu facto, unusquisque secundum faciem in

civitatem.

Et intravit Iesus filius Naue ad sacerdotes, Et dixit eis dicens: Praecipite populo circumire et circumdare civitatem, et pugnantes transeant armati ante Dominum. Et septem sacerdotes habentes septem tubas sacras transeant similiter ante Dominum, et signent valide, et arca foederis Domini sequatur. Pugnantes autem praecedant, et sacerdotes qui agmen claudunt post arcam foederis Domini tubis canant. Populo autem imperavit Iesus, dicens: Ne clamate, neque audiat quisquam vocem vestram, donec ipse diem annuntiet ad clamandum; et tunc clamabitis. Et arca foederis Dei circumeundo statim abiit in castra, et ibi dormivit.

Et die secundo surrexit Iesus mane, et tulerunt sacerdotes arcam foederis Domini. Et septem sacerdotes ferentes septem tubas praecedebant coram Domino, et post haec ingrediebantur pugnantes, et reliqua turba post arcam foederis Domini. Et sacerdotes sonuerunt tubis, et reliqua turba omnis circumdedit civitatem sexies prope, et abiit iterum in castra; sic fecit per sex dies.

Et die septimo surrexerunt aurora, et circumierunt civitatem in die illa septies. Et factum est periodo septimo ut sonuerint sacerdotes, et dixit Iesus filiis Israel: Clamate, tradidit enim Dominus vobis civitatem. Et erit haec urbs anathema, ipsa et omnia quaecumque sunt in ipsa, Domino sabaoth; praeter Raab meretricem, servate ipsam et omnia quaecumque sunt in domo

eius. Sed vos custodietis valde a devotis rebus, ne forte considerantes vos ipsi capiat a devotis rebus, et faciat castra filiorum Israel anathema, et perdatis nos. Et omne argentum aut aurum, aut aes aut ferrum, sanctum erit Domino; in thesaurum Domini inferetur.

Et sonuerunt tubis sacerdotes. Ut autem populus sonitum tubarum audivit, clamavit omnis populus simul clamore magno et forti, et cecidit omne murum in circuitu, et ascendit omnis populus in civitatem. Et devotavit eam Iosue, et quanta erant in civitate, a viro usque ad feminam, ab adolescente usque ad senem, et usque ad vitulum et iumentum, in ore gladii.

Et ad duos iuvenes qui exploraverunt dixit Iesus: Intrate in domum mulieris, et educite eam inde, et quaecumque sunt ei. Et intraverunt duo iuvenes, qui exploraverunt civitatem, in domum mulieris, et eduxerunt Raab meretricem, et patrem eius, et matrem eius, et fratres eius, et cognationem eius, et omnia quaecumque erant eius, et constituerunt eam extra castra Israel. Et civitas incensa est igne cum omnibus quae in ea erant, excepto argento et auro et aere et ferro, quae dederunt ut in thesaurum Domini inferrentur.

Et Rahab meretricem, et omnem domum eius paternam servavit vivam Iosue, et habitare fecit in Israel usque ad hodiernam diem, quia abscondit exploratores quos misit Iosue explorare Iericho. Et iurare fecit Iesus in die illa coram Domino, dicens: Maledictus homo qui aedificabit civitatem illam; in primogenito

suo fundamenta ponet eam, et in minimo suo statuet portas eius. Et sic fecit Ozan qui ex Bethel: in Abiron primogenito fundamenta posuit eam, et in minimo servato statuit portas eius.

Et erat Dominus cum Iesu, et erat nomen eius in omni terra.

7

Et praevaricati sunt filii Israel praevaricatione magna, et averterunt de anathemate, et accepit Achar filius Charmi filii Zambri filii Zara de tribu Iuda de anathemate, et iratus est Dominus ira contra filios Israel.

Et misit Iesus viros in Gai, quae est iuxta Baithel, dicens: Explorate Gai. Et ascenderunt viri et exploraverunt Ai. Et reversi sunt ad Iosue, et dixerunt ei: Non ascendat omnis populus, sed quasi duo milia aut tria milia virorum ascendant et obsideant civitatem. Neducas illuc populum universum, pauci enim sunt. Et ascenderunt quasi tria milia virorum, et fugerunt a facie virorum Ai. Et occiderunt ex eis viri Ai circiter triginta sex viros, et persecuti sunt eos a porta, et confregerunt eos in descensu, et perterritum est cor populi, et factum est velut aqua.

Et scidit Iosue vestimenta sua, et cecidit Iosue super terram in faciem coram Domino usque ad vesperam, ipse et seniores Israel, et imposuerunt pulverem super capita sua. Et dixit Iesus: Precor, Domine, cur transduxit servus tuus populum hunc

Iordanem, ut traderet eum Amorrhaeo ad perdendum nos? Et si mansissemus et habitavissemus apud Iordanem! Et quid dicam, quoniam convertit Israel cervicem coram inimico suo? Et audiens Canaanaeus et omnes habitantes terram circumdabunt nos, et delebunt nos de terra, et quid facies nomini tuo magno?

Et dixit Dominus ad Iesum: Surge, cur hoc tu cecidisti super faciem tuam? Peccavit populus et transgressus est foedus, quod constitui cum eis, furantes de anathemate iniecerunt in vasa sua. Et non possunt filii Israel resistere secundum faciem inimicorum suorum; cervicem convertent coram inimicis suis, quia facti sunt anathema. Non addam adhuc esse vobiscum, nisi removeritis anathema ex vobis ipsis. Surgens sanctifica populum, et dic sanctificari cras. Haec dicit Dominus Deus Israel: anathema est in vobis; non poteritis resistere coram inimicis vestris, donec removeritis anathema ex vobis. Et congregabimini omnes mane secundum tribus vestras, et erit tribus quam monstraverit Dominus, adducetis secundum familias, et familiam quam monstraverit Dominus, adducetis secundum domos, et domum quam acceperit Dominus, adducetis secundum viros. Et qui demonstratus erit, comburetur igni, et omnia quae sunt ei, quia transgressus est foedus Domini, et fecit iniquitatem in Israel.

Et mane surrexit Iosue, et adduxit populum secundum tribus, et capta est tribus Iuda. Et adductus est secundum familias, et captus est populus Zarai. Et adductus est secundum virum, et ostensus est Achar filius Zambri filii Zarae.

Et dixit Iesus ad Achar: Da gloriam hodie Domino Deo Israel, et da confessionem, et nuntia mihi quid feceris, et ne abscondas a me. Et respondit Achar ad Iosue, et dixit: Vere peccavi coram Domino Deo Israel, sic et sic feci. Vidi in praeda vestem finem variam, et ducenta didrachma argenti, et linguam unam auream quinquaginta didrachmorum, et concupiscens ea cepi, et ecce ea occulta sunt in tabernaculo meo, et argentum occultatum est subter ea. Et misit Iesus nuntios, et cucurrerunt in tentorium in castris, et haec erant occulta in tentorio eius, et argentum subter eis. Et extulerunt ea e tabernaculo, et attulerunt ad Iesum et seniores Israel, et posuerunt ea coram Domino.

Et accepit Iesus Achar filium Zara, et duxit eum in vallem Achor, et filios eius, et filias eius, et vitulos eius, et iugales eius, et omnia pecora eius, et tabernaculum eius, et omnes possessiones eius, et omnis populus cum eo, et duxit eos in Emekachor. Et dixit Iesus ad Achar: Cur perdidisti nos? Perdat te Dominus sicut et hodie. Et lapidaverunt eum lapidibus omnis Israel, et statuerunt super eum acervum lapidum magnum, et cessavit Dominus ab ira furoris. Propter hoc nominavit illud Emekachor usque ad diem hanc.

8

Et dixit Dominus ad Iesum: Ne timueris neque paveas; accipe tecum omnes viros bellatores, et surgens ascende in Ai. Ecce dedi in manus tuas regem Ai et terram eius. Et facies Ai, quem

ad modum fecisti Jericho, et regem eius; et praedam pecorum praedaberis tibi. Constitue autem tibi insidias civitati a tergo.

Et surrexit Iosue et omnis populus bellator ut ascenderent in Ai. Elegit autem Iosue triginta milia virorum fortium robore, et misit eos nocte. Et imperavit eis dicens: Vos insidiamini post civitatem, ne longe sitis a civitate, et eritis omnes parati. Et ego et omnes qui mecum sunt accedemus ad urbem, et erit cum exierint habitantes Gai in occursum nobis, sicut et antea, et fugiemus a facie eorum. Et cum exierint post nos, abstrahemus eos a civitate, et dicent: Fugiunt isti a facie nostra, quemadmodum et antea. Vos autem ex insidiis exsurgetis et in civitatem ibitis. Secundum verbum hoc facietis; ecce praecepi vobis. Et misit eos Iesus, et ierunt in insidias, et consederunt inter Bethel et Gai, ab occidente Gai.

Et surgens diluculo Iesus mane, visitavit populum, et ascenderunt ipse et seniores ante populum ad Ai. Et omnis populus bellator cum eo ascendit, et ambulantes venerunt ex adverso urbis ab oriente. Et insidiae urbis a mari Et factum est ut vidit rex Ai, festinavit et exivit in occursum eorum recta in bellum, ipse et omnis populus qui cum eo erat, et ipse non sciebat quod insidiae ei essent post civitatem. Et vidit, et recessit Iesus et Israel a facie eorum. Et persecuti sunt post filios Israel, et ipsi recesserunt a civitate. Non relictus est quisquam in Ai qui non persecutus esset post Israel; et reliquerunt civitatem apertam, et persecuti sunt post Israel.

Et dixit Dominus ad Iesum: Extende manum tuam cum gaeso qui in manu tua est super civitatem, nam in manus tuas tradidi eam, et insidiae exsurgent celeriter ex loco suo. Et extendit Iesus manum suam cum gaeso super civitatem, Et insidiae celeriter surrexerunt ex loco suo, et exierunt quando manum extendit, et intraverunt in civitatem, et ceperunt eam, et festinantes civitatem igne incenderunt. Et circumspectis incolis Gai post se, videbant fumum ascendentem ex civitate in caelum, neque amplius habebant quo fugerent huc aut huc. Et Iosue et omnis Israel viderunt quod insidiae ceperant civitatem, et quod fumus civitatis ascenderat in caelum, et conversi percusserunt viros Ai. Et hi exierunt ex civitate in occursum, et evacuati sunt inter castra, hi hinc et hi hinc, et percusserunt eos usque ad non relinqui eorum servatum et effugientem. Et regem Ai ceperunt vivum, et adduxerunt eum ad Iosue.

Et cum cessavissent filii Israel occidere omnes qui erant in Ai, et eos qui erant in campis, et in monte super descensu, ubi persecuti sunt eos ab ea usque ad finem, reversus est Iosue in Ai, et percussit eam in ore gladii. Et facti sunt qui ceciderunt in die illa a viro usque ad mulierem duodecim milia, omnes habitantes Ai. Praeter spolia quae in civitate erant, omnia quae praedati sunt sibi filii Israel secundum praeceptum Domini, sicut praecepit Dominus Iesu.

Et incendit Iesus civitatem igne, acervum inhabitatum in aeternum fecit eam usque ad diem hanc. Et regem Ai suspendit super ligno gemino, et erat super ligno usque ad vesperam; et

occidente sole praecepit Iosue, et deposuerunt corpus eius de ligno, et proiecerunt illud in foveam, et statuerunt super eo acervum lapidum usque ad diem hanc.

9

Ut autem audierunt reges Amorrhaeorum qui trans Iordanem erant, qui in montana, et qui in plana, et qui in omni maritima regione maris magni, et qui ad Antilibanum, et Chettaei, et Chananaei, et Pherezaei, et Euaei, et Amorrhaei, et Gergesaei, et Iebusaei,

convenerunt in unum expugnare Iesum et Israel simul omnes.

Et qui habitabant Gabaon audierunt omnia quaecumque fecit Dominus Hiericho et Gai. Et fecerunt quidem ipsi cum astutia, et venientes cibaria paraverunt seque praeparaverunt, et accipientes saccos veteres super umeros suos, et utres vini veteres ac ruptos religatos, Et cava calceamentorum eorum et sandalia eorum vetera et consuta in pedibus eorum, et vestimenta eorum veterata super eos, et panis eorum viatici siccus et mucidus et corrosus.

Et venerunt ad Iesum in castra Israel in Galgala, et dixerunt ad Iesum et Israel: Ex terra longe venimus, et nunc facite nobis foedus. Et dixerunt filii Israel ad Chorraeum: Vide ne in me habites, et quomodo tibi ponam foedus? Et dixerunt ad Iesum:

Servi tui sumus. Et dixit ad eos Iesus: Unde estis, et unde venistis? Et dixerunt: Ex terra longe valde venerunt servi tui in nomine Domini Dei tui; audivimus enim nomen eius, et quanta fecit in Aegypto, Et quanta fecit regibus Amorrhaeorum, qui erant trans Iordanum, Sehon regi Amorrhaeorum et Og regi Basan, qui habitabat in Astaroth et in Edrain. Et audientes dixerunt ad nos presbyteri nostri et omnes habitantes terram nostram, dicentes: Capite vobis cibaria in viam, et ite in occursum eorum, et dicetis ad eos: Servi tui sumus, et nunc disponite nobis foedus. Hi panes calidos providimus eos in die qua exivimus ut veniremus ad vos; nunc autem exsiccati sunt et facti sunt comesti. Et hi utres vini, quos implevimus novos, et hi rupti sunt, et vestimenta nostra et calceamenta nostra veterata sunt a via multa valde.

Et principes provisionem eorum acceperunt, et Dominum non interrogaverunt. Et fecit Iesus cum eis pacem, et fecerunt cum eis foedus ut servarent eos, et iuraverunt eis principes congregationis.

Et factum est post tres dies, postquam cum eis foedus disposuerunt, audierunt quod prope eos essent et quod inter eos habitarent. Et discesserunt filii Israel, et venerunt in civitates eorum; civitates autem eorum erant Gabaon et Cephira et Beeroth, et civitates Iarim. Et non pugnaverunt contra eos filii Israel, quia iuraverunt eis omnes principes per Dominum Deum Israel, et murmuravit omnis congregatio contra principes.

Et dixerunt principes omni congregationi: Nos iuravimus illis per Dominum Deum Israel, et nunc non poterimus tangere eos. Hoc faciemus: capere vivos eos et servabimus eos, et non erit contra nos ira propter iusiurandum quod iuravimus eis. Vivent, et erunt lignicidae et aquae latores omni congregationi, quemadmodum dixerunt illis principes.

Et convocavit eos Iesus, et dixit eis: Cur decepistis me, dicentes: Longe a te sumus valde, vos autem incolae estis eorum qui habitant in nobis? Et nunc maledicti estis; non deficiet ex vobis servus, neque lignorum caesor, neque aquae portator mihi et Deo meo. Et responderunt Iesu, dicentes: Nuntiatum est nobis quanta mandavit Dominus Deus tuus Moysi servo eius, dare vobis terram hanc, et delere nos et omnes habitantes super ea a facie vestra, et timuimus valde de animabus nostris a facie vestra, et fecimus rem hanc. Et nunc ecce nos subiecti vobis sumus; sicut placet vobis et sicut videtur vobis, facite nobis.

Et fecerunt illis sic, et eripuit eos Iesus in die illa ex manibus filiorum Israel, et non occiderunt eos. Et constituit eos Iesus in die illa lignorum caesores et aquae portitores omni congregationi et altari Dei; propter hoc facti sunt habitantes Gabaon lignorum caesores et aquae portitores altaris Dei usque ad hodiernum diem, et in locum quem elegerit Dominus.

Ut autem audivit Adonibezek rex Hierusalem quod cepisset Iesus Ai, et perdidisset eam, quem ad modum fecerant Hiericho et regi eius, sic fecerunt et Ai et regi eius, et quod transfugissent habitantes Gabaon ad Iesum et ad Israel, Et timuerunt ab eis valde; sciebat enim quod civitas magna Gabaon esset, sicut una ex metropolibus, et omnes viri eius fortes essent. Et misit Adonibezek rex Ierusalem ad Elam regem Hebron, et ad Pidon regem Jarmuth, et ad Jephtha regem Lachis, et ad Dabir regem Odollam, dicens: Venite, ascendite ad me et adiuuate me, et expugnemus Gabaon; defecerunt enim ad Iesum et ad filios Israel. Et ascenderunt quinque reges Iebusaeorum: rex Hierosolyma, et rex Hebron, et rex Ierimouth, et rex Lachis, et rex Odollam, ipsi et omnis populus eorum. Et circumsederunt Gabaon, et obsidebant eam.

Et miserunt qui habitabant Gabaon ad Iesum in castra Israel in Galgala dicentes: Ne dissolvas manus tuas a servis tuis; ascende ad nos cito et adiuva nos et erue nos, quia congregati sunt super nos omnes reges Amorrhaeorum qui habitant montuosam. Et ascendit Iesus ex Galgalis, ipse et omnis populus bellator cum eo, omnis potens in fortitudine.

Et dixit Dominus ad Iesum: Ne timueris eos, in manus enim tuas tradidi eos; non relinquetur ex eis quisquam coram vobis.

Et cum venisset Iosue super eos subito, tota nocte iter fecerat ex Galgalis. Et confudit eos Dominus a facie filiorum Israel, et contrivit eos Dominus contritione magna in Gabaon, et persecuti

sunt eos viam ascensus Horonin, et conciderunt eos usque Azecam et usque Macedam. In autem fuga eorum a facie filiorum Israel super descensu Horonin, Dominus proiecit eis lapides grandinis ex caelo usque Azeka, et plures facti sunt qui mortui sunt per lapides grandinis quam quos filii Israel occiderunt gladio in bello.

Tunc locutus est Iosue ad Dominum, quo die tradidit Deus Amorrhaeum sub manu Israel, quando contrivit eos in Gabaon, et contriti sunt a facie filiorum Israel, et dixit Iosue: Stet sol secundum Gabaon, et luna secundum vallem Aialon. Et stetit sol et luna in statione, donec Deus defendit inimicos eorum, et stetit sol in medio caeli, nec processit ad occasum usque ad finem diei unius. Et non factum est dies talis neque ante neque post, ut audiret Deus hominem, quia Dominus simul pugnavit pro Israel.

Et fugerunt quinque reges isti, et absconderunt se in speluncam quae est in Makeda. Et nuntiatum est Iesu, dicentes: Inventi sunt quinque reges celati in spelunca quae est in Makeda. Et dixit Iosue: Volvite lapides super os speluncae, et constituite viros ad custodiendum eos. Vos autem ne stetistis, persequentes post inimicos vestros, et comprehendite extremum agmen eorum, et ne dimittatis eos intrare in civitates eorum, tradidit enim eos Dominus Deus noster in manus nostras. Et factum est cum cessavit Iesus et omnis filius Israel caedentes eos caede magna valde usque ad finem, et qui servabantur servati sunt in civitates munitas.

Et reversus est omnis populus ad Iesum in Maceda incolumis, et non fremuit quisquam filiorum Israel lingua sua.

Et dixit Iosue: Aperite speluncam, et educite quinque reges istos ex spelunca. Et eduxerunt quinque reges ex spelunca: regem Hierosolymae, et regem Hebron, et regem Hierimouth, et regem Lachis, et regem Odollam. Et postquam eduxerunt eos ad Iosue, convocavit Iosue omnem Israel et eos qui belli initium fecerant, qui comitati erant eum, dicens eis: Procedite et ponite pedes vestros super cervices eorum. Et accedentes posuerunt pedes suos super cervices eorum. Et dixit Iesus ad eos: Non timeatis eos neque formidatis, viriliter agite et fortes estote, quia sic faciet Dominus omnibus inimicis vestris quos vos expugnatis. Et occidit eos Iesus et suspendit eos super quinque lignis et erant suspendentes super lignis usque ad vesperam. Et factum est ad solis occasum: imperavit Iosue, et deposuerunt eos de lignis, et iecerunt eos in speluncam in quam ibi confugerant, et advolvuerunt lapides super speluncam usque ad hodiernum diem.

Et Makkedam ceperunt in die illa, et occiderunt eam in ore gladii, et perdiderunt omne spirans quod erat in ea, et non relictus est quisquam in ea servatus et effugiens, et fecerunt regi Makkedae, quo modo fecerunt regi Hiericho.

Et abiit Iesus et omnis Israel cum eo ex Makedda in Lebnam, et obsidebat Lebnam. Et tradidit eam Dominus in manus Israel, et ceperunt eam et regem eius, et occiderunt eam in ore gladii, et

omne spirans in ea; et non relictus est in ea salvatus et effugiens, et fecerunt regi eius quo modo fecerunt regi Iericho.

Et abiit Iosue et omnis Israel cum eo ex Lebna in Lachis, et obsedit eam, et oppugnavit eam. Et tradidit Dominus Lachis in manus Israel, et cepit eam die secundo, et occiderunt eam in ore gladii, et deleverunt eam, quo modo fecerunt Lebna. Tunc ascendit Elam rex Gazer auxiliaturus Lachis, et percussit eum Iosue in ore gladii, et populum eius, usque ad non relinqui ex eis servatum et effugientem.

Et abiit Iesus et omnis Israel cum eo ex Lachis in Odollam, et obsedit eam et expugnavit eam. Et tradidit eam Dominus in manu Israel, et cepit eam in die illa, et occidit eam in ore gladii, et omne spirans in perditione occiderunt, quo modo fecerunt Lachis.

Et abiit Iosue et omnis Israel cum eo in Hebron, et obsedit eam. Et percusserunt eam in ore gladii, et omne spirans quaecumque erant in ea, non erat salvatus; quem ad modum fecerunt Odollam, exterminaverunt eam, et quaecumque erant in ea.

Et reversus est Iesus et omnis Israel in Dabir, et circumsederunt eam, Ceperunt eam et regem eius et vicos eius, et percussit eam in ore gladii, et perdiderunt eam et omne spirans in ea, et non reliquerunt ei ullum salvatum, quo modo fecerunt Hebron et regi eius, sic fecerunt Dabir et regi eius.

Et percussit Iosue omnem terram montanam, et Negeb, et planitiem, et Asedoth, et reges eius; non reliquerunt ex eis superstitem, et omne spirans vitae exstirpavit, quo modo mandavit Dominus Deus Israel, a Kades Barne usque Gazam, omnem Gosem usque ad Gabaon. Et omnes reges eorum, et terram eorum percussit Iesus semel, quia Dominus Deus Israel simul pugnabat cum Israel.

11

Ut autem audivit Iabis rex Asor, misit ad Iobab regem Maron, et ad regem Symoon, et ad regem Aziph, Et ad reges qui erant apud Sidonem magnam, in regionem montanam et in Araba contra Keneroth, et in planitiem, et in Phenaeddor, Et in litorales Chananaeos ab oriente, et in litorales Amorrhaeos, et Chethaeos, et Pherezaeos, et Iebusaeos qui in monte erant, et Euaeos, et eos qui sub Aermom in terra Massyma erant. Et exierunt ipsi et reges eorum cum eis, sicut arena maris multitudine, et equi et currus multi valde. Et convenerunt omnes reges ipsi et venerunt in unum locum, et castra posuerunt ad aquas Maron ut bellarent contra Israel.

Et dixit Dominus ad Iesum: Ne timueris a facie eorum, quia cras hac hora ego trado eos fugatos coram Israel; equos eorum nervorum sectione debilitabis, et currus eorum igne combures. Et venit Iosue et omnis populus bellator super eos ad aquam Maron subito, et ceciderunt super eos in regione montana. Et

tradidit eos Dominus subiectos Israeli, et caedentes eos persequabantur usque ad Sidonem magnam, et usque ad Maseron, et usque ad planitiem Massoch ad orientem, et ceciderunt eos ita ut non relinqueretur ex eis qui servatus esset. Et fecit eis Iesus, quo modo imperavit ei Dominus: equos eorum subnervavit, et currus eorum igni combussit.

Et reversus est Iosue in tempore illo, et cepit Asor et regem eius; erat autem Asor antea regnans omnium regnorum istorum. Et occiderunt omne spirans in ea gladio, et exterminaverunt omnes, et non relictum est in ea spirans, et Asor combusserunt igne. Et omnes civitates regnorum, et reges eorum cepit Iesus, et occidit eos in ore gladii, et deleverunt eos, quo modo imperavit Moyses servus Domini. Sed omnes civitates munitas non incendit Israel, praeter Asor solam, quam incendit Israel. Et omnia spolia eius praedati sunt sibi filii Israel, eos autem omnes deleverunt in ore gladii, donec perdiderunt eos; non reliquerunt ex eis quicquam spirans. Quo modo imperavit Dominus Moysi servo suo, et Moyses similiter praecepit Iesu, et sic fecit Iesus; nihil transgressus est ab omnibus quae imperavit ei Moyses.

Et accepit Iosue omnem terram montanam, et omnem terram Nageb, et omnem terram Gosom, et planam, et eam quae ad occasum, et montem Israel, et humilia. Ea quae ad montem a monte Chelcha, et qui ascendit in Seir, et usque Balagad, et planitiem Libani sub monte Hermon, et omnes reges eorum cepit, et interfecit, et occidit. Et per dies plures Iesus bellum gessit adversus hos reges.

Et non erat civitas quam non cepit Israel; omnia ceperunt in bello. Quia per Dominum factum est ut confirmaretur cor eorum ad occurrendum in bellum contra Israel, ut delerentur, ne daretur eis misericordia, sed ut delerentur, quo modo dixit Dominus ad Moysen.

Et venit Iosue in tempore illo, et exolevit Enacim ex montana, ex Chebron, et ex Dabir, et ex Anaboth, et ex omni Iuda cum civitatibus eorum, et exolevit eos Iosue. Non relictus est de Enacim a filiis Israel, sed excepto in Gaza et in Geth et in Aseldoth relictus est.

Et accepit Iosue omnem terram, sicut mandavit Dominus Moysi, et dedit eam Iosue in hereditatem Israeli secundum divisiones tribuum eorum, et terra quievit a bello.

12

Et hi reges terrae, quos occiderunt filii Israel, et hereditaverunt terram eorum trans Iordanem ab ortu solis a valle Arnon usque ad montem Hermon, et omnem terram Arabah ab oriente. Sihon regem Amoritarum, qui habitabat in Heshbon, dominantem ab Arnon, quae est in valle secundum partem vallis, et dimidium Gilead usque ad Jabbok, confinia filiorum Ammon. Et Arabah usque ad mare Chinnereth secundum orientem, et usque ad mare Arabah, mare salium, ab oriente viam secundum Bethjesimoth, a Teman sub Asedoth Phasga. Et Og rex Basan

remanebat ex gigantibus, qui habitabat in Astaroth et in Edrain. princeps a monte Hermon et a Secchai, et omnem Basan usque ad fines Gergesi, et Machi, et dimidium Gilead finium Sihon regis Heshbon. Moses servus Domini et filii Israel percusserunt eos, et dedit eam Moses in hereditatem Ruben et Gad et dimidia tribui Manasse.

Et hi reges Amorrhaeorum, quos occidit Iesus et filii Israel trans Iordanem apud mare Balagad in campo Libani, et usque ad montem Chelcha ascendentium in Seir, et dedit eam Iesus tribubus Israel hereditandam secundum sortem eorum, in monte et in plano et in Arabah et in Asedoth et in deserto et Negeb, Hetthaeum et Amorrhaeum et Chananaeum et Pherezaeum et Euaeum et Iebusaeum.

Regem Jericho et regem Ai, quae est prope Bethel, regem Hierosolymae, regem Hebron, regem Hierimouth, regem Lachis, regem Ailam, regem Gazer, regem Dabir, regem Gader, regem Hermath, regem Ader, regem Lebna, regem Odollam, Rex ivit. regem Taphout, regem Opher, regem Ophek Arokis, regem Asom, regem Symoon, regem Mambroth, regem Aziph, regem Kadesh, regem Zahhak, regem Maredoth, regem Iekom de Carmel, regem Odollam Pheneadoris, regem Gei Galilaeas regem Thersa; omnes hi reges viginti novem.

Et Iosue senior proventus dierum erat, et dixit Dominus ad Iosue: Tu proventus es dierum, et terra relictæ est multa in hereditatem. Et hæc est terra relictæ, fines Philistiim, Gesirites, et Chananaeus, A deserta quæ est secundum faciem Aegypti usque ad fines Accaron ex sinistris Chananaorum computatur quinque satrapiis Philistiim: Gazæo, et Azotio, et Ascalonitæ, et Gettheo, et Accaronita, et Euæo. ex Thaiman et omni terra Chanaan coram Gaza, et Sidonii usque Aphek, usque ad fines Amorrhæorum, et omnem terram Galiath Philistinorum, et omnem Libanum ab ortu solis ab Galgal sub monte Aermom usque ad introitum Emath, Omnis qui habitat montanam a Libano usque ad Masereth Memphomaim, omnes Sidonios, ego eos exterminabo a facie Israel, sed divide eam in sortem Israeli, quo modo tibi mandavi.

Et nunc divide terram hanc in hereditatem novem tribubus et dimidiæ tribui Manasse. A Iordane usque ad mare magnum secundum occasum solis dabis eam; mare magnum terminabit. Duabus tribubus, et dimidio tribus Manasseh, Reuben, et Gad dedit Moses trans Iordanem, secundum ortus solis; dedit ei Moses servus Domini, ab Aroer, quæ est super labium torrentis Arnou, et civitatem quæ in medio vallis est, et omnem Misor ab Medeba, Omnes civitates Sihon regis Amorraeorum, qui regnavit in Heshbon, usque ad fines filiorum Ammon, Et Galaaditidem, et fines Gesiri, et Machati, omnem montem Aermom, et omnem Basanitin usque Acha Omne regnum Og in Basanitide, qui regnavit in Astaroth et in Edrain; hic relictus erat ex gigantibus, et percussit eum Moyses, et delevit. Et non

deleverunt filii Israel Gesiritam et Machatitam et Chananaeum, et habitavit rex Gesiri et Machati in filiis Israel usque ad diem hodiernam.

Except tribui Levi non data est hereditas; Dominus Deus Israel, hic hereditas eorum, sicut dixit eis Dominus. Et haec distributio, quam distribuit Moses filiis Israel in Araboth Moab, in trans Iordanem secundum Iericho.

Et dedit Moyses tribui Ruben secundum familias eorum. Et facti sunt eorum fines ab Aroer, quae est secundum faciem vallis Arnon, et civitas quae in valle Arnon, et omnis Misor, usque Hesbon, et omnes civitates quae sunt in Misor, et Daibon, et Bamoth Baal, et domum Meelboth, et Basan, et Bacedmoth, et Maiphaad, et Cariathaim, et Sebama, et Serada, et Sion in monte Enab, et Bethpeor, et Asedoth Phasga, et Baiththaseinoth, Et omnes civitates Misor, et omne regnum Sihon regis Amorraeorum, quem percussit Moyses ipsum et duces Midiam, et Evi, et Roboc, et Sur, et Hur, et Robe principem caesorum Sion, et habitantes Sion.

Et Balaam filium Beor augurem occiderunt in clade.

Facti sunt autem termini Ruben, Iordanes terminus. Haec hereditas filiorum Ruben secundum familias eorum, civitates eorum et villae eorum.

Dedit autem Moyses filiis Gad secundum familias eorum. Et facti

sunt termini eorum Iazer, omnes civitates Galaad, et dimidium terrae filiorum Ammon usque ad Araba, quae est ante faciem Arad. Et ab Heshbon usque ad Araboth secundum Mizpah, et Botanin, et Maan usque ad fines Daibon, et Enadom et Othargai et Bainthanabra et Sokchotha et Saphan et reliquum regnum Sihon regis Heshbon, et Iordanes terminabit usque ad partem maris Chenereth trans Iordanem ab oriente. Haec est hereditas filiorum Gad secundum familias eorum et secundum civitates eorum; secundum familias eorum cervicem convertent coram inimicis eorum, quia factae sunt secundum familias eorum civitates eorum et villae eorum.

Et dedit Moses dimidia tribui Manasse secundum familias eorum. Et facti sunt fines eorum a Maan, et omne regnum Basan, et omne regnum Og regis Basan, et omnes vicos Iair, qui sunt in Basanitide, sexaginta civitates. Et dimidium Gilead, et in Ashtaroth, et in Edrei, civitates regni Og in Bashan, filiis Machir filiis Manasseh, et dimidiis filiis Machir filiis Manasseh, secundum familias eorum. Hi sunt quos hereditare fecit Moyses trans Iordanem in Araboth Moab, in regione trans Iordanem quae est secundum Iericho ab oriente.

14

Et hi qui distribuerunt hereditatem filiis Israel in terra Chanaan, quibus distribuerunt hereditatem eis Eleazar sacerdos, et Iesus filius Nun, et principes familiarum tribuum filiorum Israel.

Secundum sortes hereditaverunt, quem ad modum imperavit Dominus per manum Iesu novem tribubus et dimidia tribui a trans Iordanum. Et Levitis non dedit sortem inter eos, Quod erant filii Ioseph duae tribus, Manasse et Ephraim, et non data est pars in terra Levitis, sed urbes ad habitandum, et loca separata eorum pecoribus, et pecora eorum. Quo modo praecepit Dominus Moysi, sic fecerunt filii Israel, et diviserunt terram.

Et accesserunt filii Iudae ad Iesum in Galgal, et dixit ad eum Chaleb filius Iephoneh Cenezaeus: Tu scis verbum quod locutus est Dominus ad Moysen hominem Dei de me et te in Cades Barne. Quadraginta enim annorum eram quando Moyses, servus Dei, me misit ex Cades Barne explorare terram, et respondi ei verbum secundum mentem eius. Fratres mei qui ascenderunt mecum mutaverunt cor populi, ego autem plene destinatus sum sequi Domino Deo meo. Et iuravit Moyses in illa die, dicens: Terra super quam calcasti tibi erit in sorte et filiis tuis in aeternum, quia additus es ad sequendum post Dominum Deum nostrum. Et nunc nutrit me Dominus quo modo dixit, hoc quadragesimo et quinto anno, ex quo locutus est Dominus verbum hoc ad Moysen, et ambulavit Israel in deserto, et nunc ecce ego hodie octoginta et quinque annorum sum, Adhuc sum hodie fortis, sicut quando me Moyses misit; similiter valeo nunc exire et intrare in bellum. Et nunc peto te montem hunc, sicut dixit Dominus die illa, quia tu audivisti verbum hoc in die illa; nunc autem Enacim ibi sunt, urbes munitae et magnae; si ergo Dominus mecum sit, delebo eos, quo modo dixit mihi Dominus.

Et benedixit eum Iosue, et dedit Hebron Caleb filio Iephonne, filio Cenez, in sortem. Propter hoc facta est Hebron Caleb filio Jephunneh Kenezaei in sortem usque ad diem hanc, quia ipse secutus est praeceptum Domini Dei Israel. Nomen autem Hebron erat antea civitas Argob, metropolis Enacim haec, et terra cessavit a bello.

15

Et facti sunt termini tribus Iudae secundum familias eorum a finibus Idumeae, a deserto Sin usque Cades, ad Austrum.

Et facti sunt eorum fines ab Austro usque ad partem maris salis, a crista ferente ad Austrum. Et pertransit e regione ascensus Akrabin, et circumit Sena, et ascendit a Libos super Kades Barne, et egreditur Aseron, et ascendit in Sarada, et egreditur eam secundum occasum Kades. Et procedit super Salmona, et transit usque ad vallem Aegypti, et erit eius exitus terminorum ad mare; hoc est eorum terminus ab Austro.

Et fines ab oriente omne mare salsum usque ad Iordanem. Et fines eorum ab aquilone, et a crista maris et a parte Iordanis. Ascendit finis super Bethaglaim, et transit a Borea super Betharabah, et ascendit finis super lapidem Bohan filii Ruben. Et ascendit terminus super quartam partem vallis Achor, et descendit ad Gilgal, quae est e regione ascensus Adummim, qui est ad meridiem vallis, et transit ad aquam fontis solis, et erit

eius exitus fons Rogel. Et ascendit fines in vallem Ennom, super tergum Iebusaei a meridie; haec est Hierousalem. Et transit fines super verticem montis, qui est secundum faciem vallis Ennom ad mare, quae est ex parte terrae Raphaim ad aquilonem. Et perfluit terminus a vertice montis ad fontem aquae Nephtoah, et perfluit in montem Ephron, et ducet terminus in Baal; haec est civitas Iarim. Et circumibit terminus a Baal super mare, et transibit in montem Assar super dorsum civitatis Jarin a Borea; haec est Chaslon, et descendet super civitatem solis, et transibit super Liba. Et transit terminus a tergo Accaron ad aquilonem, et procedit terminus ad Socchoth, et transibit terminus ad Austrum, et procedit ad Lebna, et erit exitus terminorum ad mare, Et termini eorum a mari; mare magnum terminabit. Haec sunt termini filiorum Iuda in circuitu secundum familias eorum.

Et Caleb filio Jephunneh dedit portionem in medio filiorum Iuda per praeceptum Dei, et dedit ei Josue civitatem Arboc, metropolim Enac; haec est Hebron. Et delevit inde Caleb filius Iephonne tres filios Enac: Susi et Tholami et Achima. Et ascendit inde Chaleb super habitantes Dabir; nomen autem Dabir erat antea Civitas Litterarum.

Et dixit Caleb: Qui ceperit et exciderit urbem Litterarum et dominatus fuerit eius, dabo illi Achsah filiam meam in uxorem. Et accepit eam Gothonieli filius Chenez fratris Chaleb, et dedit ei Aschan filiam suam uxorem. Et factum est cum exiret ea, et consilium dedit ei dicens: Petam a patre meo agrum. Et clamavit de asino, et dixit ei Caleb: Quid est tibi? Et dixit ei: Da mihi

benedictionem, quia in terram Nageb dedisti me; da mihi Bothanis. Et dedit ei Gonathlan superiorem et Gonathlan inferiorem.

Haec est hereditas tribus filiorum Juda. Factae sunt autem civitates eorum civitates ad tribum filiorum Iuda super finibus Edom super deserto, et Baseeleel, et Ara, et Asor, et Ikam, et Regma, et Arouel. et Cades, et Asorionain, et Mainam, et Balmaana, et vici eorum Et civitates Aseron, haec Asor, et Sin, et Salma, et Moladah, et Seri et Baalath et Cholasheola, et Beersheba, et villae eorum, et praedia eorum, Bala, et Bakok, et Asom, et Elboudad et Bethel et Hormah, et Sekelak, et Macharim, et Sethennak, Et Labos, et Sale, et Eromoth, civitates viginti novem, et vici eorum.

In planicie Astaol et Raa et Assa. Et Rhamen, et Tano, et Iluthoth, et Maiani, et Iermouth et Odollam et Membra et Saocho et Iazeka, et Sakarim, et Gadera, et villae eius, urbes quattuordecim, et vici earum. Seneh, et Adasan, et Magadalgad, et Dalad et Maspha et Iachareel, et Basedoth et Ideadalea et Chabra, et Maches, et Maachos, Et Gedor, et Bagadiel, et Noman, et Machedan, civitates sedecim, et villae earum. Lebna, et Ithak, et Enoch, et Iana et Nasib, et Keilam, et Akiezi, et Kezib, et Bathesar, et Ailom, civitates decem, et villae earum Ekron, et villae eius, et praedia eorum, Ab Ekron Gemna, et omnes quaecumque sunt vicinae Asedoth, et villae earum. Asiedoth, et villae eius, et praedia eius, Gaza, et villae eius, et praedia eius usque ad torrentem Aegypti, et mare magnum dividit.

Et in montana Samir, et Jether, et Socha. et Renna, et civitas Litterarum, haec Dabir et Anon, et Es, et Man, et Aisam et Gosem, et Halu, et Hanna, et Gilom, civitates undecim, et vici eorum Airem, et Remna, et Soma, et Jemain et Baethachu et Phakoua et Euma, et civitas Arbok (haec est Hebron), et Sorath: civitates novem, et villae earum. Maon, et Carmel, et Ziph, et Juttah, et Jariel, et Arikam, et Zakanaim, et Gabaa et Thamnatha, urbes novem, et vici eorum Ailoua, et Bethsur, et Geddon, et Magaroth et Bethanam et Thekoum, civitates sex, et villae earum, Kiriath baal, haec est urbs Iarim, et Sotheba: urbes duae, et villae earum. et Baddargeis, et Tharabaam, et Ainon, et Aiochioza, et Naflazon, et civitates Sadon, et Arcades, civitates septem, et vici eorum.

Et Iebusaeus habitabat in Ierusalem, et non potuerunt filii Iuda delere eos, et habitaverunt Iebusaei in Ierusalem usque ad diem hanc.

16

Et facti sunt fines filiorum Ioseph a Iordane qui est iuxta Iericho ab oriente, et ascendet ab Iericho in regionem montanam desertam in Bethel Luza. Et exibat in Bethel, et transibit super terminos Ahatharhi. Et transibit super mare ad fines Aptalim usque ad fines Bethoron inferiorem, et erit exitus eorum ad mare. Et hereditaverunt filii Ioseph, Ephraim et Manasse.

Et facti sunt termini filiorum Ephraim secundum familias eorum, et facti sunt termini hereditatis eorum ab oriente Ataroth et Eroch usque Bethharon superiorem et Gazara. Et venient termini super mare in Icasmon a Borea Therma; circumibit super ortus in Thenasam et Selles, et transibit ab ortibus in Ianokam. Et in Macho et Ataroth, et vici eorum, et veniet super Jericho, et ejiciet super Jordanem. Et a Tapho ibunt termini ad mare ad Chelkana, et erit exitus eorum ad mare; haec hereditas tribus Ephraim secundum familias eorum.

Et civitates quae separatae sunt filiis Ephraim inter hereditatem filiorum Manasse, omnes civitates et villae earum. Et non perdidit Ephraim Chananaeum habitantem in Gazer, et habitavit Chananaeus in Ephraim usque ad diem hanc, donec ascendit Pharao rex Aegypti, et cepit eam, et incendit eam igne, et Chananaeus et Pherezaeus et habitantes in Gazer occisi sunt, et dedit eam Pharao in dotem filiae suae.

17

Et facti sunt fines tribus filiorum Manasse, quia hic primogenitus Ioseph erat, Machir primogenito Manasse, patri Galaad; vir enim bellator erat in Galaaditide et in Basanitide. Et factum est filiis Manasse reliquis secundum demos eorum: filiis Iezi, et filiis Kelez, et filiis Ieziel, et filiis Sychem, et filiis Symarim, et filiis Opher; hi masculi secundum demos eorum.

Et Salpaad filio Opher non erant ei filii sed filiae, et haec nomina filiarum Salpaad: Maala, et Noua, et Egla, et Melcha, et Thersa. Et steterunt ante Eleazar sacerdotem, et ante Iesum, et ante principes, dicentes: Deus mandavit per manum Moysi dare nobis hereditatem in medio fratrum nostrorum, et data est eis per praeceptum Domini sors in fratribus patris earum. Et cecidit cordagium eorum ab Anassa, et planum Labek ex terra Galaad, quae est trans Iordanum. Quia filiae filiorum Manasse hereditaverunt sortem in medio fratrum suorum, terra autem Galaad facta est filiis Manasse qui remanserant.

Et factus est finis filiorum Manasse Delehanath, quae est contra faciem filiorum Anath, et vadit ad fines ad Jamin et Jassib ad fontem Taphthoth. Manassae erit, et Tapheth super finibus Manasseh filiis Ephraim. Et descendent termini super vallem Charan ad Austrum secundum vallem Jariel; terebinthus Ephraim inter civitatem Manasse, et termini Manasse ad Aquilonem in torrentem, et erit eius exitus mare. a Libis Ephraim, et super Boream Manasse, et erit mare terminus eis, et super Aseb coniungentur super Boream, et Issachar ab orientibus. Et erit Manasse in Issachar et in Asher Baitan et vici eorum, et habitantes Dor et vicos eius, et habitantes Megiddo et vicos eius, et tertium Mapheta et vicos eius.

Et non potuerunt filii Manasseh extirpare civitates has, et coepit Chananaeus habitare in terra hac. Et factum est, postquam praevaluerunt filii Israel, et fecerunt Chananaeos subiectos, delere autem eos non deleverunt.

Responderunt autem filii Ioseph Iesu, dicentes: Quare possessionem dedisti nobis sortem unam et schoinisma unum? Ego autem populus multus sum, et Deus benedixit me. Et dixit eis Iesus: Si populus multus es, ascende in silvam et purga tibi, si coangustiat te mons Ephraim. Et dixerunt: Non placet nobis mons Ephraim, et equus electus et ferrum sunt Chananaeo habitanti in eo, in Bethsan et in viculis eius, in valle Iezrael. Et dixit Iosue ad filios Ioseph: Si populus multus es et fortitudinem magnam habes, non erit tibi sors una. Nam silva erit tibi, quia silva est et purgabis eam, et erit tibi; cumque deleveris Chananaeum, quia equus electus ei est, tu enim praevaleris eo.

18

Et congregata est omnis congregatio filiorum Israel in Silo, et fixerunt ibi tentorium testimonii, et terra subacta est sub eis.

Et relictis sunt filii Israel, qui non hereditaverunt, septem tribus. Et dixit Iosue filiis Israel: Usque quo dissoluti eritis hereditare terram, quam dedit Dominus Deus noster? Date ex vobis viros tres ex tribu, et surgentes transeant terram, et describant eam coram me, sicut necesse erit dividere eam. Et transierunt ad eum. Et divisit eis septem portiones; Iudas stabit eis terminus ab Austro, et filii Ioseph stabunt eis ab Aquilone. Vos autem dividite terram in septem portiones, et afferte huc ad me, et proferam vobis sortem coram Domino Deo nostro. Non enim est portio filiis Levi in vobis; sacerdotium enim Domini portio eius. Et Gad

et Ruben et dimidium tribus Manasse acceperunt hereditatem eorum trans Iordanem ad orientem, quam dedit eis Moyses servus Domini.

Et surgentes viri profecti sunt, et mandavit Iesus viris euntibus metiri terram, dicens: Ite et metimini terram, et venite ad me, et hic proferam vobis sortem coram Domino in Silo. Et profecti sunt et perambulaverunt terram, et viderunt eam, et scripserunt eam secundum urbes, septem partes in librum, et attulerunt ad Iesum. Et iniecit illis Iesus sortem in Silo coram Domino.

Et exivit sors tribus Benjamin prima secundum familias eorum, et exierunt termini sortis eorum inter filios Iuda et inter filios Ioseph.

Et facti sunt eorum termini a Septentrione: ab Iordane ascendent termini ad tergum Iericho a Septentrione, et ascendent in montem ad mare, et erit eius exitus Mabdaritis Bethon. Et transibunt inde termini Luza super dorsum Luzae ab Africo eius; haec est Bethel. Et descendent termini Maatarob Orech super montuosam, quae est ad Africum Bethoron inferiorem.

Et transibit fines et praeteribit super partem aspicientem ad mare a meridie ab monte super faciem Bethoron meridionalem, et erit eius exitus in Cariath Baal, haec est Cariathiarim, civitas filiorum Iuda, haec est pars ad mare.

Et pars quae ad Libam a parte Kariath Baal, et transibit terminus in Gasin, super fontem aquae Naphtho. Et descendet terminus super partem, hoc est secundum faciem vallis Sonnam, quae est ex parte Emek Raphaim ab Aquilone, et descendet Gaienna super dorsum Jebousai ab Africo, descendet super fontem Rogel. Et pertransibit super fontem Bethsames, et praeteribit super Galiloth, quae est ex adverso ad ascensum Ethamin, et descendet super lapidem Baion filiorum Ruben. Et pertransibit secundum tergum Betharabah ab Aquilone, et descendet ad terminos ad tergum maris ab Aquilone. Et erit exitus finium super dorsum maris salis ad Aquilonem, in partem Iordanis ab Austro; hi fines sunt ab Austro.

Et Iordanes oriet ab parte orientali; haec hereditas filiorum Benjamin, termini eius in circuitu secundum familias.

Et factae sunt civitates filiorum Benjamin secundum familias eorum Iericho, et Bethegaio, et Amekasis. et Baithabara, et Sarai, et Besana, et Aien, et Phara, et Ephratha, et Caraphah et Chephirah et Moni et Gibeah, civitates duodecim, et vici eorum Gabaon, et Rama, et Beerotha. et Massema, et Miron, et Amoke, et Phira et Kaphan et Nakan et Zelekan et Thareela Et Jebus, haec est Jerusalem, et Gabaoth, Jarim, civitates tredecim, et villae earum; haec hereditas filiorum Benjamin secundum familias eorum.

Et exivit sors secunda filiorum Simeon, et facta est hereditas eorum inter sortes filiorum Iuda. Et facta est sors eorum Beersheba, et Samaa, et Moladah. et Arsola, et Bola, et Jason, et Erthoula et Bula et Herma, et Sicelac et Baithmachereb et Sarsusin, et Batharoth, et agri eorum, urbes tredecim, et villae eorum. Eremmon, et Thalcha, et Iether, et Asan: civitates quattuor et villae earum. In circuitu civitatum earum usque Balek euntium Bameth secundum Libam, haec est hereditas tribus filiorum Simeon secundum familias earum. De sorte Judae hereditas tribus filiorum Simeon, quia facta est portio filiorum Judae maior eorum, et hereditaverunt filii Simeon in medio sortis eorum.

Et exivit sors tertia Zabulon secundum demos eorum, erunt termini hereditatis eorum, Esedekgola termini eorum. mare et Magelda, et conjunget ad Betharabah in vallem, quae est e regione Jeknam. Et reversus est a Seddouk ex adverso ab oriente Bethsames super terminos Chaselothaith, et transibit super Dabiroth, et ascendet super Phanggai. Et inde circumibit ex adverso ad ortum super Gebere, super civitatem Katasem, et transibit super Remmona Matharaoza. Et circumibit termini super Boream super Hamath, et erit exitus eorum super Ziphron. et Katanath, et Nabaal, et Symeon, et Jericho, et Baithman. Haec hereditas tribus filiorum Zabulon secundum familias eorum, urbes et villae eorum.

Et Issachar exivit sors quarta. Et facti sunt fines eorum Iaziel, et Chasaloth, et Sunam. et Agin, et Siona, et Reeroth, et Anachereth

et Dabiron, et Kison, et Rebes, et Remmas, et Ieon, et Tomman, et Aimarek, et Bersaphes. Et conjunget terminos super Gathbor et super Salim secundum mare, et Bethshemesh, et erit ejus exitus terminorum Jordanes. Haec est hereditas tribus filiorum Issachar secundum familias eorum, urbes et villae eorum.

Et exivit sors quinta Aser secundum familias eorum. Et facti sunt termini eorum Exeleketh, et Aleph, et Baithok, et Keaph. et Elimelech, et Ammiel, et Maasa, et coniunget Carmelo secundum mare, et Sion, et Labanath. Et revertet ab oriente solis et Baithgeneth, et conjunget cum Zabulon et Ecgai, et Phtahel secundum Boream, et intrabit fines Saphthaibathme et Inael, et transibit in Chobamasomel. et Elbon, et Raab, et Ememaon, et Kanthan usque Sidonem magnam. Et revertet terminos in Ramah, et usque ad fontem Masphassat, et Tyriorum, et revertet terminos super Jasiph, et erit exitus eius mare, et Apoleb, et Echozob. et Archob et Aphek et Rhaau. Haec est hereditas tribus filiorum Asher secundum familias eorum, civitates et vici eorum.

Et Naphtali exivit sors sexta. Et facti sunt termini eorum Moolam, et Mola, et Besemiin, et Arme, et Nabok, et Iephthamai, usque Dodam, et facti sunt exitus eius Iordanes. Et revertet terminos super mare in Aththabor, et transibit inde Iacana, et coniunget Zabulon a Noto, et Aser coniunget secundum mare, et Iordanes ab ortu solis.

Et civitates munitae Tyriorum, Tyrus, et Omathadaketh, et

Cenereth, et Armath, et Arael, et Asor, et Cades, et Assari, et fons Asor, Et Keroe et Megalaarim et Baiththame et Thessamys. Haec hereditas tribus filiorum Nephtali.

Et Dano exivit sors septima. Et facti sunt fines eorum Sarath et Asa et civitates Sammaus. et Salamis, et Ammon, et Silatha, et Elon et Thamnatha et Accaron et Alcatha et Begeton et Gebeelan, et Azor, et Banaibakat, et Gethremmon, et a mari Hierakon terminus vicinus Ioppae. Haec est hereditas tribus filiorum Dan secundum familias eorum, civitates eorum et villae eorum.

Et profecti sunt filii Dan et pugnaverunt contra Lachis, et ceperunt eam, et percusserunt eam in ore gladii, et habitaverunt in ea et vocaverunt nomen eius Lasendan.

Et profecti sunt ut ingrederentur terram secundum terminos suos, et dederunt filii Israel sortem Iesu filio Nun inter eos. Per mandatum Dei dederunt ei civitatem quam petivit, Thamnasarach, quae est in monte Ephraim, et aedificavit civitatem et habitavit in ea.

Hae sunt divisiones quas in hereditatem dederunt Eleazar sacerdos, et Iesus filius Nun, et principes familiarum in tribubus Israel secundum sortes in Silo coram Domino, apud portas tabernaculi testimonii, et profecti sunt ut possiderent terram.

Et locutus est Dominus ad Iesum dicens, Loquere filiis Israel, dicens: Date civitates refugiorum, quas dixi ad vos per Moysen. Refugium homicidae percutienti animam involuntarie, et erunt vobis civitates refugium, et non morietur homicida ab ultore sanguinis, donec stet coram congregatione in iudicium.

Et separavit Kadesh in Galilaea in monte Nephthali, et Sychem in monte Ephraim, et civitatem Arboc, quae est Hebron, in monte Iuda.

Et in trans Iordanis dedit Bosor in deserto in campo a tribu Ruben, et Aremoth in Galaad ex tribu Gad, et Gaulon in Basanitide ex tribu Manasse.

Hae sunt urbes appellatae filiis Israel et peregrino commoranti inter eos, ut confugiat illic omnis qui percusserit animam involuntarie, ne moriatur in manu ultoris sanguinis, donec stet coram congregatione ad iudicium.

21

Et accesserunt principes patrum filiorum Levi ad Eleazar sacerdotem, et Iesum filium Nun, et ad principes tribuum patrum ex tribubus Israel, Et dixi ad eos in Shiloh in terra Chanaan, dicentes: Mandavit Dominus in manu Moyse dare nobis urbes ad habitandum, et pascua pecoribus nostris. Et dederunt filii Israel Levitis, in sortiendo per praeceptum Domini,

civitates et pascua eorum.

Et exivit sors populo Caath, et factum est filiis Aaron sacerdotibus Levitis a tribu Iuda et a tribu Simeon et a tribu Benjamin sorte urbes tredecim.

Et filiis Caath qui remanserant ex tribu Ephraim et ex tribu Dan et ex dimidia tribu Manasse sorte datae sunt urbes decem.

Et filiis Gedson a tribu Issachar et a tribu Aser et a tribu Nephthali et a dimidio tribu Manasse in Basan urbes tredecim.

Et filiis Merari secundum familias eorum a tribu Ruben et a tribu Gad et a tribu Zabulon sorte urbes duodecim.

Et dederunt filii Israel Levitis civitates et pascua eorum, quo modo imperavit Dominus Moysi, sorte.

Et dederunt tribus filiorum Iuda et tribus filiorum Simeon et de tribu filiorum Benjamin urbes has, et vocatae sunt Filiis Aaron de populo Kaath filiorum Levi, quia istis obtigit sors. Et dedit illis Kariatharboc, metropolin Enac (haec est Hebron) in monte Iuda; pascua autem circum eam, Et agros civitatis et vicos eius dedit Iesus filiis Chaleb, filii Iephonne, in possessionem.

Et filiis Aaron dedit civitatem refugii homicidae, Hebron, et separata cum ea, et Lemna, et separata ad eam, Et Ailom et ea

quae separata sunt huic, et Tema et ea quae separata sunt huic
Et Risum, et separata huic, et Debir, et separata huic, Et Asa et ea
quae separata sunt ei, et Tanu et ea quae separata sunt ei, et
Bethsames et ea quae separata sunt ei, urbes novem a duabus
tribubus istis. Et de tribu Benjamin, Gibeon et separata eius, et
Gatheth et separata eius, Et Anathoth cum separatibus eius et
Gamala cum separatibus eius, urbes quattuor. Omnes civitates
filiorum Aaron sacerdotum, tredecim.

Et populis filiorum Caath Levitarum qui relictii erant de filiis
Caath, et facta est urbs sacerdotum eorum de tribu Ephraim, Et
dederunt eis civitatem refugii homicidae, Sychem, et separata
eius, et Gazara et ea quae ad eam pertinent, et separata eius, Et
Beth horon, et ea quae separata sunt ei, urbes quattuor. Et e
tribu Dan, Elkothaim, et ea quae separata sunt huic, et
Gethedan, et ea quae separata sunt huic, Et Aijalon, et ea quae
separata sunt huic, et Getheremmon, et ea quae separata sunt
huic, urbes quattuor. Et a dimidio tribus Manasse, Taanach et
separata eius, et Iebatha et separata eius, urbes duas. Omnes
civitates decem, et ea quae separata sunt cum iis quae ad eas
pertinent, populis filiorum Kaath qui remanserunt.

Et filiis Gedson Levitis ex dimidia tribu Manasse urbes separatas
interfectoibus: Gaulon in Basanitide et separata ei, et Bosoran
et separata ei, urbes duas. Et ex tribu Issachar Kishon et
separata eius, et Debba et separata eius, Et Remmatha et ea quae
separata sunt huic, et Fontem Litterarum et ea quae separata
sunt huic, civitates quattuor. Et ex tribu Asher Basellath, et

separata eius, et Dabbon, et separata eius Et Chelkat et ea quae separata sunt huic, et Rahab et ea quae separata sunt huic, urbes quattuor. Et ex tribu Nephthali civitatem separatam homicidae, Kades in Galilaea et separata eius, et Nemmath et separata eius, et Themmon et separata eius, civitates tres. Omnes civitates Gedson secundum demos eorum, civitates tredecim.

Et populo filiorum Merari, Levitis reliquis, ex tribu Zabulon: Maan et pascua eius, et Cades et pascua eius, Et Sella et pascua eius, urbes tres. Et trans Iordanem illum secundum Iericho ex tribu Ruben, civitatem refugium interficientis, Bosor in deserto, Miso, et pascua eius, et Iazer, et pascua eius. et Dekmon et pascua eius, et Mapha et pascua eius: urbes quattuor. Et a tribu Gad civitatem refugium interfectoris, et Ramoth in Galaad et pascua eius, Mahanaim et pascua eius, et Esbon et pascua eius, et Iazer et pascua eius, omnes urbes quattuor. Omnes urbes filiis Merari secundum familias eorum qui relictis erant de tribu Levi, et facti sunt termini urbes duodecim.

Omnes civitates Levitarum in medio possessionis filiorum Israel quadraginta octo civitates sunt et pascua eorum. circum urbes has, urbs et pascua circum urbem, omnibus urbibus his

Et dedit Dominus Israeli omnem terram quam iuravit dare patribus eorum, et hereditaverunt eam, et habitaverunt in ea. Et requiem dedit eis Dominus in circuitu, sicut iuravit patribus eorum, nec surrexit quisquam coram eis ex omnibus inimicis eorum, omnes inimicos eorum tradidit Dominus in manus

eorum. Non cecidit ex omnibus verbis bonis quae locutus est Dominus ad filios Israel; omnia evenerunt.

22

Tunc convocavit Iesus filios Ruben et filios Gad et dimidium tribus Manasse, Et dixit eis: Vos audivistis omnia quaecumque mandavit vobis Moyses servus Domini, et oboedivistis voci meae secundum omnia quaecumque mandavit vobis. Non reliquistis fratres vestros his diebus pluribus; usque ad hodiernum diem servastis mandatum Domini Dei vestri. Nunc autem Dominus Deus noster requiem dedit fratribus nostris, quemadmodum dixit eis; nunc ergo conversi, abite in domos vestras et in terram possessionis vestrae, quam dedit vobis Moyses trans Iordanem. Sed custodite valde ut faciatis mandata et legem, quam mandavit nobis Moyses servus Domini, amare Dominum Deum nostrum, ambulare omnibus viis eius, custodire mandata eius, et adhaerere ei, et servire ei ex tota mente vestra, et ex tota anima vestra. Et benedixit eos Iesus, et exmisit eos, et ierunt in domos eorum.

Et dimidio tribus Manasse dedit Moyses in Basanitide, et dimidio dedit Iesus cum fratribus eius in trans Iordanis apud mare, et quando misit eos Iesus in domos eorum, benedixit eos. Et cum pecuniis multis abierunt in domos suas, et pecora multa valde, et argentum, et aurum, et ferrum, et vestimentum multum; diviserunt praedam hostium cum fratribus suis.

Et profecti sunt filii Ruben et filii Gad et dimidium tribus Manasse a filiis Israel in Silo in terra Chanaan, ut abirent in Galaad in terram possessionis eorum, quam hereditaverunt per praeceptum Domini in manu Moysi.

Et venerunt in Galaad Iordanis, quae est in terra Chanaan, et aedificaverunt filii Ruben et filii Gad et dimidium tribus Manasse ibi aram super Iordane, aram magnam visu.

Et audierunt filii Israel dicentes: Ecce aedificaverunt filii Ruben et filii Gad et dimidia tribus Manasse aram in finibus terrae Chanaan apud Galaad Iordanis in transitu filiorum Israel. Et congregati sunt omnes filii Israel in Silo, ut ascendentes belligerent contra eos.

Et miserunt filii Israel ad filios Ruben et ad filios Gad et ad filios dimidia tribus Manasse in terram Galaad Phinees filium Eleazar filii Aaron sacerdotis magni, et decem principes cum eo, princeps unus de domo patriae ex omnibus tribubus Israel; principes domorum patriarum sunt chiliarchae Israel. Et pervenerunt ad filios Ruben et ad filios Gad et ad dimidias tribus Manasse in terram Galaad, et locuti sunt ad eos dicentes, Haec dicit omnis congregatio Domini: Quae est haec transgressio quam transgressi estis coram Deo Israel, ut averteremini hodie a Domino, aedificantes vobis ipsis altare, ut apostatae a Domino fieretis? Nonne parvum nobis est peccatum Phogor, a quo non sumus purgati usque ad diem hanc, et facta est plaga in congregatione Domini? Et vos aversi estis hodie a Domino, et

erit: si recesseritis hodie a Domino, cras super omnem Israel erit ira. Et nunc si parva est terra possessionis vestrae, transite in terram possessionis Domini, ubi habitat tabernaculum Domini, et hereditatem accipite inter nos, et ne rebelles a Deo fiatis, neque vos recedatis a Domino, propter id quod aedificatis altare extra altare Domini Dei nostri. Nonne ecce Achar filius Zara praevaricatione praevaricatus est de anathemate, et super omnem congregationem Israel facta est ira? et iste unus ipse mortuus est in peccato suo.

Et responderunt filii Reuben et filii Gad et dimidium tribus Manasseh, et locuti sunt ad chiliarchos Israel dicentes, Deus Dominus est, et Deus Deus ipse scit, et Israel ipse sciet: si in apostatia transgressi sumus coram Domino, non liberet nos in die hac. Et si aedificavimus nobis aram, ut recederemus a Domino Deo nostro, ut offerremus super eam sacrificium holocaustorum, ut faceremus super ea sacrificium salutare, Dominus requiret.

Sed propter cautionem verbi fecimus hoc, dicentes, ne dicant cras filii vestri filiis nostris: Quid vobis cum Domino Deo Israel? Et terminos posuit Dominus inter nos et vos, Iordanem; et non est vobis pars Domini, et alienabunt filii vestri filios nostros, ut non colant Dominum. Et diximus facere sic, ad aedificandum aram hanc non propter oblationes neque propter sacrificia, Sed ut sit hoc testimonium inter nos et vos, et inter generationes nostras post nos, ad serviendum servitutem Domini coram eo in oblationibus nostris et in sacrificiis nostris et in sacrificiis

salutarium nostrorum, et non dicent filii vestri filiis nostris cras: Non est vobis portio Domini. Et diximus: Si fiat aliquando et loquantur ad nos, aut ad generationes nostras cras, et dicant, Videte similitudinem altaris Domini, quod fecerunt patres nostri non propter oblationes neque propter sacrificia, sed testimonium est inter vos et inter nos, et inter filios nostros. Non fiat igitur ut nos avertamur a Domino in hac hodierna die, ut discedamus a Domino, ut aedificemus altare fructibus oblationibus et sacrificiis Salaminis et sacrificio salutari, praeter altare Domini quod est ante tabernaculum eius.

Et audivit Phinees sacerdos et omnes principes congregationis Israel qui erant cum eo verba quae locuti sunt filii Ruben et filii Gad et dimidia tribus Manasse, et placuit eis. Et dixit Phinees sacerdos filiis Ruben et filiis Gad et dimidio tribus Manasse: Hodie cognovimus quod cum nobis Dominus, quia non transgressi estis coram Domino transgressionem, et quod liberastis filios Israel ex manu Domini. Et reversus est Phinees sacerdos et principes a filiis Ruben et a filiis Gad et a dimidio tribus Manasse ex Galaad in terram Chanaan ad filios Israel, et responderunt illis verba. Et placuit filiis Israel, et locuti sunt ad filios Israel, et benedixerunt Deum filiorum Israel, et dixerunt non amplius ascendere ad eos in bellum ad delendam terram filiorum Ruben et filiorum Gad et dimidia tribus Manasse, et habitaverunt super eam.

Et nominavit Iosue altare Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse, et dixit quod testimonium est inter eos, quia Dominus

Deus eorum est.

23

Et factum est post dies plures, postquam Dominus dederat requiem Israeli ab omnibus inimicis eius in circuitu, et Iesus senior erat, proventus diebus. Et convocavit Iesus omnes filios Israel et senatum eorum et principes eorum et iudices eorum et scribas eorum, et dixit ad eos: Ego senui et progressus sum in diebus, Vos autem vidistis quanta fecerit Dominus Deus noster omnibus gentibus istis a facie nostra, quia Dominus Deus vester est qui pro vobis pugnavit. Videte quod conieci vobis gentes relictas vobis has in sortibus in tribus vestras, a Iordane omnes gentes et delevi, et a mari magno terminabit super occasum solis.

Dominus autem Deus noster hic exstirpabit eos a facie nostra, donec pereant, et mittet eis bestias feras, donec exstirpet eos et reges eorum a facie vestra, et hereditabitis terram eorum, sicut locutus est Dominus Deus noster vobis. Roboramini igitur valde custodire et facere omnia scripta in libro legis Moysi, ut non declinetis in dextram aut sinistram, ut non intretis ad nationes relictas has, et nomina deorum eorum non nominabuntur apud vos, neque serviatis neque adoretis eis sed Domino Deo nostro adhaerebitis, quemadmodum fecistis usque ad diem hanc. Et delebit eos Dominus a facie vestra gentes magnas et fortes, et nemo restitit coram nobis usque ad diem hanc. Unus vestrum

persecutus est mille, quia Dominus Deus noster ipse pro vobis pugnavit, quemadmodum nobis dixit.

Et custodite valde ut ametis Dominum Deum nostrum. Si enim avertamini et adjungamini gentibus relictis istis quae cum vobis sunt, et matrimonia faciatis cum eis, et commisceamini illis et ipsi vobiscum, Cognoscite quod non addat amplius Dominus delere gentes has a facie vestra, et erunt vobis in laqueos et in scandala et in clavos in calcaneis vestris et in sagittas in oculis vestris, usque dum pereatis a terra bona hac quam dedit vobis Dominus Deus vester.

Ego autem abeo viam, sicut et omnes qui super terram sunt, et cognoscetis corde vestro et anima vestra, quoniam non cecidit unum verbum ab omnibus verbis quae dixit Dominus Deus noster ad omnia pertinentia nobis; non defecit ex eis. Et erit quo modo venit ad nos omnia verba bona, quae locutus est Dominus super vos, ita adducet Dominus Deus super vos omnia verba mala, donec deleverit vos de terra bona hac, quam dedit Dominus vobis. in eo quod transgredimini vos foedus Domini Dei nostri quod mandavit nobis et euntes serviatis diis aliis et adoretis eos

24

Et congregavit Iesus omnes tribus Israel in Silo, et convocavit seniores eorum et scribas eorum et iudices eorum, et statuit eos

coram Deo.

Et dixit Iesus ad omnem populum: Haec dicit Dominus Deus Israel: Trans flumen habitaverunt patres vestri a primordio, Thara pater Abraham et pater Nachor, et servierunt deis aliis. Et accepi patrem vestrum Abraham ex regione trans flumen, et duxi eum per omnem terram, et multiplicavi semen eius, et dedi ei Isaac. Et Isaac Iacobum et Esau, et dedi Esau montem Seir hereditare ipsi, et Iacobus et filii eius descenderunt in Aegyptum, et facti sunt ibi in gentem magnam et multam et fortem, et male tractaverunt eos Aegyptii. Et percussi Aegyptum signis quae feci in ea. Et post haec eduxit patres nostros ex Aegypto, et intrastis in mare rubrum; et persecuti sunt Aegyptii patres nostros in curribus et in equis in mare rubrum. Et clamavimus ad Dominum, et dedit nubem et caliginem inter nos et inter Aegyptios, et induxit super eos mare, et operuit eos, et viderunt oculi vestri quanta fecit Dominus in terra Aegypto, et fuistis in deserto dies plures.

Et duxit nos in terram Amorrhaeorum, qui habitabant trans Iordanem, et tradidit eos Dominus in manus nostras, et hereditavistis terram eorum, et exterminastis eos a facie vestra.

Et surrexit Balak filius Sepphor, rex Moab, et instruxit aciem contra Israel, et mittens vocavit Balaam ut malediceret nobis. Et non voluit Dominus Deus tuus perdere te, et benedictionibus benedixit nos, et eripuit nos ex manibus eorum, et tradidit eos. Et transivistis Iordanem et venistis in Iericho, et pugnaverunt

contra nos habitantes Iericho, Amorrhaeus et Chananaeus et Pherezaeus et Hivaeus et Iebusaeus et Hethaeus et Gergesaeus, et tradidit eos Dominus in manus nostras. Et misit ante vos crabrones, et eiecit eos a facie nostra, duodecim reges Amorrhaeorum, non in gladio tuo neque in arcu tuo.

Et dedit vobis terram super quam non laboravistis, et civitates quas non aedificavistis, et habitastis in eis, et vineas et oliveta quae non plantavistis vos editis.

Et nunc timete Dominum, et servite ei in rectitudine et in iustitia, et auferte deos alienos quibus servierunt patres nostri trans flumen et in Aegypto, et servite Domino. Si autem non placet vobis servire Domino, eligite vobis ipsis hodie cui serviatis, sive deis patrum vestrorum qui trans flumen fuerunt, sive deis Amorrhaeorum in quorum terra habitatis; ego autem et domus mea serviemus Domino, quia sanctus est.

Et respondens populus dixit: Non fiat nobis relinquere Dominum, ut serviamus diis aliis. Dominus Deus noster, ipse Deus est; ipse eduxit nos et patres nostros ex Aegypto, et custodivit nos in omni via qua ivimus in ea, et in omnibus gentibus quas transivimus per eas. Et eiecit Dominus Amorrhaeum et omnes gentes habitantes terram a facie nostra; sed et nos serviemus Domino, hic enim Deus noster est.

Et dixit Iosue ad populum: Non potestis servire Domino, quia Deus sanctus est, et aemulans hic non dimittet peccata vestra et

iniquitates vestras, quando forsiteritis Dominum et servieritis deis alteris, et adveniens malefaciet vos et consumet vos pro quibus bene fecit vos. Et dixit populus ad Iesum: Non, sed Domino serviemus.

Et dixit Iosue ad populum: Testes estis vos ipsi contra vos, quod elegistis Dominum ut ei serviatis. Et nunc auferte deos alienos qui in vobis sunt, et dirigite cor vestrum ad Dominum Deum Israel. Et dixit populus ad Iesum: Domino serviemus et vocem eius audiemus.

Et disposuit Iesus foedus cum populo in die illa, et dedit ei legem et iudicium in Silo coram tabernaculo Dei Israel. Et scripsit verba haec in librum legum Dei, et accepit lapidem magnum, et statuit eum Iosue sub terebintho coram Domino. Et dixit Iosue ad populum: Ecce lapis hic erit in vobis in testimonium, quia ipse audivit omnia quae dicta sunt ei a Domino, quia locutus est ad vos hodie, et hic erit in vobis in testimonium in extremis diebus, quando mentiti fueritis Domino Deo meo. Et misit Iosue populum, et iverunt unusquisque in locum suum. Et servivit Israel Domino omnibus diebus Iosue, et omnibus diebus seniorum qui prolongaverunt tempus post Iosue, et qui viderunt omnia opera Domini quae fecit Israeli.

Et factum est post illa et mortuus est Iesus filius Nun, servus Domini, centum decem annorum. Et sepelierunt eum ad fines sortis suae in Thamnasaarch in monte Ephraim a septentrione montis Galaad

Et ossa Joseph adtulerunt filii Israel ex Aegypto, et sepelierunt ea in Shechem, in portione agri quem acquisivit Jacob ab Amorraeis habitantibus in Shechem centum agnis, et dedit eam Joseph in portionem.

Et factum est post haec, et Eleazar filius Aaron, summus sacerdos, mortuus est, et sepultus est in Gabaath Phinees filii eius, quam dedit ei in monte Ephraim.